J. W. Alexander

Library of the Theological Seminary,
PRINCETON, N. J.
Presented by
Wm. & J. W. Alexander
1895

Division BS1197
Section J83A2
Shelf ....
Number V.2

FL. JOSEPHI
JUDAEI
OPERA OMNIA.

TEXTUM EDIDIT

M. CAROL. ERNEST. RICHTER,
DIACONUS AD AED. ST. MARIAE ZWICKAVIENSIUM.

VOL. II.

ARCHAEOL. JUD. LIB. VI — X. CONTINENS.

LIPSIAE
SUMTIBUS E. B. SCHWICKERTI.
1826.

BIBLIOTHECA SACRA

PATRUM ECCLESIAE GRAECORUM.

PARS I.

FL. JOSEPHI
JUDAEI
OPERA OMNIA.

VOL. II.

LIPSIAE
SUMTIBUS E. B. SCHWICKERTI.
1826.

ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ

ΙΟΥΔΑΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν λβ'.

Argumentum Lib. VI.

(1) Φθορὰ Παλαιστίνων καὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἐξ ὀργῆς τοῦ θεοῦ διὰ τὸν αἰχμαλωτευθεῖσαν ὑπ' αὐτῶν κιβωτόν, καὶ τίνα τρόπον ἀπέπεμψαν αὐτὴν τοῖς Ἑβραίοις. (2) Στρατεία Παλαιστίνων ἐπ' αὐτούς, καὶ νίκη Ἑβραίων Σαμουήλου στρατηγοῦντος αὐτῶν τοῦ προφήτου. (3) Ὡς Σαμούηλος διὰ τὸ γῆρας ἀσθενὴς ὢν τὰ πράγματα διοικεῖν τοῖς αὐτοῦ παισὶ ταῦτα ἐνεχείρισεν, καὶ ὡς οὐ καλῶς προϊσταμένων ἐκείνων τῆς ἀρχῆς, τὸ πλῆθος ὑπ' ὀργῆς ᾐτήσατο βασιλεύεσθαι, Σαμουήλου πρὸς τοῦτο ἀγανακτοῦντος. (4) Βασιλέως τοῖς Ἰσραηλίταις ἀπόδειξις, Σαούλου τὸ ὄνομα, κελεύσαντος τοῦ θεοῦ. (5) Σαούλου στρατεία ἐπὶ τὸ Ἀμμανιτῶν ἔθνος καὶ νίκη καὶ ἁρπαγὴ τῶν πολεμίων. (6) Ὡς στρατευσάμενοι πάλιν ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους οἱ Παλαιστῖνοι ἡττήθησαν. (7) Σαούλου πρὸς Ἀμαληκίτας πόλεμοι καὶ νίκη. (8) Ὅτι παραβαίνοντος Σαούλου τὰς ἐντολὰς τοῦ προφήτου, Σαμούηλος ἄλλον ἀπέδειξε βασιλέα κρύφα, Δαυΐδην ὄνομα, κατ' ἐπιτροπὴν θεοῦ. (9) Ὡς καὶ πάλιν ἐπεστράτευσαν τοῖς Ἑβραίοις οἱ Παλαιστῖνοι, ἐπὶ Σαούλου βασιλεύοντος, καὶ ὡς, Γολιάθου ἐν μονομαχίᾳ ἀναιρεθέντος ὑπὸ Δαυΐδου, ἡττήθησαν. (10) Δαυΐδῃ ἀριστεύσαντι φθονεῖ ὁ Σάουλος, καὶ δραξάμενος ἀφορμῆς πρὸς τὴν κατ' ἐκείνου ἐπιβουλὴν ὑπισχνεῖται αὐτῷ ἀποδοῦναι τὴν θυγατέρα, ἂν ἑξακοσίας κεφαλὰς κομίσῃ τῶν Παλαιστίνων. (11) Ὡς ὁ Δαυΐδης, Σαούλου αὐτῷ ἐπιβουλεύοντος, τῇ σπουδῇ καὶ ἐπιμελείᾳ Ἰωνάθου καὶ ταῖς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Μιχάλας τέχναις κινδύνους ἐκφυγὼν ἧκε πρὸς τὸν προφήτην Σαμούηλον. (12) Ὡς ὁ Δαυΐδης φεύγει πρὸς Ἀχιμέλεχον, ἔπειτα πρὸς τοὺς Παλαιστίνων καὶ Μωαβιτῶν βασιλέας, καὶ ὡς ὁ Σάουλος ἀποκτείνει τὸν Ἀχιμέλεχον καὶ τὴν γενεὰν αὐτοῦ. (13) Ὡς Δαυΐδης τὸν Σάουλον δὶς ἐπ' αὐτῷ γενόμενον, ὥστε ἀνελεῖν, οὐ διεχρήσατο· καὶ περὶ τῆς Σαμουήλου τελευτῆς καὶ Ναβάλου. (14) Ὡς Σάουλος, οὐκ ἀποκριναμένου τοῦ θεοῦ περὶ τῆς πρὸς τοὺς Παλαιστίνους μάχης, παρεκάλει τὴν

ἐγγαστρίμυθον ἀνάγειν αὐτῷ τὴν τοῦ Σαμουήλου ψυχήν, καὶ ὡς ἐκεῖνος, Ἑβραίων τῇ μάχῃ ἡττηθέντων, μετὰ τῶν παίδων αὐτοῦ ἀπέθανεν.

---

311 *CAP. I.* 1. Λαβόντες δὲ οἱ Παλαιστῖνοι τὴν τῶν Ἑβραίων κιβωτὸν αἰχμάλωτον, ὡς προείρηκα μικρὸν ἔμπροσθεν, εἰς Ἄζωτον ἐκόμισαν πόλιν, καὶ παρὰ τὸν αὐτῶν θεὸν ὥςπερ τι λάφυρον, Δαγὼν δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, τιθέασι. Τῇ δ᾽ ἐπιούσῃ πάντες, ὑπὸ τὴν τῆς ἡμέρας ἀρχὴν εἰςίοντες εἰς τὸν ναὸν προςκυνῆσαι τὸν θεὸν αὐτῶν, ἐπιτυγχάνουσιν αὐτῷ τοῦτο ποιοῦντι τὴν κιβωτὸν, ἔκειτο γὰρ ἀπ᾽ αὐτῆς ἀποπεπτωκὼς τῆς βάσεως, ἐφ᾽ ἧς ἑστὼς διετέλει. Καὶ βαστάσαντες πάλιν ἐφιστᾶσιν αὐτὸν ἐπὶ ταύτης, δυςφορήσαντες ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ. Πολλάκις δὲ φοιτῶντες παρὰ τὸν Δαγῶνα καὶ καταλαμβάνοντες ὁμοίως ἐπὶ τοῦ προςκυνοῦντος τὴν κιβωτὸν σχήματος κείμενον, ἐν ἀπορίᾳ δεινῇ καὶ συγχύσει καθίσταντο. Καὶ τελευταῖον ἀπέσκηψεν εἰς τὴν τῶν Ἀζωτίων πόλιν καὶ τὴν χώραν αὐτῶν φθορὰν τὸ θεῖον καὶ νόσον, ἀπέθνησκον γὰρ ὑπὸ δυςεντερίας, πάθους χαλεποῦ καὶ τὴν ἀναίρεσιν ὀξυτάτην ἐπιφέροντος, πρὶν ἢ τὴν ψυχὴν αὐτοῖς εὐθανάτως ἀπολυθῆναι τοῦ σώματος, τὰ ἐντὸς ἀναφέροντες ἐξεμοῦντες διαβεβρωμένα καὶ παντοίως ὑπὸ τῆς νόσου διεφθαρμένα. Τὰ δ᾽ ἐπὶ τῆς χώρας μυῶν πλῆθος ἀνελθὸν ἐκ τῆς γῆς κατέβλαψε, μήτε φυτῶν μήτε καρπῶν ἀποσχόμενον. Ἐν δὴ τούτοις ὄντες τοῖς κακοῖς οἱ Ἀζώτιοι, καὶ πρὸς τὰς συμφορὰς ἀντέχειν οὐ δυνάμενοι, συνῆκαν ἐκ τῆς κιβωτοῦ ταύτας αὐτοῖς ἀνασχεῖν, καὶ τὴν νίκην καὶ τὴν ταύτης αἰχμαλωσίαν οὐκ ἐπ᾽ ἀγαθῷ γεγενημένην. Πέμπουσιν οὖν πρὸς τοὺς Ἀσκαλωνίτας, ἀξιοῦντες
312 τὴν κιβωτὸν αὐτοὺς παρὰ σφᾶς δέχεσθαι. Τοῖς δὲ οὐκ ἀηδὴς ἡ τῶν Ἀζωτίων δέησις προςέπεσεν, ἀλλ᾽ ἐπινεύουσι μὲν αὐτοῖς τὴν χάριν. Λαβόντες δὲ τὴν κιβωτὸν, ἐν τοῖς ὁμοίοις δεινοῖς κατέστησαν. Συν-

ἐξεκόμισε γὰρ αὐτῇ τὰ τῶν Ἀζωτίων ἡ κιβωτὸς πάθη πρὸς τοὺς ἀπ' ἐκείνων αὐτὴν δεχομένους. Καὶ πρὸς ἄλλους παρ' αὐτῶν ἀποπέμπουσιν Ἀσκαλωνῖται, μένει δ' οὐδὲ παρ' ἐκείνοις, ὑπὸ γὰρ τῶν αὐτῶν παθῶν ἐλαυνόμενοι, πρὸς τὰς ἐχομένας ἀπολύουσι πόλεις. Καὶ τοῦτον περιέρχεται τὸν τρόπον τὰς πέντε τῶν Παλαιστίνων πόλεις ἡ κιβωτὸς, ὥσπερ δασμὸν ἀπαιτοῦσα παρ' ἑκάστης τοῦ πρὸς αὐτὰς ἐλθεῖν, ἃ δι' αὐτὴν ἔπασχον.

2. Ἀπειρηκότες δὲ τοῖς κακοῖς οἱ πεπειραμένοι, καὶ τοῖς ἀκούουσιν αὐτὰ διδασκαλία γινόμενοι, τοῦ μὴ προςδέξασθαι τὴν κιβωτόν ποτε πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τοιούτῳ μισθῷ καὶ τέλει, τὸ λοιπὸν ἐζήτουν μηχανὴν καὶ πόρον ἀπαλλαγῆς αὐτῆς. Καὶ συνελθόντες οἱ ἐκ τῶν πέντε πόλεων ἄρχοντες, Γίττης καὶ Ἀκκάρωνος καὶ Ἀσκάλωνος, ἔτι δὲ Γάζης καὶ Ἀζώτου, ἐσκόπουν τί δεῖ ποιεῖν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει, τὴν κιβωτὸν ἀποπέμπειν τοῖς οἰκείοις, ὡς ὑπερεκδικοῦντος αὐτὴν τοῦ θεοῦ, καὶ συνεπιδημησάντων αὐτῇ διὰ τοῦτο τῶν δεινῶν, καὶ συνειςβαλόντων μετ' ἐκείνης εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν. Ἦσαν δὲ οἱ λέγοντες, ‘τοῦτο μὲν μὴ ποιεῖν, μηδ' ἐξαπατᾶσθαι τὴν αἰτίαν τῶν κακῶν εἰς ἐκείνην ἀναφέροντας· οὐ γὰρ ταύτην εἶναι τὴν δύναμιν αὐτῇ καὶ τὴν ἰσχύν· οὐ γὰρ ἄν ποτ' αὐτῆς κηδομένου θεοῦ ὑποχείριον ἀνθρώποις γενέσθαι. Ἡσυχάζειν δὲ καὶ πρᾴως ἔχειν ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι παρῄνουν, αἰτίαν τούτων οὐκ ἄλλην, ἢ μόνην λογιζομένους τὴν φύσιν, ἣ καὶ σώμασι καὶ γῇ καὶ φυτοῖς καὶ πᾶσι τοῖς ἐξ αὐτῆς συνεστῶσι κατὰ χρόνων περιόδους τίκτει τοιαύτας μεταβολάς.’ Νικᾷ δὲ τὰς προειρημένας γνώμας ἀνδρῶν ἔν τε τοῖς ἐπάνω χρόνοις συνέσει καὶ φρονήσει διαφέρειν πεπιστευμένων συμβουλία, καὶ τότε μάλιστα δοξάντων ἁρμοζόντως λέγειν τοῖς παροῦσιν, οἳ ‘μήτ' ἀποπέμπειν ἔφασαν δεῖν τὴν κιβωτὸν μήτε κατέχειν, ἀλλὰ πέντε μὲν ἀνδριάντας ὑπὲρ ἑκάστης πόλεως χρυσέους ἀναθεῖναι

τῷ θεῷ χαριστήριον, ὅτι προενόησεν αὐτῶν τῆς σωτηρίας, καὶ κατέσχεν ἐν τῷ βίῳ διωκομένους ἐξ αὐτοῦ παθήμασιν, οἷς οὐκέτι ἦν ἀντιβλέψαι, τοσούτους δὲ τὸν ἀριθμὸν μύας χρυσοῦς τοῖς κατανεμηθεῖσιν αὐτῶν καὶ διαφθείρασι τὴν χώραν ἐμφερεῖς· ἔπειτα βαλόντας εἰς γλωσσόκομον αὐτοὺς, καὶ θέντας ἐπὶ τὴν κιβωτὸν, ἅμαξαν αὐτῇ καινὴν κατασκευάσαι, καὶ βόας ὑποζεύξαντας ἀρτιτόκους, τὰς μὲν δαμάλεις ἐγκλεῖσαι καὶ κατασχεῖν, μὴ τοῖς μητράσιν ἐμποδὼν ἑπόμεναι γένωνται, πόθῳ δ᾽ αὐτῶν ὀξυτέραν ποιῶνται τὴν πορείαν, ἐκείνας δ᾽ ἐξελάσαντας τὴν κιβωτὸν φερούσας ἐπὶ τριόδου καταλιπεῖν, αὐταῖς ἐπιτρέψαντας ᾗ βούλονται τῶν ὁδῶν ἀπελθεῖν· καὶ ἂν μὲν τὴν Ἑβραίων ἀπίωσιν, καὶ τὴν τούτων χώραν ἀναβαίνω-
313 σιν, ὑπολαμβάνειν τὴν κιβωτὸν αἰτίαν τῶν κακῶν, ἂν δὲ ἄλλην τράπωνται, μεταδιώξωμεν αὐτὴν ἔφασαν, μαθόντες ὅτι μηδεμίαν ἰσχὺν τοιαύτην ἔχει.᾽

3. Ἔκριναν δ᾽ αὐτὰ καλῶς εἰρῆσθαι, καὶ τοῖς ἔργοις εὐθὺς τὴν γνώμην ἐκύρωσαν. Καὶ ποιήσαντες μὲν τὰ προειρημένα, προάγουσι τὴν ἅμαξαν ἐπὶ τὴν τρίοδον, καὶ καταλιπόντες ἀνεχώρησαν. Τῶν δὲ βοῶν τὴν ὀρθὴν ὁδὸν ὥσπερ ἡγουμένων τινῶν αὐταῖς ἀπιουσῶν, οἱ τῶν Παλαιστίνων ἄρχοντες ἠκολούθουν, πού ποτε στήσονται καὶ πρὸς τίνας ἥξουσι βουλόμενοι μαθεῖν. Κώμη δέ τις ἐστὶ τῆς Ἰούδα φυλῆς Βηθσάμη ὄνομα, εἰς ταύτην ἀφικνοῦνται αἱ βόες, καὶ πεδίου μεγάλου καὶ καλοῦ τὴν πορείαν αὐτῶν ἐκδεξαμένου, παύονται πρόσω χωρεῖν, στήσασαι τὴν ἅμαξαν αὐτόθι. Θέα δὲ ἦν τοῖς ἐπὶ τῇ κώμῃ, καὶ περιχαρεῖς ἐγίνοντο, θέρους γὰρ ὥρᾳ πάντες ἐπὶ τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν ἐν ταῖς ἀρούραις ὑπάρχοντες, ὡς εἶδον τὴν κιβωτὸν, ὑφ᾽ ἡδονῆς ἁρπαγέντες, καὶ τὸ ἔργον ἐκ τῶν χειρῶν ἀφέντες, ἔδραμον εὐθὺς ἐπὶ τὴν ἅμαξαν. Καὶ καθελόντες τὴν κιβωτὸν καὶ τὸ ἄγγος, ὃ τοὺς ἀνδριάντας εἶχε καὶ τοὺς μύας, τιθέασιν ἐπί τινος πέτρας, ἥτις ἦν ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ θύσαντες λαμπρῶς

τῷ θεῷ καὶ κατευωχηθέντες τήν τε ἅμαξαν καὶ τοὺς βόας ὡλοκαύτωσαν. Καὶ ταῦτ᾽ ἰδόντες οἱ τῶν Παλαιστίνων ἄρχοντες ὑπέστρεψαν ὀπίσω.

4. Ὀργὴ δὲ καὶ χόλος τοῦ θεοῦ μέτεισιν, ὥςτε ἑβδομήκοντα τῶν ἐκ τῆς Βηθσάμης κώμης, ὡς οὐκ ὄντας ἀξίους ἅψασθαι τῆς κιβωτοῦ, ἱερεῖς γὰρ οὐκ ἦσαν, καὶ προςελθόντας αὐτῇ, βαλὼν ἀπέκτεινεν. Ἔκλαυσαν δὲ ταῦτα παθόντας αὐτοὺς οἱ κωμῆται, καὶ πένθος ἐπ᾽ αὐτοὺς ἤγειραν οἷον εἰκὸς ἐπὶ θεοπέμπτῳ κακῷ, καὶ τὸν ἴδιον ἕκαστος ἀπεθρήνει. Τοῦ τε μένειν τὴν κιβωτὸν παρ᾽ αὐτοῖς ἀναξίους ἀποφαίνοντες αὐτοὺς, πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Ἑβραίων πέμψαντες, ἐδήλουν ἀποδεδόσθαι τὴν κιβωτὸν ὑπὸ τῶν Παλαιστίνων. Καὶ ἐκεῖνοι γνόντες τοῦτο, ἀποκομίζουσιν αὐτὴν εἰς Καριαθιαρίμαν γείτονα πόλιν τοῖς Βηθσαμίταις. Ἔνθα τινὸς Λευΐτου τὸ γένος Ἀμιναδάβου, δόξαν ἔχοντος ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ θρησκείᾳ, καταβιοῦντος εἰς οἰκίαν τὴν κιβωτὸν ἤγαγον, ὡς εἰς πρέποντα τῷ θεῷ τόπον, ἐν ᾧ κατῴκει δίκαιος ἄνθρωπος. Ἐθεράπευον δὲ τὴν κιβωτὸν οἱ τούτου παῖδες, καὶ τῆς ἐπιμελείας ταύτης ἕως ἐτῶν εἴκοσι προέστησαν, τοσαῦτα γὰρ ἔμεινεν ἐν τῇ Καριαθιαρίμᾳ, ποιήσασα παρὰ τοῖς Παλαιστίνοις μῆνας τέσσαρας.

CAP. II. 1. Τοῦ δὲ λαοῦ παντὸς ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, καθ᾽ ὃν εἶχεν ἡ τῶν Καριαθιαριμιτῶν πόλις τὴν κιβωτὸν, ἐπ᾽ εὐχαῖς καὶ θυσίαις τραπέντος τοῦ θεοῦ, 314 καὶ πολλὴν ἐμφανίζοντος τὴν περὶ αὐτὸν θρησκείαν καὶ φιλοτιμίαν, ὁ προφήτης Σαμούηλος ἰδὼν αὐτῶν τὴν προθυμίαν, ὡς εὔκαιρον πρὸς οὕτως ἔχοντας εἰπεῖν περὶ ἐλευθερίας, καὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν αὐτῇ, χρῆται λόγοις οἷς ᾤετο μάλιστα τὴν διάνοιαν αὐτῶν προςάξεσθαι καὶ πείσειν. "Ἄνδρες γὰρ," εἶπεν, "οἷς ἔτι νῦν βαρεῖς μὲν πολέμιοι Παλαιστῖνοι, θεὸς δ᾽ εὐμενὴς ἄρχεται γίνεσθαι καὶ φίλος, οὐκ ἐπιθυμεῖν ἐλευθερίας δεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ποιεῖν δι᾽ ὧν ἂν

ἔλθοι πρὸς ὑμᾶς. Οὐδὲ βούλεσθε μὲν ἀπηλλάχθαι δεσποτῶν, μένειν δὲ πράττοντες ἐξ ὧν τοιοῦτοι διαμένουσιν, ἀλλὰ γίνεσθε δίκαιοι, καὶ τὴν πονηρίαν ἐκβαλόντες τῶν ψυχῶν καὶ θεραπεύοντες αὐτὴν ὅλαις ταῖς διανοίαις προστρέπεσθε τὸ θεῖον, καὶ τιμῶντες διατελεῖτε. Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ποιοῦσιν ἥξει τὰ ἀγαθὰ, δουλείας ἀπαλλαγὴ καὶ νίκη πολεμίων, ἃ λαβεῖν οὔθ᾽ ὅπλοις οὔτε σωμάτων ἀλκαῖς οὔτε πλήθει συμμάχων δυνατόν ἐστιν· οὐ γὰρ τούτοις ὁ θεὸς ὑπισχνεῖται παρέξειν αὐτὰ, τῷ δ᾽ ἀγαθοὺς εἶναι καὶ δικαίους. Ἐγγυητὴς δ᾽ αὐτοῦ τῶν ὑποσχέσεων ἐγὼ γίνομαι." Ταῦτ᾽ εἰπόντος ἐπευφήμει τὸ πλῆθος ἡσθὲν τῇ παραινέσει, καὶ κατένευσεν αὐτὸ παρέξειν κεχαρισμένον τῷ θεῷ. Συνάγει δ᾽ αὐτοὺς ὁ Σαμούηλος εἴς τινα πόλιν λεγομένην Μασφάτην, κατοπτευόμενον τοῦτο σημαίνει κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶτταν, ἐντεῦθεν ὑδρευσάμενοί τε σπένδουσι τῷ θεῷ καὶ διανηστεύσαντες ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπ᾽ εὐχὰς τρέπονται.

2. Οὐ λανθάνουσι δὲ τοὺς Παλαιστίνους ἐκεῖ συναχθέντες, ἀλλὰ μαθόντες οὗτοι τὴν ἄθροισιν αὐτῶν, μεγάλῃ στρατιᾷ καὶ δυνάμει, κατ᾽ ἐλπίδα τοῦ μὴ προσδοκῶσι μηδὲ παρεσκευασμένοις ἐπιπεσεῖσθαι, τοῖς Ἑβραίοις ἐπέρχονται. Καταπλήττει δ᾽ αὐτοὺς τοῦτο, καὶ εἰς ταραχὴν ἄγει καὶ δέος, καὶ δραμόντες πρὸς Σαμούηλον, "Ἀναπεπτωκέναι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὸ φόβου καὶ τῆς προτέρας ἥττης," ἔφασκον, "καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἠρεμεῖν ἵνα μὴ κινήσωμεν τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν. Σοῦ δ᾽ ἀναγαγόντος ἡμᾶς ἐπ᾽ εὐχὰς καὶ θυσίας καὶ ὅρκους γυμνοῖς καὶ ἀνόπλοις ἐπεστρατεύκασιν οἱ πολέμιοι, ἐλπὶς οὖν ἡμῖν οὐκ ἄλλη σωτηρίας ἡμῶν, ἢ ἡ παρὰ σοῦ καὶ τοῦ θεοῦ ἱκετευθέντος ὑπὸ σοῦ παρασχεῖν ἡμῖν διαφυγεῖν Παλαιστίνους." Ὁ δὲ θαῤῥεῖν τε προτρέπεται καὶ βοηθήσειν αὐτοῖς τὸν θεὸν ἐπαγγέλλεται. Καὶ λαβὼν ἄρνα γαλαθηνὸν, ὑπὲρ τῶν ὄχλων θύει, καὶ παρακαλεῖ τὸν θεὸν ὑπερέχειν αὐτῶν τὴν δεξιὰν ἐν τῇ πρὸς Παλαιστίνους μά-

χῃ, καὶ μὴ περιϊδεῖν δεύτερον αὐτοὺς δυςτυχήσαντας. Ἐπήκοος δὲ γίνεται τῶν εὐχῶν ὁ θεὸς, καὶ προςδεξάμενος εὐμενεῖ καὶ συμμάχῳ τῇ διανοίᾳ τὴν θυσίαν ἐπινεύει νίκην αὐτοῖς καὶ κράτος. Ἔτι δ᾽ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τὴν θυσίαν ἔχοντος τοῦ θεοῦ, καὶ μήπω πᾶσαν διὰ τῆς ἱερᾶς φλογὸς ἀπειληφότος, προῆλθεν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἡ τῶν πολεμίων δύναμις, καὶ 315
παρατάσσεται εἰς μάχην, ἐπ᾽ ἐλπίδι μὲν νίκης, ὡς ἀπειλημμένων ἐν ἀπορίᾳ τῶν Ἰουδαίων μήτε ὅπλα ἐχόντων μήτε ὡς ἐπὶ μάχην ἐκεῖσε ἀπηντηκότων. Περιπίπτουσι δὲ οἷς οὐδ᾽ εἰ προέλεγέ τις ῥαδίως ἐπείσθησαν. Πρῶτον μὲν γὰρ αὐτοὺς ὁ θεὸς κλονεῖ σεισμῷ, καὶ τὴν γῆν αὐτοῖς ὑπότρομον καὶ σφαλερὰν κινήσας τίθησιν, ὡς σαλευομένης τε τὰς βάσεις ὑποφέρεσθαι, καὶ διϊσταμένης εἰς ἔνια τῶν χασμάτων καταφέρεσθαι. Ἔπειτα βρονταῖς περιψοφήσας, καὶ διαπύροις ἀστραπαῖς ὡς καταφλέξων αὐτῶν τὰς ὄψεις περιλάμψας, καὶ τῶν χειρῶν ἐκκροτήσας τὰ ὅπλα, γυμνοὺς εἰς φυγὴν ἀπέστρεψεν. Ἐπεξέρχεται δὲ Σαμούηλος μετὰ τῆς πληθύος καὶ πολλοὺς κατασφάξας κατακολουθεῖ μέχρι Κοῤῥαίων, τόπου τινὸς οὕτω λεγομένου. Καὶ καταπήξας ἐκεῖ λίθον, ὥςπερ ὅρον τῆς νίκης καὶ τῆς φυγῆς τῶν πολεμίων, ἰσχυρὸν αὐτὸν προςαγορεύει, σύμβολον τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ γενομένης αὐτοῖς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἰσχύος.

3. Οἱ δὲ μετ᾽ ἐκείνην τὴν πληγὴν οὐκ ἐπεστράτευσαν ἐπὶ τοὺς Ἰσραηλίτας, ἀλλ᾽ ὑπὸ δέους καὶ μνήμης τῶν συμβεβηκότων ἡσύχαζον. Ὃ δὲ ἦν πάλαι θάρσος τοῖς Παλαιστίνοις ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους, τοῦτ᾽ ἐκείνων μετὰ τὴν νίκην ἐγένετο. Καὶ Σαμούηλος στρατεύσας ἐπ᾽ αὐτοὺς ἀναιρεῖ πολλοὺς, καὶ τὰ φρονήματα αὐτῶν εἰς τὸ παντελὲς ταπεινοῖ, καὶ τὴν χώραν ἀφαιρεῖται, ἣν τῶν Ἰουδαίων ἀπέτεμνον τὸ πρότερον κρατήσαντες τῇ μάχῃ, αὕτη δ᾽ ἦν μέχρι πόλεως Ἀκκάρωνος ἀπὸ τῶν Γίττης ὅρων ἐκτεταμένη.

Ἦν δὲ κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν φίλα τοῖς Ἰσραηλίταις
τὰ ὑπολειπόμενα τῶν Χαναναίων.

CAP. III. 1. Ὁ δὲ προφήτης Σαμούηλος διακοσμή-
σας τὸν λαὸν καὶ πόλιν αὐτοῖς ἀποδοὺς, εἰς ταύτην
ἐκέλευσε συνερχομένους περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους κρί-
νεσθαι διαφορῶν. Αὐτὸς δὲ, δὶς τοῦ ἔτους ἐπερχό-
μενος τὰς πόλεις, ἐδίκαζεν αὐτοῖς, καὶ πολλὴν ἐβρά-
βευεν εὐνομίαν ἐπὶ χρόνον πολύν.

2. Ἐπειθ᾽ ὑπὸ γήρως βαρυνόμενος, καὶ τὰ συν-
ήθη πράττειν ἐμποδιζόμενος, τοῖς υἱοῖς τὴν ἀρχὴν
καὶ τὴν προστασίαν τοῦ πλήθους παραδίδωσιν, ὧν
ὁ μὲν πρεσβύτερος Ἰώηλος προσηγορεύετο, τῷ δὲ
νεωτέρῳ Ἀβία ὄνομα ἦν. Προσέταξε δὲ τὸν μὲν ἐν
Βεθήλοις πόλει καθεζόμενον κρίνειν, τὸν δ᾽ ἕτερον
ἐν Βαρσουβαὶ, μερίσας τὸν ὑπακουσόμενον ἑκατέρῳ
λαόν. Ἐγένοντο δὲ σαφὲς οὗτοι παράδειγμα καὶ τεκ-
μήριον, τοῦ μὴ τὸν τρόπον ὁμοίους τοῖς φύσασι γί-
νεσθαί τινας, ἀλλὰ τάχα μὲν χρηστοὺς καὶ μετρίους
316 ἐκ πονηρῶν, τότε μέν γε φαύλους ἐξ ἀγαθῶν παρ-
έσχον αὐτοὺς γενομένους. Τῶν γὰρ τοῦ πατρὸς ἐπι-
τηδευμάτων ἐκτρεπόμενοι, καὶ τὴν ἐναντίαν ὁδὸν ἀπ-
ελθόντες, δώρων καὶ λημμάτων αἰσχρῶν καθυφίεντο
τὸ δίκαιον, καὶ τὰς κρίσεις οὐ πρὸς τὴν ἀλήθειαν,
ἀλλὰ πρὸς τὸ κέρδος ποιούμενοι, καὶ πρὸς τρυφὴν
καὶ πρὸς διαίτας πολυτελεῖς ἀπονενευκότες, πρῶτον
μὲν ὑπεναντία ταῦτα ἔπρασσον τῷ θεῷ, δεύτερον δὲ
τῷ προφήτῃ, πατρὶ αὐτῶν, ὃς πολλὴν τοῦ τὸ πλῆ-
θος εἶναι δίκαιον σπουδὴν εἰςεφέρετο καὶ πρόνοιαν.

3. Ὁ δὲ λαὸς, ἐξυβριζόντων εἰς τὴν προτέραν
κατάστασιν καὶ πολιτείαν τῶν τοῦ προφήτου παίδων,
χαλεπῶς τε τοῖς πραττομένοις ἔφερε, καὶ πρὸς αὐ-
τὸν συντρέχουσι· διέτριβε δ᾽ ἐν Ῥαμαθᾷ πόλει, καὶ
τάς τε τῶν υἱῶν παρανομίας ἔλεγον, καὶ ὅτι γη-
ραιὸς αὐτὸς ὢν ἤδη καὶ παρειμένος ὑπὸ τοῦ χρόνου
τῶν πραγμάτων οὐκέτι τὸν αὐτὸν προϊστάναι δύνα-

ται τρόπον, ἐδέοντό τε καὶ ἱκέτευον ἀποδεῖξαί τινα αὐτῶν βασιλέα, ὃς ἄρξῃ τοῦ ἔθνους καὶ τιμωρήσηται Παλαιστίνους, ὀφείλοντας ἔτ' αὐτοῖς δίκας τῶν προτέρων ἀδικημάτων.' Ἐλύπησαν δὲ σφόδρα τὸν Σαμούηλον οἱ λόγοι, διὰ τὴν σύμφυτον δικαιοσύνην καὶ τὸ πρὸς τοὺς βασιλέας μῖσος, ἥττητο γὰρ δεινῶς τῆς ἀριστοκρατίας, ὡς θείους καὶ μακαρίους ποιούσης τοὺς χρωμένους αὐτῆς τῇ πολιτείᾳ. Ὑπὸ δὲ φροντίδος καὶ βασάνου τῆς ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, οὔτε τροφῆς ἐμνημόνευσεν οὔτε ὕπνου, δι' ὅλης δὲ τῆς νυκτὸς στρέφων τὰς περὶ τῶν πραγμάτων ἐννοίας διεκαρτέρει.

4. Ἔχοντι δὲ οὕτως ἐμφανίζεται τὸ θεῖον, καὶ παραμυθεῖται 'μὴ δυσφορεῖν ἐφ' οἷς ἠξίωσε τὸ πλῆθος, ὡς οὐκ ἐκεῖνον ὑπερηφανήσαντας, ἀλλ' αὐτὸν, ἵνα μὴ βασιλεύσῃ μόνος· ταῦτα δὲ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἀπ' Αἰγύπτου μηχανᾶσθαι τὰ ἔργα· λήψεσθαι μέντοι γε οὐκ εἰς μακρὰν μετάνοιαν αὐτοὺς ἐπίπονον, ὑφ' ἧς οὐδὲν μὲν ἀγέννητον ἔσται τῶν ἐσομένων· ἐλεγχθήσονται δὲ καταφρονήσαντες, καὶ βουλὰς οὐκ εὐχαρίστους πρὸς ἐμὲ καὶ τὴν σὴν προφητείαν λαβόντες. Κελεύω δή σε χειροτονεῖν αὐτοῖς ὃν ἂν ἐγὼ προείπω βασιλέα, προδηλώσαντα ποίων τε πειραθήσονται βασιλευόμενοι κακῶν, καὶ διαμαρτυράμενον ἐφ' οἵαν σπεύδουσι μεταβολήν.'

5. Ταῦτα ἀκούσας Σαμούηλος ἅμα ἕω συγκαλέσας τοὺς Ἰουδαίους ἀποδείξειν αὐτοῖς βασιλέα ὡμολόγησεν, ἔφη δὲ δεῖν πρῶτον μὲν αὐτοῖς ἐκδιηγήσασθαι τὰ παρὰ τῶν βασιλέων ἐσόμενα, καὶ ὅσοις συνενεχθήσονται κακοῖς. "Γινώσκετε γὰρ ὅτι πρῶτον μὲν ὑμῶν
ἀποσπάσουσι τὰ τέκνα, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἁρμα- 317
τηλάτας εἶναι κελεύσουσι, τοὺς δ' ἱππεῖς καὶ σωματοφύλακας, δρομεῖς δὲ ἄλλους καὶ χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους, ποιήσουσι δὲ καὶ τεχνίτας, ὁπλοποιοὺς καὶ ἁρματοποιοὺς καὶ ὀργάνων τέκτονας, γεωργούς τε καὶ τῶν ἰδίων ἀγρῶν ἐπιμελητὰς, καὶ σκαπανεῖς ἀμ-

πέλων. Καὶ οὐδέν ἐστιν ὃ μὴ κελευόμενοι ποιήσουσιν, ἀνδραπόδων ἀργυρωνήτων τρόπον, καὶ τὰς θυγατέρας δὲ ὑμῶν μυρεψοὺς ἀποφανοῦσι, καὶ ὀψοποιοὺς, καὶ σιτοποιοὺς, καὶ πᾶν ἔργον, ὃ θεραπαινίδες ἐξ ἀνάγκης πληγὰς φοβούμεναι καὶ βασάνους ὑπηρετοῦσι. Κτῆσιν δὲ τὴν ὑμετέραν ἀφαιρήσονται, καὶ ταύτην εὐνούχοις καὶ σωματοφύλαξι δωρήσονται, καὶ βοσκημάτων ἀγέλας τοῖς αὐτῶν προσνεμοῦσιν. Συνελόντι δ' εἰπεῖν, δουλεύσετε μετὰ πάντων τῶν ὑμετέρων τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς αὐτῶν οἰκέταις ἶσοι γενόμενοι. Καὶ μνήμην ὑμῖν τῶνδε τῶν λέγων γεννήσει καὶ τὸ πάσχειν αὐτὰ, καὶ μεταγινώσκοντες ἱκετεύσετε τὸν θεὸν ἐλεῆσαί τε ὑμᾶς καὶ δωρήσασθαι ταχεῖαν ἀπαλλαγὴν τῶν βασιλέων. Ὁ δ' οὐ προςδέξεται τὰς δεήσεις ὑμῶν, ἀλλὰ παραπέμψας ἐάσει δίκην ὑποσχεῖν ὑμᾶς τῆς αὐτῶν κακοβουλίας.

6. Ἦν δ' ἄρα καὶ πρὸς τὰς προῤῥήσεις τῶν συμβησομένων ἀνόητον τὸ πλῆθος, καὶ δύςκολον ἐξελεῖν τῆς διανοίας κρίσιν ἤδη παρὰ τῷ λογισμῷ καθιδρυμένην. Οὐδὲ γὰρ ἐπεστράφησαν οὐδ' ἐμέλησεν αὐτοῖς τῶν Σαμουήλου λόγων, ἀλλ' ἐνέκειντο λιπαρῶς, καὶ ‛χειροτονεῖν ἠξίουν ἤδη τὸν βασιλέα, καὶ μὴ φροντίζειν τῶν ἐσομένων. Ἐπὶ γὰρ τιμωρίᾳ τῶν ἐχθρῶν ἀνάγκη τὸν πολεμήσοντα σὺν αὐτοῖς ἔχειν, καὶ οὐδὲν ἄτοπον εἶναι τῶν πλησιοχώρων βασιλευομένων τὴν αὐτὴν ἔχειν αὐτοὺς πολιτείαν.' Ὁρῶν δ' αὐτοὺς μηδ' ὑπὸ τῶν προειρημένων ἀπεστραμμένους ὁ Σαμούηλος, ἀλλ' ἐπιμένοντας, "Νῦν μὲν," εἶπεν, "ἄπιτε πρὸς αὐτοὺς ἕκαστος, μεταπέμψω δὲ ὑμᾶς εἰς δέον, ὅτ' ἂν μάθω παρὰ τοῦ θεοῦ τίνα δίδωσιν ὑμῖν βασιλέα."

CAP. IV. 1. Ἦν δέ τις ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς ἀνὴρ εὖ γεγονὼς καὶ ἀγαθὸς τὸ ἦθος, Κίσης ὄνομα, τούτῳ παῖς ὑπῆρχεν. Ἦν δὲ νεανίας τὴν μορφὴν ἄριστος καὶ τὸ σῶμα μέγας, τό τε φρόνημα καὶ

τὴν διάνοιαν ἀμείνων τῶν βλεπομένων, Σάουλον αὐτὸν ἐκάλουν. Οὗτος ὁ Κίσης, ὄνων αὐτῷ ἐκ τῆς νομῆς καλῶν ἀποπλανηθεισῶν, ἥδετο γὰρ αὐταῖς ὡς οὐκ ἄλλῳ τινὶ τῶν κτημάτων, τὸν υἱὸν μεθ᾽ ἑνὸς θεράποντος ἐπὶ ζήτησιν τῶν κτηνῶν ἐξέπεμψε. Ὁ δὲ ἐπεὶ τὴν πάτριον περιῆλθε φυλὴν ἐξερευνῶν τὰς ὄνους, εἰς τὰς ἄλλας ἀφίκετο, οὐδ᾽ ἐν ταύταις ἐπιτυχὼν ἀπιέναι διεγνώκει, μὴ ποιήσῃ περὶ αὐτοῦ τῷ πατρὶ λοιπὸν τὴν φροντίδα. Τοῦ δ᾽ ἑπομένου θεράποντος, ὡς ἐγένοντο κατὰ τὴν Ῥαμαθὰν πόλιν, εἶναι προφήτην ἐν αὐτῇ φήσαντος ἀληθῆ, καὶ πρὸς αὐτὸν βαδίζειν συμβουλεύοντος, γνώσεσθαι γὰρ παρ᾽ αὐτοῦ τὸ περὶ τῶν ὄνων τέλος, οὐδὲν ἔχειν πορευθέντας εἶπεν ἀντὶ τῆς προφητείας, ὃ παράσχωσιν αὐτῷ, κεκενῶσθαι γὰρ ἤδη τῶν ἐφοδίων. Τοῦ δ᾽ οἰκέτου τέταρτον αὐτῷ παρεῖναι σίκλου φήσαντος καὶ τοῦτο δώσειν, ὑπὸ γὰρ ἀγνοίας τοῦ μὴ λαμβάνειν τὸν προφήτην μισθὸν ἐπλανῶντο, παραγίνονται. Καὶ πρὸς ταῖς πύλαις περιτυχόντες παρθένοις ἐφ᾽ ὕδωρ βαδιζούσαις, ἐρωτῶσιν αὐτὰς τοῦ προφήτου τὴν οἰκίαν. Αἱ δὲ σημαίνουσι, καὶ σπεύδειν παρεκελεύσαντο, πρὶν αὐτὸν εἰς τὸ δεῖπνον κατακλιθῆναι, πολλοὺς γὰρ ἑστιᾶν, καὶ προκατακλίνεσθαι τῶν κεκλημένων. Ὁ δὲ Σαμούηλος διὰ τοῦτο πολλοὺς ἐπὶ τὴν ἑστίαν τότε συνήγαγε. Δεομένῳ γὰρ κατὰ προτέραν ἡμέραν αὐτῷ τοῦ θεοῦ προειπεῖν τίνα ποιήσει βασιλέα, τῇ παρελθούσῃ τοῦτον μηνύσαντος — πέμψειν γὰρ αὐτός τινα νεανίσκον ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς — κατὰ τήνδε τὴν ὥραν, αὐτὸς μὲν ἐπὶ τοῦ δώματος καθεζόμενος ἐξεδέχετο τὸν καιρὸν γενέσθαι. Πληρωθέντος δ᾽ αὐτοῦ καταβὰς ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐπορεύετο. Συναντᾷ δὲ τῷ Σαούλῳ, καὶ ὁ θεὸς αὐτῷ σημαίνει τοῦτον εἶναι τὸν ἄρξειν μέλλοντα. Σάουλος δὲ πρόςεισι τῷ Σαμουήλῳ, καὶ προςαγορεύσας ἐδεῖτο μηνύειν τὴν οἰκίαν τοῦ προφήτου, ξένος γὰρ ὢν ἀγνοεῖν ἔφασκε. Τοῦ δὲ Σαμουήλου φράσαντος αὐτὸν εἶναι, καὶ ἄγοντος ἐπὶ τὸ

δεῖπνον, ὡς τῶν ὄνων ἐφ' ὧν τὴν ζήτησιν ἐκπεμφθείη σεσωσμένων, τά τε πάντων ἀγαθὰ ἔχειν αὐτῷ κεκυρωμένα, προστυχών, "Ἀλλ' ἥττων," εἶπεν, "ἐγώ, δέσποτα, ταύτης τῆς ἐλπίδος, καὶ φυλῆς μικροτέρας ἢ βασιλέας ποιεῖν, καὶ πατριᾶς ταπεινοτέρας τῶν ἄλλων πατριῶν. Σὺ δὲ παίζεις καὶ γέλωτά με τίθεσαι, περὶ μειζόνων ἢ κατὰ τὴν ἐμὴν χρείαν διαλεγόμενος." Ὁ δὲ προφήτης ἀγαγὼν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἑστίασιν κατακλίνει, καὶ τὸν ἀκόλουθον, ἐπάνω τῶν κεκλημένων, οὗτοι δ' ἦσαν ἑβδομήκοντα τὸν ἀριθμόν, προστάσσει δὲ τοῖς διακόνοις παραθεῖναι τῷ Σαούλῳ μερίδα βασιλικήν. Ἐπεὶ δὲ ἡ κοίτης ὥρα προσῆγεν, οἱ μὲν ἀναστάντες ἀνέλυον πρὸς αὐτοὺς ἕκαστοι, ὁ δὲ Σάουλος παρὰ τῷ προφήτῃ σὺν τῷ θεράποντι κατεκοιμήθη.

2. Ἅμα δὲ ἡμέρᾳ Σαμούηλος ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ τῆς κοίτης προέπεμψε. Καὶ γενόμενος ἔξω τῆς πόλεως ἐκέλευε τὸν μὲν θεράποντα ποιῆσαι προελθεῖν, ὑπολείπεσθαι δὲ αὐτόν, ἔχειν γὰρ αὐτῷ τι φράσαι, μηδενὸς ἄλλου παρόντος. Καὶ ὁ μὲν Σάουλος ἀποπέμπεται τὸν ἀκόλουθον. Λαβὼν δὲ ὁ προφήτης τὸ ἀγγεῖον ἔλαιον καταχεῖ τῆς τοῦ νεανίσκου κεφαλῆς, καὶ κατασπασάμενος "Ἴσθι," φησί, "βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ κεχειροτονημένος ἐπὶ Παλαιστίνους τε καὶ τὴν ὑπὲρ Ἑβραίων ἄμυναν. Τούτων δ' ἔσται σοι σημεῖον ὅ σε βούλομαι προγινώσκειν, ὅτ' ἂν ἀπέλθῃς ἐντεῦθεν, καταλήψῃ τρεῖς ἀνθρώπους ἐν τῇ ὁδῷ προσκυνῆσαι τὸν θεὸν πορευομένους εἰς Βέθηλα. Ὧν τὸν μὲν πρῶτον τρεῖς ἄρτους ὄψῃ κομίζοντα, τὸν δὲ
319 δεύτερον ἔριφον, ὁ τρίτος δέ, ἀσκὸν οἴνου φέρων, ἀκολουθήσει. Ἀσπάσονται δέ σε οὗτοι καὶ φιλοφρονήσονται, καὶ δώσουσί σοι ἄρτους δύο, σὺ δὲ λήψῃ. Καὶ ἐκεῖθεν ἥξεις εἰς τὸ Ῥαχήλας καλούμενον μνημεῖον, ὅπου συμβαλεῖς τῷ σεσῶσθαί σοι τὰς ὄνους εὐαγγελιουμένῳ. Ἔπειτ' ἐκεῖθεν ἐλθὼν εἰς Γαβαθὰ προφήταις ἐκκλησιάζουσιν ἐπιτεύξῃ, καὶ γενόμενος ἔνθεος προφητεύσεις σὺν αὐτοῖς, ὡς πάνθ' ὁντινοῦν

ὁρῶντα ἐκπλήττεσθαί τε καὶ θαυμάζειν, λέγοντα ‘πόθεν εἰς τοῦτο εὐδαιμονίας ὁ Κίσου παῖς παρῆλθεν;’ Ὅταν δέ σοι ταῦτα γένηται τὰ σημεῖα, τὸν θεὸν ἴσθι μετὰ σοῦ τυγχάνοντα. Ἄσπασαί τε τὸν πατέρα σου καὶ τοὺς συγγενεῖς. Ἥξεις δὲ μετάπεμπτος εἰς Γάλγαλα ὑπ᾽ ἐμοῦ, ἵνα χαριστήρια τούτων θύσωμεν τῷ θεῷ.” Φράσας ταῦτα καὶ προειπὼν, ἀποπέμπει τὸν νεανίσκον· τῷ Σαούλῳ δὲ πάντα κατὰ τὴν προφητείαν Σαμουήλου ἀπήντησεν.

3. Ὡς δ᾽ ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ Ἀβηνάρου, καὶ γὰρ ἐκεῖνον τῶν ἄλλων οἰκείων μᾶλλον ἔστεργεν, ἀνερωτῶντος περὶ τῆς ἀποδημίας καὶ τῶν κατ᾽ αὐτὴν γεγονότων, τῶν μὲν ἄλλων οὐδὲν ἀπεκρύψατο, οὐδ᾽ ὡς ἀφίκοιτο παρὰ Σαμούηλον τὸν προφήτην, οὐδ᾽ ὡς ἐκεῖνος αὐτῷ σεσῶσθαι τὰς ὄνους ἔφρασε. Περὶ δὲ τῆς βασιλείας καὶ τῶν κατ᾽ αὐτὴν, ἃ καὶ φθόνον ἀκουόμενα καὶ ἀπιστίαν ἔχειν ᾤετο, σιωπᾷ πρὸς αὐτὸν, καὶ οὐδὲ πρὸς εὔνουν σφόδρα δοκοῦντα εἶναι, καὶ περισσότερον τῶν ἀφ᾽ αἵματος ὑπ᾽ αὐτοῦ στεργόμενον, ἀσφαλὲς ἢ σώφρον μηνύειν. Λογισάμενος, οἶμαι, τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν οἵα ταῖς ἀληθείαις ἐστὶν, ὅτι βεβαίως οὐδεὶς εὔνους, οὔτε φίλων οὔτε συγγενῶν, οὐδ᾽ ἄχρι τῶν παρὰ τοῦ θεοῦ λαμπρῶν ἀποσώζει τὴν διάθεσιν, ἀλλὰ πρὸς τὰς ὑπεροχὰς κακοήθεις τυγχάνουσιν ἤδη καὶ βάσκανοι.

4. Σαμούηλος δὲ συγκαλεῖ τὸν λαὸν εἰς Μασφαθὴν πόλιν, καὶ πρὸς αὐτὸν διατίθεται λόγους, οὓς κατ᾽ ἐντολὴν φράζειν ἔλεγεν τοῦ θεοῦ, “ὅτι τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐκείνου παρασχόντος καὶ τοὺς πολεμίους δουλώσαντος, ἀμνημονήσειαν τῶν εὐεργεσιῶν, καὶ τὸν μὲν θεὸν ἀποχειροτονοῦσι τῆς βασιλείας, οὐκ εἰδότες ὡς συμφορώτατον ὑπὸ τοῦ πάντων ἀρίστου προστατεῖσθαι. Θεὸς δὲ πάντων ἄριστος, αἱροῦνται δ᾽ ἔχειν ἄνθρωπον βασιλέα, ὃς ὡς κτήμασι τοῖς ὑποτεταγμένοις κατὰ βούλησιν καὶ ἐπιθυμίαν καὶ τῶν ἄλλων παθῶν ὁρμὴν χρήσεται, τῆς ἐξουσίας ἀφειδῶς

ἐμφορούμενος, ἀλλ᾽ οὐχ ὡς ἴδιον ἔργον καὶ κατασκεύασμα τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος οὕτω διατηρῆσαι σπουδάσει, ὁ θεὸς δὲ κατὰ ταύτην τὴν αἰτίαν κήδοιτο. Ἀλλ᾽ ἐπεὶ δέδοκται ταῦτα ὑμῖν, καὶ κεκράτηκεν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ὕβρις, τάχθητε πάντες κατὰ φυλάς τε καὶ πατριὰς, καὶ κλήρους βάλετε."

5. Ποιησάντων δὲ τοῦτο τῶν Ἑβραίων, ὁ τῆς Βενιαμίτιδος κλῆρος ἐξέπεσε. Ταύτης δὲ κληρωθείσης ἔλαχεν ἡ Ματρὶς καλουμένη πατριὰ, ἧς κατ᾽ ἄνδρα κληρωθείσης λαγχάνει ὁ Κίσου βασιλεύειν παῖς Σάουλος. Γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ νεανίσκος φθάσας ἐκ ποδῶν αὑτὸν ποιεῖ, μὴ βουλόμενος, οἶμαι, δοκεῖν τὴν
320 ἀρχὴν ἑκὼν λαμβάνειν, ἀλλὰ τοσαύτην ἐνεδείξατο ἐγκράτειαν καὶ σωφροσύνην, ὥςτε τῶν πλείστων οὐδ᾽ ἐπὶ μικραῖς εὐπραγίαις τὴν χαρὰν κατασχεῖν δυναμένων, ἀλλ᾽ εἰς τὸ πᾶσι γενέσθαι φανεροὺς προςπιπτόντων, ὁ δ᾽ οὐ μόνον οὐδὲν ἐνέφηνε τοιοῦτον ἐπὶ βασιλείᾳ, καὶ τῷ τοσούτων καὶ τηλικούτων ἐθνῶν ἀποδειχθῆναι δεσπότης, ἀλλὰ καὶ τῆς ὄψεως αὐτὸν τῆς τῶν βασιλευθησομένων ἐξέκλεψε, καὶ ζητεῖν αὐτὸν καὶ περὶ τοῦτο πονεῖν παρεσκεύασεν. Ὧν ἀμηχανούντων καὶ φροντιζόντων ὅτι γένοιτο ἀφανὴς ὁ Σάουλος, ὁ προφήτης ἱκετεύει τὸν θεὸν δεῖξαι ποῦ ποτ᾽ εἴη, καὶ παρασχεῖν εἰς ἐμφάνειαν τὸν νεανίσκον. Μαθὼν δὲ παρὰ τοῦ θεοῦ τὸν τόπον ἔνθα κέκρυπται ὁ Σάουλος, πέμπει τοὺς ἄξοντας αὐτὸν, καὶ παραγενόμενον ἵστησι μέσον τοῦ πλήθους. Ἐξεῖχε δ᾽ αὐτῶν ἁπάντων, καὶ τὸ ὕψος ἦν βασιλικώτατος.

6. Λέγει δὲ ὁ προφήτης, "Τοῦτον ὑμῖν ὁ θεὸς ἔδωκε βασιλέα. Ὁρᾶτε δὲ ὡς καὶ κρείττων ἐστὶ πάντων, καὶ τῆς ἀρχῆς ἄξιος." Ὡς δ᾽ ἐπευφήμησε τῷ βασιλεῖ σωτηρίαν ὁ λαὸς, τὰ μέλλοντα συμβήσεσθαι καταγράψας αὐτοῖς ὁ προφήτης, ἀνέγνω τοῦ βασιλέως ἀκροωμένου, καὶ τὸ βιβλίον τίθησιν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ σκηνῇ, ταῖς μετέπειτα γενεαῖς εἰς μαρτύριον ὧν προείρηκε. Ταῦτ᾽ ἐπιτελέσας ὁ Σαμούηλος ἀπο-

λύει τὴν πληθύν. Καὶ αὐτὸς δὲ εἰς Ῥαμαθὰν παραγίνεται πόλιν, πατρὶς γὰρ ἦν αὐτῷ. Σαούλῳ δ᾽ ἀπερχομένῳ εἰς Γαβαθὴν, ἐξ ἧς ὑπῆρχε, συνήρχοντο πολλοὶ μὲν ἀγαθοὶ, τὴν προσήκουσαν βασιλεῖ τιμὴν νέμοντες, πονηροὶ δὲ πλείους, οἳ κατεφρόνουν τε αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄλλους ἐχλεύαζον, καὶ οὔτε δῶρα προσέφερον οὔτ᾽ ἐν σπουδῇ καὶ λόγῳ τὸ ἀρέσκεσθαι τὸν Σάουλον ἐτίθεντο.

CAP. V. 1. Μηνὶ δ᾽ ὕστερον ἀρχὴ τῆς παρὰ πάντων αὐτῷ τιμῆς ὁ πρὸς Ναάσην πόλεμος, τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλέα. Οὗτος γὰρ πολλὰ κακὰ τοὺς πέραν τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ κατῳκημένους τῶν Ἰουδαίων διατίθησι, μετὰ πολλοῦ καὶ μαχίμου στρατεύματος διαβὰς ἐπ᾽ αὐτούς. Καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν εἰς δουλείαν ὑπάγεται, ἰσχύϊ μὲν καὶ βίᾳ πρὸς τὸ παρὸν αὐτοὺς χειρωσάμενος, σοφίᾳ δὲ καὶ ἐπινοίᾳ, πρὸς τὸ μηδ᾽ αὖθις ἀποστάντας δυνηθῆναι τὴν ὑπ᾽ αὐτῷ δουλείαν διαφυγεῖν, ἀσθενεῖς ποιῶν. Τῶν γὰρ ἢ κατὰ πίστιν ὡς αὐτὸν ἀφικνουμένων, ἢ λαμβανομένων πολέμου νόμῳ, τοὺς δεξιοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξέκοπτε. Ἐποίει δὲ τοῦθ᾽, ὅπως, τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῖς ὄψεως ὑπὸ τῶν θυρεῶν καλυπτομένης, ἄχρηστοι παντελῶς εἶεν. Καὶ ὁ μὲν τῶν Ἀμμανιτῶν βασιλεὺς ταῦτ᾽ ἐργασάμενος τοὺς πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἐπὶ τοὺς Γαλαδηνοὺς λεγομένους ἐπεστράτευσε, καὶ στρατοπεδευσάμενος πρὸς τῇ μητροπόλει τῶν πολεμίων, Ἰαβὶς δ᾽ ἐστὶν αὕτη, πέμπει πρὸς αὐτοὺς πρέσβεις, κελεύων 321 ἢ παραδοῦναι σφᾶς αὐτοὺς ἐπὶ τῷ τοὺς δεξιοὺς αὐτῶν ὀφθαλμοὺς ἐξορύξαι, ἢ πολιορκῆσαι ἠπείλει καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν ἀναστήσειν, τὴν δ᾽ αἵρεσιν ἐπ᾽ αὐτοῖς εἶναι, ποτερόν ποτε βραχύ τι τοῦ σώματος ἀποτεμεῖν θέλουσιν, ἢ πάντες ἀπολωλέναι. Οἱ δὲ Γαλαδηνοὶ καταπλαγέντες πρὸς οὐδέτερον μὲν ἐτόλμησαν οὐδὲν εἰπεῖν, οὔτ᾽ εἰ παραδιδόασιν αὐτοὺς οὔτ᾽ εἰ πολεμοῦσιν. Ἀνοχὴν δ᾽ ἡμερῶν ἑπτὰ λαβεῖν ἠξίωσαν,

ἵνα πρεσβευσάμενοι πρὸς τοὺς ὁμοφύλους παρακαλέσωσι συμμαχεῖν αὐτοῖς, καὶ εἰ μὲν ἔλθοι βοήθεια, πολεμῶσιν, εἰ δ᾽ ἄπορα εἴη τὰ παρ᾽ ἐκείνων, παραδώσειν αὐτοὺς ἔφασκον ἐπὶ τῷ παθεῖν ὅ τι ἂν αὐτῷ δοκῇ.

2. Ὁ δὲ Ναάσης, καταφρονήσας τοῦ τῶν Γαλαδηνῶν πλήθους καὶ τῆς ἀποκρίσεως αὐτῶν, δίδωσί τε αὐτοῖς τὴν ἀνοχὴν, καὶ πέμπειν πρὸς οὓς ἂν θέλωσι συμμάχους ἐπιτρέπει. Πέμψαντες οὖν εὐθὺς κατὰ πόλιν τοῖς Ἰσραηλίταις διήγγελλον τὰ παρὰ τοῦ Ναάσου, καὶ τὴν ἀμηχανίαν ἐν ᾗ καθεστήκεσαν. Οἱ δ᾽ εἰς δάκρυα καὶ λύπην ὑπὸ τῆς ἀκοῆς τῶν περὶ τοὺς Ἰαβισηνοὺς προήχθησαν, καὶ πέρα τούτων οὐδὲν αὐτοῖς ἄλλο πράττειν συνεχώρει τὸ δέος· Γενομένων δὲ τῶν ἀγγέλων καὶ ἐν τῇ Σαούλου τοῦ βασιλέως πόλει, καὶ τοὺς κινδύνους ἐν οἷς εἶναι συνέβαινε τοὺς Ἰαβισηνοὺς φρασάντων, ὁ μὲν λαὸς ταὐτὰ τοῖς πρώτοις ἔπασχεν, ὠδύρετο γὰρ τὴν συμφορὰν τὴν τῶν συγγενῶν. Ὁ δὲ Σάουλος, ἀπὸ τῶν περὶ τὴν γεωργίαν παραγινόμενος ἔργων εἰς τὴν πόλιν, ἐπιτυγχάνει κλαίουσι τοῖς αὐτοῦ πολίταις, καὶ πυθόμενος τὴν αἰτίαν τῆς συγχύσεως καὶ κατηφείας αὐτῶν, μανθάνει τὰ παρὰ τῶν ἀγγέλων. Καὶ ἔνθεος γενόμενος ἀποπέμπει μὲν τοὺς Ἰαβισηνοὺς, ὑποσχόμενος αὐτοῖς ἥξειν βοηθὸς τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν, καὶ πρὶν ἥλιον ἀνασχεῖν κρατήσειν τῶν πολεμίων, ἵνα καὶ νενικηκότας ἤδη καὶ τῶν φόβων ἀπηλλαγμένους ὁ ἥλιος ἐπιτείλας ἴδῃ· ὑπομεῖναι δ᾽ ἐκέλευσέ τινας αὐτῶν, ἡγησομένους τῆς ὁδοῦ.

3. Βουλόμενος δὲ φόβῳ ζημίας τὸν λαὸν εἰς τὸν πρὸς Ἀμμανίτας ἐπιστρέψαι πόλεμον, καὶ συνελθεῖν αὐτοὺς ὀξύτερον, ὑποτεμὼν τῶν αὐτοῦ βοῶν τὰ νεῦρα ταὐτὸ διαθήσειν ἠπείλησε τοὺς οὐκ ἀπαντῶντας, εἰ μὴ πρὸς τὸν Ἰορδάνην ὡπλισμένοι κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἀπαντήσωσιν ἡμέραν, καὶ ἀκολουθήσωσιν αὐτῷ καὶ Σαμουήλῳ τῷ προφήτῃ, ὅπου ποτ᾽ ἂν αὐτοὺς

ἀγάγωσι. Τῶν δὲ δι' εὐλάβειαν τῆς κατεπηγγελμένης ζημίας εἰς τὸν ὡρισμένον καιρὸν συνελθόντων, ἐξαριθμεῖται ἐν Βαλᾷ τῇ πόλει τὸ πλῆθος. Εὑρίσκει δὲ τὸν ἀριθμὸν χωρὶς τῆς Ἰούδα φυλῆς, εἰς ἑβδομήκοντα μυριάδας συνειλεγμένους, τῆς δὲ φυλῆς ἐκείνης, ἦσαν ἑπτὰ μυριάδες. Διωβὰς δὴ τὸν Ἰορδάνην, καὶ σχοίνων δέκα δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἀνύσας ὁδὸν, φθάνει μὲν ἥλιον ἀνίσχοντα. Τριχῇ δὲ τὸ στράτευμα διελὼν, ἐπιπίπτει πανταχόθεν αἰφνιδίως οὐ προσδοκῶσι τοῖς ἐχθροῖς. Καὶ συμβαλὼν εἰς μάχην, ἄλλους τε πολλοὺς ἀποκτείνει τῶν Ἀμμανιτῶν καὶ Ναάσην τὸν βασιλέα. Τοῦτο λαμπρὸν ἐπράχθη τῷ 322
Σαούλῳ τὸ ἔργον, καὶ πρὸς πάντας αὐτὸν τοὺς Ἑβραίους διήγγειλεν ἐπαινούμενον, καὶ δόξης ἀπολαύοντα θαυμαστῆς ἐπ' ἀνδρείᾳ. Καὶ γὰρ εἴ τινες ἦσαν οἳ πρότερον αὐτοῦ κατεφρόνουν, τότε μετέστησαν ἐπὶ τὸ τιμᾶν καὶ πάντων ἄριστον νομίζειν. Οὐ γὰρ ἤρκησεν αὐτῷ τοὺς Ἰαβισηνοὺς σεσωκέναι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν Ἀμμανιτῶν ἐπιστρατεύσας χώρᾳ, πᾶσαν αὐτὴν καταστρέφεται, καὶ πολλὴν λαβὼν λείαν λαμπρῶς εἰς τὴν οἰκείαν ὑπέστρεψεν. Ὁ δὲ λαὸς ὑφ' ἡδονῆς τῶν Σαούλῳ κατωρθωμένων ἔχαιρε μὲν ὅτι τοιοῦτον ἐχειροτόνησε βασιλέα. Πρὸς δὲ τοὺς οὐδὲν ὄφελος αὐτὸν ἔσεσθαι τοῖς πράγμασι λέγοντας ἐβόων, ‘ποῦ νῦν εἰσὶν οὗτοι, καὶ δότωσαν δίκην,’ καὶ πάνθ' ὅσα φιλεῖ λέγειν ὄχλος ἐπ' εὐπραγίαις ἠρμένος πρὸς τοὺς ἐξευτελίζοντας ἔναγχος τοὺς τούτων αἰτίους. Σάουλος δὲ τούτων μὲν ἠσπάζετο τὴν εὔνοιαν καὶ τὴν περὶ αὐτὸν προθυμίαν, ὤμωσε δὲ ‘μή τινα περιόψεσθαι τῶν ὁμοφύλων ἀναιρούμενον ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας· ἄτοπον γὰρ εἶναι τὴν ὑπὸ τοῦ θεοῦ δεδομένην νίκην αἵματι φῦραι καὶ φόνῳ τῶν ἐκ ταὐτοῦ γένους αὐτοῖς, πρέπειν δὲ μᾶλλον πρὸς ἀλλήλους εὐμενῶς διακειμένους ἑορτάζειν.’

4. Σαμουήλου δὲ φήσαντος καὶ δευτέρας δεῖν χειροτονίας Σαούλῳ τὴν βασιλείαν ἐπικυρῶσαι, συν-

ἴασι πάντες εἰς Γάλγαλα πόλιν, ἐκεῖ γὰρ αὐτοὺς ἐκέλευσεν ἐλθεῖν. Καὶ πάλιν ὁρῶντος τοῦ πλήθους ὁ προφήτης χρίει τὸν Σάουλον τῷ ἁγίῳ ἐλαίῳ καὶ δεύτερον ἀναγορεύει βασιλέα. Καὶ οὕτως ἡ τῶν Ἑβραίων πολιτεία εἰς βασιλείαν μετέπεσεν. Ἐπὶ γὰρ Μωϋσέως καὶ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ, ὃς ἦν στρατηγὸς, ἀριστοκρατούμενοι διετέλουν· μετὰ δὲ τὴν ἐκείνων τελευτὴν, ἔτεσι τοῖς πᾶσι δέκα καὶ πρὸς τούτοις ὀκτὼ, τὸ πλῆθος αὐτῶν ἀναρχία κατέσχε. Μετὰ ταῦτα δ' εἰς τὴν προτέραν ἐπανῆλθον πολιτείαν, τῷ κατὰ πόλεμον ἀρίστῳ δόξαντι γεγενῆσθαι καὶ κατ' ἀνδρείαν περὶ τῶν ὅλων δικάζειν ἐπιτρέποντες· καὶ διὰ τοῦτο τὸν χρόνον τοῦτον τῆς πολιτείας Κριτῶν ἐκάλεσαν.

5. Ἐκκλησίαν δὲ Σαμούηλος ποιήσας ὁ προφήτης τῶν Ἑβραίων "Ἐπόμνυμαί," φησιν, "ὑμῖν τὸν μέγιστον θεὸν, ὃς τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἀγαθοὺς ἐκείνους, λέγω δὴ Μωϋσῆν καὶ Ἀαρῶνα, παρήγαγεν εἰς τὸν βίον, καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐξήρπασεν Αἰγυπτίων, καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῖς δουλείας, μηδὲν μήτ' αἰδοῖ χαριζομένους, μήθ' ὑποστειλαμένους φόβῳ, μήτε ἄλλῳ τινὶ πάθει παραχωρήσαντας εἰπεῖν, εἴ τί μοι πέπρακται σκαιὸν καὶ ἄδικον, ἢ κέρδους ἕνεκα ἢ πλεονεξίας ἢ χάριτος τῆς πρὸς ἄλλους· ἐλέγξαι δὲ εἰ μόσχον ἢ πρόβατον ἢ τοιοῦτόν τι προσηκάμην, ἃ πρὸς τροφὴν ἀνεμέσητον δοκεῖ λαμβάνειν, ἢ εἴ τινος ὑποζύγιον εἰς ἐμὴν ἀποσπάσας χρείαν ἐλύπησα, τούτων ἕν τι κατειπεῖν παρόντος ὑμῶν τοῦ βασιλέως." Οἱ
323 δὲ ἀνέκραγον, "Μηδὲν τούτων ὑπ' αὐτοῦ γεγονέναι, προστῆναι δὲ ὁσίως αὐτὸν καὶ δικαίως τοῦ ἔθνους."

6. Σαμούηλος δὲ ταύτης ἐξ ἁπάντων τῆς μαρτυρίας αὐτῷ γενομένης "Ἐπεὶ δεδώκατέ μοι," φησὶν, "τὸ μηδὲν ἄτοπον ἔθ' ὑμᾶς περὶ ἐμοῦ δύνασθαι λέγειν, φέρε νῦν μετὰ παῤῥησίας ἀκούσατε λέγοντος, ὅτι μεγάλα ἠσεβήσατε εἰς τὸν θεὸν αἰτησάμενοι βασιλέα. Διαμνημονεύειν δὲ ὑμᾶς προσῆκεν, ὅτι σὺν ἑβδομήκοντα μόνοις ἐκ τοῦ γένους ἡμῶν ὁ πάππος Ἰάκωβος

διὰ λιμὸν εἰς Αἴγυπτον ἦλθε. Καὶ ἐκεῖ πολλῶν μυριάδων ἐπιτεκνωθεισῶν, ἃς εἰς δουλείας καὶ χαλεπὰς ὕβρεις ἤγαγον οἱ Αἰγύπτιοι, ὁ θεὸς εὐξαμένων τῶν πατέρων χωρὶς βασιλέως παρέσχεν αὐτοῖς ῥύσασθαι τῆς ἀνάγκης τὸ πλῆθος, Μωϋσῆν αὐτοῖς καὶ Ἀαρῶνα πέμψας ἀδελφοὺς, οἳ ἤγαγον ὑμᾶς εἰς τήνδε τὴν γῆν, ἣν νῦν ἔχετε. Καὶ τούτων ἀπολαύσαντες ἐκ τοῦ θεοῦ, προδεδώκατε τὴν θρησκείαν καὶ τὴν εὐσέβειαν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς πολεμίοις ὑποχειρίους γεγενημένους ἠλευθέρωσε, πρῶτον μὲν Ἀσσυρίων καὶ τῆς ἐκείνων ἰσχύος ὑπερτέρους ἀπεργασάμενος, ἔπειτα Ἀμμανιτῶν κρατῆσαι παρασχὼν καὶ Μωαβιτῶν, καὶ τελευταῖον Παλαιστίνων. Καὶ ταῦτα οὐ βασιλέως ἡγουμένου διεπράξασθε, ἀλλ' Ἰεφθοῦ καὶ Γεδεῶνος στρατηγούντων. Τίς οὖν ἔσχεν ὑμᾶς ἄνοια, φυγεῖν μὲν τὸν θεὸν ὑπὸ βασιλέα δὲ εἶναι θέλειν; Ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἀπέδειξα τοῦτον ὃν αὐτὸς ἐπελέξατο, ἵνα μέντοι γε φανερὸν ὑμῖν ποιήσω τὸν θεὸν ὀργιζόμενον καὶ δυσχεραίνοντα τῇ τῆς βασιλείας ὑμῶν αἱρέσει, δηλῶσαι τοῦθ' ὑμῖν τὸν θεὸν παρασκευάσω διὰ σημείων ἐναργῶς. Ὃ γὰρ οὐδέπω πρότερον εἶδεν ὑμῶν οὐδεὶς ἐνταῦθα γεγενημένον, θέρους ἀκμῇ χειμῶνα, αἰτησάμενος τὸν θεὸν παρέξω τοῦτο νῦν ὑμῖν ἐπιγνῶναι." Καὶ ταῦτ' εἰπόντος πρὸς τὸ πλῆθος τοῦ Σαμουήλου, βρονταῖς σημαίνει τὸ θεῖον καὶ ἀστραπαῖς καὶ χαλάζης καταφορᾷ τὴν τοῦ προφήτου περὶ πάντων ἀλήθειαν, ὡς τεθαμβηκότας αὐτοὺς καὶ περιδεεῖς γενομένους ἁμαρτεῖν τε ὁμολογεῖν καὶ κατ' ἄγνοιαν εἰς τοῦτο προπεσεῖν, καὶ ἱκετεύειν τὸν προφήτην ὡς πατέρα χρηστὸν καὶ ἐπιεικῆ τὸν θεὸν αὐτοῖς εὐμενῆ καταστῆσαι, καὶ ταύτην ἀφεῖναι τὴν ἁμαρτίαν, ἣν πρὸς οἷς ἐξύβρισαν ἄλλοις καὶ παρενόμησαν προσεξειργάσαντο. Ὁ δὲ ὑπισχνεῖται καὶ παρακαλέσειν τὸν θεὸν συγγνῶναι περὶ τούτων αὐτοῖς καὶ πείσειν. Συνεβούλευε μέντοι δικαίους εἶναι καὶ ἀγαθοὺς, καὶ μνημονεύειν ἀεὶ τῶν διὰ τὴν παράβασιν τῆς ἀρετῆς αὐ-

τοῖς κακῶν συμπεσόντων, καὶ τῶν σημείων τοῦ θεοῦ καὶ τῆς Μωϋσέως νομοθεσίας, εἰ σωτηρίας αὐτοῖς καὶ τῆς μετὰ τοῦ βασιλέως εὐδαιμονίας ἐστὶν ἐπιθυμία. ‘Εἰ δὲ τούτων ἀμελήσουσιν, ἔλεγεν, ἥξειν αὐτοῖς τε καὶ τῷ βασιλεῖ μεγάλην ἐκ θεοῦ πληγήν.’ Καὶ ὁ Σαμούηλος μὲν ταῦτα τοῖς Ἑβραίοις προφητεύσας, ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐπὶ τὰ οἰκεῖα, βεβαιώσας ἐκ δευτέρου τῷ Σαούλῳ τὴν βασιλείαν.

324 *CAP. VI.* 1. Οὗτος δ' ἐπιλέξας ἐκ τοῦ πλήθους ὡς περὶ τρισχιλίους, τοὺς μὲν δισχιλίους ὥστε σωματοφυλακεῖν αὐτὸν λαβὼν, αὐτὸς διέτριβεν ἐν πόλει Βεθήλοις. Ἰωνάθῃ δὲ τῷ παιδὶ τοὺς λοιποὺς δοὺς ὥστε σωματοφυλακεῖν αὐτὸν, εἰς Γαβὰς ἔπεμψεν. Ὁ δὲ ἐπολιόρκει τι φρούριον τῶν Παλαιστίνων οὐ πόῤῥω Γαλγάλων. Οἱ γὰρ τῆς Γαβᾶς Παλαιστῖνοι καταστρεφόμενοι τοὺς Ἰουδαίους, τά τε ὅπλα αὐτοὺς ἀφῃροῦντο, καὶ τοὺς ὀχυρωτάτους τῆς χώρας τόπους φρουραῖς κατελαμβάνοντο, καὶ σιδηροφορεῖν ἢ χρῆσθαί τε καθάπαξ ἀπηγόρευον σιδήρῳ. Καὶ διὰ ταύτην τὴν ἀπόῤῥησιν οἱ γεωργοὶ, εἴποτε δεήσοι αὐτοὺς ἐπισκευάσαι τι τῶν ἐργαλείων, ἢ ὕννιν ἢ μακέλλην ἢ ἄλλο τι τῶν εἰς γεωργίαν χρησίμων, φοιτῶντες εἰς τοὺς Παλαιστίνους ταῦτ' ἔπραττον. Ὡς δὲ ἠκούσθη τοῖς Παλαιστίνοις ἡ τῆς φρουρᾶς ἀναίρεσις, ἀγανακτήσαντες καὶ δεινὴν ὕβριν τὴν καταφρόνησιν ἡγησάμενοι στρατεύουσιν ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους, πεζῶν μὲν τριάκοντα μυριάσιν, ἅρμασι δὲ τρισμυρίοις, ἵππων δ' ἑξακισχιλίαν ἐπήγοντο, καὶ στρατοπεδεύονται πρὸς πόλει Μαχμᾷ. Τοῦτο Σάουλος ὁ τῶν Ἑβραίων βασιλεὺς μαθὼν εἰς Γάλγαλα καταβαίνει πόλιν, καὶ διὰ πάσης κηρύσσει τῆς χώρας ἐπ' ἐλευθερίᾳ καλῶν τὸν λαὸν ἐπὶ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Παλαιστίνους, τὴν δύναμιν ἐκφαυλίζων αὐτῶν, καὶ διασύρων ὡς οὐκ ἀξιόλογον, οὐδ' ὥστε φοβεῖσθαι διακινδυνεύειν πρὸς αὐτούς. Κατανοήσαντες δὲ τὸ πλῆθος τῶν Παλαι-

στίνων οἱ τοῦ Σαούλου, κατεπλάγησαν, καὶ οἱ μὲν εἰς τὰ σπήλαια καὶ τοὺς ὑπονόμους ἔκρυψαν αὑτοὺς, οἱ πλείους δὲ εἰς τὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου γῆν ἔφυγον, αὕτη δ᾽ ἦν Γάδου καὶ Ῥουβήλου.

2. Πεμψας δὲ Σάουλος πρὸς τὸν προφήτην, ἐκάλει πρὸς αὐτὸν συνδιασκεψόμενον περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῶν πραγμάτων. Ὁ δὲ περιμένειν αὐτὸν ἐκέλευσεν αὐτόθι, καὶ παρασκευάζειν θύματα· ‘μετὰ γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ πρὸς αὐτὸν ἥξειν, ὅπως θύσωσι τῇ ἑβδόμῃ τῶν ἡμερῶν, ἔπειθ᾽ οὕτως συμβάλωσι τοῖς πολεμίοις.’ Καὶ περιμένει μὲν ὡς ὁ προφήτης ἐπέστειλεν, οὐκ ἔτι μέντοι γε διατηρεῖ τὴν ἐντολήν. 325
Ἀλλ᾽ ὡς ἑώρα βραδύνοντα μὲν τὸν προφήτην, αὐτὸν δὲ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν καταλειπόμενον, λαβὼν τὰ θύματα προσήγαγεν. Ἐπεὶ δὲ τὸν Σαμούηλον ἤκουσε προσιόντα, ὑπαντησόμενος ἐξῆλθεν. Ὁ δ᾽ οὐκ ὀρθῶς αὐτὸν ἔφη πεποιηκέναι, παρακούσαντα ὧν ἐπέστειλεν αὐτὸς, καὶ φθάσαντα τὴν παρουσίαν, ἣν κατὰ βούλησιν γινομένην τοῦ θείου, τὰς εὐχὰς καὶ τὰς θυσίας τὰς ὑπὲρ τοῦ πλήθους προλαβὼν, κακῶς ἱερουργήσειε καὶ προπετὴς γενόμενος. Ἀπολογουμένου δὲ τοῦ Σαούλου, καὶ περιμεῖναι μὲν τὰς ἡμέρας ἃς ὥρισε λέγοντος, ὑπὸ δὲ ἀνάγκης καὶ ἀναχωρήσεως τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν διὰ φόβον στρατοπεδείας τῶν ἐχθρῶν ἐν Μαχμᾷ, καὶ ἀκοῆς τῆς πρὸς αὐτὸν εἰς Γάλγαλα καταβάσεως, ἐπειχθῆναι πρὸς τὴν θυσίαν. Ὑπολαβὼν ὁ Σαμούηλος “Ἀλλὰ σὺ,” φησὶν, “εἰ δίκαιος ἦσθα καὶ μὴ παρήκουσας ἐμοῦ, μηδ᾽ ὧν ὑπέθετό μοι περὶ τῶν παρόντων ὁ θεὸς ὠλιγώρησας, ταχύτερος ἢ συνέφερε τοῖς πράγμασι γεγονὼς, σοί τ᾽ αὐτῷ πλεῖστον ἂν βασιλεῦσαι χρόνον ἐξεγένετο, καὶ τοῖς σοῖς ἐκγόνοις.” Καὶ Σαμούηλος μὲν ἀχθόμενος ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἀνεχώρησε παρ᾽ ἑαυτὸν, Σάουλος δὲ εἰς Γαβαὼν πόλιν, ἔχων ἑξακοσίους μεθ᾽ ἑαυτοῦ μόνον, ἧκε σὺν Ἰωνάθῃ τῷ παιδί. Τούτων δὲ οἱ πλείους οὐκ εἶχον ὅπλα, τῆς χώρας σπανιζούσης

σιδήρου καὶ τῶν ὅπλα χαλκεύειν δυναμένων· οὐ γὰρ εἴων οἱ Παλαιστῖνοι ταῦτα εἶναι, καθὰ καὶ μικρὸν ἔμπροσθεν δεδηλώκαμεν. Διελόντες δὲ εἰς τρία μέρη τὴν στρατιὰν οἱ Παλαιστῖνοι, καὶ κατὰ τοσαύτας ὁδοὺς ἐπερχόμενοι, τὴν τῶν Ἑβραίων χώραν ἐπόρθουν, βλεπόντων τε Σαούλου τοῦ βασιλέως αὐτῶν καὶ τοῦ παιδὸς Ἰωνάθου, ἀμῦναί τε τῇ γῇ, μετ᾽ ἑξακοσίων γὰρ μόνον ἦσαν, οὐ δυναμένων. Καθεζόμενοι δ᾽ αὐτός τε καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἀχίας ἀπόγονος ὢν Ἠλεὶ τοῦ ἀρχιερέως, ἐπὶ βουνοῦ ὑψηλοῦ, καὶ τὴν γῆν λεηλατουμένην ὁρῶντες, ἐν ἀγωνίᾳ δεινῇ καθεστήκεσαν. Συντίθεται δὲ ὁ Σαούλου παῖς τῷ ὁπλοφόρῳ, κρύφα πορευθέντων αὐτῶν εἰς τὴν τῶν πολεμίων παρεμβολὴν ἐκδραμεῖν, καὶ ταραχὴν ἐμποιῆσαι καὶ θόρυβον αὐτοῖς. Τοῦ δὲ ὁπλοφόρου προθύμως ἐφέπεσθαι φήσαντος ὅποι ποτ᾽ ἂν ἡγῆται, καὶ ἂν ἀποθανεῖν δέῃ, προςλαβὼν τὴν τοῦ νεανίσκου συνεργίαν, καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ βουνοῦ, πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπορεύετο. Ἦν δὲ τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον ἐπὶ κρημνῷ, τρισὶν ἄκραις, εἰς λεπτὸν ἀπηκονημέναις μῆκος, πέτρας ἐν κύκλῳ περιστεφανούσης, ὥςπερ προβόλοις τὰς ἐπιχειρήσεις ἀπομαχόμενον. Ἔνθεν συνέβαινεν ἠμελῆσθαι τὰς φυλακὰς τοῦ στρατοπέδου, διὰ τὸ φύσει περιεῖναι τῷ χωρίῳ τὴν ἀσφάλειαν, καὶ πάντῃ νομίζειν ἀμήχανον εἶναι κατ᾽ ἐκείνας οὐκ ἀναβῆναι μόνον, ἀλλὰ καὶ προςελθεῖν. Ὡς οὖν ἧκον
826 *εἰς τὴν παρεμβολὴν, ὁ Ἰωνάθης παρεθάῤῥυνε τὸν ὁπλοφόρον, καὶ ‘προςβάλωμεν τοῖς πολεμίοις’ ἔλεγε· καὶ ἐὰν μὲν ἀναβῆναι κελεύσωσιν ἡμᾶς πρὸς αὐτοὺς ἰδόντες, σημεῖον τοῦτο νίκης ὑπολάμβανε, ἐὰν δὲ φθέγξωνται μηδὲν, ὡς οὐ καλοῦντες ἡμᾶς, ὑποστρέψωμεν.’ Προσιόντων δ᾽ αὐτῶν τῷ στρατοπέδῳ τῶν πολεμίων, ὑποφαινούσης ἤδη τῆς ἡμέρας, ἰδόντες οἱ Παλαιστῖνοι πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον, ἐκ τῶν ὑπονόμων καὶ τῶν σπηλαίων προϊέναι τοὺς Ἑβραίους. Καὶ πρὸς Ἰωνάθην καὶ τὸν ὁπλοφόρον αὐτοῦ, ‘δεῦτ᾽, ἔφασαν,*

ἀνέλθετε πρὸς ἡμᾶς ἵνα ὑμᾶς τιμωρησώμεθα τῶν τετολμημένων ἀξίως.' Ἀσπασάμενος δὲ τὴν φωνὴν ὁ τοῦ Σαούλου παῖς, ὡς νίκην αὐτῷ σημαίνουσαν, παραυτίκα μὲν ἀνεχώρησεν ἐξ οὗπερ ὤφθησαν τόπου τοῖς πολεμίοις, παραμειψάμενος δὲ τοῦτον ἐπὶ τὴν πέτραν ἧκεν, ἔρημον οὖσαν τῶν φυλαττόντων διὰ τὴν ὀχυρότητα. Καὶ ἐκεῖθεν ἀνερπύσαντες μετὰ πολλῆς ταλαιπωρίας ἐβιάσαντο τὴν τοῦ χωρίου φύσιν ὡς ἀνελθεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἐπιπεσόντες δ' αὐτοῖς κοιμωμένοις, ἀποκτείνουσι μὲν ὡς εἴκοσι. Ταραχῆς δὲ καὶ ἐκπλήξεως αὐτοὺς ἐγέμισαν, ὡς τινὰς μὲν φυγεῖν τὰς πανοπλίας ἀποῤῥίψαντας, οἱ δὲ πολλοὶ μὴ γνωρίζοντες ἑαυτοὺς, διὰ τὸ πολλῶν ἐθνῶν εἶναι, πολεμίους ὑπονοοῦντες ἀλλήλους — καὶ γὰρ εἴκαζον ἀναβῆναι πρὸς αὐτοὺς τῶν Ἑβραίων οὐχὶ τοὺς δύο μόνους — εἰς μάχην ἐτράποντο. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ἀπέθνησκον κτεινόμενοι, τινὲς δὲ φεύγοντες κατὰ τῶν πετρῶν ὠθούμενοι κατεκρημνίζοντο.

3. Τῶν δὲ τοῦ Σαούλου κατασκόπων 'τεταράχθαι τὸ στρατόπεδον τῶν Παλαιστίνων φρασάντων τῷ βασιλεῖ,' Σάουλος ἠρώτα, μή τις εἴη τῶν αὐτοῦ κεχωρισμένος. Ἀκούσας δὲ τὸν υἱὸν καὶ σὺν αὐτῷ τὸν ὁπλοφόρον ἀπεῖναι, κελεύει τὸν ἀρχιερέα, λαβόντα τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν, προφητεύειν αὐτῷ περὶ τῶν μελλόντων. Τοῦ δὲ νίκην ἔσεσθαι καὶ κράτος κατὰ τῶν πολεμίων φράσαντος, ἐπεξέρχεται τοῖς Παλαιστίνοις, καὶ τεταραγμένοις προσβάλλει καὶ φονεύουσιν ἀλλήλους. Προσρέουσι δ' αὐτῷ καὶ οἱ πρότερον εἴς τε τοὺς ὑπονόμους καὶ εἰς τὰ σπήλαια συμφυγόντες, ἀκούσαντες ὅτι νικᾷ Σάουλος. Γενομένων δὲ ὡς μυρίων ἤδη τῶν Ἑβραίων, διώκει τοὺς πολεμίους κατὰ πᾶσαν ἐσκορπισμένους τὴν χώραν. Εἴτε δὲ ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῇ νίκῃ χαρᾶς οὕτω παραλόγως γενομένῃ, — συμβαίνει γὰρ μὴ κρατεῖν τοῦ λογισμοῦ τοὺς οὕτως εὐτυχήσαντας, — εἴθ' ὑπὸ ἀγνοίας εἰς δεινὸν προσπίπτει καὶ πολλὴν ἔχον κατάμεμψιν ἔργον. Βουλό-

μενος γὰρ αὐτῷ τε τιμωρῆσαι, καὶ δίκην ἀπολαβεῖν παρὰ τῶν Παλαιστίνων, ἐπαρᾶται τοῖς Ἑβραίοις, ἵνα εἴ τις ἀποσχόμενος τοῦ φονεύειν τοὺς ἐχθροὺς φάγοι, καὶ μὴ μέχρις οὗ νὺξ ἐπελθοῦσα τῆς ἀναιρέσεως καὶ τῆς διώξεως αὐτοὺς παύσῃ τῶν πολεμίων, οὗτος ἐπάρατος ᾖ. Τοῦ δὲ Σαούλου τοῦτο φήσαντος, ἐπεὶ κατά τινα δρυμῶνα ἐγένοντο βαθὺν καὶ μελισσῶν γέμοντα, τῆς Ἐφραΐμου κληρουχίας, ὁ τοῦ Σαούλου παῖς, οὐκ ἐπακηκοὼς τῆς τοῦ πατρὸς ἀρᾶς,
327 οὐδὲ τῆς ἐπ' αὐτῇ τοῦ πλήθους ὁμολογίας, ἀποθλίψας τι κηρίον τοῦ μέλιτος ἤσθιε. Μεταξὺ δὲ γνοὺς, ὅτι μετὰ δεινῆς ἀρᾶς ὁ πατὴρ ἀπεῖπεν γεύσασθαί τινα πρὸ ἡλίου δυσμῶν, ἐσθίων μὲν ἐπαύσατο. Ἔφη δὲ οὐκ ὀρθῶς τοῦτο κωλῦσαι τὸν πατέρα, μετὰ μείζονος γὰρ ἰσχύος ἂν καὶ προθυμίας διώκοντας, εἰ τροφῆς μετελάμβανον, πολλῷ πλείονας καὶ λαβεῖν τῶν ἐχθρῶν καὶ φονεῦσαι.

4. Πολλὰς δ' οὖν κατακόψαντες μυριάδας τῶν Παλαιστίνων, δείλης ὀψίας ἐπὶ διαρπαγὴν τοῦ στρατοπέδου τῶν Παλαιστίνων τρέπονται, καὶ λείαν πολλὴν καὶ βοσκήματα λαβόντες κατασφάζουσι, καὶ ταῦτ' ἐν αἵματι κατήσθιον. Ἀπαγγέλλεται δὲ τῷ βασιλεῖ ὑπὸ τῶν γραμματέων, ὅτι τὸ πλῆθος εἰς τὸν θεὸν ἐξαμαρτάνει θῦσαν, καὶ πρὶν ἢ τὸ αἷμα καλῶς ἀποπλῦναι καὶ τὰς σάρκας ποιῆσαι καθαρὰς ἐσθίον. Καὶ ὁ Σάουλος κελεύει κυλισθῆναι λίθον μέγαν εἰς μέσον, καὶ κηρύσσει θύειν ἐπ' αὐτοῦ τὸν ὄχλον τὰ ἱερεῖα, καὶ τὰ κρέα μὴ σὺν τῷ αἵματι δαίνυσθαι, τοῦτο γὰρ οὐκ εἶναι τῷ θεῷ κεχαρισμένον. Τοῦτο δὲ πάντων κατὰ τὴν πρόσταξιν τοῦ βασιλέως ποιησάντων, ἵστησιν ἐκεῖ βωμὸν ὁ Σάουλος, καὶ ὡλοκαύτωσεν ἐκεῖ ἐπ' αὐτοῦ τῷ θεῷ. Τοῦτον πρῶτον βωμὸν κατεσκεύασεν.

5. Ἄγειν δ' εὐθὺς ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν πολεμίων, ἐπὶ τὴν διαρπαγὴν τῶν ἐν αὐτῇ, βουλόμενος πρὶν ἡμέρας, καὶ τῶν στρατιωτῶν οὐκ ὀκνούντων ἕπεσθαι, πολλὴν δ' εἰς ἃ προστάττει προθυμίαν

ἐνδεικνυμένων, καλέσας ὁ βασιλεὺς Ἀχίτωβον τὸν ἀρχιερέα, ἐκέλευσεν αὐτὸν γνῶναι, εἰ δίδωσιν ὁ θεὸς αὐτοῖς, καὶ συγχωρεῖ βαδίσασιν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν διαφθεῖραι τοὺς ἐν αὐτῷ τυγχάνοντας. Εἰπόντος δὲ τοῦ ἱερέως, μὴ ἀποκρίνεσθαι τὸν θεόν "Ἀλλ' οὐ δίχα αἰτίας," εἶπεν ὁ Σάουλος, "πυνθανομένοις ἡμῖν φωνὴν οὐ δίδωσιν ὁ θεὸς, ὃς πρότερον αὐτὸς προεμήνυσε πάντα, καὶ μηδ' ἐπερωτῶσιν ἔφθανε λέγων. Ἀλλ' ἔστι τι λανθάνον ἐξ ἡμῶν ἁμάρτημα πρὸς αὐτὸν αἴτιον τῆς σιωπῆς. Καὶ ὄμνυμί γε τοῦτον αὐτὸν ἦ μὴν κἂν ὁ παῖς ὁ ἐμὸς Ἰωνάθης ᾖ τὸ ἁμάρτημα τοῦτο ἐργασάμενος, ἀποκτείνειν αὐτὸν, καὶ τὸν θεὸν οὕτως ἱλάσασθαι, ὡς ἂν εἰ καὶ παρ' ἀλλοτρίου, καὶ μηδὲν ἐμοὶ προσήκοντος, τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δίκην ἀπελάμβανον." Τοῦ δὲ πλήθους τοῦτο ποιεῖν ἐπιβοήσαντος, παραχρῆμα πάντας ἵστησιν εἰς ἕνα τόπον. Ἵσταται δὲ καὶ αὐτὸς σὺν τῷ παιδὶ κατ' ἄλλο μέρος, καὶ κλήρῳ τὸν ἡμαρτηκότα μαθεῖν ἐπεζήτει. Καὶ λαγχάνει δοκεῖν αὐτὸς εἶναι Ἰωνάθης. Ἐπερωτώμενος δὲ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τί πεποίηκε καὶ πεπλημμέληκε, καὶ τί περὶ τὸν βίον οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ ὁσίως αὐτῷ διαπραξαμένῳ συνέγνωκε, 'πάτερ, εἶπεν, ἄλλο μὲν οὐδὲν, ὅτι δ' ἐχθὲς ἀγνοῶν τὴν ἀρὰν αὐτοῦ καὶ τὸν ὅρκον, μεταξὺ διώκων τοὺς πολεμίους ἐγεύσατο κηρίου.' Σάουλος δ' ἀποκτείνειν αὐτὸν ὄμνυσι, καὶ τῆς γενέσεως καὶ τῆς φύσεως τῶν φίλτρων προτιμήσας τὸν ὅρκον. Ὁ δ' οὐ καταπλήττεται τὴν ἀπειλὴν τοῦ θανάτου, παραστησάμενος δὲ εὐγενῶς καὶ μεγαλοφρόνως, "Οὐδ' ἐγώ σε," φησὶν, "ἱκετεύσω φείσασθαί μου, πάτερ. Ἥδιστος δέ μοι 328
ὁ θάνατος, ὑπέρ τε τῆς σῆς εὐσεβείας γινόμενος καὶ ἐπὶ νίκῃ λαμπρᾷ. Μέγιστον γὰρ παραμύθιον τὸ καταλιπεῖν Ἑβραίους Παλαιστίνων κεκρατηκότας." Ἐπὶ τούτοις ὁ λαὸς πᾶς ἤλγησε καὶ συνέπαθεν, ὤμοσέ τε μὴ περιόψεσθαι τὸν αἴτιον τῆς νίκης Ἰωνάθην ἀποθανοῦντα. Καὶ τὸν μὲν οὕτως ἐξαρπάζουσι τῆς τοῦ

πατρὸς ἀρᾶς, αὐτοὶ δὲ εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ νεανίσκου ποιοῦνται τῷ θεῷ, ὥστ᾽ αὐτὸν ἀπολῦσαι τοῦ ἁμαρτήματος.

6. Καὶ ὁ Σάουλος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ὑπέστρεψε, διαφθείρας ὡσεὶ μυριάδας ἓξ τῶν πολεμίων. Βασιλεύει δὲ εὐτυχῶς, καὶ τὰ πλησιόχωρα τῶν ἐθνῶν πολεμήσας, χειροῦται τό τε Ἀμμανιτῶν καὶ Μωαβιτῶν, καὶ Παλαιστίνους, Ἰδουμαίους, Ἀμαληκίτας τε καὶ τὸν βασιλέα τῆς Σωβᾶς. Ἦσαν δὲ παῖδες αὐτῷ τρεῖς μὲν ἄῤῥενες Ἰωνάθης καὶ Ἰησοῦς καὶ Μέλχισος, θυγατέρες δὲ Μερόβη καὶ Μιχάλα. Στρατηγὸν δὲ εἶχε τὸν τοῦ θείου παῖδα Ἀβήναρον, Νῆρος δ᾽ ἐκεῖνος ἐκαλεῖτο. Νῆρος δὲ καὶ Κίσης ὁ Σαούλου πατὴρ ἀδελφοὶ ἦσαν, υἱοὶ δὲ Ἀβιήλου. Ἦν δὲ καὶ πλῆθος ἁρμάτων Σαούλῳ καὶ ἱππέων, οὓς δ᾽ ἂν πολεμήσειε, νικήσας ἀπηλλάσσετο. Καὶ τοὺς Ἑβραίους εἰς εὐπραγίας καὶ μέγεθος εὐδαιμονίας προηγάγετο, καὶ τῶν ἄλλων ἀπέδειξεν ἐθνῶν δυνατωτάτους. Τῶν δὲ νέων τοὺς δὲ καὶ μεγέθει καὶ κάλλει διαφέροντας φύλακας τοῦ σώματος ἐποιεῖτο.

CAP. VII. 1. Σαμούηλος δὲ παραγενόμενος πρὸς τὸν Σάουλον, ‘πεμφθῆναι πρὸς αὐτὸν ἔφασκεν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅπως αὐτὸν ὑπομνήσῃ, ὅτι βασιλέα προκρίνας αὐτὸν ἁπάντων ὁ θεὸς ἀπέδειξε, καὶ διὰ τοῦτο πείθεσθαι καὶ καθήκοον αὐτῷ γενέσθαι, ὡς αὐτοῦ μὲν ἔχοντος τὴν τῶν ἐθνῶν ἡγεμονίαν, τοῦ δὲ θεοῦ καὶ τὴν κατ᾽ ἐκείνου καὶ τῶν ὅλων πραγμάτων. Λέγειν τοίνυν ἔφασκε τὸν θεὸν, ἐπεὶ πολλὰ κακὰ τοὺς Ἑβραίους Ἀμαληκῖται διέθηκαν κατὰ τὴν ἔρημον, ὅτε ἐξελθόντες ἀπ᾽ Αἰγύπτου εἰς τὴν νῦν ὑπάρχουσαν αὐτοῖς ἐστέλλοντο χώραν, κελεύω πολέμῳ τιμωρησάμενον τοὺς Ἀμαληκίτας, καὶ κρατήσαντα, μηδένα αὐτῶν ὑπολιπεῖν, ἀλλὰ πάσης διελθεῖν ἡλικίας, ἀρξαμένους ἀπὸ γυναικῶν κτείνειν καὶ νηπίων, καὶ τοιαύτην ὑπὲρ ὧν τοὺς προγόνους ἡμῶν εἰργάσαντο τιμωρίαν ἀπο-

λαβεῖν, φείσασθαι δὲ μήθ᾽ ὑποζυγίων μήτε τῶν ἄλ-
λων βοσκημάτων εἰς ὠφέλειαν καὶ κτῆσιν ἰδίαν, ἅ-
παντα δ᾽ ἀναθεῖναι τῷ θεῷ, καὶ τὸ Ἀμαλήκου ὄνομα
ταῖς Μωϋσέως κατακολουθήσαντα ἐντολαῖς ἐξαλεῖψαι.᾽

2. Ὡμολόγει δὲ ποιήσειν Σάουλος τὰ προς- 329
τασσόμενα, τὴν δὲ πειθαρχίαν τὴν πρὸς τὸν θεὸν
οὐκ ἐν τῷ ποιήσασθαι τὴν πρὸς τοὺς Ἀμαληκίτας
στρατιὰν λογιζόμενος εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑτοι-
μότητα καὶ τὸ τάχος ἀναβολῆς οὐ προσούσης ἔτι μᾶλ-
λον ἐμφανίζει. Ἀθροίζει τε πᾶσαν τὴν δύναμιν, καὶ
ταύτην ἐξαριθμήσας ἐν Γαλγάλοις, εὑρίσκει τῶν Ἰσ-
ραηλιτῶν ἔξω τῆς Ἰούδα φυλῆς περὶ τεσσαράκοντα
μυριάδας, ἥδε γὰρ ἡ φυλὴ καθ᾽ αὑτήν ἐστι στρα-
τιῶται τρισμύριοι. Σάουλος δὲ ἐμβαλὼν εἰς τὴν τῶν
Ἀμαληκιτῶν χώραν ἐνέδρας πολλὰς καὶ λόχους ἐπὶ
τὸν χείμαῤῥον τίθησιν, ὡς μὴ μόνον ἐκ τοῦ φανε-
ροῦ μαχομένους αὐτοὺς κακῶς ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ μὴ
προσδοκῶσι κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐπιπίπτειν, καὶ κυκλου-
μένους ἀναιρεῖν. Καὶ δὴ συμβαλὼν αὐτοῖς εἰς μά-
χην, τρέπεται τοὺς πολεμίους, καὶ διαφθείρει πάν-
τας, φεύγουσιν ἐπακολουθῶν. Ὡς δ᾽ ἐκεῖνο τὸ ἔργον
αὐτῷ κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ προφητείαν ἐχώρησε, ταῖς
πόλεσι τῶν Ἀμαληκιτῶν προσέβαλε, καὶ τὰς μὲν μη-
χανήμασι, τὰς δὲ ὀρύγμασιν ὑπονόμοις καὶ τείχεσιν
ἔξωθεν ἀντῳκοδομημένοις, τὰς δὲ λιμῷ καὶ δίψει,
τὰς δ᾽ ἄλλοις τρόποις ἐκπολιορκήσας καὶ λαβὼν κατὰ
κράτος, ἐπὶ σφαγὴν γυναικῶν καὶ νηπίων ἐχώρησεν,
οὐδὲν ὠμὸν οὐδ᾽ ἀνθρωπίνης σκληρότερον διαπράσ-
σεσθαι φύσεως ἡγούμενος, πρῶτον μὲν πολεμίους
ταῦτα δρῶν, ἔπειτα προστάγματι θεοῦ, ᾧ τὸ μὴ πεί-
θεσθαι κίνδυνον ἔφερε. Λαμβάνει δὲ καὶ τὸν βασι-
λέα τῶν ἐχθρῶν Ἄγαγον αἰχμάλωτον, οὗ θαυμάσας
τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος σωτηρίας ἄξιον
ἔκρινεν, οὐκ ἔτι τοῦτο ποιῶν κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ,
πάθει δὲ νικώμενος ἰδίῳ, καὶ χαριζόμενος ἀκαίρως
περὶ ὧν οὐκ εἶχεν ἀκίνδυνον ἐξουσίαν οἴκτῳ. Ὁ γὰρ

θεὸς οὕτως ἐμίσησε τὸ τῶν Ἀμαληκιτῶν ἔθνος, ὡς μηδὲ νηπίων φείσασθαι κελεῦσαι, πρὸς ἃ μᾶλλον ἔλεος γίνεσθαι πέφυκε· Σάουλος δὲ αὐτῶν τὸν βασιλέα καὶ τὸν ἡγεμόνα τῶν εἰς Ἑβραίους κακῶν ἔσωσε, τῆς μνήμης ὧν ἐπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ τοῦ πολεμίου κάλλος ἐπίπροσθεν ποιησάμενος. Συνεξήμαρτε δ' αὐτῷ καὶ τὸ πλῆθος, καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν βοσκημάτων ἐφείσαντο καὶ διήρπασαν, μὴ τηρεῖν αὐτὰ τοῦ θεοῦ κελεύσαντος, τά τε ἄλλα χρήματα καὶ τὸν πλοῦτον ἐξεφόρησαν, εἰ δέ τι μὴ σπουδῆς ἄξιον ἦν ὥςτε κτήσασθαι, διέφθειραν.

3. Νικήσας δὲ Σάουλος ἅπαντας τοὺς ἀπὸ Πηλουσίου τῆς Αἰγύπτου καθήκοντας ἕως τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, διέφθειρε τὴν τῶν πολεμίων, παραλιπὼν τὸ τῶν Σικιμιτῶν ἔθνος, οὗτοι γὰρ ἐν τῇ Μαδιηνῇ χώρᾳ μέσοι κατῴκηνται. Πρὸ δὲ τῆς μάχης πέμψας ‘παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀναχωρεῖν, μὴ τοῖς Ἀμαληκίταις κοινωνήσωσι συμφορᾶς, συγγενεῖς γὰρ αὐτοὺς ὄντας Ῥαγουήλου τοῦ Μωϋσέως πενθεροῦ, σώζειν αἰτίαν ἔχειν.’

4. Καὶ Σάουλος μὲν ὡς μηδενὸς παρακούσας ὧν ὁ προφήτης ἐπέστειλε μέλλοντι τὸν πρὸς Ἀμαληκίτας ἐκφέρειν πόλεμον, ἀλλ' ὡς ἐπὶ πᾶσιν ἐκείνοις
330 ἀκριβῶς πεφυλαγμένοις νενικηκὼς τοὺς πολεμίους, οἴκαδε πρὸς αὐτὸν ὑπέστρεψε, χαίρων ἐπὶ τοῖς κατωρθωμένοις. Ὁ δὲ θεὸς ἄχθεται ἐπί τε τῇ τοῦ βασιλέως τῶν Ἀμαληκιτῶν σωτηρίᾳ, καὶ τῇ τῶν βοσκημάτων διαρπαγῇ τοῦ πλήθους, ὅτι μὴ συγχωρήσαντος αὐτοῦ ταῦτ' ἐπράχθη. Δεινὸν γὰρ ἡγεῖτο νικᾶν μὲν καὶ περιγίνεσθαι τῶν ἐχθρῶν, ἐκείνου τὴν ἰσχὺν διδόντος αὐτοῖς, καταφρονεῖσθαι δὲ καὶ παρακούεσθαι μηδὲ ὡς ἄνθρωπον βασιλέα. Μετανοεῖν οὖν ἔλεγε πρὸς τὸν προφήτην Σαμούηλον ἐπὶ τῷ χειροτονῆσαι βασιλέα τὸν Σάουλον, μηδὲν ὧν αὐτὸς κελεύοι πράττοντα τῇ δ' οἰκείᾳ βουλήσει χρώμενον. Σφόδρα ταῦτ' ἀκούσας ὁ Σαμούηλος συνεχύθη, καὶ δι' ὅλης τῆς

νυκτὸς παρακαλεῖν ἤρξατο τὸν θεὸν καταλλάττεσθαι τῷ Σαούλῳ, καὶ μὴ χαλεπαίνειν. Ὁ δὲ τὴν συγγνώμην οὐκ ἐπένευσεν εἰς τὸν Σάουλον αἰτουμένῳ τῷ προφήτῃ, λογισάμενος ‘οὐκ εἶναι δίκαιον ἁμαρτήματα χαρίζεσθαι παραιτήσεσιν· οὐ γὰρ ἐξ ἄλλου τινὸς φύεσθαι μᾶλλον, ἢ τοῦ καταμαλακίζεσθαι τοὺς ἀδικουμένους· θηρωμένους γὰρ δόξαν ἐπιεικείας καὶ χρηστότητος, λανθάνειν αὐτοὺς ταῦτα γεννῶντας.’ Ὡς οὖν ἀπεῖπεν ὁ θεὸς τῇ τοῦ προφήτου δεήσει, καὶ δῆλος ἦν μὴ μεταμελόμενος, ἅμ᾽ ἡμέρᾳ Σαμούηλος εἰς Γάλγαλα παραγίνεται πρὸς Σάουλον. Θεασάμενος δ᾽ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς προστρέχει, καὶ κατασπασάμενος “Τῷ θεῷ,” φησὶν, “εὐχαριστῶ, δόντι μοι τὴν νίκην, ἅπαντα μέντοι γε κεκελευσμένα ὑπ᾽ αὐτοῦ πεπράχθαι.” Σαμούηλος δὲ πρὸς τοῦθ᾽ ὑπολαβὼν “Πόθεν οὖν ἀκούω θρεμμάτων,” εἶπε, “καὶ ὑποζυγίων βοῆς ἐν τῷ στρατοπέδῳ;” Ὁ δὲ ‘λαὸν ταῦτα εἰς θυσίας ἀπεκρίνατο τετηρηκέναι· τὸ μέντοι γε τῶν Ἀμαληκιτῶν γένος ἅπαν ἐξηφανίσθαι κατὰ τὴν ἐντολήν· καὶ περιλείπεσθαι ἄλλον μηδένα, πρὸς δ᾽ αὐτὸν ἀγαγεῖν τηρήσαντα μόνον αὐτὸν τὸν βασιλέα· περὶ οὗ τί δεῖ ποιεῖν βουλεύεσθαι πρὸς ἀλλήλους ἔφασκεν.’ Ὁ δὲ προφήτης “Οὐχὶ θυσίαις ἔλεγεν ἥδεσθαι τὸ θεῖον, ἀλλὰ τοῖς ἀγαθοῖς καὶ δικαίοις. Οὗτοι δ᾽ εἰσὶν οἱ τῇ βουλήσει καὶ ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ κατακολουθοῦντες, καὶ μηδὲν ἄλλο πραχθήσεσθαι καλῶς ὑφ᾽ ἑαυτῶν νομίζοντες, ἢ ὅτι ἂν ποιήσωσι τοῦ θεοῦ κεκελευκότος· καταφρονεῖσθαι γὰρ οὐχ ὅταν αὐτῷ μὴ θύῃ τις, ἀλλ᾽ ὅταν ἀπειθεῖν δοκῇ. Παρὰ δὲ τῶν οὐχ ὑποτασσομένων οὐδ᾽ ἀληθῆ καὶ μόνην τῷ θεῷ κεχαρισμένην θρησκευόντων θρησκείαν, οὔτ᾽ ἂν πολλὰ καὶ πιμελῆ καταθύσωσιν ἱερεῖα, οὔτ᾽ ἂν κόσμον ἀναθημάτων ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ πεποιημένων προσφέρωσι, δέχεται ταῦτ᾽ εὐμενῶς, ἀλλ᾽ ἀποστρέφεται, καὶ δείγματα τῆς πονηρίας, οὐκ εὐσέβειαν ἡγεῖται. Τοῖς δὲ ἓν καὶ μόνον τοῦθ᾽ ὅτι περ ἂν φθέγξηται καὶ

κελεύσῃ ὁ θεὸς διὰ μνήμης ἔχουσι, καὶ τεθνᾶναι
μᾶλλον ἢ παραβῆναί τι τούτων αἱρουμένοις ἐπιτέρ-
πεται, καὶ οὔτε θυσίαν ἐπιζητεῖ παρ᾽ αὐτῶν. Καὶ
παρὰ θυόντων δὲ, καὶ ἂν ᾖ λιτὰ, πενίας ἥδιον τὴν τι-
μὴν ἢ παρὰ τῶν πλουσιωτάτων δεξιοῦται. Σὺ τοί-
νυν ἴσθι σαυτὸν δι᾽ ὀργῆς ὄντα τῷ θεῷ, κατεφρό-
331 νησας γὰρ καὶ κατημέλησας ὧν ἐπέστειλε. Πῶς
οὖν οἴει τὴν θυσίαν ἂν αὐτὸν προσβλέπειν ἐξ ὧν κατ-
έκρινεν ἀπολέσθαι γινομένην; πλὴν εἰ μὴ νομίζῃς
ὅμοιον ὀλέθρου τὸ θύεσθαι ταῦτα τῷ θεῷ. Προς-
δόκα τοίνυν τὴν βασιλείαν ἀφαιρεθησόμενος καὶ τὴν
ἐξουσίαν, ἀφ᾽ ἧς ὁρμώμενος τοῦ παρασχόντος σοι
θεοῦ ταύτην ἠμέλησας." Σάουλος δὲ 'ἀδικεῖν ὡμο-
λόγησε καὶ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἠρνεῖτο· παραβῆναι γὰρ
τὰς ἐντολὰς τοῦ προφήτου· κατὰ μέντοι γε δέος καὶ
τὸν ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν φόβον μὴ κωλῦσαι διαρ-
πάζοντας αὐτοὺς τὴν λείαν μηδ᾽ ἐπισχεῖν. Ἀλλὰ συγ-
γίνωσκε, καὶ πρᾶος ἴσθι· φυλάξεσθαι γὰρ εἰς τὸ
ἐπιὸν ἁμαρτεῖν.' Παρεκάλει δὲ τὸν προφήτην ὑπο-
στρέψαντα θυσίας χαριστηρίους ἐπιτελέσαι τῷ θεῷ,
ὁ δὲ, οὐ γὰρ ἑώρα τὸν θεὸν διαλλαττόμενον, ἀπῄει
πρὸς αὐτόν.

5. Σάουλος δὲ κατασχεῖν βουλόμενος τὸν Σα-
μούηλον ἐλλαμβάνεται τῆς διπλοΐδος, καὶ βιαίας τῆς
ὁλκῆς διὰ τὸ μεθ᾽ ὁρμῆς ἀπεῖναι τὸν Σαμούηλον γε-
νομένης διασχίζει τὸ ἱμάτιον. Τοῦ δὲ προφήτου 'τὴν
βασιλείαν οὕτως αὐτοῦ διασχισθῆναι φήσαντος, καὶ
λήψεσθαι ταύτην ἀγαθὸν καὶ δίκαιον, ἐμμένειν γὰρ
τὸν θεὸν τοῖς περὶ αὐτοῦ κεκριμένοις, ὡς τοῦ μετα-
βάλλεσθαι καὶ στρέφειν τὴν γνώμην ἀνθρωπίνου πά-
θους ὄντος, οὐχὶ θείας ἰσχύος,' ὁ δὲ Σάουλος 'ἀσε-
βῆσαι μὲν ἔλεγεν, ἀγέννητα δὲ ποιῆσαι τὰ πεπρα-
γμένα μὴ δύνασθαι· τιμῆσαί γε μὴν αὐτὸν παρεκά-
λει, τοῦ πλήθους ὁρῶντος σὺν αὐτῷ παραγενόμενον
τὸν θεὸν προσκυνῆσαι.' Δίδωσι δὲ τοῦτο Σαμούη-
λος αὐτῷ, καὶ συνελθὼν προσκυνεῖ τῷ θεῷ. Ἄγεται

δὲ καὶ ὁ τῶν Ἀμαληκιτῶν βασιλεὺς Ἄγαγος πρὸς αὐτόν. Καὶ πυνθανομένου ‘πῶς εἴη πικρὸς ὁ θάνατος;’ εἶπεν, ‘ὡς σὺ πολλὰς μητέρας Ἑβραίων ἐπὶ τέκνοις ὀδύρεσθαι καὶ πένθος ἄγειν ἐποίησας, οὕτως ὀδυνήσεις ἐπὶ σαυτῷ διαφθαρέντι τὴν μητέρα.’ Καὶ κελεύει παραχρῆμα αὐτὸν ἐν Γαλγάλοις ἀποθανεῖν. Καὶ αὐτὸς δὲ εἰς Ῥαμαθὰν πόλιν ἀπαλλάσσεται.

CAP. VIII. 1. Σάουλος δὲ ὁ βασιλεὺς αἰσθόμενος ὧν πειραθείη κακῶν, ἐχθρὸν αὐτῷ τὸν θεὸν κατασκευάσας, εἰς τὸ βασίλειον ἀναβαίνει Γαβᾶ, — σημαίνει δὲ βουνὸν ἑρμηνευόμενον τὸ ὄνομα, — καὶ μετ᾽ ἐκείνην οὐκ ἔτι τὴν ἡμέραν εἰς ὄψιν ἔρχεται τῷ προφήτῃ. Σαμουήλῳ δὲ λυπουμένῳ περὶ αὐτοῦ παύσασθαι μὲν τῆς φροντίδος ἐκέλευσεν ὁ θεὸς, λαβόντι δὲ τὸ ἅγιον ἔλαιον εἰς Βηθλεέμην ἀπελθεῖν πόλιν πρὸς Ἰεσσαῖον παῖδα Ὠβήδου, καὶ χρίσαι τῶν υἱῶν αὐτοῦ ὃν ἂν αὐτὸς ἐπιδείξῃ βασιλέα γενησόμενον. Ὁ δὲ εὐλαβεῖσθαι φήσας, μὴ τοῦτο μαθὼν Σάουλος ἀνέλῃ λοχήσας αὐτὸν, ἢ καὶ φανερῶς, ὑποθεμένου
τοῦ θεοῦ καὶ δόντος ἀσφαλείας ὁδὸν, εἰς τὴν προ- 332
ειρημένην ἧκε πόλιν. Καὶ πάντες αὐτὸν ἠσπάζοντό τε καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀφίξεως ἐπηρώτων. Ἔλεγε δὲ ἥκειν ἵνα θύσῃ τῷ θεῷ. Ποιήσας οὖν τὴν θυσίαν καλεῖ τὸν Ἰεσσαῖον μετὰ τῶν τέκνων ἐπὶ τὰ ἱερεῖα, καὶ θεασάμενος αὐτοῦ τὸν πρεσβύτατον τῶν υἱῶν εὐμεγέθη καὶ καλὸν, εἴκασεν ἐκ τῆς εὐμορφίας τοῦτον εἶναι τὸν μέλλοντα βασιλεύειν. Διαμαρτάνει δὲ τῆς τοῦ θεοῦ προνοίας. Ἐπερωτήσαντι γὰρ αὐτὸν, εἰ χρίσει τῷ ἐλαίῳ τὸν νεανίσκον, ὃν αὐτὸς ἐτεθαυμάκει, καὶ τῆς βασιλείας ἄξιον ἔκρινεν, ‘οὐ τὰ αὐτὰ βλέπειν ἀνθρώπους εἶπε καὶ θεόν. Ἀλλὰ σὺ μὲν εἰς τὸ κάλλος ἀπιδὼν τοῦ νεανίσκου, καὶ δὴ τοῦτον ἡγῇ ἄξιον τοῦ βασιλεύειν εἶναι, ἐγὼ δὲ οὐ σωμάτων εὐμορφίας ἔπαθλον ποιοῦμαι τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ ψυχῶν ἀρετῆς, καὶ ζητῶ ὅστις ταύτης ἐστὶ τελέως εὐπρεπὴς,

εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνδρείᾳ καὶ πειθοῖ, ἐξ ὧν τὸ ψυχῆς συνίσταται κάλλος, κατακεκοσμημένος.' Ταῦτα φράσαντος τοῦ θεοῦ πάντας ἐκέλευσεν αὐτῷ τὸν Ἰεσσαῖον τοὺς υἱοὺς ἐπιδεῖξαι Σαμούηλος. Ὁ δὲ πέντε ἄλλους ἐποίησεν ἐλθεῖν, ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος Ἐλίαβος, ὁ δεύτερος Ἀμινάδαβος, Σάμαλος ὁ τρίτος, ὁ τέταρτος Ναθανάηλος, καὶ Ῥάηλος ὁ πέμπτος ἐκαλεῖτο, ὁ δὲ ἕκτος Ἄσαμος. Ἰδὼν δὲ καὶ τούτους ὁ προφήτης μηδὲν χείρους τοῦ πρεσβυτέρου ταῖς μορφαῖς, ἐπηρώτησε τὸν θεὸν, τίνα τούτων αἱρεῖται βασιλέα. Εἰπόντος δ' οὐδένα πυνθάνεται τοῦ Ἰεσσαίου, μὴ πρὸς τούτοις αὐτῷ καὶ ἄλλοι παῖδες εἰσί. Φήσαντος δὲ εἶναι Δαυΐδην τὸ ὄνομα, ποιμαίνειν δὲ καὶ τῆς τῶν βοσκημάτων φυλακῆς ἐπιμελεῖσθαι, κελεύει καλεῖν αὐτὸν ἐν τάχει· κατακλιθῆναι γὰρ εἰς τὴν εὐωχίαν οὐκ εἶναι δυνατὸν αὐτοῖς, ἐκείνου μὴ παρόντος. Ὡς δ' ἧκεν ὁ Δαυΐδης μεταπεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς, παῖς ξανθὸς μὲν τὴν χρόαν, γοργὸς δὲ τὰς ὄψεις, καὶ καλὸς ἄλλως, οὗτός ἐστιν, εἰπὼν ἡσυχῇ πρὸς ἑαυτὸν Σαμούηλος, ὁ βασιλεύειν ἀρέσας τῷ θεῷ, κατακλίνεται μὲν αὐτός. Κατακλίνει δὲ ὑπ' αὐτὸν τὸν νεανίσκον καὶ τὸν Ἰεσσαῖον μετὰ καὶ τῶν παίδων. Ἔπειτα λαβὼν ὁρῶντος τοῦ Δαυΐδου τὸ ἔλαιον, ἀλείφει τε αὐτὸν, καὶ πρὸς τὸ οὖς ἠρέμα λαλεῖ, καὶ σημαίνει τοῦθ', ὅτι βασιλεύειν αὐτὸν ὁ θεὸς ᾕρηται, παρῄνει δ' 'εἶναι δίκαιον, καὶ κατήκοον αὐτοῦ τῶν προσταγμάτων· οὕτως γὰρ αὐτῷ παραμένειν τὴν βασιλείαν ἐπὶ πολὺν χρόνον, καὶ τὸν οἶκον λαμπρὸν καὶ περιβόητον γενέσθαι, καταστρέψεσθαι δὲ καὶ Παλαιστίνους, καὶ οἷς ἂν ἔθνεσι πολεμῇ, νικῶντα καὶ περιόντα τῇ μάχῃ, κλέος ἀοίδιμον ζῶντά τε ἕξειν, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ἀπολείψειν.'

2. Καὶ Σαμούηλος μὲν ἀπαλλάσσεται, ταῦτα παραινέσας. Πρὸς δὲ τὸν Δαυΐδην μεταβαίνει τὸ θεῖον καταλιπὸν Σάουλον. Καὶ ὁ μὲν προφητεύειν

ἤρξατο, τοῦ θείου πνεύματος εἰς αὐτὸν μετοικισαμένου, τὸν Σάουλον δὲ περιήρχετο πάθη τινὰ καὶ δαι-
μόνια, πνιγμοὺς αὐτῷ καὶ στραγγάλας ἐπιφέροντα, 333
ὡς τοὺς ἰατροὺς ἄλλην μὲν αὐτῷ θεραπείαν μὴ ἐπινοεῖν. Εἰ δέ τις ἐστὶν ἐξᾴδειν δυνάμενος καὶ ψάλλειν ἐπὶ κινύρᾳ, τοῦτον ἐκέλευσαν ζητήσαντας, ὁπότ᾽ ἂν αὐτῷ προσίοι τὰ δαιμόνια καὶ ταράττοι, ποιεῖν ὑπὲρ κεφαλῆς στάντα ψάλλειν, καὶ τοὺς ὕμνους ἐπιλέγειν. Ὁ δ᾽ οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλὰ ζητεῖσθαι προσέταξε τοιοῦτον ἄνθρωπον. Φήσαντος δέ τινος αὐτῷ τῶν παρόντων, ἐν Βηθλεέμῃ πόλει τεθεᾶσθαι Ἰεσσαίου μὲν υἱὸν, ἔτι δὲ παῖδα τὴν ἡλικίαν, εὐπρεπῆ δὲ καὶ καλὸν, τά τε ἄλλα πολλῆς σπουδῆς ἄξιον, καὶ ψάλλειν εἰδότα καὶ ᾄδειν ὕμνους, καὶ πολεμιστὴν ἄκρον, πέμψας πρὸς τὸν Ἰεσσαῖον, ἐκέλευσεν ἀποστέλλειν αὐτῷ τὸν Δαυΐδην, τῶν ποιμνίων ἀποσπάσαντα, βούλεσθαι γὰρ αὐτὸν ἰδεῖν, περὶ τῆς εὐμορφίας καὶ ἀνδρίας ἀκούσας τοῦ νεανίσκου. Ὁ δὲ Ἰεσσαῖος πέμπει τὸν υἱὸν, καὶ ξένια δοὺς κομίσαι τῷ Σαούλῳ. Ἐλθόντος δὲ ἥσθη, καὶ ποιήσας ὁπλοφόρον, διὰ πάσης εἶχε τιμῆς. Ἐξῄδετο γὰρ ὑπ᾽ αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν δαιμονίων ταραχὴν, ὁπότε αὐτῷ ταῦτα προσέλθοι, μόνος ἰατρὸς ἦν, λέγων τε τοὺς ὕμνους, καὶ ψάλλων ἐν τῇ κινύρᾳ, καὶ ποιῶν ἑαυτοῦ γίνεσθαι τὸν Σάουλον. Πέμπει τοίνυν πρὸς τὸν πατέρα τοῦ παιδὸς Ἰεσσαῖον, ἐᾶσαι παρ᾽ αὐτοῦ τὸν Δαυΐδην κελεύων, ἥδεσθαι γὰρ αὐτῷ βλεπομένῳ καὶ παρόντι· τὸν δ᾽ οὐκ ἀντειπεῖν τῷ Σαούλῳ, συνεχώρησε δὲ κατέχειν.

CAP. IX. 1. Χρόνοις δὲ ὕστερον οὐ πολλοῖς οἱ Παλαιστῖνοι πάλιν συνελθόντες, καὶ δύναμιν ἀθροίσαντες μεγάλην, ἐπίασι τοῖς Ἰσραηλίταις, καὶ μεταξὺ Σωχοῦς καὶ Ἀζηκᾶς καταλαμβανόμενοι στρατοπεδεύονται. Ἀντεπεξάγει δ᾽ αὐτοῖς τὴν στρατιὰν καὶ Σάουλος, καὶ ἐπί τινος ὄρους στρατοπεδευσάμενος, ἀναγ-

κάζει τοὺς Παλαιστίνους τὸ μὲν πρῶτον στρατόπεδον καταλιπεῖν, ἐπὶ ὁμοίου δέ τινος ὄρους ἀντικρὺ τοῦ καταληφθέντος ὑπὸ τοῦ Σαούλου στρατοπεδεύσασθαι. Διέστησε δ᾿ ἀπ᾿ ἀλλήλων τὰ στρατόπεδα μέσος αὐλὼν τῶν ὀρῶν ἐφ᾿ ὧν ἦν. Καταβὰς οὖν τις τῶν ἐκ τοῦ Παλαιστίνων στρατοπέδου, Γολίαθος ὄνομα, πόλεως δὲ Γίττης, ἀνὴρ παμμεγεθέστατος, — ἦν γὰρ
334 πηχῶν τεσσάρων καὶ σπιθαμῆς, ὅπλα τῇ φύσει τοῦ σώματος ἀναλογοῦντα περικείμενος, θώρακα μὲν γὰρ ἐνεδέδυτο σταθμὸν ἄγοντα πέντε χιλιάδας σίκλων, κόρυθα δὲ καὶ κνημῖδας χαλκέας ὁποίας εἰκὸς ἦν ἀνδρὸς οὕτω παραδόξου τὸ μέγεθος σκεπάσαι τὰ μέρη, δόρυ δὲ ἦν οὐ κοῦφον βάσταγμα δεξιᾶς, ἀλλ᾿ ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτὸ αἴρων ἔφερεν, εἶχε δὲ καὶ λόγχην ἑξακοσίων σίκλων, εἵποντο δὲ πολλοὶ βαστάζοντες τὰ ὅπλα, — στὰς τοίνυν ὁ Γολίαθος οὗτος μεταξὺ τῶν παρατάξεων, βοήν τε ἀφίησι μεγάλην, καὶ πρὸς τὸν Σάουλον καὶ τοὺς Ἑβραίους λέγει "Μάχης μὲν ὑμᾶς καὶ κινδύνων ἀπαλλάττω. Τίς γὰρ ἀνάγκη τὴν στρατιὰν ἡμῶν συμπεσοῦσαν κακοπαθεῖν; δότε δ᾿ ὅστις ἐμοὶ μαχεῖται τῶν ὑμετέρων, καὶ βραβευθήσεται τὸ τοῦ πολέμου τέλος ἐν τῷ νενικηκότι· δουλεύσουσι γὰρ ἐκεῖνοι τοῖς ἑτέροις, ὧν ἂν ὁ νικήσας γένηται· πολὺ δὲ κρεῖττον εἶναι καὶ σωφρονέστατον ἑνὸς κινδύνῳ λαβεῖν ὃ βούλεσθε ἢ πάντων." Ταῦτ᾿ εἰπὼν ἀνεχώρησεν εἰς τὸ τῶν οἰκείων στρατόπεδον. Τῇ δ᾿ ἐρχομένῃ πάλιν ἐλθὼν, τοὺς αὐτοὺς ἐποιήσατο λόγους, καὶ μέχρι τεσσαράκοντα ἡμερῶν οὐ διέλειπε προκαλούμενος ἐπὶ τοῖς προειρημένοις τοὺς πολεμίους, ὡς καταπλαγῆναι αὐτὸν τὸν Σάουλον καὶ τὴν στρατιάν. Καὶ παρετάσσοντο μὲν ὡς εἰς μάχην, οὐκ ἤρχοντο δὲ εἰς χεῖρας.

2. Τοῦ δὲ πολέμου συνεστηκότος τοῖς Ἑβραίοις καὶ τοῖς Παλαιστίνοις, Σάουλος ἀπέστειλε τὸν Δαυΐδην πρὸς τὸν πατέρα Ἰεσσαῖον, ἀρκούμενος αὐτοῦ τοῖς τρισὶν υἱοῖς, οὓς ἐπὶ συμμαχίαν καὶ τοὺς κιν-

δύνους ἔπεμψεν. Ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ τὰ ποί-
μνια πάλιν καὶ τὰς νομὰς τῶν βοσκημάτων παρα-
γίνεται. Μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ ἔρχεται πρὸς τὸ στρατό-
πεδον τῶν Ἑβραίων πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς, κο-
μίσαι τε τοῖς ἀδελφοῖς ἐφόδια, καὶ γνῶναι τί πράτ-
τουσι. Τοῦ δὲ Γολιάθου πάλιν ἐλθόντος, καὶ προ-
καλουμένου καὶ ὀνειδίζοντος, ὅτι μηδεὶς ἐστὶν ἀν-
δρεῖος ἐν αὐτοῖς, ὃς εἰς μάχην αὐτῷ τολμᾷ καταβῆ-
ναι, μεταξὺ τοῖς ἀδελφοῖς ὁμιλῶν Δαυΐδης περὶ ὧν
ἐπέστειλεν ὁ πατὴρ, ἀκούσας βλασφημοῦντος τὴν στρα-
τιὰν καὶ κακίζοντος τοῦ Παλαιστίνου, ἠγανάκτησε,
καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ εἶπεν, ἑτοίμως ἔχειν
μονομαχῆσαι τῷ πολεμίῳ. Πρὸς τοῦθ᾽ ὁ πρεσβύτατος
τῶν ἀδελφῶν Ἐλίαβος ἐπέπληξεν αὐτῷ, τολμηρότε-
ρον παρ᾽ ἡλικίαν καὶ ἀμαθῆ τοῦ προσήκοντος εἰπὼν,
ἐκέλευσέ τε πρὸς τὰ ποίμνια καὶ τὸν πατέρα βαδί-
ζειν. Καταιδεσθεὶς δὲ τὸν ἀδελφὸν ὑπεχώρησεν, καὶ
πρός τινας τῶν στρατιωτῶν ἀπελάλησεν, ὅτι θέλοι
μάχεσθαι τῷ προκαλουμένῳ. Δηλωσάντων δ᾽ εὐθὺς
τῷ Σαούλῳ τὴν τοῦ νεανίσκου προαίρεσιν, μεταπέμ-
πεται αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, καὶ πυθομένου τί βούλεται
καὶ λέγειν, "Μὴ ταπεινὸν," εἶπεν, "ἔστω φρόνημα
μηδ᾽ εὐλαβὲς, ὦ βασιλεῦ, καθαιρήσω γὰρ ἐγὼ τὴν
ἀλαζονείαν τοῦ πολεμίου, χωρήσας αὐτῷ διὰ μάχης,
καὶ τὸν ὑψηλὸν καὶ μέγαν ὑπ᾽ ἐμαυτῷ βαλών. Γέ- 335
νοιτο μὲν ἂν αὐτὸς οὕτω καταγέλαστος, ἔνδοξον δὲ
τὸ σὸν στράτευμα, εἰ μηδ᾽ ὑπ᾽ ἀνδρὸς πολεμεῖν ἤδη
δυναμένου καὶ πιστευομένου παράταξιν καὶ μάχας,
ἀλλ᾽ ὑπὸ παιδὸς ἔτι δοκοῦντος καὶ ταύτην ἔχοντος
τὴν ἡλικίαν ἀποθάνοι."

3. Τοῦ δὲ Σαούλου τὸ μὲν τολμηρὸν αὐτοῦ καὶ
τὴν εὐψυχίαν θαυμάζοντος, οὐ θαῤῥοῦντος δὲ ἐπ᾽
αὐτῷ διὰ τὴν ἡλικίαν, ἀλλ᾽ ἀσθενέστερον εἶναι διὰ
ταύτην πρὸς εἰδότα πολεμεῖν μάχεσθαι λέγοντος, "Ταῦτ᾽,
εἶπε Δαυΐδης, ἐπαγγέλλομαι, τῷ θεῷ θαῤῥῶν ὄντι
μετ᾽ ἐμοῦ, πεπείραμαι γὰρ αὐτοῦ τῆς βοηθείας.

Λέοντα γὰρ ἐπελθόντα μου ποτὲ τοῖς ποιμνίοις καὶ ἁρπάσαντα ἄρνα διώξας καταλαμβάνω, καὶ τὸν μὲν ἄρνα ἐκ τοῦ στόματος ἐξαρπάζω τοῦ θηρὸς, αὐτὸν δὲ ὁρμήσαντα ἐπ᾽ ἐμὲ τῆς οὐρᾶς βαστάσας καὶ προσρήξας τῇ γῇ διαφθείρω. Ταὐτὸ δὲ καὶ ἄρκτον ἀμυνόμενος διατίθεμαι. Νομιζέσθω δὴ καὶ ὁ πολέμιος ἐκείνων εἶναί τι τῶν θηρίων, ὀνειδίζων ἐκ πολλοῦ τὴν στρατιὰν, καὶ βλασφημῶν ἡμῶν τὸν θεὸν, ὃς αὐτὸν ὑποχείριον ἐμοὶ ποιήσει."

4. *Τῇ προθυμίᾳ τοιγαροῦν καὶ τῇ τόλμῃ τοῦ παιδὸς ὅμοιον γενέσθαι τέλος παρὰ τοῦ θεοῦ Σάουλος εὐξάμενος, "Ἄπιθι," φησὶ, "πρὸς τὴν μάχην." Καὶ περιθεὶς αὐτῷ τὸν αὐτοῦ θώρακα, καὶ περιζώσας τὸ ξίφος, καὶ περικεφαλαίαν ἁρμόσας ἐξέπεμπεν. Ὁ δὲ Δαυΐδης, βαρυνόμενος ὑπὸ τῶν ὅπλων, — οὐκ ἐγεγύμναστο γὰρ οὐδ᾽ ἐμεμαθήκει φέρειν ὅπλα, — "Ταῦτα μὲν," εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, σὸς ἔστω κόσμος τοῦ καὶ βαστάζειν δυναμένου, συγχώρησον δὲ ὡς δούλῳ σου καὶ ὡς ἐγὼ βούλομαι μαχεσθῆναι." Τίθησιν οὖν τὰ ὅπλα, καὶ τὴν βακτηρίαν ἀράμενος, καὶ πέντε λίθους ἐκ τοῦ χειμάῤῥου βαλὼν εἰς τὴν πήραν τὴν ποιμενικὴν, καὶ σφενδόνην ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ φέρων, ἐπὶ τὸν Γολίαθον ἐπορεύετο. Καταφρονεῖ δὲ οὕτως ἰδὼν αὐτὸν ὁ πολέμιος ἐρχόμενον, καὶ προσέσκωψεν, ὡς 'οὐχ οἷα πρὸς ἄνθρωπον ὅπλα νενόμισται ταῦτ᾽ ἔχων μέλλοι μάχεσθαι, οἷς δὲ κύνας ἀπελαύνομεν καὶ φυλασσόμεθα. Μὴ αὐτὸν ἀντὶ ἀνθρώπου κύνα εἶναι δοκεῖ;' Ὁ δ᾽ 'οὐχὶ τοιοῦτον ἀλλὰ καὶ χείρω κυνὸς αὐτὸν νομίζειν ἀπεκρίνατο.' Κινεῖ δὲ πρὸς ὀργὴν τὸν Γολίαθον, καὶ ἀρὰς αὐτῷ τίθεται ἐκ τῆς προσηγορίας τοῦ θεοῦ, καὶ δώσειν ἠπείλησε τὰς σάρκας αὐτοῦ τοῖς ἐπιγείοις καὶ τοῖς μεταρσίοις διασπάσασθαι. Ἀμείβεται δ᾽ αὐτὸν ὁ Δαυΐδης, "Σὺ μὲν ἐπέρχῃ μοι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν δόρατι καὶ ἐν θώρακι, ἐγὼ δὲ χωρῶν ἐπί σε τὸν θεὸν ὥπλισμαι, ὅς σέ τε καὶ τὴν πᾶσαν ὑμῶν στρατιὰν χερσὶ ταῖς ἡμετέ-*

ραις διολέσει. Καρατομήσω μὲν γάρ σε σήμερον, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα τοῖς ὁμοφύλοις κυσὶ παραβαλῶ. Μαθήσονται δὲ πάντες, ὅτι προέστηκεν Ἑβραίων τὸ θεῖον, καὶ ὅπλα ἡμῖν καὶ ἰσχὺς τούτου ἐστὶ τὸ κηδόμενον, ἡ δ' ἄλλη παρασκευὴ καὶ δύναμις ἀνωφελὴς, θεοῦ μὴ παρόντος." Ὁ δὲ Παλαιστῖνος ὑπὸ βάρους τῶν ὅπλων εἰς ὠκύτητα καὶ δρόμον ἐμποδιζόμενος, βάδην ἐπὶ τὸν Δαυΐδην παραγίνεται, καταφρονῶν, καὶ πεποιθὼς γυμνὸν ὁμοῦ καὶ παῖδα ἔτι τὴν ἡλικίαν ἀπόνως ἀναιρήσειν.

5. Ἀπαντᾷ δὲ ὁ νεανίσκος μετὰ συμμάχου 336
μὴ βλεπομένου τῷ πολεμίῳ· θεὸς δ' ἦν οὗτος. Καὶ ἀνελόμενος ἐκ τῆς πήρας ὧν εἰς αὐτὴν κατέθηκεν ἐκ τοῦ χειμάῤῥου λίθον ἕνα, καὶ ἁρμόσας τῇ σφενδόνῃ, βάλλει ἐπὶ τὸν Γολίαθον εἰς τὸ μέτωπον, καὶ διῆλθεν ἕως τοῦ ἐγκεφάλου τὸ βληθὲν, ὡς εὐθὺς καρωθέντα πεσεῖν τὸν Γολίαθον ἐπὶ τὴν ὄψιν. Δραμὼν δ' ἐφίσταται τῷ πολεμίῳ κειμένῳ, καὶ τῇ ῥομφαίᾳ τῇ ἐκείνου, μάχαιραν οὐκ ἔχων αὐτὸς, ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Πεσὼν δὲ ὁ Γολίαθος ἧττα καὶ φυγὴ γίνεται Παλαιστίνοις· τὸν γὰρ δοκιμώτατον ἰδόντες ἐῤῥιμμένον, καὶ περὶ τῶν ὅλων δείσαντες οὐκ ἔτι μένειν διεγνώκεσαν, ἀλλ' αἰσχρᾷ καὶ ἀκόσμῳ φυγῇ παραδόντες αὑτοὺς ἐξαρπάζειν τῶν κινδύνων ἐπειρῶντο. Σάουλος δὲ καὶ πᾶς ὁ τῶν Ἑβραίων στρατὸς ἀλαλάξαντες ἐκπηδῶσιν εἰς αὐτοὺς, καὶ πολλοὺς ἀποσφάττοντες διώκουσιν ἄχρι τῶν Γίττης ὁρίων καὶ τῶν πυλῶν τῶν Ἀσκάλωνος. Καὶ θνήσκουσι μὲν τῶν Παλαιστίνων εἰς τρισμυρίους, δὶς δὲ τοσοῦτοι τραυματίαι γίνονται. Σάουλος δὲ ὑποστρέψας εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν διαρπάζει τὸ χαράκωμα καὶ ἐνέπρησεν, τὴν δὲ κεφαλὴν τοῦ Γολιάθου Δαυΐδης εἰς τὴν ἰδίαν σκηνὴν ἐκόμισεν, καὶ τὴν ῥομφαίαν ἀνέθηκεν τῷ θεῷ.

CAP. X. 1. Φθόνον δὲ καὶ μῖσος τοῦ Σαούλου πρὸς αὐτὸν αἱ γυναῖκες ἐρεθίζουσιν. Ὑπαντῶσαι γὰρ τῇ

στρατιᾷ νικηφόρῳ μετὰ κυμβάλων καὶ τυμπάνων καὶ παντοίας χαρᾶς, ᾖδον αἱ μὲν γυναῖκες, ὡς πολλὰς Σάουλος ἀπώλεσε Παλαιστίνων χιλιάδας, αἱ παρθένοι δὲ, ὡς μυριάδας Δαυΐδης ἀφανίσειε. Τούτων δ᾽ ἀκούων ὁ βασιλεὺς, ὡς τὸ μὲν ἔλαττον τῆς μαρτυρίας αὐτὸς λάβοι, τὸ δὲ τῶν μυριάδων πλῆθος ἀνατεθείη τῷ νεανίσκῳ, καὶ λογισάμενος μηδὲν οὕτως μετὰ λαμπρὰν εὐφημίαν ἢ τὴν βασιλείαν ὑστερεῖν αὐτῷ, φοβεῖσθαι καὶ ὑποπτεύειν ἤρξατο τὸν Δαυΐδην. Καὶ τῆς μὲν πρώτης τάξεως — ἐπεὶ τῷ δέει πλησίον αὐτοῦ καὶ λίαν ἐγγὺς ἐδόκει, ἐποίησε γὰρ αὐτὸν ὁπλοφόρον — μεταστήσας, ἀποδείκνυσι χιλίαρχον, δοὺς αὐτῷ χώραν ἀμείνονα μὲν, ἀσφαλεστέραν δὲ ὡς ἐνόμιζεν αὐτῷ· ἐβούλετο γὰρ εἰς τοὺς πολεμίους αὐτὸν ἐκπέμπειν καὶ τὰς μάχας, ὡς ἐν τοῖς κινδύνοις τεθνηξόμενον.

2. Δαυΐδης δὲ πανταχοῦ τὸν θεὸν ἐπαγόμενος ὅπου ποτ᾽ ἀφίκοιτο κατώρθου, καὶ διευπραγῶν ἐβλέπετο, ὡς δι᾽ ὑπερβολὴν τῆς ἀνδρείας τόν τε λαὸν αὐτοῦ καὶ τὴν Σαούλου θυγατέρα παρθένον ἔτι οὖσαν λαβεῖν ἔρωτα, καὶ τοῦ πάθους ὑπερκρατοῦντος γενέσθαι φανερὰν, καὶ διαβληθῆναι πρὸς τὸν πατέρα. Ὁ δὲ ὡς ἀφορμῇ χρησόμενος τῆς ἐπὶ Δαυΐδην ἐπιβουλῆς ἡδέως ἤκουσε, καὶ ‛δώσειν προθύμως αὐτῷ τὴν παρθένον πρὸς τοὺς τὸν ἔρωτα μηνύσαντας αὐτῆς ἔφη, γενησόμενον ἀπωλείας καὶ κινδύνων αἴτιον
337 αὐτῷ ληψομένῳ. Κατεγγυῶ γὰρ, εἶπεν, αὐτῷ τὸν τῆς θυγατρός μου γάμον, ἂν ἑξακοσίας μοι κομίσῃ κεφαλὰς τῶν πολεμίων. Ὁ δὲ καὶ γέρως οὕτω λαμπροῦ προτεθέντος, καὶ βουλόμενος ἐπ᾽ ἔργῳ παραβόλῳ καὶ ἀπίστῳ λαβεῖν κλέος, ὁρμήσει μὲν ἐπὶ τὴν πρᾶξιν, διαφθαρήσεται δὲ ὑπὸ τῶν Παλαιστίνων, καὶ χωρήσει μοι τὰ κατ᾽ αὐτὸν εὐπρεπῶς· ἀπαλλαγήσομαι γὰρ αὐτοῦ δι᾽ ἄλλον αὐτὸν, ἀλλ᾽ οὐχὶ δι᾽ ἐμαυτοῦ κτείνας. Διάπειραν δὴ τῆς τοῦ Δαυΐδου διανοίας κελεύει τοὺς οἰκέτας λαμβάνειν, πῶς ἔχει πρὸς

τὸ γῆμαι τὴν κόρην. Οἱ δ᾽ ἤρξαντο διαλέγεσθαι πρὸς αὐτὸν, ὅτι στέργοι μὲν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Σάουλος καὶ ὁ λαὸς ἅπας, βούλεται δ᾽ αὐτῷ κηδεῦσαι τὴν θυγατέρα. Ὁ δὲ, "Μικρὸν ἆρ᾽ ὑμῖν," εἶπε, "δοκεῖ γαμβρὸν γενέσθαι βασιλέως; ἐμοὶ δ᾽ οὐχὶ τοιοῦτον φαίνεται, καὶ μάλιστα ὄντι ταπεινῷ καὶ δόξης καὶ τιμῆς ἀμοίρῳ." Σάουλος δὲ ἀγγειλάντων αὐτῷ τῶν οἰκετῶν τὰς τοῦ Δαυΐδου ἀποκρίσεις, "Οὐ χρημάτων," ἔφη, "δεῖσθαί με φράζετε αὐτῷ, οὐδὲ ἕδνων, ἀπεμπολᾶν γάρ ἐστιν οὕτως τὴν θυγατέρα μᾶλλον ἢ συνοικίζειν, γαμβροῦ δ᾽ ἀνδρείαν ἔχοντος καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν πᾶσαν, ἣν ὁρᾶν ὑπάρχουσαν αὐτῷ. Βούλεσθαι δή με παρ᾽ αὐτοῦ λαβεῖν ἀντὶ τοῦ γάμου τῆς θυγατρὸς οὐ χρυσὸν οὐδ᾽ ἄργυρον, οὐδ᾽ ὅπως ταῦτ᾽ ἐκ τῶν τοῦ πατρὸς οἰκιῶν κομίσῃ, Παλαιστίνων δὲ τιμωρίαν καὶ κεφαλὰς αὐτῶν ἑξακοσίας. Αὐτῷ τε γὰρ ἐμοὶ τούτων οὐδὲν ἂν οὔτε ποθεινότερον οὔτε λαμπρότερον δῶρον γένοιτο, τῇ τε παιδί μου πολὺ τῶν νενομισμένων ἕδνων ζηλωτότερον, τὸ συνοικεῖν ἀνδρὶ τοιούτῳ, καὶ μαρτυρουμένῳ τὴν πολεμίων ἧτταν.

3. Κομισθέντων δὲ τούτων πρὸς τὸν Δαυΐδην τῶν λόγων, ἡσθεὶς τὸν Σάουλον ἐσπουδακέναι νομίζων αὐτοῦ περὶ τὴν συγγένειαν, οὐδὲ βουλεύσασθαι περιμείνας, οὐδ᾽ εἰ δυνατὸν ἢ δύσκολόν ἐστι τὸ προκείμενον ἔργον τῷ λογισμῷ περινοήσας, ὥρμησεν εὐθὺς μετὰ τῆς ἑταιρίας ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ γάμου κατηγγελμένην πρᾶξιν, καὶ, ὁ θεὸς γὰρ ἦν ὁ πάντα ποιῶν εὐμαρῆ καὶ δυνατὰ τῷ Δαυΐδῃ, κτείνας πολλοὺς καὶ κεφαλὰς ἑξακοσίων ἀποτεμὼν, ἧκε πρὸς τὸν βασιλέα, διὰ τῆς τούτων ἀποδείξεως τὸν ἀντὶ τούτων γάμον ἀπαιτῶν. Σάουλος δὲ οὐκ ἔχων ἀναφυγεῖν ἐκ τῶν ὑπεσχημένων, αἰσχρὸν γὰρ ὑπελάμβανεν ἢ ψεύσασθαι δοκεῖν ἢ δι᾽ ἐπιβουλὴν, ἵνα ὡς ἀδυνάτοις ἐπιχειρῶν ὁ Δαυΐδης ἐναποθάνῃ, τὸν γάμον ἐπηγγέλθαι, δίδωσιν αὐτῷ τὴν θυγατέρα Μιχάλαν ὀνόματι.

338 *CAP. XI.* 1. *Ἔμελλε δὲ οὐκ ἐπὶ πολὺ τοῖς γεγενημένοις ἐμμένειν Σάουλος ἄρα. Ὁρῶν γὰρ τὸν Δαυΐδην παρὰ τῷ θεῷ καὶ παρὰ τοῖς ὄχλοις εὐδοκιμοῦντα κατέδεισε, καὶ τὸν φόβον οὐκ ἔχων ἀποκρύψασθαι περὶ μεγάλων ὄντα βασιλείας τε καὶ ζωῆς, ὧν καὶ θατέρου στερηθῆναι συμφορὰ δεινὴ, κτείνειν τὸν Δαυΐδην διεγνώκει, καὶ προστάσσει τὴν ἀναίρεσιν αὐτοῦ Ἰωνάθῃ τε τῷ παιδὶ καὶ τοῖς πιστοτάτοις οἰκετῶν. Ὁ δὲ τὸν πατέρα τῆς ἐπὶ τῷ Δαυΐδῃ μεταβολῆς θαυμάσας οὐκ ἐπὶ μετρίοις ἀπὸ τῆς πολλῆς εὐνοίας ἀλλ᾽ ἐπὶ θανάτῳ γενομένης, καὶ τὸν νεανίσκον ἀγαπῶν καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καταιδούμενος, λέγει πρὸς αὐτὸν τὸ τοῦ πατρὸς ἀπόῤῥητον καὶ τὴν προαίρεσιν. Συμβουλεύει μέντοι ʽφυλάσσεσθαι γενόμενον ἐκ ποδῶν τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν· αὐτὸς γὰρ ἀσπάσεσθαι τὸν πατέρα, καὶ τοῦ καιροῦ παραφανέντος αὐτῷ διαλεχθήσεσθαι περὶ αὐτοῦ, καὶ τὴν αἰτίαν μαθήσεσθαι καὶ ταύτην ἐκφαυλίσειν· ὡς οὐ δεῖν ἐπ᾽ αὐτῇ κτείνειν τοσαῦτα μὲν ἀγαθὰ τὸ πλῆθος ἐργασάμενον, εὐεργέτην δὲ αὐτοῦ γεγενημένον, δι᾽ ἃ καὶ συγγνώμην ἂν ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἁμαρτήμασιν εἰκότως εὕρατο. Δηλώσω δέ σοι τὴν τοῦ πατρὸς γνώμην.᾽ Δαυΐδης δὲ πεισθεὶς συμβουλίᾳ χρηστῇ ὑπεξίσταται τῆς τοῦ βασιλέως ὄψεως.*

2. *Τῇ δ᾽ ἐπιούσῃ πρὸς τὸν Σάουλον Ἰωνάθης ἐλθὼν, ὡς ἱλαρόν τε καὶ χαίροντα κατέλαβεν, ἤρξατο λόγον αὐτῷ περὶ τοῦ Δαυΐδου προςφέρειν. "Τί καταγνοὺς μικρὸν ἢ μεῖζον ἀδίκημα, ὦ πάτερ, προςέταξας ἀνελεῖν ἄνδρα, μέγα μὲν αὐτῷ πρὸς σωτηρίαν ὄφελος γεγενημένον, μεῖζον δὲ πρὸς τὴν Παλαιστίνων τιμωρίαν, ὕβρεως δὲ καὶ χλεύης ἀπαλλάξαντα τῶν Ἑβραίων λαὸν, ἣν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ὑπέμεινε μόνος τολμῶν ὑποστῆναι τὴν τοῦ πολεμίου πρόκλησιν, καὶ μετὰ ταῦτα κομίσαντα μὲν ὅσας ἐπετάχθη κεφαλὰς τῶν ἐχθρῶν, λαβόντα δ᾽ ἐπὶ τούτῳ*

γέρας τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν πρὸς γάμον, ὡς ἂν ἀλγεινότερος αὐτοῦ γένοιθ' ἡμῖν ὁ θάνατος, οὐ διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συγγένειαν. Συναδικεῖται γὰρ αὐτοῦ τῷ θανάτῳ καὶ ἡ σὴ θυγάτηρ, χηρείαν πρὶν ἢ τῆς συμβιώσεως εἰς ὄνησιν ἐλθεῖν μέλλουσα πειράζειν. Ταῦτα λογισάμενος μεταβαλοῦ πρὸς τὸ ἡμερώτερον, καὶ μηδὲν ποιήσῃς κακὸν ἄνδρα, πρῶτον μὲν ἡμᾶς εὐεργίαν μεγάλην εὐεργετήσαντα τὴν σὴν σωτηρίαν, ὅτε σοι τοῦ πονηροῦ πνεύματος καὶ τῶν δαιμονίων ἐγκαθεζομένων τὰ μὲν ἐξέβαλεν, εἰρήνην δὲ ἀπ' αὐτῶν τῇ ψυχῇ σου παρέσχε, δευτέραν δὲ τὴν ἀπὸ τῶν πολεμίων ἐκδίκησιν. Αἰσχρὸν γὰρ τούτων ἐπιλελῆσθαι." Τούτοις παρηγορεῖται τοῖς λόγοις Σάουλος, καὶ μηδὲν ἀδικήσειν τὸν Δαυΐδην ὄμνυσι τῷ παιδί. Κρείττων γὰρ ὀρ- 339
γῆς καὶ φόβου ὁ δίκαιος λόγος. Ἰωνάθης δὲ μεταπεμψάμενος τὸν Δαυΐδην σημαίνει τε αὐτῷ χρηστὰ καὶ σωτήρια τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς, ἄγει δὲ πρὸς αὐτὸν, καὶ παρέμενε τῷ βασιλεῖ Δαυΐδης ὥςπερ ἔμπροσθεν.

3. Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν τῶν Παλαιστίνων στρατευσαμένων πάλιν ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους, πέμπει μετὰ στρατιᾶς τὸν Δαυΐδην πολεμήσοντα τοῖς Παλαιστίνοις. Καὶ συμβαλὼν πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτεινε, καὶ νικήσας ἐπάνεισι πρὸς τὸν βασιλέα. Προςδέχεται δ' αὐτὸν ὁ Σάουλος, οὐχ ὡς ἤλπισεν ἀπὸ τοῦ κατορθώματος, ἀλλ' ὑπὸ τῆς εὐπραγίας αὐτοῦ λυπηθεὶς, ὡς ἐπισφαλέστερος αὐτὸς ἐκ τῶν ἐκείνου πράξεων γινόμενος. Ἐπεὶ δὲ πάλιν προςελθὸν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον ἐθορύβει πνεῦμα καὶ συνετάραττε, καλέσας εἰς τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ κατέκειτο, κατέχων τὸ δόρυ προςέταξε τῷ ψαλμῷ καὶ τοῖς ὕμνοις ἐξᾴδειν αὐτόν. Ἐκείνου δὲ τὰ κελευσθέντα ποιοῦντος, διατεινάμενος ἀκοντίζει τὸ δόρυ. Καὶ τὸ μὲν προϊδόμενος ὁ Δαυΐδης ἐξέκλινε, φεύγει δὲ εἰς τὸν οἶκον τὸν αὐτοῦ, καὶ δι' ὅλης ἔμεινεν ἡμέρας αὐτόθι.

4. Νυκτὸς δὲ πέμψας ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἄχρι τῆς ἕω φυλάττεσθαι, μὴ καὶ λάθῃ παντελῶς ἀφανὴς γενόμενος, ἵνα παραγενόμενος εἰς τὸ δικαστήριον καὶ κρίσει παραδοὺς ἀποκτείνῃ. Μιχάλα δὲ ἡ γυνὴ Δαυΐδου, θυγάτηρ δὲ τοῦ βασιλέως, τὴν τοῦ πατρὸς μαθοῦσα διάνοιαν, τῷ ἀνδρὶ παρίσταται, δειλὰς ἔχουσα τὰς περὶ αὐτοῦ ἐλπίδας, καὶ περὶ τῆς ἰδίας ψυχῆς ἀγωνιῶσα, οὐδὲ γὰρ αὐτὴν ζῆν ὑπομένειν ἐκείνου στερηθεῖσαν. Καὶ "μή σε," φησὶν, "ἥλιος ἐνταυθοῖ καταλάβοι, οὐ γὰρ ἔτ' ὄψεταί σε. Φεῦγε δὲ, ὡς τοῦτό σοι δύναται παρασχεῖν ἡ παροῦσα νὺξ, καὶ ποιήσοι δέ σοι ταύτην ὁ θεὸς μακροτέραν. Ἴσθι γὰρ σαυτὸν, ἂν εὑρεθῇς ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἀπολούμενον." Καὶ καθιμήσασα διὰ θυρίδος αὐτὸν ἐξέσωσεν. Ἔπειτα σκευάσασα τὴν κλίνην, ὡς ἐπὶ νοσοῦντι, καὶ ὑποθεῖσα τοῖς ἐπιβολαίοις ἧπαρ αἰγὸς, ἅμα ἡμέρᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῆς πέμψαντος ἐπὶ τὸν Δαυΐδην, ὠχλῆσθαι διὰ τῆς νυκτὸς εἶπε τοῖς παροῦσιν, ἐπιδείξασα τὴν κλίνην κατακεκαλυμμένην, καὶ τῷ πηδήματι τοῦ ἥπατος σαλεύοντος τὸ ἐπιβόλαιον πιστωσαμένη τὸ κατακείμενον τὸν Δαυΐδην ἀσθμαίνειν. Ἀπαγγειλάντων δὲ τῶν πεμφθέντων, ὅτι γένοιτο διὰ τῆς νυκτὸς ἀσθενέστερος, ἐκέλευσεν 'οὕτως ἔχοντα κομισθῆναι, βούλεσθαι γὰρ αὐτὸν ἀνελεῖν.' Ἐλθόντες δὲ, καὶ ἀνακαλύψαντες τὴν κλίνην, καὶ τὸ σόφισμα τῆς γυναικὸς εὑρόντες ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ. Μεμφομένου δὲ τοῦ πατρὸς αὐτὴν ὅτι σώσειε μὲν τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ, κατασοφίσαιτο δ' αὐτὸν, ἀπολογίαν σκήπτεται πιθανήν. 'Ἀπειλήσαντα γὰρ αὐτὴν ἀποκτείνειν, ἔφησε, τυχεῖν ἐκ τοῦ δέους τῆς πρὸς τὸ σωθῆναι συνεργίας· ὑπὲρ ἧς συγγνῶναι καλῶς ἔχειν αὐτῇ, κατὰ ἀνάγκην ἀλλὰ μὴ κατὰ προαίρεσιν γενομένης· οὐ γὰρ οὕτως, ἔλε-
840 γεν, οἶμαι τὸν ἐχθρὸν ἐζήτεις ἀποκτεῖναι, ὡς ἐμὲ σώζεσθαι.' Καὶ συγγινώσκει μὲν τῇ κόρῃ Σάουλος. Ὁ δὲ Δαυΐδης ἐκφυγὼν τὸν κίνδυνον ἧκε πρὸς τὸν προφήτην Σαμούηλον εἰς Ῥαμαθὰν, καὶ τὴν ἐπιβου-

λὴν αὐτῷ τὴν τοῦ βασιλέως ἐδήλωσε, καὶ ὡς παρὰ μικρὸν ὑπ᾽ αὐτοῦ τῷ δόρατι βληθεὶς ἀποθάνοι, μήτ᾽ ἐν τοῖς πρὸς αὐτὸν κακὸς γενόμενος, μήτ᾽ ἐν τοῖς πρὸς τοὺς πολεμίους ἀγῶσιν ἄνανδρος, ἀλλ᾽ ἐν ἅπασι μετὰ τοῦ θεοῦ καὶ ἐπιτυχής. Τὸ δ᾽ ἦν αἴτιον Σαούλῳ τῆς πρὸς Δαυΐδην ἀπεχθείας.

5. Μαθὼν δὲ ὁ προφήτης τὴν τοῦ βασιλέως ἀδικίαν, καταλείπει μὲν τὴν πόλιν Ῥαμαθάν. Ἀγαγὼν δὲ τὸν Δαυΐδην ἐπί τινα τόπον, Γαλβαὰθ ὄνομα, ἐκεῖ διέτριβε σὺν αὐτῷ. Ὡς δ᾽ ἀπηγγέλθη τῷ Σαούλῳ παρὰ τῷ προφήτῃ τυγχάνων ὁ Δαυΐδης, πέμψας ὁπλίτας πρὸς αὐτὸν ἄγειν προσέταξεν συλλαμβάνοντας. Οἱ δ᾽ ἐλθόντες πρὸς τὸν Σαμούηλον, καὶ καταλαβόντες προφητῶν ἐκκλησίαν τοῦ θείου μεταλαμβάνουσι πνεύματος, καὶ προφητεύειν ἤρξαντο. Σάουλος δ᾽ ἀκούσας ἄλλους ἔπεμψεν ἐπὶ τὸν Δαυΐδην· καὶ ἐκείνων ταὐτὸ τοῖς πρώτοις παθόντων, πάλιν ἀπέστειλεν ἑτέρους. Προφητευόντων δὲ καὶ τῶν τρίτων, τελευταῖον ὀργισθεὶς αὐτὸς ἐξώρμησεν. Ἐπεὶ δ᾽ ἐγγὺς ἦν ἤδη, Σαμούηλος πρὶν ἰδεῖν αὐτὸν προφητεύειν ἐποίησεν. Ἐλθὼν δὲ πρὸς αὐτὸν Σάουλος ὑπὸ πολλοῦ πνεύματος ἐλαυνόμενος ἔκφρων γίνεται, καὶ τὴν ἐσθῆτα περιδύσας αὑτὸν, καταπεσὼν ἔκειτο δι᾽ ὅλης ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς, Σαμουήλου τε καὶ Δαυΐδου βλεπόντων.

6. Ἰωνάθης δὲ ὁ Σαούλου παῖς ἀφικομένου πρὸς αὐτὸν ἐκεῖθεν Δαυΐδου, καὶ περὶ τῆς τοῦ πατρὸς ἀποδυρομένου ἐπιβουλῆς, καὶ λέγοντος, ‘ὡς οὐδὲν ἀδικήσας οὔτ᾽ ἐξαμαρτὼν σπουδάζοιτο ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ φονευθῆναι, μήτε αὐτῷ τοῦθ᾽ ὑπονοοῦντι πιστεύειν παρεκάλει, μήτε τοῖς διαβάλλουσιν, εἴ τινες ἄρα εἰσὶν οἱ τοῦτο πράττοντες, ἀλλ᾽ αὐτῷ προσέχειν καὶ θαῤῥεῖν· μηδὲν γὰρ τοιοῦτον ἐπ᾽ αὐτῷ φρονεῖν τὸν πατέρα· φράσαι γὰρ αὐτῷ περὶ τούτου καὶ σύμβουλον παραλαβεῖν, τῇ κοινῇ γνώμῃ καὶ τἄλλα πράττοντα.’ Ὁ δὲ ὤμνυεν ἦ μὴν ‘οὕτως ἔχειν, καὶ πιστεύοντ᾽ ἠξίου προνοεῖν αὐτοῦ μᾶλλον, ἢ καταφρο-

νοῦντ' ἐπ' ἀληθέσι τοῖς λόγοις· τὸ δ' ἀληθὲς ὑπολαβεῖν, ὅταν ἢ θεάσηται πεφονευμένον αὐτὸν ἢ πύθηται· μὴ λέγειν δ' αὐτῷ τὸν πατέρα περὶ τούτων ἔφασκεν, εἰδότα τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν καὶ διάθεσιν."

7. Λυπηθεὶς δ' ἐφ' οὕτω πιστωσαμένῳ τὴν τοῦ Σαούλου προαίρεσιν Ἰωνάθης, ἐπηρώτα τίνος ἐξ αὐτοῦ βούλεται τυχεῖν. Ὁ δὲ "Οἶδα γάρ," ἔφη, "πάντα σε χαρίζεσθαί μοι καὶ παρέχειν ἐθέλοντα. Νουμηνία μὲν εἰς τὴν ἐπιοῦσάν ἐστιν, ἔθος δ' ἔχω δειπνεῖν σὺν τῷ βασιλεῖ καθήμενος. Εἰ δή σοι δοκεῖ, πορευθεὶς ἔξω τῆς πόλεως ἐν τῷ πεδίῳ λανθάνων διαμενῶ. Σὺ δέ,
341 ἐπιζητήσαντος αὐτοῦ, λέγε πορευθῆναί με εἰς τὴν πατρίδα Βηθλεέμην, ἑορτήν μου τῆς φυλῆς ἀγούσης, προστιθεὶς, ὅτι σύ μοι συγκεχώρηκας. Καὶ ἐὰν μὲν, οἷον εἰκὸς καὶ σύνηθές ἐστι λέγειν ἐπὶ φίλοις ἀποδημοῦσιν, 'ἐπ' ἀγαθῷ βεβάδικεν' εἴπῃ, ἴσθι μηδὲν ὕπουλον παρ' αὐτοῦ εἶναι μηδ' ἐχθρόν· ἂν δ' ὡς ἄλλως ἀποκρίνηται, τοῦτ' ἔσται τεκμήριον τῶν κατ' ἐμοῦ βεβουλευμένων. Μηνύσεις δέ μοι τὴν διάνοιαν τὴν τοῦ πατρὸς, οἴκτῳ τε νέμων τοῦτο καὶ φιλίᾳ, δι' ἣν πίστεις τε παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ἠξίωκας, αὐτός τε ἐμοὶ δοῦναι δεσπότης ὢν οἰκέτῃ σῷ. Εἰ δὲ εὑρίσκεις τι ἐν ἐμοὶ πονηρὸν, αὐτὸς ἄνελε καὶ φθάσον τὸν πατέρα."

8. Πρὸς δὲ τὸ τελευταῖον δυσχεράνας τῶν λόγων Ἰωνάθης, ποιήσειν ταῦτ' ἐπηγγείλατο, καὶ ἐάν τι σκυθρωπὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπέχθειαν ἐμφανίζον ἀποκρίνεται, μηνύειν. Ἵνα δ' αὐτῷ θαῤῥῇ μᾶλλον, ἐξαγαγὼν αὐτὸν εἰς ὕπαιθρον καὶ καθαρὸν ἀέρα οὐδὲν παρήσειν ὑπὲρ τῆς Δαυΐδου σωτηρίας ὤμνυε. "Τὸν γὰρ θεὸν," εἶπε, "τοῦτον, ὃν πολὺν ὁρᾷς καὶ πανταχοῦ κεχυμένον, καὶ πρὶν ἑρμηνεῦσαί με τοῖς λόγοις τὴν διάνοιαν ἤδη μου ταύτην εἰδότα, μάρτυρα ποιοῦμαι τῶν πρός σε συνθηκῶν, ὡς οὐκ ἀνήσω τὸν πατέρα πολλάκις αὐτοῦ τῆς προαιρέσεως διάπειραν λαμβάνων, πρὶν ἢ καταμαθεῖν εἴ τις ἐστὶ καὶ παρὰ

τοῖς ἀποῤῥήτοις αὐτοῦ τῆς ψυχῆς νόσος. Καταμαθὼν δ᾽ οὐκ ἀποκρύψομαι, καταμηνύσω δὲ πρός σε, καὶ πρᾷον ὄντα καὶ δυςμενῶς διακείμενον. Οἶδεν δὲ οὗτος ὁ Θεὸς, πῶς αὐτὸν εἶναι μετὰ σοῦ διὰ παντὸς εὔχομαι· ἔστι μὲν γὰρ νῦν, καὶ οὐκ ἀπολείψει σε. Ποιήσει δὲ τῶν ἐχθρῶν, ἄνθ᾽ ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς ἄντ᾽ ἐγὼ, κρείττονα. Σὺ μόνον μνημόνευε τούτων, καὶ ἐὰν ἀποθανεῖν μοι γένηται, τὰ τέκνα μου σῶζε, καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν παρόντων μοι ἀμοιβὴν εἰς ἐκεῖνα κατάθου." Ταῦτ᾽ ἐπομόσας ἀπολύει τὸν Δαυΐδην, εἴς τινα τόπον ἀπελθεῖν τοῦ πεδίου φράσας, ἐν ᾧ γυμναζόμενος διετέλει. Γνοὺς γὰρ τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς, ἥξειν πρὸς αὐτὸν ἔφησεν ἐκεῖ, μόνον ἐπαγόμενος παῖδα. "Καὶ ἐὰν τρία ἀκόντια βαλὼν ἐπὶ τὸν σκοπὸν κομίσαι τῷ παιδὶ προστάσσω τὰ ἀκόντια, κεῖσθαι γὰρ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, γίνωσκε μηδὲν εἶναι φαῦλον παρὰ τοῦ πατρός· ἂν δὲ τὰ ἐναντία τούτων ἀκούσῃς μου λέγοντος, καὶ τὰ ἐναντία παρὰ τοῦ βασιλέως προςδόκα. Τῆς μέντοι γε ἀσφαλείας τεύξῃ παρ᾽ ἐμοῦ, καὶ οὐδὲν μὴ πάθῃς ἄτοπον, ὅπως δὲ μνησθῇς τούτων παρὰ τὸν τῆς εὐπραγίας καιρὸν σκόπει, καὶ τοῖς υἱοῖς μου γενοῦ χρήσιμος." Δαυΐδης μὲν οὖν ταύτας λαβὼν παρὰ Ἰωνάθου τὰς πίστεις, εἰς τὸ συγκείμενον ἀπηλλάγη χωρίον.

9. Τῇ δ᾽ ἐρχομένῃ, νεομηνία δ᾽ ἦν, ἁγνεύσας ὡς
ἔθος εἶχεν ὁ βασιλεὺς ἧκεν ἐπὶ τὸ δεῖπνον. Καὶ πα-
ρακαθεσθέντων αὐτῷ, τοῦ μὲν παιδὸς Ἰωνάθου ἐκ
δεξιῶν, Ἀβενήρου δὲ τοῦ ἀρχιστρατήγου ἐκ τῶν ἑτέ-
ρων, ἰδὼν τὴν τοῦ Δαυΐδου καθέδραν κενὴν ἡσύχα-
σεν, ὑπονοήσας οὐ καθαρεύσαντα αὐτὸν ἀπὸ συνου- 342
σίας ὑστερεῖν. Ὡς δὲ καὶ τῇ δευτέρᾳ τῆς νουμηνίας
οὐ παρῆν, ἐπυνθάνετο παρὰ τοῦ παιδὸς Ἰωνάθου,
ὅτι καὶ τῇ παρελθούσῃ καὶ ταύτῃ τοῦ δείπνου καὶ
τῆς ἑστιάσεως ὁ τοῦ Ἰεσσαίου παῖς ἀπολέλειπται. Ὁ
δὲ 'πεπορεῦσθαι κατὰ τὰς συνθήκας, ἔφησεν, αὐτὸν
εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, τῆς φυλῆς ἑορτὴν ἀγούσης,

ἐπιτρέψαντος αὐτοῦ· παρακαλέσαι μέντοι καὶ τοῦτον ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν θυσίαν. Καὶ ἐὰν συγχωρῇς, φησὶν, ἀπέρχομαι, τὴν γὰρ εὔνοιάν μου τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπίστασαι.᾽ Τότε τὴν πρὸς Δαυΐδην τοῦ πατρὸς Ἰωνάθης ἐπέγνω δυςμένειαν, καὶ τρανῶς τὴν ὅλην αὐτοῦ βούλησιν εἶδεν. Οὐ γὰρ κατέσχε τῆς ὀργῆς Σάουλος, ἀλλὰ βλασφημῶν ʽἐξ αὐτομόλων γεγεννημένον καὶ πολέμιον ἀπεκάλει, καὶ κοινωνὸν τοῦ Δαυΐδου καὶ συνεργὸν ἔλεγε, καὶ μηδ᾽ αὐτὸν αἰδεῖσθαι, μήτε τὴν μητέρα αὐτοῦ, ταῦτα φρονοῦντα· καὶ μὴ βουλόμενον πεισθῆναι τοῦθ᾽, ὅτι μέχρις οὗ περίεστι Δαυΐδης ἐπισφαλῶς αὐτοῖς τὰ τῆς βασιλείας ἔχει. Μεταπέμψαι τοιγαροῦν αὐτὸν ἔφησεν, ἵνα δῷ δίκην.᾽ Ὑποτυχόντος δὲ Ἰωνάθου, "Τί δ᾽ ἀδικοῦντα κολάσαι θέλεις;" οὐκ ἔτ᾽ εἰς λόγους καὶ βλασφημίας τὴν ὀργὴν ὁ Σάουλος ἐξήνεγκεν, ἀλλ᾽ ἁρπάσας τὸ δόρυ ἀνεπήδησεν εἰς αὐτὸν ἀποκτεῖναι θέλων. Καὶ τὸ μὲν ἔργον οὐκ ἔδρασε διακωλυθεὶς ὑπὸ τῶν φίλων, φανερὸς δ᾽ ἐγένετο τῷ παιδὶ μισῶν τὴν Δαυΐδην καὶ διαχρήσασθαι ποθῶν, ὡς παρὰ μικρὸν δι᾽ ἐκεῖνον αὐτόχειρ καὶ τοῦ παιδὸς γεγονέναι.

10. Καὶ τότε μὲν ὁ τοῦ βασιλέως παῖς ἐκπηδήσας ἀπὸ τοῦ δείπνου, καὶ μηδὲν ὑπὸ λύπης προςενέγκασθαι δυνηθεὶς, κλαίων αὐτὸν μὲν τοῦ παρὰ μικρὸν ἀπολέσθαι, τοῦ κατακεκρίσθαι δ᾽ ἀποθανεῖν Δαυΐδην, διενυκτέρευσεν. Ἅμα δὲ ἡμέρᾳ πρὸ τῆς πόλεως εἰς τὸ πεδίον, ὡς γυμνασόμενος μὲν, δηλώσων δὲ τῷ φίλῳ τὴν τοῦ πατρὸς διάθεσιν, ὡς συνέθετο πρόεισι. Ποιήσας δὲ ὁ Ἰωνάθης τὰ συγκείμενα, τὸν μὲν ἑπόμενον ἀπολύει εἰς τὴν πόλιν παῖδα, ὁ δ᾽ ἐν ἐρημίᾳ τῷ Δαυΐδῃ παρῆλθεν εἰς ὄψιν αὐτῷ καὶ λόγους. Ἀναφανεὶς δὲ οὗτος πίπτει πρὸς τῶν Ἰωνάθου ποδῶν, καὶ προςκυνῶν σωτῆρα αὐτοῦ τῆς ψυχῆς ἀπεκάλει. Ἀνίστησι δ᾽ ἀπὸ τῆς γῆς αὐτὸν, καὶ περιπλακέντες ἀλλήλοις, μακρά τε ἠσπάζοντο καὶ δεδακρυμένα, τήν τε ἡλικίαν ἀποθρηνοῦντες αὐτῶν

καὶ τὴν ἐφθονημένην ἑταιρίαν, καὶ τὸν μέλλοντα διαχωρισμὸν, ὃς οὐδὲν αὐτοῖς ἐδόκει θανάτου διαφέρειν. Μόλις δ' ἐκ θρήνων ἀνανήψαντες, καὶ μεμνῆσθαι τῶν ὅρκων ἀλλήλοις παρακελευσάμενοι διελύθησαν.

CAP. XII. 1. Δαυΐδης δὲ φεύγων τὸν βασιλέα καὶ τὸν ἐξ αὐτοῦ θάνατον, εἰς Νωβᾶν παραγίνεται πόλιν πρὸς Ἀχιμέλεχον τὸν ἱερέα, ὃς ἐπὶ τῷ μόνον 343 ἥκοντα ἰδεῖν, καὶ μήτε φίλον σὺν αὐτῷ μήτ' οἰκέτην παρόντα ἐθαύμασε, καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ μηδένα εἶναι σὺν αὐτῷ μαθεῖν ἤθελεν. Ὁ δὲ 'πρᾶξιν ἀπόῤῥητον ἐπιταγῆναι πρὸς τοῦ βασιλέως ἔφη, εἰς ἣν συνοδίας αὐτῷ βουλομένῳ μαθεῖν οὐκ ἔδει· τοὺς μέν τοι θεράποντας εἰς τόνδε μοι τὸν τόπον ἀπαντᾶν προςέταξα.' Ἠξίου δὲ λαβεῖν ἐφόδια, 'φίλου γὰρ αὐτὸν ποιήσειν ἔργον παρασχόντα, καὶ πρὸς τὸ προκείμενον συλλαμβανομένου.' Τυχὼν δὲ τούτων, ᾔτει καὶ ὅπλων τι μετὰ χεῖρας, ῥομφαίαν ἢ δοράτιον. Παρῆν δὲ καὶ Σαούλου δοῦλος γένος μὲν Σύρος Δώηκος δ' ὄνομα, τὰς τοῦ βασιλέως ἡμιόνους νέμων. Ὁ δ' ἀρχιερεὺς 'ἔχειν μὲν αὐτὸς οὐδὲν εἶπέ τι τοιοῦτον, εἶναι δὲ τὴν Γολιάθου ῥομφαίαν, ἣν ἀποκτείνας τὸν Παλαιστῖνον αὐτὸς ἀναθείη τῷ θεῷ.'

2. Λαβὼν δὲ ταύτην ὁ Δαυΐδης, ἔξω τῆς Ἑβραίων χώρας εἰς Γίτταν διέφυγε τὴν Παλαιστίνων, ἧς Ἀγχοῦς ἐβασίλευεν. Ἐπιγνωσθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν τοῦ βασιλέως οἰκετῶν, καὶ φανερὸς αὐτῷ γενόμενος, μηνύοντων ἐκείνων ὅτι Δαυΐδης ὁ πολλὰς ἀποκτείνας Παλαιστίνων μυριάδας εἴη, δείσας μὴ πρὸς αὐτοῦ θάνῃ, καὶ τὸν κίνδυνον ὃν ἐξέφυγε παρὰ Σαούλου παρ' ἐκείνου πειραθῇ, προςποιεῖται μανίαν τε καὶ λύσσαν, ὡς ἀφρὸν κατὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ φερόμενον, καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὅσα συνίστησι μανίας πίστιν παρὰ τῷ Γιττῶν βασιλεῖ γεγενῆσθαι τῆς νόσου. Καὶ τοῖς οἰκέταις προςδυςχεράνας ὡς ἔκφρονα πρὸς αὐτὸν

ἀγάγοιεν ἄνθρωπον, ἐκέλευσε τὸν Δαυΐδην ὡς τάχος
ἐκβαλεῖν.

3. Διασωθεὶς δὲ οὕτως ἐκ τῆς Γίττης, εἰς τὴν
Ἰούδα παραγίνεται φυλήν. Καὶ ἐν τῷ πρὸς Ἀδουλ-
λάμη πόλει σπηλαίῳ διατρίβων, πέμπει πρὸς τοὺς
ἀδελφοὺς δηλῶν αὐτοῖς ἔνθα εἴη. Οἱ δὲ μετὰ πάσης
συγγενείας ἧκον πρὸς αὐτὸν, καὶ τῶν ἄλλων δὲ, ὅσοις
ἢ χρεία ἦν ἢ φόβος ἐκ Σαούλου τοῦ βασιλέως, συν-
ερῤύησαν πρὸς αὐτὸν, καὶ ποιεῖν τὰ ἐκείνῳ δοκοῦντα
ἑτοίμως ἔχειν ἔλεγον. Ἐγένοντο δὲ οἱ πάντες ὡσεὶ
τετρακόσιοι. Θαῤῥήσας δὲ ὡς καὶ χειρὸς αὐτῷ καὶ
συνεργίας ἤδη προσγεγενημένης, ἀπάρας ἐκεῖθεν ἀφι-
κνεῖται πρὸς τὸν Μωαβιτῶν βασιλέα, καὶ 'τοὺς γο-
νεῖς αὐτοῦ εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν προσδεξάμενον, ἕως
ἂν ἀπογνῷ τὸ καθ' αὐτὸν τέλος, ἔχειν παρεκάλει,'
κατανεύσαντος δ' αὐτοῦ τὴν χάριν, καὶ πάσης τοὺς
γονεῖς τοῦ Δαυΐδου τιμῆς, παρ' ὃν ἐτύγχανον παρ'
αὐτῷ χρόνον, ἀξιώσαντος.

4. Αὐτὸς δὲ τοῦ προφήτου κελεύσαντος αὐτὸν
τὴν μὲν ἐρημίαν ἐκλιπεῖν, πορευθέντα δ' εἰς τὴν
344 κληρουχίαν τῆς Ἰούδα φυλῆς ἐν αὐτῇ διάγειν πεί-
θεται. Καὶ παραγενόμενος εἰς Σάριν πόλιν ἐν αὐτῇ
κατέμενε. Σάουλος δ' ἀκούσας ὅτι μετὰ πλήθους
ὀφθείη Δαυΐδης, οὐκ εἰς τυχόντα θόρυβον καὶ ταρα-
χὴν ἐνέπεσεν, ἀλλ' εἰδὼς τὸ φρόνημα τοῦ ἀνδρὸς καὶ
τὴν εὐτολμίαν, οὐδὲν ἐξ αὐτοῦ μικρὸν ἀνακύψειν ἔρ-
γον, ὑφ' οὗ κλαύσεσθαι πάντως καὶ πονήσειν ὑπε-
νόησε. Καὶ συγκαλέσας τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἡγε-
μόνας, καὶ τὴν φυλὴν ἐξ ἧς αὐτὸς ἦν, πρὸς αὐτὸν
ἐπὶ τὸν βουνὸν οὗ τὸ βασίλειον εἶχε, καὶ καθίσας ἐπ'
Ἀρούρης — τόπος δὲ ἦν τις οὕτω προσαγορευόμε-
νος — τιμῆς πολιτικῆς περὶ αὐτὸν οὔσης τῆς τάξεως
καὶ τῶν σωματοφυλάκων, λέγει πρὸς αὐτούς, "Ἄν-
δρες ὁμόφυλοι, μέμνησθε μὲν οἶδα ὅτι τῶν ἐμῶν εὐερ-
γεσιῶν, ὅτι καὶ ἀγρῶν τινας ἐποίησα δεσπότας, καὶ
τιμῶν τῶν ἐν τῷ πλήθει καὶ τάξεων ἠξίωσα. Πυν-

θάνομαι τοιγαροῦν, εἰ μείζονας τούτων δωρεὰς καὶ πλείονας παρὰ τοῦ Ἰεσσαίου παιδὸς προςδοκᾶτε. Οἶδα γὰρ ὅτι πάντες ἐκείνῳ προςτίθεσθε, τοῦ ἐμοῦ παιδὸς Ἰωνάθου αὐτοῦ τε οὕτως φρονήσαντος καὶ ὑμᾶς ταῦτα πείσαντος. Οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς Δαυΐδην αὐτῷ γεγενημένας, οὐδὲ ὅτι σύμβουλος μὲν καὶ συνεργὸς Ἰωνάθης ἐστὶ τῶν κατ᾽ ἐμοῦ συντεταγμένων. Μέλει δὲ ὑμῶν οὐδενὶ περὶ τούτων, ἀλλὰ τὸ ἀποβησόμενον ἡσυχάζοντες σκοπεῖτε." Σιωπήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως, ἄλλος μὲν οὐδεὶς ἀπεκρίνατο τῶν παρόντων, Δώηκος δὲ ὁ Σύρος ὁ τὰς ἡμιόνους αὐτοῦ βόσκων εἶπεν, ὡς ἴδοι τὸν Δαυΐδην εἰς Νωβὰν πόλιν πρὸς Ἀχιμέλεχον ἐλθόντα τὸν ἀρχιερέα, τά τε μέλλοντα παρ᾽ αὐτοῦ προφητεύσαντος μαθεῖν, καὶ λαβόντα ἐφόδια καὶ τὴν ῥομφαίαν Γολιάθου πρὸς οὓς ἐβούλετο μετὰ ἀσφαλείας προπεμφθῆναι.

5. Μεταπεμψάμενος οὖν τὸν ἀρχιερέα, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν συγγένειαν Σάουλος, "Τί παθὼν," εἶπεν, "ἐξ ἐμοῦ δεινὸν καὶ ἄχαρι, τὸν Ἰεσσαίου παῖδα προςεδέξω, καὶ σιτίων μὲν αὐτῷ μετέδωκας καὶ ὅπλων, ὄντι τῆς ἐμῆς βασιλείας ἐπιβούλῳ; τί γὰρ δὴ καὶ περὶ τῶν μελλόντων ἐχρημάτιζες; οὐ γὰρ δή σε φεύγων ἐμὲ καὶ μισῶν τὸν ἐμὸν οἶκον ἐλάνθανεν." Ὁ δ᾽ ἀρχιερεὺς οὐκ ἐπ᾽ ἄρνησιν ἐτράπη τῶν γεγονότων, ἀλλὰ μετὰ παῤῥησίας ταῦτα παρασχεῖν ὡμολόγει, οὐχὶ Δαυΐδῃ χαριζόμενος, ἀλλ᾽ αὐτῷ. "Πολέμιον γὰρ σὸν οὐκ εἰδέναι, ἔφασκε, πιστὸν δὲ ἐν τοῖς μάλιστα δοῦλον καὶ χιλίαρχον, καὶ τὸ τούτων μεῖζον, γαμβρόν τε ἤδη καὶ συγγενῆ. Ταῦτα δ᾽ οὐκ ἐχθροῖς παρέχειν τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τοῖς εὐνοίᾳ καὶ τιμῇ τῇ πρὸς αὐτοὺς ἀρίστοις. Προφητεῦσαι δὲ οὐ νῦν πρῶτον αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις καὶ ἄλλοτε τοῦτο πεποιηκέναι· φήσαντι δὲ ὑπὸ σοῦ πεμφθῆναι κατὰ πολλὴν σπουδὴν ἐπὶ πρᾶξιν, τὸ μηδὲν παρασχεῖν ὧν ἐπεζήτει, σοὶ μᾶλλον ἀντιλέγειν ἢ ἐκείνῳ περὶ αὐτῶν ἐλο-

γιζόμην. Διὸ μηδὲν πονηρὸν κατ᾽ ἐμοῦ φρονήσης,
345 μηδὲ πρὸς ἃ νῦν ἀκούεις Δαυΐδην ἐγχειρεῖν πρὸς ταῦτα τὴν τότε μου δοκοῦσαν φιλανθρωπίαν ὑποπτεύσῃς. Φίλῳ γὰρ καὶ γαμβρῷ σῷ καὶ χιλιάρχῳ παρέσχον, οὐ πολεμίῳ."

6. Ταῦτα λέγων ὁ ἀρχιερεὺς οὐκ ἔπεισε τὸν Σάουλον, ἀλλὰ δεινὸς μὲν ὁ φόβος μηδ᾽ ἀληθεῖ πιστεύειν ἀπολογίᾳ. Κελεύει δὲ τοῖς ὁπλίταις περισταθεῖσιν αὐτὸν μετὰ τῆς γενεᾶς ἀποκτεῖναι. Μὴ θαῤῥούντων δ᾽ ἐκείνων ἅψασθαι τοῦ ἀρχιερέως, ἀλλὰ τὸ θεῖον εὐλαβουμένων μᾶλλον ἢ τὸ παρακοῦσαι τοῦ βασιλέως, τῷ Σύρῳ Δωήκῳ προστάσσει τὸν φόνον. Καὶ παραλαβὼν ὁμοίους αὐτῷ πονηροὺς ἐκεῖνος ἀποκτείνει τὸν Ἀχιμέλεχον, καὶ τὴν γενεὰν αὐτοῦ. Ἦσαν δὲ πάντες ὡς πέντε καὶ ὀγδοήκοντα καὶ τριακόσιοι. Πέμψας δὲ ὁ Σάουλος καὶ εἰς τὴν πόλιν τῶν ἱερέων Νωβᾶν, πάντας τε αὐτοὺς ἀπέκτεινεν, οὐ γυναικῶν οὐ νηπίων οὐδ᾽ ἄλλης ἡλικίας φεισάμενος, αὐτήν τε ἐνέπρησε. Διασώζεται δὲ παῖς εἷς Ἀχιμελέχου Ἀβιάθαρος ὄνομα. Ταῦτα μέντοι γε συνέβη, καθὼς προεφήτευσεν ὁ θεὸς τῷ ἀρχιερεῖ Ἠλεὶ, διὰ τὰς τῶν υἱῶν αὐτοῦ δύο παρανομίας εἰπὼν διαφθαρήσεσθαι τοὺς ἐκγόνους.

7. Σάουλος δὲ ὁ βασιλεὺς ὠμὸν οὕτως ἔργον διαπραξάμενος, καὶ γενεὰν ὅλην ἀρχιερατικῆς ἀποσφάξας τιμῆς, καὶ μήτ᾽ ἐπὶ νηπίοις λαβὼν οἶκτον, μήτ᾽ ἐπὶ γέρουσιν αἰδῶ, καταβαλὼν δὲ καὶ τὴν πόλιν, ἣν πατρίδα καὶ τροφὸν τῶν ἱερέων καὶ προφητῶν αὐτόθι τὸ θεῖον ἐπελέξατο, καὶ μόνην εἰς τὸ τοιούτους φέρειν ἄνδρας ἀπέδειξε, μαθεῖν ἅπασι παρέσχε καὶ κατανοῆσαι τὸν ἀνθρώπινον τρόπον· ὅτι μέχρις οὗ μὲν εἰσιν ἰδιῶταί τινες καὶ ταπεινοὶ, τῷ μὴ δύνασθαι χρῆσθαι τῇ φύσει μηδὲ τολμᾶν ὅσα θέλουσιν, ἐπιεικεῖς εἰσι καὶ μέτριοι, καὶ μόνον διώκουσι τὸ δίκαιον, καὶ πρὸς αὐτὸ τὴν πᾶσαν εὔνοιάν τε καὶ σπουδὴν ἔχουσι. Τότε δὲ καὶ περὶ τοῦ θείου πεπιστεύκασιν,

ὅτι πᾶσι τοῖς γινομένοις ἐν τῷ βίῳ πάρεστι, καὶ οὐ τὰ ἔργα μόνον ὁρᾷ τὰ πραττόμενα, ἀλλὰ καὶ τὰς διανοίας ἤδη σαφῶς οἶδεν, ἀφ᾽ ὧν μέλλοι ταῦτ᾽ ἔσεσθαι. Ὅταν δὲ εἰς ἐξουσίαν παρέλθωσι καὶ δυναστείαν, τότε πάντ᾽ ἐκεῖνα μετεκδυσάμενοι, καὶ ὥσπερ ἐπὶ σκηνῇ προσωπεῖα τὰ ἤθη καὶ τοὺς τρόπους ἀποθέμενοι, μεταλαμβάνουσι τόλμαν, ἀπόνοιαν, καταφρόνησιν ἀνθρωπίνων τε καὶ θείων. Καὶ ὅτε μάλιστα δεῖ τῆς εὐσεβείας αὐτοῖς καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἔγγιστα τοῦ φθονεῖσθαι γεγενημένοις, καὶ πᾶσι φανεροῖς ἐφ᾽ οἷς ἂν νοήσωσιν ἢ πράξωσι καθεστῶσι, τόθ᾽ ὡς οὐκέτι βλέποντος αὐτοὺς τοῦ θεοῦ, ἢ διὰ τὴν ἐξουσίαν δεδιότος, οὕτως ἐμπαροινοῦσι τοῖς πράγμασιν. Ἃ δ᾽ ἂν ἢ φοβηθῶσιν ἀκούσαντες, ἢ μισήσωσι θελήσαντες, ἢ στέρξωσιν ἀλόγως, ταῦτα κύρια καὶ βέβαια καὶ ἀληθῆ, καὶ ἀνθρώποις ἀρεστὰ καὶ θεῷ δοκοῦσι. Τῶν δὲ μελλόντων λόγος αὐτοῖς 346
οὐδὲ εἷς, ἀλλὰ τιμῶσι μὲν τοὺς πολλὰ ταλαιπωρήσαντας, τιμήσαντες δὲ φθονοῦσι. Καὶ παραγαγόντες εἰς ἐπιφάνειαν, οὐ ταύτης ἀφαιροῦνται μόνον τοὺς τετυχηκότας, ἀλλὰ διὰ ταύτην καὶ τοῦ ζῆν ἐπὶ πονηραῖς αἰτίαις καὶ δι᾽ ὑπερβολὴν αὐτῶν ἀπιθάνοις· κολάζουσι δ᾽ οὐκ ἐπ᾽ ἔργοις δίκης ἀξίοις, ἀλλ᾽ ἐπὶ διαβολαῖς καὶ κατηγορίαις ἀβασανίστοις, οὐδ᾽ ὅσους δεῖ τοῦτο παθεῖν, ἀλλ᾽ ὅσους ἀποκτεῖναι δύνανται. Τοῦτο Σάουλος ἡμῖν ὁ Κίσου παῖς, ὁ πρῶτος μετὰ τὴν ἀριστοκρατίαν καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς κριταῖς πολιτείαν Ἑβραίων βασιλεύσας, φανερὸν πεποίηκε, τριακοσίους ἀποκτείνας ἱερέας καὶ προφήτας ἐκ τῆς πρὸς Ἀχιμέλεχον ὑποψίας, ἐπικαταβαλὼν δὲ αὐτοῖς καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὸν ἐν τρόπῳ τινὶ ναὸν σπουδάσας ἱερέων καὶ προφητῶν ἔρημον καταστῆσαι, τοσούτους μὲν ἀνελὼν μεῖναι δὲ ἐάσας οὐδὲ τὴν πατρίδα αὐτῶν, πρὸς τὸ καὶ μετ᾽ ἐκείνους ἄλλους γενέσθαι.

8. Ὁ δὲ Ἀβιάθαρος ὁ τοῦ Ἀχιμελέχου παῖς, ὁ μόνος διασωθῆναι δυνηθεὶς ἐκ τοῦ γένους τῶν ὑπὸ

Σαούλου φονευθέντων ἱερέων, φυγὼν πρὸς Δαυΐδην, τὴν τῶν οἰκείων αὐτοῦ συμφορὰν ἐδήλωσε καὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἀναίρεσιν. Ὁ δὲ οὐκ ἀγνοεῖν ἔφη ταῦτα περὶ αὐτοὺς ἐσόμενα, ἰδὼν τὸν Δώηκον, ὑπονοῆσαι γὰρ διαβληθήσεσθαι πρὸς αὐτοῦ τὸν ἀρχιερέα τῷ βασιλεῖ, καὶ τῆς ἀτυχίας ταύτης αὐτοῖς αὐτὸν ᾐτιᾶτο. Τὸ μένειν δ᾽ αὐτόθι καὶ σὺν αὐτῷ διατρίβειν, ὡς οὐκ ἐν ἄλλῳ τόπῳ λησόμενον οὕτως, ἠξίου.

CAP. XIII. 1. Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀκούσας ὁ
Δαυΐδης τοὺς Παλαιστίνους ἐμβεβληκότας εἰς τὴν Κιλ-
λανῶν χώραν καὶ ταύτην διαρπάζοντας, δίδωσιν ἑαυτὸν
στρατεύειν ἐπ᾽ αὐτοὺς, εἰ ὁ θεὸς παρὰ τοῦ προφή-
του πυθόμενος ἐπιτρέπει νίκην. Τοῦ δὲ σημαίνειν
φήσαντος, ἐξώρμησεν ἐπὶ τοὺς Παλαιστίνους μετὰ
τῶν ἑταίρων, καὶ φόνον τε αὐτῶν πολὺν ἐξέχεε, καὶ
λείαν ἤλασε, καὶ παραμείνας τοῖς Κιλλανοῖς ἕως οὗ
τὰς ἅλωνας καὶ τὸν καρπὸν συνεῖλον ἀδεῶς. Σαούλῳ
δὲ τῷ βασιλεῖ μηνύεται, παρ᾽ αὐτοῖς ὤν· τὸ γὰρ ἔρ-
γον καὶ τὸ κατόρθωμα οὐκ ἔμεινε παρ᾽ οἷς ἐγένετο,
φήμη δ᾽ ἐπὶ πᾶν εἴς τε τὰς τῶν ἄλλων ἀκοὰς καὶ
πρὸς τὰς τοῦ βασιλέως διεκομίσθη, αὐτό τε συνι-
στάνον καὶ τὸν πεποιηκότα. Χαίρει δὲ Σάουλος ἀκού-
σας ἐν Κίλλᾳ τὸν Δαυΐδην, καὶ ‘θεὸς ἤδη χερσὶ ταῖς
ἐμαῖς ὑπέθετο αὐτὸν εἰπὼν, ἐπεὶ καὶ συνηνάγκασεν
ἐλθεῖν εἰς πόλιν, τείχη καὶ πύλας καὶ μοχλοὺς ἔχου-
σαν,’ τῷ λαῷ παντὶ προςέταξεν ἐπὶ τὴν Κίλλαν ἐξ-
ορμῆσαι, καὶ πολιορκήσαντι καὶ ἑλόντι τὸν Δαυΐδην
347 ἀποκτεῖναι. Ταῦτα δ᾽ αἰσθόμενος ὁ Δαυΐδης, καὶ μα-
θὼν παρὰ τοῦ θεοῦ, ὅτι μείναντα παρ᾽ αὐτοῖς οἱ
Κιλλῖται ἐκδώσουσι τῷ Σαούλῳ, παραλαβὼν τοὺς τε-
τρακοσίους, ἀπῆρεν ἀπὸ τῆς πόλεως εἰς τὴν ἔρημον
ἐπάνω τῆς Ἐνγεδαῒν λεγομένης. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς
ἀκούσας αὐτὸν πεφευγότα παρὰ τῶν Κιλλιτῶν, ἐπαύ-
σατο τῆς ἐπ᾽ αὐτὸν στρατείας.

2. Δαυΐδης δὲ ἐκεῖθεν ἄρας εἴς τινα τόπον Καινὴν καλουμένην τῆς Ζιφήνης παραγίνεται. εἰς ὃν Ἰω-

νάθης ὁ τοῦ Σαούλου παῖς συμβαλὼν αὐτῷ καὶ κατασπασάμενος, ‘θαῤῥεῖν τε καὶ χρηστὰς περὶ τῶν μελλόντων ἐλπίδας ἔχειν παρεκάλει, καὶ μὴ κάμνειν τοῖς παροῦσι, βασιλεύσειν γὰρ αὐτὸν, καὶ πᾶσαν τὴν Ἑβραίων δύναμιν ἕξειν ὑφ᾽ αὑτῷ, φιλεῖν δὲ τὰ τοιαῦτα σὺν μεγάλοις ἀπαντᾷν πόνοις.’ Πάλιν δὲ ὅρκους ποιησάμενος τῆς εἰς ἅπαντα τὸν βίον πρὸς ἀλλήλους εὐνοίας καὶ πίστεως, καὶ τὸν θεὸν μάρτυρα καλέσας, ὧν ἐπηράσατο αὑτῷ παραβάντι τὰ συγκείμενα καὶ μεταβαλλομένῳ πρὸς τὰ ἐναντία, τὸν μὲν αὐτόθι καταλείπει μικρὰ τῶν φροντίδων καὶ τοῦ δέους ἐπικουφίσας, αὐτὸς δὲ πρὸς αὑτὸν ἐπανέρχεται. Οἱ δὲ Σιφηνοὶ χαριζόμενοι τῷ Σαούλῳ μηνύουσιν αὐτῷ ‘παρ᾽ αὐτοῖς διατρίβειν τὸν Δαυΐδην, καὶ παραδώσειν ἔφασαν ἐπ᾽ αὐτὸν ἐλθόντι· καταληφθέντων γὰρ τῶν τῆς Ζιφήνης στενῶν, οὐκ εἶναι φυγεῖν αὐτῷ πρὸς ἄλλους.’ Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπήνεσεν αὐτοὺς, χάριν ἔχειν ὁμολογήσας τὸν ἐχθρὸν αὐτῷ μεμηνυκόσι, καὶ οὐκ εἰς μακρὰν ἀμείψασθαι τῆς εὐνοίας ὑποσχόμενος αὐτοὺς, ἔπεμψε τοὺς ζητήσοντας τὸν Δαυΐδην, καὶ τὴν ἐρημίαν ἐξερευνήσοντας, αὐτὸς δ᾽ ἀκολουθήσειν ἀπεκρίνατο. Καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τὴν θήραν καὶ τὴν σύλληψιν τοῦ Δαυΐδου προῆγον τὸν βασιλέα, σπουδάζοντες μὴ μόνον τῷ μηνῦσαι τὸν ἐχθρὸν αὐτῷ τὴν εὔνοιαν, ἀλλὰ καὶ τῷ παρασχεῖν αὐτὸν εἰς ἐξουσίαν φανερωτέραν καταστήσειν. Διήμαρτον δὲ τῆς ἀδίκου καὶ πονηρᾶς ἐπιθυμίας, οἱ μηδὲν κινδυνεύειν ἔμελλον ἐκ τοῦ μὴ ταῦτα ἐμφανίσαι τῷ Σαούλῳ, διὰ δὲ κολακείαν καὶ κέρδους προσδοκίαν παρὰ τοῦ βασιλέως, ἄνδρα θεοφιλῆ, καὶ παρὰ δίκην ζητούμενον ἐπὶ θανάτῳ, καὶ λανθάνειν δυνάμενον διέβαλλον καὶ παραδώσειν ὑπέσχοντο. Γνοὺς γὰρ ὁ Δαυΐδης τὴν τῶν Ζιφηνῶν κακοήθειαν καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἔφοδον, ἐκλείπει μὲν τὰ στενὰ τῆς ἐκείνων χώρας, φεύγει δ᾽ ἐπὶ τὴν μεγάλην πέτραν τὴν οὖσαν ἐν τῇ Μάωνος ἐρήμῳ.

3. Ὥρμησεν δὲ ἐπ᾽ ἐκείνην διώκειν Σάουλος. Κατὰ

γὰρ τὴν ὁδὸν ἀναχωρήσαντα ἐκ τῶν στενῶν μαθὼν τὸν Δαυΐδην, ἐπὶ τὸ ἕτερον μέρος τῆς πέτρας ἀπῆρεν. Ἀντιπεριέσπασαν δὲ τὸν Σάουλον ἀπὸ τῆς διώξεως τοῦ Δαυΐδου, μέλλοντος ἤδη συλλαμβάνεσθαι, Παλαιστῖνοι, πάλιν ἐπὶ τὴν Ἑβραίων ἐστρατευκέναι χώραν ἀκουσθέντες. Ἐπὶ γὰρ τούτους ἀνέστρεψε φύσει πολεμίους ὄντας, αὐτοὺς ἀμύνασθαι κρίνας ἀναγκαιότερον, ἢ τὸν ἴδιον σπουδάζοντα λαβεῖν ἐχθρὸν ὑπεριδεῖν τὴν γῆν κακωθεῖσαν.

348 4. Καὶ Δαυΐδης μὲν οὕτως ἐκ παραλόγου τὸν κίνδυνον διαφυγὼν εἰς τὰ στενὰ τῆς Ἐνγεδηνῆς ἀφικνεῖται. Σαούλῳ δὲ ἐκβαλόντι τοὺς Παλαιστίνους ἧκον ἀπαγγέλλοντές τινες τὸν Δαυΐδην ἐν τοῖς Ἐνγεδηνοῖς διατρίβειν ὅροις. Λαβὼν δὲ τρισχιλίους ὁπλίτας ἐπιλέκτους ἐπ' αὐτὸν ἠπείγετο, καὶ γενόμενος οὐ πόῤῥω τῶν τόπων, ὁρᾷ παρὰ τὴν ὁδὸν σπήλαιον βαθὺ καὶ κοῖλον, εἰς πολὺ καὶ μῆκος ἀνεῳγὸς καὶ πλάτος, ἔνθα συνέβαινε τὸν Δαυΐδην μετὰ τῶν τετρακοσίων κεκρύφθαι. Ἐπειγόμενος οὖν ὑπὸ τῶν κατὰ φύσιν εἴσεισιν εἰς αὐτὸ μόνος. Θεαθεὶς δὲ ὑφ' ἑνὸς τῶν μετὰ Δαυΐδου, καὶ φράσαντος τοῦ θεασαμένου πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ παρὰ τοῦ θεοῦ καιρὸν ἔχειν ἀμύνης, καὶ συμβουλεύοντος τοῦ Σαούλου ἀποτεμεῖν τὴν κεφαλὴν, καὶ τῆς πολλῆς ἄλης αὐτὸν ἀπαλλάξαι καὶ ταλαιπωρίας, ἀναστὰς ἀποτέμνει μὲν τὴν πτέρυγα τοῦ ἱματίου μόνον οὗ ὁ Σάουλος ἀμπείχετο, μετανοήσας δ' εὐθὺς ‘οὐ δίκαιον, εἶπε, φονεύειν τὸν αὑτοῦ δεσπότην, οὐδὲ τὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ βασιλείας ἀξιωθέντα. Καὶ γὰρ εἰ πονηρὸς οὗτος εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' οὐκ ἐμὲ δεῖ τοιοῦτον εἶναι πρὸς αὐτόν.’ Τοῦ δὲ Σαούλου τὸ σπήλαιον ἐκλιπόντος, προσελθὼν ὁ Δαυΐδης ἀνέκραγεν, ἀκοῦσαι Σάουλον ἀξιῶν. Ἐπιστραφέντος δὲ τοῦ βασιλέως, προσκυνεῖται αὐτὸν πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ὡς ἔθος, καί φησιν, “Οὐ πονηροῖς, ὦ βασιλεῦ, καὶ ψευδεῖς πλάττουσι διαβολὰς παρέχοντα δεῖ τὰς ἀκοὰς, χαρίζεσθαι μὲν ἐκείνοις τὸ πιστεύειν αὐ-

τοῖς, τοὺς δὲ φιλτάτους δι' ὑπονοίας ἔχειν, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις σκοπεῖν τὴν ἁπάντων διάθεσιν. Διαβολὴ μὲν γὰρ ἀπατᾷ, σαφὴς δ' ἀπόδειξις εὐνοίας τὰ πραττόμενα. Καὶ λόγος μὲν ἐπ' ἀμφότερα πέφυκεν ἀληθής τε καὶ ψευδὴς, τὰ δ' ἔργα γυμνὴν ὑπ' ὄψει τὴν διάνοιαν τίθησι. Τοίνυν ἐκ τούτων καλῶς ἔχειν με πρός σε καὶ τὸν σὸν οἶκον ἐμοὶ πιστεῦσαι δεῖ, καὶ μὴ τοῖς κατηγοροῦσιν ἃ μήτε εἰς νοῦν ἐβαλόμην μήτε δύναται γενέσθαι, προσθέμενον διώκειν τὴν ἐμὴν ψυχὴν, καὶ μηδὲν μήθ' ἡμέρας μήτε νυκτὸς ἔχειν διὰ φροντίδος ἢ τὴν ἐμὴν ψυχὴν καὶ ἀναίρεσιν, ἣν ἀδίκως μεταπορεύῃ. Πῶς γὰρ ψευδῆ περὶ ἐμοῦ δόξαν εἴληφας, ὡς ἀποκτεῖναί σε θέλοντος; ἢ πῶς οὐκ ἀσεβεῖς εἰς τὸν θεὸν, ἄνθρωπον σήμερον αὐτῷ τιμωρῆσαι δυνάμενον καὶ παρὰ σοῦ λαβεῖν δίκην, καὶ μὴ θελήσαντα, μηδὲ τῷ καιρῷ τούτῳ χρησάμενον, ὃν, εἴ σοι κατ' ἐμοῦ περιέπεσεν, οὐκ ἂν αὐτὸς παρῆκας, διαχρήσασθαι ποθῶν νομίζων πολέμιον; ὅτε γάρ σου τὴν πτέρυγα τοῦ ἱματίου ἀπέτεμον, τότε σου καὶ τὴν κεφαλὴν ἠδυνάμην." Ἐπιδείξας δὲ τὸ ῥάκος ἰδεῖν, πιστεύειν παρεῖχεν, "Ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἀπεσχόμην δικαίας ἀμύνης," φησὶ, "σὺ δὲ μῖσος ἄδικον οὐκ αἰδῇ κατ' ἐμοῦ φέρων. Θεὸς ταῦτα δικάσειε, καὶ τὸν ἑκατέρου τρόπον ἡμῶν ἐλέγξειε." Σάουλος δὲ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας θαυμάσας, καὶ τὴν τοῦ νεανί- 349
σκου μετριότητα καὶ φύσιν ἐκπλαγεὶς ἀνῴμωξε. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐκείνου ποιήσαντος, αὐτὸν εἶναι δίκαιον στένειν ἀπεκρίνατο. "Σὺ μὲν γὰρ," φησὶν, "ἀγαθῶν αἴτιός μοι γέγονας, ἐγὼ δέ σοι συμφορῶν. Ἐπεδείξω δὲ καὶ σήμερον τὴν ἀρχαίων ἔχοντα σαυτὸν δικαιοσύνην, οἳ τοὺς ἐχθροὺς ἐν ἐρημίᾳ λαβόντες σώζειν παρήγγελλον. Πέπεισμαι δὴ νῦν ὅτι σοὶ τὴν βασιλείαν ὁ θεὸς φυλάττει, καὶ περιμένει σε τὸ πάντων τῶν Ἑβραίων κράτος. Δός δή μοι πίστεις ἐνόρκους, μή μου τὸ γένος ἐξαφανίσαι μηδ' ἐμοὶ μνησικακοῦντα τοὺς ἐμοὺς ἐκγόνους ἐξαπολέσαι, τηρῆσαι

δέ μοι καὶ σῶσαι τὸν οἶκον.” Ὀμόσας δὲ καθὼς ἠξίωκε Δαυΐδης Σάουλον μὲν εἰς τὴν ἰδίαν ἀπέλυσε βασιλείαν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ εἰς τὴν Μασθηρῶν ἀνέβη στενήν.

5. Ἀποθνήσκει δὲ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ Σαμούηλος ὁ προφήτης, ἀνὴρ οὐ τῆς τυχούσης ἀπολαύσας παρὰ τοῖς Ἑβραίοις τιμῆς. Ἐνεφάνισε γὰρ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ τὴν τοῦ πλήθους πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν τὸ πένθος, ὃ ἐπὶ πολὺν χρόνον ὁ λαὸς ἤγετο, καὶ ἡ περὶ τὴν ταφὴν αὐτοῦ, καὶ τὴν τῶν νομιζομένων ἀναπλήρωσιν φιλοτιμία τε καὶ σπουδή. Θάπτουσι δὲ αὐτὸν ἐν τῇ πατρίδι Ῥαμαθᾷ, καὶ ἐπὶ πολλὰς πάνυ ἡμέρας ἔκλαυσαν, οὐ κοινὸν τοῦτο πάσχοντες ὡς ἐπ᾽ ἀλλοτρίου τελευτῇ, ὡς εἰς οἰκεῖον δὲ ἕκαστος παθών. Ἐγένετο δ᾽ ἀνὴρ δίκαιος καὶ χρηστὸς τὴν φύσιν, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα φίλος τῷ θεῷ. Ἦρξε δὲ καὶ προέστη τοῦ λαοῦ μετὰ τὴν Ἠλεὶ τοῦ ἀρχιερέως τελευτὴν μόνος μὲν ἔτη δώδεκα, μετὰ δὲ τοῦ Σαούλου τοῦ βασιλέως δέκα πρὸς τοῖς ὀκτώ. Καὶ τὰ μὲν περὶ Σαμούηλον τοῦτο τὸ πέρας ἔσχεν.

6. Ἦν δέ τις τῶν Ζιφηνῶν ἐκ πόλεως Ἐμμᾶ πλούσιος καὶ πολυθρέμματος, τρισχιλίων μὲν γὰρ αὐτοῦ ποίμνη προβάτων ἐνέμετο, χιλίων δ᾽ αἰγῶν. Ταῦτα Δαυΐδης ἀσινῆ τηρεῖν τε καὶ ἀβλαβῆ παρήγγελλε τοῖς σὺν αὐτῷ, καὶ μήτε ὑπὸ ἐπιθυμίας, μήτε ὑπὸ ἐνδείας, μήτε ὑπὸ τῆς ἐρημίας, καὶ τοῦ δύνασθαι λανθάνειν καταβλάπτειν. Τούτων δ᾽ ἁπάντων ἐπάνω τίθεσθαι τὸ μηδὲν ἀδικεῖν, καὶ τὸ τῶν ἀλλοτρίων ἅπτεσθαι δεινὸν ἡγεῖσθαι καὶ πρόσαντες τῷ θεῷ. Ταῦτα δ᾽ ἐδίδασκεν αὐτοὺς οἰόμενος ἀνθρώπῳ χαρίσασθαι ἀγαθῷ, καὶ ταύτης τυγχάνειν ἀξίῳ τῆς προνοίας. Ἦν δὲ Νάβαλος, τοῦτο γὰρ εἶχεν ὄνομα, σκληρὸς καὶ πονηρὸς τοῖς ἐπιτηδεύμασιν, ἐκ κυνικῆς ἀσκήσεως πεποιημένος τὸν βίον, γυναικὸς δ᾽ ἀγαθῆς καὶ σώφρονος, καὶ τὸ εἶδος σπουδαίας λελογχώς. Πρὸς οὖν τὸν Νάβαλον τοῦτον, καθ᾽ ὃν ἔκειρε τὰ πρόβατα καιρὸν, πέμ-

ψας ὁ Δαυΐδης ἄνδρας δέκα τῶν σὺν αὐτῷ διὰ τούτων αὐτὸν ἀσπάζεται, καὶ συνεύχεται ‘τοῦτο ποιεῖν ἐπ᾽ ἔτη πολλά· παρασχεῖν δὲ ἐξ ὧν δύνατός ἐστιν αὐτῷ παρεκάλει, μαθόντι παρὰ τῶν ποιμένων, ὅτι μηδὲν αὐτοὺς ἠδικήσαμεν, ἀλλὰ φύλακες αὐτῶν τε καὶ τῶν ποιμνίων γεγόναμεν, πολὺν ἐν τῇ ἐρήμῳ δια- 350
τρίβοντες ἤδη χρόνον· μετανοήσει δ᾽ οὐδὲν Δαυΐδῃ παρασχόμενος.’ Ταῦτα δὲ τῶν πεμφθέντων διακονησάντων πρὸς τὸν Νάβαλον, ἀπανθρώπως σφόδρα καὶ σκληρῶς ἀπήντησεν. Ἐρωτήσας γὰρ αὐτοὺς τίς ἐστι Δαυΐδης, ὡς τὸν υἱὸν ἤκουσεν Ἰεσσαίου, ‘νῦν ἄρα, εἶπε, μεγαλοφρονοῦσιν ἐπ᾽ αὐτοὺς οἱ δραπέται, καὶ σεμνύνονται οἱ τοὺς δεσπότας καταλιπόντες.’ Ὀργίζεται δ᾽ αὐτῶν φρασάντων ὁ Δαυΐδης, καὶ τετρακοσίους μὲν ὡπλισμένους αὐτῷ κελεύσας ἕπεσθαι, διακοσίους δὲ φύλακας τῶν σκευῶν καταλιπὼν — ἤδη γὰρ εἶχεν ἑξακοσίους — ἐπὶ τὸν Νάβαλον ἐβάδιζεν, ὀμόσας ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ τὴν κτῆσιν ὅλην ἀφανίσειν. Οὐ γὰρ ἄχθεσθαι μόνον ὅτι γέγονεν ἀχάριστος εἰς αὐτοὺς, μηδὲν ἐπιδοὺς πολλῇ φιλανθρωπίᾳ πρὸς αὐτὸν χρησαμένοις, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ προσεβλασφήμησε καὶ κακῶς εἶπε μηδὲν ὑπ᾽ αὐτῶν λελυπημένος.

7. Δούλου δέ τινος τῶν τὰ ποίμνια φυλαττόντων τὰ τοῦ Ναβάλου πρὸς τὴν δέσποιναν μὲν αὐτοῦ, γυναῖκα δ᾽ ἐκείνου, κατειπόντος, “Ὅτι πέμψας ὁ Δαυΐδης αὐτῆς πρὸς τὸν ἄνδρα μηδενὸς τύχοι τῶν μετρίων, ἀλλὰ καὶ προσυβρισθείη βλασφημίαις δειναῖς, πάσῃ περὶ αὐτοὺς προνοίᾳ καὶ φυλακῇ τῶν ποιμνίων χρησάμενος, γεγονέναι δὲ τοῦτο ἐπὶ τῷ κακῷ τῷ τοῦ δεσπότου” — καὶ ταῦτ᾽ ἐκείνου φήσαντος, Ἀβιγαία, προσηγορεύετο γὰρ οὕτως, ἐπισάξασα τοὺς ὄνους, καὶ πληρώσασα παντοίων ξενίων, καὶ μηδὲν εἰποῦσα τῷ ἀνδρὶ, ὑπὸ γὰρ μέθης ἀναίσθητος ἦν, ἐπορεύετο πρὸς Δαυΐδην. Καταβαινούσῃ δὲ τὰ στενὰ τοῦ ὄρους ἀπήντησε Δαυΐδης μετὰ τετρακοσίων ἐπὶ Νάβαλον ἐρχόμενος. Θεασαμένη δ᾽ αὐτὸν ἡ γυνὴ κατ-

επήδησεν, καὶ πεσοῦσα ἐπὶ πρόσωπον προςεκύνει, καὶ 'τῶν μὲν Ναβάλου λόγων ἐδεῖτο μὴ μνημονεύειν, οὐ γὰρ ἀγνοεῖν αὐτὸν ὅμοιον ὄντα τῷ ὀνόματι' — Νάβαλος δὲ κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶτταν ἀφροσύνην δηλοῖ. Αὐτὴ δ' ἀπελογεῖτο μὴ θεάσασθαι τοὺς πεμφθέντας ὑπ' αὐτοῦ, "Διὸ συγγίνωσκέ μοι," φησὶ, "καὶ τῷ θεῷ χάριν ἔχε, κωλύοντί σε μιανθῆναι ἀνθρωπίνῳ αἵματι. Μένοντα γάρ σε καθαρὸν ἐκεῖνος αὐτὸς ἐκδικήσει παρὰ τῶν πονηρῶν· ἃ γὰρ ἐκδέχεται κακὰ Νάβαλον, ταῦτα καὶ ταῖς τῶν ἐχθρῶν σου κεφαλαῖς συμπεσεῖ. Γενοῦ δὲ εὐμενής μοι, κρίνας ἀξίαν τοῦ παρ' ἐμοῦ ταῦτα δέξασθαι, καὶ τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργὴν τὴν ἐπὶ τὸν ἄνδρα μου καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς τὴν ἐμὴν τιμὴν ἄφες· πρέπει γὰρ ἡμέρῳ σοι καὶ φιλανθρώπῳ τυγχάνειν, καὶ ταῦτα μέλλοντι βασιλεύειν." Ὁ δὲ τὰ δῶρα δεξάμενος "Ἀλλά σε," φησίν, "ὦ γύναι, θεὸς εὐμενὴς ἤγαγε πρὸς ἡμᾶς τήμερον, οὐ γὰρ ἂν τὴν ἐπερχομένην ἡμέραν εἶδες, ἐμοῦ τὸν οἶκον τὸν Ναβάλου διὰ τῆςδε τῆς νυκτὸς ὀμόσαντος ἀπολέσαι, καὶ μηδένα ὑμῶν ἀπολείψειν ἀπὸ ἀνδρὸς πονηροῦ καὶ ἀχαρίστου πρὸς ἐμὲ καὶ τοὺς ἐμοὺς ἑταίρους γενομένου. Νῦν δὲ φθάσασα προέλαβες καταμειλίξασθαί μου τὸν θυμὸν, κηδομένου σου τοῦ θεοῦ. Ἀλλὰ Νάβαλος μὲν καὶ ἐὰν ἀφεθῇ νῦν διά σε τῆς τιμωρίας οὐ φεύξεται τὴν δίκην, ἀλλ' ὁ τρόπος αὐτὸν ἀπολεῖ λαβὼν αἰτίαν ἄλλην.

351 8. Ταῦτ' εἰπὼν ἀπολύει τὴν γυναῖκα. Ἡ δὲ εἰς τὸν οἶκον ἐλθοῦσα, καὶ καταλαβοῦσα τὸν ἄνδρα μετὰ πολλῶν εὐωχούμενον καὶ κεκαρωμένον ἤδη, τότε μὲν οὐδὲν τῶν γεγενημένων διεσάφει. Τῇ δ' ἐπιούσῃ νήφοντι ἅπαντα δηλώσασα, παρεθῆναι καὶ πᾶν ἐν αὐτῷ νεκρωθῆναι τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν λόγων καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῖς λύπης ἐποίησε. Καὶ δέκα οὐ πλείους ἐπιζήσας ἡμέρας τὸν βίον κατέστρεψε ὁ Νάβαλος. Ἀκούσας δ' αὐτοῦ τὴν τελευτὴν ὁ Δαυΐδης ἐκδικηθῆναι μὲν ὑπὸ τοῦ θεοῦ καλῶς αὐτὸν ἔλεγεν, ἀποθανεῖν γὰρ

Νάβαλον ὑπὸ τῆς ἰδίας πονηρίας, καὶ δοῦναι δίκην αὐτῷ καθαρὰν ἔχοντι τὴν δεξιάν. Ἔγνω δὲ καὶ τότε τοὺς πονηροὺς ἐλαυνομένους ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ μηδενὸς τῶν ἐν ἀνθρώποις ὑπερορῶντα, διδόντα δὲ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς τὰ ὅμοια, τοῖς δὲ πονηροῖς ἀξίαν ἐπιφέροντα τὴν ποινήν. Πέμψας δ᾽ αὐτοῦ πρὸς τὴν γυναῖκα, συνοικήσουσαν καὶ γαμηθησομένην καλεῖ πρὸς αὐτόν. Ἡ δὲ ἀναξίαν μὲν εἶναι καὶ ποδῶν ἅψασθαι τῶν ἐκείνου πρὸς τοὺς παρόντας ἔλεγεν, ὅμως δὲ μετὰ πάσης τῆς θεραπείας ἧκε, καὶ συνῴκησε μὲν αὐτῷ, ταύτην λαμβάνουσα τὴν τιμὴν καὶ διὰ τὸν τρόπον σώφρονα ὄντα καὶ δίκαιον, τυχοῦσα δ᾽ αὐτῆς καὶ διὰ τὸ κάλλος. Εἶχε δὲ Δαυΐδης γυναῖκα πρότερον, ἣν ἐξ Ἀβεσάρου πόλεως ἔγημε· Μιχάλαν δὲ τὴν Σαούλου τοῦ βασιλέως θυγατέρα, τὴν γενομένην τοῦ Δαυΐδου γυναῖκα, ὁ πατὴρ τῷ Φελτίᾳ υἱῷ Λίσου συνέζευξεν ἐκ πόλεως ὄντι Γεθλᾶς.

9. Μετὰ ταῦτά τινες ἐλθόντες τῶν Ζιφηνῶν ἀπήγγειλαν τῷ Σαούλῳ, ὡς εἴη πάλιν Δαυΐδης ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν, καὶ δύνανται συλλαβεῖν αὐτὸν βουλομένῳ συνεργῆσαι. Ὁ δὲ μετὰ τρισχιλίων ὁπλιτῶν ἐβάδιζεν ἐπ᾽ αὐτὸν, καὶ νυκτὸς ἐπελθούσης, ἐπεστρατοπέδευσεν ἐπί τινι τόπῳ Σεκελὰ λεγομένῳ. Δαυΐδης δ᾽ ἀκούσας τὸν Σάουλον ἐπ᾽ αὐτὸν ἥκοντα, πέμψας κατασκόπους ἐκέλευσε δηλοῦν αὐτῷ, ποῦ τῆς χώρας Σάουλος ἤδη προσεληλύθει. Τῶν δ᾽ ἐν Σεκελᾷ φρασάντων διανυκτερεύει διαλαθὼν τοὺς ἰδίους, καὶ εἰς τὸ τοῦ Σαούλου στρατόπεδον παραγίνεται, ἐπαγόμενος τὸν ἐκ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Σαρουΐας Ἀβισαῖον, καὶ Ἀχιμέλεχον τὸν Χετταῖον. Τοῦ δὲ Σαούλου κοιμωμένου, καὶ περὶ αὐτὸν ἐν κύκλῳ τῶν ὁπλιτῶν καὶ τοῦ στρατηγοῦ Ἀβενήρου κειμένων, ὁ Δαυΐδης εἰςελθὼν εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ τοῦ βασιλέως, οὔτ᾽ αὐτὸς ἀναιρεῖ τὸν Σάουλον, ἐπιγνοὺς αὐτοῦ τὴν κοίτην ἐκ τοῦ δόρατος, τοῦτο γὰρ αὐτῷ παρεπεπήγει, οὔτε τὸν Ἀβισαῖον βουλόμενον φονεῦσαι καὶ πρὸς τοῦτο

ὡρμηκότα εἴασεν, ἀλλὰ 'τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κεχειρο-
352 τονημένον βασιλέα φήσας εἶναι δεινὸν ἀποκτεῖναι, καὶ ἂν ᾖ πονηρὸς, ἥξειν γὰρ αὐτῷ παρὰ τοῦ δόντος τὴν ἀρχὴν σὺν χρόνῳ τὴν δίκην,' ἐπέσχε τῆς ὁρμῆς. Σύμβολον δὲ τοῦ κτεῖναι δυνηθεὶς ἀποσχέσθαι, λαβὼν αὐτοῦ τὸ δόρυ, καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος, ὃς κοιμωμένῳ παρέκειτο τῷ Σαούλῳ, μηδενὸς αἰσθομένου τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, πάντων δὲ κατακοιμωμένων, ἐξῆλθεν ἀδεῶς πάντ' ἐργασάμενος, ὅσα καὶ τοῦ καιροῦ δόντος αὐτῷ καὶ τῆς τόλμης διέθηκε τοὺς τοῦ βασιλέως. Διαβὰς δὲ τὸν χείμαῤῥον, καὶ ἐπὶ τὴν κορυφὴν ἀνελθὼν τοῦ ὄρους ὅθεν ἔμελλεν ἐξακουσθήσεσθαι, ἐμβοήσας τοῖς στρατιώταις τοῦ Σαούλου καὶ τῷ στρατηγῷ Ἀβενήρῳ, διανίστησιν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ὕπνου, τοῦτόν τε ἐφώνει καὶ τὸν λαόν. Ἐπακούσαντος δὲ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τίς ὁ καλέσας αὐτὸν ἐστὶν ἐρομένου, Δαυΐδης εἶπεν, "Ἐγὼ, παῖς μὲν Ἰεσσαίου, φυγὰς δὲ ὑμέτερος. Ἀλλὰ τί δήποτε, μέγας τε ὢν, καὶ τὴν πρώτην ἔχων παρὰ τῷ βασιλεῖ τιμὴν οὕτως ἀμελῶς τὸ τοῦ δεσπότου φυλάσσεις σῶμα; καὶ ὕπνος ἡδίων ἐστί σοι τῆς τούτου σωτηρίας καὶ προνοίας; θανάτου γὰρ ταῦτα ἄξια καὶ τιμωρίας, οἵ γε μικρὸν ἔμπροσθεν εἰςελθόντας τινὰς ἡμῶν εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τὸν βασιλέα καὶ πάντας τοὺς ἄλλους οὐκ ἐνοήσατε. Ζήτησον οὖν τὸ δόρυ τοῦ βασιλέως καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος, καὶ μαθήσῃ πηλίκον ὑμᾶς ἔλαθε κακὸν ἐντὸς γενόμενον." Σάουλος δὲ γνωρίσας τὴν Δαυΐδου φωνὴν, καὶ μαθὼν ὅτι λαβὼν αὐτὸν ἔκδοτον ὑπὸ τοῦ ὕπνου καὶ τῆς τῶν φυλαττόντων ἀμελείας οὐκ ἀπέκτεινεν, ἀλλ' ἐφείσατο δικαίως ἂν αὐτὸν ἀνελὼν, 'χάριν ἔχειν αὐτῷ τῆς σωτηρίας ἔλεγε, καὶ παρεκάλει θαῤῥοῦντα, καὶ μηδὲν ἔτι πείσεσθαι δεινὸν ἐξ αὐτοῦ φοβούμενον, ἀναχωρεῖν ἐπὶ τὰ οἰκεῖα· πεπεῖσθαι γὰρ ὅτι μηδ' αὐτὸν οὕτως ἀγαπήσειεν, ὡς ὑπ' ἐκείνου στέργεται, ὃς τὸν μὲν φυλάττειν αὐτὸν δυνάμενον καὶ πολλὰ δείγματα τῆς εὐνοίας

παρεσχημένον ἐλαύνοι, καὶ τοσοῦτον ἐν φυγῇ χρόνον
καὶ ταῖς περὶ τὴν ψυχὴν ἀγωνίαις ἠνάγκασε ζῆσαι,
φίλων καὶ συγγενῶν ἔρημον· αὐτὸς δ' οὐ παύεται
πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ σωζόμενος, οὐδὲ τὴν ψυχὴν φα-
νερῶς ἀπολλυμένην λαμβάνων.' Ὁ δὲ Δαυΐδης πέμ-
ψαντα ἀπολαβεῖν ἐκέλευσε τὸ δόρυ καὶ τὸν φακὸν τοῦ
ὕδατος, ἐπειπὼν, 'ὡς ὁ θεὸς ἑκατέρῳ τῆς ἰδίας φύ-
σεως καὶ τῶν κατ' αὐτὴν πεπραγμένων ἔσται δικα-
στὴς, ὃς ὅτι καὶ κατὰ τὴν παροῦσαν ἡμέραν ἀπο-
κτεῖναί σε δυνηθεὶς ἀπεσχόμην οἶδε.'

10. Καὶ Σάουλος μὲν δεύτερον διαφυγὼν τὰς
Δαυΐδου χεῖρας, εἰς τὰ βασίλεια καὶ τὴν οἰκείαν
ἀπηλλάσσετο, φοβηθεὶς δὲ Δαυΐδης μὴ μένων αὐτόθι
συλληφθῇ ὑπὸ τοῦ Σαούλου, συμφέρειν ἔκρινεν εἰς
τὴν Παλαιστίνην ἀναβὰς διατρίβειν ἐν αὐτῇ, καὶ μετὰ
τῶν ἑξακοσίων, οἳ περὶ αὐτὸν ἦσαν, παραγίνεται πρὸς
Ἀγχοῦν τὸν Γίττης βασιλέα, μία δ' ἦν αὕτη τῶν
πέντε πόλεων. Δεξαμένου δ' αὐτὸν τοῦ βασιλέως σὺν
τοῖς ἀνδράσιν, καὶ δόντος οἰκητήριον, ἔχων ἅμα 353
καὶ τὰς δύο γυναῖκας Ἀχιμὰν καὶ Ἀβιγαίαν διῆγεν
ἐν τῇ Γίττᾳ. Σαούλῳ δὲ ταῦτα ἀκούσαντι λόγος οὐκ
ἔτ' ἦν πέμπειν ἐπ' αὐτὸν ἢ βαδίζειν, δὶς γὰρ ἤδη
κινδυνεῦσαι παρὰ μικρὸν ἐπ' ἐκείνῳ γενόμενον, συλ-
λαβεῖν αὐτὸν σπουδάσαντα. Δαυΐδῃ δ' οὐκ ἔδοξεν ἐν
τῇ πόλει τῶν Γιττῶν μένειν, ἀλλ' ἐδεήθη τοῦ βασι-
λέως αὐτῶν, 'ἵνα ἐπειδὴ φιλανθρώπως αὐτὸν ὑπε-
δέξατο, καὶ τοῦτο χαρίσηται, τόπον τινὰ τῆς χώρας
δοὺς αὐτῷ πρὸς κατοίκησιν· αἰδεῖσθαι γὰρ διατρί-
βων ἐν τῇ πόλει βαρὺς αὐτῷ καὶ φορτικὸς εἶναι.'
Δίδωσι δ' Ἀγχοῦς αὐτῷ κώμην τινὰ Σίκελλαν καλου-
μένην, ἣν βασιλεύσας ὁ Δαυΐδης ἀγαπῶν ἴδιον κτῆμα
ἐτίμησεν εἶναι καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ. Ἀλλὰ περὶ μὲν
τούτων ἐν ἄλλοις δηλώσομεν. Ὁ δὲ χρόνος, ὃν κατ-
ῴκησεν Δαυΐδης ἐν Σικέλλᾳ τῆς Παλαιστίνης, ἐγέ-
νετο μῆνες τέσσαρες πρὸς ταῖς εἴκοσιν ἡμέραις. Ἐπ-
ερχόμενος δὲ λάθρα τοῖς πλησιοχώροις τῶν Παλαι-

στίνων Σεῤῥίταις καὶ Ἀμαληκίταις, διήρπαζεν αὐτῶν τὴν χώραν, καὶ λείαν πολλὴν κτηνῶν καὶ καμήλων λαμβάνων ὑπέστρεφεν· ἀνθρώπων γὰρ ἀπείχετο, δεδιὼς μὴ καταμηνύσωσιν αὐτὸν πρὸς Ἀγχοῦν τὸν βασιλέα, τὸ μέντοι γε τῆς λείας μέρος αὐτῷ δωρεὰν ἔπεμπε. Τοῦ δὲ βασιλέως πυθομένου, τίσιν ἐπιτιθέμενος τὴν λείαν ἀπήλασε; ‛τοῖς πρὸς τὸν νότον τῶν Ἰουδαίων τετραμμένοις καὶ ἐν τῇ πεδιάδι κατοικοῦσιν᾽ εἰπὼν, πείθει τὸν Ἀγχοῦν φρονῆσαι οὕτως. Ἤλπισε γὰρ οὗτος, ὅτι Δαυΐδης ἐπολέμησε τὸ ἴδιον ἔθνος, καὶ δοῦλον ἕξειν παρ᾽ ὃν ζῇ χρόνον ἐν τοῖς αὐτοῦ καταμένοντα.

CAP. XIV. 1. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, τῶν Παλαιστίνων ἐπὶ τοὺς Ἰσραηλίτας στρατεύειν διεγνωκότων, καὶ περιπεμψάντων πρὸς τοὺς συμμάχους ἅπαντας, ἵνα συμπαρῶσιν αὐτοῖς εἰς τὸν πόλεμον εἰς Ῥεγγᾶν, ὅθεν ἔμελλον ἀθροισθέντες ἐξορμᾶν ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους, ὁ τῶν Γιττῶν βασιλεὺς Ἀγχοῦς συμμαχήσοντα τὸν Δαυΐδην αὐτῷ μετὰ τῶν ἰδίων ὁπλιτῶν ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους ἠξίου. Τοῦ δὲ προθύμως ὑποσχομένου, καὶ φήσαντος παραστῆναι καιρὸν, ἐν ᾧ τὴν ἀμοιβὴν αὐτῷ τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς ξενίας ἀποδώσειν, καὶ ποιήσειν αὐτὸν φύλακα τοῦ σώματος μετὰ τὴν νίκην, καὶ τοῦ ἀγῶνος τοῦ πρὸς τοὺς πολεμίους κατὰ νοῦν χωρήσαντος αὐτοῖς, ἐπηγγείλατο, τῇ τῆς τιμῆς καὶ πίστεως ὑποσχέσει τὸ πρόθυμον αὐτοῦ μᾶλλον αὔξων.

354 2. Ἔτυχε δὲ Σάουλος ὁ τῶν Ἑβραίων βασιλεὺς τοὺς μὲν μάντεις καὶ τοὺς ἐγγαστριμύθους, καὶ πᾶσαν τὴν τοιαύτην τέχνην ἐκ τῆς χώρας ἐκβεβληκὼς, ἔξω τῶν προφητῶν. Ἀκούσας δὲ τοὺς Παλαιστίνους ἤδη παρόντας, καὶ ἔγγιστα Σούνης πόλεως ἐν τῷ πεδίῳ κειμένης ἐστρατοπεδευκότας, ἐξώρμησεν ἐπ᾽ αὐτοὺς μετὰ τῆς δυνάμεως. Καὶ παραγενόμενος πρὸς ὄρει τινὶ Γελβουὲ καλουμένῳ, βάλλεται στρατόπεδον

ἀντικρὺ τῶν πολεμίων. Ταράττει δ᾽ αὐτὸν ὡς ἔτυχεν ἰδόντα, ἡ τῶν ἐχθρῶν δύναμις, πολλή τε οὖσα καὶ τῆς οἰκείας κρείττων ὑπονοουμένη, καὶ τὸν θεὸν διὰ τῶν προφητῶν ἠρώτα περὶ τῆς μάχης καὶ τοῦ περὶ ταύτην ἐσομένου τέλους προειπεῖν. Οὐκ ἀποκριναμένου δὲ τοῦ θεοῦ ἔτι μᾶλλον ὁ Σάουλος κατέδεισε, καὶ τὴν ψυχὴν κατέπεσε, τὸ κακὸν οἷον εἰκὸς, οὐ παρόντος αὐτῷ κατὰ χεῖρα τοῦ θεοῦ, προορώμενος. Ζητηθῆναι δ᾽ αὐτῷ κελεύει γύναιόν τι τῶν ἐγγαστριμύθων, καὶ τὰς τῶν τεθνηκότων ψυχὰς ἐκκαλούμενον, ὡς οὕτω γνωσόμενος εἰ κατὰ νοῦν χωρεῖν αὐτῷ μέλλοι τὰ πράγματα. Τὸ γὰρ τῶν ἐγγαστριμύθων γένος, ἀνάγον τὰς τῶν νεκρῶν ψυχὰς, δι᾽ αὐτῶν προλέγει τοῖς δεομένοις τὰ ἀποβησόμενα. Μηνυθέντος δ᾽ αὐτῷ παρά τινος τῶν οἰκετῶν εἶναί τι γύναιον τοιοῦτον ἐν πόλει Ἐνδώρῳ, λαθὼν πάντας τοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ μετεκδὺς τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα, δύο παραλαβὼν οἰκέτας, οὓς ᾔδει πιστοτάτους ὄντας, ἧκεν εἰς τὴν Ἔνδωρον πρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ παρεκάλει μαντεύεσθαι καὶ ἀνάγειν αὐτῷ ψυχὴν, οὗπερ ἂν αὐτὸς εἴποι. Τῆς δὲ γυναικὸς ἀπομαχομένης καὶ λεγούσης οὐ καταφρονήσειν τοῦ βασιλέως, ὃς τοῦτο γένος τῶν μάντεων ἐξήλασεν, οὐδ᾽ αὐτὸν δὲ ποιεῖν καλῶς ἀδικηθέντα μηδὲν ὑπ᾽ αὐτῆς, ἐνεδρεύοντα δὲ εἰς τὰ κεκωλυμένα λαβεῖν αὐτὴν ἵνα δῷ δίκην, ὤμοσε μηδένα γνώσεσθαι, μηδὲ παρ᾽ ἄλλον ἄγειν αὐτῆς τὴν μαντείαν, ἔσεσθαι δ᾽ ἀκίνδυνον. Ὡς δὲ τοῖς ὅρκοις αὐτὴν ἔπεισε μὴ δεδιέναι, κελεύει τὴν Σαμουήλου ψυχὴν ἀναγαγεῖν αὐτῷ. Ἡ δ᾽ ἀγνοοῦσα τὸν Σαμούηλον ὅςτις ἦν καλεῖ τοῦτον ἐξ ᾅδου. Φανέντος δ᾽ αὐτοῦ, θεασάμενον τὸ γύναιον ἄνδρα σεμνὸν καὶ θεοπρεπῆ ταράττεται, καὶ πρὸς τὴν ὄψιν ἐκπλαγὲν, "Οὐ σὺ," φησὶν, "ὁ βασιλεὺς Σάουλος;" ἐδήλωσε γὰρ αὐτὸν ὁ Σαμούηλος. Ἐπινεύσαντος δ᾽ ἐκείνου, καὶ τὴν ταραχὴν αὐτῆς ἐρομένου πόθεν γένοιτο, βλέπειν εἶπεν ἀνελθόντα θεῷ τινὰ τὴν μορ-

*φὴν ὅμοιον. Τοῦ δὲ τὴν εἰκόνα φράζειν καὶ τὸ σχῆμα
τοῦ θεαθέντος καὶ τὴν ἡλικίαν κιλεύσαντος, γέροντα
μὲν ἤδη καὶ ἔνδοξον ἐσήμαινεν, ἱερατικὴν δὲ περι-
κείμενον διπλοΐδα. Ἐγνώρισεν ἐκ τούτων ὁ βασιλεὺς
τὸν Σαμούηλον ὄντα, καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἠσπά-
ζετο καὶ προσεκύνησε. Τῆς δὲ Σαμουήλου ψυχῆς πυ-
θομένης ‘διὰ τί κινήσειεν αὐτὴν καὶ ἀναχθῆναι ποιή-
σειε;’ — ‘τὴν ἀνάγκην ἀπωδύρετο, τοὺς πολεμίους
γὰρ ἐπικεῖσθαι βαρεῖς αὐτῷ, αὐτὸν δὲ ἀμηχανεῖν
τοῖς παροῦσιν, ἐγκαταλελειμμένον ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ
355 μήτε προῤῥήσεως τυγχάνοντα, μήτε διὰ προφητῶν,
μήτε δι᾽ ὀνειράτων, καὶ διὰ τοῦτο ἐπί σε τὸν ἀεὶ
ἐμοῦ προνοησάμενον κατέφυγον.’ Σαμούηλος δὲ, τέ-
λος αὐτὸν ἔχοντα ἤδη τῆς μεταβολῆς ὁρῶν, “Περισσὸν
μὲν εἶπεν ἔτι καὶ παρ᾽ ἐμοῦ βούλεσθαι μαθεῖν, τοῦ
θεοῦ καταλελοιπότος αὐτόν. Ἄκουέ γε μὴν, ὅτι βα-
σιλεῦσαι δεῖ Δαυΐδην, καὶ κατορθῶσαι τὸν πόλεμον,
σὲ δὲ καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ζωὴν ἀπολέσαι, τοῦ
θεοῦ παρακούσαντα ἐν τῷ πρὸς Ἀμαληκίτας πολέμῳ,
καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ φυλάξαντα, καθὰ προε-
φήτευσά σοι καὶ ζῶν. Ἴσθι τοίνυν καὶ τὸν λαὸν
ὑποχείριον τοῖς ἐχθροῖς γενησόμενον, καὶ σαυτὸν με-
τὰ τῶν τέκνων αὔριον πεσόντα ἐπὶ τῆς μάχης μετ᾽
ἐμοῦ γενησόμενον.”*

3. *Ταῦτα ἀκούσας Σάουλος ἄφωνος ὑπὸ τῆς
λύπης ἐγένετο, καὶ κατενεχθεὶς εἰς τὸ ἔδαφος, εἴτε
διὰ τὴν προσπεσοῦσαν ἐκ τῶν δεδηλωμένων ὀδύνην,
εἴτε διὰ τὴν ἔνδειαν — οὐ γὰρ προσενήνεκτο τροφὴν
τῇ παρελθούσῃ ἡμέρᾳ τε καὶ νυκτί — ῥαδίως κατ-
ενήνεκτο. Μόλις δὲ ἑαυτοῦ γενόμενον συνηνάγκασεν
ἡ γυνὴ γεύσασθαι, ταύτην αἰτουμένη παρ᾽ αὐτοῦ τὴν
χάριν ἀντὶ τῆς παραβόλου μαντείας, ἣν οὐκ ἐξὸν αὐ-
τῇ ποιήσασθαι διὰ τὸν ἐξ αὐτοῦ φόβον, ἀγνοουμέ-
νου τίς ἦν, ὅμως ὑπέστη καὶ παρέσχεν. Ἀνθ᾽ ὧν
παρεκάλει τράπεζάν τε αὐτῷ παραθεῖναι καὶ τροφὴν,
ὡς ἂν τὴν ἰσχὺν συλλεξάμενος εἰς τὸ τῶν οἰκείων*

ἀποσωθείη στρατόπεδον. Ἀντέχοντα δὲ καὶ τελέως ἀπεστραμμένον ἀπὸ τῆς ἀθυμίας ἐβιάσατο καὶ συνέπεισεν. Ἔχουσα δὲ μόσχον ἕνα συνήθη καὶ τῆς κατ᾽ οἶκον ἐπιμελείας καὶ τροφῆς ἀξιούμενον ὑπ᾽ αὐτῆς, ὡς γυνὴ χερνῆτις καὶ τούτῳ μόνῳ προσαναπαυομένη τῷ κτήματι, κατασφάξασα τοῦτον, καὶ τὰ κρέα παρασκευάσασα, τοῖς οἰκέταις αὐτοῦ καὶ αὐτῷ παρατίθησι. Καὶ Σάουλος μὲν διὰ τῆς νυκτὸς ἦλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον.

4. Δίκαιον δὲ ἀποδέξασθαι τῆς φιλοτιμίας τὴν
γυναῖκα, ὅτι καίπερ τῇ τέχνῃ κεκωλυμένη χρήσασθαι
ὑπὸ τοῦ βασιλέως, παρ᾽ ἧς ἂν αὐτῇ τὰ κατὰ τὸν οἶ-
κον ἦν ἀμείνω καὶ διαρκέστερα, καὶ μηδέποτε αὐτὸν
πρότερον τεθεαμένη, οὐκ ἐμνησικάκησεν τῆς ἐπιστή-
μης τῆς ὑπ᾽ αὐτοῦ καταγνωσθείσης, οὐκ ἀπεστράφη
τε ὡς ξένον καὶ μηδέποτ᾽ ἐν συνηθείᾳ γεγενημένον,
ἀλλὰ συνεπάθησέ τε καὶ παρεμυθήσατο, καὶ πρὸς ἃ
διέκειτο λίαν ἀηδῶς προετρέψατο, καὶ τὸ μόνον αὐτῇ
παρὸν ὡς ἐν πενίᾳ τοῦτο παρέσχεν ἐκτενῶς καὶ φι-
λοφρόνως, οὔθ᾽ ὑπὲρ εὐεργεσίας ἀμοιβῆς τινος γεγε-
νημένης, οὔτε χάριν μέλλουσαν θηρωμένη — τελευ-
τήσοντα γὰρ αὐτὸν ἠπίστατο — φύσει τῶν ἀνθρώ-
πων, ἢ πρὸς τοὺς ἀγαθόν τι παρεσχημένους φιλοτι-
μουμένων, ἢ παρ᾽ ὧν ἄν τι δύνωνται λαβεῖν ὄφελος
τούτους προθεραπευόντων. Καλὸν οὖν ἐστι μιμεῖσθαι
τὴν γυναῖκα, καὶ ποιεῖν εὖ πάντας τοὺς ἐν χρείᾳ γε-
νομένους, καὶ μηδὲν ὑπολαμβάνειν ἄμεινον μηδὲ μᾶλ-
λόν τι προσήκειν τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει τούτων,
μηδ᾽ ἐφ᾽ ᾧ τὸν θεὸν εὐμενῆ καὶ χορηγὸν τῶν ἀγαθῶν
ἕξομεν. Καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς γυναικὸς ἐν τοσούτοις
ἀρκεῖ δεδηλῶσθαι. Τὸν δὲ πόλεσι καὶ δήμοις καὶ
ἔθνεσι συμφέροντα λόγον καὶ προσήκοντα τοῖς ἀγα-
θοῖς, ὑφ᾽ οὗ προαχθήσονται πάντες ἀρετὴν διώ- 356
ξειν, καὶ δηλοῦντα δόξαν, καὶ μνήμην αἰωνίαν παρα-
σχεῖν δυνησόμενον, ποιήσομαι, πολλὴν καὶ βασιλεῦσιν
ἐθνῶν καὶ ἄρχουσι πόλεων ἐπιθυμίαν καὶ σπουδὴν

τῶν καλῶν ἐνθήσοντα, καὶ πρός τε τοὺς κινδύνους καὶ τὸν ὑπὲρ τῶν πατρίδων θάνατον προτρεψόμενον, καὶ πάντων καταφρονεῖν διδάξοντα τῶν δεινῶν. Ἔχω δ᾽ αἰτίαν τοῦ λόγου τούτου Σάουλον τὸν Ἑβραίων βασιλέα. Οὗτος γὰρ καίπερ εἰδὼς τὰ συμβησόμενα καὶ τὸν ἐπικείμενον θάνατον, τοῦ προφήτου προειρηκότος, οὐκ ἔγνω φυγεῖν αὐτὸν, οὐδὲ φιλοψυχήσας προδοῦναι μὲν τοὺς οἰκείους τοῖς πολεμίοις, καθυβρίσαι δὲ τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα, ἀλλὰ παραδοὺς αὑτὸν πανοικὶ μετὰ τῶν τέκνων τοῖς κινδύνοις, καλὸν ἡγήσατο εἶναι πεσεῖν μετὰ τούτων, ὑπὲρ τῶν βασιλευομένων μαχόμενος, καὶ τοὺς παῖδας ἀποθανεῖν μᾶλλον ἀγαθοὺς ὄντας, ἢ καταλιπεῖν ἐπ᾽ ἀδήλῳ τὸ ποδαποὶ γενήσονται τὸν τρόπον· διαδοχὴν γὰρ καὶ γένος τὸν ἔπαινον καὶ τὴν ἀγήρω μνήμην ἕξειν. Οὗτος οὖν δίκαιος καὶ ἀνδρεῖος, καὶ σώφρων ἐμοί γε δοκεῖ μόνος, καὶ εἴ τις γέγονε τοιοῦτος ἢ γενήσεται, τὴν μαρτυρίαν ἐπ᾽ ἀρετῇ καρποῦσθαι παρὰ πάντων ἄξιος. Τοὺς γὰρ μετ᾽ ἐλπίδων ἐπὶ πόλεμον ἐξελθόντας καὶ σώους ἐπιστρέψοντας, ἐπεὶ δ᾽ ἄν τι διαπράξωνται λαμπρὸν, οὔ μοι δοκοῦσι καλῶς ποιεῖν ἀνδρείους ἀποκαλοῦντες, ὅσοι περὶ τῶν τοιούτων ἐν ταῖς ἱστορίαις καὶ τοῖς ἄλλοις συγγράμμασιν εἰρήκασιν. Ἀλλὰ δίκαιοι μὲν εἰσι καὶ ἐκεῖνοι τυγχάνειν ἀποδοχῆς. Εὔψυχοι δὲ, καὶ μεγαλότολμοι, καὶ τῶν δεινῶν καταφρονηταὶ μόνοι δικαίως ἂν λέγοιντο πάντες οἱ Σάουλον μιμησάμενοι. Τὸ μὲν γὰρ οὐκ εἰδότας τί μέλλοι συμβήσεσθαι κατὰ τὸν πόλεμον αὐτοῖς, μὴ μαλακισθῆναι περὶ αὐτὸν, ἀλλ᾽ ἀδήλῳ τῷ μέλλοντι παραδόντας αὐτοὺς ἐπ᾽ αὐτοῦ σαλεύειν, οὐχ οὕτως γενναῖον, καὶ ἂν ἔργα πολλὰ διαπραξάμενοι τύχωσι. Τὸ δὲ μηδὲν ἐν τῇ διανοίᾳ χρηστὸν προσδοκῶντας, ἀλλὰ προειδότας ὡς δεῖ θανεῖν, καὶ τοῦτο παθεῖν μαχομένους, εἶτα μηδὲ φοβηθῆναι, μηδὲ καταπλαγῆναι τὸ δεινὸν, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ αὐτὸ χωρῆσαι προγινωσκόμενον, τοῦτ᾽ ἀνδρείου ἀληθῶς τεκμήριον ἔγωγε κρίνω. Σάουλος τοίνυν τοῦτο ἐποίησεν, ἐπι-

δείξας ὅτι πάντας μὲν προςῆκε τῆς μετὰ τὸν θάνα-
τον εὐφημίας γλιχομένους ταῦτα ποιεῖν, ἐξ ὧν ἂν αὐ-
τοῖς ταύτην καταλίποιεν, μάλιστα δὲ τοὺς βασιλέας,
ὡς οὐκ ἐξὸν αὐτοῖς διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς οὐ
μόνον οὐ κακοῖς εἶναι περὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ᾽
οὐδὲ μετρίως χρηστοῖς. Ἔτι τούτων πλείω περὶ Σαού-
λου καὶ τῆς εὐψυχίας λέγειν ἐδυνάμην, ὕλην ἡμῖν χο-
ρηγησάσης τῆς ὑποθέσεως. Ἀλλ᾽ ἵνα μὴ φανῶ ἀπει-
ροκάλως αὐτοῦ χρώμενος τοῖς ἐπαίνοις, ἐπάνειμι πά-
λιν ἀφ᾽ ὧν εἰς τούτους ἐξέβην.

5. Κατεστρατοπεδευκότων γὰρ τῶν Παλαιστί-
νων, ὡς προεῖπον, καὶ κατὰ ἔθνη καὶ βασιλείας καὶ
σατραπείας ἐναριθμούντων τὴν δύναμιν, τελευταῖος
βασιλεὺς παρῆλθεν Ἀγχοῦς μετὰ τῆς ἰδίας στρατίας,
μετ᾽ αὐτὸν δὲ ὁ Δαυΐδης μετὰ τῶν ἑξακοσίων ὁπλι-
τῶν εἵπετο. Θεασάμενοι δ᾽ αὐτὸν οἱ στρατηγοὶ τῶν
Παλαιστίνων, 'πόθεν εἴησαν ἥκοντες οἱ Ἑβραῖοι, καὶ
τίνων καλεσάντων,' ἠρώτων τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ 'Δαυΐ-
δην ἔλεγεν εἶναι, τὸν φυγόντα Σάουλον τὸν ἑαυτοῦ
δεσπότην, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα δέξασθαι, καὶ νῦν
τῆς χάριτος ἀμοιβὴν ἐκτίσαι βουλόμενον καὶ τιμω- 357
ρήσασθαι τὸν Σάουλον συμμαχεῖν αὐτοῖς.' Ἐμέμ-
φθη δὲ ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἄνδρα παρειληφὼς ἐπὶ
συμμαχίᾳ πολέμιον, καὶ 'ἀποπέμπειν συνεβούλευον,
μὴ καὶ λάθῃ μέγα δι᾽ αὐτὸν κακὸν τοὺς φίλους ἐρ-
γασάμενος· καιρὸν γὰρ αὐτῷ παρέξειν τοῦ καταλλα-
γῆναι πρὸς τὸν δεσπότην, κακώσοντα τὴν ἡμετέραν
δύναμιν· ὃ δὴ καὶ προορώμενον, εἰς τὸν τόπον ὃν
ἔδωκεν αὐτῷ κατοικεῖν ἐκέλευον ἀποπέμπειν σὺν τοῖς
ἑξακοσίοις ὁπλίταις· τοῦτον γὰρ εἶναι Δαυΐδην ὃν
ᾄδουσιν αἱ παρθένοι πολλὰς μυριάδας Παλαιστίνων
ἀπολέσαντα.' Ταῦτ᾽ ἀκούσας ὁ τῶν Γιττῶν βασι-
λεὺς, καὶ καλῶς εἰρῆσθαι λογισάμενος, καλέσας τὸν
Δαυΐδην "Ἐγὼ μὲν," εἶπε, "μαρτυρῶ σοι πολλὴν
περὶ ἐμὲ σπουδὴν καὶ εὔνοιαν, καὶ διὰ τοῦτό σε σύμ-
μαχον ἐπηγόμην. Οὐ δοκεῖ δὲ ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς.

Ἀλλ᾽ ἄπιθι μεθ᾽ ἡμέραν εἰς ὃν ἔδωκά σοι τόπον, μηδὲν ὑπονοῶν ἄτοπον, καὶ ἐκεῖ φύλασσέ μοι τὴν χώραν, μή τινες εἰς αὐτὴν τῶν πολεμίων εἰςβάλλωσιν. Ἔστι δὲ καὶ τοῦτο συμμαχίας μέρος·" Καὶ Δαυΐδης μὲν, ὡς ἐκέλευσεν ὁ τῶν Γιττῶν βασιλεὺς, ἧκεν εἰς Σίκελλαν. Καθ᾽ ὃν δὲ καιρὸν ἐξ αὐτῆς συμμαχήσων τοῖς Παλαιστίνοις ἀπῆλθε, τὸ τῶν Ἀμαληκιτῶν ἔθνος ἐπελθὸν αἱρεῖ τὴν Σίκελλαν κατὰ κράτος, καὶ ἐμπρήσαντες καὶ πολλὴν λείαν ἄλλην ἔκ τε αὐτῆς ἐκείνης καὶ τῆς ἄλλης τῶν Παλαιστίνων χώρας λαβόντες ἀνεχώρησαν.

6. Ἐκπεπορθημένην δὲ τὴν Σίκελλαν καταλαβὼν ὁ Δαυΐδης, καὶ διηρπασμένα πάντα, καὶ τὰς γυναῖκας τὰς ἑαυτοῦ. δύο γὰρ ἦσαν, καὶ τὰς γυναῖκας τῶν ἑταίρων σὺν τοῖς τέκνοις ᾐχμαλωτισμένας, περιῤῥήγνυται εὐθὺς τὴν ἐσθῆτα. Κλαίων δὲ καὶ ὀδυρόμενος μετὰ τῶν φίλων, ἐπὶ τοσοῦτον παρείθη τοῖς κακοῖς, ὥςτε αὐτὸν ἐπιλείπῃ ἤδη καὶ τὰ δάκρυα. Ἐκινδύνευσε δὲ καὶ βληθεὶς ὑπὸ τῶν ἑταίρων ἀλγούντων ἐπὶ ταῖς αἰχμαλωσίαις τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων ἀποθανεῖν, αὐτὸν γὰρ τῶν γεγονότων ᾐτιῶντο. Ἀνασχὼν δ᾽ ἐκ τῆς λύπης, καὶ τὴν διάνοιαν πρὸς τὸν θεὸν ἀναστήσας, παρεκάλεσε τὸν ἀρχιερέα Ἀβιάθαρον ἐνδύσασθαι τὴν ἱερατικὴν στολὴν, καὶ ἐπερωτῆσαι τὸν θεὸν, καὶ προφητεῦσαι εἰ διώξαντι τοὺς Ἀμαληκίτας δίδωσι καταλαβεῖν, καὶ σῶσαι μὲν τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα, τιμωρήσασθαι δὲ τοὺς ἐχθρούς. Τοῦ δ᾽ ἀρχιερέως διώκειν κελεύσαντος, ἐκπηδήσας μετὰ τῶν ἑξακοσίων ὁπλιτῶν εἵπετο τοῖς πολεμίοις. Παραγενόμενος δ᾽ ἐπί τινα χείμαῤῥον, Βάσελον λεγόμενον, καὶ πλανωμένῳ τινὶ περιπεσὼν, Αἰγυπτίῳ μὲν τὸ γένος, ὑπ᾽ ἐνδείας καὶ λιμοῦ παρειμένῳ, τρισὶ γὰρ ἡμέραις ἐν τῇ ἐρημίᾳ πλανώμενος ἄσιτος διεκαρτέρησε, πρῶτον αὐτὸν ποτῷ καὶ τροφῇ παραστησάμενος καὶ ἀναλαβὼν, ἐπύθετο τίνος τε εἴη καὶ πόθεν; Ὁ δὲ γένος μὲν ἐσήμαινεν 'Αἰγύπτιος ὢν, καταλει-

φθῆναι δὲ ὑπὸ τοῦ δεσπότου κατ᾽ ἀῤῥωστίαν ἕπεσθαι μὴ δυνάμενον· ἐδήλου δ᾽ αὐτὸν τῶν καταπρησάντων καὶ διηρπακότων ἄλλα τε τῆς Ἰουδαίας καὶ τὴν Σί- 358 κελλαν εἶναι.᾽ Χρησάμενος οὖν ὁ Δαυΐδης τούτῳ ἐπὶ τοὺς Ἀμαληκίτας ὁδηγῷ, καὶ καταλαβὼν αὐτοὺς ἐπὶ γῆς ἐῤῥιμμένους, καὶ τοὺς μὲν ἀριστῶντας, τοὺς δὲ καὶ μεθύοντας ἤδη καὶ λελυμένους ὑπὸ τοῦ οἴνου, καὶ τῶν λαφύρων καὶ τῆς λείας ἀπολαύοντας, ἐπιπεσὼν αἰφνιδίως, πολὺν αὐτῶν φόνον εἰργάσατο· γυμνοὶ γὰρ ὄντες, καὶ μηδὲν προσδοκῶντες τοιοῦτον, ἀλλὰ πρὸς τὸ πίνειν καὶ εὐωχεῖσθαι τετραμμένοι, πάντες ἦσαν εὐκατέργαστοι. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν, ἔτι τῶν τραπεζῶν παρακειμένων, ἐπικαταλαμβανόμενοι παρ᾽ αὐταῖς ἀνῃροῦντο, καὶ παρέσυρεν αὐτῶν τὰ σιτία καὶ τὴν τροφὴν τὸ αἷμα, τοὺς δὲ δεξιουμένους ἀλλήλους ταῖς προπόσεσι διέφθειρεν, ἐνίους δὲ καὶ πρὸς ὕπνον ὑπὸ τοῦ ἀκράτου κατενηνεγμένους. Ὁπόσοι δ᾽ ἔφθησαν περιθέμενοι τὰς πανοπλίας ἐξ ἐναντίας αὐτῷ στῆναι, τούτους οὐδὲν ἧττον εὐχερῶς τῶν γυμνῶν κατακειμένων ἀπέσφαττε. Διέμειναν δὲ οἱ σὺν τῷ Δαυΐδῃ καὶ αὐτοὶ ἀναιροῦντες ἀπὸ πρώτης ὥρας ἕως ἑσπέρας, ὡς μὴ περιλειφθῆναι τῶν Ἀμαληκιτῶν πλείονας ἢ τετρακοσίους. Καὶ οὗτοι δὲ δρομάσι καμήλοις ἐπιβάντες διέφυγον, ἀνέσωσε δὲ τὰ ἄλλα πάντα ἃ διήρπασαν αὐτῶν οἱ πολέμιοι, καὶ τάς τε αὐτοῦ γυναῖκας καὶ τὰς τῶν ἑταίρων. Ὡς δὲ ἀναστρέφοντες ἧκον ἐπὶ τὸν τόπον, ἔνθα διακοσίους μὴ δυναμένους αὐτοῖς ἕπεσθαι κατελελοίπεισαν ἐπὶ τῶν σκευῶν, οἱ μὲν τετρακόσιοι τῆς μὲν ἄλλης ὠφελείας τε καὶ λείας οὐκ ἠξίουν αὐτοὺς ἀπομερίζειν, οὐ συνακολουθήσαντας, ἀλλὰ μαλακισθέντας περὶ τὴν δίωξιν, ἀγαπήσειν δὲ σεσωσμένας τὰς γυναῖκας ἀπολαμβάνοντας ἔλεγον. Δαυΐδης δὲ ‛πονηρὰν καὶ ἄδικον αὐτῶν ταύτην ἀπέφηνε τὴν γνώμην· εἶναι γὰρ ἀξίους, τοῦ θεοῦ παρασχόντος αὐτοῖς ἀμύνασθαι μὲν τοὺς πολεμίους, κομίσασθαι δὲ πάντα τὰ αὐτῶν, πᾶσιν ἐξ ἴσου τοῖς

στρατευσαμένοις μερίζεσθαι τὴν ὠφέλειαν, καὶ ταῦτ' ἐπὶ φυλακῇ τῶν σκευῶν μεμενηκότων.' Καὶ ἐξ ἐκείνου νόμος οὗτος ἐκράτησε παρ' αὐτοῖς, ἵνα ταὐτὰ τοῖς μαχομένοις λαμβάνωσιν οἱ τὰ σκεύη φυλάττοντες. Γενόμενος δὲ ἐν Σικέλλᾳ Δαυΐδης διέπεμψε πᾶσι τοῖς ἐν τῇ Ἰούδα φυλῇ συνήθεσι καὶ φίλοις ἀπομοίρας τῶν λαφύρων. Καὶ τὰ μὲν περὶ τὴν Σικελλῶν πόρθησιν καὶ Ἀμαληκιτῶν ἀναίρεσιν οὕτως ἐγένετο.

7. Τῶν δὲ Παλαιστίνων συμβαλόντων, καὶ καρτερᾶς μάχης γενομένης, νικῶσι μὲν οἱ Παλαιστῖνοι, καὶ πολλοὺς ἀναιροῦσι τῶν ἐναντίων. Σάουλος δὲ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ γενναίως ἀγωνιζόμενοι, καὶ πάσῃ προθυμίᾳ χρώμενοι, ὡς ἐν μόνῳ τῷ καλῶς ἀποθανεῖν καὶ παραβόλως διακινδυνεῦσαι τοῖς πολεμίοις τῆς ὅλης αὐτοῖς δόξης ἀποκειμένης, οὐδὲν γὰρ τούτου περισσότερον εἶχον, ἐπιστρέφουσι πᾶσαν εἰς αὐτοὺς τὴν τῶν ἐχθρῶν φάλαγγα, καὶ περικυκλωθέντες ἀποθνήσκουσι, πολλοὺς τῶν Παλαιστίνων καταβαλόντες. Ἦσαν δὲ οἱ Σαούλου παῖδες Ἰωνάθης καὶ Ἀμινάδαβος καὶ Μελχισός. Τούτων πεσόντων τρέπεται τὸ τῶν Ἑβραίων πλῆθος,
359 καὶ ἀκοσμία καὶ σύγχυσις γίνεται καὶ φόνος ἐπικειμένων τῶν πολεμίων. Σάουλος δὲ φεύγει τὸ καρτερὸν στῖφος ἔχων περὶ αὐτόν. Καὶ τῶν Παλαιστίνων ἐπιπεμψάντων ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας, πάντας μὲν ἀποβάλλει πλὴν ὀλίγων, αὐτὸς δὲ λαμπρῶς ἀγωνισάμενος, καὶ πολλὰ τραύματα λαβὼν, ὡς μηκέτι διακαρτερεῖν μηδ' ἀντέχειν ταῖς πληγαῖς, ἀποκτεῖναι μὲν αὐτὸν ἠσθένει, κελεύει δὲ τὸν ὁπλοφόρον, σπασάμενον τὴν ῥομφαίαν, ταύτην αὐτοῦ διελάσαι, πρὶν ζῶντα συλλαβεῖν αὐτὸν τοὺς πολεμίους. Μὴ τολμῶντος δὲ τοῦ ὁπλοφόρου κτεῖναι τὸν δεσπότην, αὐτὸς τὴν ἰδίαν σπασάμενος μάχαιραν, καὶ στήσας ἐπὶ τὴν ἀκμὴν ῥίπτει κατ' αὐτῆς αὐτόν· καὶ μὴ δυνάμενος ὤσασθαι μηδ' ἐπερείσας διαβαλεῖν αὐτοῦ τὸν σίδηρον περιστρέφεται. Καὶ νεανίσκου τινὸς ἑστῶτος, πυθό-

μενος τίς εἴη, καὶ μαθὼν ὡς Ἀμαληκίτης ἐστὶ, παρεκάλεσεν ἐπερείσαντα τὴν ῥομφαίαν, διὰ τὸ μὴ ταῖς χερσὶν αὐτὸν τοῦτο δύνασθαι ποιῆσαι, παρασχεῖν αὐτῷ τελευτὴν ὁποίαν αὐτὸς βούλεται. Ποιήσας δὲ τοῦτο, καὶ περιελόμενος τὸν περὶ τὸν βραχίονα αὐτοῦ χρυσὸν καὶ τὸν βασιλικὸν στέφανον ἐκ ποδῶν ἐγένετο. Θεασάμενος δὲ ὁ ὁπλοφόρος τὸν Σάουλον ἀνηρημένον ἀπέκτεινεν ἑαυτόν. Διεσώθη δ᾽ οὐδεὶς τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ πάντες ἔπεσον περὶ τὸ καλούμενον Γελβουὲ ὄρος. Ἀκούσαντες δὲ τῶν Ἑβραίων οἱ τὴν κοιλάδα πέραν τοῦ Ἰορδάνου κατοικοῦντες, καὶ οἱ ἐν τῷ πεδίῳ τὰς πόλεις ἔχοντες, ὅτι Σάουλος πέπτωκε καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, καὶ τὸ σὺν αὐτῷ πλῆθος ἀπόλωλε, καταλιπόντες τὰς ἑαυτῶν πόλεις, εἰς ὀχυρωτάτας κατέφυγον. Οἱ δὲ Παλαιστῖνοι τὰς καταλελειμμένας ἐρήμους εὑρόντες κατῴκησαν.

8. Τῇ δ᾽ ἐπιούσῃ σκυλεύοντες οἱ Παλαιστῖνοι τοὺς τῶν πολεμίων νεκροὺς ἐπιτυγχάνουσι τοῖς τοῦ Σαούλου καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ σώμασι, καὶ σκυλεύσαντες ἀποτέμνουσιν αὐτῶν τὰς κεφαλὰς, καὶ κατὰ πᾶσαν περιήγγειλαν τὴν χώραν πέμψαντες ὅτι πεπτώκασιν οἱ πολέμιοι. Καὶ τὰς μὲν πανοπλίας αὐτῶν ἀνέθηκαν εἰς τὸ Ἀστάρτειον ἱερὸν, τὰ δὲ σώματα ἀνεσταύρωσαν πρὸς τὰ τείχη τῆς Βηθσὰν πόλεως, ἣ νῦν Σκυθόπολις καλεῖται. Ἐπεὶ δὲ ἤκουσαν οἱ ἐν Ἰαβισσῷ πόλει τῆς Γαλαδίτιδος κατοικοῦντες, ὅτι λελώβηνται τὸν Σαούλου νεκρὸν καὶ τοὺς τῶν παίδων αὐτοῦ, δεινὸν ἡγησάμενοι περιϊδεῖν ἀκηδεύτους, ἐξελθόντες οἱ ἀνδρειότατοι καὶ τόλμῃ διαφέροντες, — ἡ δὲ πόλις αὕτη καὶ σώμασιν ἀλκίμους καὶ ψυχαῖς φέρει, — καὶ δι᾽ ὅλης τῆς νυκτὸς ὁδεύσαντες, ἦλθον εἰς τὴν Βηθσὰν, καὶ προσελθόντες τῷ τείχει τῶν πολεμίων, καὶ καθελόντες τὸ σῶμα Σαούλου καὶ τὰ τῶν παίδων αὐτοῦ κομίζουσιν εἰς Ἰαβισσὸν, μηδὲ τῶν πολεμίων αὐτοὺς κωλῦσαι δυνηθέντων ἢ τολμησάντων

διὰ τὴν ἀνδρείαν. Οἱ δὲ Ἰαβισσηνοὶ πανδημεὶ κλαύσαντες θάπτουσι τὰ σώματα ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς χώ-
359 ρας τόπῳ Ἀρούρης λεγομένῳ. Καὶ πένθος ἐφ᾽ ἡμέραις ἑπτὰ σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐπ᾽ αὐτοῖς ἤγαγον, κοπτόμενοι καὶ θρηνοῦντες τὸν βασιλέα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ μήτε ποτοῦ μήτε τροφῆς γευσάμενοι.

9. Τοῦτο Σάουλος τὸ τέλος ἔσχε προφητεύσαντος Σαμουήλου, διὰ τὸ παρακοῦσαι τοῦ θεοῦ τῶν ἐπ᾽ Ἀμαληκίταις ἐντολῶν, καὶ ὅτι τὴν Ἀχιμελέχου τοῦ ἀρχιερέως γενεὰν καὶ Ἀχιμέλεχον αὐτὸν καὶ τὴν τῶν ἀρχιερέων πόλιν ἀνεῖλεν. Ἐβασίλευσε δὲ Σαμουήλου ζῶντος ἔτη ὀκτὼ πρὸς τοῖς δέκα, τελευτήσαντος δὲ δύο [καὶ εἴκοσι]. Καὶ Σάουλος μὲν οὕτως κατέστρεψε τὸν βίον.

361
ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ἙΒΔΟΜΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν τεσσαράκοντα.

Argumentum Lib. VII.

(1) Ὡς Δαυΐδης μὲν τῆς μιᾶς φυλῆς ἐβασίλευσεν ἐν Χεβρῶνι πόλει, τοῦ δὲ ἄλλου πλήθους ὁ Σαούλου παῖς, καὶ ὡς πολέμου ἐμφυλίου γενομένου τελευτῶσιν Ἀσάηλος καὶ Ἀβένηρος. (2) Ὅτι τοῦ Ἰεβόσθου φονευθέντος ἐξ ἐπιβουλῆς φίλων ἅπασαν τὴν βασιλείαν Δαυΐδης παρέλαβεν. (3) Ὡς πολιορκήσας Ἱεροσόλυμα Δαυΐδης, καὶ λαβὼν τὴν πόλιν ἐξέβαλε μὲν ἐξ αὐτῆς τοὺς Χαναναίους, ἐνῴκισε δ᾽ εἰς αὐτὴν Ἰουδαίους. (4) Ὅτι Δαυΐδης στρατεύσαντας ἐπ᾽ αὐτὸν Παλαιστίνους ἐν Ἱεροσολύμοις νικήσας τὴν τοῦ θεοῦ κιβωτὸν μετακομίζει εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ναὸν κατασκευάζειν βουλεύεται. (5) Ὡς Δαυΐδης τοὺς Παλαιστίνους καὶ Μωαβίτας, τὸν Σωφήνης βασιλέα καὶ τὸν Δαμασκοῦ καὶ Σύρων, ἔτι καὶ τοὺς

Ἰδουμαίους ὅπλοις ἐχειρώσατο· καὶ ὡς συμμαχίαν πρὸς τὸν Ἀμάθης βασιλέα ἐποιήσατο, καὶ ἐμνήσθη τῆς Ἰωνάθου τοῦ Σαούλου παιδὸς πρὸς αὐτὸν φιλίας. (6) Ὡς ἤρθη πόλεμος κατὰ τῶν Ἀμμανιτῶν καὶ κατορθοῦται. (7) Ὡς τῆς Βεεθσαβῆς ἠράσθη Δαυΐδης, καὶ Οὐρίαν τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἀνελὼν διὰ Ναθάνας ἐλέγχεται. (8) Ὡς Ἀβεσάλωμος φόνῳ ἀπεσκευάσατο τὸν Ἀμνῶνα βιασάμενον τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν, καὶ ὡς φυγὰς γενόμενος ὕστερον ὑπὸ Δαυΐδου μετακαλεῖται. (9) Περὶ τῆς κατὰ τοῦ Δαυΐδου ἀναστάσεως τοῦ Ἀβεσαλώμου, καὶ περὶ Ἀχιτοφέλου καὶ Χουσὶ, καὶ περὶ Σιβᾶς καὶ Σιμεεί, καὶ ὅπως Ἀχιτόφελος ἑαυτὸν ἐπήγξατο. (10) Ὅπως Ἀβεσάλωμος ἡττηθεὶς ἐκ τριχῶν ἐν δένδρῳ κατεσχέθη καὶ ἀνηρέθη. (11) Ὡς Δαυΐδης τὴν βασιλείαν ἀπολαβὼν διαλλάττεται τῷ Σεμεεὶ καὶ τῷ Σιβᾷ, καὶ εὔνοιαν μεγάλην ἀποδείκνυται τῷ Βερζελαίῳ, καὶ ὡς στάσεως γενομένης εἰς δίωξιν τοῦ Σαβαίου στρατηγὸν τὸν Ἀμεσσὰν κατέστησεν, ὃν ἀναιρεῖ ὁ Ἰώαβος. (12) Ὡς τοῦ λιμοῦ ἀπηλλάγησαν Ἑβραῖοι, τῶν Ἰαβαωνιτῶν δίκην λαβόντων ὑπὲρ τῶν ἀνῃρημένων, οἷά τε κατωρθώθησαν κατὰ τῶν Παλαιστίνων ὑπὸ τοῦ Δαυΐδου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀνδρείων. (13) Ὅτι Δαυΐδου ἀριθμήσαντος ὁ λαὸς τὴν τιμωρίαν ἀνεδέξατο, καὶ ὡς αὐτὴν ὁ θεῖος ἐκώλυεν ἔλεος. (14) Ὅτι πολλὰ ἡτοίμασεν ὁ Δαυΐδης εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ Ἀδωνία βασιλεύειν ἐπιχειρήσαντος Σολομῶνα ἀπέδειξε βασιλέα. (15) Οἷα Δαυΐδης ἐγγίζοντος θανάτου διελέχθη πρὸς τὸν Σολομῶνα, καὶ ὅσα αὐτῷ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ κατέλιπεν.

CAP. I. 1. Συνέβη δὲ ταύτην γενέσθαι τὴν μάχην, 362
καθ' ἣν ἡμέραν καὶ Δαυΐδης τοὺς Ἀμαληκίτας νικήσας εἰς Σίκελλαν ὑπέστρεψεν. Ἤδη δ' αὐτοῦ δύο ἡμέρας ἔχοντος ἐν τῇ Σικέλλᾳ, τῇ τρίτῃ παραγίνεται διασωθεὶς ἐκ τῆς μάχης τῆς πρὸς Παλαιστίνους ὁ τὸν Σάουλον ἀνελὼν, τήν τε ἐσθῆτα περιεῤῥηγμένος, καὶ τὴν κεφαλὴν τέφρᾳ περιχεάμενος. Καὶ προσκυνήσας αὐτὸν πυνθανομένῳ, πόθεν ἥκοι τοιοῦτος; ‘ἀπὸ τῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν μάχης ἔλεγε· γενέσθαι δ' ἀτυχὲς αὐτῆς τὸ τέλος ἐδήλου· πολλῶν μὲν ἀναιρεθεισῶν τοῖς Ἑβραίοις μυριάδων, πεσόντος δὲ καὶ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Σαούλου μετὰ τῶν τέκνων· ταῦτα δὲ σημαίνειν ἔφασκεν αὐτὸς παρατυχὼν τῇ

τροπῇ τῶν Ἑβραίων καὶ τῷ βασιλεῖ πεφευγότι παρὼν, ὃν καὶ κτεῖναι μέλλοντα ὑπὸ τῶν πολεμίων λαμβάνεσθαι παρακληθεὶς αὐτὸς ὡμολόγει· τῇ ῥομφαίᾳ γὰρ αὐτὸν ἐπιπεσόντα, διὰ τὴν τῶν τραυμάτων ὑπερβολὴν αὐτὸν ἀσθενῆσαι κατεργάσασθαι.' Καὶ σύμβολα δ' αὐτοῦ τῆς ἀναιρέσεως ἐπεδείκνυε, τόν τε περὶ τοὺς βραχίονας χρυσὸν τοῦ βασιλέως καὶ τὸν στέφανον, ἃ περιδύσας τὸν Σαούλου νεκρὸν κομίσειεν αὐτῷ. Δαυΐδης δὲ μηκέτ' ἀπιστεῖν ἔχων, ἀλλ' ἐναργῆ τεκμήρια τοῦ Σαούλου θανάτου βλέπων καταῤῥηγνύει μὲν τὴν ἐσθῆτα, κλαίων δὲ καὶ ὀδυρόμενος μετὰ τῶν ἑταίρων ὅλην διεκαρτέρησε τὴν ἡμέραν. Ἐποίει δ' αὐτῷ τὴν λύπην χαλεπωτέραν καὶ ὁ Σαούλου παῖς Ἰωνάθης, πιστότατός τε ὢν φίλος αὐτῷ, καὶ σωτηρίας αἴτιος γεγενημένος. Τοσαύτην δ' ἐπεδείξατο τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν πρὸς Σάουλον εὔνοιαν, ὡς μὴ μόνον ἐπὶ τεθνηκότι χαλεπῶς ἐνεγκεῖν, πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ κινδυνεύσας ἀφαιρεθῆναι τὸν βίον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀποκτείναντα κολάσαι. Φήσας γὰρ πρὸς αὐτὸν, ὡς αὐτὸς αὐτοῦ γένοιτο κατήγορος ἀνελὼν τὸν βασιλέα,
363 καὶ μαθὼν ὡς εἴη πατρὸς Ἀμαληκίτου γένος, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀπολέσθαι. Ἔγραψε δὲ καὶ θρήνους καὶ ἐπιταφίους ἐπαίνους Σαούλου καὶ Ἰωνάθου, ὅσοι καὶ μέχρις ἐμοῦ διαμένουσιν.

2. Ἐπεὶ δὲ τούτοις ἐξετίμησε τὸν βασιλέα, παυσάμενος τοῦ πένθους ἤρετο τὸν θεὸν διὰ τοῦ προφήτου, τίνα δίδωσιν αὐτῷ κατοικῆσαι πόλιν τῆς Ἰούδα καλουμένης φυλῆς. Φήσαντος δ' αὐτοῦ διδόναι Χεβρῶνα, καταλιπὼν τὴν Σίκελλαν εἰς ἐκείνην παραγίνεται, τάς τε γυναῖκας εἰςαγόμενος τὰς αὐτοῦ, δύο δὲ ἦσαν, καὶ τοὺς ὁπλίτας σὺν αὐτῷ. Συνελθὼν δὲ πρὸς αὐτὸν ἅπας ὁ τῆς φυλῆς τῆς προειρημένης λαὸς, ἀποδείκνυσιν αὐτὸν βασιλέα. Ἀκούσας δὲ ὅτι τὸν Σάουλον καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ θάψειαν οἱ ἐν Ἰαβίσσῳ τῆς Γαλαδίτιδος κατοικοῦντες, ἔπεμψε πρὸς αὐτοὺς ἐπαινῶν καὶ ἀποδεχόμενος αὐτῶν τὸ ἔργον, καὶ

χάριτας ἀποδώσειν ἀντὶ τῆς πρὸς τοὺς τεθνηκότας σπουδῆς ὑπισχνούμενος, ἅμα δὲ καὶ δηλῶν ὡς ἡ Ἰούδα φυλὴ κεχειροτόνηκεν αὐτὸν βασιλέα.

3. Ὁ δὲ τοῦ Σαούλου μὲν ἀρχιστράτηγος Ἀβέννηρος, Νήρου δὲ παῖς, ἀνὴρ δραστήριος καὶ ἀγαθὸς τὴν φύσιν, ὡς ἔγνω πεσόντα τὸν βασιλέα καὶ τὸν Ἰωνάθην, καὶ τοὺς δύο τοὺς ἄλλους αὐτοῦ παῖδας, ἐπειχθεὶς εἰς τὴν παρεμβολὴν, καὶ τὸν περιλειπόμενον ἐξαρπάσας υἱὸν αὐτοῦ, Ἰέβοσθος δ᾽ ἐκαλεῖτο, διαβιβάζει πρὸς τοὺς πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ παντὸς ἀποδείκνυσι τοῦ πλήθους βασιλέα παρὲξ τῆς Ἰούδα φυλῆς. Βασίλειον δ᾽ ἐποίησεν αὐτῷ γῆν κατὰ μὲν τὴν ἐπιχώριον γλῶτταν Μάναλιν, κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων παρεμβολὰς λεγομένην. Ὥρμησε δ᾽ ἐκεῖθεν Ἀβέννηρος μετὰ στρατιᾶς ἐπιλέκτου, συμβαλεῖν τοῖς ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς προαιρούμενος, ὀργισθεὶς ὅτι ἐβασίλευσεν Δαυΐδην. Ἀπήντησε δ᾽ αὐτῷ πεμφθεὶς ὑπὸ Δαυΐδου Ἰώαβος, ὁ Σαρουΐας μὲν παῖς, πατρὸς δὲ Σουρὶ, ἐκ δὲ τῆς ἀδελφῆς Δαυΐδου γεγονὼς, ἀρχιστράτηγος ὢν αὐτοῦ, μετὰ καὶ τῶν ἀδελφῶν Ἀβεσσαίου καὶ Ἀσαήλου καὶ πάντων τῶν Δαυΐδου ὁπλιτῶν. Καὶ περιτυχὼν ἐπί τινος κρηνῖδος ἐν Γαβαῷ πόλει παρατάσσεται πρὸς μάχην. Τοῦ δ᾽ Ἀβενήρου φήσαντος πρὸς αὐτὸν, μαθεῖν βούλεσθαι πότερος αὐτῶν ἀνδρειοτέρους στρατιώτας ἔχῃ, συντίθεται παρ᾽ ἀμφοτέρων δυοκαίδεκα μαχησομένους συμβαλεῖν. Προσελθόντες τοίνυν εἰς τὸ μεταξὺ τῶν παρατάξεων οἱ πρὸς τὴν μάχην ὑφ᾽ ἑκατέρων τῶν στρατηγῶν ἐξειλεγμένοι, καὶ τὰς αἰχμὰς ἐπ᾽ ἀλλήλους ἀφέντες, σπῶνται τὰς μαχαίρας, καὶ τῶν κεφαλῶν ἐκλαμβανόμενοι, κατέχοντες αὐτοὺς ἔπαιον εἰς τὰς πλευρὰς καὶ τὰς λαγόνας ἀλλήλους ταῖς ῥομφαίαις, ἕως οὗ πάντες ὥσπερ ἐκ συνθήματος ἀπώλοντο. Πεσόντων δὲ τούτων, συνέῤῥηξε καὶ ἡ λοιπὴ στρατιὰ, καὶ καρτερᾶς μάχης γενομένης ἡττήθησαν οἱ τοῦ Ἀβενήρου. Καὶ τρα- 364
πέντας οὐκ ἀνίει διώκων Ἰώαβος, ἀλλ᾽ αὐτός τε ἐπέ-

κειτο παρακελευόμενος τοὺς ὁπλίτας ἐκποδὸς ἕπεσθαι, καὶ μὴ κάμνειν ἀναιροῦντας. Οἵ τε ἀδελφοὶ προθύμως ἠγωνίσαντο, καὶ ὁ διαφανέστερος τῶν ἄλλων μάλιστα ὁ νεώτερος Ἀσάηλος, ἐπί τε ποδῶν ὠκύτητι κλέος εἶχεν, οὐ γὰρ ἀνθρώπους ἐνίκα μόνους, ἀλλὰ καὶ ἵππον καταστάντα εἰς ἅμιλλαν λέγουσι παραδραμεῖν· ὃς καὶ τὸν Ἀβένηρον ἐδίωκεν ὑπὸ ῥύμης καὶ τῆς ἐπ' ὀρθὸν φορᾶς εἰς οὐδέτερον ἐγκλιθεὶς τῶν μερῶν. Ἐπιστραφέντος δὲ τοῦ Ἀβενήρου, καὶ κατασοφίζεσθαι τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ πειρωμένου, καὶ ποτὲ μὲν εἰπόντος, ἑνὸς τῶν ἑαυτοῦ στρατιωτῶν ἀφέμενος τῆς διώξεως ἀφελεῖσθαι τὴν πανοπλίαν, πάλιν δὲ ὡς οὐκ ἔπειθε τοῦτο ποιεῖν κατασχεῖν αὐτὸν καὶ μὴ διώκειν παραινοῦντος, μὴ κτείνας αὐτὸν ἀπολέσῃ τὴν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ παῤῥησίαν, οὐ προσέμενον δὲ τοὺς λόγους, ἀλλ' ἐπιμείναντα τῇ διώξει, φεύγων ὡς εἶχε τὸ δόρυ πλήξας εἰς τὸ ὀπίσω καιρίως παραχρῆμα ἀπέκτεινεν. Οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ διώκοντες τὸν Ἀβένηρον, ὡς ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον οὗ κεῖσθαι συνέβαινε τὸν Ἀσάηλον, περιστάντες τὸν νεκρὸν οὐκ ἔτι τοὺς πολεμίους ἐδίωκον, ὁ δὲ Ἰώαβος αὐτὸς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀβεσσαῖος παραδραμόντες τὸ πτῶμα, καὶ τῆς πλείονος ἐπὶ τὸν Ἀβένηρον σπουδῆς αἰτίαν τὴν ὑπὲρ τοῦ τετελευτηκότος ὀργὴν λαβόντες, ἀπίστῳ τάχει καὶ προθυμίᾳ χρώμενοι, μέχρι τόπου τινὸς, Ἀμμάταν καλοῦσι, ἐδίωξαν τὸν Ἀβένηρον ἤδη περὶ δυσμὰς ὄντος ἡλίου. Ἀναβὰς δ' ἐπί τινα βουνὸν ὡς ἔστη ἐπ' ἐκείνῳ τῷ τόπῳ μετὰ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς, αὐτούς τε κατεσκέπτετο καὶ τὸν Ἀβένηρον. Τούτου δὲ ἀνακεκραγότος καὶ φήσαντος, ʻμὴ δεῖν ἄνδρας ὁμοφύλους εἰς ἔριδα καὶ μάχην παροξύνειν, ἁμαρτεῖν γὰρ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀσάηλον, ὃς παραινοῦντος μὴ διώκειν οὐκ ἐπείσθη, καὶ διὰ τοῦτο βληθεὶς ἀπέθανε,' συμφρονήσας καὶ παράκλησιν ἡγησάμενος τούτους τοὺς λόγους ὁ Ἰώαβος, ἀνακαλεῖ τῇ σάλπιγγι σημάνας τοὺς στρατιώτας, καὶ τῆς

ἐπὶ πολὺ διώξεως ἐπέσχε. Καὶ οὗτος μὲν ἐπ' ἐκείνου καταστρατοπεδεύεται τοῦ τόπου τὴν νύκτα ταύτην, Ἀβένηρος δὲ δι' ὅλης αὐτῆς ὁδεύσας, καὶ περαιωσάμενος τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν, ἀφικνεῖται πρὸς τὸν τοῦ Σαούλου παῖδα εἰς τὰς παρεμβολὰς Ἰέβοσθον. Τῇ δ' ἐχομένῃ τοὺς νεκροὺς Ἰώαβος ἐξαριθμήσας, ἅπαντας ἐκήδευσεν. Ἔπεσον δὲ τῶν μὲν Ἀβενήρου στρατιωτῶν ὡς τριακόσιοι καὶ ἑξήκοντα, τῶν δὲ Δαυΐδου δέκα πρὸς τοῖς ἐννέα καὶ Ἀσάηλος, οὗ τὸ σῶμα κομίσαντες ἐκεῖθεν Ἰώαβος καὶ Ἀβεσσαῖος εἰς Βηθλεέμην, καὶ θάψαντες ἐν τῷ πατρίῳ μνήματι πρὸς Δαυΐδην εἰς Χεβρῶνα παρεγένοντο. Ἤρξατο μὲν οὖν ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου τοῖς Ἑβραίοις ἐμφύλιος πόλεμος, καὶ διέμεινεν ἄχρι πολλοῦ· τῶν μὲν μετὰ Δαυΐδου κρειττόνων ἀεὶ γινομένων καὶ πλεῖον ἐν τοῖς κινδύνοις φερομένων, τῶν δὲ Σαούλου παίδων καὶ τῶν ὑπηκόων αὐτῶν κατὰ πᾶσαν σχεδὸν ἡμέραν ἐλαττουμένων.

4. Ἐγένοντο δὲ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ παῖδες Δαυΐδῃ τὸν ἀριθμὸν ἓξ ἐκ γυναικῶν τοσούτων,
ὧν ὁ μὲν πρεσβύτατος ἐκ μητρὸς Ἀχινᾶς γενόμε- 365
νος Ἄμνων ἐκλήθη, ὁ δὲ δεύτερος ἐκ γυναικὸς Ἀβιγαίας Δανΐηλος, τῷ τρίτῳ δ' ἐκ τῆς Θολομαίου θυγατρὸς Μαχάμης φῦντι τοῦ Γεσσιρῶν βασιλέως Ἀβεσάλωμος ὄνομα, τὸν δέ γε τέταρτον Ἀδωνίαν ἐκ γυναικὸς Ἀγγίθης προσηγόρευσε, τὸν πέμπτον δὲ Σαφατίαν τῆς Ἀβιταάλης, καὶ τὸν ἕκτον Γεθραάμην τῆς Αἰγλᾶς ἐπωνόμασε. Τοῦ δ' ἐμφυλίου πολέμου συνεστῶτος, καὶ συμπιπτόντων εἰς ἔργα καὶ μάχην πυκνῶς τῶν μεθ' ἑκατέρου τῶν βασιλέων, Ἀβένηρος ὁ τοῦ Σαούλου παιδὸς ἀρχιστράτηγος, συνετός τε ὢν καὶ σφόδρα εὔνουν ἔχων τὸ πλῆθος, πάντας συμμεῖναι τῷ Ἰεβόσθῳ παρεσκεύασεν, καὶ διέμειναν ἱκανὸν χρόνον τὰ ἐκείνου φρονοῦντες. Ὕστερον δ' ἐν ἐγκλήματι γενόμενος Ἀβένηρος, καὶ λαβὼν αἰτίαν ὡς συνέλθοι τῇ Σαούλου παλλακῇ, Ῥαισφᾷ μὲν τὸ ὄνο-

μα, Σιβάθου δὲ θυγατρὶ, καὶ καταμεμφθεὶς ὑπὸ Ἰεβόσθου, περιαλγήσας καὶ θυμωθεὶς ὡς οὐ δικαίων τῶν παρ᾽ αὐτοῦ τυγχάνοι πάσῃ προνοίᾳ περὶ αὐτὸν χρώμενος, ἠπείλησε μὲν τὴν βασιλείαν εἰς Δαυΐδην περιστήσειν, ἐπιδείξειν δὲ ὡς οὐ διὰ τὴν ἰδίαν ῥώμην καὶ σύνεσιν ἄρχει τῶν πέραν Ἰορδάνου, διὰ δὲ τὴν αὐτοῦ στρατηγίαν τε καὶ πίστιν. Καὶ πέμψας εἰς Χεβρῶνα παρὰ Δαυΐδην λαβεῖν ὅρκους τε καὶ πίστεις ἠξίου, ἦ μὴν ἕξειν αὐτὸν ἑταῖρον καὶ φίλον, ἀναπείσαντα τὸν λαὸν τοῦ Σαούλου μὲν ἀποστῆναι παιδὸς, αὐτὸν δὲ ἀποδείξαντα πάσης τῆς χώρας βασιλέα. Τοῦ δὲ Δαυΐδου ποιησαμένου τὰς ὁμολογίας, ἥσθη γὰρ ἐφ᾽ οἷς Ἀβένηρος διεπρεσβεύσατο πρὸς αὐτὸν, καὶ πρῶτον τεκμήριον παρασχεῖν τῶν συνθηκῶν ἀξιώσαντος, ἀνασώσαντα πρὸς αὐτὸν Μιχάλαν τὴν γυναῖκα, μεγάλοις ὠνηθεῖσαν ὑπ᾽ αὐτοῦ κινδύνοις, καὶ Παλαιστίνων κεφαλαῖς ἑξακοσίαις, ἃς ὑπὲρ αὐτῆς ἐκόμισε τῷ πατρὶ Σαούλῳ, πέμπει μὲν αὐτῷ τὴν Μιχάλαν, ἀποσπάσας Φελτίου, τοῦ τότε συνοικοῦντος αὐτῇ, πρὸς τοῦτο καὶ Ἰεβόσθου συμπράξαντος· ἐγεγράφει γὰρ αὐτῷ Δαυΐδης τὴν γυναῖκα δικαίως ἀπολαβεῖν. Συγκαλέσας δὲ καὶ τοὺς γεγηρακότας τοῦ πλήθους καὶ ταξιάρχους καὶ χιλιάρχους λόγους ἐποιήσατο πρὸς αὐτοὺς, ‘ὡς ἔχοντας ἑτοίμως ἀποστῆναι μὲν Ἰεβόσθου, Δαυΐδῃ δὲ προσθέσθαι, ταύτης ἀποστρέψειε τῆς ὁρμῆς, νῦν μέντοι γε ἐπιτρέποι χωρεῖν εἰ βούλονται· καὶ γὰρ εἰδέναι τὸν θεὸν διὰ Σαμουήλου τοῦ προφήτου Δαυΐδην χειροτονήσαντα πάντων Ἑβραίων βασιλέα, προειπεῖν δ᾽ ὅτι Παλαιστίνους ἐκεῖνος αὐτὸς τιμωρήσεται, καὶ ποιήσει κρατήσας ὑποχειρίους.’ Ταῦτ᾽ ἀκούσαντες οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἡγεμόνες, ὡς καὶ Ἀβένηρος γνώμην ἣν πρότερον εἶχον αὐτοὶ περὶ τῶν πραγμάτων σύμφωνον
366 προσέλαβεν, τὰ Δαυΐδου φρονεῖν μετεβάλλοντο. Πεισθέντων δὲ τούτων Ἀβένηρος συγκαλεῖ τὴν Βενιαμῖτιν φυλήν, — οἱ γὰρ ἐκ ταύτης ἅπαντες Ἰεβόσθου σω-

ματοφύλακες ἦσαν, — καὶ ταῦτα πρὸς αὐτοὺς διαλεχθεὶς, ἐπεὶ μηδὲν ἀντικρούοντας ἑώρα, προςτιθεμένους δ' οἷς ἐβούλετο, παραλαβὼν ὡς εἴκοσι τῶν ἑταίρων ἧκε πρὸς Δαυΐδην, τοὺς ὅρκους παρ' αὐτοῦ ληψόμενος αὐτός, — πιστότερα γὰρ τῶν δι' ἄλλου πραττομένων ὅσα δι' αὐτῶν ἕκαστοι ποιοῦμεν εἶναι δοκεῖ, — καὶ προςέτι τοὺς γενομένους αὐτοῦ λόγους πρός τε τοὺς ἡγεμόνας καὶ τὴν φυλὴν ἅπασαν σημαίνων. Ὑποδεξαμένου δ' αὐτὸν φιλοφρόνως, καὶ λαμπρᾷ καὶ πολυτελεῖ τραπέζῃ ξενίσαντος ἐπὶ συχνὰς ἡμέρας, ἠξίωσεν ἀφεθεὶς ἀγαγεῖν τὸ πλῆθος, ἵνα παρόντι καὶ βλεπομένῳ παραδώσῃ τὴν ἀρχήν.

5. Ἐκπέμψαντος δὲ τοῦ Δαυΐδου τὸν Ἀβένηρον, οὐδὲ ὀλίγον διαλιπὼν εἰς Χεβρῶνα ἧκεν Ἰώαβος ὁ ἀρχιστράτηγος αὐτοῦ. Καὶ μαθὼν ὡς εἴη παρὼν πρὸς αὐτὸν Ἀβένηρος, καὶ μικρὸν ἔμπροσθεν ἀπηλλαγμένος ἐπὶ συνθήκαις καὶ ὁμολογίαις τῆς ἡγεμονίας, δείσας μὴ τὸν μὲν ἐν τιμῇ καὶ τῇ πρώτῃ ποιήσηται τάξει, συνεργόν τε τῆς βασιλείας ἐσόμενον, καὶ τὰ ἄλλα δεινὸν ὄντα συνιδεῖν πράγματα καὶ τοὺς καιροὺς ὑποδραμεῖν, αὐτὸς δ' ἐλαττωθείη καὶ τῆς στρατηγίας ἀφαιρεθείη, κακοῦργον καὶ πονηρὰν ὁδὸν ἄπεισι. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπιχειρεῖ διαβάλλειν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα, ‛φυλάττεσθαι παραινῶν καὶ μὴ προςέχειν οἷς Ἀβένηρος συντίθεται· πάντα γὰρ ποιεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὸ βεβαιώσασθαι τῷ Σαούλου παιδὶ τὴν ἡγεμονείαν· ἐπὶ δὲ ἀπάτῃ καὶ δόλῳ πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, μηθ' ἧς ἐβούλετο νῦν ἐλπίδος καὶ οἰκονομίας τῶν κατασκευαζομένων ἀπελθεῖν.' Ὡς δ' οὐκ ἔπειθε τὸν Δαυΐδην τούτοις, οὐδὲ παροξυνόμενον ἑώρα, τρέπεται ταύτης τολμηροτέραν ὁδὸν, καὶ κρίνας Ἀβένηρον ἀποκτεῖναι πέμπει τοὺς ἐπιδιώξοντας, ὡς καταλαβοῦσι προςέταξεν αὐτὸν καλεῖν ἐκ τοῦ Δαυΐδου ὀνόματος, ὡς ἔχοντος αὐτοῦ τινα περὶ τῶν πραγμάτων πρὸς αὐτὸν, ἃ μὴ διεμνημόνευσε παρόντος εἰπεῖν. Ἀβένηρος δ' ὡς ἤκουσε τὰ παρὰ τῶν ἀγγέ-

λων, κατέλαβον γὰρ αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ Βησιρᾷ καλουμένῳ, ἀπέχοντι τῆς Χεβρῶνος σταδίους εἴκοσι, μηδὲν ὑπειδόμενος τῶν συμβησομένων ὑπέστρεψεν. Ὑπαντήσας δ' αὐτῷ πρὸς τῇ πύλῃ ὁ Ἰώαβος, καὶ δεξιωσάμενος ὡς μάλιστ' εὔνους καὶ φίλος, — ὑποκρίνονται γὰρ ἱκανῶς πολλάκις εἰς τὸ ἀνύποπτον τῆς ἐπιβουλῆς τὰ τῶν ἀληθῶς ἀγαθῶν οἱ πράγμασιν ἐγχειροῦντες ἀτόποις, — ἀποσπᾷ μὲν τῶν οἰκείων αὐτὸν ὡς ἐν ἀποῤῥήτῳ διαλεξόμενος, παραγαγὼν δὲ εἰς τὸ ἐρημότερον τῆς πύλης, μόνος αὐτὸς ὢν σὺν Ἀβεσσαίῳ τῷ ἀδελφῷ, σπασάμενος τὴν μάχαιραν ὑπὸ τὴν λαγόνα παίει. Καὶ τελευτᾷ μὲν Ἀβένηρος τοῦτον ἐνεδρευθεὶς τὸν τρόπον ὑπὸ Ἰωάβου, ὡς μὲν αὐτὸς ἔλεγε τιμωρήσαντος Ἀσαήλῳ τῷ ἀδελφῷ, ὃν διώκοντα βαλὼν Ἀβένηρος ἀπέκτεινεν ἐν τῇ πρὸς τῇ Χεβρῶνι μάχῃ, ὡς δὲ τἀληθὲς εἶχε, δείσαντος περὶ τῆς στρατηγίας καὶ τῆς παρὰ τῷ βασιλεῖ τιμῆς, μὴ τούτων μὲν αὐτὸς ἀφαιρεθείη, λάβοι δὲ παρὰ Δαυΐδου τὴν
367 πρώτην τάξιν Ἀβένηρος. Ἐκ τούτων ἄν τις κατανοήσειεν, ὅσα καὶ πηλίκα τολμῶσιν ἄνθρωποι πλεονεξίας ἕνεκα καὶ ἀρχῆς, καὶ τοῦ μηδενὶ τούτων παραχωρῆσαι. Κτήσασθαι γὰρ αὐτὰ ποθοῦντες διὰ μυρίων κακῶν λαμβάνουσι, καὶ δείσαντες ἀποβαλεῖν, πολλῷ χείροσι τὸ βέβαιον αὐτοῖς τῆς παραμονῆς περιποιοῦσιν, ὡς οὐχ ὁμοίου δεινοῦ τυγχάνοντος πορίσασθαι τηλικοῦτο μέγεθος ἐξουσίας, καὶ συνήθη τοῖς ἀπ' αὐτῆς ἀγαθοῖς γενόμενον ἔτι ταύτην ἀπολέσαι· τούτου δὲ ὑπερβολὴν ἔχοντος συμφορᾶς, διὰ τοῦτο καὶ χαλεπώτερα μηχανῶνται καὶ τολμῶσιν ἔργα πάντες ἐν φόβῳ τοῦ ἀποβαλεῖν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν βραχέσιν ἀρκεῖ δεδηλῶσθαι.

6. Δαυΐδης δ' ἀκούσας ἀνῃρημένον τὸν Ἀβένηρον ἤλγησε μὲν τὴν ψυχὴν, ἐμαρτύρατο δὲ πάντας ἀνατείνων εἰς τὸν θεὸν τὴν δεξιὰν καὶ βοῶν, ὡς οὔτε κοινωνὸς εἴη τῆς Ἀβενήρου σφαγῆς, οὔτε κατ' ἐντολὴν καὶ βούλησιν ἰδίαν ἀποθάνοι. Ἀρὰς δὲ κατὰ

τοῦ πεφονευκότος αὐτὸν δεινὰς ἐτίθετο, καὶ τὸν οἶκον ὅλον αὐτοῦ καὶ τοὺς συμπράξαντας ὑπευθύνους ἐποιεῖτο ταῖς ὑπὲρ τοῦ τετελευτηκότος ποιναῖς. Ἔμελε γὰρ αὐτῷ μὴ δόξαι παρὰ τὰς πίστεις καὶ τοὺς ὅρκους, οὓς ἔδωκεν Ἀβενήρῳ, τοῦτο εἰργάσθαι. Προσέταξε μέντοι γε παντὶ τῷ λαῷ κλαίειν καὶ πενθεῖν τὸν ἄνδρα, καὶ τοῖς νομιζομένοις τιμᾶν αὐτοῦ τὸ σῶμα, περιῤῥηξαμένους μὲν τὰς ἐσθῆτας, ἐνδῦντας δὲ σάκκους, ταῦτα δὲ ποιεῖν προάγοντας τὴν κλίνην. Αὐτὸς δ᾽ ἐφείπετο μετὰ τῶν γεγηρακότων καὶ τῶν ἐν ἡγεμονίαις ὄντων, κοπτόμενός τε καὶ τοῖς δακρύοις ἐνδεικνύμενος τό τε εὔνουν τὸ πρὸς τὸν ζῶντα καὶ τὴν ἐπὶ τεθνηκότι λύπην, καὶ ὅτι μὴ κατὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην ἀνῄρηται. Θάψας δ᾽ αὐτὸν ἐν Χεβρῶνι μεγαλοπρεπῶς, καὶ ἐπιταφίους τε συγγραψάμενος θρήνους, αὐτὸς ἐπὶ τοῦ τάφου στὰς πρῶτος ἀνεκλαύσατο καὶ παρέδωκε τοῖς ἄλλοις. Οὕτως δ᾽ αὐτὸν ὁ Ἀβενήρου συνέχεε θάνατος, ὡς μηδὲ τροφὴν ἀναγκαζόντων αὐτὸν τῶν ἑταίρων λαβεῖν, ἀλλ᾽ ὤμοσε γεύσασθαι μηδενὸς ἄχρις ἡλίου δυσμῶν. Ταῦτ᾽ εὔνοιαν αὐτῷ παρὰ τοῦ πλήθους ἐγέννησεν· οἵ τε γὰρ πρὸς τὸν Ἀβένηρον φιλοστόργως διακείμενοι, σφόδρα αὐτοῦ τὴν πρὸς αὐτὸν τιμὴν ἀποθανόντα καὶ φυλακὴν τῆς πίστεως ἠγάπησαν, ὅτι πάντων αὐτὸν ἀξιώσειε τῶν νομιζομένων, ὡς συγγενῆ καὶ φίλον, ἀλλ᾽ οὐχ ὡς ἐχθρὸν γενόμενον ὑβρίσειεν ἀκόσμῳ ταφῇ καὶ ἠμελημένῃ. Τό τε ἄλλο πᾶν ὡς ἐπὶ χρηστῷ καὶ ἡμέρῳ τὴν φύσιν ἔχαιρε, τὴν αὐτὴν ἑκάστου λογιζομένου πρόνοιαν εἰς αὐτὸν τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς ὁμοίοις, ὁποίων τυγχάνοντα τὸν Ἀβενήρου νεκρὸν ἑώρα. Πρὸς τούτοις οὖν μάλιστα Δαυΐδην γλίχεσθαι δόξης ἀγαθῆς, ποιούμενον πρόνοιαν, ἣν εἰκὸς μὲν ἦν, ὡς οὐδεὶς ὑπενόησεν ὑπ᾽ αὐτοῦ φονευθῆναι τὸν Ἀβένηρον. Ἔλεξε δὲ καὶ πρὸς τὸ πλῆθος, „Ὡς αὐτῷ μὲν οὐχ ἡ τυχοῦσα γένοιτο λύπη ἀνδρὸς ἀγαθοῦ τετελευτηκότος, οὐ μικρὰ δὲ τοῖς Ἑβραίων πράγμασι βλάβη, στερηθέν-

των αὐτοῦ καὶ σώζειν βουλαῖς τε ἀρίσταις καὶ ῥώμῃ χειρῶν ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις δυναμένου. Ἀλλὰ θεὸς μὲν," εἶπεν, ᾧ μέλει πάντων, οὐκ ἐάσει τοῦτον ὑμῖν ἀνεκδίκητον. Ἐπίστασθε δὲ, ὡς οὐδὲν ἐγὼ Ἰώαβον καὶ Ἀβεσσαῖον, τοὺς Σαρουΐας παῖδας, ποιεῖν ἱκανός εἰμι, πλέον ἐμοῦ δυναμένους, ἀλλ᾽ ἀποδώσει τὴν ὑπὲρ τῶν τετολμημένων αὐτοῖς ἀμοιβὴν τὸ θεῖον." Καὶ Ἀβένηρος μὲν εἰς τοιοῦτο κατέστρεψε τέλος τὸν βίον.

CAP. II. 1. Ἀκούσας δὲ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ ὁ Σαούλου παῖς Ἰέβοσθος, οὐ πρᾴως ἤνεγκεν, ἀνδρὸς ἐστερημένος συγγενοῦς καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῷ παρασχόντος, ἀλλ᾽ ὑπερεπάθησε καὶ λίαν αὐτὸν ὠδύνησεν ὁ Ἀβενήρου θάνατος. Οὐκ ἐπεβίωσε δὲ οὐδ᾽ αὐτὸς πολὺν χρόνον, ἀλλ᾽ ὑπὸ τῶν Ἱερέμμωνος υἱῶν — Βαναόθα, τῷ δὲ ἑτέρῳ Θάννος ὄνομα ἦν — ἐπιβουλευθεὶς ἀπέθανεν. Οὗτοι γὰρ ὄντες τὸ μὲν γένος Βενιαμῖται, τοῦ δὲ πρώτου τάγματος, λογισάμενοι δὲ ὡς ἂν ἀποκτείνωσιν τὸν Ἰέβοσθον, μεγάλων παρὰ Δαυΐδου τεύξωνται δωρεῶν, καὶ στρατηγίας ἤ τινὸς ἄλλης πίστεως τὸ ἔργον αὐτοῖς ἔσται, παρὰ τὸ δωμάτιον μόνον εὑρόντες μεσημβρίζοντα καὶ κοιμώμενον τὸν Ἰέβοσθον, καὶ μήτε τοὺς φύλακας παρόντας μήτε τὴν θυρωρὸν ἐγρηγορυῖαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ὑπό τε τοῦ κόπου καὶ τῆς ἐργασίας, ἣν μετεχειρίζετο, καὶ τοῦ καύματος εἰς ὕπνον καταπεσοῦσαν, λαθόντες εἰς τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ συνέβαινε κατακεκοιμῆσθαι τὸν Σαούλου παῖδα, καὶ κτείνουσιν αὐτόν. Καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντες, καὶ δι᾽ ὅλης τῆς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ποιησάμενοι τὴν πορείαν, ὡς ἂν φυγόντες ἐκ τῶν ἠδικημένων πρὸς τὸν ληψόμενόν τε τὴν χάριν καὶ παρέξοντα τὴν ἀσφάλειαν εἰς Χεβρῶνα παρεγένοντο, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιδείξαντες τῷ Δαυΐδῃ τὴν Ἰεβόσθου συνίστων ἑαυτοὺς ὡς εὔνους, καὶ τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ καὶ τῆς βασιλείας ἀνταγωνιστὴν ἀνῃρη-

κότας. Ὁ δ' οὐχ ὡς ἤλπιζον οὕτως αὐτῶν προσεδέξατο τὸ ἔργον, ἀλλ' εἰπὼν, "Ὦ κάκιστοι καὶ παραχρῆμα δίκην ὑφέξοντες, οὐκ ἔγνωτε πῶς ἐγὼ τὸν Σαούλου φονέα καὶ τὸν κομίσαντά μοι τὸν χρυσοῦν αὐτοῦ στέφανον ἠμυνάμην, καὶ ταῦτ' ἐκείνῳ χαριζόμενον τὴν ἀναίρεσιν, ἵνα μὴ συλλάβωσιν αὐτὸν οἱ πολέμιοι; ἢ μεταβλῆσθαί με καὶ μηκέτ' εἶναι τὸν αὐτὸν ὑπωπτεύσατε, ὡς χαίρειν κακούργοις ἀνδράσι, καὶ χάριτας ἡγήσασθαι τὰς κυριοκτόνους ὑμῶν πράξεις, ἀνῃρηκότων ἐπὶ τῆς αὐτοῦ κοίτης ἄνδρα δίκαιον, καὶ μηδένα μηδὲν κακὸν ἐργασάμενον, ὑμᾶς δὲ καὶ διὰ πολλῆς εὐνοίας καὶ τιμῆς ἐσχηκότα; Διὸ δώσετε ποινὴν μὲν αὐτῷ κολασθέντες, δίκην δ' ἐμοὶ τοῦ, νο- 369
μίσαντας ἡδέως ἕξειν με τὴν Ἰεβόσθου τελευτὴν, τοῦτον ἀνελεῖν. Οὐ γὰρ ἐδύνασθε μᾶλλον ἀδικῆσαι τὴν ἐμὴν δόξαν τοῦθ' ὑπολαβόντες." Ταῦτ' εἰπὼν πᾶσαν αἰκίαν αὐτοὺς αἰκισάμενος διεχρήσατο, καὶ τὴν Ἰεβόσθου κεφαλὴν ἐν τῷ Ἀβενήρου τάφῳ πάντων ἀξιώσας ἐκήδευσε.

2. Τούτων δὲ τοιοῦτο λαβόντων τέλος ἧκον ἅπαντες οἱ τοῦ λαοῦ τῶν Ἑβραίων πρῶτοι πρὸς Δαυΐδην εἰς Χεβρῶνα, οἵ τε χιλίαρχοι καὶ ἡγεμόνες αὐτῶν, καὶ παρεδίδοσαν αὐτοὺς, τήν τε εὔνοιαν ἣν ἔτι καὶ Σαούλου ζῶντος εἶχον πρὸς αὐτὸν ὑπεμιμνήσκοντες, καὶ τὴν τιμὴν ἣν γενόμενον τότε χιλίαρχον τιμῶντες οὐ διέλιπον, ὅτι τε βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ διὰ Σαμουήλου τοῦ προφήτου χειροτονηθείη καὶ παῖδες αὐτοῦ, καὶ ὡς τὴν Ἑβραίων χώραν αὐτῷ σῶσαι καταγωνισαμένῳ Παλαιστίνους δέδωκεν ὁ θεὸς ἐμφανίζοντες. Ὁ δὲ ταύτης τε ἀποδέχεται τῆς προθυμίας αὐτοὺς, καὶ παρακαλέσας διαμένειν, οὐ γὰρ ἔσεσθαι μετάνοιαν αὐτοῖς ἐκ τοῦ τοιούτους εἶναι, κατευωχήσας καὶ φιλοφρονησάμενος ἔπεμψε τὸν λαὸν παρ' αὐτὸν ἄξοντας ἅπαντα. Καὶ συνῆλθον ἐκ μὲν τῆς Ἰούδα φυλῆς ὁπλιτῶν ὡς ὀκτακόσιοι καὶ ἑξακισχίλιοι, φοροῦντες ὅπλα θυρεὸν καὶ σειρομάστην, — οὗτοι δὲ

τῷ Σαούλου παιδὶ παρέμενον, τούτων γὰρ χωρὶς ἡ Ἰούδα φυλὴ τὸν Δαυΐδην ἀπέδειξε βασιλέα, — ἐκ δὲ τῆς Συμεῶνος φυλῆς ἑπτακισχίλιοι καὶ ἑκατὸν, ἐκ δὲ τῆς Λευΐτιδος τετρακισχίλιοι ἑπτακόσιοι, ἔχοντες ἄρχοντα Ἰώδαμον. Μετὰ τούτους ἦν ὁ ἀρχιερεὺς Σάδωκος σὺν εἴκοσι καὶ δύο συγγενέσιν ἡγεμόσιν. Ἐκ δὲ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς ὁπλῖται τετρακισχίλιοι, — ἡ γὰρ φυλὴ περιέμενεν ἔτι τῶν τοῦ γένους τοῦ Σαούλου τινὰ βασιλεῦσαι προσδοκῶσα, — ἐκ δὲ τῆς Ἐφραΐμου φυλῆς δισμύριοι καὶ ὀκτακόσιοι, τῶν δυνατωτάτων καὶ κατ᾽ ἰσχὺν διαφερόντων, ἐκ δὲ τῆς Μανασσίτιδος φυλῆς τοῦ ἡμίσους μύριοι ὀκτακισχίλιοι τῶν δυνατωτάτων, ἐκ δὲ τῆς Ἰσαχάρου φυλῆς διακόσιοι μὲν οἱ προγινώσκοντες τὰ μέλλοντα, ὁπλῖται δὲ δισμύριοι, ἐκ δὲ τῆς Ζαβουλῶνος φυλῆς ὁπλιτῶν ἐπιλέκτων πέντε μυριάδες, αὕτη γὰρ ἡ φυλὴ μόνη πᾶσα πρὸς Δαυΐδην συνῆλθεν, οὗτοι πάντες τὸν αὐτὸν ὁπλισμὸν εἶχον τοῖς τῆς Γάδου φυλῆς, ἐκ δὲ Νεφθαλίτιδος φυλῆς ἐπίσημοι καὶ ἡγεμόνες χίλιοι, ὅπλοις χρώμενοι θυρεῷ καὶ δόρατι, ἠκολούθει δὲ ἡ φυλὴ ἀναρίθμητος οὖσα, ἐκ δὲ τῆς Δανίτιδος φυλῆς ἐκλεκτοὶ δισμύριοι ἑπτακισχίλιοι ἑξακόσιοι, ἐκ δὲ τῆς Ἀσείρου φυλῆς μυριάδες τέσσαρες, ἐκ δὲ τῶν δύο φυλῶν τῶν πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ τοῦ λοιποῦ τῆς Μανασσίτιδος φυλῆς, ὡπλισμένων θυρεῷ καὶ δουρὶ καὶ περικεφαλαίᾳ καὶ ῥομφαίᾳ, μυριάδες δώδεκα, καὶ αἱ λοιπαὶ φυλαὶ ῥομφαίαις ἐχρῶντο. Τοῦτο δὴ τὸ πλῆθος
370 εἰς Χεβρῶνα πρὸς Δαυΐδην συνῆλθε, μετὰ πολλῆς παρασκευῆς σιτίων καὶ οἴνου, καὶ τῶν πρὸς τροφὴν πάντων, καὶ μιᾷ γνώμῃ τὸν Δαυΐδην βασιλεύειν ἐκύρωσαν. Ἐπὶ δὲ τρεῖς ἡμέρας ἑορτάσαντος τοῦ λαοῦ, καὶ κατευωχηθέντος ἐν Χεβρῶνι, ὁ Δαυΐδης μετὰ πάντων ἐκεῖθεν ἄρας ἧκεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

CAP. III. 1. Τῶν δὲ κατοικούντων τὴν πόλιν Ἰεβουσαίων, γένος δ᾽ εἰσὶν οὗτοι Χαναναίων, ἀποκλει-

σάντων αὐτῷ τὰς πύλας, καὶ τοὺς πεπηρωμένους τὰς ὄψεις καὶ τὰς βάσεις καὶ πᾶν τὸ λελωβημένον στησάντων ἐπὶ χλεύῃ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ λεγόντων κωλύειν αὐτὸν εἰςελθεῖν τοὺς ἀναπήρους, ταῦτα δὲ ἔπραττον καταφρονοῦντες τῇ τῶν τειχῶν ὀχυρότητι, ὀργισθεὶς πολιορκεῖν ἤρξατο τὰ Ἱεροσόλυμα. Καὶ πολλῇ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ χρησάμενος ὡς διὰ τοῦ ταύτην ἑλεῖν εὐθὺς ἐμφανίσων τὴν ἰσχὺν, καὶ καταπληξόμενος εἴ τινες ἄρα καὶ ἄλλοι τὸν αὐτὸν ἐκείνοις τρόπον διέκειντο πρὸς αὐτὸν, λαμβάνει κατὰ κράτος τὴν κάτω πόλιν. Ἔτι δὲ τῆς ἄκρας λειπομένης, ἔγνω τιμῆς ὑποσχέσει καὶ γερῶν ὁ βασιλεὺς προθυμοτέρους ἐπὶ τὰ ἔργα τοὺς στρατιώτας παρασκευάσαι, καὶ τῷ διὰ τῶν ὑποκειμένων φαράγγων ἐπὶ τὴν ἄκραν ἀναβάντι καὶ ταύτην ἑλόντι στρατηγίαν ἅπαντος τοῦ λαοῦ δώσειν ἐπηγγείλατο. Πάντων δὲ φιλοτιμουμένων ἀναβῆναι, καὶ μηδένα πόνον ὀκνούντων ὑφίστασθαι δι᾿ ἐπιθυμίαν τῆς στρατηγίας, ὁ Σαρουΐας παῖς Ἰώαβος ἔφθη τοὺς ἄλλους, καὶ ἀναβὰς ἐβόησε πρὸς τὸν βασιλέα τὴν στρατηγίαν ἀπαιτῶν.

2. Ἐκβαλὼν δὲ τοὺς Ἰεβουσαίους ἐκ τῆς ἄκρας, καὶ αὐτὸς ἀνοικοδομήσας τὰ Ἱεροσόλυμα, πόλιν αὐτὴν Δαυΐδου προςηγόρευσε, καὶ τὸν ἅπαντα χρόνον ἐν αὐτῇ διέτριβε βασιλεύων. Ὁ δὲ χρόνος ὃν τῆς Ἰούδα φυλῆς ἦρξε μόνης ἐν Χεβρῶνι ἐγένετο ἔτη ἑπτὰ καὶ μῆνες ἕξ. Ἀποδείξας δὲ βασίλειον τὰ Ἱεροσόλυμα, λαμπροτέροις ἀεὶ καὶ μᾶλλον ἐχρῆτο τοῖς πράγμασι, τοῦ θεοῦ προνοουμένου κρείττω ποιεῖν αὐτὰ καὶ λαμβάνειν ἐπίδοσιν. Πέμψας δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ Εἴραμος ὁ Τυρίων βασιλεὺς φιλίαν καὶ συμμαχίαν συνέθετο. Ἔπεμψε δ᾿ αὐτῷ καὶ δωρεὰς, ξύλα κέδρινα, καὶ τεχνίτας, ἄνδρας τέκτονας καὶ οἰκοδόμους, οἳ κατασκευάσειαν βασίλειον ἐν Ἱεροσολύμοις. Δαυΐδης δὲ τήν τε κάτω πόλιν περιλαβὼν, καὶ τὴν ἄκραν συνάψας αὐτῇ ἐποίησεν ἓν σῶμα, καὶ περιτειχίσας ἐπιμελητὴν τῶν τειχῶν κατέστησεν Ἰώαβον. Πρῶτος οὖν

Δαυΐδης τοὺς Ἰεβουσαίους ἐξ Ἱεροσολύμων ἐκβαλὼν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ προςηγόρευσε τὴν πόλιν, ἐπὶ γὰρ Ἀβράμου τοῦ προγόνου ἡμῶν Σόλυμα ἐκαλεῖτο. Μετὰ
371 ταῦτα δὲ αὐτήν φασί τινες ὅτι καὶ Ὅμηρος ταῦτα ὠνόμασεν Σόλυμα, τὸ γὰρ ἱερὸν τὰ Σόλυμα κατὰ τὴν Ἑβραίων ὠνόμασε γλῶσσαν, ὅ ἐστιν ἀσφάλεια. Ἦν δὲ πᾶς ὁ χρόνος ἀπὸ τῆς Ἰησοῦ τοῦ στρατηγοῦ ἐπὶ Χαναναίους στρατείας, καὶ τοῦ πολέμου καθ᾽ ὃν κρατήσας αὐτῶν κατένειμε ταύτην τοῖς Ἑβραίοις, καὶ οὐκ ἔτι τοὺς Χαναναίους ἐκβαλεῖν ἐξ Ἱεροσολύμων ἐδυνήθησαν οἱ Ἰσραηλῖται μέχρις οὗ Δαυΐδης αὐτοὺς ἐξεπολιόρκησεν, ἔτη πεντακόσια καὶ πεντεκαίδεκα.

3. Ποιήσομαι δὲ καὶ μνήμην Ὀρόννα πλησίου μὲν ἀνδρὸς τῶν Ἰεβουσαίων, οὐκ ἀναιρεθέντος δὲ ἐν τῇ Ἱεροσολύμων πολιορκίᾳ ἀπὸ Δαυΐδου διὰ τὴν πρὸς Ἑβραίους εὔνοιαν αὐτοῦ, καί τινα καὶ χάριν καὶ σπουδὴν πρὸς αὐτὸν γενομένην τὸν βασιλέα, ἣν μικρὸν ὕστερον εὐκαιρότερον σημανῶ. Ἔγημε δὲ καὶ ἄλλας γυναῖκας πρὸς ταῖς οὔσαις αὐτῷ Δαυΐδης καὶ παλλακὰς ἔσχεν. Ἐποιήσατο δὲ καὶ παῖδας ἕνδεκα ἀριθμὸν, οὓς προςηγόρευσεν Ἄμνους, Ἔμνους, Ἔβαν, Νάθαν, Σολομὼν, Ἰεβὰρ, Ἐλιὴν, Φάλνα, Ἠνναφὴν, Ἰενάε, Ἐλιφαλέ, ἔτι δὲ καὶ θυγατέρα Θαμάραν. Τούτων οἱ μὲν ἐννέα ἐξ εὐγενίδων ἦσαν γεγονότες, οὓς δὲ τελευταίους εἰρήκαμεν δύο ἐκ τῶν παλλακίδων. Θαμάρα δὲ ὁμομήτριος Ἀβεσαλώμῳ ἦν.

CAP. IV. 1. Γνόντες δ᾽ οἱ Παλαιστῖνοι τὸν Δαυΐδην βασιλέα ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ἀποδεδειγμένον στρατεύουσιν ἐπ᾽ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ καταλαβόμενοι τὴν κοιλάδα τῶν Γιγάντων καλουμένην, τόπος δέ ἐστιν οὐ πόῤῥω τῆς πόλεως, ἐν αὐτῇ στρατοπεδεύονται. Ὁ δὲ τῶν Ἰουδαίων βασιλεὺς — οὐδὲν γὰρ ἄνευ προφητείας καὶ τοῦ κελεῦσαι τὸν θεὸν καὶ περὶ τῶν ἐσομένων λαβεῖν ἐγγυητὴν ἐκεῖνον ἑαυτῷ ποιεῖν ἐπέτρεπεν — ἐκέλευσε τὸν ἀρχιερέα, τί δοκεῖ

τῷ θεῷ, καὶ ποδαπὸν ἔσται τὸ τῆς μάχης τέλος προ-
λέγειν αὐτῷ. Προφητεύσαντος δὲ νίκην καὶ κράτος
ἐξάγει τὴν δύναμιν ἐπὶ τοὺς Παλαιστίνους, καὶ γε-
νομένης συμβολῆς αὐτὸς κατόπιν αἰφνιδίως ἐπιπε- 372
σὼν τοῖς πολεμίοις τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε, τοὺς
δὲ εἰς φυγὴν ἐτρέψατο. Ὑπολάβῃ δὲ μηδεὶς ὀλίγην
τὴν τῶν Παλαιστίνων στρατιὰν ἐλθεῖν ἐπὶ τοὺς Ἑ-
βραίους, τῷ τάχει τῆς ἥττης καὶ τῷ μηδὲν ἔργον
ἐπιδείξασθαι γενναῖον μηδὲ μαρτυρίας ἄξιον στοχα-
ζόμενος αὐτῶν τὴν βραδυτῆτα καὶ τὴν ἀγένειαν, ἀλλὰ
γινωσκέτω Συρίαν ἅπασαν καὶ Φοινίκην καὶ πρὸς
τούτοις ἄλλα ἔθνη πολλὰ καὶ μάχιμα συστρατεῦσαι
αὐτοῖς, καὶ τοῦ πολέμου κοινωνῆσαι, ὃ καὶ μόνον ἦν
αἴτιον τοσαυτάκις αὐτοῖς νικωμένοις, καὶ πολλὰς ἀπο-
βαλοῦσι μυριάδας μετὰ μείζονος ἐπιέναι τοῖς Ἑβραίοις
δυνάμεως. Ἀμέλει καὶ ταύταις πταίσαντες ταῖς μά-
χαις τριπλασίῳ στρατῷ ἐπῆλθον τῷ Δαυΐδῃ, καὶ εἰς
ταὐτὸ χωρίον ἐστρατοπεδεύσαντο. Πάλιν δὲ τοῦ βα-
σιλέως τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐρομένου τὸν θεὸν περὶ τῆς
περὶ τὴν μάχην ἐξόδου, προφητεύει ὁ ἀρχιερεὺς ἐν
τοῖς ἄλσεσι τοῖς καλουμένοις Κλαυθμῶσι κατέχειν τὴν
στρατιὰν, οὐκ ἄποθεν μὲν οὖσι τοῦ τῶν πολεμίων
στρατοπέδου, κινεῖν δ᾽ αὐτὸν μὴ πρότερον μηδ᾽ ἄρ-
χεσθαι μάχης, πρὶν ἢ τὰ ἄλση σαλεύεσθαι μὴ πνέ-
οντος ἀνέμου. Ὡς δ᾽ ἐσαλεύθη τὰ ἄλση καὶ ὁ καιρὸς ὃν
αὐτῷ προεῖπεν ὁ θεὸς παρῆν, οὐδὲν ἐπισχὼν ἐφ᾽ ἑτοίμην
ἤδη καὶ φανερὰν ἐξῆλθε τὴν νίκην. Οὐ γὰρ ὑπέμει-
ναν αὐτὸν αἱ τῶν πολεμίων φάλαγγες, ἀλλ᾽ εὐθὺς ἀπὸ
τῆς πρώτης συμβολῆς τραπέντας ἐνέκειτο κτείνων, καὶ
διώκει μὲν αὐτοὺς ἄχρι πόλεως Γαζάρων, ἥ δὲ ἔστιν
ὅρος αὐτῶν τῆς χώρας, εἶτα διαρπάσας αὐτῶν τὴν
παρεμβολὴν, καὶ πολὺν εὑρὼν ἐν αὐτῇ πλοῦτον καὶ
τοὺς θεοὺς αὐτῶν διέφθειρεν.

2. Τοιούτου δ᾽ ἀποβάντος καὶ ταύτης τῆς μά-
χης τοῦ τέλους, ἔδοξε Δαυΐδῃ συμβουλευσαμένῳ μετὰ
τῶν γερόντων καὶ ἡγεμόνων καὶ χιλιάρχων μεταπέμ-

ψασθαι τῶν ὁμοφύλων ἐξ ἁπάσης τῆς χώρας πρὸς αὐτὸν τοὺς ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας, ἔπειτα τοὺς ἱερεῖς καὶ Λευΐτας, καὶ πορευθέντας εἰς Καριαθιαρεὶμ μετακομίσαι τὴν τοῦ θεοῦ κιβωτὸν ἐξ αὐτῆς εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ θρησκεύειν ἐν αὐτῇ λοιπὸν ἔχοντας αὐτὴν θυσίαις καὶ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς αἷς χαίρει τὸ θεῖον. Εἰ γὰρ ἔτι Σαούλου βασιλεύοντος ταῦτ᾽ ἔπραξαν, οὐκ ἂν δεινὸν οὐδὲν ἔπαθον. Συνελθόντος οὖν τοῦ λαοῦ παντὸς, καθὼς ἐβουλεύσαντο, παραγίνεται ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν κιβωτὸν, ἣν βαστάσαντες ἐκ τῆς Ἀμιναδάβου οἰκίας οἱ ἱερεῖς, καὶ ἐπιθέντες ἐφ᾽ ἅμαξαν καινὴν, ἕλκειν ἀδελφοῖς τε καὶ παισὶν ἐπέτρεψαν μετὰ τῶν βοῶν. Προῆγε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶν σὺν αὐτῷ τὸ πλῆθος, ὑμνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ᾄδοντες πᾶν εἶδος μέλους ἐπιχώριον, σύν τε ἤχῳ ποικίλῳ κρουμάτων τε καὶ ὀρχήσεων καὶ ψαλμῶν, ἔτι δὲ καὶ σάλπιγγος καὶ κυμβάλων κατάγοντες τὴν κιβωτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα. Ὡς δ᾽ ἄχρι τῆς Χειδῶνος ἅλωνος τόπου
373 τινὸς οὕτω καλουμένου προῆλθον, τελευτᾷ Ὀζᾶς κατ᾽ ὀργὴν τοῦ θεοῦ. Τῶν βοῶν γὰρ ἐπινευσάντων τὴν κιβωτὸν ἐκτείναντα τὴν χεῖρα καὶ κατασχεῖν θελήσαντα, ὅτι μὴ ὢν ἱερεὺς ἥψατο ταύτης, ἀποθανεῖν ἐποίησε. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἐδυσφόρησαν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ὀζᾶ. Ὁ δὲ τόπος, ἐν ᾧ ἐτελεύτησεν, ἔτι νῦν Ὀζᾶ διακοπὴ καλεῖται. Δείσας δὲ ὁ Δαυΐδης καὶ λογισάμενος μὴ ταὐτὸ πάθῃ τῷ Ὀζᾷ δεξάμενος τὴν κιβωτὸν παρ᾽ αὑτὸν ἐν τῇ πόλει, ἐκείνου διότι μόνον ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα πρὸς αὐτὴν οὕτως ἀποθανόντος, οὐκ εἰσδέχεται μὲν αὐτὴν πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ᾽ ἐκνεύσας εἴς τι χωρίον ἀνδρὸς δικαίου, Ὠβεδάμου ὄνομα, Λευΐτου τὸ γένος, παρ᾽ αὐτῷ τὴν κιβωτὸν τίθησιν. Ἐπιμένει δ᾽ ἐπὶ τρεῖς ὅλους μῆνας αὐτόθι, καὶ τὸν οἶκον τὸν Ὠβεδάμου ηὔξησέ τε καὶ πολλῶν αὐτῷ μετέδωκεν ἀγαθῶν. Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ὅτι ταῦτα συμβέβηκεν Ὠβεδάμῳ, ὡς ἐκ τῆς προτέρας πενίας καὶ ταπεινό-

τήτος ἀθρόως εὐδαίμων καὶ ζηλωτὸς γέγονε παρὰ πᾶσι
τοῖς ὁρῶσι καὶ πυνθανομένοις τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, θαρ-
σήσας ὡς οὐδενὸς κακοῦ πειραθησόμενος, τὴν κιβω-
τὸν πρὸς αὑτὸν μετακομίζει, τῶν μὲν ἱερέων βαστα-
ζόντων αὐτὴν, ἑπτὰ δὲ χορῶν οὓς διεκόσμησεν ὁ βα-
σιλεὺς προαγόντων, αὐτοῦ δ' ἐν κινύρᾳ παίζοντος
καὶ κροτοῦντος, ὥςτε καὶ τὴν γυναῖκα Μιχάλαν, Σα-
ούλου δὲ θυγατέρα τοῦ πρώτου βασιλέως ἰδοῦσαν αὐ-
τὸν τοῦτο ποιοῦντα χλευάσαι. Εἰςκομίσαντες δὲ τὴν
κιβωτὸν τιθέασιν ὑπὸ τὴν σκηνὴν ἣν Δαυΐδης ἐπή-
ξεν αὐτῇ, καὶ θυσίας τε ἐπετέλεσε πολυτελεῖς καὶ εἰ-
ρηνικὰς ἀνήνεγκε, καὶ τὸν ὄχλον εἱστιᾷ ἅπαντα, καὶ
γυναιξὶ καὶ ἀνδράσι καὶ νηπίοις διαδοὺς κολλουρίδα
ἄρτου καὶ ἐσχαρίτην καὶ λάγανον τηγανιστὸν καὶ με-
ρίδα θύματος. Καὶ τὸν μὲν λαὸν οὕτω κατευωχήσας
ἔπεμψεν, αὐτὸς δ' εἰς τὸν οἶκον τὸν αὑτοῦ παραγίνεται.

3. Παραστᾶσα δ' αὐτῷ Μιχάλα ἡ γυνὴ, Σαού-
λου δὲ θυγάτηρ, τά τε ἄλλα αὐτῷ κατηύχετο καὶ
παρὰ τοῦ θεοῦ γίνεσθαι ᾔτει πάνθ' ὅσα παρασχεῖν
αὐτῷ δυνατὸν, εὐμενεῖ τυγχάνοντι, καὶ δὴ κατεμέμ-
ψατο, ὡς ἀκοσμήσειεν ὀρχούμενος ὁ τηλικοῦτος βα-
σιλεὺς, καὶ γυμνούμενος ὑπὸ τῆς ὀρχήσεως καὶ ἐν
δούλοις καὶ θεραπαινίσιν. Ὁ δ' οὐκ αἰδεῖσθαι ταῦτα
ποιήσας εἰς τὸ τῷ θεῷ κεχαρισμένον ἔφασκεν, ὃς αὐτὸν
καὶ τοῦ πατρὸς αὐτῆς καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων προ-
ετίμησε, παίζειν τε πολλάκις καὶ χορεῦσαι μηδένα
τοῦ δόξαι ταῖς θεραπαινίσιν αἰσχρὸν καὶ αὐτῇ τὸ γι-
νόμενον ποιησάμενος λόγον. Ἡ δὲ Μιχάλα αὕτη Δαυΐδῃ
μὲν συνοικοῦσα παῖδας οὐκ ἐποιήσατο, γαμηθεῖσα δὲ
ὕστερον ᾧ παρέδωκεν αὐτὴν ὁ πατὴρ Σάουλος, τότε
δὲ ἀποσπάσας αὐτὸς εἶχε, πέντε παῖδας ἔτεκε. Καὶ
περὶ μὲν τούτων κατὰ χώραν δηλώσομεν.

4. Ὁρῶν δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ πᾶσαν τὰ πράγματα
αὐτῷ σχεδὸν ἡμέραν ἀμείνω γινόμενα ἐκ τῆς τοῦ 374
θεοῦ βουλήσεως, ἐνόμιζεν ἐξαμαρτάνειν αὐτὸν, εἰ μέ-
νων αὐτὸς ἐν οἴκοις ἐκ κέδρου πεποιημένοις, ὑψηλοῖς

τε καὶ καλλίστην τὴν ἄλλην κατασκευὴν ἔχουσι, περιορᾷ τὴν κιβωτὸν ἐν σκηνῇ κειμένην, καὶ ἐβούλετο τῷ θεῷ κατασκευάσαι ναὸν, ὡς Μωϋσῆς προεῖπεν. Καὶ περὶ τούτων Ναθάνᾳ τῷ προφήτῃ διαλεχθεὶς, ἐπεὶ ποιεῖν ὅ τι περ ὥρμηται προςέταξεν αὐτὸν, ὡς τοῦ θεοῦ πρὸς ἅπαντα αὐτῷ συνεργοῦ παρόντος, εἶχεν ἤδη περὶ τὴν τοῦ ναοῦ κατασκευὴν προθυμότερον. Τοῦ θεοῦ δὲ κατ᾽ ἐκείνην τὴν νύκτα τῷ Ναθάνᾳ φανέντος καὶ φράσαι κελεύσαντος τῷ Δαυΐδῃ, ‘ὡς τὴν μὲν προαίρεσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἀποδέχεται, μηδενὸς μὲν πρότερον εἰς νοῦν βαλομένου ναὸν αὐτῷ κατασκευάσαι· τοῦ δὲ ταύτην τὴν διάνοιαν λαβόντος, οὐκ ἐπιτρέπειν δὲ πολλοὺς πολέμους ἠγωνισμένῳ καὶ φόνῳ τῶν ἐχθρῶν μεμιασμένῳ ποιῆσαι ναὸν αὐτῷ· μετὰ μέντοι γε τὸν θάνατον αὐτοῦ, γηράσαντος καὶ μακρὸν ἀνύσαντος βίον, ἔσεσθαι τὸν ναὸν ὑπὸ τοῦ παιδὸς τοῦ μετ᾽ αὐτὸν τὴν βασιλείαν παραληψομένου, κληθησομένου δὲ Σολομῶνος, οὗ προστήσεσθαι καὶ προνοήσειν ὡς πατὴρ υἱοῦ κατεπηγγέλλετο, τὴν μὲν βασιλείαν τέκνων ἐκγόνοις φυλάξων καὶ παραδώσων, αὐτὸν δὲ τιμωρήσων, ἂν ἁμαρτὼν τύχῃ, νόσῳ καὶ γῆς ἀφορίᾳ.’ Μαθὼν ταῦτα παρὰ τοῦ προφήτου Δαυΐδης, καὶ περιχαρὴς γενόμενος ἐπὶ τῷ τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν διαμένουσαν ἐγνωκέναι βεβαίως, καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ λαμπρὸν ἐσόμενον καὶ περιβόητον, πρὸς τὴν κιβωτὸν παραγίνεται, καὶ πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἤρξατο προςκυνεῖν καὶ περὶ πάντων εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ, ὧν τε αὐτῷ παρέσχηκεν ἤδη ἐκ ταπεινοῦ καὶ ποιμένος εἰς τηλικοῦτο μέγεθος ἡγεμονίας τε καὶ δόξης ἀναγαγὼν, ὧν τε τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ καθυπέσχετο, καὶ τῆς προνοίας, ἣν Ἑβραίων καὶ τῆς τούτων ἐλευθερίας ἐποιήσατο. Ταῦτα εἰπὼν καὶ τὸν θεὸν ὑμνήσας ἀπαλλάσσεται.

CAP. V. 1. Διαλιπὼν δὲ ὀλίγον χρόνον ἔγνω δεῖν ἐπὶ τοὺς Παλαιστίνους ἐκστρατεύειν, καὶ μηδὲν ἀρ-

γὸν μηδὲ ῥάθυμον ἐν τοῖς πράγμασιν ὁρᾶν γινόμενον, ἵνα ὡς τὸ θεῖον αὐτῷ προεῖπε καταστρεψάμενος τοὺς πολεμίους, ἐν εἰρήνῃ τὸ λοιπὸν τοὺς ἐκγόνους αὐτοῦ βασιλεύοντας καταλίποι. Καὶ συγκαλέσας πάλιν τὴν στρατιὰν, καὶ παραγγείλας αὐτῇ πρὸς πόλεμον ἑτοίμην καὶ παρεσκευασμένην τυγχάνειν, ὅτε ἔδοξεν αὐτῷ καλῶς ἔχειν τὰ παρ᾽ αὐτῆς, ἄρας ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ τοὺς Παλαιστίνους ἧκε. Κρατήσας δ᾽ αὐτῶν τῇ μάχῃ, πολλὴν τῆς χώρας ἀποτεμόμενος καὶ 375
προςορίσας τῇ τῶν Ἑβραίων, ἐπὶ τοὺς Μωαβίτας τὸν πόλεμον μετήγαγε, καὶ τὰ μὲν δύο μέρη τῆς στρατιᾶς αὐτῶν τῇ μάχῃ νικήσας διέφθειρε, τὸ δὲ λειπόμενον αἰχμάλωτον ἔλαβε. Φόρους τε αὐτοῖς ἐπιτάξας κατ᾽ ἔτος τελεῖν, ἐπὶ Ἀδράζαρον τὸν Ἀράου μὲν υἱὸν, βασιλέα δὲ τῆς Σωφήνης ἐστράτευσε, καὶ συμβαλὼν αὐτῷ παρὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν τῶν μὲν πεζῶν αὐτοῦ διέφθειρεν ὡς δισμυρίους, τῶν δὲ ἱππότων ὡς ἑπτακισχιλίους. Ἔλαβε δὲ καὶ αὐτοῦ ἅρματα χίλια, καὶ τὰ πλείω μὲν αὐτῶν ἠφάνισεν, ἑκατὸν δὲ μόνα προσέταξεν αὐτῷ φυλαχθῆναι.

2. Ἀκούσας δὲ ὁ Δαμασκοῦ καὶ Σύρων βασιλεὺς Ἄδαδος, ὅτι πολεμεῖ Δαυΐδης τὸν Ἀδράζαρον, φίλος ὢν αὐτῷ μετὰ δυνάμεως ἧκεν ἰσχυρᾶς συμμαχήσων, ἀπαλλάξαι δὲ ὡς προςεδόκα. Καὶ συμβαλὼν πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, πταίσας δὲ τῇ μάχῃ πολλοὺς ἀπέβαλεν τῶν στρατιωτῶν, ἔπεσον γὰρ ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ἀναιρούμενοι τῆς Ἀδάδου δυνάμεως δισμύριοι, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἔφυγον. Μέμνηται δὲ τούτου τοῦ βασιλέως καὶ Νικόλαος ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν ἱστοριῶν, λέγων οὕτως, "Μετὰ δὲ ταῦτα πολλῷ χρόνῳ ὕστερον τῶν ἐγχωρίων τις Ἄδαδος ὄνομα πλεῖον ἰσχύσας Δαμασκοῦ τε καὶ τῆς ἄλλης Συρίας, ἔξω Φοινίκης, ἐβασίλευσε. Πόλεμον δὲ ἐξενέγκας πρὸς Δαυΐδην βασιλέα τῆς Ἰουδαίας, καὶ πολλαῖς μάχαις κριθεὶς, ὑστάτῃ τε παρὰ τὸν Εὐφράτην, ἐν ᾗ ἡττᾶτο, ἄριστος ἔδοξεν εἶναι βασιλέων ῥώμῃ καὶ ἀνδρείᾳ." Πρὸς τούτοις δὲ καὶ περὶ τῶν

ἀπογόνων αὐτοῦ φησὶν, ὡς μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἐξεδέχοντο παρ᾽ ἀλλήλων καὶ τὴν βασιλείαν καὶ τὸ ὄνομα, λέγων οὕτως, "Τελευτήσαντος δ᾽ ἐκείνου οἱ ἀπόγονοι ἐπὶ δέκα γενεὰς ἐβασίλευον, ἑκάστου παρὰ τοῦ πατρὸς ἅμα τῇ ἀρχῇ καὶ τὸ ὄνομα τούτου ἐκδεχομένου, ὥςπερ οἱ Πτολεμαῖοι ἐν Αἰγύπτῳ. Μέγιστον δὲ πάντων δυνηθεὶς ὁ τρίτος, ἀναμαχέσασθαι βουλόμενος τὴν τοῦ προπάτορος ἧτταν, στρατεύσας ἐπὶ Ἰουδαίους, ἐπόρθησε τὴν νῦν Σαμαρεῖτιν καλουμένην." Οὐ διήμαρτε δὲ τῆς ἀληθείας, οὗτος γάρ ἐστιν Ἄδαδος ὁ στρατευσάμενος ἐπὶ Σαμαρίαν, Ἀχάβου βασιλεύοντος τῶν Ἰσραηλιτῶν, περὶ οὗ κατὰ χώραν ὕστερον ἐροῦμεν.

3. Δαυΐδης δὲ στρατευσάμενος ἐπὶ Δαμασκὸν καὶ τὴν ἄλλην Συρίαν πᾶσαν αὐτὴν ὑπήκοον ἐποιήσατο, καὶ φρουρὰς ἐν τῇ χώρᾳ καταστήσας, καὶ φόρους αὐτοῖς τελεῖν ὁρίσας ὑπέστρεψε· καὶ τάς τε χρυσᾶς φαρέτρας καὶ τὰς πανοπλίας, ἃς οἱ τοῦ Ἀδάδου σωματοφύλακες ἐφόρουν, ἀνέθηκε τῷ θεῷ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἃς ὕστερον ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς Σούσακος, στρατεύσας ἐπὶ τὸν υἱωνὸν αὐτοῦ Ῥοβόαμον ἔλαβε, καὶ πολὺν ἄλλον ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἐξεφόρησε πλοῦτον· ταῦτα μὲν οὖν, ὅταν ἔλθωμεν ἐπὶ τὸν οἰκεῖον αὐτῶν τόπον, δηλώσομεν. Ὁ δὲ τῶν Ἑβραίων
376 βασιλεὺς, τοῦ θεοῦ συμπνέοντος αὐτῷ, καὶ τοὺς πολέμους συγκατορθοῦντος, καὶ ταῖς καλλίσταις τῶν Ἀδραζάρου πόλεων ἐπεστράτευσε, Βετταίᾳ καὶ Μάχωνι, καὶ λαβὼν αὐτὰς κατὰ κράτος διήρπασε. Χρυσὸς δ᾽ ἐν αὐταῖς ηὑρέθη πάμπολυς καὶ ἄργυρος, ἔτι δὲ καὶ χαλκὸς, ὃν τοῦ χρυσοῦ κρείττονα ἔλεγον, ἐξ οὗ καὶ ὁ Σολομὼν τὸ μέγα σκεῦος θάλασσαν δὲ καλουμένην ἐποίησε, καὶ τοὺς καλλίστους ἐκείνους λουτῆρας, ὅτε τῷ θεῷ τὸν ναὸν κατεσκεύασεν.

4. Ὡς δὲ ὁ τῆς Ἀμάθης βασιλεὺς τὰ περὶ τὸν Ἀδράζαρον ἐπύθετο, καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ διεφθαρμένην ἤκουσε, δείσας περὶ αὐτοῦ, καὶ τὸν Δαυΐδην

πρὶν ἐπ' αὐτὸν ἔλθῃ φιλίᾳ καὶ πίστει γνοὺς ἐνδήσασθαι, πέμπει πρὸς αὐτὸν Ἀδώραμον υἱὸν αὐτοῦ, καὶ περὶ τοῦ τὸν Ἀδράζαρον ἐχθρὸν ὄντ' αὐτῷ πολεμῆσαι, χάριν ἔχειν ὁμολογῶν, καὶ συμμαχίαν πρὸς αὐτὸν καὶ φιλίαν ποιούμενος. Ἔπεμψεν αὐτῷ καὶ δῶρα, σκεύη τῆς ἀρχαίας κατασκευῆς χρύσεα καὶ ἀργύρεα καὶ χάλκεα. Δαυΐδης δὲ ποιησάμενος τὴν συμμαχίαν πρὸς τὸν Θαῖνον, τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ βασιλεῖ τῆς Ἀμάθης, καὶ τὰ δῶρα δεξάμενος, ἀπέλυσεν αὐτοῦ τὸν υἱὸν μετὰ τιμῆς τῆς πρεπούσης ἑκατέροις. Τὰ δὲ πεμφθέντα ὑπ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἄλλον χρυσὸν καὶ ἄργυρον, ὃν ἐκ τῶν πόλεων εἰλήφει καὶ τῶν κεχειρωμένων ἐθνῶν, φέρων ἀνατίθησι τῷ θεῷ. Οὐκ αὐτῷ δὲ πολεμοῦντι μόνῳ, καὶ τῆς στρατιᾶς ἡγουμένῳ τὸ νικᾶν καὶ κατορθοῦν παρέσχεν ὁ θεὸς, ἀλλὰ καὶ πέμψαντος αὐτοῦ μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν Ἰδουμαίαν Ἀβεσσαῖον τὸν Ἰωάβου τοῦ ἀρχιστρατήγου ἀδελφὸν, δι' ἐκείνου τὴν τῶν Ἰδουμαίων νίκην ἔδωκε· μυρίους γὰρ αὐτῶν καὶ ὀκτακισχιλίους Ἀβεσσαῖος διέφθειρε τῇ μάχῃ. Καὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἅπασαν φρουραῖς διαλαβὼν ὁ βασιλεὺς, φόρους ὑπέρ τε τῆς χώρας καὶ τῆς ἑκάστου κεφαλῆς παρ' αὐτῶν ἐδέχετο. Ἦν δὲ καὶ δίκαιος τὴν φύσιν, καὶ τὰς κρίσεις πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀφορῶν ἐποιεῖτο. Στρατηγὸν δὲ ἁπάσης εἶχε τῆς στρατιᾶς τὸν Ἰώαβον, ἐπὶ δὲ τῶν ὑπομνημάτων Ἰωσάφατον υἱὸν Ἀχίλου κατέστησεν, ἀπέδειξε δ' ἐκ τῆς Φινεέσου οἰκίας τὸν Σάδωκον ἀρχιερέα μετ' Ἀβιαθάρου, φίλος γὰρ ἦν αὐτῷ, γραμματέα δὲ Σεισὰν ἐποίησε, Βαναίᾳ δὲ τῷ Ἰωάδου τὴν τῶν σωματοφυλάκων ἀρχὴν παραδίδωσιν. Οἱ δὲ πρεσβύτεροι παῖδες αὐτοῦ περὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν τούτου φυλακὴν ἦσαν.

5. Ἐμνήσθη δὲ καὶ τῶν πρὸς Ἰωνάθην τὸν Σαούλου παῖδα συνθηκῶν καὶ ὅρκων, καὶ τῆς ἐκείνου πρὸς αὐτὸν φιλίας τε καὶ σπουδῆς. Πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀγαθοῖς οἷς εἶχεν, ἔτι καὶ μνημο-

νικώτατος τῶν εὖ ποιησάντων παρὰ τὸν ἄλλον χρόνον ὑπῆρχε. Προσέταξε γοῦν ἀναζητεῖν εἴ τις ἐκ
377 τοῦ γένους αὐτοῦ σώζεται, ᾧ τὰς ἀμοιβὰς ἃς ὤφειλε τῷ Ἰωνάθῃ τῆς ἑταιρίας ἀποδώσει. Ἀχθέντος οὖν τινος, ἠλευθερωμένου μὲν ὑπὸ Σαούλου, δυναμένου δὲ γινώσκειν τοὺς ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ περιόντας, ἀνέκρινεν εἴ τινα ἔχει λέγειν τῶν Ἰωνάθῃ προσηκόντων ζῶντα, καὶ κομίσασθαι τὰς τῶν εὐεργεσιῶν χάριτας δυνάμενον, ὧν αὐτὸς ἔτυχε παρὰ Ἰωνάθου. Φήσαντος δὲ υἱὸν αὐτοῦ περιλείπεσθαι, Μεμφίβοσθον ὄνομα, πεπηρωμένον τὰς βάσεις, τῆς γὰρ τροφοῦ, μετὰ τὸ προσαγγελθῆναι τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὸν πάππον ἐν τῇ μάχῃ πεσόντας, ἁρπασαμένης καὶ φευγούσης ἀπὸ τῶν ὤμων αὐτὸν κατενεχθῆναι καὶ βλαβῆναι τὰς βάσεις, μαθὼν ὅπου τε καὶ παρά τινι τρέφεται, πέμψας πρὸς τὸν Μάχειρον εἰς Λαβαθὰ πόλιν, παρὰ τούτῳ γὰρ ὁ τοῦ Ἰωνάθου παῖς ἐτρέφετο, μεταπέμπεται πρὸς αὐτόν. Ἐλθὼν δὲ ὁ Μεμφίβασθος πρὸς τὸν βασιλέα, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσεκύνησεν αὐτόν. Ὁ δὲ Δαυΐδης θαῤῥεῖν τε προετρέπετο καὶ τὰ βελτίω προσδοκᾶν, δίδωσι δ' αὐτῷ καὶ τὸν πατρῷον οἶκον, καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἣν ὁ πάππος αὐτοῦ Σάουλος ἐκτήσατο, σύσσιτόν τε καὶ ὁμοτράπεζον ἐκέλευσεν εἶναι, καὶ μηδεμίαν ἡμέραν ἀπολείπεσθαι τῆς σὺν αὐτῷ τραπέζης. Τοῦ δὲ παιδὸς προσκυνήσαντος ἐπί τε τοῖς λόγοις καὶ ταῖς δωρεαῖς, καλέσας τὸν Σιβὰν, τόν τε πατρῷον οἶκον ἔλεγε δεδωρῆσθαι τῷ παιδὶ καὶ πᾶσαν τὴν Σαούλου κτῆσιν, αὐτόν τε ἐκέλευσεν ἐργαζόμενον αὐτοῦ τὴν γῆν καὶ προνοούμενον ἁπάντων τὴν πρόσοδον εἰς Ἱεροσόλυμα κομίζειν. Ἄγεται δ' αὐτὸν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπὶ τὴν αὐτοῦ τράπεζαν, αὐτόν τε τὸν Σιβὰν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, ἦσαν δ' οὗτοι πεντεκαίδεκα, καὶ τοὺς οἰκέτας αὐτοῦ τὸν ἀριθμὸν ὄντας εἴκοσιν τῷ παιδὶ χαρίζεται Μεμφιβόσθῳ. Ταῦτα διαταξαμένου τοῦ βασιλέως ὁ μὲν Σιβὰς προσκυνήσας,

καὶ πάντα ποιήσειν εἰπὼν ἀνεχώρησεν, ὁ δὲ Ἰωνάθου παῖς ἐν Ἱεροσολύμοις κατῴκει, συνεστιώμενος τῷ βασιλεῖ, καὶ πάσης ὡς υἱὸς αὐτοῦ θεραπείας τυγχάνων. Ἐγένετο δ᾽ αὐτῷ καὶ παῖς, ὃν Μιχὰν προςηγόρευσε.

CAP. VI. 1. Καὶ οἱ μὲν περιλειφθέντες ἐκ τοῦ
Σαούλου γένους καὶ Ἰωνάθου τούτων ἔτυχον παρὰ
Δαυΐδου τῶν τιμῶν. Τελευτήσαντος δὲ κατ᾽ ἐκεῖνον
τὸν καιρὸν τοῦ Ἀμμανιτῶν βασιλέως Ναάσου, φίλος
δ᾽ ἦν οὗτος αὐτῷ, καὶ διαδεξαμένου τὴν βασιλείαν
αὐτοῦ τοῦ παιδὸς, πέμψας Δαυΐδης πρὸς αὐτὸν πα-
ρεμυθήσατο, 'πρᾴως τε φέρειν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ
πατρὸς παραινῶν, καὶ τὴν αὐτὴν φιλίαν μένειν ἣ
πρὸς ἐκεῖνον ἦν τούτῳ προςδοκᾶν.' Οἱ δὲ τῶν Ἀμ-
μανιτῶν ἄρχοντες κακοήθως, ἀλλ᾽ οὐ κατὰ τὸν τοῦ
Δαυΐδου τρόπον ταῦτ᾽ ἐδέξαντο, καὶ παρώτρυναν τὸν
βασιλέα λέγοντες, 'κατασκόπους πεπομφέναι τῆς χώ-
ρας Δαυΐδην καὶ τῆς αὐτῶν δυνάμεως ἐπὶ προφάσει
φιλανθρωπίας, φυλάττεσθαί τε συνεβούλευον καὶ μὴ
προςέχειν τοῖς λόγοις αὐτοῦ, μὴ καὶ σφαλεὶς ἀπαρη-
γορήτῳ συμφορᾷ περιπέσῃ.' Ταῦτ᾽ οὖν δόξας πιθα-
νώτερα λέγειν τοὺς ἄρχοντας, ἢ τὸ ἀληθὲς εἶχεν, ὁ
τῶν Ἀμμανιτῶν βασιλεὺς Ναάσης τοὺς παρὰ Δαυΐ- 378
δου πεμφθέντας πρέσβεις χαλεπῶς περιύβρισε· ξυ-
ρήσας γὰρ αὐτῶν τὰ ἡμίση τῶν γενείων, καὶ τὰ ἡμίση
τῶν ἱματίων περιτεμὼν, ἔργοις ἀπέλυσε κομίζοντας οὐ
λόγοις τὰς ἀποκρίσεις. Ἰδὼν δὲ ταῦτα ὁ τῶν Ἰσ-
ραηλιτῶν βασιλεὺς ἠγανάκτησε, καὶ δῆλος ἦν οὐ πε-
ριοψόμενος τὴν ὕβριν καὶ τὸν προπηλακισμὸν, ἀλλὰ
πολεμήσων τοῖς Ἀμμανίταις, καὶ τιμωρίαν αὐτῶν τῆς
παρανομίας τῆς εἰς τοὺς πρεσβευτὰς εἰςπραξάμενος
τὸν βασιλέα. Συνέντες δὲ οἵ τε ἀναγκαῖοι καὶ ἡγε-
μόνες ὅτι παρεσπονδήκασι καὶ δίκην ὑπὲρ τούτων
ὀφείλουσιν, προπαρεσκευάζοντο εἰς τὸν πόλεμον, καὶ
πέμψαντες πρὸς Σύρον τὸν τῶν Μεσοποταμιτῶν βα-

σιλέα χίλια τάλαντα, σύμμαχον αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ γενέσθαι τῷ μισθῷ παρεκάλεσαν καὶ Σουβάν· ἦσαν δὲ τοῖς βασιλεῦσι τούτοις πεζῶν δύο μυριάδες. Προςεμισθώσαντο δὲ καὶ τὸν ἐκ τῆς Μιχᾶς καλουμένης χώρας βασιλέα, καὶ τέταρτον Ἴστοβον ὄνομα, καὶ τούτους ἔχοντας μυρίους καὶ δισχιλίους ὁπλίτας.

2. Οὐ κατεπλάγη δὲ τὴν συμμαχίαν καὶ τὴν τῶν Ἀμμανιτῶν δύναμιν ὁ Δαυΐδης. Τῷ θεῷ δὲ πεποιθὼς ἐν τῷ δικαίως αὐτοῖς ἀνθ᾿ ὧν ὑβρίσθη πολεμεῖν μέλλειν, Ἰώαβον τὸν ἀρχιστράτηγον, δοὺς αὐτῷ τῆς στρατιᾶς τὸ ἀκμαιότατον, ἐξ αὐτῆς ἔπεμψεν ἐπ᾿ αὐτούς. Ὁ δὲ πρὸς τῇ μητροπόλει τῶν Ἀμμανιτῶν Ῥαβαθᾷ κατεστρατοπεδεύσατο. Τῶν δὲ πολεμίων ἐξελθόντων, καὶ παραταξαμένων οὐχ ὁμοῦ διχῇ δὲ, τὸ μὲν γὰρ ἐπικουρικὸν ἐν τῷ πεδίῳ καθ᾿ αὐτὸ ἐτάχθη, τὸ δὲ τῶν Ἀμμανιτῶν στράτευμα πρὸς ταῖς πύλαις ἀντικρὺ τῶν Ἑβραίων, ἰδὼν τοῦτο Ἰώαβος ἀντιμηχανᾶται, καὶ τοὺς μὲν ἀνδρειοτάτους ἐπιλεξάμενος ἀντιπαρατάσσεται τῷ Σύρῳ καὶ τοῖς μετ᾿ αὐτοῦ βασιλεῦσι, τὸ δ᾿ ἄλλο παραδοὺς Ἀβεσσαίῳ τῷ ἀδελφῷ, τοῖς Ἀμμανίταις ἐκέλευσεν ἀντιπαρατάξασθαι εἰπὼν, ‘ἂν τοὺς Σύρους ἴδῃ βιαζομένους αὐτὸν καὶ πλέον δυναμένους, μεταγαγόντα τὴν φάλαγγα βοηθεῖν αὐτῷ· τὸ δ᾿ αὐτὸ τοῦτο ποιήσειν καὶ αὐτὸς, ἂν ὑπὸ τῶν Ἀμμανιτῶν αὐτὸν καταπονούμενον θεάσηται.’ Προτρεψάμενος οὖν τὸν ἀδελφὸν καὶ παρακαλέσας εὐψύχως καὶ μετὰ προθυμίας ἅπαντα δράσειν, αἰσχύνην φοβουμένους προτρεπούσης ἀγωνίσασθαι, τὸν μὲν ἀπέλυσε τοῖς Ἀμμανίταις μαχησόμενον, αὐτὸς δὲ τοῖς Σύροις συνέβαλε. Καὶ πρὸς ὀλίγον ἀντισχόντων αὐτῶν καρτερῶς, πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινεν Ἰώαβος, ἅπαντας δ᾿ ἠνάγκασεν εἰς φυγὴν τραπῆναι. Τοῦτο ἰδόντες οἱ Ἀμμανῖται, καὶ δείσαντες τὸν Ἀβεσσαῖον καὶ τὴν μετ᾿ αὐτοῦ στρατιὰν οὐκ ἔμειναν, ἀλλὰ μιμησάμενοι τοὺς συμμάχους εἰς τὴν πόλιν ἔφυγον. Κρα-

τήσας οὖν τῶν πολεμίων ὁ Ἰώαβος εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τὸν βασιλέα λαμπρῶς ὑπέστρεψε.

3. Τοῦτο τὸ πταῖσμα τοὺς Ἀμμανίτας οὐκ 379
ἔπεισεν ἠρεμεῖν, οὐδὲ μαθόντας τοὺς κρείττονας ἡσυχίαν ἄγειν, ἀλλὰ πέμψαντες πρὸς Χαλαμὰν τὸν τῶν πέραν Εὐφράτου Σύρων βασιλέα, μισθοῦνται τοῦτον ἐπὶ συμμαχίαν, ἔχοντα μὲν ἀντιστράτηγον Σάβεκον, πεζῶν δὲ μυριάδας ὀκτὼ, καὶ ἱππέων μυρίους. Γνοὺς δὲ ὁ τῶν Ἑβραίων βασιλεὺς πάλιν ἐπ' αὐτὸν τοὺς Ἀμμανίτας τοσαύτην δύναμιν συνηθροικότας, οὐκέτι διὰ στρατηγῶν αὐτοῖς πολεμεῖν ἔκρινεν, ἀλλ' αὐτὸς σὺν ἁπάσῃ τῇ δυνάμει διαβὰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν, καὶ ὑπαντήσας αὐτοῖς συνάψας εἰς μάχην ἐνίκησε. Καὶ ἀναιρεῖ μὲν αὐτῶν πεζῶν μὲν εἰς τέσσαρας μυριάδας, ἱππέων δ' εἰς ἑπτακισχιλίους, ἔτρωσε δὲ καὶ τὸν στρατηγὸν τοῦ Χαλαμᾶς Σάβεκον, ὃς ἐκ τῆς πληγῆς ἀπέθανεν. Οἱ δὲ Μεσοποταμῖται, τοιούτου γενομένου τοῦ τέλους τῆς μάχης, αὑτοὺς Δαυΐδῃ παρέδοσαν, καὶ δῶρα ἔπεμψαν αὐτῷ. Καὶ ὁ μὲν ὥρᾳ χειμῶνος ἀνέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔαρος ἔπεμψε τὸν ἀρχιστράτηγον Ἰώαβον πολεμήσοντα τοῖς Ἀμμανίταις. Ὁ δὲ τήν τε γῆν ἅπασαν αὐτῶν ἐπερχόμενος διέφθειρε, καὶ αὐτοὺς εἰς τὴν μητρόπολιν συγκλείσας Ῥαβαθὰν ἐπολιόρκει.

CAP. VII. 1. Συνέπεσε δὲ καὶ Δαυΐδῃ πταῖσμα δεινὸν, ὄντι φύσει δικαίῳ καὶ θεοσεβεῖ, καὶ τοὺς πατρίους νόμους ἰσχυρῶς φυλάσσοντι. Θεασάμενος γὰρ δείλης ὀψίας ἀπὸ τοῦ στέγους τῶν βασιλείων, ἐν ᾧ περιπατεῖν κατ' ἐκεῖνο τῆς ὥρας ἦν ἔθος, εἶδε γυναῖκα λουομένην ἐν τῇ αὐτῆς οἰκίᾳ ψυχρῷ ὕδατι, καλλίστην τὸ εἶδος καὶ πασῶν διαφέρουσαν, ὄνομα αὐτῇ ἦν Βεεθσαβὴ, ἡττᾶταί τε τοῦ κάλλους τῆς γυναικὸς, καὶ τῆς ἐπιθυμίας κατασχεῖν οὐ δυνάμενος, μεταπεμψάμενος αὐτὴν συνέρχεται. Γενομένης δ' ἐγκύου τῆς γυναικὸς, καὶ πεμψάσης πρὸς τὸν βασιλέα, ὅπως

τῷ ἁμαρτήματι σκέψηταί τινα τοῦ λαθεῖν ὁδόν, —
ἀποθανεῖν γὰρ αὐτὴν κατὰ τοὺς πατρίους καθήκει
νόμους μεμοιχευμένην, — μετακαλεῖται τὸν Ἰωάβου
μὲν ὁπλοφόρον ἐκ τῆς πολιορκίας ἄνδρα δὲ τῆς γυ-
ναικὸς, Οὐρίαν ὄνομα. Καὶ παραγενόμενον περί τε
τῆς στρατιᾶς καὶ περὶ τῆς πολιορκίας ἀνέκρινε. Λέ-
γοντος δὲ πάντα κατὰ νοῦν αὐτοῖς κεχωρηκέναι τὰ
πράγματα, βαστάσας ἐκ τοῦ δείπνου μέρη προςδίδω-
σιν αὐτῷ, καὶ κελεύει πρὸς τὴν γυναῖκα ἀπελθόντα
ἀναπαύσασθαι σὺν αὐτῇ. Ὁ δὲ Οὐρίας τοῦτο μὲν
οὐκ ἐποίησε, παρεκοιμήθη δὲ τῷ βασιλεῖ σὺν τοῖς
ἄλλοις ὁπλοφόροις. Ὡς δὲ γνοὺς τοῦτο ὁ βασιλεὺς,
380 ἀνέκρινεν αὐτὸν ὅτι μὴ πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν
ἔλθοι, μηδὲ πρὸς τὴν γυναῖκα διὰ τοσούτου χρόνου,
πάντων τῶν ἀνθρώπων ταύτην ἐχόντων τὴν φύσιν
ὅταν ἔλθωσιν ἐξ ἀποδημίας· ‘οὐκ εἶναι δίκαιον, εἶπε,
τῶν συστρατιωτῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ στρατηγοῦ χαμαὶ
κοιμωμένων ἐν τῇ παρεμβολῇ καὶ τῇ τῶν πολεμίων
χώρᾳ, μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτὸν ἀναπαύεσθαι καὶ
τρυφᾶν.’ Ταῦτα εἰπόντα μεῖναι τὴν ἡμέραν ἐκείνην
προςέταξεν αὐτόθι, ὡς εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἀπολύσων
αὐτὸν πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον. Κληθεὶς δ᾽ ἐπὶ δεῖ-
πνον ὑπὸ τοῦ βασιλέως Οὐρίας, καὶ μέχρι μέθης
προελθὼν ἐν τῷ πότῳ, δεξιουμένου τοῦ βασιλέως αὐ-
τὸν ἐπίτηδες ταῖς προπόσεσιν, οὐδὲν ἧττον πάλιν πρὸ
τῶν τοῦ βασιλέως θυρῶν ἐκοιμήθη, μηδεμίαν λα-
βὼν τῆς γυναικὸς ἐπιθυμίαν. Ἐπὶ τούτῳ δὲ δυς-
ανασχετήσας ὁ βασιλεὺς ἔγραψε τῷ Ἰωάβῳ, κολάσαι
προστάσσων τὸν Οὐρίαν, ἁμαρτεῖν γὰρ αὐτὸν ἐδή-
λου, καὶ τὸν τρόπον τῆς τιμωρίας, ἵνα μὴ γένηται
φανερὸς αὐτὸς τοῦτο βουληθεὶς, ὑπέθετο. Κατὰ γὰρ
τὸ δυςμαχώτατον αὐτὸν ἐκέλευσε μέρος τῶν πολεμίων
τάξαι, καὶ καθ᾽ ὃ κινδυνεύσειε μαχόμενος ἀπολειφθεὶς
μόνος, τοὺς γὰρ συμπαραστάτας ἀναχωρῆσαι ἐκ τῆς
μάχης γενομένης ἐκέλευσε. Ταῦτα γράψας καὶ ση-
μηνάμενος τῇ αὐτοῦ σφραγίδι, τὴν ἐπιστολὴν ἔδωκεν

Οὐρίᾳ κομίσαι πρὸς Ἰώαβον. Δεξάμενος δὲ τὰ γράμματα Ἰώαβος, καὶ τὴν τοῦ βασιλέως προαίρεσιν ἀναγνοὺς, καθ᾽ ὃν ᾔδει τόπον τοὺς πολεμίους αὐτῷ χαλεποὺς γινομένους, κατὰ τοῦτον ἔστησε τὸν Οὐρίαν, δοὺς αὐτῷ τινας τῶν ἀρίστων τῆς στρατιᾶς, αὐτὸς δὲ ἁπάσῃ τῇ δυνάμει προςεπιβοηθήσειν ἔφησεν, εἰ δυνηθεῖεν ἀνατρέψαντές τι τοῦ τείχους εἰςελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. Ὄντα δ᾽ αὐτὸν γενναῖον στρατιώτην, καὶ δόξαν ἔχοντα παρά τε τῷ βασιλεῖ καὶ πᾶσι τοῖς ὁμοφύλοις ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ, χαίρειν τοῖς μεγάλοις πόνοις ἀλλὰ μὴ προςαγανακτεῖν ἠξίου. Τοῦ δὲ Οὐρία προθύμως ὑποστάντος τὸ ἔργον, τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ παρατασσομένοις ἰδίᾳ καταλιπεῖν ὅταν ἐξορμήσοντας ἴδωσι τοὺς πολεμίους, ἐδήλωσεν. Προςβαλόντων δ᾽ οὖν τῇ πόλει τῶν Ἑβραίων, δείσαντες οἱ Ἀμμανῖται μὴ κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν τόπον, καθ᾽ ὃν Οὐρίαν συνέβαινε τετάχθαι, φθάσαντες ἀναβῶσιν οἱ πολέμιοι, προστησάμενοι τοὺς ἀνδρειοτάτους αὐτῶν καὶ τὴν πύλην ἀνοίξαντες αἰφνιδίως μετὰ ῥύμης καὶ δρόμου πολλοῦ τοῖς ἐχθροῖς ἐπεξῆλθον. Ἰδόντες δ᾽ αὐτοὺς οἱ σὺν τῷ Οὐρίᾳ πάντες ἀνεχώρησαν ὀπίσω, καθὼς Ἰώαβος αὐτοῖς προεῖπεν. Αἰσχυνθεὶς δ᾽ Οὐρίας φυγεῖν καὶ τὴν τάξιν καταλιπεῖν ὑπέμεινε τοὺς πολεμίους, καὶ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἐκδεξάμενος ἀναιρεῖ μὲν οὐκ ὀλίγους, κυκλωθεὶς δὲ καὶ ληφθεὶς ἐν μέσῳ τελευτᾷ. Σὺν δ᾽ αὐτῷ τινες καὶ ἄλλοι συγκατέπεσον τῶν ἑταίρων.

2. Τούτων οὕτω γενομένων, ἔπεμψεν ἀγγέλους Ἰώαβος πρὸς τὸν βασιλέα λέγειν ἐντειλάμενος αὐτοῖς, ‛ὡς σπουδάσαι μὲν ταχέως ἑλεῖν τὴν πόλιν, προςβαλὼν δὲ τῷ τείχει καὶ πολλοὺς ἀπολέσας ἀναχωρῆσαι βιασθείη, προστεθῆναι δὲ τούτοις, ἂν ὀργιζόμενον ἐπ᾽ αὐτοῖς βλέπωσι, καὶ τὸν Οὐρία θάνατον.᾽ Τοῦ δὲ βασιλέως ἀκούσαντος ταῦτα παρὰ τῶν ἀγγέλων καὶ δυςφοροῦντος καὶ φάσκοντος ‛ἁμαρτεῖν αὐτοὺς τῷ τείχει προςβαλόντας, δέον ὑπονόμοις καὶ μηχανήμασιν ἑλεῖν πειρᾶσθαι τὴν πόλιν, καὶ ταῦτ᾽ ἔχον-

381 τας παράδειγμα τὸν Γεδεῶνος υἱὸν Ἀβιμέλεχον, ὃς τὸν ἐν Θήβαις πύργον ἑλεῖν ἐβούλετο βίᾳ, βληθεὶς ὑπὸ πρεσβύτιδος πέτρῳ κατέπεσε, καὶ ἀνδρειότατος ὢν διὰ τὸ δυςχερὲς τῆς ἐπιβολῆς αἰσχρῶς ἀπέθανεν· οὗ μνημονεύοντας ἔδει μὴ προσιέναι τῷ τείχει τῶν πολεμίων· ἄριστον γὰρ ἁπάντων τῶν ἐν πολέμῳ πραχθέντων καὶ καλῶς καὶ ὡς ἑτέρως ἐν τοῖς αὐτοῖς κινδύνοις μνήμην ἔχειν, ὡς τὰ μὲν μιμεῖσθαι τὰ δὲ φυλάττεσθαι.' Ἐπεὶ δ' οὕτως ἔχοντι καὶ τὸν Οὐρία θάνατον ἐδήλωσεν ὁ ἄγγελος, παύεται μὲν τῆς ὀργῆς, Ἰωάβῳ δ' ἐκέλευσεν ἀπελθόντα λέγειν, 'ἀνθρώπινον εἶναι τὸ συμβεβηκὸς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου φύσιν ἔχειν τοιαύτην, ὥςτε ποτὲ μὲν τοῖς ἐναντίοις εὖ πράττειν συμβαίνειν κατ' αὐτὸν, ποτὲ δὲ τοῖς ἑτέροις· τοῦ λοιποῦ μέντοι γε προνοεῖν τῆς πολιορκίας, ὅπως μηδὲν ἔτι πταίσωσι κατ' αὐτὴν, ἀλλὰ χώμασι καὶ μηχαναῖς ἐκπολιορκήσαντας καὶ παραστησαμένους τὴν μὲν πόλιν κατασκάψαι, πάντας δ' ἀπολέσαι τοὺς ἐν αὐτῇ.' Καὶ ὁ μὲν ἄγγελος τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐντεταλμένα κομίζων πρὸς Ἰώαβον ἠπείγετο. Ἡ δὲ τοῦ Οὐρία γυνὴ Βεεθσαβὴ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς πυθομένη ἐπὶ συχνὰς αὐτὸν ἡμέρας ἐπένθησε, παυσαμένης δὲ τῆς λύπης καὶ τῶν ἐπ' Οὐρίᾳ δακρύων ὁ βασιλεὺς εὐθὺς ἠγάγετο γυναῖκα, καὶ παῖς ἄῤῥην ἐξ αὐτῆς αὐτῷ γίνεται.

3. Τοῦτον οὐχ ἡδέως ἐπεῖδεν ὁ θεὸς τὸν γάμον, ἀλλὰ δι' ὀργῆς ἔχων τὸν Δαυΐδην, τῷ προφήτῃ Ναθάνᾳ φανεὶς κατὰ τοὺς ὕπνους ἐμέμφετο τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ Ναθάνας ἀστεῖος ὢν καὶ συνετὸς ἀνὴρ, λογισάμενος ὡς οἱ βασιλεῖς, ὅταν εἰς ὀργὴν ἐμπέσωσι, ταύτῃ πλέον ἢ τῷ δικαίῳ νέμουσι, τὰς μὲν παρὰ τοῦ θεοῦ γεγενημένας ἀπειλὰς ἡσυχάσειν ἔκρινεν, ἄλλους δὲ λόγους χρηστοὺς πρὸς αὐτὸν διεξῆλθε, καὶ δὴ τοιοῦτόν τινα τρόπον, περὶ οὗ καὶ τί φρονεῖ ποιῆσαι σαφὲς αὐτῷ παρεκάλει. 'Δύο γὰρ, ἔφησεν, ἄνδρες τὴν αὐτὴν κατῴκουν πόλιν, ὧν ὁ μὲν πλούσιος

ἦν, καὶ πολλὰς εἶχεν ἀγέλας ὑποζυγίων τε καὶ θρεμμάτων καὶ βοῶν, τῷ πένητι δ᾽ ἀμνὰς μία ὑπῆρχε. Ταύτην μετὰ τῶν τέκνων αὐτὸς ἀνέτρεφε, συνδιαιρούμενος αὐτῇ τὰ σιτία, καὶ φιλοστοργίᾳ πρὸς αὐτὴν χρώμενος ᾗ τις ἂν χρήσαιτο καὶ πρὸς θυγατέρα. Ξένου δ᾽ ἐπελθόντος τῷ πλουσίῳ, τῶν μὲν ἰδίων οὐδὲν ἐκεῖνος βοσκημάτων ἠξίωσε καταθύσας εὐωχῆσαι τὸν φίλον, πέμψας δὲ τὴν ἀμνάδα τοῦ πένητος ἀπέσπασε, καὶ ταύτην παρασκευάσας εἱστίασε τὸν ξένον.᾽ Σφόδρα δ᾽ ἐλύπησεν ὁ λόγος οὗτος τὸν βασιλέα, καὶ πονηρὸν πρὸς τὸν Ναθάναν τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὅς γε τοῦτο τὸ ἔργον ἐτόλμησεν ἀπεφήνατο, καὶ τετραπλῆν τε ἀποτίσαι τὴν ἀμνάδα δίκαιον εἶναι, καὶ πρὸς τούτῳ θανάτῳ κολασθῆναι. Ναθάνας δὲ ὑποτυχὼν ‘αὐτὸν ἔλεγεν ἐκεῖνον εἶναι τὸν ἄξιον ταῦτα παθεῖν, ὑφ᾽ αὑτοῦ κεκριμένον τολμήσαντα μέγα καὶ
δεινὸν ἔργον.᾽ Ἀνεκάλυπτε δ᾽ αὐτῷ καὶ παρεγύ- 382
μνου τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ, ‘ποιήσαντος μὲν αὐτὸν βασιλέα τῆς Ἑβραίων δυνάμεως, καὶ τῶν ἐν κύκλῳ πάντων ἐθνῶν πολλῶν καὶ μεγάλων κύριον, ῥυσαμένου δ᾽ ἔτι πρὸ τούτων ἐκ τῶν Σαούλου χειρῶν, δόντος δ᾽ αὐτῷ καὶ γυναῖκας ἃς δικαίως καὶ νομίμως ἠγάγετο, καταφρονηθέντος δ᾽ ὑπ᾽ αὐτοῦ καὶ ἀσεβηθέντος, ὃς ἀλλοτρίαν τε γήμας ἔχοι γυναῖκα, καὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἀποκτείνειεν ἐκδοὺς τοῖς πολεμίοις· δώσειν οὖν αὐτὸν ἀντὶ τούτων δίκας τῷ θεῷ, καὶ βιασθήσεσθαι μὲν αὐτοῦ τὰς γυναῖκας ὑφ᾽ ἑνὸς τῶν παίδων, ἐπιβουλευθήσεσθαι δὲ καὶ αὐτὸν ὑπ᾽ ἐκείνου, καὶ τὸ ἁμάρτημα κρύφα τοῦτο δράσαντα φανερὰν τὴν ἐπ᾽ αὐτῷ δίκην ὑφέξειν· τεθνήξεσθαι δὲ καὶ τὸν παῖδά σοι παραχρῆμα τὸν ἐξ αὐτῆς γεγεννημένον.᾽ Ταραχθέντος δ᾽ ἐπὶ τούτοις τοῦ βασιλέως, καὶ συγχυθέντος ἱκανῶς, καὶ μετὰ δακρύων καὶ λύπης ἀσεβῆσαι λέγοντος — ἦν γὰρ ὁμολογουμένως θεοσεβής, καὶ μηδὲν ἁμαρτὼν ὅλως περὶ τὸν βίον, ἢ τὰ περὶ τὴν Οὐρία γυναῖκα — ᾤκτειρεν ὁ θεὸς, καὶ διαλλάτ-

τεται ‘ φυλάξειν αὐτῷ καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν βασιλείαν ἐπαγγειλάμενος· μετανοοῦντι γὰρ περὶ τῶν γεγενημένων οὐκ ἔτι χαλεπῶς ἔχειν’ ἔφασκε. Καὶ Ναθάνας μὲν ταῦτα τῷ βασιλεῖ προφητεύσας οἴκαδ᾽ ἐπανῆλθε.

4. Τῷ δ᾽ ἐκ τῆς Οὐρία γυναικὸς γενομένῳ παιδὶ Δαυΐδη νόσον ἐνσκήπτει χαλεπὴν τὸ θεῖον, ἐφ ᾗ δυςφορῶν ὁ βασιλεὺς, τροφὴν μὲν ἐπὶ ἡμέρας ἑπτὰ καίτοι γε ἀναγκαζόντων τῶν οἰκείων οὐ προςηνέγκατο, μέλαιναν δὲ περιθέμενος ἐσθῆτα, πεσὼν ἐπὶ σάκκου κατὰ γῆς ἔκειτο, τὸν θεὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ παιδὸς ἱκετεύων σωτηρίας, σφόδρα γὰρ ἔστεργεν αὐτοῦ τὴν μητέρα. Τῇ δὲ ἑβδόμῃ τῶν ἡμερῶν τελευτήσαντος τοῦ παιδὸς, οὐκ ἐτόλμων τῷ βασιλεῖ τοῦτο μηνύειν οἱ θεράποντες, λογιζόμενοι μὴ γνοὺς ἔτι μᾶλλον ἀπόσχηται καὶ τροφῆς καὶ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας, ὡς ἂν ἐπὶ πένθει τέκνου τετελευτηκότος, ὁπότε καὶ νοσοῦντος οὕτως ὑπὸ τῆς λύπης αὑτὸν ἐκάκου. Ταραττομένων δ᾽ αἰσθόμενος τῶν οἰκετῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ ταὐτὰ πασχόντων ἃ μάλιστα συγκρύψαι τι θέλουσι συμβαίνει, συνεὶς ὅτι τέθνηκεν ὁ παῖς, προςφωνήσας ἕνα τῶν οἰκετῶν καὶ μαθὼν τὸ ἀληθὲς ἀνίσταται, καὶ λουσάμενος καὶ λαβὼν ἐσθῆτα λευκὴν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ θεοῦ παραγίνεται, καὶ κελεύσας δεῖπνον αὐτῷ παρατεθῆναι, πολλὴν ἐπὶ τῷ παραλόγῳ τοῖς τε συγγενέσι καὶ τοῖς οἰκέταις ἔκπληξιν παρέσχεν, ὅτι μηδὲν τούτων ἐπὶ νοσοῦντι τῷ παιδὶ ποιήσας, πάνθ᾽ ὁμοῦ τετελευτηκότος ἔπραττε. Τήν τε αἰτίαν, δεηθέντες ἐπιτρέψαι πρῶτον αὐτοῖς πυθέσθαι, παρεκάλουν εἰπεῖν τῶν γεγενημένων. Ὁ δὲ ἀμαθεῖς εἰπὼν αὐτοὺς ἐδίδασκεν, ‘ὡς ἔτι μὲν ζῶντος τοῦ παιδὸς ἔχων ἐλπίδα σωτηρίας αὐτοῦ δεόντως πάντ᾽ ἐποίει, τὸν θεὸν ἡγούμενος τούτοις εὐμενῆ καταστήσειν, ἀποθανόντος δ᾽ οὐκέτι χρείαν εἶναι λύπης ματαίας.’ Ταῦτ᾽ εἰπόντος, ἐπῄνεσαν τὴν σοφίαν καὶ τὴν διάνοιαν τοῦ βασιλέως. Συνελθὼν δὲ τῇ γυναικὶ Βεεθσαβῇ ἔγκυον

αὐτὴν ἐποίησε, καὶ γενόμενον ἄῤῥεν παιδίον Σολομῶνα προςηγόρευσε, Ναθάνα τοῦ προφήτου κελεύσαντος.

5. Ἰώαβος δὲ τῇ πολιορκίᾳ τοὺς Ἀμμανίτας ἰσχυρῶς ἐκάκου, τῶν τε ὑδάτων αὐτοὺς ἀποτεμνόμενος καὶ τῆς τῶν ἄλλων εὐπορίας, ὡς πάνυ ταλαιπωρεῖν ἐνδείᾳ ποτοῦ καὶ τροφῆς. Ἐξ ὀλίγου γὰρ φρέατος ἤρ- 383
τηντο, καὶ τούτου τεταμιευμένου, ὡς μὴ τελέως αὐτοὺς ἐπιλιπεῖν τὴν πηγὴν, οὐ δαψιλέστερον χρώμενοι. Γράφει δὲ τῷ βασιλεῖ ταῦτα δηλῶν, καὶ παρακαλῶν αὐτὸν ἐπὶ τὴν αἵρεσιν τῆς πόλεως ἐλθεῖν, ἵνα τὴν νίκην αὐτὸς ἐπιγραφείη. Ταῦτ᾽ Ἰωάβου γράψαντος, ἀποδεξάμενος αὐτὸν τῆς εὐνοίας καὶ τῆς πίστεως ὁ βασιλεὺς, παραλαβὼν τὴν σὺν αὐτῷ δύναμιν ἧκεν ἐπὶ τὴν Ῥαβαθᾶς πόρθησιν, καὶ κατὰ κράτος ἑλὼν διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν. Αὐτὸς δὲ τὸν τοῦ βασιλέως τῶν Ἀμμανιτῶν λαμβάνει στέφανον, ἕλκοντα χρυσοῦ τάλαντον, καὶ πολυτελῆ λίθον ἔχοντα ἐν μέσῳ σαρδόνυχα· ἐφόρει δ᾽ αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διαπαντὸς Δαυΐδης. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα σκῦλα λαμπρὰ καὶ πολύτιμα εὗρεν ἐν τῇ πόλει, τοὺς δ᾽ ἄνδρας αἰκισάμενος διέφθειρε. Ταὐτὰ δὲ καὶ τὰς ἄλλας τῶν Ἀμμανιτῶν πόλεις διέθηκεν, ἑλὼν αὐτὰς κατὰ κράτος.

CAP. VIII. 1. Ἀναστρέψαντος δ᾽ εἰς Ἱεροσόλυμα τοῦ βασιλέως, πταῖσμα αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐξ αἰτίας τοιαύτης καταλαμβάνει. Θυγάτηρ ἦν αὐτῷ, παρθένος μὲν ἔτι, τὸ δὲ κάλλος εὐπρεπὴς, ὡς ἁπάσας ὑπερβάλλειν τὰς εὐμορφοτάτας γυναῖκας, Θαμάρα ὄνομα, τῆς δ᾽ αὐτῆς Ἀβεσαλώμῳ μητρὸς κεκοινωνηκυῖα. Ταύτης ὁ πρεσβύτατος τῶν Δαυΐδου παίδων Ἀμνὼν ἐρασθεὶς, ὡς οὔτε διὰ τὴν παρθενίαν αὐτῆς, οὔτε διὰ τὴν φυλακὴν τυχεῖν τῆς ἐπιθυμίας ἐδύνατο χαλεπῶς διέκειτο, καὶ τό τε σῶμα τῆς ὀδύνης αὐτὸν κατεσθιούσης κατισχναίνετο, καὶ τὴν χρόαν μετέβαλλε. Δῆλος δὲ ταῦτα πάσχων γίνεται Ἰωνάθῃ τινὶ, συγγενεῖ καὶ φίλῳ· συνετὸς δ᾽ ἦν οὗτος ἐν τοῖς μάλιστα καὶ τὴν διάνοιαν ὀξύς. Ὁρῶν οὖν καθ᾽ ἑκά-

στην πρωΐαν τὸν Ἀμνῶνα μὴ κατὰ φύσιν ἔχοντα τῷ σώματι, προσελθὼν ἠρώτα φράσαι τὴν αἰτίαν αὐτῷ, ‘εἰκάζειν μέντοι γε αὐτὸς ἔλεγεν ἐξ ἐρωτικῆς οὕτως ἔχειν αὐτὸν ἐπιθυμίας.’ Τοῦ δὲ Ἀμνῶνος ὁμολογήσαντος τὸ πάθος, ὅτι τῆς ἀδελφῆς ἐρᾷ τυγχανούσης ὁμοπατρίας, ὁδὸν αὐτῷ καὶ μηχανὴν εἰς τὸ περιγενέσθαι τῶν εὐκταίων ὑπέθετο, ‘νόσον γὰρ ὑποκρίνεσθαι παρήνεσεν, ἐλθόντα δὲ πρὸς αὐτὸν τὸν πατέρα πέμψαι τὴν ἀδελφὴν αὐτῷ διακονησομένην ἐκέλευσε παρακαλέσαι· ῥᾴων γὰρ ἔσεσθαι καὶ ταχέως ἀπαλλαγήσεσθαι τῆς νόσου, τούτου γινομένου.’ Καταπεσὼν οὖν ὁ Ἀμνὼν ἐπὶ τὴν κλίνην, νοσεῖν προσεποιεῖτο κατὰ τὰς Ἰωνάθου ὑποθήκας. Παραγενομένου δὲ τοῦ πατρὸς καὶ σκεπτομένου πῶς ἔχει, τὴν ἀδελφὴν ἐδεῖτο πέμψαι πρὸς αὐτόν. Ὁ δ' εὐθὺς ἐκέλευσεν ἀχθῆναι. Ἠκούσῃ δὲ προσέταξεν ἄρτους αὐτῷ ποιῆσαι τηγανιστοὺς, αὐτουργῷ γενομένῃ, προς-
384 οίσεσθαι γὰρ ἥδιον ἐκ τῶν ἐκείνης χειρῶν. Ἡ δ' ἐμβλέποντος τοῦ ἀδελφοῦ φυράσασα τὸ ἄλευρον, καὶ πλάσασα κολλυρίδας, καὶ τηγανίσασα προσήνεγκεν αὐτῷ. Ὁ δὲ τότε μὲν οὐκ ἐγεύσατο, προσέταξε δὲ τοῖς οἰκέταις παραιτήσασθαι πάντας πρὸ τοῦ δωματίου, βούλεσθαι γὰρ ἀναπαύσασθαι θορύβου καὶ ταραχῆς ἀπηλλαγμένος. Ὡς δὲ τὸ κελευσθὲν ἐγένετο, τὴν ἀδελφὴν ἠξίωσεν εἰς τὸν ἐνδοτέρω οἶκον τὸ δεῖπνον αὐτῷ παρενεγκεῖν. Ποιησάσης δὲ τοῦτο τῆς κόρης, λαβόμενος αὐτῆς συνελθεῖν αὐτῷ πείθειν ἐπειρᾶτο. Ἀνακραγοῦσα δὲ ἡ παῖς, ἀλλὰ ‘μὴ σύ γε τοῦτο βιάσῃ με, μηδὲ ἀσεβήσῃς, εἶπεν, ἀδελφὲ, τοὺς νόμους παραβὰς, καὶ δεινῇ περιβαλὼν σαυτὸν αἰσχύνῃ, παῦσαι δ' οὕτως ἀδίκου καὶ μιαρᾶς ἐπιθυμίας, ἐξ ἧς ὄνειδος καὶ κακοδοξίαν ὁ οἶκος ἡμῶν κερδανεῖ. Συνεβούλευέ τε περὶ τούτου διαλεχθῆναι τῷ πατρὶ, συγχωρήσειν γὰρ ἐκεῖνον.’ Ταῦτα δ' ἔλεγε, βουλομένη τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ τῆς ὀρέξεως πρὸς τὸ παρὸν διαφυγεῖν. Ὁ δ' οὐ πείθεται, τῷ δ' ἔρωτι καιόμενος,

καὶ τοῖς τοῦ πάθους κέντροις μυωπιζόμενος βιάζεται τὴν ἀδελφήν. Μῖσος δ' εὐθέως μετὰ τὴν διακόρησιν εἰσέρχεται τὸν Ἀμνῶνα, καὶ προςλοιδορησάμενος ἐκέλευσεν ἀναστᾶσαν ἀπιέναι. Τῆς δὲ χείρω τὴν ὕβριν καὶ διὰ τοῦτο ἀποκαλούσης, εἰ βιασάμενος αὐτὸς μηδ' ἄχρι νυκτὸς ἐπιτρέποι μεῖναι, ἀλλὰ παραχρῆμα ἀπαλλάττεσθαι κελεύσειεν ἡμέρᾳ καὶ φωτί, ἵνα καὶ μάρτυσι τῆς αἰσχύνης περιπέσοι, προςέταξεν αὐτὴν ἐκβαλεῖν τῷ οἰκέτῃ. Ἡ δὲ περιαλγὴς ἐπὶ τῇ ὕβρει καὶ τῇ βίᾳ γενομένῃ περιῤῥήξασα τὸν χιτωνίσκον, — ἐφόρουν γὰρ αἱ τῶν ἀρχαίων παρθένοι χειροδέτους ἄχρι τῶν σφυρῶν πρὸς τὸ μηδὲ βλέπεσθαι χιτῶνας, — καὶ σποδὸν καταχεαμένη τῆς κεφαλῆς ἀπῄει διὰ τῆς πόλεως μέσης βοῶσα καὶ ὀδυρομένη τὴν βίαν. Περιτυχὼν δ' αὐτῇ ἀδελφὸς Ἀβεσάλωμος, ἀνέκρινε τίνος αὐτῇ δεινοῦ συμβάντος οὕτως ἔχει. Κατειπούσης δ' αὐτῆς πρὸς αὐτὸν τὴν ὕβριν, ἡσυχάζειν καὶ μετρίως φέρειν παρηγόρει, καὶ μὴ νομίζειν ὑβρίσθαι φθαρεῖσαν ὑπ' ἀδελφοῦ. Ἡ δὲ πεισθεῖσα παύεται τῆς βοῆς, καὶ τοῦ πρὸς πολλοὺς τὴν βίαν ἐκφέρειν, καὶ πολὺν χρόνον χηρεύουσα παρ' Ἀβεσαλώμῳ τῷ ἀδελφῷ διεκαρτέρησε.

2. Γνοὺς δὲ τοῦθ' ὁ πατὴρ Δαυΐδης τοῖς μὲν πεπραγμένοις ἤχθετο, φιλῶν δὲ τὸν Ἀμνῶνα σφόδρα, πρεσβύτατος γὰρ ἦν υἱὸς αὐτῷ, μὴ λυπεῖν αὐτὸν ἠναγκάζετο. Ὁ δὲ Ἀβεσάλωμος, ἐμίσει γε χαλεπῶς αὐτὸν καὶ λανθάνων, καιρὸν εἰς ἄμυναν αὐτοῦ τῆς ἁμαρτίας ἐπιτήδειον παρεφύλασσεν. Ἔτος δ' ἤδη τοῖς περὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ πταίσμασι διεληλύθει δεύτερον, καὶ μέλλων ἐπὶ τὴν τῶν ἰδίων κουρὰν ἐξιέναι θρεμμάτων εἰς Βελσεφῶν, πόλις δ' ἔστιν αὕτη τῆς Ἐφραϊμίτιδος κληρουχίας, παρεκάλει τὸν πατέρα σὺν καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν ἐφ' ἑστίασιν. Παραιτησαμένου δ' ὡς ἂν μὴ βαρὺς αὐτῷ γένοιτο, τοὺς ἀδελφοὺς ἀποστεῖλαι παρεκάλεσε. Πέμψαντος δὲ τοῖς ἰδίοις ἐκέλευσεν ὁπηνίκα ἴδωσι τὸν Ἀμνῶνα μέ-

θῃ παρειμένον καὶ κάρῳ, νεύσαντος αὐτοῦ φονεύσωσι μηδένα φοβηθέντες.

385 3. Ὡς δ᾽ ἐποίησαν τὸ προσταχθὲν, ἔκπληξις καὶ ταραχὴ τοὺς ἀδελφοὺς λαμβάνει, καὶ δείσαντες περὶ ἑαυτῶν ἐμπηδήσαντες ἵπποις ἐφέροντο πρὸς τὸν πατέρα. Φθάσας δέ τις αὐτοὺς ἅπαντας ὑπὸ Ἀβεσαλώμου πεφονεῦσθαι τῷ πατρὶ προςήγγελλεν. Ὁ δ᾽ ὡς ἐπὶ παισὶν ὁμοῦ τοσούτοις ἀπολωλόσι, καὶ τοῦθ᾽ ὑπ᾽ ἀδελφοῦ, τῆς λύπης καὶ ἐπὶ τῷ κτεῖναι δοκοῦντι γινομένης πικρότερον, συναρπαγεὶς ὑπὸ τοῦ πάθους, οὔτε τὴν αἰτίαν ἀνέκρινεν οὔτ᾽ ἄλλο τι μαθεῖν, οἷον εἰκὸς τηλικούτου προσηγγελμένου κακοῦ καὶ δι᾽ ὑπερβολὴν ἀπιστίαν ἔχοντος περιέμεινεν, ἀλλὰ καταῤῥηξάμενος τὴν ἐσθῆτα, καὶ ῥίψας αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν ἔκειτο πενθῶν τοὺς υἱοὺς ἅπαντας, καὶ τοὺς ἀποθανεῖν δεδηλωμένους καὶ τὸν ἀνῃρηκότα. Ὁ δὲ Σαμᾶς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ παῖς Ἰωνάθης ‘ἀνεῖναί τι τῆς λύπης παρεκάλει, καὶ μὲν περὶ τῶν ἄλλων μὴ πιστεύειν ὡς τεθνᾶσιν, οὐδὲ γὰρ αἰτίαν εὑρίσκειν ὑπολαμβάνειν· περὶ δὲ Ἀμνῶνος ἐξετάζειν ἔφη δεῖν, εἰκὸς γὰρ διὰ τὴν Θαμάρας ὕβριν ἀποτολμῆσαι τὸν Ἀβεσάλωμον τὴν ἀναίρεσιν τὴν ἐκείνου.’ Μεταξὺ δὲ κτύπος ἵππων καὶ θόρυβος προσιόντων τινῶν αὐτοὺς ἐπέστρεψεν. Ἦσαν δ᾽ οἱ τοῦ βασιλέως παῖδες οἱ διαδράντες ἀπὸ τῆς ἑστιάσεως. Ὑπαντᾷ δ᾽ αὐτοῖς ὁ πατὴρ θρηνοῦσι λυπούμενος, καὶ παρ᾽ ἐλπίδα ὁρῶν οὓς ἠκηκόει μικρὸν ἔμπροσθεν ἀπολωλότας. Ἦν δὲ παρὰ πάντων δάκρυα καὶ στόνος, τῶν μὲν ὡς ἐπ᾽ ἀδελφῷ τετελευτηκότι, τοῦ βασιλέως δ᾽ ὡς ἐπὶ παιδὶ κατεσφαγμένῳ. Φεύγει δὲ Ἀβεσάλωμος εἰς Γεσούραν πρὸς τὸν πάππον τὸν πρὸς μητρὸς, δυναστεύοντα τῆς ἐκεῖ χώρας, καὶ τρισὶν ὅλοις ἔτεσι παρ᾽ αὐτῷ καταμένει.

4. Τοῦ δὲ Δαυΐδου προαίρησιν ἔχοντος ἐπὶ τὸν Ἀβεσάλωμον πέμπειν, οὐκ ἐπὶ τιμωρίᾳ κατελευσόμενον, ἀλλ᾽ ὅπως εἴη σὺν αὐτῷ, καὶ γὰρ τὰ τῆς ὀργῆς ὑπὸ τοῦ χρόνου λελωφήκει, πρὸς τοῦτο μᾶλλον

αὐτὸν Ἰώαβος ὁ ἀρχιστράτηγος παρώρμησε. Γύναιον
γάρ τι τὴν ἡλικίαν ἤδη προβεβηκὸς ἐποίησεν αὐτῷ
προςελθεῖν ἐν σχήματι πενθίμῳ, ὡς ‘παίδων ἐπὶ τῆς
ἀγροικίας αὐτῇ διενεχθέντων, καὶ πρὸς φιλονεικίαν
τραπέντων, οὐδενὸς τοῦ καταπαῦσαι δυναμένου φα-
νέντος, ἔλεγεν ὑπὸ θατέρου τὸν ἕτερον πληγέντα ἀπο-
θανεῖν· ἠξίου τε, τῶν συγγενῶν ἐπὶ τὸν ἀνῃρηκότα
ὡρμηκότων καὶ ζητούντων αὐτὸν ἀνελεῖν, χαρίσασθαι
τὴν σωτηρίαν αὐτῇ τοῦ παιδὸς, καὶ μὴ τὰς ἐπιλοί-
πους τῆς γηροκομίας αὐτὴν ἐλπίδας προσαφαιρεθῆναι·
τοῦτο δ᾽ αὐτῇ κωλύσαντα τοὺς βουλομένους ἀποκτεῖναι
τὸν υἱὸν αὐτῆς παρέξειν· οὐ γὰρ ἐφέξειν ἐκείνους
ἄλλῳ τινὶ τῆς σπουδῆς ἢ τῷ παρ᾽ αὐτοῦ φόβῳ.’ Τοῦ
δὲ συγκαταινέσαντος οἷς τὸ γύναιον ἱκέτευσεν, ὑπο-
λαβὸν πάλιν πρὸς τὸν βασιλέα “Χάριν μὲν,” εἶπεν,
“οἶδά σου τῇ χρηστότητι κατοικτείραντός μου τὸ γῆ-
ρας καὶ τὴν παρὰ μικρὸν ἀπαιδίαν. Ἀλλ᾽ ἵνα βέ-
βαια τὰ παρὰ τῆς σῆς μοι εἴη φιλανθρωπίας, τῷ
σαυτοῦ παιδὶ πρῶτον καταλλάγηθι, καὶ τὴν πρὸς 386
αὐτὸν ὀργὴν ἄφες. Πῶς γὰρ ἂν πεισθείην ἐμοί σε
ταύτην ἀληθῶς δεδωκέναι τὴν χάριν, αὐτοῦ σου μέ-
χρι νῦν ἐφ᾽ ὁμοίοις ἀπεχθανομένου τῷ παιδί; τελέως
ἀνόητον δ᾽ ἂν εἶναι, προσθεῖναι σοῦ υἱῷ παρὰ γνώ-
μην ἀποθανόντι καὶ ἄλλον ἑκουσίως.” Συνίησι δὲ ὁ
βασιλεὺς ὑπόβλητον οὖσαν τὴν σκῆψιν ἐξ Ἰωάβου
καὶ τῆς τούτου σπουδῆς, καὶ ἐπειδὴ παρὰ τῆς πρε-
σβύτιδος πυθόμενος οὕτως ἔχον τὸ ἀληθὲς ἔμαθε,
προςκαλεσάμενος Ἰώαβον ‘ἐπιτυχεῖν τε τοῦ προκει-
μένου κατὰ νοῦν ἔφασκε, καὶ τὸν Ἀβεσάλωμον ἄγειν
ἐκέλευσεν· οὐ γὰρ ἔτι χαλεπῶς ἔχειν πρὸς αὐτὸν, ἀλλ᾽
ἤδη τὴν ὀργὴν καὶ τὸν θυμὸν ἀφεικέναι.’ Ὁ δὲ
προςκυνήσας τὸν βασιλέα καὶ τοὺς λόγους ἀσπασά-
μενος, ἐξώρμησεν εἰς τὴν Γεσούραν παραυτίκα, καὶ
τὸν Ἀβεσάλωμον παραλαβὼν ἧκεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

5. Προέπεμψε δ᾽ ἔμπροσθεν ὁ βασιλεὺς πρὸς
τὸν υἱὸν ὡς ἤκουσε παραγενόμενον, καὶ πρὸς ἑαυτὸν

ἐκέλευσε χωρεῖν, οὔπω γὰρ οὕτως ἔχειν ὥστε εὐθὺς ἰδεῖν κατελθόντα. Καὶ ὁ μὲν τοῦτο τοῦ πατρὸς κελεύσαντος ἐξέκλινε τὴν ὄψιν αὐτοῦ, καὶ διετέλει τῆς παρὰ τῶν οἰκείων θεραπείας τυγχάνων. Οὐκ ἐπεβέβλαπτο δ' εἰς τὸ κάλλος ὑπό τε τῆς λύπης καὶ τοῦ μὴ τυγχάνειν τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας υἱῷ βασιλέως, ἀλλ' ἔτι ἐξεῖχε καὶ διέπρεπε πάντας τῷ τε εἴδει καὶ τῷ μεγέθει τοῦ σώματος, καὶ τοὺς ἐν πολλῇ τρυφῇ διαιτωμένους ὑπερέβαλλε. Τοσοῦτο μέντοι γε ἦν τὸ βάθος τῆς κόμης αὐτῷ, ὡς μόλις αὐτὴν ἡμέραις ἀποκείρειν ὀκτὼ, σταθμὸν ἕλκουσαν σίκλους διακοσίους, οὗτοι δέ εἰσι πέντε μναῖ. Διέτριψε μέντοι γε ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἔτη δύο, τριῶν μὲν ἀῤῥένων πατὴρ γενόμενος, μιᾶς δὲ θυγατρὸς τὴν μορφὴν ἀρίστης, ἣν ὁ Σολομῶνος υἱὸς Ῥοβόαμος ὕστερον λαμβάνει, καὶ γίνεται παιδίον ἐξ αὐτῆς Ἀβίας ὄνομα. Πέμψας δὲ ὁ Ἀβεσάλωμος πρὸς Ἰώαβον, ἐδεῖτο αὐτοῦ τελέως καταπραῦναι τὸν πατέρα, καὶ δεηθῆναι ὅπως αὐτῷ συγχωρήσῃ πρὸς αὐτὸν ἐλθόντι θεάσασθαί τε καὶ προσειπεῖν. Καταμελήσαντος δὲ Ἰωάβου, τῶν ἰδίων τινὰς ἀποστείλας τὴν ὁμοροῦσαν αὐτῷ χώραν ἐπυρπόλησεν. Ὁ δὲ τὸ πραχθὲν μαθὼν ἧκε πρὸς τὸν Ἀβεσάλωμον, ἐγκαλῶν τε αὐτῷ καὶ τὴν αἰτίαν πυνθανόμενος. Ὁ δὲ "Στρατήγημα τοῦτο," εἶπεν, "εὗρον ἀγαγεῖν σε πρὸς ἡμᾶς δυνάμενον ἀμελοῦντα τῶν ἐντολῶν, ἃς ἵνα μοι τὸν πατέρα διαλλάξῃς ἐποιούμην. Καὶ δὴ δέομαί σου παρόντος, ἡμερῶσαί μοι τὸν γεγεννηκότα, ὡς ἔγωγε δεινοτέραν τῆς φυγῆς κρίνω τὴν κάθοδον, ἔτι τοῦ πατρὸς ἐν ὀργῇ διαμένοντος." Πεισθεὶς δὲ ὁ Ἰώαβος, καὶ τὴν ἀνάγκην αὐτοῦ κατοικτείρας, ἐμεσίτευσε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ διαλεχθεὶς περὶ τοῦ παιδὸς οὕτως αὐτὸν ἡδέως διατίθησιν, ὥστε εὐθέως καλέσαι πρὸς αὐτόν. Τοῦ δὲ ῥίψαντος αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ συγγνώμην αἰτουμένου τῶν ἡμαρτημένων, ἀνίστησί τε καὶ τῶν γεγονότων ἀμνηστίαν ἐπαγγέλλεται.

CAP. IX. 1. Ὁ δὲ Ἀβεσάλωμος, τοιούτων αὐ- 387
τῷ τῶν παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποβάντων, πολλοὺς μὲν
ἵππους ἐν ὀλίγῳ πάνυ χρόνῳ πολλὰ δὲ ἅρματα ἐκέ-
κτητο, καὶ ὁπλοφόροι περὶ αὐτὸν ἦσαν πεντήκοντα.
Καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὄρθριος πρὸς τὰ βασίλεια
παρεγίνετο, καὶ τοῖς ἐπὶ τὰς κρίσεις ἥκουσι καὶ ἐλατ-
τουμένοις πρὸς ἡδονὴν ὁμιλῶν, ὡς παρὰ τὸ μὴ συμ-
βούλους ἀγαθοὺς εἶναι τῷ πατρὶ, τάχα δ' αὐτῶν καὶ
ἀδίκως ἐπταικότων περὶ τὴν κρίσιν, εὔνοιαν αὐτῷ
παρὰ πάντων κατεσκεύαζε, λέγων, ‛ὡς αὐτὸς ἂν εἰ
ταύτην εἶχε τὴν ἐξουσίαν πολλὴν αὐτοῖς ἐβράβευσεν
εὐνομίαν. Τούτοις δημαγωγήσας τὸ πλῆθος, ὡς βε-
βαίαν ἔχειν ἤδη τὴν παρὰ τῶν ὄχλων εὔνοιαν ἐνό-
μιζε, μετὰ δὲ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καταλλαγὴν
τεσσάρων ἐτῶν ἤδη διεληλυθότων, ἐδεῖτο προσελθὼν
εἰς Χεβρῶνα συγχωρῆσαι πορευθέντι θυσίαν ἀπο-
δοῦναι τῷ θεῷ, φεύγοντα γὰρ τοῦτο εὔξασθαι. Τοῦ
δὲ Δαυΐδου τὴν ἀξίωσιν ἀφέντος, πορεύεται. Καὶ
πολὺς ἐπισυνέῤῥευσεν ὄχλος, ἐπὶ πολλοὺς αὐτοῦ δια-
πέμψαντος.

2. Παρῆν δὲ καὶ ὁ Δαυΐδου σύμβουλος ὁ Γελ-
μωναῖος Ἀχιτόφελος, καὶ διακόσιοί τινες ἐξ αὐτῶν
Ἱεροσολύμων, οὐκ εἰδότες μὲν τὴν ἐπιχείρησιν, ὡς
δ' ἐπὶ θυσίαν μετεσταλμένοι, καὶ βασιλεὺς ὑπὸ πάν-
των ἀποδείκνυται, τοῦτο γενέσθαι στρατηγήσας. Ὡς
δ' ἀπηγγέλθη ταῦτα Δαυΐδῃ, καὶ παρ' ἐλπίδας αὐτῷ
τὰ παρὰ τοῦ παιδὸς ἠκούσθη, δείσας ἅμα καὶ τῆς
ἀσεβείας καὶ τόλμης αὐτὸν, θαυμάσας δ' ὅτι μηδὲ
τῆς ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις συγγνώμης ἐμνημόνευεν,
ἀλλ' ἐκείνων πολὺ χείροσι καὶ παρανομωτέροις ἐπε-
βάλλετο, βασιλείᾳ πρῶτον μὲν ὑπὸ τοῦ θεοῦ οὐ δε-
δομένῃ, δεύτερον δὲ ἐπ' ἀφαιρέσει τοῦ γεγεννηκότος,
ἔγνω φεύγειν εἰς τὰ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ συγ-
καλέσας τῶν φίλων τοὺς ἐπιτηδειοτάτους, καὶ περὶ
τῆς τοῦ παιδὸς ἀπονοίας κοινολογησάμενος αὐ-

τοῖς, καὶ περὶ πάντων ἐπιτρέψας κριτῇ τῷ θεῷ, κα-
ταλιπὼν τὰ βασίλεια φυλάσσειν δέκα παλλακίσιν, ἀ-
πῇρεν ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων, τοῦ δὲ ἄλλου πλήθους
προθύμως αὐτῷ συνεξορμήσαντος, καὶ τῶν ἑξακοσίων
ὁπλιτῶν, οἳ καὶ τῆς πρώτης αὐτῷ φυγῆς ἐκοινώνουν
ὅτ' ἔζη Σάουλος. Τὸν δὲ Ἀβιάθαρον καὶ Σάθωκον
τοὺς ἀρχιερέας, συναπαίρειν αὐτῷ διεγνωκότας, καὶ
Λευΐτας ἅπαντας μετὰ τῆς κιβωτοῦ μένειν ἔπεισεν,
ὡς τοῦ θεοῦ καὶ μὴ μετακομιζομένης αὐτῆς ῥυσομέ-
νου. Ἐνετείλατο δ' ἕκαστα τῶν γινομένων λάθρα
διαγγέλλειν αὐτῷ, πιστοὺς δ' ἔσχε πρὸς πάντα δια-
388 κόνους, παῖδας Ἀχιμὰν μὲν Σαδώκου, Ἰωνάθην
δὲ Ἀβιαθάρου. Ἐθὶ δὲ ὁ Γιτθαῖος συνεξώρμησεν
αὐτῷ βιασάμενος τὴν Δαυΐδου βούλησιν, μένειν γὰρ
αὐτὸν ἀνέπειθεν. Καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον εὔνους αὐ-
τῷ κατεφάνη. Ἀναβαίνοντος δ' αὐτοῦ διὰ τοῦ Ἐ-
λαιῶνος ὄρους γυμνοῖς τοῖς ποσὶ, καὶ πάντων σὺν
αὐτῷ δακρυόντων, ἀγγέλλεται καὶ ὁ Ἀχιτόφελος συν-
ὼν τῷ Ἀβεσαλώμῳ, καὶ τὰ τούτου φρονῶν. Ἐπέ-
τεινε δ' αὐτῷ τὸ λυπηρὸν τοῦτο ἀκουσθὲν, καὶ τὸν
θεὸν ἐπεκαλεῖτο δεόμενος ἀπαλλοτριῶσαι τὴν Ἀβε-
σαλώμου διάνοιαν πρὸς τὸν Ἀχιτόφελον. Ἐδεδίει
γὰρ μὴ τὰ ἐναντία συμβουλεύων πείσειεν αὐτὸν, ἀνὴρ
ὢν φρενήρης καὶ συνιδεῖν τὸ λυσιτελὲς ὀξύτατος. Γε-
νόμενος δ' ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἀπεσκόπει τὴν
πόλιν, καὶ μετὰ πολλῶν δακρύων, ὡς ἂν βασιλείας
ἐκπεσὼν, ηὔχετο τῷ θεῷ. Συνήντησε δ' αὐτῷ φίλος
ἀνὴρ καὶ βέβαιος Χουσὶ ὄνομα. Τοῦτον ὁρῶν τὴν
ἐσθῆτα κατεῤῥηγμένον, καὶ τὴν κεφαλὴν σποδοῦ πλή-
ρη, καὶ θρηνοῦντα τὴν μεταβολὴν, παρηγόρει καὶ
παύσασθαι τῆς λύπης παρεκάλει, καὶ τέλος ἱκέτευεν
'ἀπελθόντα πρὸς Ἀβεσάλωμον, ὡς τὰ ἐκείνου φρο-
νοῦντα, τά τε ἀπόῤῥητα τῆς διανοίας αὐτοῦ κατα-
νοεῖν, καὶ ταῖς Ἀχιτοφέλου συμβουλίαις ἀντιπράτ-
τειν· οὐ γὰρ τοσοῦτον ὠφελήσειν αὐτῷ συνερχόμενον,
ὅσον παρ' ἐκείνῳ γενόμενον.' Καὶ ὁ μὲν πεισθεὶς

τῷ Δαυΐδῃ, καταλιπὼν αὐτὸν ἧκεν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀφικνεῖται δὲ εἰς αὐτὰ μετ᾽ οὐ πολὺ καὶ Ἀβεσάλωμος.

3. Ὀλίγον δὲ τῷ Δαυΐδῃ προελθόντι Σιβὰς ὁ τοῦ Μεμφιβόσθου δοῦλος συνήντησεν, ὃν προνοησόμενον ἀπεστάλκει τῶν κτήσεων, ἃς δεδώρητο τῷ Ἰωνάθου τοῦ Σαούλου παιδὸς υἱῷ, μετὰ ζεύγους ὄνων καταπεφορτισμένων τοῖς ἐπιτηδείοις, ἐξ ὧν ἐκέλευσε λαμβάνειν ὧν αὐτός τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ δέοιντο. Πυνθανομένῳ δὲ, ποῦ καταλέλοιπε τὸν Μεμφίβοσθον, ἐν Ἱεροσολύμοις ἔλεγε, προσδοκῶντα χειροτονηθήσεσθαι βασιλέα διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ταραχὴν εἰς μνήμην ὧν ηὐεργέτησεν αὐτοὺς Σάουλος. Ἀγανακτήσας δ᾽ ἐπὶ τούτῳ πάνθ᾽ ὅσα τῷ Μεμφιβόσθῳ παρεχώρησε Σιβᾷ χαρίζεται, πολὺ γὰρ δικαιότερον αὐτὸν ἐκείνου ταῦτ᾽ ἔχειν ἐπέγνωκε· καὶ ὁ μὲν Σιβὰς περιχαρὴς ἦν.

4. Δαυΐδῃ δὲ γενομένῳ κατὰ Βαουρὶν, τόπον οὕτω καλούμενον, ἐπέρχεται τοῦ Σαούλου συγγενὴς ὄνομα Σεμεεὶ, υἱὸς δὲ Γηρᾶ, καὶ λίθοις τε ἔβαλεν αὐτὸν καὶ ἐκακηγόρει. Περιστάντων δὲ τῶν φίλων καὶ σκεπόντων, ἔτι μᾶλλον βλασφημῶν διετέλει, μιαιφόνον καὶ πολλῶν ἀρχηγὸν κακῶν ἀποκαλῶν. Ἐκέλευε δὲ καὶ τῆς γῆς ὡς ἐναγῆ καὶ ἐπάρατον ἐξιέναι, καὶ τῷ θεῷ χάριν ἔχειν ὡμολόγει τῆς βασιλείας αὐτὸν ἀφελομένῳ, καὶ διὰ παιδὸς ἰδίου τὴν ὑπὲρ ὧν ἥμαρτεν εἰς ἑαυτοῦ δεσπότην δίκην αὐτὸν εἰσπραξαμένῳ. Πάντων δ᾽ ἐπ᾽ αὐτὸν ἠρεθισμένων ὑπ᾽ ὀρ- 389
γῆς, καὶ μάλιστα Ἀβεσσαίου, διαχρήσασθαι βουλομένου τὸν Σεμεεὶ, Δαυΐδης αὐτὸν τῆς ὀργῆς ἐπέσχε. "Μὴ τοῖς παροῦσι κακοῖς ἑτέραν προσεξεργασώμεθα," φησὶ, "καινοτέραν ἀφορμήν. Οὐ γὰρ δὴ τοῦ προσλυσσῶντός μοι τούτου κυνὸς αἰδώς τις ἢ φροντὶς ὑπέρχεται. Τῷ θεῷ δὲ εἴκω, δι᾽ ὃν οὗτος ἐφ᾽ ἡμᾶς ἀπενοήθη. Θαυμαστὸν δ᾽ οὐδὲν ὑπὸ τούτου με ταῦτα πάσχειν, ὅπου γε καὶ παιδὸς ἀσεβοῦς πεπείραμαι. Ἀλλὰ ἔσται τις ἴσως οἶκτος ἡμῖν ἐκ τοῦ

θεοῦ, καὶ κρατήσομεν τῶν ἐχθρῶν τούτου θελήσαντος." Ἤνυεν οὖν τὴν ὁδὸν οὐ φροντίζων τοῦ Σεμεεὶ παρὰ τὸ ἕτερον μέρος τοῦ ὄρους διατρέχοντος καὶ πολλὰ κακηγοροῦντος, παραγενόμενος δ' ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην ἀνελάμβανε τοὺς ἰδίους ἐνταῦθα κεκοπωμένους.

5. Ἀβεσαλώμου δὲ καὶ Ἀχιτοφέλου τοῦ συμβούλου παραγενομένου εἰς Ἱεροσόλυμα σὺν ἅπαντι τῷ λαῷ, καὶ Δαυΐδου φίλος ἧκε πρὸς αὐτοὺς, καὶ προσκυνήσας αὐτὸν συνηύχετο τὴν βασιλείαν εἰς αἰῶνα καὶ πάντα παραμεῖναι χρόνον. Φήσαντος δ' ἐκείνου πρὸς αὐτὸν, 'τί δήποτε φίλος ἐν τοῖς μάλιστα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγενημένος, καὶ πρὸς ἅπαντα πιστὸς εἶναι δόξας, οὐ σὺν αὐτῷ νῦν ἐστιν, ἀλλὰ καταλιπὼν ἐκεῖνον μεταβαίνει πρὸς αὐτὸν,' δεξιῶς ἀποκρίνεται καὶ σωφρόνως, εἶπε γὰρ, "Ἕπεσθαι δεῖν αὐτὸν τῷ θεῷ καὶ τῷ παντὶ πλήθει. Τούτων οὖν μετὰ σοῦ, δέσποτα, γεγενημένων, εἰκότως ἕπομαι καὶ ἐγώ· τὴν γὰρ βασιλείαν ἔλαβες παρὰ τοῦ θεοῦ. Τὴν αὐτὴν μέντοι γε πίστιν καὶ εὔνοιαν ἐνδείξομαι, πιστευόμενος εἶναι φίλος, ἣν οἶσθά με τῷ πατρί σου παρεσχημένον. Ἀγανακτεῖν δὲ οὐδὲν προσῆκε τοῖς παροῦσιν, οὐ γὰρ εἰς ἄλλην οἰκίαν ἡ βασιλεία μεταβέβηκε, μεμένηκε δὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς, υἱοῦ παραλαβόντος." Ταῦτα λέγων ἔπειθεν, ὕποπτον γὰρ αὐτὸν εἶχε. Καὶ καλέσας τὸν Ἀχιτόφελον, συνεβουλεύετο αὐτῷ τί δεῖ ποιεῖν. Ὁ δὲ παρῄνεσε, 'ταῖς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ παλλακαῖς συνελθεῖν· ἐκ τούτου γὰρ εἴσεσθαι τὸν λαὸν, ἔλεγε, πιστεύσαντα ὡς ἀδιάλλακτά σοι τὰ πρὸς αὐτόν ἐστι, καὶ μετὰ πολλῆς συστρατεύσεσθαι προθυμίας ἐπὶ τὸν πατέρα· μέχρι γὰρ δεῦρο φανερὰν ἔχθραν ἀναλαμβάνειν δεδιέναι, προσδοκῶντας ὑμᾶς ὁμονοήσειν.' Πεισθεὶς δὲ τῇ συμβουλίᾳ κελεύει σκηνὴν αὐτῷ πῆξαι τοὺς οἰκέτας ἐπὶ τοῦ βασιλείου, τοῦ πλήθους ὁρῶντος, καὶ παρελθὼν συνέρχεται ταῖς τοῦ πατρὸς παλλακαῖς. Ταῦτα δ' ἐγένετο κατὰ τὴν Ναθάνας προ-

φητείαν, ἣν τῷ Δαυΐδῃ σημαίνων τὴν ἐκ τοῦ παιδὸς ἐσομένην ἐπίθεσιν προεφήτευσε.

6. Ποιήσας δὲ Ἀβεσάλωμος τὰ παραινεθέντα αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ἀχιτοφέλου, δεύτερον αὐτὸν συμβουλεύειν ἠξίου περὶ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς τὸν πατέρα. Μυρίους δ' αὐτὸν ἐπιλέκτους αἰτήσαντος ἐκείνου, καὶ τὸν πατέρα κτείνειν αὐτοῦ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ σώους ἀνάξειν ὑποσχομένου, καὶ βεβαίαν τότε τὴν βασιλείαν ἔσεσθαι φήσαντος Δαυΐδου μηκέτι ζῶντος, ἀρεσθεὶς 390
τῇ γνώμῃ μετακαλεῖται τὸν Χουσὶ, τὸν Δαυΐδου φίλον, — οὕτως γὰρ αὐτὸν ἐκεῖνος ἐκάλει, — καὶ τὴν Ἀχιτοφέλου γνώμην αὐτῷ δηλώσας, τί καὶ αὐτῷ δοκεῖ περὶ αὐτῆς ἐπυνθάνετο. Ὁ δὲ συνιδὼν, ὅτι γενομένων ὧν Ἀχιτόφελος συνεβούλευσε κινδυνεύσει Δαυΐδης συλληφθεὶς ἀποθανεῖν, ἐναντίαν ἐπειρᾶτο γνώμην εἰςφέρειν. "Οὐ γὰρ ἀγνοεῖς," εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, τὴν τοῦ πατρὸς καὶ τὴν τῶν σὺν αὐτῷ νῦν ὄντων ἀνδρείαν, ὅτι καὶ πολλοὺς πολέμους πεπολέμηκε, καὶ πάντοτε κρατῶν τῶν πολεμίων ἀπήλλακται. Νῦν δὲ εἰκὸς αὐτὸν ἐπὶ στρατοπέδου μένειν, στρατηγῆσαι γὰρ ἱκανώτατος, καὶ προειδεῖν ἀπάτην ἐπερχομένων πολεμίων. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἑσπέραν ἀπολιπὼν τοὺς ἰδίους, ἢ εἴς τινα τῶν αὐλώνων αὑτὸν ἀποκρύψει, ἢ πρὸς πέτρᾳ τινὶ λοχήσει. Συμβαλόντων δὲ τῶν ἡμετέρων, οἱ μὲν ἐκείνου πρὸς μικρὸν ὑποχωρήσουσι, θαῤῥήσαντες δ' ὡς τοῦ βασιλέως αὐτοῖς ἐγγὺς ὄντος ἀντιστήσονται, καὶ μεταξὺ τούτων μαχομένων ὁ πατὴρ ἐπιφανεὶς ἐξαίφνης, τοῖς μὲν εὐψυχίαν πρὸς τοὺς κινδύνους παρασκευάσει, τοὺς δὲ σοὺς καταπλήξεται. Παράθου δὴ τοίνυν καὶ τὴν ἐμὴν συμβουλίαν τῷ λογισμῷ, καὶ ταῦτ' ἐπιγνοὺς ἄριστα, τὴν μὲν Ἀχιτοφέλου γνώμην παραίτησαι. Πέμψας δ' εἰς πᾶσαν τὴν χώραν τῶν Ἑβραίων παράγγειλον αὐτοῖς τὴν ἐπὶ τὸν πατέρα σου στρατείαν, καὶ παραλαβὼν αὐτὸς τὴν δύναμιν τοῦ πολέμου γίνου στρατηγὸς, καὶ μὴ πιστεύσῃς τοῦτον ἑτέρῳ. Νικήσειν γὰρ προςδόκα ῥα-

δίως αὐτὸν, ἂν ἐν φανερῷ καταλάβῃς ὄντα μετ᾽ ὀλίγων, αὐτὸς πολλὰς ἔχων μυριάδας βουλομένων τὴν περί σε σπουδὴν ἐπιδείξασθαι καὶ προθυμίαν. Ἂν δὲ ὁ πατὴρ αὐτὸν εἰς πολιορκίαν περικλείσῃ, μηχανήμασι καὶ ὀρύγμασιν ὑπονόμοις καθαιρήσομεν ἐκείνην τὴν πόλιν." *Ταῦτ᾽ εἰπὼν ηὐδοκίμησε μᾶλλον Ἀχιτοφέλου, τῆς γὰρ ἐκείνου γνώμης ἡ τούτου προεκρίθη παρ᾽ Ἀβεσαλώμῳ. Θεὸς μέντοι γε ἦν ὁ τῇ τούτου διανοίᾳ τὴν τοῦ Χουσὶ συμβουλίαν συστήσας ἀμείνονα εἶναι δοκεῖν.*

7. Σπεύσας δὲ πρὸς τοὺς ἀρχιερέας Σάδωκον καὶ Ἀβιάθαρον τήν τε Ἀχιτοφέλου γνώμην ἐξειπὼν αὐτοῖς καὶ τὴν ἑαυτοῦ, καὶ ὅτι δέδοκται τὰ ὑπ᾽ αὐτοῦ παραινεθέντα πράττειν, ἐκέλευσε μηνύειν πέμψαντας Δαυΐδῃ καὶ φανερὰ ποιεῖν τὰ συμβεβουλευμένα, καὶ προσπαρακελεύσασθαι ταχέως διαβῆναι τὸν Ἰορδάνην, μὴ μεταγνοὺς ὁ παῖς αὐτοῦ διώκειν ὁρμήσῃ, καὶ πρὶν ἐν ἀσφαλείᾳ γένηται φθάσας καταλάβῃ. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἐξεπίτηδες τοὺς υἱοὺς ἔξω τῆς πόλεως κεκρυμμένους εἶχον, ὅπως διακομίσωσι πρὸς τὸν Δαυΐδην τὰ πραττόμενα. Πέμψαντες οὖν πιστὴν θεραπαινίδα πρὸς αὐτοὺς, φέρουσαν τὰ βεβουλευμένα ὑπὸ Ἀβεσαλώμου, προσέταξαν μετὰ σπουδῆς ταῦτα Δαυΐδῃ σημαίνειν. Οἱ δ᾽ οὐδὲν εἰς ἀναβολὰς καὶ μέλλησιν ὑπερέθεντο, λαβόντες δὲ τὰς τῶν πατέρων ἐντολὰς, εὐσεβεῖς ἅμα καὶ πιστοὶ γίνονται διάκονοι· καὶ τῆς ὑπηρεσίας τὸ τάχος καὶ τὴν ὀξύτητα κρίναντες ἄριστον εἶναι, ἠπείγοντο συμβαλεῖν Δαυΐδῃ. Γενομένους δ᾽ αὐτοὺς ἀπὸ σταδίων τῆς πόλεως δύο
391 *θεῶνταί τινες ἱππεῖς, καὶ διαβάλλουσι πρὸς τὸν Ἀβεσάλωμον. Ὁ δ᾽ εὐθὺς ἔπεμψε τοὺς συλληψομένους. Νοήσαντες δὲ τοῦτο οἱ τῶν ἀρχιερέων παῖδες ἐκτραπέντες τῆς ὁδοῦ, παραχρῆμα εἰς κώμην τινὰ τῶν Ἱεροσολύμων οὐκ ἄπωθεν ἑαυτοὺς ἔδωκαν, Βαχουρὴς ἦν ὄνομα τῇ κώμῃ. Γυναικὸς δ᾽ ἐδεήθησάν τινος κρύψαι καὶ παρασχεῖν αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν.*

Ἡ δὲ καθιμήσασα τοὺς νεανίσκους εἰς φρέαρ, καὶ πλάκας ἄνωθεν ἐρίων ἐπιβαλοῦσα, ὡς ἧκον οἱ διώκοντες αὐτοὺς, καὶ περὶ αὐτῶν ἀνέκρινον εἰ θεάσαιτο, ἰδεῖν μὲν οὐκ ἠρνήσατο, μείναντας γὰρ παρ᾽ αὐτῇ πάλιν ἀπελθεῖν, εἰ μέντοι γε συντόμως διώξουσι, καταλήψεσθαι προέλεγεν. Ὡς δ᾽ ἐπὶ πολὺ διώξαντες οὐ κατέλαβον, ἀνέστρεψαν εἰς τὸ ὀπίσω. Θεασαμένη δ᾽ αὐτοὺς ἀναζεύξαντας ἡ γυνὴ, καὶ μηδένα φόβον τοῖς νεανίσκοις ἀπ᾽ αὐτῶν ἔτι συλλήψεως εἶναι, ἀνιμήσασα τὴν προκειμένην ὁδὸν ἀνύειν παρεκελεύσατο. Καὶ πολλῇ σπουδῇ κατὰ χεῖρα χρησάμενοι περὶ τὴν ὁδοιπορίαν ἧκον πρὸς Δαυΐδην, καὶ πάντα ἀκριβῶς ἐδήλωσαν αὐτῷ τὰ παρ᾽ Ἀβεσαλώμου βεβουλευμένα. Ὁ δὲ διαβῆναι τὸν Ἰορδάνην τοὺς μεθ᾽ ἑαυτοῦ προσέταξεν, ἤδη νυκτὸς οὔσης, καὶ μηδὲν ὀκνεῖν δι᾽ αὐτήν.

8. Ἀχιτόφελος δὲ, τῆς γνώμης αὐτοῦ παρευδοκιμηθείσης, ἐπιβὰς τοῦ κτήνους ἐξώρμησεν εἰς Γελμῶνα τὴν πατρίδα, καὶ συγκαλέσας τοὺς οἰκείους ἅπαντας, ἃ συνεβούλευσεν Ἀβεσαλώμῳ ταῦτ᾽ αὐτοῖς διεξῆλθε, ‘καὶ ὡς οὐ πεισθεὶς φανερός ἐστιν οὐκ εἰς μακρὰν ἀπολούμενος. Δαυΐδην δὲ κρατήσειν μέλλειν ἔλεγε, καὶ ἐπανήξειν ἐπὶ τὴν βασιλείαν. Ἄμεινον οὖν, ἔφησεν, εἶναι τοῦ ζῆν ἑαυτὸν ἐξαγαγεῖν ἐλευθέρως καὶ μεγαλοφρόνως, ἢ παρασχεῖν αὐτὸν εἰς κόλασιν Δαυΐδῃ, καθ᾽ οὗ πάντα συνέπραττεν Ἀβεσαλώμῳ.’ Ταῦτα διαλεχθεὶς, καὶ παρελθὼν εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, ἀνήρτησεν αὐτόν. Καὶ τὸν μὲν Ἀχιτόφελον, τοιούτου θανάτου δικαστὴν αὐτῷ γενόμενον, καθελόντες ἐκ τῆς ἀγχόνης, ἐκήδευσαν οἱ προσήκοντες. Ὁ δὲ Δαυΐδης διαβὰς τὸν Ἰορδάνην καθὼς προειρήκαμεν, εἰς Παρεμβολὰς καλλίστην καὶ ὀχυρωτάτην πόλιν παραγίνεται. Δέχονται δ᾽ αὐτὸν ἀσμενέστατα πάντες οἱ πρῶτοι τῆς χώρας, κατά τε αἰδῶ τῆς τότε φυγῆς, καὶ κατὰ τιμὴν τῆς προτέρας εὐπραγίας. Ἦσαν δ᾽ οὗτοι Βερζελαῖος ὁ Γαλαδίτης,

καὶ Σιφὰρ ὁ τῆς Ἀμμανίτιδος δυνάστης, καὶ Μάχειρος ὁ τῆς Γαλαδίτιδος χώρας πρῶτος. Οὗτοι πᾶσαν αὐτῷ καὶ τοῖς ἐκείνου τῶν ἐπιτηδείων εὐθηνίαν παρέσχον, ὥς μήτε κλίνας ἐπιλιπεῖν ἐστρωμένας μήτε ἄρτους καὶ οἶνον, ἀλλὰ καὶ θυμάτων ἀφθονίαν χορηγῆσαι, καὶ τῶν εἰς ἀνάπαυσιν ἅμα κεκοπωμένοις καὶ τροφὴν χρησίμων εὐπορίαν διαρκῆ παρασχεῖν.

392 *CAP. X.* 1. Καὶ οἱ μὲν ἐν τούτοις ἦσαν. Ἀβεσάλωμος δὲ ἀθροίσας μεγάλην στρατιὰν τῶν Ἑβραίων ἐπὶ τὸν πατέρα, καὶ διαβὰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν, οὐ πόῤῥω κατέζευξε τῶν Παρεμβολῶν ἐν τῇ Γαλαδιτῶν χώρᾳ, καταστήσας στρατηγὸν πάσης τῆς δυνάμεως Ἀμεσσὰν εἰς τὴν Ἰωάβου τάξιν τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ — πατρὸς μὲν γὰρ ἦν Ἰεθάρσου, μητρὸς δὲ Ἀβιγαίας, αὕτη δὲ καὶ Σαρουΐα ἡ Ἰωάβου μήτηρ ἀδελφαὶ ἦσαν Δαυΐδου. Ὡς δ' ἐξαριθμήσας τοὺς σὺν αὐτῷ Δαυΐδης περὶ τετρακισχιλίους εὗρεν ὄντας, οὐκ ἔγνω μένειν ἕως ποτ' ἐπ' αὐτὸν Ἀβεσάλωμος ἔλθῃ. Προςθεὶς δὲ τοῖς οὖσι χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους, καὶ διελὼν εἰς τρία μέρη τὴν στρατιὰν, τὸ μὲν τῷ στρατηγῷ παρέδωκεν Ἰωάβῳ, τὸ δὲ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἀβεσσαίῳ, τὴν δὲ τρίτην μοῖραν ἐνεχείρησεν Ἐθὶ, συνήθει μὲν ὄντι καὶ φίλῳ, ἐκ δὲ τῆς Γιττῶν πόλεως ὑπάρχοντι. Βουλόμενον δὲ συνεκστρατεύειν αὐτὸν οὐκ εἴασαν οἱ φίλοι, γνώμῃ κατασχόντες σοφωτάτῃ, ʻνικηθέντες μὲν γὰρ σὺν αὐτῷ πᾶσαν ἀποβαλεῖν ἐλπίδα χρηστὴν ἔφασκον, ἂν δὲ ἡττηθέντες ἑνὶ μέρει τῆς δυνάμεως τῷ λοιπῷ πρὸς αὐτὸν φύγωσιν, ἀμείνονα παρασκευάσειν αὐτὸν ἰσχύν· ὑπονοήσειν δὲ καὶ τοὺς πολεμίους εἰκός ἐστιν ἄλλο μετ' αὐτοῦ στράτευμα εἶναι.' Ἡσθεὶς δὲ τῇ συμβουλίᾳ ταύτῃ, μένειν μὲν αὐτὸς ἐν ταῖς Παρεμβολαῖς ἔκρινεν. Ἐκπέμπων δὲ τοὺς φίλους καὶ τοὺς στρατηγοὺς ἐπὶ τὸν πόλεμον παρεκάλει ʻπροθυμίαν ἐναποδείξασθαι καὶ πίστιν καὶ μνήμην, εἴ τινος τῶν μετρίως ἐχόντων παρ' αὐτοῦ

ἔτυχον· φείσασθαι δὲ καὶ τοῦ παιδὸς Ἀβεσαλώμου κρατήσαντας ἠντιβόλει, μὴ κακὸν αὐτὸν ἐργάσηταί τι τελευτήσαντος αὐτοῦ.' Καὶ ὁ μὲν νίκην αὐτοῖς ἐπευξάμενος ἐκπέμπει τὴν στρατιάν.

2. Ἰωάβου δὲ παρατάξαντος τὴν δύναμιν ἀντικρὺ τῶν πολεμίων ἐν τῷ πεδίῳ τῷ μεγάλῳ, ἐξόπισθεν περιβεβλημένῳ δρυμὸν, ἀντεξάγει τὴν στρατιὰν καὶ Ἀβεσάλωμος. Καὶ συμβολῆς γενομένης ἔργα μεγάλα χειρῶν τε καὶ τόλμης παρ' ἀμφοτέρων ἐπεδείκνυντο, τῶν μὲν ὑπὲρ τοῦ τὴν βασιλείαν ἀπολαβεῖν Δαυΐδην παρακινδυνευόντων καὶ πάσῃ προθυμίᾳ χρωμένων, τῶν δ' ἵνα μὴ καὶ ταύτην Ἀβεσάλωμος ἀφαιρεθῇ, καὶ δῷ τῷ πατρὶ δίκας κολασθεὶς ἀνθ' ὧν ἐτόλμησεν, οὐδὲν ὀκνούντων οὔτε ποιεῖν οὔτε πάσχειν. Ἔτι δὲ τῶν μὲν πλειόνων, ἵνα μὴ κρατηθῶσιν ὑπὸ τῶν σὺν Ἰωάβῳ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ στρατηγοῖς ὄντων ὀλίγων, αἰσχύνην γὰρ αὐτοῖς τοῦτ' εἶναι μεγίστην, τῶν δὲ Δαυΐδου στρατιωτῶν, ἵνα τῶν τοσούτων μυριάδων κρατήσωσιν φιλοτιμουμένων, ἔρις ἐγένετο καρτερά. Καὶ νικῶσιν οἱ Δαυΐδου, ῥώμῃ τε προέχοντες καὶ τῇ τῶν πολεμικῶν ἐπιστήμῃ. Φεύγοντας δὲ διὰ δρυ- 393
μῶν καὶ φαράγγων ἑπόμενοι τοὺς μὲν ἐλάμβανον, πολλοὺς δὲ ἀνῄρουν, ὡς φεύγοντας πεσεῖν πλείονας ἢ μαχομένους· ἔπεσον γὰρ ὡς δισμύριοι ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας. Οἱ δὲ τοῦ Δαυΐδου πάντες ὥρμησαν ἐπὶ τὸν Ἀβεσάλωμον. Φανερὸς γὰρ αὐτοῖς ὑπό τε τοῦ κάλλους καὶ τοῦ μεγέθους ἐγένετο. Δείσας δὲ μὴ καταλάβωσιν αὐτὸν οἱ πολέμιοι, ἐπιβὰς τῆς ἡμιόνου τῆς βασιλικῆς ἔφευγε. Φερόμενος δὲ μετὰ ῥύμης, καὶ ὑπὸ τοῦ σάλου καὶ τῆς κινήσεως κοῦφος ὢν, ἐμπλακείσης αὐτῷ τῆς κόμης τραχεῖ δένδρῳ μεγάλοις ἐπιπολὺ κλάδοις ἐκτεταμένῳ, παραδόξως ἀνακρήμναται. Καὶ τὸ μὲν κτῆνος ὑπὸ ὀξύτητος ὡς ἐπικείμενον τὸν δεσπότην ἔτι φέρον ἐχώρει προσωτέρω, ὁ δ' ἐκ τῶν κλάδων αἰωρούμενος ἐκρατεῖτο τοῖς πολεμίοις. Τοῦτον τις ἰδὼν τῶν Δαυΐδου στρατιωτῶν ἐδήλωσεν Ἰωάβῳ.

Καὶ πεντήκοντα σίκλους ἂν αὐτῷ δεδωκέναι τοῦ στρατηγοῦ φήσαντος, εἰ βαλὼν ἀπέκτεινε τὸν Ἀβεσάλωμον, "Οὐδ᾽ εἰ χιλίους," εἶπεν, "ἔμελλές μοι παρέξειν, τοῦτ᾽ ἂν διέθηκά μου τὸν τοῦ δεσπότου παῖδα, καὶ ταῦτ᾽ ἐκείνου πάντων ἡμῶν ἀκουόντων φείσασθαι τοῦ νεανίσκου δεηθέντος." Ὁ δὲ κελεύσας αὐτῷ δεῖξαι ποῦ κρεμάμενον ἴδοι τὸν Ἀβεσάλωμον, τοξεύσας κατὰ τῆς καρδίας ἀπέκτεινεν. Οἱ δὲ τὰ τοῦ Ἰωάβου κομίζοντες ὅπλα, ἐν κύκλῳ περιστάντες τοῦ δένδρου κατασπῶσι τὸν νεκρόν. Καὶ τὸν μὲν εἰς χάσμα βαθὺ καὶ ἀφανὲς ῥίψαντες ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ λίθους, ὡς ἀναπληρωθῆναι καὶ τὸ σχῆμα τάφου καὶ μέγεθος λαβεῖν. Σημήνας δὲ ἀνακλητικὸν ὁ Ἰώαβος ἀπέσχετο τοῦ διώκειν τοὺς οἰκείους στρατιώτας τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν, φειδόμενος τῶν ὁμοφύλων.

3. Ἕστηκε δ᾽ Ἀβεσάλωμος ἐν τῇ κοιλάδι τῇ βασιλικῇ στήλην λίθου μαρμαρίνου δύο σταδίους ἀπέχουσαν Ἱεροσολύμων, ἣν προσηγόρευσεν ἰδίαν χεῖρα, λέγων ὡς καὶ τῶν τέκνων αὐτῷ διαφθαρέντων ἐν τῇ στήλῃ μενῇ τὸ ὄνομα· τέκνα γὰρ ἦσαν αὐτῷ τρία μὲν ἄῤῥενα, θυγάτηρ δὲ μία Θαμάρα τὸ ὄνομα, ὡς προειρήκαμεν. Συνοικησάσης δ᾽ αὐτῆς τῷ Δαυΐδου υἱωνῷ Ῥοβοάμῳ, γίνεται παῖς ὁ διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν Ἀβίας. Καὶ περὶ μὲν τούτων ἐν ὑστέροις οἰκειότερον τῇ ἱστορίᾳ δηλώσομεν. Μετὰ δὲ τὴν Ἀβεσαλώμου τελευτὴν ὁ μὲν λαὸς εἰ τὰ οἰκεῖα διεσπάρη.

4. Ἀχιμὰς δὲ ὁ Σαδώκου τοῦ ἀρχιερέως υἱὸς, Ἰωάβῳ προσελθὼν, ἐδεῖτο αὐτοῦ τὴν νίκην ἐπιτρέψαι πορευθέντι Δαυΐδῃ μηνῦσαι, καὶ ὅτι τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ βοηθείας ἔτυχε καὶ προνοίας εὐαγγελίσασθαι. Καὶ ὁ μὲν 'οὐ προσήκειν εἰπὼν αὐτῷ, καλῶν ἄγγελον ἀεὶ γεγενημένον νῦν ἀπιέναι δηλώσοντα θάνατον τῷ βασιλεῖ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ,' μένειν ἠξίου. Καλέσας δὲ τὸν Χουσὶ ἐκείνῳ προσέταξε τὸ ἔργον,
394 ἵν᾽ ὅπερ αὐτὸς εἶδε τοῦτο μηνύσειε καὶ τῷ βασιλεῖ. Τοῦ δ᾽ Ἀχιμᾶ πάλιν δεηθέντος 'αὐτὸν ἐπὶ τὴν

ἀγγελίαν ἀφεῖναι, περὶ μόνης γὰρ αὐτὸν ποιήσεσθαι τῆς νίκης, ἡσυχάσειν δὲ περὶ τῆς Ἀβεσαλώμου τελευτῆς,' ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν πρὸς τὸν Δαυΐδην ἄφιξιν. Καὶ τὴν ἐπιτομωτέραν ἐκλαβὼν τῶν ὁδῶν, καὶ γὰρ μόνος αὐτὴν ἐγίνωσκε, τὸν Χουσὶ φθάνει. Καθεζομένῳ δὲ Δαυΐδῃ μεταξὺ τῶν πυλῶν, καὶ παραμένοντι πότ' αὐτῷ τις ἐλθὼν ἀπὸ τῆς μάχης ἀπαγγείλῃ τὰ κατ' αὐτὴν, τῶν σκοπῶν τις ἰδὼν τὸν Ἀχιμὰν τρέχοντα, καὶ μήπω τίς ἐστι γνωρίσαι δυνάμενος, εἶπε πρὸς τὸν Δαυΐδην βλέπειν τινὰ παραγινόμενον πρὸς αὐτόν. Τοῦ δ' ἄγγελον ἥκειν φήσαντος ἀγαθὸν, μετ' ὀλίγον ἕπεσθαί τινα καὶ ἕτερον ἐδήλωσεν αὐτῷ. Καὶ ἐκεῖνον δὲ ἄγγελον ἀγαθὸν εἰπόντος, ἰδὼν τὸν Ἀχιμὰν ὁ σκοπὸς ἐγγὺς ἤδη γεγενημένον, τὸν Σαδώκου παῖδα τοῦ ἀρχιερέως προστρέχειν ἐσήμαινεν. Ὁ δὲ Δαυΐδης περιχαρὴς γενόμενος ἀγαθῶν ἄγγελον τοῦτον ἔφησεν εἶναι, καί τι τῶν εὐκταίων αὐτῷ φέρειν ἀπὸ τῆς μάχης.

5. Καὶ μεταξὺ ταῦτα λέγοντος τοῦ βασιλέως φανεὶς ὁ Ἀχιμὰς προσεκύνει τὸν βασιλέα. Καὶ πυθομένῳ περὶ τῆς μάχης, νίκην εὐαγγελίζεται καὶ κράτος. Ἐρομένου δὲ τί καὶ περὶ τοῦ παιδὸς ἔχοι λέγειν, 'αὐτὸς μὲν ἔφασκεν εὐθὺς ὁρμῆσαι πρὸς αὐτὸν τῆς τροπῆς τῶν πολεμίων γενομένης, ἀκοῦσαι δὲ μεγάλης βοῆς διωκόντων τὸν Ἀβεσάλωμον· καὶ πλεῖον τούτου μὴ δύνασθαι μαθεῖν διὰ τὸ πεμφθέντα ὑπὸ Ἰωάβου δηλῶσαι τὴν νίκην ἐπείγεσθαι.' Παραγενομένου δὲ τοῦ Χουσὶ καὶ προσκυνήσαντος καὶ τὴν νίκην σημάναντος, περὶ τοῦ παιδὸς αὐτὸν ἀνέκρινεν. Ὁ δὲ "Ἐχθροῖς," εἶπε, "τοῖς σοῖς οἷα συμβέβηκεν Ἀβεσαλώμῳ γένοιτο." Οὗτος ὁ λόγος οὐδὲ τὴν ἐπὶ τῇ νίκῃ χαρὰν εἴασεν οὔτ' αὐτῷ μεῖναι μεγίστην οὖσαν, οὔτε τοῖς στρατιώταις· Αὐτὸς μὲν γὰρ ἀναβὰς ἐπὶ τὸ ὑψηλότατον τῆς πόλεως ἀνεκλαίετο τὸν υἱὸν, τυπτόμενος τὰ στέρνα, καὶ τὴν κεφαλὴν σπαραττόμενος, καὶ παντοίως αὐτὸν αἰκιζόμενος, καὶ,

"Τέκνον," ἐκβοῶν, "αἴθε μοι τὸν θάνατον ἐπελθεῖν ἐγένετο καὶ ἅμα σοι τελευτῆσαι!" Φύσει γὰρ ὢν φιλόστοργος πρὸς ἐκεῖνον ἔτι μᾶλλον συμπαθῶς εἶχεν. Ἡ στρατιὰ δὲ καὶ Ἰώαβος ἀκούσαντες ὅτι πενθεῖ τὸν υἱὸν οὕτως ὁ βασιλεὺς ᾐσχύνθησαν μετὰ τοῦ τῶν νενικηκότων σχήματος εἰςελθεῖν εἰς τὴν πόλιν, κατηφεῖς δὲ καὶ δεδακρυμένοι πάντες ὡς ἀφ᾽ ἥττης παρῆλθον. Κατακαλυψαμένου δὲ τοῦ βασιλέως καὶ στένοντος τὸν υἱὸν, εἴςεισι πρὸς αὐτὸν Ἰώαβος καὶ παρηγορῶν "Ὦ δέσποτα," φησὶ, "λανθάνεις διαβάλλων σαυτὸν οἷς ποιεῖς, ὅτι τοὺς μὲν ἀγαπῶντάς σε καὶ περὶ σοῦ κινδυνεύοντας, καὶ σαυτὸν καὶ τὴν σὴν γενεὰν δοκεῖς μισεῖν, στέργειν δὲ τοὺς ἐχθροτάτους καὶ ποθεῖν οὐκ ἔτ᾽ ὄντας, οἳ δίκῃ τεθνήκασιν. Εἰ γὰρ Ἀβεσάλωμος ἐκράτησε, καὶ τὴν βασιλείαν βεβαίως κατέσχεν, οὐδενὸς ἂν ἡμῶν ὑπελείφθη λείψανον, ἀλλὰ πάντες ἂν ἀπὸ σοῦ καὶ τῶν σῶν
395 ἀρξάμενοι τέκνων ἀπωλώλειμεν οἰκτρῶς, οὐ κλαιόντων ἡμᾶς τῶν πολεμίων ἀλλὰ χαιρόντων, καὶ τοὺς ἐλεοῦντας ἐπὶ τοῖς κακοῖς κολαζόντων. Σὺ δ᾽ οὐκ αἰσχύνῃ ταῦτα ποιῶν ἐπὶ μᾶλλον ἐχθρῷ, ὅτι σὸς υἱὸς ὢν ἀσεβὴς οὕτως ἐγένετο. Παυσάμενος οὖν τῆς ἀδίκου λύπης προελθὼν ὄφθητι τοῖς σαυτοῦ στρατιώταις, καὶ τῆς περὶ τοῦ ἀγῶνος προθυμίας εὐχαρίστησον. Ὡς ἐγὼ τήμερον, ἂν ἐπιμένῃς τοῖς ἄρτι πραττομένοις, ἀναπείσας ἀποστῆναί σου τὸν λαὸν καὶ τὴν βασιλείαν ἑτέρῳ παραδοῦναι, τότε σοι πικρότερον καὶ ἀληθὲς ποιήσω τὸ πένθος." Ταῦτ᾽ εἰπὼν Ἰώαβος ἀπέστρεψεν ἀπὸ τῆς λύπης, καὶ ἤγαγεν εἰς τὸν περὶ τῶν πραγμάτων λογισμὸν τὸν βασιλέα. Μετασχηματίσας γὰρ αὑτὸν Δαυΐδης, καὶ ποιήσας ἐπιτήδειον εἰς τὴν τοῦ πλήθους θέαν, πρὸς ταῖς πύλαις ἐκάθισεν, ὡς ἅπαντα τὸν λαὸν ἀκούσαντα συνδραμεῖν πρὸς αὐτὸν καὶ κατασπάσασθαι. Καὶ ταῦτα μὲν τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον.

CAP. XI. 1. Οἱ δ᾽ ἐκ τῆς μάχης ἀναχωρήσαντες
τῶν Ἑβραίων τῶν μετ᾽ Ἀβεσαλώμου γενόμενοι παρ᾽
ἑαυτοῖς ἕκαστοι διεπέμποντο κατὰ πόλεις, ὑπομιμνή-
σκοντες αὐτοὺς ὧν ηὐεργέτησεν αὐτοὺς Δαυΐδης, καὶ
τῆς ἐλευθερίας ἣν ἐκ πολλῶν καὶ μεγάλων ῥυσάμενος
αὐτοὺς πολέμων παρέσχε, μεμφόμενοι δὲ ὅτι τῆς βα-
σιλείας αὐτὸν ἐκβαλόντες ἄλλῳ ταύτην ἐνεχείρισαν,
καὶ νῦν τεθνηκότος τοῦ κατασταθέντος ὑπ᾽ αὐτῶν
ἡγεμόνος οὐ παρακαλοῦσι Δαυΐδην, παύσασθαι μὲν
τῆς ὀργῆς, εὐνοϊκῶς δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔχειν, τῶν δὲ
πραγμάτων καθὼς ἤδη καὶ πρότερον ποιεῖσθαι πρό-
νοιαν τὴν βασιλείαν ἀπολαβόντα. Ταῦτα μὲν οὖν
συνεχέστερον ἀπηγγέλλετο τῷ Δαυΐδῃ. Καὶ ἐκεῖνος
οὐδὲν ἧττον ἔπεμψε πρὸς Σάδωκον καὶ Ἀβιάθαρον
τοὺς ἀρχιερέας, ἵνα τοῖς ἄρχουσι τῆς Ἰούδα φυλῆς
διαλεχθῶσιν, ‛ὡς αἰσχρόν ἐστιν αὐτοῖς ἄλλας φυλὰς
πρὸ ἐκείνης Δαυΐδην χειροτονῆσαι βασιλέα, καὶ ταῦθ᾽
ὑμῶν συγγενῶν ὄντων καὶ πρὸς αὐτὸν κοινὸν αἷμα
κεκληρωμένων.᾽ Τὰ δ᾽ αὐτὰ καὶ Ἀμεσσᾷ τῷ στρα-
τηγῷ προσέταξεν αὐτοὺς λέγειν, ‛ὅτι τῆς ἀδελφῆς υἱὸς
ὢν αὐτοῦ μὴ πείθει τὸ πλῆθος Δαυΐδῃ τὴν βασι-
λείαν ἀποδοῦναι· προσδοκᾶν δὲ παρ᾽ αὐτοῦ μὴ διαλ-
λαγὴν μόνον, τοῦτο γὰρ ἤδη γέγονεν, ἀλλὰ καὶ τὴν
ἅπαντος τοῦ λαοῦ στρατηγίαν, ἣν αὐτῷ καὶ Ἀβεσά-
λωμος παρέσχεν.᾽ Καὶ οἱ μὲν ἀρχιερεῖς ἃ μὲν τοῖς
τῆς φυλῆς ἄρχουσι διελέχθησαν, ἃ δὲ τὸν Ἀμεσσὰν
ἔπεισαν τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτὸν εἰπόντες,
ἐγχειρεῖν ταῖς ὑπὲρ αὐτοῦ φροντίσι. Καὶ πείθει γε
τὴν φυλὴν παραχρῆμα πέμψαι πρὸς Δαυΐδην πρέ- 396
σβεις, παρακαλοῦντας εἰς τὴν ἰδίαν ἐπανελθεῖν βα-
σιλείαν. Τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ πάντες ἐποίουν οἱ Ἰσραη-
λῖται προτρεψαμένου τοῦ Ἀμεσσᾶ.

2. Τῶν μὲν πρέσβεων ἀφικομένων πρὸς αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα παρεγένετο. Πάντας δὲ τοὺς ἄλλους ἔφθασεν ἡ Ἰούδα φυλὴ πρὸς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν

ἀπαντῆσαι τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁ Γήρας παῖς Σεμεεὶ μετὰ χιλίων ἀνδρῶν, οὓς ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς ἐπήγετο, καὶ Σιβὰς δὲ ἀπελεύθερος Σαούλου, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ πεντεκαίδεκα τὸν ἀριθμὸν ὄντες μετὰ οἰκετῶν εἴκοσιν. Οὗτοι σὺν τῇ Ἰούδα φυλῇ τὸν ποταμὸν ἐγεφύρωσαν, ἵνα ῥᾷστα διαβῇ μετὰ τῶν ἰδίων ὁ βασιλεύς. Ὡς δὲ ἧκεν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην ἠσπάσατο μὲν αὐτὸν ἡ Ἰούδα φυλὴ, προσέπεσε δ᾽ ἀναβὰς ἐπὶ τὴν γέφυραν Σεμεεὶ, καὶ κατασχὼν αὐτοῦ τοὺς πόδας ἐδεῖτο ʻσυγγνῶναι περὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἡμαρτημένων, καὶ μὴ γενέσθαι πικρὸν αὐτῷ, μηδὲ τοῦτο πρῶτον ἡγήσασθαι τὴν τιμωρίαν ἐν ἐξουσίᾳ γενόμενον, λογίσασθαι δὲ ὅτι καὶ μετανοήσας ἐφ᾽ οἷς ἐσφάλη πρῶτος ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν ἐσπούδασε.᾽ Ταῦτα δὲ ἀντιβολοῦντος αὐτοῦ καὶ οἰκτιζομένου Ἀβεσσαῖος ὁ Ἰωάβου ἀδελφὸς, "Διὰ τοῦτο οὖν," εἶπεν, "οὐ τεθνήξῃ βλασφημήσας τὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κατασταθέντα βασιλεύειν;" Δαυΐδης δ᾽ ἐπιστραφεὶς εἰς αὐτὸν, "Οὐ παύεσθ᾽," εἶπεν, "ὦ Σαρουΐας παῖδες; μὴ κινήσητε πάλιν ἡμῖν καινὰς ἐπὶ ταῖς πρώταις ταραχὰς καὶ στάσεις. Οὐ γὰρ ἀγνοεῖν ὑμᾶς προσῆκεν ὅτι σήμερον ἄρχομαι τῆς βασιλείας. Διὸ πᾶσιν ἀφιέναι τὰς κολάσεις τοῖς ἀσεβήσασιν ὄμνυμι, καὶ μηδένα τῶν ἁμαρτόντων ἐπεξελθεῖν. "Σύ τε," εἶπεν, "ὦ Σεμεεὶ, θάῤῥει, καὶ δείσῃς μηδὲν ὡς τεθνηξόμενος." Ὁ δὲ προσκυνήσας αὐτὸν προῆγεν.

3. Ἀπήντησε δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Σαούλου υἱωνὸς Μεμφίβοσθος ῥυπαράν τε τὴν ἐσθῆτα περικείμενος, καὶ τὴν κόμην βαθεῖαν καὶ κατημελημένην ἔχων. Μετὰ γὰρ τὴν Δαυΐδου φυγὴν οὔτ᾽ ἀπεκείρατο λυπούμενος, οὔτε καθῆρε τὴν ἐσθῆτα, κατακρίνας αὐτοῦ συμφορὰν ταύτην ἐπὶ τῇ τοῦ βασιλέως μεταβολῇ. Διεβέβλητο δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου Σιβᾶ πρὸς αὐτὸν ἀδίκως. Ἀσπασαμένου δ᾽ αὐτοῦ καὶ προσκυνήσαντος, ἤρξατο πυνθάνεσθαι, ʻτί δήποτ᾽ οὐ συνεξῆλθεν αὐτῷ καὶ κοινωνὸς ἦν τῆς φυγῆς;᾽ Ὁ δ᾽,

"Ἀδίκημα τοῦτο," ἔλεγεν, "εἶναι Σιβᾶ. Κελευσθεὶς γὰρ παρασκευάσαι τὰ πρὸς τὴν ἔξοδον οὐκ ἐφρόντισεν, ἀλλ' ὥσπερ ἀνδραπόδου τινὸς οὕτως παρήκουσεν. Εἰ μέντοι γε τὰς βάσεις εἶχον ἐῤῥωμένας, οὐκ ἂν ἀπελείφθην σου, χρῆσθαι πρὸς τὴν φυγὴν ταύταις δυνάμενος. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον ἠδίκησέ μου τὴν πρός σε, δέσποτα, εὐσέβειαν, ἀλλὰ καὶ προσδιέβαλε, καὶ διεψεύσατο κακουργῶν. Ἀλλ' οἶδα ὅτι τούτων οὐδὲν ἡ διάνοια ἡ σὴ προσίεται, δικαία τε οὖσα καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἣν ἰσχύειν τε βούλεται καὶ τὸ θεῖον, ἀγαπῶσα. Μείζονα γὰρ κινδυνεύσας πα- 397
θεῖν ὑπὸ τοῦ πάππου τοῦ ἐμοῦ, καὶ τῆς ὅλης ἡμῶν γενεᾶς ὀφειλούσης εἰς ἐκεῖνα ἀπολωλέναι, σὺ μέτριος καὶ χρηστὸς ἐγένου, τότε μάλιστα πάντων ἐκείνων λήθην ποιησάμενος, ὅτ' ἐξουσίαν τῆς ὑπὲρ αὐτῶν τιμωρίας εἶχεν ἡ μνήμη. Φίλον δὲ σὺν ἔκρινας ἐμὲ, καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης εἶχες ὁσημέραι, καὶ οὐδὲν ἀπέλειπον τῶν συγγενῶν τοῦ μάλιστα τιμωμένου." Ταῦτ' εἰπόντος οὔτε τὸν Μεμφίβοσθον ἔγνω κολάζειν, οὔθ' ὡς καταψευσάμενον τὸν Σιβὰν καταδικάζειν. Ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τοῦ μὴ μετὰ Σιβᾶ πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν ἐκείνῳ πάντα χαρίσασθαι φήσας, αὐτῷ δὲ συγγινώσκειν ὑπέσχετο, τῆς οὐσίας αὐτῷ τὸ ἥμισυ κελεύσας ἀποδοθῆναι. Ὁ δὲ Μεμφίβοσθος, "Πάντα μὲν," εἶπεν, "ἐχέτω ὁ Σιβὰς, ἐμοὶ δ' ἀπόχρη τὸ σὲ τὴν βασιλείαν ἀπολαβεῖν."

4. Βερζελαῖον δὲ τὸν Γαλαδίτην ἄνδρα μέγαν καὶ καλὸν, καὶ πολλὰ παρεσχημένον ἐν ταῖς Παρεμβολαῖς αὐτῷ, Δαυΐδην τε προπέμψαντα μέχρι τοῦ Ἰορδάνου, παρεκάλει συνελθεῖν ἕως τῶν Ἱεροσολύμων, γηροκομήσειν γὰρ αὐτὸν ἐν πάσῃ τιμῇ, καὶ ὡς πατρὸς ἐπιμεληθήσεσθαι, καὶ προνοήσειν ἐπηγγέλλετο. Ὁ δὲ πόθῳ τῶν οἴκοι παρῃτεῖτο τὴν μετ' αὐτοῦ διατριβὴν, καὶ 'τὸ γῆρας λέγων ὁ τοιοῦτον αὐτῷ τυγχάνειν ὥστε ἀπολαύειν τῶν ἡδέων, εἰς ὀγδοήκοντα ἔτη προβεβηκότος, ἀλλ' ὥστε καταλύσεως ἤδη καὶ ταφῆς προ-

νοεῖν, ἐπὶ ταύτην ἠξίου βουλόμενον αὐτῷ χαρίζεσθαι
τὰ κατ᾽ ἐπιθυμίαν ἀπολῦσαι· οὔτε γὰρ τροφῆς οὔτε
ποτοῦ συνιέναι διὰ τὸν χρόνον· ἀποκεκλεῖσθαι δ᾽ αὐ-
τῷ καὶ τὰς ἀκοὰς ἤδη πρὸς αὐλῶν ἤχους καὶ μέλη
τῶν ἄλλων ὀργάνων, ὅσα παρὰ βασιλεῦσι τέρπει τοὺς
συνδιαιτωμένους.᾽ Οὕτως δὲ λιπαρῶς δεομένου, “Σὲ
μὲν,” εἶπεν, “ἀπολύω, τὸν δὲ υἱὸν Ἀχίμανον ἄφες
μοι· πάντων γὰρ αὐτῷ μεταδώσω τῶν ἀγαθῶν.” Καὶ
Βερζελαῖος μὲν καταλιπὼν τὸν υἱὸν, καὶ προσκυνή-
σας τὸν βασιλέα, καὶ πάντων ἐπευξάμενος αὐτῷ τέ-
λος ὧν ἔχει κατὰ ψυχὴν, οἴκαδε ὑπέστρεψεν. Πα-
ραγίνεται δ᾽ εἰς Γάλγαλα Δαυΐδης, τοῦ λαοῦ παντὸς
ἤδη τὸ ἥμισυ περὶ αὐτὸν ἔχων καὶ τὴν Ἰούδα φυλήν.

5. Ἀφικνοῦνται δ᾽ εἰς Γάλγαλα πρὸς αὐτὸν οἱ
τῆς χώρας πρῶτοι μετὰ πολλῆς πληθύος, καὶ τὴν
Ἰούδα φυλὴν κατεμέμφοντο λάθρα πρὸς αὐτὸν ἐλθοῦ-
σαν, ὡς δεῖν ὁμοῦ πάντας μιᾷ γνώμῃ ποιήσασθαι τὴν
ὑπάντησιν. Οἱ δ᾽ ἄρχοντες τῆς Ἰούδα φυλῆς, ‘μὴ
δυςχεραίνειν αὐτοὺς ἠξίουν προληφθέντας· καὶ γὰρ
συγγενεῖς ὄντες αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον προνο-
ούμενοι καὶ στέργοντες φθάσαι, οὐ μέντοι γε διὰ τὸ
προελθεῖν δῶρα λαβεῖν αὐτοὺς, ἵν᾽ ἔχωσιν ἐπὶ τούτῳ
δυςφορεῖν ὕστεροι πρὸς αὐτὸν ἐλθόντες.᾽ Ταῦτα τῶν
τῆς Ἰούδα φυλῆς ἡγεμόνων εἰπόντων, οἱ τῶν ἄλλων
ἄρχοντες οὐχ ἡσύχασαν. “Ἀλλ᾽ ἡμεῖς μὲν,” ἔφα-
σαν, “ὦ ἀδελφοὶ, θαυμάζομεν ὑμᾶς αὐτῶν ἀποκα-
λοῦντας μόνων συγγενῆ τὸν βασιλέα. Ὁ γὰρ τὴν ἁπάν-
των ἐξουσίαν παρὰ τοῦ θεοῦ λαβὼν, πάντων ἡμῶν εἶ-
398 ναι συγγενὴς κρίνεται. Καὶ διὰ τοῦτο μὲν λαὸς
ἅπας ἕνδεκα μοίρας ἔχει, μίαν δὲ ὑμεῖς, καὶ πρεσβύ-
τεροι ἐσμὲν, καὶ οὐκ ἐποιήσατε δίκαια, κρύφα καὶ
λεληθότως ἐλθόντες πρὸς τὸν βασιλέα.”

6. Τοιαῦτα τῶν ἡγεμόνων πρὸς ἀλλήλους δια-
λεχθέντων, ἀνήρ τις πονηρὸς καὶ στάσει χαίρων, ὄνο-
μα Σαβαῖος, υἱὸς Βυχορίου, τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς,
στὰς ἐν μέσῳ πρὸς τὸ πλῆθος, μέγα βοήσας εἶπεν,

"Οὔτ᾽ ἔχει τις ἡμῶν παρὰ Δαυΐδου μοίρας, οὔτε κλῆρον παρὰ τῷ Ἰεσσαίου παιδί!" Καὶ μετὰ τοὺς λόγους σαλπίσας κέρατι, σημαίνει πόλεμον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ πάντες ἠκολούθησαν ἐκείνῳ Δαυΐδην καταλιπόντες. Μόνη δ᾽ αὐτῷ παρέμεινεν ἡ Ἰούδα φυλὴ, καὶ κατέστησεν αὐτὸν εἰς τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις βασίλειον. Καὶ τὰς μὲν παλλακὰς, αἷς ὁ υἱὸς αὐτοῦ συνῆλθεν Ἀβεσάλωμος, εἰς ἄλλην μετήγαγεν οἰκίαν, πάντα προστάξας αὐταῖς χορηγεῖν τὰ ἐπιτήδεια τοὺς ἐπιμελομένους, αὐτὸς δ᾽ οὐκ ἔτι ἐπλησίαζεν αὐταῖς. Ἀποδείκνυσι δὲ καὶ τὸν Ἀμεσσὰν στρατηγὸν, καὶ τὴν τάξιν αὐτῷ ἐφ᾽ ἧς Ἰώαβος ἦν δίδωσιν, ἐκέλευσέ τε στρατιὰν ὅση δύναται συναγαγόντα ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς μεθ᾽ ἡμέρας τρεῖς ὡς αὐτὸν ἐλθεῖν, ἵνα παραδοὺς αὐτῷ πᾶσαν τὴν δύναμιν ἐκπέμψῃ πολεμήσοντα τὸν υἱὸν Βοχορίου. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ Ἀμεσσᾶ, καὶ περὶ τὴν ἄθροισιν τῆς στρατιᾶς βραδύνοντος ὡς οὐκ ἐπανήει, τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἰώαβον ἔλεγεν, "Οὐκ εἶναι σύμφορον ἀνοχὴν τῷ Σαβαίῳ διδόναι, μὴ γενόμενος ἐν πλείονι παρασκευῇ μειζόνων κακῶν καὶ πραγμάτων αἴτιος, ἢ Ἀβεσάλωμος αὐτοῖς κατέστη, γένηται. Μὴ περίμενε τοίνυν ἔτι μηδὲν, ἀλλὰ τὴν οὖσαν παραλαβὼν δύναμιν, καὶ τοὺς ἑξακοσίους μετὰ Ἀβεσσαίου τοῦ ἀδελφοῦ σου, δίωκε τὸν πολέμιον. Καὶ ὅπου ποτ᾽ ἂν αὐτὸν καταλάβῃς ὄντα, πειράθητι συμβαλεῖν. Σπούδασον δ᾽ αὐτὸν φθάσαι, μὴ πόλεις ὀχυρὰς καταλαβόμενος ἀγῶνας ἡμῖν καὶ πολλοὺς ἱδρῶτας παρασκευάσῃ."

7. Ἰώαβος δ᾽ οὐκ ἔτι μέλλειν ἔκρινεν, ἀλλὰ τόν τε ἀδελφὸν καὶ τοὺς ἑξακοσίους παραλαβὼν, καὶ ὅση λοιπὴ δύναμις ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἕπεσθαι κελεύσας, ἐξώρμησεν ἐπὶ τὸν Σαβαῖον. Ἤδη δὲ ἐν Γαβαῷ — κώμη δ᾽ ἔστιν αὕτη σταδίους ἀπέχουσα τεσσαράκοντα τῶν Ἱεροσολύμων — γεγενημένος, πολλὴν Ἀμεσσᾶ δύναμιν ἀγαγόντος ἀπήντησεν αὐτῷ. Περιζωσάμενος δὲ μάχαιραν, καὶ θώρακα ἐνδεδυμένος

Ἰώαβος, προσιόντος ἀσπάσασθαι τοῦ Ἀμεσσᾶ, φιλοτέχνως τὴν μάχαιραν αὐτομάτως ἐκ τῆς θήκης ἐποίησεν ἐκπεσεῖν· βαστάσας δ᾽ αὐτὴν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τῇ ἑτέρᾳ τὸν Ἀμεσσὰν ἐγγὺς γενόμενον ὡς καταφιλήσων τοῦ γενείου λαβόμενος, οὐ προειδόμενον εἰς τὴν γαστέρα πλήξας ἀπέκτεινεν, ἀσεβὲς ἔργον διαπραξάμενος καὶ παντελῶς ἀνόσιον, ἀγαθὸν νεανίαν καὶ συγγενῆ καὶ μηδὲν ἀδικήσαντα ζηλοτυπήσας τῆς στρατηγίας καὶ τῆς παρὰ τῷ βασιλεῖ πρὸς αὐτὸν ἰσοτιμίας. Διὰ ταύτην γὰρ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν Ἀβέννηρον ἐφόνευσεν. Ἀλλ᾽ ἐκεῖνο μὲν αὐτοῦ τὸ παρανόμημα πρόφασις εὐπρεπὴς συγγνωστὸν ἐδόκει ποιεῖν, ὁ ἀδελφὸς Ἀσάηλος ἐκδεδικῆσθαι νομιζόμενος, τοῦ δ᾽
399 Ἀμεσσᾶ φόνου οὐδὲν τοιοῦτον ἔσχε παρακάλυμμα. Ἀποκτείνας δὲ τὸν στρατηγὸν ἐδίωκε τὸν Σαβαῖον, καταλιπὼν ἕνα πρὸς τῷ νεκρῷ, βοᾶν ἐντειλάμενος πρὸς τὴν στρατιὰν, ὅτι ‛τέθνηκε μὲν Ἀμεσσὰς δικαίως καὶ μετ᾽ αἰτίας κολαζόμενος, εἰ δὲ φρονεῖτε τὰ τοῦ βασιλέως, ἕπεσθε αὐτοῦ τῷ στρατηγῷ Ἰωάβῳ, καὶ Ἀβεσσαίῳ τῷ τούτου ἀδελφῷ.᾽ Κειμένου δὲ τοῦ σώματος ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ παντὸς τοῦ πλήθους ἐπ᾽ αὐτὸ συῤῥέοντος, καὶ οἷα ὄχλος φιλεῖ, ἐθαύμαζον πλέον προςιστάμενοι, βαστάσας ἐκεῖθεν ὁ φύλαξ, καὶ κομίσας εἴς τι χωρίον ἀπωτάτω τῆς ὁδοῦ τίθησιν αὐτόθι καὶ καλύπτει ἱματίῳ. Τούτου γενομένου, πᾶς ὁ λαὸς ἠκολούθησε τῷ Ἰωάβῳ. Διώξαντι δ᾽ αὐτῷ διὰ πάσης τῆς Ἰσραηλίτιδος χώρας τὸν Σαβαῖον δηλοῖ τις ἐν ὀχυρᾷ πόλει τυγχάνειν αὐτὸν, Ἀβελμαχέᾳ λεγομένῃ. Παραγενόμενος δ᾽ ἐκεῖ, καὶ τῇ στρατιᾷ περικαθίσας τὴν πόλιν, καὶ χαράκωμα περὶ αὐτὴν πηξάμενος, ὑπορύσσειν ἐκέλευσε τοῖς στρατιώταις τὰ τείχη, καὶ καταβάλλειν αὐτά. Μὴ δεξαμένων γὰρ αὐτὸν τῶν ἐν τῇ πόλει, χαλεπῶς πρὸς αὐτοὺς διετέθη.

8. Γύναιον δέ τι σῶφρον καὶ συνετὸν, ἐπ᾽ ἐσχάταις ἤδη τὴν πατρίδα κειμένην θεασάμενον, ἀναβὰν ἐπὶ τὸ τεῖχος προςκαλεῖται διὰ τῶν ὁπλιτῶν τὸν Ἰώα-

βον. Προσελθόντος δ᾽ ἤρξατο λέγειν, "Ὡς ὁ θεὸς τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς στρατηγοὺς ἀποδείξειεν, ἵνα τοὺς πολεμίους τοὺς Ἑβραίων ἐξάρωσι καὶ παρέχωσιν αὐτοῖς εἰρήνην ἁπάντων. Σὺ δὲ σπουδάζεις μητρόπολιν Ἰσραηλιτῶν καταβαλεῖν καὶ πορθῆσαι, μηδὲν ἐξαμαρτοῦσαν." Ὁ δὲ 'ἵλεω μὲν εὔχεται τὸν θεὸν αὐτῷ διαμένειν· αὐτὸς δὲ οὕτως ἔχειν εἶπεν, ὡς μηδένα τοῦ λαοῦ φονεῦσαι, οὐχ ὅτι πόλιν ἐξελεῖν βούλεσθαι τηλικαύτην· λαβὼν μέντοι παρ᾽ αὐτῶν τὸν ἀντάραντα τῷ βασιλεῖ πρὸς τιμωρίαν Σαβαῖον υἱὸν τοῦ Βοχορίου, παύσασθαι τῆς πολιορκίας καὶ τὴν στρατιὰν ἀπάξειν.' Ὡς δ᾽ ἤκουσεν ἡ γυνὴ τὰ παρὰ τοῦ Ἰωάβου, μικρὸν ἐπισχεῖν δεηθεῖσα, τὴν γὰρ κεφαλὴν εὐθέως αὐτῷ ῥιφθήσεσθαι τοῦ πολεμίου, καταβαίνει πρὸς τοὺς πολίτας, καὶ "Βούλεσθ᾽," εἰποῦσα, "κακοὶ κακῶς μετὰ τέκνων ἀπολέσθαι καὶ γυναικῶν ὑπὲρ ἀνθρώπου πονηροῦ καὶ μηδὲ τίς ἐστι γνωρίμου, καὶ τοῦτον ἔχειν ἀντὶ Δαυΐδου τοῦ τοσαῦτα εὐεργετήσαντος ὑμᾶς βασιλέως, καὶ πρὸς δύναμιν τοσαύτην καὶ τηλικαύτην ἀνταίρειν μίαν πόλιν"; πείθει τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντας τοῦ Σαβαίου ῥίψαι ταύτην εἰς τὸ Ἰωάβου στράτευμα. Τούτου γενομένου σημάνας ἀνακλητικὸν ὁ τοῦ βασιλέως στρατηγὸς ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, καὶ παραγενόμενος εἰς Ἱεροσόλυμα, παντὸς ἀποδείκνυται πάλιν τοῦ λαοῦ στρατηγός. Καθίστησι δὲ καὶ Βαναίαν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων καὶ τῶν ἑξακοσίων, Ἀδώραμον δ᾽ ἐποίησεν ἐπὶ τῶν φόρων, καὶ Σαβάθην καὶ Ἀχίλαον ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων, Σουσὰν δὲ γραμματέα, Σάδωκον δὲ καὶ Ἀβιάθαρον ἀπέφηνεν ἱερεῖς.

CAP. XII. 1. Μετὰ δὲ ταῦτα τῆς χώρας λιμῷ φθειρομένης ἱκέτευσε Δαυΐδης τὸν θεὸν ἐλεῆσαι τὸν λαὸν, καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῷ καὶ τὴν ἴασιν φανερὰν ποιῆσαι τῆς νόσου. Τῶν δὲ προφητῶν εἰπόντων, 'βούλεσθαι τὸν θεὸν ἐκδικίας τυχεῖν τοὺς Γαβαωνί-

τας, οὓς Σάουλος ὁ βασιλεὺς ἀποκτείνας ἠσέβησεν ἐξαπατήσας, καὶ τοὺς ὅρκους αὐτοῖς οὓς ὁ στρατηγὸς Ἰησοῦς ὤμοσε καὶ ἡ γερουσία μὴ φυλάξας· ἐὰν τοίνυν δίκην ἣν αὐτοὶ θέλουσιν οἱ Γαβαωνῖται λαβεῖν ὑπὲρ τῶν ἀνῃρημένων, ταύτην αὐτοῖς παράσχῃ, διαλλαγήσεσθαι καὶ τὸν ὄχλον ἀπαλλάξειν τῶν κακῶν ἐπηγγέλλετο.' Ὡς οὖν ταῦτα παρὰ τῶν προφητῶν ἔμαθεν ἐπιζητεῖν τὸν θεὸν, μεταπέμπεται τοὺς Γαβαωνίτας, καὶ τίνος βούλονται τυχεῖν ἐπηρώτα. Τῶν δ' ἐκ τοῦ γένους τοῦ Σαούλου παραλαβεῖν ἑπτὰ παῖδας ἀξιωσάντων πρὸς τιμωρίαν, ὁ βασιλεὺς ἀναζητήσας παρέδωκεν αὐτοῖς, Μεμφιβόσθου φεισάμενος τοῦ Ἰωνάθου παιδός. Παραλαβόντες δὲ οἱ Γαβαωνῖται τοὺς ἄνδρας, ὡς ἐβούλοντο ἐκόλασαν. Ἤρξατο δ' ὕειν παραχρῆμα ὁ θεὸς, καὶ τὴν γῆν πρὸς γονὴν καρπῶν ἀνακαλεῖν, ἀπολύσας τοῦ πρότερον αὐχμοῦ, καὶ πάλιν εὐθήνησεν ἡ τῶν Ἑβραίων χώρα. Στρατεύεται δὲ μετ' οὐ πολὺν χρόνον ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Παλαιστίνους, καὶ συνάψας μάχην αὐτοῖς καὶ τρεψάμενος, ἐμονώθη διώκων. Καὶ γενόμενος ἔκλυτος ὤφθη ὑπό τινος τῶν πολεμίων, Ἄκμωνος μὲν τὸ ὄνομα, Ἀράφου δὲ παιδός· οὗτος ἦν μὲν καὶ ἀπόγονος τῶν γιγάντων. Ἔχων δὲ καὶ ξυστὸν, οὗ τὴν λαβὴν συνέλκειν σταθμὸν τριακοσίους σίκλους, καὶ θώρακα ἁλυσιδωτὸν καὶ ῥομφαίαν, ὥρμησεν ἐπιστραφεὶς ὡς ἀποκτείνων τὸν τῶν πολεμίων βασιλέα· παρεῖτο γὰρ ὑπὸ τοῦ κόπου. Ἐπιφανεὶς δ' ἐξαίφνης Ἀβεσσαῖος ὁ Ἰωάβου ἀδελφὸς τὸν βασιλέα μὲν ὑπερήσπισε περιβὰς κείμενον, ἀπέκτεινε δὲ τὸν πολέμιον. Ἤνεγκε δ' ἐπὶ τῷ παρ' ὀλίγον κινδυνεῦσαι τὸν βασιλέα χαλεπῶς τὸ πλῆθος. Καὶ οἱ ἡγεμόνες ὥρκωσαν αὐτὸν μηκέτι εἰς μάχην ἀπαντῆσαι σὺν αὐτοῖς, μὴ δι' ἀνδρείαν καὶ προθυμίαν παθών τι τῶν δεινῶν στερήσῃ τὸν λαὸν τῶν δι' αὐτὸν ἀγαθῶν, ὅσα τε ἤδη παρέσχηκε, καὶ ὅσων ἔτι μεθέξουσι πολὺν βιώσαντος χρόνον.

2. Συνελθόντων δὲ τῶν Παλαιστίνων εἰς Γαζά-

ραν πόλιν, ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἔπεμψεν ἐπ' αὐτοὺς στρατιάν. Ἠρίστευσε δὲ τότε καὶ σφόδρα ηὐδοκίμησεν Σοβακχὶς ὁ Χετταῖος, εἷς τῶν περὶ Δαυΐδην ἀνδρειοτάτων· ἀπέκτεινε γὰρ πολλοὺς τῶν αὐχούντων προγόνους τοὺς Γίγαντας, καὶ μέγα ἐπ' ἀνδρείᾳ φρονούντων, αἴτιός τε τῆς νίκης τοῖς Ἑβραίοις ἐγένετο. Καὶ μετ' ἐκείνην τὴν ἧτταν, πάλιν ἐπολέμησαν οἱ Παλαιστῖνοι. Καὶ στρατιὰν ἐπ' αὐτοὺς Δαυΐδου 401
πέμψαντος, ἠρίστευσε Νεφάνος ὁ συγγενὴς αὐτοῦ. Μονομαχήσας γὰρ τῷ πάντων ἀνδρειοτάτῳ τῶν Παλαιστίνων, ἀπέκτεινεν αὐτὸν, καὶ τοὺς ἄλλους εἰς φυγὴν ἔτρεψε, πολλοί τε αὐτῶν ἀπέθανον μαχόμενοι. Διαλιπόντες δ' ὀλίγον χρόνον, ἐστρατοπέδευσαν πρὸς τῇ πόλει τῶν ὅρων τῆς Ἑβραίων χώρας οὐκ ἄπωθεν. Ἦν δ' αὐτοῖς ἀνὴρ, τὸ μὲν ὕψος ἓξ πηχῶν, δακτύλους δ' ἐν ἑκατέρῳ τῶν βάσεων καὶ τῶν χειρῶν ἑνὶ περισσοτέρους εἶχε τῶν κατὰ φύσιν. Ἐκ τῆς οὖν πεμφθείσης ἐπ' αὐτοὺς ὑπὸ Δαυΐδου στρατιᾶς, τούτῳ μονομαχήσας Ἰωνάθης ὁ Σαμᾶ υἱὸς ἀνεῖλέ τε αὐτὸν, καὶ τῆς ὅλης νίκης ῥοπὴ γενόμενος δόξαν ἀριστείας ἀπηνέγκατο. Καὶ οὗτος γὰρ ὁ Παλαιστῖνος ηὔχει τῶν Γιγάντων ἀπόγονος εἶναι· μετὰ δὲ ταύτην τὴν μάχην οὐκ ἔτι τοῖς Ἰσραηλίταις ἐπολέμησαν.

3. Ἀπηλλαγμένος δ' ἤδη πολέμων ὁ Δαυΐδης καὶ κινδύνων, καὶ βαθείας ἀπολαύων τὸ λοιπὸν εἰρήνης, ᾠδὰς εἰς τὸν θεὸν καὶ ὕμνους συνετάξατο, μέτρου ποικίλου, τοὺς μὲν γὰρ τριμέτρους, τοὺς δὲ πενταμέτρους ἐποίησεν. Ὄργανά τε κατασκευάσας ἐδίδαξε πρὸς αὐτὰ τοὺς Λευΐτας ὑμνεῖν τὸν θεὸν, κατά τε τὴν τῶν καλουμένων Σαββάτων ἡμέραν, καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ἑορτάς. Ἡ δὲ τῶν ὀργάνων ἰδέα τοιαύτη τίς ἐστι τὸν τρόπον· ἡ μὲν κινύρα, δέκα χορδαῖς ἐξημμένη, τύπτεται πλήκτρῳ, ἡ δὲ νάβλα, δώδεκα φθόγγους ἔχουσα, τοῖς δακτύλοις κρούεται. Κύμβαλά τε ἦν πλατέα καὶ μεγάλα χάλκεα. Καὶ περὶ μὲν

τούτων ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῖν, ὥςτε μὴ τελέως ἀγνοεῖν τὴν τῶν προειρημένων ὀργάνων φύσιν, ἀρκούντως λέλεκται.

4. Τῷ δὲ βασιλεῖ πάντες ἦσαν οἱ περὶ αὐτὸν ἀνδρεῖοι. Τούτων δ᾽ οἱ διασημότατοι καὶ λαμπροὶ τὰς πράξεις ὀκτὼ καὶ τριάκοντα, ὧν πέντε μόνον διηγήσομαι τὰ ἔργα· φανερὰς γὰρ καὶ τὰς τῶν ἄλλων ἀρετὰς ἀρκέσουσιν οὗτοι ποιῆσαι. Δυνατοὶ γὰρ ἦσαν οὗτοι καὶ χώρας ὑπάγεσθαι καὶ μεγάλων ἐθνῶν κρατῆσαι. Πρῶτος μὲν οὖν Ἰέσσαιμος υἱὸς Ἀχεμαίου, ὃς πολλάκις εἰς τὴν παράταξιν ἐμπηδῶν τῶν πολεμίων οὐ πρὶν ἀνεπαύετο μαχόμενος, πρὶν ἐννακοσίους αὐτῶν κατέβαλε. Μετ᾽ αὐτὸν ἦν Ἐλεάζαρος υἱὸς Δωδείου, ὃς ἦν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν Ἀρασάμῳ. Οὗτός ποτε, τῶν Ἰσραηλιτῶν καταπλαγέντων τὸ πλῆθος τῶν Παλαιστίνων καὶ φευγόντων, μόνος ἔμεινε, καὶ συμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀπέκτεινεν αὐτῶν πολλοὺς, ὡς ὑπὸ τοῦ αἵματος προςκολληθῆναι τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ τῇ δεξιᾷ, καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας ἰδόντας τετραμμένους ὑπ᾽ αὐτοῦ τοὺς Παλαιστίνους, καταβάντας ἀπὸ τῶν ὀρέων, διώκειν, καὶ θαυμαστὴν καὶ διαβόητον τότε νίκην ἄρασθαι, τοῦ μὲν Ἐλεαζάρου κτείνοντος, ἑπομένου δὲ τοῦ πλήθους καὶ σκυλεύοντος τοὺς ἀναιρουμένους. Τρίτος δὲ ἦν Ἰλοῦ μὲν υἱὸς, Σεβὰς δὲ ὄνομα. Καὶ οὗτος ἐν τοῖς πρὸς Παλαιστίνους ἀγῶσιν, εἰς τόπον Σιαγόνα λεγόμενον αὐτῶν
402 παραταξαμένων, ὡς οἱ Ἑβραῖοι πάλιν τὴν δύναμιν φοβηθέντες οὐκ ἔμειναν, ὑπέστη μόνος ὡς στράτευμα καὶ τάξις. Καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν κατέβαλεν, τοὺς δ᾽ οὐ καρτερήσαντας αὐτοῦ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν βίαν, ἀλλ᾽ εἰς φυγὴν ἀποστραφέντας ἐδίωξε. Ταῦτα μὲν ἔργα χειρῶν καὶ μάχης οἱ τρεῖς ἐπεδείξαντο. Καθ᾽ ὃν δὲ καιρὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ὄντος τοῦ βασιλέως, ἐπῆλθεν ἡ Παλαιστίνων δύναμις πολεμῆσαι, Δαυΐδης μὲν ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν ἀνῆλθεν, ὡς προειρήκαμεν, πευσόμενος τοῦ θεοῦ περὶ τοῦ πολέμου. Τῆς δὲ τῶν

ἐχθρῶν παρεμβολῆς ἐν τῇ κοιλάδι κειμένης, ἣ μέχρι πόλεως Βηθλεὲμ διατείνει, σταδίους Ἱεροσολύμων ἀπεχούσης εἴκοσι, ὁ Δαυΐδης τοῖς ἑταίροις "Καλὸν ὕδωρ," εἶπεν, ἔχομεν ἐν τῇ πατρίδι μου, καὶ μάλιστα τὸ πρὸς τῷ λάκκῳ τῷ πρὸς τῇ πύλῃ," θαυμάζων, 'εἴ τις ἐξ αὐτοῦ πιεῖν αὐτῷ κομίσειε, μᾶλλον ἐθελήσειν, ἢ εἰ πολλὰ χρήματα διδοίη.' Ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ τρεῖς ἄνδρες οὗτοι, παραχρῆμα ἐκδραμόντες, καὶ διὰ μέσου τοῦ τῶν πολεμίων ὁρμήσαντες στρατοπέδου ἧκον εἰς Βηθλεὲμ, καὶ τοῦ ὕδατος ἀρυσάμενοι πάλιν διὰ τῆς παρεμβολῆς ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν βασιλέα, ὡς τοὺς Παλαιστίνους καταπλαγέντας αὐτῶν τὸ θράσος καὶ τὴν εὐψυχίαν ἠρεμῆσαι, καὶ μηδὲν ἐπ' αὐτοὺς τολμῆσαι, καταφρονήσαντας τῆς ὀλιγότητος. Κομισθέντος δὲ τοῦ ὕδατος οὐκ ἔπιεν ὁ βασιλεὺς, κινδύνῳ καὶ αἵματι φήσας ἀνθρώπων αὐτὸ κεκομίσθαι, καὶ διὰ τοῦτο μὴ προσήκειν αὐτὸ πιεῖν. Ἔσπεισε δὲ ἀπ' αὐτοῦ τῷ θεῷ, καὶ περὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνδρῶν ηὐχαρίστησεν αὐτῷ. Μετὰ τούτους ἦν ὁ Ἰωάβου ἀδελφὸς Ἀβεσσαῖος. Καὶ γὰρ οὗτος μιᾷ ἡμέρᾳ τῶν πολεμίων ἑξακοσίους ἀπέκτεινεν. Πέμπτος Βαναίας, ὁ ἱερεὺς τῷ γένει. Προκληθεὶς γὰρ ὑπ' ἀδελφῶν διασήμων ἐν τῇ Μωαβίτιδι χώρᾳ κατ' ἀρετὴν ἐκράτησεν αὐτῶν. Καὶ πάλιν αὐτὸν ἀνδρὸς Αἰγυπτίου τὸ γένος, θαυμαστοῦ τὸ μέγεθος, προκαλεσαμένου, γυμνὸς ὡπλισμένον τῷ δόρατί τε ἐκείνου βαλὼν ἀπέκτεινε. Περιελόμενος γὰρ αὐτὸν ἄκοντα, καὶ ζῶντα ἔτι καὶ μαχόμενον σκυλεύσας, τοῖς ἰδίοις αὐτὸν ὅπλοις διεχρήσατο. Προσαριθμῆσαι δ' ἄν τις αὐτοῦ καὶ τοῦτο ταῖς προειρημέναις πράξεσιν, ἢ ὡς πρῶτον αὐτῶν κατ' εὐψυχίαν, ἢ ὡς ὅμοιον. Νίφοντος γὰρ τοῦ θεοῦ, λέων εἴς τινα λάκκον ὀλισθὼν ἐνέπεσε. Στενοῦ δ' ὄντος τοῦ στομίου, δῆλος ἦν ἀφανὴς ἐσόμενος, ἐμφραγέντος αὐτοῦ τῇ χιόνι. Πόρον οὖν οὐδένα βλέπων ἐξόδου καὶ σωτηρίας, ἐβρυχᾶτο. Τοῦ δὲ θηρὸς ἀκούσας ὁ Βαναίας, ὥδευε γὰρ τότε,

καὶ πρὸς τὴν βοὴν ἐλθὼν καταβὰς εἰς τὸ στόμιον, πλήξας αὐτὸν μαχόμενον τῷ μετὰ χεῖρας ξύλῳ, παραχρῆμα ἀπέκτεινε. Καὶ οἱ λοιποὶ δὲ τριάκοντα τρεῖς, τοιοῦτοι τὰς ἀρετὰς ὑπῆρχον.

403 CAP. XIII. 1. Ὁ δὲ βασιλεὺς Δαυΐδης βουλόμενος γνῶναι πόσαι μυριάδες εἰσὶ τοῦ λαοῦ, τῶν Μωϋσέως ἐντολῶν ἐκλαθόμενος, ὃς προεῖπεν, ἐὰν ἐξαριθμηθῇ τὸ πλῆθος, ὑπὲρ ἑκάστης κεφαλῆς αὐτοῦ τῷ θεῷ τελέσειν ἡμίσικλον, προσέταξεν Ἰωάβῳ τῷ στρατηγῷ, πορευθέντι πάντα τὸν ὄχλον ἐξαριθμῆσαι. Τοῦ δ᾽ οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι φήσαντος τοῦτο ποιήσειν, οὐκ ἐπείσθη· προσέταξε δὲ μηδὲν μελλήσαντι βαδίζειν ἐπὶ τὴν ἐξαρίθμησιν τῶν Ἑβραίων. Ἰώαβος δὲ τοὺς ἄρχοντας τῶν φυλῶν παραλαβὼν καὶ γραμματεῖς, ἐπιὼν τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν χώραν, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον ἐστὶ κατανοήσας, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τὸν βασιλέα, μετὰ μῆνας ἐννέα καὶ ἡμέρας εἴκοσι, καὶ τὸν ἀριθμὸν ἀπέδωκε τῷ βασιλεῖ τοῦ λαοῦ χωρὶς τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς· ἐξαριθμῆσαι γὰρ αὐτὴν οὐκ ἔφθασεν, ἀλλ᾽ οὐδὲ τὴν Λευϊτῶν φυλὴν, μετενόησε γὰρ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν θεὸν ἁμαρτών. Ἦν δὲ τῶν ἄλλων Ἰσραηλιτῶν ἀριθμὸς ἐνενήκοντα μυριάδες, ὅπλα βαστάζειν καὶ στρατεύεσθαι δυναμένων, ἡ δὲ Ἰούδα φυλὴ καθ᾽ ἑαυτὴν τεσσαράκοντα μυριάδες ἦσαν.

2. Τῶν δὲ προφητῶν δηλωσάντων Δαυΐδῃ ὅτι δι᾽ ὀργῆς ἐστιν αὐτῷ ὁ θεὸς, ἱκετεύειν ἤρξατο καὶ παρακαλεῖν εὐμενῆ γίνεσθαι καὶ συγγινώσκειν ἡμαρτηκότι. Γάδον δὲ τὸν προφήτην ἔπεμψεν ὁ θεὸς πρὸς αὐτὸν, τρεῖς αἱρέσεις κομίζοντα, ὅπως ἐκλέξηται τούτων ἣν ἂν δοκιμάσῃ, πότερον θέλει λιμὸν γενέσθαι κατὰ τὴν χώραν ἐπὶ ἔτη ἑπτὰ, ἢ τρεῖς μῆνας πολεμίσας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἡττηθῆναι, ἢ λοιμὸν ἐνσκῆψαι καὶ νόσον ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τοῖς Ἑβραίοις. Ὁ δ᾽ εἰς ἀμήχανον ἐκλογὴν μεγάλων κακῶν ἐμπεσὼν ἐλυπεῖτο, καὶ σφόδρα ἦν συγκεχυμένος. Τοῦ δὲ προ-

φήτου, τοῦτο δεῖν ἐξ ἀνάγκης γενέσθαι, φήσαντος, καὶ κελεύσαντος ἀποκρίνασθαι ταχέως, ἵνα ἀπαγγείλῃ τὴν αἵρεσιν αὐτοῦ τῷ θεῷ, λογισάμενος ὁ βασιλεὺς, ὡς εἰ λιμὸν αἰτήσειεν, δόξειε τοῦτο πεποιηκέναι τοῖς ἄλλοις, αὐτῷ μὲν ἀφόβως, ὅτι πολὺν αὐτὸς ἐγκεκλεισμένον ἔχοι σῖτον, ἐκείνοις δὲ βλαβερῶς, ἂν δέ γε ἕληται τοὺς τρεῖς μῆνας νικωμένοις αὐτοῖς, ὅτι τοὺς ἀνδρειοτάτους ἔχων περὶ αὐτὸν καὶ φρούρια, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν φοβούμενος εἵλετο τὸν πόλεμον, ᾐτήσατο τὸ πάθος κοινὸν καὶ βασιλεῦσι καὶ τοῖς ἀρχομένοις, ἐν ᾧ τὸ δέος ἴσον ἁπάντων γίνεται, προειπὼν ὅτι πολὺ κρεῖττον εἰς τὰς τοῦ θεοῦ χεῖρας ἐμπεσεῖν ἢ τὰς τῶν πολεμίων.'

3. Ταῦτ' ἀκούσας ὁ προφήτης ἀπήγγελλε τῷ θεῷ. Ὁ δὲ τὸν λοιμὸν καὶ τὴν φθορὰν ἔπεμψε τοῖς 404
Ἑβραίοις. Ἀπέθνησκον δ' οὐ μονοτρόπως, οὐδ' ὥςτε ῥᾴδιον κατανοῆσαι γενέσθαι τὴν νόσον. Ἀλλὰ τὸ μὲν κακὸν ἓν ἦν, μυρίαις δ' αὐτοὺς αἰτίαις καὶ προφάσεσιν οὐδ' ἐπινοῆσαι δυναμένους ἀνήρπαζεν. Ἄλλος γὰρ ἐπ' ἄλλῳ διεφθείρετο, καὶ λανθάνον ἐπερχόμενον τὸ δεινὸν ὀξεῖαν τὴν τελευτὴν ἐπέφερε, τῶν μὲν αἰφνιδίως μετ' ἀλγημάτων σφοδρῶν καὶ πικρᾶς ὀδύνης τὴν ψυχὴν ἀφιέντων, ἐνίων δὲ καὶ μαραινομένων τοῖς παθήμασι, καὶ μηδ' εἰς κηδείαν ὑπολειπομένων, ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ κάμνειν εἰς τὸ παντελὲς δαπανωμένων. Οἱ δ' αἰφνίδιον σκότους αὐτοῖς τὰς ὄψεις ὑποδραμόντος περιπνιγεῖς ἀπῴμωζον, ἔνιοι δὲ τῶν οἰκείων τινὰ κηδεύοντες ἐναπέθνησκον ἀτελέσι ταῖς ταφαῖς. Ἀπώλοντο δὲ, ἀρξαμένης ἕωθεν τῆς λοιμικῆς νόσου φθείρειν αὐτοὺς ἕως ὥρας ἀρίστου, μυριάδες ἑπτά. Ἐξέτεινε δὲ ὁ ἄγγελος τὴν χεῖρα ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸ δεινὸν καὶ ἐκεῖσε πέμπων. Ὁ δὲ βασιλεὺς σάκκον ἐνδεδυμένος ἔκειτο κατὰ τῆς γῆς, ἱκετεύων τὸν θεὸν καὶ δεόμενος ἤδη λωφῆσαι, καὶ τοῖς ἀπολωλόσιν ἀρκεσθέντα παύσασθαι. Ἀναβλέψας δ' εἰς τὸν ἀέρα ὁ βασιλεὺς, καὶ θεασάμενος τὸν ἀγγε-

λον δι᾽ αὐτοῦ φερόμενον ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ μάχαιραν ἐσπασμένον, εἶπε πρὸς τὸν θεόν, ‘ὡς αὐτὸς εἴη δίκαιος κολασθῆναι ὁ ποιμὴν, τὰ δὲ ποίμνια σώζεσθαι μηδὲν ἐξαμαρτόντα· καὶ ἠντιβόλει τὴν ὀργὴν εἰς αὐτὸν καὶ τὴν γενεὰν αὐτοῦ πᾶσαν ἀποσκήπτειν, φείδεσθαι δὲ τοῦ λαοῦ.’

4. Κατακούσας δὲ ὁ θεὸς τῆς ἱκεσίας ἔπαυσε τὸν λοιμὸν, καὶ πέμψας Γάδον τὸν προφήτην, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀναβῆναι παραχρῆμα εἰς τὴν ἅλω τοῦ Ἰεβουσαίου Ὀρόννα, καὶ οἰκοδομήσαντα βωμὸν ἐκεῖ τῷ θεῷ θυσίας ἐπιτελέσαι. Δαυΐδης δ᾽ ἀκούσας οὐκ ἠμέλησεν, ἀλλ᾽ εὐθὺς ἔσπευδεν ἐπὶ τὸν παρηγγελμένον αὐτῷ τόπον. Ὀρόννας δὲ τὸν σῖτον ἀλοῶν, ἐπεὶ τὸν βασιλέα προσιόντα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ πάντας ἐθεάσατο, προσέδραμεν αὐτῷ καὶ προσεκύνησεν. Ἦν δὲ τὸ μὲν γένος Ἰεβουσαῖος, φίλος δ᾽ ἐν τοῖς μάλιστα Δαυΐδου· καὶ διὰ τοῦτ᾽ αὐτὸν οὐδὲν εἰργάσατο δεινὸν, ὅτε τὴν πόλιν κατεστρέψατο, ὡς μικρὸν ἔμπροσθεν ἐδηλώσαμεν. Τοῦ δὲ Ὀρόννα πυνθανομένου ‘τί παρείη πρὸς τὸν δοῦλον ὁ δεσπότης,’ εἶπεν, ‘ὠνήσασθαι παρ᾽ αὐτοῦ τὴν ἅλω, ὅπως βωμὸν ἐν αὐτῇ κατασκευάσῃ τῷ θεῷ, καὶ ποιήσῃ θυσίαν.’ Ὁ δὲ, ‘καὶ τὴν ἅλω, εἶπε, καὶ τὰ ἄροτρα καὶ τοὺς βόας εἰς ὁλοκαύτωσιν χαρίζεσθαι, καὶ τὸν θεὸν ἡδέως εὔχεσθαι τὴν θυσίαν προσέσθαι.’ Ὁ δὲ βασιλεὺς, ‘ἀγαπᾶν μὲν αὐτὸν τῆς ἁπλότητος καὶ τῆς μεγαλοψυχίας ἔλεγε, καὶ δέχεσθαι τὴν χάριν· τιμὴν δ᾽ αὐτὸν ἠξίου λαμβάνειν πάντων· οὐ γὰρ εἶναι δίκαιον προῖκα θυσίαν ἐπιτελεῖν.’ Τοῦ δὲ Ὀρόννα φήσαντος ‘ποιεῖν ὅ τι βούλεται,’ πεντήκοντα σίκλων ὠνεῖται παρ᾽ αὐτοῦ τὴν ἅλω. Καὶ οἰκοδομήσας τὸν βωμὸν, ἱερούργησε καὶ ὡλοκαύτωσε, καὶ θυσίας ἀνήνεγκεν εἰρηνικάς. Καταπραΰνεται δὲ τούτοις τὸ θεῖον, καὶ πάλιν εὐμενὲς γίνεται. Συνέβη δ᾽ εἰς ἐκεῖνον ἀγαγεῖν τὸν τόπον Ἄβραμον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἴσακον ὥστε ὁλοκαυτῶσαι, καὶ μέλλοντος ἀποσφάττεσθαι τοῦ παιδὸς κριὸν

ἐξαίφνης ἀναφανῆναι παρεστῶτα τῷ βωμῷ, ὃν καὶ 405
κατέθυσεν ὁ Ἄβραμος ἀντὶ τοῦ παιδὸς, ὡς προειρήκαμεν. Ὁρῶν δὲ ὁ βασιλεὺς Δαυΐδης, τῆς εὐχῆς αὐτοῦ τὸν θεὸν ἐπήκοον γεγενημένον, καὶ τὴν θυσίαν ἡδέως προςδεξάμενον, ἔκρινε τὸν τόπον ἐκεῖνον ὅλον βωμὸν προςαγορεῦσαι τοῦ λαοῦ παντὸς, καὶ οἰκοδομῆσαι ναὸν τῷ θεῷ. Ταύτην εὐστόχως ἀφῆκεν εἰς τὸ γενησόμενον τὴν φωνήν. Ὁ γὰρ θεὸς τὸν προφήτην ἀποστείλας πρὸς αὐτὸν, ἐκεῖ ναὸν ἔλεγεν οἰκοδομήσειν αὐτοῦ τὸν υἱὸν, τὸν μέλλοντα μετ᾽ αὐτὸν τὴν βασιλείαν διαδέχεσθαι.

CAP. XIV. 1. Μετὰ δὲ ταύτην τὴν προφητείαν ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς ἐξαριθμηθῆναι τοὺς παροίκους, καὶ εὑρέθησαν εἰς ὀκτὼ μυριάδας καὶ δέκα. Ἐκ τούτων ἀπέδειξε λατόμους μὲν τοὺς ὀκτακιςμυρίους, τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος παραφέρειν τοὺς λίθους, τριςχιλίους δὲ καὶ πεντακοσίους τοῖς ἐργαζομένοις ἐξ αὐτῶν ἐπέστησεν. Ἡτοίμασε δὲ καὶ πολὺν σίδηρον καὶ χαλκὸν εἰς τὰ ἔργα, καὶ ξύλα κέδρινα πολλὰ καὶ παμμεγεθέστατα, Τυρίων αὐτῷ ταῦτα πεμπόντων καὶ Σιδωνίων. Ἐπεστάλκει γὰρ αὐτοῖς τὴν τῶν ξύλων χορηγίαν· πρός τε τοὺς φίλους ἔλεγε, ‘ταῦτα παρασκευάζεσθαι νῦν, ἵνα τῷ μέλλοντι παιδὶ βασιλεύειν μετ᾽ αὐτὸν ἑτοίμην τὴν ὕλην τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ καταλείπῃ, καὶ μὴ τότε συμπορίζῃ νέος ὢν, καὶ τῶν τοιούτων ἄπειρος διὰ τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ παρακειμένην ἔχων ἐπιτελῇ τὸ ἔργον.’

2. Καλέσας δὲ τὸν παῖδα Σολομῶνα, κατασκευάσαι τῷ θεῷ ναὸν αὐτὸν ἐκέλευσε διαδεξάμενον τὴν βασιλείαν, λέγων, “Ὡς αὐτὸν βουλόμενον κωλύσειεν ὁ θεὸς αἵματι καὶ πολέμοις πεφυρμένον, προείποι δ᾽ ὅτι Σολομὼν οἰκοδομήσει τὸν ναὸν αὐτῷ, παῖς νεώτατος, καὶ τοῦτο κληθησόμενος τὸ ὄνομα, οὗ προνοήσειν μὲν αὐτὸς ὡς πατὴρ ἐπηγγέλλετο, τὴν δὲ Ἑβραίων χώραν εὐδαίμονα καταστήσειν ἐπ᾽ αὐτοῦ, τοῖς

τε ἄλλοις ἀγαθοῖς, καὶ δὴ τῷ μεγίστῳ πάντων, εἰ-
ρήνη καὶ πολέμων ἀπαλλαγῇ καὶ στάσεων ἐμφυλίων.
Σὺ τοίνυν ἐπεὶ καὶ πρὸ τῆς γενέσεως ἀπεδείχθης
βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ, πειρῶ τά τε ἄλλα γίνεσθαι
τῆς τούτου προνοίας ἄξιος, εὐσεβὴς ὢν καὶ δίκαιος
καὶ ἀνδρεῖος, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τοὺς νό-
μους, οὓς διὰ Μωϋσέως ἡμῖν ἔδωκε, φύλαττε, καὶ
τοῖς ἄλλοις μὴ παραβαίνειν ἐπίτρεπε. Τὸν δὲ ναὸν,
ὃν ὑπὸ σοῦ βασιλεύοντος εἵλετο αὐτῷ γενέσθαι, σπού-
δασον ἀποδοῦναι τῷ θεῷ, μὴ καταπλαγεὶς τὸ μέγε-
θος τοῦ ἔργου, μηδὲ ἀποδειλιάσας πρὸς αὐτό. Πάντα
γάρ σοὶ, πρὸ τῆς ἐμαυτοῦ τελευτῆς, ἕτοιμα ποιήσω.
Γίνωσκε δὴ, χρυσοῦ μὲν ἤδη τάλαντα συνειλεγμένα
μύρια, δέκα δὲ ἀργυρίου μυριάδας ταλάντων· χαλ-
κὸν δὲ καὶ σίδηρον ἀριθμοῦ πλείονα συντέθεικα· ξύ-
λων δὲ καὶ λίθων ὕλην ἄφθονον. Ἔχεις δὲ καὶ λα-
406 τόμων πολλὰς μυριάδας καὶ τεκτόνων· ἂν δέ τι
τούτοις σοι προςδέῃ, σὺ προςθήσεις. Γινομένου τοί-
νυν τούτου, ἄρεστος ἔσῃ τῷ θεῷ αὐτὸν ἔχων προ-
στάτην.” Προςπαρεκελεύσατο δὲ καὶ τοὺς ἄρχοντας
τοῦ λαοῦ, ‘τῆς οἰκοδομίας συλλαβέσθαι τῷ παιδὶ,
καὶ πάντων ἀδεεῖς ὄντας τῶν κακῶν περὶ τὴν τοῦ
θεοῦ θρησκείαν ἀσχολεῖν· καρπώσεσθαι γὰρ αὐτοὺς
ἀντὶ τούτων εἰρήνην καὶ εὐνομίαν, οἷς ἀμείβεται τοὺς
εὐσεβεῖς καὶ δικαίους ὁ θεὸς ἀνθρώπους· οἰκοδομη-
θέντος δὲ τοῦ ναοῦ, τὴν κιβωτὸν εἰς αὐτὸν ἀποθέ-
σθαι προςέταξε, καὶ τὰ ἅγια σκεύη, πρὸ πολλοῦ ναὸν
ὀφείλοντα ἔχειν, εἰ τῶν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ μὴ παρή-
κουσαν ἡμῶν οἱ πατέρες, ἐντειλαμένου μετὰ τὸ τὴν
γῆν ταύτην κατασχεῖν οἰκοδομῆσαι ναὸν αὐτῷ.’ Ταῦτα
μὲν πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ὁ Δαυΐδης καὶ τὸν υἱὸν αὐ-
τοῦ διελέχθη.

3. Πρεσβύτερος δὲ ὢν ἤδη, καὶ τοῦ σώματος
αὐτῷ ψυχομένου διὰ τὸν χρόνον, δυςριγὴς ὑπῆρχεν,
ὡς μηδ᾽ ὑπὸ τῆς ἐπιβολῆς ἐκ πολλῶν ἱματίων γενο-
μένης ἀναθερμαίνεσθαι. Συνελθόντων δὲ τῶν ἰα-

τρῶν, καὶ συμβουλευσάντων, ὅπως ἐξ ἁπάσης τῆς χώρας εὐειδὴς ἐπιλεχθεῖσα παρθένος συγκαθεύδῃ τῷ βασιλεῖ, 'τοῦτο γὰρ αὐτῷ πρὸς τὸ ῥῖγος ἔσεσθαι βοήθημα, θαλπούσης αὐτὸν τῆς κόρης,' εὑρίσκεται ἐν πόλει γυνὴ μία πασῶν τὸ εἶδος ἀρίστη γυναικῶν, Ἀβησάκη τὸ ὄνομα, ἣ συγκοιμωμένη μόνον τῷ βασιλεῖ συνεθέρμαινεν αὐτόν· ὑπὸ γὰρ γήρως ἦν πρὸς τὰ ἀφροδίσια καὶ γυναικὸς ὁμιλίαν ἀσθενής. Ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης τῆς παρθένου μετ' ὀλίγον δηλώσομεν.

4. Ὁ δὲ τέταρτος υἱὸς Δαυΐδου, νεανίας εὐειδὴς καὶ μέγας, ἐκ γυναικὸς αὐτῷ Αἰγισθῆς γεγονὼς, Ἀδωνίας δὲ προσαγορευόμενος, ἐμφερὴς ὢν Ἀβεσαλώμῳ τὴν διάνοιαν, αὐτὸς ὡς βασιλεύσων ὑπῆρτο, καὶ πρὸς τοὺς φίλους ἔλεγεν, ὡς τὴν ἀρχὴν αὐτὸν δεῖ παραλαβεῖν. Κατεσκεύασε δὲ ἅρματα πολλὰ καὶ ἵππους, καὶ πεντήκοντα ἄνδρας τοὺς προδρόμους. Ταῦτα ὁρῶν ὁ πατὴρ, οὐκ ἐπέπληττεν οὐδ' ἐπεῖχεν αὐτὸν τῆς προαιρέσεως, οὐδὲ μέχρι τοῦ πυθέσθαι, διὰ τί ταῦτα πράττειν προήχθη. Συνεργοὺς δ' εἶχεν Ἀδωνίας τὸν στρατηγὸν Ἰώαβον καὶ τὸν ἀρχιερέα Ἀβιάθαρον, μόνοι δ' ἀντέπραττον ὁ ἀρχιερεὺς Σάδωκος, καὶ ὁ προφήτης Ναθάνας, καὶ Βαναίας ὁ ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων, καὶ Σεμεῒς ὁ Δαυΐδου φίλος, καὶ πάντες οἱ ἀνδρειότατοι. Τοῦ δὲ Ἀδωνία παρασκευασαμένου δεῖπνον ἔξω τῆς πόλεως παρὰ τὴν πηγὴν τὴν ἐν τῷ βασιλικῷ παραδείσῳ, καὶ πάντας καλέσαντος τοὺς ἀδελφοὺς χωρὶς Σολομῶνος, παραλαβόντος δὲ καὶ τὸν στρατηγὸν Ἰώαβον καὶ Ἀβιάθαρον καὶ τοὺς ἄρχοντας τῆς Ἰούδα φυλῆς, τοὺς δὲ περὶ τὸν ἀρχιερέα Σάδωκον καὶ Ναθάναν τὸν προφήτην, καὶ τὸν ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων Βαναίαν, καὶ πάντας τοὺς ἐκ τῆς ἐναντίας αἱρέσεως, οὐκ ἐκάλεσεν ἐπὶ τὴν ἑστίασιν. Τοῦτο πρὸς τὴν Σολομῶνος κατεμήνυσε μητέρα Βεεθσαβὴν Ναθάνας ὁ προφήτης, 'ὡς Ἀδωνίας βασιλεύς ἐστι, καὶ τοῦτ' ἀγνοεῖ 407
Δαυΐδης, συνεβούλευέ τε σώζειν αὐτὴν καὶ τὸν παῖδα

Σολομῶνα, καὶ πρὸς Δαυΐδην προσελθοῦσαν μόνην λέγειν, ὡς αὐτὸς μὲν ὀμόσειε μετ᾽ αὐτὸν Σολομῶνα βασιλεύειν, μεταξὺ δ᾽ Ἀδωνίας τὴν ἀρχὴν ἤδη παραλάβοι.' Ταῦτα δὲ τῷ βασιλεῖ διαλεγομένης, ὁ προφήτης ἐπεισελεύσεσθαι καὶ αὐτὸς ἔφησε καὶ τοῖς λόγοις αὐτῆς ἐπιμαρτυρήσειν. Ἡ δὲ Βεεθσαβὴ πεισθεῖσα τῷ Ναθάνᾳ πάρεισι πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσκυνήσασα, καὶ λόγον αἰτησαμένη, πάντ᾽ αὐτῷ καθὼς ὁ προφήτης ὑπέθετο διεξέρχεται, 'τό τε δεῖπνον τοῦ Ἀδωνία, καὶ τοὺς ὑπ᾽ αὐτοῦ κεκλημένους, Ἀβιάθαρον τὸν ἀρχιερέα καὶ Ἰώαβον τὸν ἄρχοντα, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ χωρὶς Σολομῶνος καὶ τῶν ἀναγκαίων αὐτοῦ φίλων μηνύσασα. Ἔλεγέ τε πάντα τὸν λαὸν ἀφορᾶν τίνα χειροτονήσειε βασιλέα, παρεκάλει τε κατὰ νοῦν ἔχειν, ὥστε μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ βασιλεύσας αὐτήν τε καὶ Σολομῶνα τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀναιρήσει.'

5. Διαλεγομένης δ᾽ ἔτι τῆς γυναικὸς, ἤγγειλαν οἱ τοῦ δωματίου προεστῶτες, ὅτι βούλεται Ναθάνας ἰδεῖν αὐτόν. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐκδέξασθαι κελεύοντος, εἰςελθὼν 'εἰ τήμερον ἀποδείξειε τὸν Ἀδωνίαν βασιλέα καὶ παραδοίη τὴν ἀρχὴν ἐπυνθάνετο· λαμπρὸν γὰρ αὐτὸν ποιήσαντα δεῖπνον κεκληκέναι τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ πάντας χωρὶς Σολομῶνος, καὶ τὸν στρατηγὸν Ἰώαβον, οἳ μετὰ κρότου καὶ παιδιᾶς εὐωχούμενοι πολλῆς, αἰώνιον αὐτῷ συνεύχονται τὴν ἡγεμονίαν· ἐκάλεσέ τε οὔτε ἐμὲ, οὔτε τὸν ἀρχιερέα Σάδωκον, οὔτε Βαναίαν τὸν ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων· δίκαιον δ᾽ εἶναι ταῦτα γινώσκειν ἅπαντας, εἰ κατὰ τὴν σὴν γνώμην ἐγένετο.' Ταῦτα τοῦ Ναθάνα φήσαντος, ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε καλέσαι τὴν Βεεθσαβὴν πρὸς αὐτόν· ἐκκεχωρήκει γὰρ ἐκ τοῦ δωματίου, προφήτου παραγενομένου. Τῆς δὲ γυναικὸς ἐλθούσης, "Ὄμνυμί σοι," φησὶ, "τὸν μέγιστον θεὸν, ἦ μὴν τὸν υἱόν σου Σολομῶνα βασιλεύσειν, ὡς καὶ πρότερον ὤμοσα, καὶ τοῦτον ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ καθεδεῖσθαι θρόνου, καὶ τοῦτ᾽ ἔσται σήμερον." Προσκυνησάσης

δ᾽ αὐτὸν τῆς γυναικὸς, καὶ μακρὸν εὐξαμένης αὐτῷ
βίον, Σάδωκον μεταπέμπεται τὸν ἀρχιερέα, καὶ Βα-
ναίαν τὸν ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων. Καὶ παραγενο-
μένων κελεύει ‘παραλαβεῖν Ναθάναν τε τὸν προφή-
την, καὶ τοὺς περὶ τὴν αὐλὴν ὁπλίτας ἅπαντας, καὶ
ἀναβιβάσαντας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶνα ἐπὶ τὴν βα-
σιλικὴν ἡμίονον, ἔξω τῆς πόλεως ἀγαγεῖν ἐπὶ τὴν πη-
γὴν τὴν λεγομένην Γιών, καὶ περιχρίσαντας τὸ ἅγιον
ἔλαιον ἀποδεῖξαι βασιλέα· τοῦτο δὲ ποιῆσαι προσέ-
ταξε Σάδωκον τὸν ἀρχιερέα, καὶ Ναθάναν τὸν προ-
φήτην, ἀκολουθοῦντάς τε προσέταξε διὰ μέσης τῆς
πόλεως τοῖς κέρασιν ἐπισαλπίζοντας βοᾶν, ‘εἰς αἰῶ-
να Σολομῶνα τὸν βασιλέα καθίσαι ἐπὶ τοῦ βασιλι-
κοῦ θρόνου,’ ἵνα γνῷ πᾶς ὁ λαὸς ἀποδεδειγμένον
αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς βασιλέα. Σολομῶνι δ᾽ ἐντέ-
ταλκε περὶ τῆς ἀρχῆς, ἵνα εὐσεβῶς καὶ δικαίως προ-
στῇ τοῦ τε Ἑβραίων ἔθνους παντὸς καὶ τῆς Ἰούδα
φυλῆς.’ Βαναία δὲ εὐξαμένου τὸν θεὸν Σολομῶνι
εὐμενῆ γενέσθαι, μηδὲ μικρὸν διαλιπόντες ἀναβιβά-
ζουσιν ἐπὶ τὴν ἡμίονον τὸν Σολομῶνα, καὶ προάγον-
τες ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν πηγὴν, καὶ τῷ ἐλαίῳ
χρίσαντες, εἰςῆγον εἰς τὴν πόλιν ἐπευφημοῦντες, καὶ
τὴν βασιλείαν αὐτῷ γενέσθαι πολυχρόνιον εὐχόμε- 408
νοι, καὶ παραγαγόντες εἰς τὸν οἶκον βασιλικὸν, κα-
θίζουσιν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐπ᾽
εὐωχίαν εὐθὺς ἐτράπη καὶ ἑορτὴν, χορεύων καὶ αὐ-
λοῖς τερπόμενος, ὡς ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὀργάνων
ἅπασαν περιηχεῖσθαι τὴν γῆν καὶ τὸν ἀέρα.

6. Ὡς δ᾽ ᾔσθοντο τῆς βοῆς Ἀδωνίας τε καὶ οἱ
παρόντες ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἐταράχθησαν· ὅ τε στρα-
τηγὸς Ἰώαβος ἔλεγεν, ‘οὐκ ἀρέσκεσθαι τοῖς ἤχοις
οὐδὲ τῇ σάλπιγγι.’ Παρακειμένου δὲ τοῦ δείπνου, καὶ
μηδενὸς γευομένου, πάντων δὲ ἐπ᾽ ἐννοίας ὑπαρχόν-
των, εἰςτρέχει πρὸς αὐτοὺς ὁ τοῦ ἀρχιερέως Ἀβια-
θάρου παῖς Ἰωνάθης. Τοῦ δ᾽ Ἀδωνία θεασαμένου
τὸν νεανίαν ἡδέως, καὶ προςειπόντος ἀγαθὸν ἄγγε-

λον, ἐδήλου πάντ᾽ αὐτοῖς τὰ περὶ τὸν Σολομῶνα καὶ τὴν Δαυΐδου τοῦ βασιλέως γνώμην· ἀναπηδήσαντες δ᾽ ἐκ τοῦ συμποσίου ὅ τε Ἀδωνίας καὶ οἱ κεκλημένοι πάντες ἔφευγον πρὸς ἑαυτοὺς ἕκαστοι. Φοβηθεὶς δ᾽ Ἀδωνίας τὸν βασιλέα περὶ τῶν γεγονότων ἱκέτης γίνεται τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν τοῦ θυσιαστηρίου κεράτων ἃ δὴ προεῖχεν ἐλλαβόμενος, δηλοῦται τοῦτο Σολομῶνι πεποιηκὼς, καὶ ʻπίστεις ἀξιῶν παρ᾽ αὐτοῦ λαβεῖν, ὥςτε μὴ μνησικακῆσαι μηδ᾽ ἐργάσασθαι δεινὸν αὐτὸν μηδέν.᾽ Ὁ δὲ ἡμέρως πάνυ καὶ σωφρόνως τῆς μὲν τότε ἁμαρτίας αὐτὸν ἀφῆκεν ἀθῷον, εἰπὼν δ᾽ ʻεἰ ληφθείη τι πάλιν καινοποιῶν, ἑαυτῷ αἴτιον τῆς τιμωρίας ἔσεσθαι.᾽ Καὶ πέμψας αὐτὸν ἀνίστησιν ἀπὸ τῆς ἱκεσίας· ἐλθόντα δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ προςκυνήσαντα, εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἀπελθεῖν ἐκέλευσε μηδὲν ὑφορώμενον, καὶ τοῦ λοιποῦ παρέχειν αὐτὸν ἀγαθὸν ὡς αὐτῷ τοῦτο συμφέρον ἠξίου.

7. Βουλόμενος δὲ Δαυΐδης παντὸς τοῦ λαοῦ ἀποδεῖξαι τὸν υἱὸν βασιλέα, συγκαλεῖ τοὺς ἄρχοντας εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευΐτας. Ἐξαριθμήσας δὲ τούτους πρῶτον, εὑρίσκει τῶν ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν ἕως πεντήκοντα τριςμυρίους ὀκτακιςχιλίους, ἐξ ὧν ἀπέδειξεν ἐπιμελητὰς μὲν τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ, διςμυρίους τριςχιλίους· κριτὰς δὲ τοῦ λαοῦ καὶ γραμματεῖς τούτων ἑξακιςχιλίους, πυλωροὺς δὲ τετρακιςχιλίους τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ τοσούτους ὑμνῳδοὺς τοῦ θεοῦ, ᾄδοντας τοῖς ὀργάνοις οἷς Δαυΐδης κατεσκεύασε, καθὼς προειρήκαμεν. Διεμέρισε δ᾽ αὐτοὺς κατὰ πατριὰς, καὶ χωρίσας ἐκ τῆς φυλῆς τοὺς ἱερεῖς εὗρε τούτων εἴκοσι τέσσαρας πατριάς· καὶ ἐκ μὲν τῆς Ἐλεαζάρου οἰκίας ἑκκαίδεκα, ἐκ δὲ τῆς Ἰθαμάρου ὀκτώ. Διέταξέ τε μίαν πατριὰν διακονεῖσθαι τῷ θεῷ ἐπὶ ἡμέραις ὀκτὼ, ἀπὸ σαββάτου ἐπὶ σάββατον. Καὶ οὕτως αἱ πατριαὶ πᾶσαι διεκληρώσαντο, Δαυΐδου παρόντος, καὶ Σαδώκου καὶ Ἀβιαθάρου τῶν ἀρχιερέων, καὶ πάντων τῶν ἀρχόν-

των. Καὶ ἡ πρώτη μὲν ἀναβᾶσα πατριὰ ἐγράφη πρώτη, ἡ δὲ δευτέρα ἀκολούθως ἄχρι τῶν εἴκοσι τεσσάρων. Καὶ διέμεινεν οὗτος ὁ μερισμὸς ἄχρι τῆς σήμερον ἡμέρας. Ἐποίησε δὲ καὶ τῆς Λευΐτιδος 409
φυλῆς εἴκοσι μέρη καὶ τέσσαρα, καὶ κληρωσαμένων κατὰ τὸν αὐτὸν ἀνέβησαν τρόπον ταῖς τῶν ἱερέων ἐφημερίσιν ἐπὶ ἡμέραις ὀκτώ. Τοὺς δ' ἀπογόνους τοῦ Μωϋσέως ἐτίμησεν, ἐποίησε γὰρ αὐτοὺς φύλακας τῶν θησαυρῶν τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν ἀναθημάτων ἃ συνέβη τοὺς βασιλεῖς ἀναθεῖναι, διέταξε δὲ πᾶσι τοῖς ἐκ τῆς Λευΐτιδος φυλῆς καὶ τοῖς ἱερεῦσι δουλεύειν νύκτα καὶ ἡμέραν τῷ θεῷ, καθὼς αὐτοῖς ἐπέστειλε Μωϋσῆς.

8. Μετὰ ταῦτα διεμέρισε πᾶσαν τὴν στρατιὰν εἰς δώδεκα μοίρας, σὺν ἡγεμόσι καὶ ἑκατοντάρχαις καὶ ταξιάρχαις. Εἶχε δ' ἑκάστη τῶν μοιρῶν δισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους, οὓς ἐκέλευσε προσεδρεύειν κατὰ τριάκοντα ἡμέρας ἀπὸ τῆς πρώτης ἕως τῆς ὑστάτης Σολομῶνι τῷ βασιλεῖ σὺν τοῖς χιλιάρχοις καὶ ἑκατοντάρχοις. Κατέστησε δὲ καὶ ἄρχοντας ἑκάστης μοίρας, ὃν ἀγαθὸν ᾔδει καὶ δίκαιον, ἐπιτρόπους τε τῶν θησαυρῶν, καὶ κωμῶν καὶ ἀγρῶν ἄλλους, καὶ κτηνῶν, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον ἡγησάμην μνησθῆναι τῶν ὀνομάτων.

9. Ὡς δὲ ἕκαστα τούτων κατὰ τὸν προειρημένον διέταξε τρόπον, εἰς ἐκκλησίαν συγκαλέσας τοὺς ἄρχοντας τῶν Ἑβραίων, καὶ τοὺς φυλάρχους, καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῶν διαιρέσεων, καὶ τοὺς ἐπὶ πάσης πράξεως ἢ κτήσεως τοῦ βασιλέως τεταγμένους, στὰς ἐφ' ὑψηλοτάτου βήματος ὁ βασιλεὺς, ἔλεξε πρὸς τὸ πλῆθος· "Ἀδελφοὶ καὶ ὁμοεθνεῖς, γινώσκειν ὑμᾶς βούλομαι, ὅτι ναὸν οἰκοδομῆσαι τῷ θεῷ διανοηθεὶς χρυσόν τε πολὺν παρεσκευασάμην, καὶ ἀργυρίου ταλάντων μυριάδας δέκα. Ὁ δὲ θεὸς ἐκώλυσέ με διὰ τοῦ προφήτου Ναθάνα, διά τε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν πολέμους καὶ τὸ φόνῳ τῶν ἐχθρῶν μεμιάνθαι τὴν δεξιὰν, τὸν δὲ υἱὸν ἐκέλευσε τὸν διαδεξόμενον τὴν βασιλείαν κα-

τασκευάσαι τὸν ναὸν αὐτῷ. Νῦν οὖν ἐπεὶ καὶ τῷ προγόνῳ ἡμῶν Ἰακώβῳ δυοκαίδεκα παίδων γενομένων, ὥστε τὸν Ἰούδαν ἀποδειχθέντα βασιλέα καὶ ἐμὲ τῶν ἀδελφῶν ἓξ ὄντων προκριθέντα καὶ τὴν ἡγεμονίαν λαβόντα παρὰ τοῦ θεοῦ, καὶ μηδένα τούτων δυσχεράναντα, οὕτως ἀξιῶ καὶ ἐγὼ τοὺς ἐμαυτοῦ παῖδας μὴ στασιάζειν πρὸς ἀλλήλους, Σολομῶνος τὴν βασιλείαν παρειληφότος, ἀλλ᾽ ἐπισταμένους ὡς ὁ θεὸς αὐτὸν ἐξελέξατο, φέρειν ἡδέως αὐτὸν δεσπότην. Οὐ δεινὸν γὰρ θεοῦ θέλοντος οὐδ᾽ ἀλλοτρίῳ κρατοῦντι δουλεύειν, χαίρειν δὲ ἐπ᾽ ἀδελφῷ ταύτης τυχόντι τῆς τιμῆς προσῆκεν, ὡς κοινωνοῦντας αὐτῆς. Εὔχομαι δὴ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ θεοῦ παρελθεῖν εἰς τέλος, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ταύτην ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν σπαρῆναι, καὶ τὸν ἅπαντα ταύτῃ παραμένειν χρόνον, ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο παρέξειν ἐπὶ Σολομῶνος βασιλέως. Ἔσται δὲ ταῦτα βέβαια, καὶ καλὸν ἕξει πέρας, ἂν εὐσεβῆ καὶ δίκαιον σαυτὸν καὶ φύλακα τῶν πατρίων παρέχῃς νόμων, ὦ τέκνον, εἰ δὲ μὴ, τὰ χείρω προσδόκα ταῦτα παραβαίνων."

10. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς τούτους ποιησάμενος
410 τοὺς λόγους ἐπαύσατο. Τὴν δὲ διαγραφὴν καὶ τὴν διάταξιν τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ πάντων ὁρώντων ἔδωκε Σολομῶνι, θεμελίων καὶ οἴκων καὶ ὑπερῴων, ὅσοι τε τὸ πλῆθος καὶ πηλίκοι τὸ ὕψος καὶ τὸ εὖρος γένοιντο, ὅσα τε σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ τούτων τὸν σταθμὸν ὥρισεν. Προσπαρώρμησε δὲ καὶ λόγοις αὐτόν τε πάσῃ χρήσασθαι προθυμίᾳ περὶ τὸ ἔργον, καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὴν Λευϊτῶν φυλὴν συναγωνίσασθαι, διά τε τὴν ἡλικίαν, καὶ διὰ τὸ τὸν θεὸν ἐκεῖνον ἑλέσθαι καὶ τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ καὶ τῆς βασιλείας προστάτην. Εὐμαρῆ δ᾽ αὐτοῖς καὶ οὐ σφόδρα ἐπίπονον τὴν οἰκοδομίαν ἀπέφηνεν, αὐτοῦ πολλὰ μὲν τάλαντα χρυσίου πλείω δ᾽ ἀργυρίου καὶ ξύλα καὶ τεκτόνων πλῆθος καὶ λατόμων ἤδη παρασκευασαμένου, σμαράγδου τε καὶ πάσης ἰδέας λίθου πολυτελοῦς.

Καὶ νῦν δ' ἔτι τῆς ἰδίας ἀπ' ἀρχῆς διακόσια, καὶ ἄλλα τριςχίλια τάλαντα χρυσοῦ καθαροῦ παρέξειν ἔλεγεν εἰς τὸ ἄδυτον, καὶ εἰς τὸ ἅρμα τοῦ θεοῦ τοὺς Χερουβεῖς, οὓς ἐφεστᾶναι δεήσει τὴν κιβωτὸν καλύπτοντας. Σιωπήσαντος Δαυΐδου, πολλὴ καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῆς Λευΐτιδος φυλῆς προθυμία συμβαλλομένων καὶ ποιουμένων ἐπαγγελίας λαμπρὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς ἐγένετο. Χρυσοῦ μὲν γὰρ ὑπέστησαν εἰςοίσειν τάλαντα πεντακιςχίλια, καὶ στατῆρας μυρίους, ἀργυρίου δὲ μύρια τάλαντα, καὶ σιδήρου μυριάδας ταλάντων πολλάς. Καὶ εἴ τινι λίθος ἦν πολυτελὴς, ἐκόμισε καὶ παρέδωκεν εἰς τοὺς θησαυροὺς, ὧν ἐπετρόπευσεν ὁ Μωϋσέως ἔκγονος Ἴαλος.

11. *Ἐπὶ τούτοις ἥσθη τε ὁ λαὸς ἅπας, καὶ Δαυΐδης, τὴν σπουδὴν καὶ τὴν φιλοτιμίαν τῶν ἀρχόντων καὶ ἱερέων καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὁρῶν. Καὶ τὸν θεὸν εὐλογεῖν ἤρξατο μεγάλῃ βοῇ, πατέρα τε καὶ γένεσιν τῶν ὅλων ἀποκαλῶν, καὶ δημιουργὸν ἀνθρωπίνων καὶ θείων, οἷς αὐτὸν ἐκόσμησεν προστάτην τε καὶ κηδεμόνα γένους τῶν Ἑβραίων καὶ τῆς τούτων εὐδαιμονίας, ἧς τε αὐτῷ βασιλείας ἔδωκεν. Ἐπὶ τούτοις εὐξάμενος τῷ τε παντὶ λαῷ τὰ ἀγαθὰ, καὶ τῷ παιδὶ Σολομῶνι διάνοιαν ὑγιῆ καὶ δικαίαν, καὶ πᾶσι τοῖς τῆς ἀρετῆς μέρεσιν ἐῤῥωμένην, ἐκέλευσε καὶ τὸ πλῆθος εὐλογεῖν τὸν θεόν. Καὶ οἱ μὲν πεσόντες ἐπὶ τὴν γῆν προσεκύνησαν, ηὐχαρίστησαν δὲ καὶ Δαυΐδῃ περὶ πάντων ὧν αὐτοῦ τὴν βασιλείαν παραλαβόντος ἀπήλαυσαν. Τῇ δ' ἐπιούσῃ θυσίας τῷ θεῷ παρέστησαν μόσχους χιλίους, καὶ κριοὺς τοσούτους, καὶ χιλίους ἀμνοὺς, οὓς ὡλοκαύτωσαν. Ἔθυσαν δὲ καὶ τὰς εἰρηνικὰς θυσίας, πολλὰς μυριάδας ἱερείων κατασφάξαντες. Καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἑώρτασεν ὁ βασιλεὺς σὺν παντὶ τῷ λαῷ, καὶ Σολομῶνα δεύτερον ἔχρισαν τῷ ἐλαίῳ, καὶ ἀπέδειξαν αὐτὸν βασιλέα, καὶ Σάδωκον ἀρχιερέα τῆς πληθύος ἁπάσης. Εἴς τε τὸ βασίλειον ἀγαγόντες Σολομῶνα,* 411

καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐπὶ θρόνου τοῦ πατρῴου ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὑπήκουον αὐτῷ.

CAP. XV. 1. Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον καὶ Δαυΐδης καταπεσὼν εἰς νόσον ὑπὸ γήρως, καὶ συνιδὼν ὅτι μέλλοι τελευτᾶν, καλέσας τὸν υἱὸν Σολομῶνα διελέχθη πρὸς αὐτὸν τοιάδε· „Ἐγὼ μὲν, ὦ τέκνον, εἰς τὸ χρεὼν ἤδη καὶ πατέρας τοὺς ἐμοὺς ἀπαλλάσσομαι, κοινὴν ὁδὸν ἁπάντων τῶν τε νῦν ὄντων καὶ τῶν ἐσομένων πορευόμενος, ἐξ ἧς οὐκέτι οἷόν τε ἐπανελθόντα γνῶναι τί κατὰ τὸν βίον πράττεται. Διὸ ζῶν ἔτι, καὶ πρὸς αὐτῷ γεγονὼς ἄρτι τῷ τελευτᾶν, παραινῶ σοι ταῦθ' ἃ καὶ πρότερον ἔφην συμβουλεύσας, δικαίῳ μὲν εἶναι πρὸς τοὺς ἀρχομένους, εὐσεβεῖ δὲ πρὸς τὸν τὴν βασιλείαν δεδωκότα θεὸν, φυλάττειν δ' αὐτοῦ τὰς ἐντολὰς καὶ τοὺς νόμους, οὓς αὐτὸς διὰ Μωϋσέως κατέπεμψεν ἡμῖν, καὶ μήτε χάριτι μήτε θωπείᾳ μήτ' ἐπιθυμίᾳ μήτ' ἄλλῳ πάθει προστεθειμένον τούτων ἀμελῆσαι. Τὴν γὰρ τοῦ θείου πρὸς σαυτὸν εὔνοιαν ἀπολεῖς, παραβὰς τὰ νόμιμα, καὶ πρὸς ἅπαντ' αὐτοῦ τὴν ἀγαθὴν ἀποστρέψεις πρόνοιαν. Τοιοῦτον δέ σε αὐτὸν παρέχων, ὁποῖον εἶναί τε δεῖ καὶ ἐγὼ δὲ παρακαλῶ, καθέξεις ἡμῶν τὴν βασιλείαν τῷ γένει, καὶ οἶκος ἄλλος Ἑβραίων οὐκ ἂν δεσπόσειεν, ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ διὰ τοῦ παντὸς αἰῶνος. Μέμνησο δὲ καὶ τῆς Ἰωάβου τοῦ στρατηγοῦ παρανομίας, ἀποκτείναντος διὰ ζηλοτυπίαν δύο στρατηγοὺς δικαίους καὶ ἀγαθοὺς, Ἀβενῆρον τὸν Νήρου παῖδα, καὶ τὸν Ἀμεσσὰν υἱὸν Ἰεθράνου, ὧν ὅπως ἄν σοι δόξῃ τὸν θάνατον ἐκδίκησον, ἐπεὶ καὶ κρείττων ἐμοῦ καὶ δυνατώτερος Ἰώαβος ὢν, μέχρι νῦν τὴν δίκην διέφυγε. Παρατίθημι δέ σοι καὶ τοὺς Βερζελαίου τοῦ Γαλαδίτου παῖδας, οὓς ἐν τιμῇ πάσῃ καὶ προνοίᾳ τοῦτ' ἐμοὶ χαριζόμενος ἕξεις. Οὐ προκατάρχομεν γὰρ εὐποιΐας, ἀλλ' ἀμοιβὴν ὧν ὁ πατὴρ αὐτῶν παρὰ τὴν φυγὴν ὑπῆρξέ μοι χρεωλυτοῦμεν. Καὶ τὸν

Γῆρα δὲ υἱὸν Σεμεεὶ, τὸν ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς, ὃς πολλὰ βλασφημήσας με παρὰ τὴν φυγὴν ὅτ᾽ εἰς Παρεμβολὰς ἐπορευόμην ἀπήντησεν ἐπὶ Ἰορδάνην, καὶ πίστεις ἔλαβεν ὡς μηδὲν αὐτὸν παθεῖν τότε, νῦν ἐπιζητήσας αἰτίαν εὔλογον ἄμυναι."

2. Ταῦτα παραινέσας τῷ παιδὶ περί τε τῶν ὅλων πραγμάτων καὶ περὶ τῶν φίλων, καὶ οὓς ᾔδει τιμωρίας ἀξίους γεγενημένους ἀπέθανεν, ἔτη μὲν βιώσας ἑβδομήκοντα, βασιλεύσας δὲ ἑπτὰ μὲν ἐν Χεβρῶνι, τῆς Ἰούδα φυλῆς καὶ μῆνας ἕξ, ἐν Ἱεροσολύμοις δὲ ἁπάσης τῆς χώρας τρία καὶ τριάκοντα. Οὗτος 412
ἄριστος ἀνὴρ ἐγένετο, καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἔχων ἣν ἔδει τῷ βασιλεῖ, καὶ τοσούτων ἐθνῶν σωτηρίαν ἐγκεχειρισμένῳ προσεῖναι. Ἀνδρεῖός τε γὰρ ἦν, ὡς οὐκ ἄλλος τὶς, ἐν δὲ τοῖς ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων ἀγῶσι, πρῶτος ἐπὶ τοὺς κινδύνους ὥρμα, τῷ πονεῖν καὶ μάχεσθαι παρακελευόμενος τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τὰς πράξεις, ἀλλ᾽ οὐχὶ τῷ προστάττειν ὡς δεσπότης, νοῆσαί τε καὶ συνιδεῖν καὶ περὶ τῶν μελλόντων καὶ τῆς τῶν ἐνεστηκότων οἰκονομίας ἱκανώτατος, σώφρων, ἐπιεικὴς, χρηστὸς πρὸς τοὺς ἐν συμφοραῖς ὑπάρχοντας, δίκαιος, φιλάνθρωπος, ἃ μόνοις ἐξαίρετα τοῖς βασιλεῦσιν εἶναι προσῆκε, μηδὲν ὅλως παρὰ τοσοῦτο μέγεθος ἐξουσίας ἁμαρτὼν, ἢ τὸ περὶ τὴν Οὐρία γυναῖκα. Κατέλειπε δὲ καὶ πλοῦτον, ὅσον οὐκ ἄλλος βασιλεὺς οὔθ᾽ Ἑβραίων οὔτ᾽ ἄλλων ἐθνῶν.

3. Ἔθαψε δ᾽ αὐτὸν ὁ παῖς Σολομὼν ἐν Ἱεροσολύμοις διαπρεπῶς, τοῖς τε ἄλλοις οἷς περὶ κηδείαν νομίζεται βασιλικὴν ἅπασι, καὶ δὴ καὶ πλοῦτον αὐτῷ πολὺν καὶ ἄφθονον συνεκήδευσεν· ὧν τὴν ὑπερβολὴν τεκμήραιτ᾽ ἄν τις ῥᾳδίως ἐκ τοῦ λεχθησομένου. Μετὰ γὰρ χρόνον ἐτῶν χιλίων καὶ τριακοσίων, Ὕρκανος ὁ ἀρχιερεὺς, πολιορκούμενος ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ Εὐσεβοῦς ἐπικληθέντος, υἱοῦ δὲ Δημητρίου, βουλόμενος χρήματ᾽ αὐτῷ δοῦναι, ὑπὲρ τοῦ λῦσαι τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν στρατιὰν ἀπαγαγεῖν, καὶ ἀλλαχόθεν οὐκ

εὐπορῶν, ἀνοίξας ἕνα οἶκον τῶν ἐν τῷ Δαυΐδου μνήματι, καὶ βαστάσας τριςχίλια τάλαντα, μέρος ἔδωκεν Ἀντιόχῳ, καὶ διέλυσεν οὕτως τὴν πολιορκίαν, καθὼς καὶ ἐν ἄλλῳ δεδηλώκαμεν. Μετὰ δὲ τοῦτον, ἐτῶν πολλῶν διαγενομένων, πάλιν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἕτερον ἀνοίξας οἶκον ἀνείλετο χρήματα πολλά. Ταῖς μέντοι γε θήκαις τῶν βασιλέων οὐδεὶς αὐτῶν ἐπέτυχεν, ἦσαν γὰρ ὑπὸ τὴν γῆν μηχανικῶς κεκηδευμέναι πρὸς τὸ μὴ φανεραὶ εἶναι τοῖς εἰς τὸ μνῆμα εἰςιοῦσιν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἡμῖν ἐπὶ τοσοῦτον ἀπόχρη δεδηλῶσθαι.

---

413 # ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ρξγ'.

Argumentum Lib. VIII.

(1) Ὡς Σολομὼν τὴν βασιλείαν παραλαβὼν τοὺς ἐχθροὺς ἀνεῖλε. (2) Περὶ τῆς γυναικὸς Σολομῶνος, τῆς σοφίας αὐτοῦ καὶ τοῦ πλούτου, καὶ ὅσων ἐπέτυχεν παρὰ τοῦ Εἰράμου εἰς οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ. (3) Περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ. (4) Ὡς Σολομὼν τὴν κιβωτὸν μετήνεγκεν εἰς τὸν ναὸν, καὶ ὡς ἱκετεύσας τὸν Θεὸν δημοσίας θυσίας ἐπετέλεσεν. (5) Ὡς βασίλεια ἑαυτῷ ᾠκοδόμησεν ὁ Σολομὼν πολυτελῆ τε καὶ λαμπρὰ, καὶ ὡς αἰνίγματα ὑπὸ τοῦ Εἰράμου αὐτῷ πεμφθέντα διέλυσεν. (6) Ὡς Σολομὼν τῶν Ἱεροσολύμων πόλιν ὠχυρώσατο, μεγάλας τε πόλεις ᾠκοδόμησεν, καὶ ὡς Χαναναίων τινὰς ὑποχειρίους ἐποιήσατο, καὶ τὴν Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας βασίλισσαν ἐδέξατο. (7) Ὡς Σολομὼν ἐπλουτίζετο, καὶ σφόδρα φιλογύναιος ἦν, καὶ ὡς ὁ Θεὸς ἐρεθιζόμενος κατ' αὐτὸν ἤγειρεν Ἄδερον καὶ Ἱεροβόαμον. Περὶ τῆς Σολομῶνος τελευτῆς. (8) Ὡς τελευτήσαντος Σολομῶνος ὁ λαὸς ἀποστὰς τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Ῥοβοάμου τῶν δέκα φυλῶν Ἱεροβόαμον

ἀπέδειξε βασιλέα. (9) Ὡς ὁ προφήτης Ἰαδὼν ἄλλῳ ψευσαμένῳ πεισθεὶς ὑπέστρεψεν, εἶτα δὲ ὑπὸ λέοντος ἀναιρεῖται, καὶ ποίοις λόγοις ὁ πονηρὸς προφήτης τὸν βασιλέα πείσας τὴν διάνοιαν αὐτῷ ἀπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ θεοῦ. (10) Περὶ Ῥοβοάμου, καὶ ὡς ὁ θεὸς αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἀσεβείας διὰ Σούσακον ἐτιμώρησεν. (11) Περὶ τελευτῆς τοῦ υἱοῦ Ἱεροβοάμου, καὶ ὡς Ἱεροβόαμος ἡττᾶται ὑπὸ τοῦ Ἀβία, ὃς μετ᾽ οὐ πολὺ τὸν βίον κατέστρεψε, Ἀσάνου τὴν βασιλείαν διαδεχομένου, καὶ ὡς Ἱεροβοάμου ἀποθανόντος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νάδαβον καὶ ἅπαν τὸ γένος Ἱεροβοάμου διαφθείρει Βασάνης. (12) Ὡς Ζαραῖος βασιλεὺς Αἰθιόπων ὑπὸ Ἀσάνου ἡττᾶται, καὶ Ἄσανος Βασάνου αὐτῷ πολεμοῦντος τὸν Δαμασκηνῶν βασιλέα σύμμαχον παρακαλεῖ, καὶ ὡς τῆς Βασάνου γενεᾶς διαφθαρείσης ἐβασίλευεν Ζαμάρης καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἄχαβος. (13) Ὡς Ἄχαβος γήμας Γεζαβέλην ἐπονηρεύσατο ὑπὲρ πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλέας. Ὁποῖα Ἠλίας ὁ προφήτης ἔπραττεν, οἷά τε συνέβη τῷ Ναβούθῳ. (14) Ὡς Ἄδαδος Δαμασκοῦ καὶ Συρίας βασιλεὺς δὶς ἐπ᾽ Ἄχαβον στρατευσάμενος ἡττήθη. (15) Περὶ Ἰωσαφάτου τοῦ Ἱεροσολύμων βασιλέως, καὶ ὡς Ἄχαβος ἐπὶ Σύρους, βοηθοῦντος αὐτῷ Ἰωσαφάτου, στρατευσάμενος ἡττήθη τῇ μάχῃ καὶ αὐτὸς ἀπώλετο.

CAP. I. 1. Περὶ μὲν οὖν Δαυΐδου καὶ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ, καὶ ὅσων ἀγαθῶν αἴτιος γενόμενος τοῖς ὁμοφύλοις, πολέμους τε καὶ μάχας ὅσας κατορθώσας γηραιὸς ἐτελεύτησεν, ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ δεδηλώκαμεν. Σολομῶνος δὲ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, νέου τὴν ἡλικίαν ἔτι ὄντος, τὴν βασιλείαν παραλαβόντος, ὃν ἔτι ζῶν ἀπέφηνε τοῦ λαοῦ δεσπότην κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν, καθίσαντος ἐπὶ τὸν θρόνον, ὁ μὲν πᾶς ὄχλος ἐπευφήμησεν, οἷον εἰκὸς ἐπ᾽ ἀρχομένῳ βασιλεῖ, τελευτῆσαι καλῶς αὐτῷ τὰ πράγματα, καὶ πρὸς γῆρας ἀφικέσθαι λιπαρὸν καὶ πανευδαίμονα τὴν ἡγεμονίαν. 414

2. Ἀδωνίας δὲ, ὃς καὶ τοῦ πατρὸς ἔτι ζῶντος ἐπεχείρησε τὴν ἀρχὴν κατασχεῖν, παρελθὼν πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως μητέρα Βεεθσαβὴν, καὶ φιλοφρόνως αὐτὴν ἀσπασάμενος, πυθομένης εἰ καὶ διὰ χρείαν τινα πρὸς αὐτὴν ἀφῖκται, καὶ δηλοῦν κελευούσης ὡς

ἡδέως παρεξομένης, ἤρξατο λέγειν, ‘ὅτι γινώσκει μὲν τὴν βασιλείαν καὶ αὐτὴ καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ διὰ τὴν τοῦ πλήθους προαίρεσιν οὖσαν αὐτοῦ, μεταβάσης δὲ πρὸς Σολομῶνα τὸν υἱὸν αὐτῆς κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ γνώμην στέργει καὶ ἀγαπᾷ τὴν ὑπ᾽ αὐτῷ δουλείαν, καὶ τοῖς παροῦσιν ἥδεται πράγμασιν. Ἐδεῖτο δ᾽ οὖν διακονῆσαι πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ, καὶ πεῖσαι δοῦναι τὴν τῷ πατρὶ συγκοιμωμένην πρὸς γάμον αὐτῷ Ἀβισάκην· οὐ γὰρ πλησιάσαι τὸν πατέρα διὰ τὸ γῆρας αὐτῇ, μένειν δ᾽ ἔτι παρθένον.’ Ἡ δὲ Βεεθσαβὴ, καὶ διακονήσειν σπουδαίως ὑπέσχετο, καὶ καταπράξασθαι τὸν γάμον δι᾽ ἀμφότερα, τοῦ τε βασιλέως αὐτῷ χαρίσασθαί τε βουλησομένου, καὶ δεησομένης αὐτῆς λιπαρῶς. Καὶ ὁ μὲν εὔελπις ἀπαλλάττεται περὶ τοῦ γάμου, ἡ δὲ τοῦ Σολομῶνος μήτηρ εὐθέως ὥρμησεν ἐπὶ τὸν υἱὸν διαλεξομένη περὶ ὧν Ἀδωνίᾳ δεηθέντι κατεπηγγείλατο. Καὶ προϋπαντήσαντος αὐτῇ τοῦ παιδὸς καὶ περιπλακέντος, ἐπεὶ
415 παρήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον οὗ συνέβαινεν αὐτῷ κεῖσθαι τὸν βασιλικὸν θρόνον, καθίσας ἐκέλευσεν ἕτερον ἐκ δεξιῶν τεθῆναι τῇ μητρί. Καθεσθεῖσα δὲ ἡ Βεεθσαβὴ “Μίαν,” εἶπεν, “ὦ παῖ, χάριν αἰτουμένῃ μοι κατάνευσον, καὶ μηδὲν ἐξ ἀρνήσεως δύσκολον μηδὲ σκυθρωπὸν ἀπεργάσῃ.” Τοῦ δὲ Σολομῶνος προστάττειν κελεύοντος, πάντα γὰρ ὅσιον εἶναι μητρὶ παρέχειν, καί τι προσμεμψαμένου τὴν ἀρχὴν ὅτι μὴ μετ᾽ ἐλπίδος ἤδη βεβαίας τοῦ τυχεῖν ὧν ἀξιοῖ ποιεῖται τοὺς λόγους, ἀλλ᾽ ἄρνησιν ὑφορωμένη, ‘δοῦναι τὴν παρθένον αὐτὸν Ἀβισάκην Ἀδωνίᾳ τῷ ἀδελφῷ πρὸς γάμον’ παρεκάλει.

3 Λαβὼν δὲ πρὸς ὀργῆς ὁ βασιλεὺς τὸν λόγον ἀποπέμπεται μὲν τὴν μητέρα, ‘μειζόνων δ᾽ ὀρέγεσθαι πραγμάτων εἰπὼν Ἀδωνίαν, καὶ θαυμάζειν πῶς οὐ παραχωρῆσαι καὶ τῆς βασιλείας ὡς πρεσβυτέρῳ παρακαλεῖ, τὸν γάμον αὐτῷ τὸν Ἀβισάκης αἰτουμένη, φίλους ἔχοντι δυνατοὺς Ἰώαβον τὸν στρατηγὸν καὶ

Ἀβιάθαρον τὸν ἱερέα.' Καὶ μεταπεμψάμενος Βαναίαν τὸν ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων ἀποκτεῖναι προσέταξεν αὐτῷ τὸν ἀδελφὸν Ἀδωνίαν. Καλέσας δὲ Ἀβιάθαρον τὸν ἱερέα "Θανάτου μὲν," εἶπε, "ῥύεταί σε τά τε ἄλλα ὅσα τῷ πατρί μου συνέκαμες, καὶ ἡ κιβωτὸς ἣν σὺν αὐτῷ μετήνεγκας. Ταύτην δέ σοι τὴν τιμωρίαν ἐπιτίθημι, ταξαμένῳ μετὰ Ἀδωνίᾳ καὶ τὰ ἐκείνου φρονήσαντι, μήτε ἐνθάδε ἴσθι μήτε εἰς ὄψιν ἀπάντα τὴν ἐμὴν, ἀλλὰ εἰς τὴν πατρίδα πορευθεὶς ἐν τοῖς ἀγροῖς ζῆθι, καὶ τοῦτον ἄχρι τελευτῆς ἔχε τὸν βίον, ἁμαρτὼν τοῦ μηκέτι εἶναι δικαίως ἐν ἀξίᾳ." Καταλύεται μὲν οὖν ἀπὸ τῆς ἱερατικῆς τιμῆς ὁ Ἰθαμάρου οἶκος διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν, καθὼς καὶ τῷ Ἀβιαθάρου πάππῳ προεῖπεν ὁ θεὸς Ἠλεί. Μετέβη δ' εἰς τὸ Φινεέσου γένος πρὸς Σάδωκον. Οἱ δὲ ἰδιωτεύσαντες ἐκ τοῦ Φινεέσου γένους, καθ' ὃν καιρὸν εἰς τὸν Ἰθαμάρου οἶκον ἡ ἀρχιερωσύνη μετῆλθεν, Ἠλεὶ πρώτου ταύτην παραλαβόντος, ἦσαν οὗτοι, ὁ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωσήπου υἱὸς Βοκκίας, τούτου δὲ Ἰωάθαμος, Ἰωαθάμου δὲ Μαραίωθος, Μαραιώθου δὲ Ἀροφαῖος, Ἀροφαίου δὲ Ἀχίτωβος, Ἀχιτώβου δὲ Σάδωκος, ὃς πρῶτος ἐπὶ Δαυΐδου τοῦ βασιλέως ἀρχιερεὺς ἐγένετο.

4. Ἰώαβος δὲ ὁ στρατηγὸς τὴν ἀναίρεσιν ἀκούσας τὴν Ἀδωνία, περιδεὴς ἐγένετο, φίλος γὰρ ἦν αὐτῷ μᾶλλον, ἢ τῷ βασιλεῖ Σολομῶνι. Καὶ κίνδυνον ἐκ τούτου διὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνον εὔνοιαν οὐκ ἀλόγως ὑποπτεύων, καταφεύγει μὲν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ἀσφάλειαν δὲ ἐνόμιζεν αὐτῷ πορίειν ἐκ τῆς πρὸς τὸν θεὸν εὐσεβείας τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ ἀπαγγειλάντων αὐτῷ τινῶν τὴν Ἰωάβου γνώμην πέμψας Βαναίαν, ἐκέλευσεν ἀναστήσαντα αὐτὸν ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἄγειν ὡς ἀπολογησόμενον. Ἰώαβος δὲ οὐκ ἔφη καταλείψειν τὸ ἱερὸν, ἀλλ' αὐτοῦ τεθνήξεσθαι μᾶλλον ἢ ἐν ἑτέ- 416
ρῳ χωρίῳ. Βαναίου δὲ τὴν ἀπόκρισιν αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ δηλώσαντος, προσέταξε Σολομὼν ἐκεῖ τὴν κε-

φαλὴν αὐτοῦ ἀποτεμεῖν, καθὼς βούλεται, καὶ ταύτην λαβεῖν τὴν δίκην ὑπὲρ τῶν δύο στρατηγῶν, οὓς αὐτὸς ἀνοσίως ἀπέκτεινε, θάψαι δ' αὐτοῦ τὸ σῶμα, ὅπως τὰ μὲν ἁμαρτήματα μηδέποτε καταλίπῃ τὸ γένος τὸ ἐκείνου, τῆς δὲ Ἰωάβου τελευτῆς αὐτός τε καὶ ὁ πατὴρ ἀθῷοι τυγχάνωσι. Καὶ Βαναίας μὲν τὰ κελευσθέντα ποιήσας, αὐτὸς ἀποδείκνυται στρατηγὸς πάσης τῆς δυνάμεως, Σάδωκον δὲ μόνον ποιεῖ ἀρχιερέα ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν Ἀβιαθάρου τόπον, ὃν μετεστήσατο.

5. Σεμεεὶ δὲ ὧδε προσέταξεν, οἰκίαν οἰκοδομήσαντι μένειν ἐν Ἱεροσολύμοις αὐτῷ προσεδρεύοντα, καὶ μὴ διαβαίνειν τὸν χείμαῤῥον Κεδρῶνος ἔχειν ἐξουσίαν, παρακούσαντι δὲ τούτῳ θάνατον ἔσεσθαι τὸ πρόστιμον. Τῷ δὲ μεγέθει τῆς ἀπειλῆς καὶ ὅρκους αὐτὸν προσηνάγκασεν ποιήσασθαι. Σεμεεὶ δὲ χάριν οἷς προσέταξεν αὐτῷ Σολομὼν ἔχειν φήσας, καὶ ταῦτα ποιήσειν προσομόσας, καταλιπὼν τὴν πατρίδα τὴν διατριβὴν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐποιεῖτο. Διελθόντων δὲ τριῶν ἐτῶν, ἀκούσας δύο δούλους ἀποδράντας αὐτὸν ἐν Γίττῃ τυγχάνοντας ὥρμησεν ἐπὶ τοὺς οἰκέτας. Ἐπανελθόντος δὲ μετ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς αἰσθόμενος, ὡς καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ καταφρονήσαντος, καὶ — τὸ μεῖζον — τῶν ὅρκων τοῦ θεοῦ μηδεμίαν ποιησαμένου φροντίδα, χαλεπῶς εἶχε. Καὶ καλέσας αὐτὸν "Οὔ σύ," φησιν, "ὤμοσας μὴ καταλείψειν ἐμὲ, μηδὲ ἐξελεύσεσθαί ποτε ταύτης τῆς πόλεως εἰς ἄλλην; οὐκ οὖν ἀποδράσῃ τὴν τῆς ἐπιορκίας δίκην, ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ ὧν τὸν πατέρα μου παρὰ τὴν φυγὴν ὕβρισας τιμωρήσομαί σε πονηρὸν γενόμενον, ἵνα γνῷς ὅτι κερδαίνουσιν οὐδὲν οἱ κακοὶ μὴ παρ' αὐτὰ τὰ ἀδικήματα κολασθέντες, ἀλλὰ παντὶ τῷ χρόνῳ, ᾧ νομίζουσιν ἀδεεῖς εἶναι μηδὲν πεπονθότες, αὔξεται καὶ γίνεται μείζων ἡ κόλασις αὐτοῖς ἧς ἂν παραυτίκα πλημμελήσαντες ἔδοσαν." Καὶ Σεμεεὶ μὲν κελευσθεὶς Βαναίας ἀπέκτεινεν.

CAP. II. 1. Ἤδη δὲ τὴν βασιλείαν βεβαίως ἔχων ὁ Σολομὼν, καὶ τῶν ἐχθρῶν κεκολασμένων, ἄγεται τὴν Φαραώθου τοῦ τῶν Αἰγυπτίων βασιλέως θυγατέρα. Καὶ κατασκευάσας τὰ τείχη τῶν Ἱεροσολύμων πολλῷ μείζω καὶ ὀχυρώτερα τῶν πρόσθεν ὄντων, διεῖπε τὰ πράγματα λοιπὸν ἐπὶ πολλῆς εἰρήνης, μηδ᾽ ὑπὸ τῆς νεότητος πρός τε δικαιοσύνην καὶ φυλακὴν τῶν νόμων καὶ μνήμην ὧν ὁ πατὴρ τελευτῶν ἐπέστειλε βλαπτόμενος, ἀλλὰ πάνθ᾽ ὅσα οἱ τοῖς χρόνοις προβεβηκότες, καὶ πρὸς τὸ φρονεῖν ἀκμάζοντες μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἐπιτελῶν. Ἔγνω δ᾽ εἰς Χεβρῶνα παρα- 417
γενόμενος, ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ θυσιαστηρίου τοῦ κατασκευασθέντος ὑπὸ Μωϋσέως θῦσαι τῷ θεῷ. Καὶ χίλια τὸν ἀριθμὸν ὡλοκαύτωσεν ἱερεῖα. Τοῦτο δὲ ποιήσας μεγάλως ἔδοξε τὸν θεὸν τετιμηκέναι· φανεὶς γὰρ αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους ἐκείνης τῆς νυκτὸς ἐκέλευσεν αἰτεῖσθαι τίνας ἀντὶ τῆς εὐσεβείας δώσει αὐτῷ δωρεάς. Σολομὼν δὲ τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα, καὶ θεῷ παρασχεῖν ἥδιστα, καὶ λαβεῖν ἀνθρώπῳ συμφορώτατα τὸν θεὸν ᾔτησεν. Οὐ γὰρ χρυσὸν οὐδ᾽ ἄργυρον οὐδὲ τὸν ἄλλον πλοῦτον ὡς ἄνθρωπος καὶ νέος ἠξίωσεν αὐτῷ προσγενέσθαι, — ταῦτα γὰρ σχεδὸν νενόμισται παρὰ τοῖς πλείστοις μόνα σπουδῆς ἄξια καὶ θεοῦ δῶρα εἶναι, — ἀλλὰ "Δός μοι," φησὶ, "δέσποτα, νοῦν ὑγιῆ καὶ φρόνησιν ἀγαθὴν, οἷς ἂν τὸν λαὸν τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια λαλῶν κρίνοιμι." Τούτοις ἥσθη τοῖς αἰτήμασιν ὁ θεὸς, καὶ 'τά τε ἄλλα πάνθ᾽, ὧν οὐκ ἐμνήσθη παρὰ τὴν ἐκλογὴν, δώσειν ἐπηγγείλατο, πλοῦτον, δόξαν, νίκην πολεμίων, καὶ πρὸ πάντων σύνεσιν καὶ σοφίαν, οἵαν οὐκ ἄλλος τὶς ἀνθρώπων ἔσχεν οὔτε βασιλέων οὔτ᾽ ἰδιωτῶν. Φυλάξειν τε καὶ τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ἐπὶ πλεῖστον ὑπισχνεῖτο χρόνον, ἂν δίκαιός τε ὢν διαμένῃ καὶ πειθόμενος αὐτῷ, καὶ τὸν πατέρα μιμούμενος ἐν οἷς ἦν ἄριστος.' Ταῦτα τοῦ θεοῦ Σο-

λομῶν ἀκούσας ἀνεπήδησεν εὐθὺς ἐκ τῆς κοίτης, καὶ προςκυνήσας αὐτὸν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πρὸ τῆς σκηνῆς μεγάλας ἐπιτελέσας θυσίας, κατευώχει τοὺς ἰδίους ἅπαντας.

2. Ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κρίσις ἐπ᾽ αὐτὸν ἤχθη δυςχερὴς, ἧς τὸ τέλος εὑρεῖν ἦν ἐπίπονον. Τὸ δὲ πρᾶγμα, περὶ οὗ συνέβαινεν εἶναι τὴν δίκην, ἀναγκαῖον ἡγησάμην δηλῶσαι, ἵνα τοῖς ἐντυγχάνουσιν τό τε δύςκολον τῆς κρίσεως γνώριμον ὑπάρξῃ, καὶ τοιούτων μεταξὺ πραγμάτων γινόμενοι λάβωσιν, ὥσπερ ἐξ εἰκόνος τῆς τοῦ βασιλέως ἀγχινοίας, τὸ ῥᾳδίως ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν ζητουμένων δυνηθῆναι. Δύο γυναῖκες ἑταῖραι τὸν βίον ἧκον ἐπ᾽ αὐτὸν, ὧν ἡ ἀδικεῖσθαι δοκοῦσα πρώτη λέγειν ἤρξατο. "Οἰκῶ μὲν," εἶπεν, "ὦ βασιλεῦ, μετὰ ταύτης ἐν ἑνὶ δωματίῳ. Συνέβη δ᾽ ἀμφοτέραις ἡμῖν ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας ἀποτεκεῖν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἄῤῥενα παιδία. Τρίτης δὲ ἡμέρας διελθούσης, ἐπικοιμηθεῖσα τῷ αὐτῆς παιδίῳ αὕτη τοῦτο μὲν ἀποκτείνει, βαστάσασα δὲ τὸ ἐμὸν ἐκ τῶν γονάτων πρὸς αὐτὴν μεταφέρει, καὶ τὸ νεκρὸν ἐμοῦ κοιμωμένης εἰς τὰς ἀγκάλας μου τίθησιν. Πρωῒ δὲ θηλὴν ὀρέξαι βουλομένη τῷ παιδίῳ, τὸ μὲν ἐμὸν οὐχ εὗρον, τὸ δὲ ταύτης νεκρὸν ὁρῶ μοι παρακείμενεν, ἀκριβῶς γὰρ κατανοήσασα τοῦτο ἐπέγνων. Ὅθεν ἀπαιτῶ τὸν ἐμὸν υἱὸν, καὶ οὐκ ἀπολαμβάνουσα καταπέφευγα, δέσποτα, ἐπὶ τὴν παρὰ σοῦ βοήθειαν. Τὸ γὰρ εἶναι μόνας ἡμᾶς, καὶ μηδένα τὸν ἐξελέγξαι δυνάμενον φοβεῖσθαι καταφρονοῦσα, ἰσχυρῶς ἀρνουμένη παραμένει." Ταῦτ᾽ εἰπούσης, ὁ βασιλεὺς ἀνέκρινε τὴν ἑτέραν, τί τοῖς εἰρημένοις ἀντιλέγειν ἔχοι. Τῆς δὲ 'ἀρνουμένης τοῦτο πεποιηκέναι, τὸ δὲ παιδίον τὸ ἑαυτῆς ζῆν λεγούσης, τὸ δὲ τῆς ἀντιδίκου τεθνηκέναι,' μηδενὸς ἐπινοοῦντος τὴν κρίσιν, ἀλλὰ
418 ὥσπερ ἐπ᾽ αἰνίγματι περὶ τὴν εὕρεσιν αὐτοῦ πάντων τῇ διανοίᾳ τετυφλωμένων, μόνος ὁ βασιλεὺς ἐπενόησέ τι τοιοῦτον. Κελεύσας κομισθῆναι τὸ νεκρὸν

καὶ τὸ ζῶν παιδίον, μεταπέμπεταί τινα τῶν σωματοφυλάκων, καὶ σπασάμενον προσέταξε τὴν μάχαιραν ἀμφότερα διχοτομῆσαι τὰ παιδία, ὅπως ἑκάτεραι λάβωσιν ἀνὰ ἥμισυ τοῦ τε ζῶντος καὶ τοῦ τετελευτηκότος. Ἐπὶ τούτῳ πᾶς μὲν ὁ λαὸς λανθάνων ἐχλεύαζεν ὡς μειράκιον τὸν βασιλέα, μεταξὺ δὲ τῆς μὲν ἀληθοῦς μητρὸς ἀνακραγούσης 'τοῦτο μὴ ποιεῖν, ἀλλὰ παραδιδόναι τῇ ἑτέρᾳ τὸ παιδίον ὡς ἐκείνης, ἀρκεῖσθαι γὰρ τῷ ζῆν αὐτὸ καὶ βλέπειν μόνον καὶ ἂν ἀλλότριον δοκῇ,' τῆς δ' ἑτέρας ἑτοίμως ἐχούσης διαιρούμενον ἰδεῖν τὸ παιδίον, καὶ προσέτι βασανισθῆναι καὶ αὐτὴν ἀξιούσης, ὁ βασιλεὺς, ἐπιγνοὺς τὰς ἑκατέρων φωνὰς ἀπὸ τῆς ἀληθείας γεγενημένας, τῇ μὲν ἀνακραγούσῃ τὸ παιδίον προσέκρινε, μητέρα γὰρ αὐτὴν ἀληθῶς εἶναι, τῆς δὲ ἄλλης κατέγνω πονηρίαν, τό τε ἴδιον ἀποκτεινάσης καὶ τὸ τῆς φίλης σπουδαζούσης ἀπολλύμενον θεάσασθαι. Τοῦτο μέγα δεῖγμα καὶ τεκμήριον τῆς τοῦ βασιλέως φρονήσεως καὶ σοφίας ἐνόμιζε τὸ πλῆθος, καὶ ἐξ ἐκείνης λοιπὸν τῆς ἡμέρας ὡς θείαν ἔχοντι διάνοιαν αὐτῷ προσεῖχον.

3. Στρατηγοὶ δ' αὐτῷ καὶ ἡγεμόνες ἦσαν τῆς χώρας ἁπάσης οἵδε, τῆς μὲν Ἐφραΐμου κληρουχίας Οὔρης, ἐπὶ δὲ τῆς Βηθλεέμης τοπαρχίας ἦν Διόκληρος, τὴν δὲ τῶν Δώρων καὶ τὴν παραλίαν Ἀβινάδαβος εἶχεν ὑπ' αὐτῷ, γεγαμηκὼς τὴν Σολομῶνος θυγατέρα. Τὸ δὲ Μέγα Πεδίον ἦν ὑπὸ Βαναίᾳ τῷ Ἀχίλου παιδὶ, προσεπῆρχε δὲ καὶ τῆς ἄχρι Ἰορδάνου πάσης. Τὴν δὲ Γαλααδίτην καὶ Γαυλανίτην ἕως τοῦ Λιβάνου ὄρους, καὶ πόλεις ἑξήκοντα μεγάλας καὶ ὀχυρωτάτας ἔχων ὑφ' αὐτὸν Γαβάρις διεῖπεν. Ἀχινάδαβος δὲ τῆς Γαλιλαίας ὅλης ἄχρι Σιδῶνος ἐπετρόπευε, συνοικῶν καὶ αὐτὸς θυγατρὶ Σολομῶνος Βασίμᾳ τὸ ὄνομα. Τὴν δὲ περὶ Ἀρκὴν παραλίαν εἶχε Βανακάτης. Σαφάτης δὲ τὸ Ἰταβύριον ὄρος καὶ Κάρμηλον καὶ τὴν Γαλιλαίαν ἄχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰορ-

δάνου χώραν. Ἐπὶ δὲ τούτων εἷς πᾶσαν ἐπετέτρα-
419 πτο. Σεμεεὶ δὲ τὴν τῆς Βενιαμίτιδος κληρουχίαν
ἐγκεχείριστο. Γαβάρης δὲ εἶχε τὴν πέραν τοῦ Ἰορ-
δάνου χώραν. Ἐπὶ δὲ τούτων εἷς πάλιν ἄρχων ἀπο-
δέδεικτο. Θαυμαστὴν δὲ ἐπίδοσιν ἔλαβεν ὅ τε τῶν
Ἑβραίων λαὸς καὶ ἡ Ἰούδα φυλὴ, πρὸς γεωργίαν
τραπέντων καὶ τὴν τῆς γῆς ἐπιμέλειαν. Εἰρήνης γὰρ
ἀπολαύοντες, καὶ πολέμοις καὶ ταραχαῖς μὴ περι-
σπώμενοι, καὶ προσέτι τῆς ποθεινοτάτης ἐλευθερίας
ἀκρατῶς ἐμφορούμενοι, πρὸς τὸ συναύξειν ἕκαστος
τὰ οἰκεῖα καὶ ποιεῖν ἄξια πλείονος ὑπῆρχεν.

4. Ἦσαν δὲ καὶ ἕτεροι τῷ βασιλεῖ ἡγεμόνες, οἳ τῆς τε Σύρων γῆς καὶ τῶν ἀλλοφύλων — ἥτις ἦν ἀπ᾽ Εὐφράτου ποταμοῦ διήκουσα μέχρι τῆς Αἰγυπτίων — ἐπῆρχον, ἐκλέγοντες αὐτῷ φόρους παρὰ τῶν ἐθνῶν. Συνετέλουν δὲ καὶ τῇ τραπέζῃ καθ᾽ ἡμέραν καὶ τῷ δείπνῳ τοῦ βασιλέως σεμιδάλεως μὲν κόρους τριάκοντα, ἀλεύρου δ᾽ ἑξήκοντα, σιτιστοὺς δὲ βόας δέκα, καὶ νομάδας βόας εἴκοσι, καὶ σιτιστοὺς ἄρνας ἑκατόν. Ταῦτα πάντα παρὲξ τῶν ἐπ᾽ ἄγρας, ἐλάφων λέγω καὶ βουβάλων καὶ τῶν πτηνῶν καὶ ἰχθύων, ἐκομίζετο καθ᾽ ἡμέραν τῷ βασιλεῖ παρὰ τῶν ἀλλοφύλων. Τοσοῦτον δὲ πλῆθος ἦν ἁρμάτων Σολομῶνι, ὡς τέσσαρας εἶναι μυριάδας φατνῶν τῶν ὑπεζευγμένων ἵππων. Χωρὶς δὲ τούτων ἦσαν ἱππεῖς δισχίλιοι καὶ μύριοι, ὧν οἱ μὲν ἡμίσεις τῷ βασιλεῖ προσήδρευον ἐν Ἱεροσολύμοις, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὰς βασιλικὰς διεσπαρμένοι κώμας ἐν αὐταῖς κατέμενον. Ὁ δ᾽ αὐτὸς ἡγεμὼν, ὁ τὴν τοῦ βασιλέως δαπάνην πεπιστευμένος, καὶ τοῖς ἵπποις ἐχορήγει τὰ ἐπιτήδεια, συγκομίζων εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς διέτριβε τόπον.

5. Τοσαύτη δ᾽ ἦν ἣν ὁ Θεὸς Σολομῶνι παρέσχε φρόνησιν καὶ σοφίαν, ὥστε τοὺς ἀρχαίους ὑπερβάλλειν ἀνθρώπους, καὶ μηδὲ τοὺς Αἰγυπτίους, οἳ πάντων ἐν συνέσει διενεγκεῖν λέγονται, συγκρινομένους λείπεσθαι παρ᾽ ὀλίγον, ἀλλὰ καὶ πλεῖστον ἀφεστηκό-

τας τῆς βασιλέως φρονήσεως ἐλέγχεσθαι. Ὑπερῆρε δὲ καὶ διήνεγκε σοφίᾳ καὶ τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν δόξαν ἐχόντων παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἐπὶ δεινότητι, ὧν οὐ παρελεύσομαι τὰ ὀνόματα, ἦσαν δὲ Ἐθάνος καὶ Αἱμάνος καὶ Χαλκέος καὶ Δάρθανος, υἱοὶ Ἡμάωνος. Συνετάξατο δὲ καὶ βιβλία περὶ ᾠδῶν καὶ μελῶν πέντε πρὸς τοῖς χιλίοις, καὶ παραβολῶν καὶ εἰκόνων βίβλους τρισχιλίας. Καθ᾽ ἕκαστον γὰρ εἶδος δένδρου παραβολὴν εἶπεν ἀπὸ ὑσσώπου ἕως κέδρου, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ κτηνῶν καὶ τῶν τ᾽ ἐπιγείων ἁπάντων ζώων, καὶ τῶν νηκτῶν καὶ τῶν ἀερίων. Οὐδεμίαν γὰρ τούτων φύσιν ἠγνόησεν οὐδὲ παρῆλθεν ἀνεξέταστον, ἀλλ᾽ ἐν πάσαις ἐφιλοσόφησεν, καὶ τὴν ἐπιστήμην τῶν ἐν αὐταῖς ἰδιωμάτων ἄκραν ἐπεδείξατο. Παρέσχε δ᾽ αὐτῷ μαθεῖν ὁ θεὸς, καὶ τὴν κατὰ τῶν δαιμόνων τέχνην εἰς ὠφέλειαν καὶ θεραπείαν τοῖς ἀνθρώποις. Ἐπῳδάς τε συνταξάμε- 420
νος αἷς παρηγορεῖται τὰ νοσήματα, καὶ τρόπους ἐξορκώσεων κατέλειπεν, οἷς ἐνδόμενα τὰ δαιμόνια ὡς μηκέτ᾽ ἐπανελθεῖν ἐκδιώκουσι. Καὶ αὕτη μέχρι νῦν παρ᾽ ἡμῖν ἡ θεραπεία πλεῖστον ἰσχύει. Ἱστόρησα γάρ τινα Ἐλεάζαρον τῶν ὁμοφύλων, Οὐεσπασιανοῦ παρόντος καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ χιλιάρχων καὶ ἄλλου στρατιωτικοῦ πλήθους, τοὺς ὑπὸ τῶν δαιμονίων λαμβανομένους ἀπολύοντα τούτων. Ὁ δὲ τῆς θεραπείας τρόπος τοιοῦτος ἦν. Προσφέρων ταῖς ῥισὶ τοῦ δαιμονιζομένου τὸν δακτύλιον, ἔχοντα ὑπὸ τῇ σφραγίδι ῥίζαν ἐξ ὧν ὑπέδειξε Σολομὼν, ἔπειτα ἐξεῖλκεν ὀσφραινομένῳ διὰ τῶν μυκτήρων τὸ δαιμόνιον. Καὶ πεσόντος εὐθὺς τοῦ ἀνθρώπου, μηκέτ᾽ εἰς αὐτὸν ἐπανελθεῖν ὥρκου, Σολομῶνός τε μεμνημένος, καὶ τὰς ἐπῳδὰς, ἃς συνέθηκεν ἐκεῖνος, ἐπιλέγων. Βουλόμενος δὲ πεῖσαι καὶ παραστῆσαι τοῖς παρατυγχάνουσιν ὁ Ἐλεάζαρος ὅτι ταύτην ἔχει ἰσχὺν, ἐτίθει μικρὸν ἔμπροσθεν ἤτοι ποτήριον πλῆρες ὕδατος ἢ ποδόνιπτρον, καὶ τῷ δαιμονίῳ προσέταττεν ἐξιόντι τοῦ

O

ἀνθρώπου ταῦτ' ἀνατρέψαι, καὶ παρασχεῖν ἐπιγνῶναι τοῖς ὁρῶσιν, ὅτι καταλέλοιπε τὸν ἄνθρωπον. Γινομένου δὲ τούτου, σαφὴς ἡ Σολομῶνος καθίστατο σύνεσις καὶ σοφία, δι' ἣν, ἵνα γνῶσιν ἅπαντες τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ τῆς φύσεως καὶ τὸ θεοφιλὲς, καὶ λάθῃ μηδένα τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον τοῦ βασιλέως περὶ πᾶν εἶδος ἀρετῆς ὑπερβολὴ, περὶ τούτων εἰπεῖν προήχθημεν.

6. Ὁ δὲ τῶν Τυρίων βασιλεὺς Εἴραμος ἀκούσας ὅτι Σολομὼν τὴν τοῦ πατρὸς διεδέξατο βασιλείαν, ὑπερήσθη, φίλος γὰρ ἐτύγχανε Δαυΐδῃ, καὶ πέμψας πρὸς αὐτὸν, ἠσπάζετό τε καὶ συνέχαιρεν ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ἀγαθοῖς. Ἀποστέλλει δὲ πρὸς αὐτὸν Σολομὼν γράμματα δηλοῦντα τάδε·

Σολομὼν Εἰράμῳ βασιλεῖ.

"Ἴσθί μου τὸν πατέρα βουληθέντα κατασκευάσαι τῷ θεῷ ναὸν ὑπὸ τῶν πολέμων καὶ τῶν συνεχῶν στρατιῶν κεκωλυμένον· οὐ γὰρ ἐπαύσατο πρότερον τοὺς ἐχθροὺς καταστρεφόμενος, πρὶν ἢ πάντας αὐτοὺς φόρων ὑποτελεῖς ἐποίησεν. Ἐγὼ δὲ χάριν οἶδα τῷ θεῷ τῆς παρούσης εἰρήνης, καὶ διὰ ταύτην εὐσχολῶν οἰκοδομῆσαι τῷ θεῷ βούλομαι τὸν οἶκον· καὶ γὰρ ὑπ' ἐμοῦ τοῦτον ἔσεσθαι τῷ πατρί μου προεῖπεν ὁ θεός. Διὸ παρακαλῶ σε συμπέμψαι τινὰς τοῖς ἐμοῖς εἰς Λίβανον τὸ ὄρος, κόψοντας ξύλα· πρὸς γὰρ τομὴν ὕλης ἐπιστημονέστερον ἔχουσι τῶν ἡμετέρων Σιδώνιοι. Μισθὸν δὲ ὃν ἂν ὁρίσῃς ἐγὼ τοῖς ὑλουργοῖς παρέξω."

7. Ἀναγνοὺς δὲ τὴν ἐπιστολὴν Εἴραμος, καὶ τοῖς ἐπεσταλμένοις ἡσθεὶς, ἀντιγράφει τῷ Σολομῶνι·

Βασιλεὺς Εἴραμος βασιλεῖ Σολομῶνι.

"Τὸν μὲν θεὸν εὐλογεῖν ἄξιον, ὅτι σοι τὴν πατρῴαν παρέδωκεν ἡγεμονίαν, ἀνδρὶ σοφῷ καὶ πᾶσαν

ἀρετὴν ἔχοντι. Ἐγὼ δὲ τούτοις ἡδόμενος ἅπαντα
ὑπουργήσω τὰ ἐπεσταλμένα. Τεμὼν γὰρ ξύλα πολ-
λὰ καὶ μεγάλα κέδρου τε καὶ κυπαρίσσου διὰ τῶν
ἐμῶν ἐπὶ θάλασσαν καταπέμψω, καὶ κελεύσω τοὺς 421
ἐμοὺς σχεδίαν πηξαμένους εἰς ὃν ἂν βουληθῇς τόπον
τῆς σαυτοῦ χώρας πλεύσαντας ἀποθέσθαι, ἔπειθ' οἱ
σοὶ διακομίσουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα. Ὅπως δὲ καὶ σὺ
παράσχῃς ἡμῖν ἀντὶ τούτων σῖτον, οὗ διὰ τὸ νῆσον
οἰκεῖν δεόμεθα, φρόντισον."

8. Διαμένει δ' ἄχρι τῆς τήμερον τὰ τῶν ἐπι-
στολῶν τούτων ἀντίγραφα, οὐκ ἐν τοῖς ἡμετέροις μό-
νον σωζόμενα βιβλίοις, ἀλλὰ καὶ παρὰ Τυρίοις, ὥστε
εἴ τις θελήσειε τὸ ἀκριβὲς μαθεῖν, δεηθεὶς τῶν ἐπὶ
τῶν Τυρίων γραμματοφυλακίων δημοσίων, εὕροι συμ-
φωνοῦντα τοῖς εἰρημένοις ὑφ' ἡμῶν τὰ παρ' ἐκείνοις.
Ταῦτα μὲν οὖν διεξῆλθον, βουλόμενος γνῶναι τοὺς ἐντευ-
ξομένους, ὅτι μηδὲν μᾶλλον ἔξω τῆς ἀληθείας λέγο-
μεν, μηδὲ πιθανοῖς τισι καὶ πρὸς ἀπάτην καὶ τέρ-
ψιν ἐπαγωγοῖς τὴν ἱστορίαν διαλαμβάνοντες, τὴν μὲν
ἐξέτασιν φεύγειν πειρώμεθα, πιστεύεσθαι δ' εὐθὺς
ἀξιοῦμεν, οὐδὲ συγκεχωρημένον ἡμῖν, κατεξανισταμέ-
νοις τοῦ πρέποντος τῆς πραγματείας, ἀθῴοις ὑπάρ-
χειν, ἀλλὰ μηδεμιᾶς ἀποδοχῆς τυγχάνειν παρακαλοῦν-
τες, ἂν μὴ μετὰ ἀποδείξεως καὶ τεκμηρίων ἰσχυρῶν
ἐμφανίζειν δυναίμεθα τὴν ἀλήθειαν.

9. Ὁ δὲ βασιλεὺς Σολομὼν, ὡς ἐκομίσθη τὰ
παρὰ τοῦ Τυρίων βασιλέως γράμματα, τήν τε προ-
θυμίαν αὐτοῦ καὶ τὴν εὔνοιαν ἐπήνεσε, καὶ οἷς ἠξί-
ωσε τούτοις αὐτὸν ἠμείψατο, σίτου μὲν αὐτῷ κατ'
ἔτος πέμψας δισμυρίους κόρους, καὶ τοσούτους ἐλαίου
βάδους, — ὁ δὲ βάδος δύναται χωρῆσαι ξέστας ἑβ-
δομήκοντα δύο, — τὸ δ' αὐτὸ μέτρον καὶ οἴνου παρ-
εῖχεν. Ἡ μὲν οὖν Εἰράμου φιλία καὶ Σολομῶνος ἀπὸ
τούτων ἔτι μᾶλλον ηὔξησε, καὶ διαμένειν ὤμοσαν εἰς
ἅπαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπέταξε παντὶ τῷ λαῷ φόρον

ἐργάτας τρισμυρίους, οἷς ἄπονον τὴν ἐργασίαν κατ-
έστησε, μερίσας αὐτὴν συνετῶς. Μυρίους γὰρ ἐποί-
ησε κόπτοντας ἐπὶ μῆνα ἕνα ἐν τῷ Λιβάνῳ ὄρει, δύο
δὲ μῆνας ἀναπαύεσθαι παραγενομένους ἐπὶ τὰ οἰ-
κεῖα, μέχρις οὗ πάλιν οἱ δισμύριοι τὴν ἐργασίαν ἀνα-
πληρώσωσι κατὰ τὸν ὡρισμένον χρόνον. Ἔπειθ᾽ οὕ-
τως συνέβαινε τοῖς πρώτοις μυρίοις διὰ τετάρτου μη-
νὸς ἀπαντᾶν ἐπὶ τὸ ἔργον. Γεγόνει δ᾽ ἐπίτροπος τοῦ
φόρου τούτου Ἀδώραμος. Ἦσαν δ᾽ ἐκ τῶν παροί-
κων, οὓς Δαυΐδης καταλελοίπει, τῶν μὲν παρακομι-
ζόντων τὴν λιθείαν καὶ τὴν ἄλλην ὕλην ἑπτὰ μυριά-
δες, τῶν δὲ λατομούντων ὀκτάκις μύριοι. Τούτων
δ᾽ ἐπιστάται τρισχίλιοι καὶ τριακόσιοι. Προστετάχει
422 δὲ λίθους μὲν αὐτοὺς τέμνειν μεγάλους, εἰς τοὺς
τοῦ ναοῦ θεμελίους ἁρμόσαντας δὲ πρῶτον καὶ συν-
δήσαντας ἐν τῷ ὄρει, κατακομίζειν οὕτως εἰς τὴν πό-
λιν. Ἐγένετο δὲ ταῦτα οὐ παρὰ τῶν οἰκοδόμων τῶν
ἐγχωρίων μόνον, ἀλλὰ καὶ ὧν ὁ Εἴραμος ἔπεμψε
τεχνιτῶν.

CAP. III. 1. Τῆς δ᾽ οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ Σολομὼν ἤρξατο, τέταρτον ἔτος ἤδη τῆς βασιλείας ἔχων, μηνὶ δευτέρῳ, ὃν Μακεδόνες μὲν Ἀρτεμίσιον καλοῦσιν, Ἑβραῖοι δὲ Ἰὰρ, μετὰ ἔτη πεντακόσια καὶ ἐννενήκοντα καὶ δύο τῆς ἀπ᾽ Αἰγύπτου τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξόδου, μετὰ δὲ χίλια καὶ εἴκοσι ἔτη τῆς Ἀβράμου εἰς τὴν Χαναναίαν ἐκ τῆς Μεσοποταμίας ἀφίξεως, ἀπὸ δὲ τῆς ἐπομβρίας μετὰ χίλια καὶ τετρακόσια καὶ τεσσαράκοντα· ἀπὸ δὲ τοῦ πρώτου γεννηθέντος Ἀδάμου ἕως οὗ τὸν ναὸν ᾠκοδόμησεν ὁ Σολομὼν διεληλύθει τὰ πάντα ἔτη τρισχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ δύο. Καθ᾽ ὃν δὲ ὁ ναὸς ἤρξατο οἰκοδομεῖσθαι χρόνον, κατ᾽ ἐκεῖνον ἔτος ἤδη τῆς ἐν Τύρῳ βασιλείας ἑνδέκατον ἐνειστήκει Εἰράμῳ. Ἀπὸ δὲ τῆς οἰκήσεως Τύρου εἰς τὴν οἰκοδομίαν τοῦ ναοῦ διαγεγόνει χρόνος ἐτῶν τεσσαράκοντα καὶ διακοσίων.

2. Βάλλεται μὲν οὖν τῷ ναῷ θεμελίους ὁ βασιλεὺς ἐπὶ μήκιστον τῆς γῆς βάθος, ὕλης λίθων ἰσχυρᾶς, καὶ πρὸς χρόνον ἀντέχειν δυναμένης, οἵ τε τῇ γῇ συμφυέντες ἔμελλον καὶ ἔδαφος καὶ ἔρεισμα τῆς ἐποικοδομηθησομένης κατασκευῆς ἔσεσθαι, καὶ διὰ τὴν κάτωθεν ἰσχὺν οἴσειν ἀπόνως τὸ μέγεθος τῶν ἐποικοδομηθησομένων, καὶ κάλλους πολυτέλειαν, ᾗ βάρος ἔμελλεν οὐχ ἧττον εἶναι τῶν ἄλλων ὅσα πρὸς ὕψος καὶ πρὸς ὄγκον, κόσμου τε χάριν καὶ μεγαλουργίας ἐπενοεῖτο. Ἀνήγαγον δ' αὐτὸν ἄχρι τῆς ὀροφῆς ἐξ λευκοῦ λίθου πεποιημένον. Τὸ μὲν οὖν ὕψος ἦν ἑξήκοντα πηχῶν, τῶν δ' αὐτῶν καὶ τὸ μῆκος, εὖρος δ' εἴκοσι. Κατὰ τούτου δὲ ἄλλος ἦν ἐγηγερμένος ἴσος 423
τοῖς μέτροις, ὥστε εἶναι τὸ πᾶν ὕψος τῷ ναῷ πηχῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι. Τέτραπτο δὲ πρὸς τὴν ἀνατολήν. Τὸ δὲ πρόναον αὐτοῦ προέστησαν ἐπὶ πήχεις εἴκοσι τὸ μῆκος, πρὸς τὸ εὖρος τοῦ οἴκου τεταγμένον, ἔχον δὲ πλάτους πήχεις δέκα, ὕψος δὲ ἀνεγηγερμένον πηχῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι. Περιῳκοδόμησε δὲ τὸν ναὸν ἐν κύκλῳ τριάκοντα βραχέσιν οἴκοις, οἳ συνοχή τε τοῦ παντὸς ἔμελλον ἔσεσθαι διὰ πυκνότητα καὶ πλῆθος ἔξωθεν περικείμενοι. Καὶ δὴ καὶ τὰς εἰσόδους αὐτοῖς δι' ἀλλήλων κατεσκεύασεν. Ἕκαστος δὲ τῶν οἴκων τούτων εὖρους μὲν εἶχεν πέντε πήχεις, μήκους δὲ τοὺς αὐτοὺς, ὕψους δὲ εἴκοσι. Ἐπῳκοδόμηντο δὲ τούτοις ἄνωθεν ἕτεροι οἶκοι, καὶ πάλιν ἄλλοι κατ' αὐτῶν ἴσοι καὶ τοῖς μέτροις καὶ τῷ ἀριθμῷ, ὡς τὸ πᾶν ὕψος αὐτοὺς λαβεῖν τῷ κάτωθεν οἴκῳ παραπλήσιον. Ὁ γὰρ ὑπερῷος οὐκ ἦν περιῳκοδομημένος. Ὄροφος δ' αὐτοῖς ἐπεβέβλητο κέδρου. Καὶ τοῖς μὲν οἴκοις οὗτος ἴδιος ἦν ἑκάστῳ, πρὸς τοὺς πλησίον οὐ συνάπτων. Τοῖς δ' ἄλλοις ὑπῆρχεν ἡ στέγη κοινὴ δι' ἀλλήλων δεδομημένη μηκίσταις δοκοῖς καὶ διηκούσαις ἁπάντων, ὡς τοὺς μέσους τοίχους ὑπὸ τῶν αὐτῶν συγκρατουμένους ξύλων ἐῤῥωμενεστέρους διὰ τοῦτο γίνεσθαι. Τὴν δ' ὑπὸ τὰς δοκοὺς στέγην

τῆς αὐτῆς ὕλης ἐβάλλετο πᾶσαν ἐξεσμένην εἰς φατνώματα καὶ προσκόλλησιν χρυσοῦ. Τοὺς δὲ τοίχους κεδρίναις διαλαβὼν σανίσι, χρυσὸν αὐταῖς ἐνετόρευσεν, ὥςτε στίλβειν ἅπαντα τὸν ναὸν καὶ περιλάμπεσθαι τὰς ὄψεις τῶν εἰσιόντων ὑπὸ τῆς αὐγῆς τοῦ χρυσοῦ πανταχόθεν φερομένης. Ἡ δ' ὅλη τοῦ ναοῦ οἰκοδομία κατὰ πολλὴν τέχνην ἐκ λίθων ἀκροτόμων ἐγένετο, συντεθέντων ἁρμονίως πάνυ καὶ λείως, ὡς μήτε σφύραν μήτε ἄλλου τινὸς ἐργαλείου τεκτονικοῦ τοῖς κατανοοῦσιν ἐργασίαν δηλοῦσθαι, ἀλλὰ δίχα τῆς τούτων χρήσεως πᾶσαν ἡρμόσθαι τὴν ὕλην προςφυῶς, ὡς ἑκούσιον τὴν ἁρμονίαν αὐτῆς δοκεῖν μᾶλλον, ἢ τῆς τῶν ἐργαλείων ἀνάγκης. Ἐφιλοτέχνησεν δὲ ὁ βασιλεὺς ἄνοδον εἰς τὸν ὑπερῷον οἶκον διὰ τοῦ εὔρους τοῦ τοίχου· οὐ γὰρ εἶχεν θύραν μεγάλην κατὰ τῆς ἀνατολῆς ὡς εἶχεν ὁ κάτωθεν οἶκος, ἀλλ' ἐκ τῶν πλευρῶν ἦσαν αἱ εἴςοδοι διὰ μικρῶν πάνυ θυρῶν. Διέλαβε δὲ τὸν ναὸν καὶ ἔνδοθεν καὶ ἔξωθεν ξύλοις κεδρίνοις, ἁλύσεσι παχείαις συνδεδεμένοις, ὥςτε ἀντ' ὀχυρωμάτων καὶ ῥώμης τοῦτο αὐτοῖς εἶναι.

3. Διελὼν δὲ τὸν ναὸν εἰς δύο, τὸν μὲν ἔνδοθεν οἶκον εἴκοσι πηχῶν ἐποίησεν ἄδυτον εἶναι, τὸν δὲ τεσσαράκοντα πηχῶν ἅγιον ναὸν ἀπέδειξεν. Ἐκ-
424 τεμὼν δὲ τὸν μέσον τοῖχον θύρας ἐπέστησε κεδρίνας, χρυσὸν αὐταῖς πολὺν ἐνεργασάμενος καὶ τορείαν ποικίλην. Κατεπέτασε δὲ ταύτας ὕφεσιν εὐανθεστάτοις ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου πεποιημένοις, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βύσσου λαμπροτάτης καὶ μαλακωτάτης. Ἀνέθηκε δ' εἰς τὸ ἄδυτον εἴκοσι πηχῶν τὸ εὖρος τῶν δ' αὐτῶν καὶ τὸ μῆκος δύο Χερουβεῖς ὁλοχρύσους, πηχῶν ἑκάτερον τὸ ὕψος πέντε, δύο δ' ἦσαν ἑκατέρων πτέρυγες ἐπὶ πέντε πήχεις ἐκτεταμέναι. Διὸ καὶ οὐ μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων αὐτὰς ἀνίστησεν, ἵνα τῶν πτερύγων τῇ μὲν ἅπτωνται τοῦ κατὰ νότον κειμένου τοίχου τοῦ ἀδύτου, τῇ δὲ κατὰ βοῤῥᾶν, αἱ δ' ἄλλαι πτέρυγες αὐταῖς συνάπτουσαι τε-

θείσῃ μεταξὺ αὐτῶν τῇ κιβωτῷ σκέπῃ τυγχάνωσι. Τὰς δὲ Χερουβεῖς οὐδεὶς ὁποῖαί τινες ἦσαν εἰπεῖν οὐδ' εἰκάσαι δύναται. Κατέστρωσε δὲ καὶ τοῦ ναοῦ τὸ ἔδαφος ἐλάσμασι χρυσοῦ, ἐπέθηκε δὲ καὶ τῷ πυλῶνι τοῦ ναοῦ θύρας, πρὸς τὸ ὕψος τοῦ τοίχου συμμεμετρημένας, εὖρος ἐχούσας πηχῶν εἴκοσι, καὶ ταύτας κατεκόλλησε χρυσῷ. Συνελόντι δ' εἰπεῖν οὐδὲν εἴασε τοῦ ναοῦ μέρος οὔτε ἔξωθεν οὔτε ἔνδοθεν, ὃ μὴ χρυσὸς ἦν. Κατεπέτασε δὲ καὶ ταύτας τὰς θύρας, ὁμοίως τοῖς ἐνδοτέρω καταπετάσμασι. Ἡ δὲ τοῦ προναοῦ πύλη τούτων οὐδὲν εἶχε.

4. Μεταπέμπεται δ' ἐκ Τύρου Σολομὼν παρὰ Εἰράμου τεχνίτην, Χείραμον ὄνομα, μητρὸς μὲν ὄντα Νεφθαλίτιδος τὸ γένος, ἐκ γὰρ ταύτης ὑπῆρχε τῆς φυλῆς, πατρὸς δὲ Οὐρίου, γένος Ἰσραηλιτῶν. Οὗτος ἅπαντος μὲν ἐπιστήμην εἶχεν ἔργου, μάλιστα δὲ τεχνίτης ἦν χρυσὸν ἐργάζεσθαι καὶ ἄργυρον καὶ χαλκὸν, ὑφ' οὗ δὴ καὶ πάντα κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως βούλησιν τὰ περὶ τὸν ναὸν ἐξεμηχανήθη. Κατεσκεύασε δὲ ὁ Χείραμος οὗτος καὶ στύλους δύο χαλκοῦς ἔσωθεν, τὸ πάχος τεσσάρων δακτύλων. Ἦν δὲ τὸ μὲν ὕψος τοῖς κίοσιν ὀκτωκαίδεκα πηχῶν, ἡ δὲ περίμετρος δέκα καὶ δύο δακτύλων. Χωνευτὸν δὲ ἐφ' ἑκατέρᾳ κεφαλῇ κρίνον ἐφειστήκει, τὸ ὕψος ἐπὶ πέντε πήχεις ἐγηγερμένον, ᾧ περιέκειτο δίκτυον ἐλάτῃ χαλκείᾳ περιπεπλεγμένον, καλύπτον τὰ κρίνα. Τούτου δὲ ἀπήρτηντο κατὰ διστοιχίαν καὶ ῥοιαὶ διακόσιαι. Τούτων τῶν κιόνων τὸν μὲν ἕτερον κατὰ τὴν δεξιὰν ἔστησε τοῦ προπυλαίου παραστάδα, καλέσας αὐτὸν Ἰαχὶν, τὸν δὲ ἕτερον κατὰ τὴν ἀριστερὰν, ὀνομάσας αὐτὸν Βοάζ.

5. Ἐχώνευσε δὲ καὶ θάλασσαν χαλκῆν εἰς ἡμισφαίριον ἐσχηματισμένην, ἐκλήθη δὲ τὸ χαλκούργημα θάλασσα διὰ τὸ μέγεθος, ἦν γὰρ ὁ λουτὴρ τὴν διά- 425
μετρον πηχῶν δέκα, καὶ ἐπὶ παλαιστιαῖον πάχος κεχωνευμένος. Ὑπήρειστο δὲ κατὰ τὸ μεσαίτατον τοῦ

κύτους σπεῖρα περιαγομένη εἰς ἕλικας δέκα, ἦν δὲ τὴν διάμετρον πήχεως. Περιειστήκεσαν δὲ περὶ αὐτὴν μόσχοι δώδεκα, πρὸς τὰ κλίματα τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀποβλέποντες, καθ᾽ ἕκαστον αὐτῶν τρεῖς, ἔσω τὰ ὀπίσθια νενευκότες, ὥςτε αὐτοῖς ἐπικαθέζεσθαι τὸ ἡμισφαίριον, κατὰ περιαγωγὴν ἔνδον ἐπινεῦον. Ἐδέχετο δὲ ἡ θάλασσα βάδους τριςχιλίους.

6. Ἐποίησε δὲ καὶ λουτήρων δέκα βάσεις χαλκᾶς τετραγώνους. Τούτων ἑκάστη μῆκος γεγόνει πήχεων πέντε, πλάτος τεσσάρων, ὕψος ἕξ. Συνεκέκλειστο δὲ τὸ ἔργον κατὰ μέρος τετορευμένον οὕτως. Τέσσαρες ἦσαν κιονίσκοι κατὰ γωνίαν ἑστῶτες τετράγωνοι, τὰ πλευρὰ τῆς βάσεως ἐξ ἑκατέρου μέρους ἐν αὐτοῖς ἔχοντες ἐξηρμοσμένα. Ἦν δὲ ταῦτα τριχῇ διῃρημένα, ἑκάστην δὲ χώραν ὅρος ἐπεῖχεν εἰς ὑπόβασιν κατεσκευασμένον, ἐφ᾽ οἷς ἐτετόρευτο πῇ μὲν λέων πῇ δὲ ταῦρος καὶ ἀετός. Ἐπὶ δὲ τῶν κιονίσκων ὁμοίως ἐξείργαστο τοῖς κατὰ τὰ πλευρὰ τετορευμένοις. Τὸ δὲ πᾶν ἔργον ἐπὶ τεσσάρων αἰωρούμενον τροχῶν εἱστήκει. Χωνευτοὶ δ᾽ ἦσαν οὗτοι, πλήμνας καὶ ἄντυγας πήχεως καὶ ἡμίσους ἔχοντες τὴν διάμετρον. Ἐθαύμασεν ἄν τις τὰς ἀψῖδας τῶν τροχῶν θεασάμενος, πῶς συντετορευμέναι, καὶ τοῖς πλευροῖς τῶν βάσεων προςηνωμέναι ἁρμονίως ταῖς ἄντυξιν ἐνέκειντο. Ἦσαν δὲ ὅμως οὕτως ἔχουσαι. Τὰς δὲ γωνίας ἄνωθεν συνέκλειον ὦμοι χειρῶν ἀνατεταμένων, οἷς ἐπεκάθητο σπεῖρα κατὰ κοῖλον ἐπικειμένη τὸν λουτῆρα, ταῖς χερσὶν ἐπαναπαυόμενον ἀετοῦ καὶ λέοντος, αὐταῖς ἐφηρμοσμένων, ὡς σύμφυτα ταῦτ᾽ εἶναι δοκεῖν τοῖς ὁρῶσι. Μεταξὺ δὲ τούτων φοίνικες ἦσαν τετορευμένοι. Τοιαύτη μὲν ἡ κατασκευὴ τῶν δέκα βάσεων ὑπῆρχε. Προςεξειργάσατο δὲ καὶ κυθρογαύλους, δέκα λουτῆρας στρογγύλους χαλκοῦς, ὧν ἕκαστος ἐχώρει τεσσαράκοντα χόας. Τὸ γὰρ ὕψος εἶχε τεσσάρων πηχῶν, καὶ τοσούτοις ἀπ᾽ ἀλλήλων αὐτοῖς διειστήκει τὰ χείλη. Τίθησι δὲ τοὺς λουτῆρας

τούτους ἐπὶ τῶν δέκα βάσεων τῶν κληθεισῶν Μεχωνώθ. Πέντε δὲ λουτῆρας ἵστησιν ἐξ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ ναοῦ, — ἐτέτραπτο δὲ τοῦτο κατὰ βορέαν ἄνεμον, — καὶ τοσούτους ἐκ τοῦ δεξιοῦ πρὸς νότον ἀφορῶντας εἰς τὴν ἀνατολήν. Κατὰ δ' αὐτὸ καὶ τὴν θάλασσαν ἔθηκε. Πληρώσας δὲ ὕδατος αὐτούς τε 426
καὶ τὴν θάλασσαν, τὴν μὲν θάλασσαν ἀπέδειξεν εἰς τὸ νίπτειν τοὺς εἰς τὸν ναὸν εἰςιόντας ἱερεῖς ἐν αὐτῇ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, μέλλοντας ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸν βωμὸν, τοὺς δὲ λουτῆρας εἰς τὸ καθαίρειν τὰ ἐντὸς τῶν ὁλοκαυτουμένων ζώων, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν.

7. Κατεσκεύασε δὲ καὶ θυσιαστήριον χάλκεον πηχῶν εἴκοσι τὸ μῆκος, καὶ τοσούτων τὸ εὖρος, τὸ δὲ ὕψος δέκα, πρὸς τὰς ὁλοκαυτώσεις. Ἐποίησε δὲ αὐτοῦ καὶ τὰ σκεύη πάντα χάλκεα, ποδιστῆρας καὶ ἀναληπτῆρας. Οὐ μὴν ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ λαβίδας καὶ ἅρπαγας καὶ πᾶν σκεῦος ἐδημιούργησεν ἐκ χαλκοῦ, τὴν αὐγὴν ὁμοίου χρυσῷ καὶ τὸ κάλλος. Τραπεζῶν τε πλῆθος ἀνέθηκεν ὁ βασιλεὺς, καὶ μίαν μὲν μεγάλην χρυσέαν, ἐφ' ἧς ἐτίθεσαν τοὺς ἄρτους τοῦ θεοῦ, καὶ ταύτῃ παραπλησίας μυρίας πρὸς αὐταῖς ἑτέρῳ τρόπῳ γεγενημένας, ἐφ' ὧν ἐπέκειτο τὰ σκεύη, φιάλαι τε καὶ σπονδεῖα, χρύσεα μὲν διςμύρια, ἀργύρεα δὲ τετρακιςμύρια. Καὶ λυχνίας δὲ μυρίας ἐποίησε κατὰ τὴν Μωϋσέως προσταγὴν, ἐξ ὧν μίαν ἀνέθηκεν εἰς τὸν ναὸν, ἵνα καίηται καθ' ἡμέραν ἀκολούθως τῷ νόμῳ, καὶ τράπεζαν μίαν ἐπικειμένην ἄρτους πρὸς τὸ βόρειον τοῦ ναοῦ μέρος ἀντικρὺ τῆς λυχνίας· ταύτην γὰρ κατὰ νότον ἔστησεν. Ὁ δὲ χρύσεος βωμὸς μέσος αὐτῶν ἔκειτο. Ταῦτα πάντα εἶχεν ὁ τῶν τεσσαράκοντα πήχεων οἶκος, πρὸ τοῦ καταπετάσματος τοῦ ἀδύτου. Εἰς τοῦτο γὰρ ἡ κιβωτὸς ἔμελλε κεῖσθαι.

8. Οἰνοχόας δὲ ὁ βασιλεὺς μυριάδας ὀκτὼ κατεσκεύασε, καὶ φιάλων χρυσέων δέκα, ἀργυρέας δὲ διπλασίονας. Πινάκων δὲ χρυσέων, εἰς τὸ προςφέρειν

ἐν αὐτοῖς πεφυραμένην σεμίδαλιν τῷ βωμῷ, μυριά-
δας ὀκτὼ, τούτων δ᾽ ἀργυροῦς διπλασίονας. Κρα-
τῆρας δὲ, οἷς ἐνεφύρων τὴν σεμίδαλιν μετ᾽ ἐλαίου,
χρυσέους μὲν ἑξακισμυρίους, ἀργυρέους δὲ δὶς τοσού-
τους. Τὰ μέτρα δὲ τοῖς Μωϋσέως λεγομένοις δὲ εἶν
καὶ ἀσσάρων παραπλήσια, χρύσεα μὲν δισμύρια, ἀρ-
γύρεα δὲ διπλασίονα. Θυμιατήρια δὲ χρυσᾶ, ἐν οἷς
ἐκομίζετο τὸ θυμίαμα εἰς τὸν ναὸν, δισμύρια. Ὁ-
μοίως ἄλλα θυμιατήρια, οἷς ἐκόμιζον ἀπὸ τοῦ μεγά-
λου βωμοῦ πῦρ ἐπὶ τὸν μικρὸν βωμὸν τὸν ἐν τῷ
ναῷ, πεντακισμύρια. Στολὰς δὲ ἱερατικὰς τοῖς ἀρ-
χιερεῦσι σὺν ποδήρεσιν ἐπωμίσι καὶ λογίῳ καὶ λίθοις,
χιλίας. Ἡ δὲ στεφάνη, εἰς ἣν Μωϋσῆς τὸν θεὸν
ἔγραψε, μία ἦν, καὶ διέμεινεν ἄχρι τῆςδε τῆς ἡμέ-
ρας. Τὰς δὲ ἱερατικὰς στολὰς ἐκ βύσσου κατεσκεύασε,
καὶ ζώνας εἰς ἕκαστον πορφύρας μυρίας, καὶ σαλ-
πίγγων κατὰ Μωϋσέως ἐντολὴν μυριάδας εἴκοσι, καὶ
στολῶν τοῖς ὑμνῳδοῖς τῶν Λευϊτῶν ἐκ βύσσου μυ-
427 ριάδας εἴκοσι· καὶ τὰ ὄργανα τὰ μουσικὰ καὶ πρὸς
τὴν ὑμνῳδίαν ἐξευρημένα, ἃ καλεῖται νάβλαι καὶ κι-
νύραι, ἐξ ἠλέκτρου κατεσκεύασε τετρακισμυρίας.

9. Ταῦτα πάντα Σολομὼν εἰς τὴν τοῦ θεοῦ τι-
μὴν πολυμερῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς κατεσκεύασε, μη-
δενὸς φεισάμενος, ἀλλὰ πάσῃ φιλοτιμίᾳ περὶ τὸν τοῦ
ναοῦ κόσμον χρησάμενος, ἃ καὶ κατέθηκε τοῖς θη-
σαυροῖς τοῦ θεοῦ. Περιέβαλε δὲ τοῦ ναοῦ κύκλῳ
γεισὸν μὲν κατὰ τὴν ἐπιχώριον γλῶτταν, θριγκὸν δὲ
παρ᾽ Ἕλλησι λεγόμενον, εἰς τρεῖς πήχεις ἀναγαγὼν
τὸ ὕψος, εἴρξοντα μὲν τοὺς πολλοὺς τῆς εἰς τὸ ἱε-
ρὸν εἰςόδου, μόνοις δὲ ἀνειμένην αὐτὴν τοῖς ἱερεῦσι
σημανοῦντα. Τούτου δ᾽ ἔξωθεν ἱερὸν ᾠκοδόμησεν ἐν
τετραγώνῳ σχήματι, στοὰς ἐγείρας μεγάλας καὶ πλα-
τείας καὶ πύλαις ὑψηλαῖς ἀνεῳγμένας, ὧν ἑκάστη
πρὸς ἕκαστον τῶν ἀνέμων ἐτέτραπτο χρυσέαις κλειο-
μένη θύραις. Εἰς τοῦτο τοῦ λαοῦ πάντες οἱ διαφέ-
ροντες ἁγνείᾳ καὶ παρατηρήσει τῶν νομίμων εἰςῄε-

σαν. Θαυμαστὸν δὲ καὶ λόγου παντὸς ἀπέφηνε μεῖ-
ζον, ὡς δὲ εἰπεῖν καὶ τῆς ὄψεως, τὸ τούτων ἔξωθεν
ἱερόν. Μεγάλας γὰρ ἐγχώσας φάραγγας, ἃς διὰ βά-
θος ἄπειρον οὐδὲ ἀπόνως νεύσαντας ἦν ἰδεῖν, καὶ
ἀναβιβάσας εἰς τετρακοσίους πήχεις τὸ ὕψος, ἰσοπέ-
δους τῇ κορυφῇ τοῦ ὄρους, ἐφ᾽ ἧς ὁ ναὸς ᾠκοδόμη-
το, κατεσκεύασε. Καὶ διὰ τοῦτο ὕπαιθρον ὂν τὸ ἔξ-
ωθεν ἱερὸν ἴσον ὑπῆρχε τῷ ναῷ. Περιλαμβάνει δ᾽
αὐτὸ καὶ στοαῖς διπλαῖς μὲν τὴν κατασκευὴν, λίθου
δ᾽ αὐτοφυοῦς τὸ ὕψος κίοσιν ἐπερηρεισμέναις, ὀρο-
φαὶ δ᾽ αὐταῖς ἦσαν ἐκ κέδρου φατνώμασιν ἐξεσμέ-
ναι. Τὰς δὲ θύρας τῷ ἱερῷ τούτῳ πάσας ἐπέστη-
σεν ἐξ ἀργύρου.

CAP. IV. 1. Τὰ μὲν οὖν ἔργα ταῦτα, καὶ τὰ με-
γέθη καὶ κάλλη τῶν τε οἰκοδομημάτων καὶ τῶν εἰς
τὸν ναὸν ἀναθημάτων Σολομὼν ὁ βασιλεὺς ἐν ἔτεσιν
ἑπτὰ συντελέσας, καὶ πλούτου καὶ προθυμίας ἐπίδει-
ξιν ποιησάμενος, ὡς ἄν τις ἰδὼν ἐνόμισεν ἐν τῷ
παντὶ κατασκευασθῆναι χρόνῳ, ταῦτα ἐν οὕτως ὀλίγῳ
πρὸς τὸ μέγεθος συγκρινόμενα τοῦ ναοῦ συμπεραν-
θῆναι, γράψας τοῖς ἡγεμόσι καὶ πρεσβυτέροις τῶν
Ἑβραίων ἐκέλευσεν ἅπαντα τὸν λαὸν συναγαγεῖν εἰς
Ἱεροσόλυμα, ὀψόμενόν τε τὸν ναὸν καὶ μετακομιοῦν-
τα τὴν τοῦ θεοῦ κιβωτὸν εἰς αὐτόν. Καὶ περιαγγελ-
θείσης τῆς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀφίξεως, ἑβδό-
μῳ μηνὶ μόλις συνίασιν, ὑπὸ μὲν τῶν ἐπιχωρίων
Θισρὶ, ὑπὸ δὲ τῶν Μακεδόνων Ὑπερβερεταίῳ λεγο-
μένῳ. Συνέδραμε δὲ εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ὁ τῆς
Σκηνοπηγίας καιρὸς, ἑορτῆς σφόδρα παρὰ τοῖς 428
Ἑβραίοις ἁγιωτάτης καὶ μεγίστης. Βαστάσαντες οὖν
τὴν κιβωτὸν καὶ τὴν σκηνὴν, ἣν Μωϋσῆς ἐπήξατο,
καὶ πάντα τὰ πρὸς τὴν διακονίαν τῶν θυσιῶν τοῦ
θεοῦ σκεύη, μετεκόμιζον εἰς τὸν ναόν. Προῆγον δὲ μετὰ
θυσιῶν αὐτός τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἅπας καὶ οἱ
Λευῖται σπονδαῖς τε καὶ πολλῶν ἱερείων αἵματι τὴν

ὁδὸν καταντλοῦντες, καὶ θυμιῶντες ἄπειρόν τι θυμιαμάτων πλῆθος, ὡς ἅπαντα τὸν πέριξ ἀέρα πεπληρωμένον, καὶ τοῖς ποῤῥωτάτω τυγχάνουσιν ἡδὺν ἀπαντᾶν, καὶ γνωρίζειν ἐπιδημίαν θεοῦ καὶ κατοικισμὸν κατ᾿ ἀνθρωπίνην δόξαν εἰς νεοδόμητον αὐτῷ καὶ καθιερωμένον χωρίον· καὶ γὰρ οὐδ᾿ ὑμνοῦντες οὐδὲ χορεύοντες ἕως οὗ πρὸς τὸν ναὸν ἦλθον ἔκαμον. Τούτῳ μὲν οὖν τῷ τόπῳ τὴν κιβωτὸν μετήνεγκαν. Ὡς δ᾿ εἰς τὸ ἄδυτον αὐτὴν μετενεγκεῖν ἔδει, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος μετέστη, μόνοι δὲ κομίσαντες οἱ ἱερεῖς μεταξὺ τῶν Χερουβὶμ τῶν δύο κατέθεσαν, αἱ δὲ τοὺς ταρσοὺς συμπλέξασαι, καὶ γὰρ οὕτως ἦσαν ὑπὸ τοῦ τεχνίτου κατεσκευασμέναι, τὴν κιβωτὸν ὡς ὑπὸ σκηνῇ τινι καὶ θόλῳ κατεσκέπασαν. Εἶχε δὲ ἡ κιβωτὸς οὐδὲν ἕτερον ἢ δύο λιθίνας πλάκας, αἳ τοὺς δέκα λόγους τοὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ Μωϋσῇ λαληθέντας ἐν Σιναίῳ ὄρει ἐγγεγραμμένους αὐταῖς ἔσωζον. Τὴν δὲ λυχνίαν καὶ τὴν τράπεζαν καὶ τὸν βωμὸν τὸν χρύσεον ἔστησαν ἐν τῷ ναῷ πρὸ τοῦ ἀδύτου κατὰ τοὺς αὐτοὺς τόπους, οὓς καὶ τότε ἐν τῇ σκηνῇ κείμενοι κατεῖχον. Καὶ τὰς καθημερινὰς θυσίας ἀνέφερον. Τὸ δὲ θυσιαστήριον τὸ χάλκεον ἵστησι πρὸ τοῦ ναοῦ ἀντικρὺ τῆς θύρας, ὡς ἀνοιχθείσης αὐτὸ κατὰ πρόσωπον εἶναι, καὶ βλέπεσθαι τὰς ἱερουργίας καὶ τὴν τῶν θυσιῶν πολυτέλειαν. Τὰ δὲ λοιπὰ σκεύη πάντα συναλίσας ἔνδον εἰς τὸν ναὸν κατέθετο.

2. Ἐπεὶ δὲ πάντα διακοσμήσαντες οἱ ἱερεῖς τὰ περὶ τὴν κιβωτὸν ἐξῆλθον, ἄφνω πίλημα νεφέλης οὐ σκληρὸν οὐδ᾿ οἷον ὥρᾳ χειμῶνος ὑετοῦ γέμον ἵσταται, κεχυμένον δὲ καὶ κεκραμένον εἰς τὸν ναὸν εἰσεῤῥύη, καὶ ταῖς μὲν ὄψεσι τῶν ἱερέων, ὡς μηδὲ καθορᾶν ἀλλήλους, ἐπεσκότει, ταῖς δὲ διανοίαις ταῖς ἁπάντων φαντασίαν καὶ δόξαν παρεῖχεν, ὡς τοῦ θεοῦ κατεληλυθότος εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κατεσκηνωκότος ἡδέως ἐν αὐτῷ. Καὶ οἱ μὲν ἐπὶ ταύτης εἶχον αὐτοὺς τῆς ἐννοίας. Ὁ δὲ βασιλεὺς Σολομὼν ἐξεγερθεὶς — ἔτυχε

γὰρ καθεζόμενος — ἐποιήσατο λόγους πρὸς τὸν θεὸν, οὓς τῇ θείᾳ φύσει πρέποντας ὑπελάμβανε, καὶ καλῶς ἔχειν αὐτῷ λέγειν. "Σὺ γὰρ," εἶπεν, "οἶκον μὲν αἰώνιον ἔχεις, ὦ δέσποτα, καὶ ἐξ ὧν σαυτῷ εἰργάσω γεγονότα τὸν οὐρανὸν οἴδαμεν καὶ ἀέρα καὶ γῆν καὶ θάλασσαν, δι' ὧν ἁπάντων οὐδὲ τούτοις ἀρκούμενος κεχώρηκας. Τοῦτον δέ σοι κατεσκεύασα τὸν ναὸν ἐπώνυμον, ὡς ἂν ἀπ' αὐτοῦ σοι τὰς εὐχὰς θύοντες καὶ καλλιεροῦντες ἀναπέμπωμεν εἰς τὸν ἀέρα, 429
καὶ πεπεισμένοι διατελοίημεν ὅτι πάρει, καὶ μακρὰν οὐκ ἀφέστηκας [οὐδὲ σαυτῶν]. Τῷ μὲν γὰρ πάντα τε ἐφορᾶν καὶ πάντα ἀκούειν, οὐδὲ νῦν ὅπου σοι θέμις οἰκεῖν ἀπολείπεις τοῦ πᾶσιν ἔγγιστα εἶναι, μάλιστα δ' ἑκάστῳ καὶ βουλευομένῳ καὶ διὰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας συμπάρει." Ταῦτ' ἐπιθειάσας πρὸς τὸν θεὸν, ἀπέστρεψεν εἰς τὸ πλῆθος τοὺς λόγους, ἐμφανίζων 'τοῦ θεοῦ τὴν δύναμιν αὐτοῖς καὶ τὴν πρόνοιαν· ὅτι Δαυΐδῃ τῷ πατρὶ περὶ τῶν μελλόντων ἅπαντα, καθὼς ἀποβέβηκεν ἤδη τὰ πολλὰ καὶ γενήσεται τὰ λείποντα, δηλώσειε· καὶ ὡς αὐτὸς ἐπιθείη τὸ ὄνομα τῷ μήπω γεγενημένῳ, καὶ τίς μέλλοι καλεῖσθαι προείποι, καὶ ὅτι τὸν ναὸν οὗτος οἰκοδομήσειεν αὐτῷ, βασιλεὺς μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν γενόμενος· ἃ βλέποντας κατὰ τὴν ἐκείνου προφητείαν ἐπιτελῆ τὸν θεὸν εὐλογεῖν ἠξίου, καὶ μὴ περί τινος ἀπογινώσκειν ὧν ὑπέσχηται πρὸς εὐδαιμονίαν ὡς οὐκ ἐσομένου, πιστεύοντας ἐκ τῶν ἤδη βλεπομένων.'

3. Ταῦτα διαλεχθεὶς πρὸς τὸν ὄχλον ὁ βασιλεὺς, ἀφορᾷ πάλιν εἰς τὸν ναὸν, καὶ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν ὄχλον ἀνασχὼν "Ἔργοις μὲν," εἶπεν, "οὐ δυνατὸν ἀνθρώποις ἀποδοῦναι θεῷ χάριν ὑπὲρ ὧν εὖ πεπόνθασιν, ἀπροσδεὲς γὰρ τὸ θεῖον ἁπάντων καὶ κρεῖττον τοιαύτης ἀμοιβῆς. Ὧι δὲ τῶν ἄλλων ζώων ὑπὸ σοῦ, δέσποτα, κρείττονες γεγόναμεν, τούτῳ τὴν σοῦ εὐλογεῖν μεγαλειότητα πρέπει, καὶ περὶ τῶν ὑπηργμέ-

νων εἰς τὸν ἡμέτερον οἶκον καὶ τὸν Ἑβραίων λαὸν, εὐχαριστεῖν ἀνάγκη. Τίνι γὰρ ἄλλῳ μᾶλλον ἱλάσασθαί τε μηνιῶντα, καὶ διαμένοντα εὐμενῆ δεξιώτερόν ἐστιν ἡμῖν ἢ φωνῇ, ἣν ἐξ ἀέρος τε ἔχομεν καὶ δι᾽ αὐτοῦ πάλιν ἀνιοῦσαν οἴδαμεν; Χάριν οὖν ἔχειν δι᾽ αὐτῆς ὀφείλω σοι περί τε τοῦ πατρὸς πρῶτον, ὃν ἐξ ἀφανοῦς εἰς τοσαύτην ἀνήγαγες δόξαν, ἔπειθ᾽ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ πάντα μέχρι τῆς παρούσης ἡμέρας ἃ προεῖπας πεποιηκότι, δέομαί τε τοῦ λοιποῦ χορηγεῖν ὅσα θεῷ δύναμις ἀνθρώποις ὑπὸ σοῦ τετιμημένοις, καὶ τὸν οἶκον τὸν ἡμέτερον αὔξειν εἰς ἅπαν, ὡς καὶ ὡμολόγησας Δαυΐδῃ τῷ πατρί μου καὶ ζῶντι καὶ παρὰ τὴν τελευτὴν, ὅτι παρ᾽ ἡμῖν ἡ βασιλεία μενεῖ, καὶ τὸ ἐκείνου γένος αὐτὴν διαδοχαῖς ἀμείψει μυρίαις. Ταῦτ᾽ οὖν ἡμῖν ἐπάρκεσον, καὶ παισὶ τοῖς ἐμοῖς ἀρετὴν ᾗ σὺ χαίρεις παράσχου. Πρὸς δὴ τούτοις ἱκετεύω καὶ μοῖράν τινα τοῦ σοῦ πνεύματος εἰς τὸν ναὸν
430 ἀποικίσαι, ὡς ἂν καὶ ἐπὶ γῆς ἡμῖν εἶναι δοκῇς. Σοὶ μὲν γὰρ μικρὸν οἰκητήριον καὶ τὸ πᾶν οὐρανοῦ καὶ τῶν κατὰ τοῦτον ὄντων κύτος, οὐχ ὅτι γε οὗτος ὁ τυχὼν ναὸς, ἀλλὰ φυλάσσειν τε ἀπόρθητον ἐξ πολεμίων ὡς ἴδιον εἰς ἅπαν, καὶ προνοεῖν ὡς οἰκείου κτήματος παρακαλῶ. Καὶ ἐὰν ἁμαρτών ποτε ὁ λαὸς τύχῃ, ἔπειτα πληγῇ τινι κακωθῇ διὰ τὴν ἁμαρτίαν ἐκ σοῦ, γῆς ἀκαρπίᾳ καὶ φθορᾷ λοιμικῇ ἤ τινι τούτων τῶν παθημάτων, οἷς σὺ τοὺς παραβάντας τι τῶν ὁσίων μετέρχῃ, καὶ καταφύγῃ πᾶς ἀθροισθεὶς εἰς τὸν ναὸν ἱκετεύων σε καὶ σωθῆναι δεόμενος, ἐπήκοος αὐτοῦ γενόμενος ὡς ἔνδον ὢν ἐλεήσῃς καὶ τῶν συμφορῶν ἀπαλλάξῃς. Ταύτην δ᾽ οὐχ Ἑβραίοις μόνον δέομαι παρὰ σοῦ τὴν βοήθειαν εἶναι σφαλεῖσιν, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀπὸ περάτων τῆς οἰκουμένης τινὲς ἀφίκωνται, καὶ ἐὰν ὁπόθεν δηποτοῦν προστρεπόμενοι καὶ τυχεῖν τινὸς ἀγαθοῦ λιπαροῦντες, δὸς αὐτοῖς ἐπήκοος γενόμενος. Οὕτως γὰρ ἂν μάθοιεν πάντες, ὅτι σὺ μὲν αὐτὸς ἐβουλήθης παρ᾽ ἡμῖν κατασκευασθῆναί σοι

τὸν οἶκον, ἡμεῖς δ᾽ οὐκ ἀπάνθρωποι τὴν φύσιν ἐσμὲν,
οὐδ᾽ ἀλλοτρίως πρὸς τοὺς οὐχ ὁμοφύλους ἔχομεν, ἀλ-
λὰ πᾶσι κοινὴν τὴν ἀπὸ σοῦ βοήθειαν, καὶ τὴν τῶν
ἀγαθῶν ὄνησιν ὑπάρχειν ἐθελήσαμεν."

4. Εἰπὼν ταῦτα καὶ ῥίψας ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν γῆν
καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν προσκυνήσας, ἀναστὰς θυσίας
τῷ βωμῷ προσῆγε· καὶ γεμίσας τῶν ὁλοκλήρων ἱε-
ρείων, ἐναργέστατα τὸν θεὸν ἡδέως ἔγνω ἅπασαν τὴν
θυσίαν προσδεχόμενον. Πῦρ γὰρ ἐξ ἀέρος διαδρα-
μὸν καὶ πάντων ὁρώντων ἐπὶ τὸν βωμὸν ἀΐξαν, τὴν
θυσίαν ἥρπασε καὶ κατεδαίσατο. Ταύτης δὴ τῆς ἐπι-
φανείας γενομένης, ὁ μὲν λαὸς δήλωσιν εἶναι ταῦτ᾽
εἰκάσας τῆς ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ διατριβῆς ἐσομένης,
καὶ ἡσθεὶς προσεκύνει πεσὼν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ὁ
δὲ βασιλεὺς εὐλογεῖν τε ἤρξατο, καὶ τὸ πλῆθος ταὐτὸ
ποιεῖν παρώρμα, ‛δείγματα μὲν ἔχοντας ἤδη τῆς τοῦ
θεοῦ πρὸς αὐτοὺς εὐμενείας, εὐχομένους δὲ τοιαῦτα
ἀποβαίνειν ἀεὶ τὰ παρ᾽ ἐκείνου, καὶ τὴν διάνοιαν αὐ-
τοῖς καθαρὰν ἀπὸ πάσης φυλάττεσθαι κακίας ἐν δι-
καιοσύνῃ καὶ θρησκείᾳ, καὶ τῷ τὰς ἐντολὰς τηρεῖν
ἃς διὰ Μωϋσέως αὐτοῖς ἔδωκεν ὁ θεὸς διαμενούσας·
ἔσεσθαι γὰρ οὕτως εὔδαιμον τὸ Ἑβραίων ἔθνος, καὶ
παντὸς ἀνθρώπων γένους μακαριώτερον. Παρεκάλει
τε μνημονεύειν, ὡς οἷς ἐκτήσαντο τὰ παρόντα ἀγα-
θὰ τούτοις αὐτὰ καὶ βέβαια ἕξουσι, καὶ μείζω καὶ 431
πλείω καταστήσουσι· οὐ γὰρ λαβεῖν αὐτὰ μόνον δι᾽
εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην, ἀλλὰ καὶ καθέξειν διὰ
ταῦτα προσῆκεν ὑπολαμβάνειν· εἶναι δὲ τοῖς ἀνθρώ-
ποις οὐχ οὕτως μέγα τὸ κτήσασθαί τι τῶν οὐχ ὑπ-
αρχόντων, ὡς τὸ σῶσαι τὰ πορισθέντα, καὶ μηδὲν
ἁμαρτεῖν εἰς βλάβην αὐτῶν.᾽

5. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς διαλεχθεὶς ταῦτα πρὸς
τὸ πλῆθος, διαλύει τὴν ἐκκλησίαν, τελέσας θυσίας
ὑπέρ τε ἑαυτοῦ καὶ πάντων Ἑβραίων, ὡς μόσχους
μὲν καταθῦσαι μυρίους καὶ δισχιλίους, προβάτων δὲ
μυριάδας δώδεκα. Τὸν γὰρ ναὸν τότε πρῶτον ἔγευ-

σεν ἱερουργημάτων, καὶ κατευωχήθησαν ἐν αὐτῷ πάντες σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις Ἑβραῖοι, ἔτι δὲ καὶ τὴν Σκηνοπηγίαν καλουμένην ἑορτὴν πρὸ τοῦ ναοῦ λαμπρῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ δὶς ἑπτὰ ἡμέρας ἤγαγεν ὁ βασιλεὺς σὺν ἅπαντι τῷ λαῷ κατευωχούμενος.

6. Ἐπεὶ δ' εἶχεν αὐτοῖς ἀποχρώντως ταῦτα, καὶ μηδὲν ἐνέδει τῇ περὶ τὸν θεὸν εὐσεβείᾳ, πρὸς αὐτοὺς ἕκαστοι τοῦ βασιλέως ἀπολύσαντος ἀπήεσαν, εὐχαριστήσαντες τῷ τε βασιλεῖ, τῆς τε περὶ αὐτοὺς προνοίας καὶ ὧν ἐπεδείξατο ἔργων, καὶ εὐξάμενοι τῷ θεῷ παρασχεῖν αὐτοῖς εἰς πολὺν χρόνον Σολομῶνα βασιλέα. Τήν τε πορείαν ἐποιοῦντο μετὰ χαρᾶς καὶ παιδιᾶς, ὕμνους εἰς τὸν θεὸν ᾄδοντες, ὡς ὑπὸ τῆς ἡδονῆς ἀπόνως τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὰ οἰκεῖα πάντας ἀνύσαι. Καὶ οἱ μὲν τὴν κιβωτὸν εἰς τὸν ναὸν εἰσαγαγόντες, καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος ἱστορήσαντες αὐτοῦ, καὶ θυσιῶν ἐπ' αὐτῷ μεγάλων καὶ ἑορτῶν μεταλαβόντες, εἰς τὰς αὑτῶν ἕκαστοι πόλεις ὑπέστρεψαν. Ὄναρ δ' ἐπιφανὲν τῷ βασιλεῖ κατὰ τοὺς ὕπνους ἐσήμαινεν αὐτῷ τῆς εὐχῆς ἐπήκοον τὸν θεὸν γεγονέναι, καὶ ὅτι φυλάξοι τε τὸν ναὸν, καὶ διαπαντὸς ἐν αὐτῷ μένοι, τῶν ἐκγόνων αὐτοῦ καὶ τῆς ἁπάσης πληθύος τὰ δίκαια ποιούσης. Αὐτὸν δὲ πρῶτον ἐμμένοντα ταῖς τοῦ πατρὸς ὑποθήκαις ἔλεγεν εἰς ὕψος καὶ μέγεθος εὐδαιμονίας ἀνοίσειν ἄπειρον, καὶ βασιλεύσειν ἀεὶ τῆς χώρας τοὺς ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ καὶ τῆς Ἰούδα φυλῆς· προδόντα μέντοι τὰ ἐπιτηδεύματα, καὶ λήθην αὐτῶν ποιησάμενον, καὶ ξενικοὺς θεοὺς θρησκεύειν μεταβαλλόμενον πρόῤῥιζον ἐκκόψειν, καὶ μήτε τοῦ γένους τι λείψανον αὐτοῦ ἐάσειν, μήτε τὸν Ἰσραηλιτῶν λαὸν ἀπαθῆ παρόψεσθαι· πολέμοις δ' αὐτοὺς καὶ κακοῖς ἐξαφανίσειν μυρίοις, καὶ ἐκ τῆς γῆς, ἣν τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἔδωκεν, ἐκβαλὼν, ἐπήλυδας ἀλλοτρίας καταστήσειν, τὸν δὲ ναὸν τὸν νῦν οἰκοδομηθέντα καταπρησθησόμενον, τοῖς ἐχθροῖς παραδώσειν καὶ διαρπαγησόμενον, κατασκάψειν δὲ καὶ τὴν πόλιν χερσὶ

τῶν πολεμίων, καὶ ποιήσειν μύθων ἄξια τὰ παρ᾽ αὐ-
τοῖς κακὰ, καὶ πολλῆς δι᾽ ὑπερβολὴν μεγέθους ἀπι-
στίας· ὡς τοὺς προςοίκους ἀκούοντας τὴν συμ- 432
φορὰν θαυμάζειν, καὶ τὴν αἰτίαν πολυπραγμονεῖν
δι᾽ ἣν οὕτως ἐμισήθησαν Ἑβραῖοι τῷ θεῷ, πρότερον
εἰς δόξαν καὶ πλοῦτον παρ᾽ αὐτοῦ προαχθέντες, καὶ
παρὰ τῶν ὑπολειπομένων ἀκούειν, ἐξομολογουμένων
τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, καὶ τὰς τῶν πατρίων νομίμων
παραβάσεις.' Ταῦτα μὲν αὐτῷ τὸν θεὸν εἰπεῖν κατὰ
τοὺς ὕπνους ἀναγέγραπται.

CAP. V. 1. Μετὰ δὲ τὴν τοῦ ναοῦ κατασκευὴν, ἐν
ἔτεσιν ἑπτὰ καθὼς προειρήκαμεν γενομένην, τὴν τῶν
βασιλείων οἰκοδομίαν κατεβάλετο, ἣν ἔτεσι τριςκαί-
δεκα μόλις ἀπήρτισεν. Οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν ἐσπούδαζε
τρόπον ὅνπερ καὶ τὸ ἱερὸν, ἀλλὰ τὸ μὲν καίπερ ὂν
μέγα καὶ θαυμαστῆς ἐργασίας καὶ παραδόξου τετυ-
χηκὸς, ἔτι καὶ τοῦ θεοῦ συνεργοῦντος εἰς ὃν ἐγίνετο,
τοῖς προειρημένοις ἔτεσιν ἔλαβε πέρας· τὰ δὲ βασί-
λεια, πολὺ τῆς ἀξίας τοῦ ναοῦ καταδεέστερα τυγχά-
νοντα, τῷ μήτε τὴν ὕλην ἐκ τοσούτου χρόνου καὶ
τῆς αὐτῆς ἡτοιμάσθαι φιλοτιμίας, καὶ βασιλεῦσιν οἰ-
κητήριον ἀλλὰ μὴ θεῷ γίνεσθαι, βράδιον ἠνύσθη.
Καὶ αὐτὰ μὲν οὖν ἀξιολόγως καὶ κατὰ τὴν εὐδαιμονίαν
τῆς Ἑβραίων χώρας καὶ τοῦ βασιλέως ᾠκοδομήθη.
Τὴν δὲ ὅλην αὐτῶν διάταξιν καὶ τὴν διάθεσιν εἰπεῖν
ἀναγκαῖον, ἵνα οὕτως ἐκ τούτου στοχάζεσθαι καὶ
συνορᾶν ἔχωσι τὸ μέγεθος οἳ τῇ γραφῇ μέλλοντες ἐν-
τυγχάνειν.

2. Οἶκος ἦν μέγας καὶ καλὸς, πολλοῖς στύλοις
ἐρηρεισμένος, ὃν εἰς τὰς κρίσεις καὶ τὴν τῶν πρα-
γμάτων διάγνωσιν πλῆθος ὑποδέξασθαι, καὶ χωρῆ-
σαι σύνοδον ἀνθρώπων ἐπὶ δίκας συνεληλυθότων κατ-
εσκεύασεν. Ἑκατὸν μὲν πηχῶν τὸ μῆκος, εὖρος δὲ
πεντήκοντα, τὸ δ᾽ ὕψος τριάκοντα· κίοσι μὲν τετραγώ-
νοις ἀνειλημμένον ἐκ κέδρου πᾶσιν, ἐστεγασμένον δὲ

Κορινθίως, ἰσομέτροις δὲ φλιαῖς καὶ θυρώμασι τριγλύφοις ἀσφαλῆ τε ὁμοῦ καὶ κεκαλλωπισμένον. Ἕτερος δὲ οἶκος ἦν ἐν μέσῳ κατὰ ὅλου τοῦ πλάτους τεταγμένος τετράγωνος, εὖρος πηχῶν τριάκοντα, ἄντικρυς ἔχων ναὸν, παχέσι στύλοις ἀνατεταμένον· ἦν δὲ ἐν αὐτῷ ἐξέδρα διαπρεπὴς, ἐν ᾗ καθεζόμενος ὁ βασιλεὺς ἔκρινεν. Ἡι παρέζευκτο κατεσκευασμένος ἄλλος οἶκος τῇ βασιλίσσῃ, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ πρὸς τὴν δίαιταν καὶ τὰς ἀναπαύσεις οἰκήματα μετὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀπόλυσιν, ἐστρωμένα πάντα σανίσι τετμημέναις ἐκ κέδρου. Καὶ τὰ μὲν ᾠκοδομήσατο λίθοις δεκαπήχεσιν, ἑτέρῳ δὲ πριστῷ τοὺς τοίχους καὶ πολυτελεῖ κατημφίεσεν, ὃς εἰς κόσμον ἱερῶν καὶ βα-
433 σιλείων οἴκων θεωρίαν γῇ μεταλλεύεται, τοῖς φέρουσιν αὐτὸν τόποις ἐπαινουμένη. Καὶ τὸ μὲν ἀπ' αὐτοῦ κάλλος ἐπὶ τριστοιχίαν ἦν ἐνυφασμένον, τετάρτη δὲ μοῖρα γλυφέων παρεῖχε θαυμάζειν ἐπιστήμην, ὑφ' ὧν πεποίητο δένδρα καὶ φυτὰ παντοῖα, σύσκια τοῖς κλάδοις καὶ τοῖς ἐκκρεμαμένοις αὐτῶν πετάλοις, ὡς ὑπονοεῖν αὐτὰ καὶ σαλεύεσθαι δι' ὑπερβολὴν λεπτότητος, καλύπτοντα τὸν ὑπ' αὐτοῖς λίθον. Τὸ δὲ ἄλλο μέχρι τῆς στέγης χριστὸν ἦν καὶ καταπεποικιλμένον χρώμασι καὶ γραφαῖς. Προσκατεσκεύασε δὲ πρὸς τούτοις ἄλλα τε πρὸς τρυφὴν οἰκήματα, καὶ δὴ καὶ στοὰς μηκίστας, καὶ ἐν καλῷ τῶν βασιλείων κειμένας, ἐν αἷς λαμπρότατον οἶκον εἰς ἑστιάσεις καὶ συμπόσια χρυσοῦ περίπλεω. Καὶ τὰ ἄλλα δὲ, ὅσα τοῦτον ἔχειν ἔδει πρὸς τὴν τῶν ἑστιωμένων ὑπηρεσίαν, σκεύη πάντ' ἐκ χρυσοῦ κατεσκεύαστο. Δύσκολον δ' ἐστὶν καταριθμήσασθαι τὸ μέγεθος καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν βασιλείων, ὅσα μὲν ἦν αὐτοῖς τὰ μέγιστα οἰκήματα, πόσα δὲ τὰ τούτων ὑποδεέστερα, καὶ πόσα ὑπόγαια καὶ ἀφανῆ, τό τε τῶν ἀνειμένων εἰς ἀέρα κάλλος, καὶ τὰ ἄλση πρὸς θεωρίαν ἐπιτερπεστάτην, καὶ θέρους ὑποφυγὴν καὶ σκέπην εἶναι τοῖς σώμασιν. Ἐν κεφαλαίῳ δ' εἰπεῖν τὴν ὅλην οἰ-

κοδομίαν ἐκ λίθου λευκοῦ καὶ κέδρου καὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πᾶσαν ἐποιήσατο, τοὺς ὀρόφους καὶ τοὺς τοίχους τοῖς ἐγκλειομένοις χρυσῷ λίθοις διανθίσας τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς καὶ τὸν τοῦ θεοῦ ναὸν, τούτοις κατηγλάϊσεν. Εἰργάσατο δὲ ἐξ ἐλέφαντος θρόνον παμμεγεθέστατον, ἐν κατασκευῇ βήματος, ἔχοντα μὲν ἓξ ἀναβαθμούς. Ἑκάστῳ δὲ τούτων ἐξ ἑκατέρου μέρους δύο λέοντες ἐφειστήκεισαν, τοσούτων ἄνωθεν ἄλλων παρεστώτων. Τὸ δ' ἐνήλατον τοῦ θρόνου, χεῖρες ἦσαν δεχόμεναι τὸν βασιλέα, ἀνεκέκλιτο δ' εἰς μόσχου προτομὴν τὰ κατόπιν αὐτοῦ βλέποντος, χρυσῷ δὲ ἅπας ἦν δεδεμένος.

3. Ταῦτα ὁ Σολομὼν εἰκοσαετίᾳ κατασκευάσας, ἐπεὶ πολὺν μὲν αὐτῷ χρυσὸν πλείω δ' ἄργυρον ὁ τῶν Τυρίων βασιλεὺς Εἵραμος εἰς τὴν οἰκοδομίαν συνήνεγκεν, ἔτι δὲ καὶ ξύλα κέδρου καὶ πίτυος, ἀντεδωρήσατο καὶ αὐτὸς μεγάλαις δωρεαῖς τὸν Εἵραμον, σῖτόν τε κατ' ἔτος πέμπων αὐτῷ καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, ὧν μάλιστα διὰ τὸ νῆσον οἰκεῖν ὡς καὶ προειρήκαμεν ἤδη, χρήζων διετέλει. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ πόλεις αὐτῷ τῆς Γαλιλαίας εἴκοσι μὲν τὸν ἀριθμὸν, οὐ πόῤῥω δὲ τῆς Τύρου κειμένας ἐχαρίσατο, ἃς ἐπελθὼν καὶ κατανοήσας Εἵραμος, καὶ δυςαρεστήσας τῇ δωρεᾷ, πέμψας πρὸς Σολομῶνα 'μὴ δεῖσθαι τῶν πόλεων' ἔλεγεν· καὶ ἐκ τοτε προςηγορεύθησαν αὗται 434
Χαβαλὼν γῆ, — μεθερμηνευόμενον γὰρ τὸ Χαβαλὼν κατὰ Φοινίκων γλῶτταν 'οὐκ ἀρέσκον' σημαίνει. — Καὶ σοφίσματα δὲ καὶ λόγους αἰνιγματώδεις διεπέμψατο πρὸς Σολομῶνα ὁ τῶν Τυρίων βασιλεὺς, παρακαλῶν ὅπως αὐτῷ τούτους σαφηνίσῃ, καὶ τῆς ἀπορίας τῶν ἐν αὐτοῖς ζητουμένων ἀπαλλάξῃ. Τὸν δὲ δεινὸν ὄντα καὶ συνετὸν οὐδὲν τούτων παρῆλθεν, ἀλλὰ πάντα νικήσας τῷ λογισμῷ, καὶ μαθὼν αὐτῶν τὴν διάνοιαν ἐφώτισε. Μέμνηται δὲ τούτων τῶν δύο βασιλέων καὶ Μένανδρος, ὁ μεταφράσας ἀπὸ τῆς Φοινίκων διαλέκτου τὰ Τυρίων ἀρχεῖα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φωνὴν,

λέγων οὕτως· ‘Τελευτήσαντός δὲ Ἀβιβάλου, διεδέξατο τὴν βασιλείαν παρ᾽ αὐτοῦ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εἴραμος, ὃς βιώσας ἔτη πεντήκοντα τρία ἐβασίλευσε τριάκοντα καὶ τέσσαρα. Οὗτος ἔχωσε τὸ Εὐρύχωρον, καὶ τόν τε χρυσοῦν κίονα τὸν ἐν τοῖς τοῦ Διὸς ἀνέθηκεν, ἔτι τε ὕλην ξύλων ἀπελθὼν ἔκοψεν ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ λεγομένου Λιβάνου εἰς τὰς τῶν ἱερῶν στέγας. Καθελών τε τὰ ἀρχαῖα ἱερὰ, καὶ ναὸν ᾠκοδόμησε τοῦ Ἡρακλέους καὶ τὸν τῆς Ἀστάρτης. Πρῶτός τε τοῦ Ἡρακλέους ἔγερσιν ἐποιήσατο ἐν τῷ Περιτίῳ μηνί. Τοῖς τε Ἠϋκέοις ἐπιστρατεύσατο μὴ ἀποδιδοῦσι τοὺς φόρους, καὶ ὑποτάξας πάλιν αὐτῷ ἀνέστρεψεν. Ἐπὶ τούτου ἦν Ἀβδήμονος παῖς νεώτερος, ὃς ἀεὶ ἐνίκα τὰ προβλήματα, ἃ ἐπέτασσε Σολομὼν ὁ Ἱεροσολύμων βασιλεύς.’ Μνημονεύει δὲ καὶ Δῖος λέγων οὕτως· ‘Ἀβιβάλου τελευτήσαντος υἱὸς αὐτοῦ Εἴραμὸς ἐβασίλευσεν. Οὗτος τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη τῆς πόλεως προσέχωσε, καὶ μεῖζον τὸ ἄστυ ἐποίησε, καὶ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς τὸ ἱερὸν καθ᾽ ἑαυτὸ ἐγχώσας τὸν μεταξὺ τόπον συνῆψε τῇ πόλει, καὶ χρυσοῖς ἀναθήμασιν ἐκόσμησεν. Ἀναβὰς δὲ εἰς τὸν Λίβανον ὑλοτόμησε πρὸς τὴν τῶν ἱερῶν κατασκευήν. Τὸν δὲ τυραννοῦντα Ἱεροσολύμων Σολομῶνα πέμψαι φησὶ πρὸς τὸν Εἴραμον αἰνίγματα, καὶ ‘παρ᾽ αὐτοῦ λαβεῖν ἀξιοῦντα, τὸν δὲ μὴ δυνηθέντα διακρῖναι τῷ λύσαντι χρήματα ἀποτίνειν.’ Ὁμολογήσαντα δὲ τὸν Εἴραμον, καὶ μὴ δυνηθέντα λῦσαι τὰ αἰνίγματα, πολλὰ τῶν χρημάτων εἰς τὸ ἐπιζήμιον ἀναλῶσαι· εἶτα δι᾽ Ἀβ-
435 δήμονά τινα Τύριον ἄνδρα τὰ προτεθέντα λῦσαι, καὶ αὐτὸν ἄλλα προβαλεῖν, ἃ μὴ λύσαντα τὸν Σολομῶνα, πολλὰ τῷ Εἰράμῳ προσαποτίσαι χρήματα.’ Καὶ Δῖος μὲν οὕτως εἴρηκεν.

CAP. VI. 1. Ἐπεὶ δὲ ἑώρα τὰ τῶν Ἱεροσολύμων τείχη ὁ βασιλεὺς πύργων πρὸς ἀσφάλειαν δεόμενα καὶ τῆς ἄλλης ὀχυρότητος, πρὸς γὰρ τὸ ἀξίωμα τῆς πό-

λεως ἡγεῖτο δεῖν καὶ τοὺς περιβόλους εἶναι, ταῦτά τε προσεπεσκεύαζε, καὶ πύργοις αὐτὰ μεγάλοις προσεξῆρεν. Ὠικοδόμησε δὲ καὶ πόλεις ταῖς βαρυτάταις ἐναρίθμους. Ἀσωρόν τε καὶ Μαγεδὼ, τὴν τρίτην δὲ Γαζαρὰ, τὴν τῆς Παλαιστίνων χώρας ὑπάρχουσαν, ἣν Φαραὼν ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς στρατευσάμενος καὶ πολιορκήσας αἱρεῖ κατὰ κράτος, ἀποκτείνας δὲ πάντας τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτὴν κατέσκαψεν, εἶτα δωρεὰν ἔδωκε τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ Σολομῶνι γεγαμημένῃ. Διὸ καὶ ἀνήγειρεν ὁ βασιλεὺς αὐτὴν οὖσαν ὀχυρὰν φύσει, καὶ πρὸς πολέμους καὶ τὰς τῶν καιρῶν μεταβολὰς χρησίμην εἶναι δυναμένην. Οὐ πόῤῥω δ᾽ αὐτῆς ἄλλας ᾠκοδόμησε δύο πόλεις, Βητχώρα τῇ ἑτέρᾳ ὄνομα ἦν, ἡ δὲ ἑτέρα Βαλὲθ ἐκαλεῖτο. Προςκατεσκεύασε δὲ καὶ ἄλλας ταύταις εἰς ἀπόλαυσιν καὶ τρυφὴν ἐπιτηδείως ἐχούσας, τῇ τε τῶν ἀέρων εὐκρασίᾳ καὶ τοῖς ὡραίοις εὐφυεῖς, καὶ νάμασιν ὑδάτων ἐνδρόσους. Ἐμβαλὼν δὲ καὶ εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἐπάνω Συρίας καὶ κατασχὼν αὐτὴν, ἔκτισεν ἐκεῖ πόλιν μεγίστην, δύο μὲν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ τῆς ἄνω Συρίας διεστῶσαν, ἀπὸ δ᾽ Εὐφράτου μιᾶς, ἀπὸ δὲ τῆς μεγάλης Βαβυλῶνος ἓξ ἡμερῶν ἦν τὸ μῆκος. Αἴτιον δὲ τοῦ τὴν πόλιν οὕτως ἀπὸ τῶν οἰκουμένων μερῶν τῆς Συρίας ἀπῳκίσθαι, τὸ κατωτέρω μὲν μηδαμοῦ τῆς γῆς ὕδωρ εἶναι, πηγὰς δ᾽ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ μόνον εὑρεθῆναι καὶ φρέατα. Ταύτην οὖν τὴν πόλιν οἰκοδομήσας, καὶ τείχεσιν ὀχυρωτάτοις περιβαλὼν, Θαδάμορα ὠνόμασε, καὶ τοῦτ᾽ ἔτι νῦν καλεῖται παρὰ τοῖς Σύροις, οἱ δὲ Ἕλληνες αὐτὴν προσαγορεύουσι Παλμιράν.

2. Σολομὼν μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ταῦτα κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν πράττων διετέλει. Πρὸς δὲ τοὺς ἐπιζητήσαντας, ὅτι πάντες οἱ Αἰγυπτίων βασιλεῖς ἀπὸ Μιναίου τοῦ Μέμφιν οἰκοδομήσαντος, ὃς ἔτεσι πολλοῖς ἔμπροσθεν ἐγένετο τοῦ πάππου ἡμῶν Ἀβράμου, μέχρι Σολομῶνος, πλειόνων ἐτῶν τριακοσίων καὶ χιλίων μεταξὺ διεληλυθότων, Φαραῶνες ἐκλήθησαν, 436

ἀπὸ τοῦ μετὰ τοὺς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνους ἄρξαντος βασιλέως Φαραῶνος τὴν προσηγορίαν λαβόντες, ἀναγκαῖον ἡγησάμην εἰπεῖν, ἵνα τὴν ἄγνοιαν αὐτῶν ἀφέλω καὶ ποιήσω τοῦ ὀνόματος φανερὰν τὴν αἰτίαν. Ὁ Φαραὼν κατ᾽ Αἰγυπτίους βασιλέα σημαίνει. Οἶμαι δ᾽ αὐτοὺς ἐκ παίδων ἄλλοις χρωμένους ὀνόμασιν, ἐπειδὰν δὲ βασιλεῖς γένωνται, τὸ σημαῖνον αὐτῶν τὴν ἐξουσίαν κατὰ τὴν πάτριον γλῶτταν μετονομάζεσθαι. Καὶ γὰρ οἱ τῆς Ἀλεξανδρείας βασιλεῖς ἄλλοις ὀνόμασι καλούμενοι πρότερον, ὅτε τὴν βασιλείαν ἔλαβον, Πτολεμαῖοι προσηγορεύθησαν ἀπὸ τοῦ πρώτου βασιλέως. Καὶ οἱ Ῥωμαίων δὲ αὐτοκράτορες ἐκ γενετῆς ἀπ᾽ ἄλλων χρηματίσαντες ὀνομάτων, Καίσαρες καλοῦνται, τῆς ἡγεμονίας καὶ τῆς τιμῆς τὴν προσηγορίαν αὐτοῖς θεμένης, ἀλλ᾽ οὐχ οἷς ὑπὸ τῶν πατέρων ἐκλήθησαν τούτοις ἐπιμένοντες. Νομίζω δὲ καὶ Ἡρόδοτον τὸν Ἁλικαρνασσέα διὰ τοῦτο μετὰ Μιναῖον τὸν οἰκοδομήσαντα Μέμφιν τριάκοντα καὶ τριακοσίους βασιλέας Αἰγυπτίων γενέσθαι λέγοντα, μὴ δηλῶσαι αὐτῶν τὰ ὀνόματα ὅτι κοινῶς Φαραῶνες ἐκαλοῦντο. Καὶ γὰρ μετὰ τὴν τούτων τελευτὴν γυναικὸς βασιλευσάσης λέγει τὸ ὄνομα Νικαύλην καλῶν, δηλῶν, ὡς τῶν μὲν ἀῤῥένων βασιλέων τὴν αὐτὴν προσηγορίαν ἔχειν δυναμένων, τῆς δὲ γυναικὸς οὐκ ἔτι κοινωνεῖν ἐκείνης, καὶ διὰ τοῦτο εἶπεν αὐτῆς τὸ φύσει δεῆσαν ὄνομα. Ἐγὼ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἐπιχωρίοις ἡμῶν βιβλίοις εὗρον, ὅτι μετὰ Φαραῶνα τὸν Σολομῶνος πενθερὸν, οὐκ ἔτι οὐδεὶς τοῦτο τὸ ὄνομα βασιλεὺς Αἰγυπτίων ἐκλήθη, καὶ ὅτι ὕστερον ἧκε πρὸς Σολομῶνα ἡ προειρημένη γυνὴ βασιλεύουσα τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Αἰθιοπίας. Περὶ μὲν οὖν ταύτης μετ᾽ οὐ πολὺ δηλώσομεν. Νῦν δὲ τούτων ἐπεμνήσθην, ἵνα παραστήσω τὰ ἡμέτερα βιβλία καὶ τὰ παρ᾽ Αἰγυπτίοις περὶ πολλῶν ὁμολογοῦντα.

3. Ὁ δὲ βασιλεὺς Σολομὼν τοὺς ἀπὸ τῶν Χαναναίων οὐχ ὑπακούοντας, οἳ ἐν τῷ Λιβάνῳ διέτριβον ὄρει καὶ μέχρι πόλεως Ἀμάθης, ὑποχειρίους ποιη-

σάμενος φόρον αὐτοῖς προσέταξε, καὶ πρὸς τὸ θητεύειν αὐτῷ καὶ τὰς οἰκετικὰς χρείας ἐκτελεῖν, καὶ πρὸς γεωργίαν κατ' ἔτος ἀπὸ αὐτῶν ἐξελέγετο. Τῶν γὰρ Ἑβραίων οὐδεὶς ἐδούλευεν, οὐδ' ἦν εὔλογον ἔθνη πολλὰ τοῦ θεοῦ δεδωκότος αὐτοῖς ὑποχείρια, δέον ἐκ τούτων ποιεῖσθαι τὸ θητικὸν ἢ ἐκείνους κατάγειν εἰς τοῦτο τὸ σχῆμα, ἀλλὰ πάντες ἐν ὅπλοις ἐφ' ἁρμάτων καὶ ἵππων στρατευόμενοι μᾶλλον ἢ δουλεύοντες διῆγον. Τῶν δὲ Χαναναίων, οὓς εἰς τὴν οἰκετίαν ἀπήγαγεν, ἄρχοντας ἀπέδειξε πεντακοσίους καὶ πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν, οἳ τὴν ὅλην αὐτῶν ἐπιτρο- 437
πὴν εἰλήφεισαν παρὰ βασιλέως, ὥςτε διδάσκειν αὐτοὺς τὰ ἔργα καὶ τὰς πραγματείας, ἐφ' ἃς ἂν αὐτῶν ἔχρῃζεν.

4. Ἐναυπηγήσατο δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ κόλπῳ σκάφη πολλὰ, τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἔν τινι τόπῳ λεγομένῳ Ἀσιωγγάβαρος, οὐ πόῤῥω Αἰλανῆς πόλεως, ἣ νῦν Βερενίκη καλεῖται· αὕτη γὰρ ἡ χώρα τὸ πρὶν Ἰουδαίων ἦν. Ἔτυχε δὲ καὶ τῆς ἁρμοζούσης εἰς τὰς ναῦς δωρεᾶς παρὰ Εἰράμου τοῦ Τυρίων βασιλέως. Ἄνδρας γὰρ αὐτῷ κυβερνήτας καὶ τῶν θαλασσίων ἐπιστήμονας ἔπεμψεν ἱκανοὺς, οἷς ἐκέλευσε πλεύσαντας μετὰ καὶ τῶν ἰδίων οἰκονόμων εἰς τὴν πάλαι μὲν Σωφίραν, νῦν δὲ Χρυσῆν γῆν καλουμένην, τῆς Ἰνδικῆς ἐστὶν αὕτη, χρυσὸν αὐτῷ κομίσαι. Καὶ συναθροίσαντες ὡς τετρακόσια τάλαντα πάλιν ἀνεχώρησαν πρὸς τὸν βασιλέα.

5. Τὴν δὲ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Αἰθιοπίας τότε βασιλεύουσαν γυναῖκα, σοφίᾳ διαπεπονημένην καὶ τὰ ἄλλα θαυμαστὴν, ἀκούουσαν τὴν Σολομῶνος ἀρετὴν καὶ φρόνησιν, ἐπιθυμία τῆς ὄψεως αὐτοῦ καὶ τῶν ὁσημέραι περὶ τῶν ἐκεῖ λεγομένων πρὸς αὐτὸν ἤγαγε. Πεισθῆναι γὰρ ὑπὸ τῆς πείρας ἀλλ' οὐχ ὑπὸ τῆς ἀκοῆς — ἣν εἰκός ἐστι καὶ ψευδεῖ δόξῃ συγκατατίθεσθαι καὶ μεταπεῖσαι πάλιν, ὅλη γὰρ ἐπὶ τοῖς ἐπαγγέλλουσι κεῖται — θέλουσα, πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν διέ-

γνω, μάλιστα τῆς σοφίας αὐτοῦ βουλομένη λαβεῖν πεῖ-
ραν, αὕτη προτείνασα καὶ λῦσαι τὸ ἄπορον τῆς δια-
νοίας δεηθεῖσα. Ἧκεν οὖν εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ πολ-
λῆς δόξης καὶ πλούτου παρασκευῆς. Ἐπηγάγετο γὰρ
καμήλους χρυσίου μεστὰς, καὶ ἀρωμάτων ποικίλων
καὶ λίθων πολυτελῶν, ὡς δ᾿ αὐτὴν ἀφικομένην ἡδέως
ὁ βασιλεὺς προςεδέξατο, τά τε ἄλλα περὶ αὐτὴν φι-
λότιμος ἦν, καὶ τὰ προβαλλόμενα σοφίσματα ῥᾳδίως
τῇ συνέσει καταλαμβανόμενος θᾶττον ἢ προςεδόκα τις
ἐπελύετο. Ἡδ᾿ ἐξεπλήττετο μὲν καὶ τὴν σοφίαν τοῦ
Σολομῶνος, οὕτως ὑπερβάλλουσαν αὐτὴν καὶ τῆς ἀ-
κουομένης τῇ πείρᾳ κρείττω καταμαθοῦσα, μάλιστα δ᾿
ἐθαύμαζε τὰ βασίλεια τοῦ τε κάλλους καὶ τοῦ μεγέθους,
οὐχ ἧττον δὲ τῆς διατάξεως τῶν οἰκοδομημάτων· καὶ
γὰρ ἐν αὐτῇ πολλὴν τοῦ βασιλέως καθεώρα φρόνησιν.
Ὑπερεξέπληττε δ᾿ αὐτὴν ὅ τε οἶκος Δρυμὼν ἐπικα-
λούμενος Λιβάνου, καὶ ἡ τῶν καθ᾿ ἡμέραν δείπνων
πολυτέλεια, καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς αὐτοῦ καὶ διακο-
νίας, ἥ τε τῶν ὑπηρετούντων ἐσθὴς, καὶ τὸ μετ᾿ ἐπι-
438 στήμης αὐτῶν περὶ τὴν διακονίαν εὐπρεπὲς, οὐχ
ἥκιστα δὲ καὶ αἱ καθ᾿ ἡμέραν ἐπιτελούμεναι τῷ θεῷ
θυσίαι, καὶ τὸ τῶν ἱερέων καὶ Λευϊτῶν περὶ αὐτὰς
ἐπιμελές. Ταῦτα ὁρῶσα καθ᾿ ἡμέραν ὑπερεθαύμαζε,
καὶ κατασχεῖν οὐ δυνηθεῖσα τὴν ἔκπληξιν τῶν βλεπο-
μένων, φανερὰν ἐποίησεν αὐτὴν θαυμαστικῶς δια-
κειμένην. Πρὸς γὰρ τὸν βασιλέα προήχθη λόγους
εἰπεῖν, ὑφ᾿ ὧν ἠλέγχθη σφόδρα τὴν διάνοιαν ἐπὶ τοῖς
προειρημένοις ἡττημένη. "Πάντα μὲν γὰρ," εἶπεν,
"ὦ βασιλεῦ, τὰ δι᾿ ἀκοῆς εἰς γνῶσιν ἐρχόμενα μετ᾿
ἀπιστίας παραγίνεται. Τῶν δὲ σῶν ἀγαθῶν, ὧν αὐ-
τός τε ἔχεις ἐν σαυτῷ, λέγω δὲ τὴν σοφίαν καὶ τὴν
φρόνησιν, καὶ ὧν ἡ βασιλεία σοι δίδωσιν, οὐ ψευ-
δὴς ἄρα ἡ φήμη πρὸς ἡμᾶς διῆλθεν· ἀλλ᾿ οὖσα ἀλη-
θὴς, πολὺ καταδεεστέραν τὴν εὐδαιμονίαν ἀπέφηνεν
ἧς ὁρῶ νῦν παροῦσα. Τὰς μὲν γὰρ ἀκοὰς πείθειν
ἐπεχείρει μόνον, τὸ δὲ ἀξίωμα τῶν πραγμάτων οὐχ

οὕτως ἐποίει γνώριμον, ὡς ἡ ὄψις αὐτὸ καὶ τὸ παρ' αὐτοῖς εἶναι συνίστησιν. Ἔγωγ' οὖν οὐδὲ τοῖς ἀπαγγελλομένοις διὰ πλῆθος καὶ μέγεθος ὧν ἐπυνθανόμην πιστεύουσα, πολλῷ πλείω τούτων ἱστόρησα. Καὶ μακάριόν τε τὸν Ἑβραίων λαὸν εἶναι κρίνω, δούλους τε τοὺς σοὺς καὶ φίλους, οἳ καθ' ἡμέραν τῆς σῆς ἀπολαύουσιν ὄψεως καὶ τῆς σοφίας ἀκροώμενοι διατελοῦσιν. Εὐλογήσειεν ἄν τις γοῦν τὸν θεὸν, ἀγαπήσαντα τήνδε τὴν χώραν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας οὕτως, ὥςτε σὲ ποιῆσαι βασιλέα."

6. Παραστήσασα δὲ καὶ διὰ τῶν λόγων, πῶς αὐτὴν διέθηκεν ὁ βασιλεὺς, ἔτι καί τισι δωρεαῖς τὴν διάνοιαν αὐτῆς ἐποίησε φανεράν. Εἴκοσι μὲν γὰρ αὐτῷ τάλαντα ἔδωκε χρυσίου, ἀρωμάτων τε πλῆθος ἀσυλλόγιστον, καὶ λίθους πολυτελεῖς· λέγουσι δ' ὅτι καὶ τὴν τοῦ ὀποβαλσάμου ῥίζαν, ἣν ἔτι νῦν ἡμῶν ἡ χώρα φέρει, δούσης ταύτης τῆς γυναικὸς ἔχομεν. Ἀντεδωρήσατο δ' αὐτὴν καὶ Σολομὼν πολλοῖς ἀγαθοῖς, καὶ μάλισθ' ὧν κατ' ἐπιθυμίαν ἐξελέξατο. Οὐδὲν γὰρ ἦν ὅ τι δεηθείσῃ λαβεῖν οὐ παρέσχεν, ἀλλ' ἑτοιμώτερος ὢν αὐτὸς κατὰ τὴν οἰκείαν ἐχαρίζετο προαίρεσιν, καὶ ἅπερ ἐκείνη τυχεῖν ἠξίου προϊέμενος, τὴν μεγαλοφροσύνην ἐπεδείκνυτο. Καὶ ἡ μὲν τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῆς Αἰθιοπίας βασίλισσα ὧν προειρήκαμεν τυχοῦσα, καὶ μεταδοῦσα πάλιν τῷ βασιλεῖ τῶν παρ' αὐτῆς, εἰς τὴν οἰκείαν ὑπέστρεψεν.

CAP. VII. 1. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν κομισθέντων ἀπὸ τῆς Χρυσῆς καλουμένης γῆς λίθων πολυτελῶν τῷ βασιλεῖ, καὶ ξύλων πευκίνων, τοῖς ξύλοις εἰς 439
ὑποστηρίγματα τοῦ τε ναοῦ καὶ τῶν βασιλείων κατεχρήσατο, καὶ πρὸς τὴν τῶν μουσικῶν ὀργάνων κατασκευὴν, κινύρας τε καὶ νάβλας, ὅπως ὑμνῶσιν οἱ Λευῖται τὸν θεόν. Πάντων δὲ τῶν πώποτε κομισθέντων αὐτῷ τὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐνεχθέντα καὶ μεγέθει καὶ κάλλει διέφερεν· ὑπολάβῃ δὲ

μηδεὶς ὅτι τὰ τῆς πεύκης ξύλα τοῖς νῦν εἶναι λεγομένοις, καὶ ταύτην ὑπὸ τῶν πιπρασκόντων τὴν προςηγορίαν ἐπὶ καταπλήξει τῶν ὠνουμένων λαμβάνουσιν, ἔστι παραπλήσια. Ἐκεῖνα γὰρ τὴν μὲν ἰδέαν ἐμφερῆ τοῖς συκίνοις γίνεται, λευκότερα δέ ἐστι καὶ στίλβει πλέον. Τοῦτο μὲν οὖν πρὸς τὸ μηδένα τὴν διαφορὰν ἀγνοῆσαι μηδὲ τὴν φύσιν τῆς ἀληθοῦς πεύκης, ἐπεὶ διὰ τὴν τοῦ βασιλέως χρείαν ἐμνήσθημεν αὐτῆς, εὔκαιρον εἶναι καὶ φιλάνθρωπον δηλῶσαι νομίσαντες εἰρήκαμεν.

2. Ὁ δὲ τοῦ χρυσοῦ σταθμὸς τοῦ κομισθέντος αὐτῷ τάλαντα ἑξακόσια καὶ ἑξήκοντα καὶ ἓξ, μὴ συγκαταριθμουμένου καὶ τοῦ ὑπὸ τῶν ἐμπόρων ὠνηθέντος, μηδ᾽ ὧν οἱ τῆς Ἀραβίας τοπάρχαι καὶ βασιλεῖς ἔπεμπον αὐτῷ δωρεῶν. Ἐχώνευσε δὲ τὸν χρυσὸν εἰς διακοσίων κατασκευὴν θυρεῶν, ἀνὰ σίκλους ἀγόντων ἑξακοσίους. Ἐποίησε δὲ καὶ ἀσπίδας τριακοσίας, ἀγούσης ἑκάστης μνᾶς χρυσίου τρεῖς. Ἀνέθηκε δὲ ταῦτα φέρων εἰς τὸν οἶκον τὸν Δρυμῶνα Λιβάνου καλούμενον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκπώματα διὰ χρυσοῦ καὶ λίθου τὰ πρὸς τὴν ἑστίασιν ὡς ἔνι μάλιστα φιλοτέχνως κατεσκεύασε, καὶ τὴν ἄλλην τῶν σκευῶν δαψίλειαν χρυσέαν ἅπασαν ἐμηχανήσατο· οὐδὲν γὰρ ἦν ὅ τις ἀργύρῳ ἐπίπρασκεν ἢ πάλιν ἐωνεῖτο. Πολλαὶ γὰρ ἦσαν ναῦς, ἃς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Ταρσικῇ λεγομένῃ θαλάττῃ καταστήσας, ἀπάγειν εἰς τὰ ἐνδοτέρω τῶν ἐθνῶν παντοίαν ἐμπορίαν προςέταξεν, ὧν ἐξεμπολουμένων ἄργυρος καὶ χρυσὸς ἐκομίζετο τῷ βασιλεῖ καὶ πολὺς ἐλέφας Αἰθίοπές τε καὶ πίθηκοι. Τὸν δὲ πλοῦν ἀπιοῦσαί τε καὶ ἐπανερχόμεναι τρισὶν ἔτεσιν ἤνυον.

3. Φήμη δὲ λαμπρὰ πᾶσαν ἐν κύκλῳ τὴν χώραν περιήρχετο διαβοῶσα τὴν Σολομῶνος ἀρετὴν καὶ σοφίαν, ὡς τούς τε πανταχῆ βασιλέας ἐπιθυμεῖν εἰς ὄψιν αὐτῷ παραγενέσθαι, τοῖς λεγομένοις δι᾽ ὑπερβολὴν ἀπιστοῦντας, καὶ δωρεαῖς μεγάλαις προςεμφα-

νίζειν τὴν περὶ αὐτὸν σπουδήν. Ἔπεμπον γὰρ αὐτῷ σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, καὶ ἁλουργεῖς ἐσθῆτας, καὶ ἀρωμάτων γένη πολλὰ, καὶ ἵππους καὶ ἅρματα, καὶ τῶν ἀχθοφόρων ἡμιόνων ὅσους καὶ ῥώμῃ καὶ κάλλει τὴν τοῦ βασιλέως ὄψιν εὖ διαθήσειν ἐπελέγετο, ὥστε τοῖς οὖσιν αὐτῷ πρότερον ἅρμασι καὶ ἵπποις ἐκ τῶν πεμπομένων προςθέντα ποιῆσαι τὸν μὲν τῶν ἁρμάτων ἀριθμὸν τετρακοσίοις περισσότερον, ἦν γὰρ αὐτῷ πρότερον χίλια, τὸν δὲ τῶν ἵππων διςχιλίοις, ὑπῆρχον γὰρ αὐτῷ διςμύριοι ἵπποι. Ἤσκηντο δ' οὗ- 440
τοι πρὸς εὐμορφίαν καὶ τάχος, ὡς μήτ' ἐκπρεπεστέρους ἄλλους εἶναι συμβάλλειν αὐτοῖς μήτε ὠκυτέρους, ἀλλὰ καὶ καλλίστους τε πάντων ὁρᾶσθαι, καὶ ἀπαραμίλλητον αὐτῶν εἶναι τὴν ὀξύτητα. Ἐπεκόσμουν δ' αὐτοὺς καὶ οἱ ἀναβαίνοντες, νεότητι μὲν πρῶτον ἀνθοῦντες ἐπιτερπεστάτῃ, τὸ δὲ ὕψος ὄντες περίοπτοι, καὶ πολὺ τῶν ἄλλων ὑπερέχοντες, μηκίστας μὲν καθιέμενοι χαίτας, ἐνδεδυμένοι δὲ χιτῶνας τῆς Τυρίας πορφύρας. Ψῆγμα δὲ χρυσίου καθ' ἡμέραν αὐτῶν ἐπέσηθον ταῖς κόμαις, ὡς στίλβειν αὐτῶν τὰς κεφαλὰς τῆς αὐγῆς τοῦ χρυσίου πρὸς τὸν ἥλιον ἀντανακλωμένης. Τούτων περὶ αὐτὸν ὄντων ὁ βασιλεὺς καθωπλισμένων καὶ τόξα ἐξηρτημένων, ἐφ' ἅρματος αὐτὸς ὀχούμενος καὶ λευκὴν ἠμφιεσμένος ἐσθῆτα, πρὸς ἕω ἔθος εἶχεν ἐξορμᾶν. Ἦν δὲ χωρίον τι ἀπὸ δύο σχοίνων Ἱεροσολύμων, ὃ καλεῖται μὲν Ἤθαμ, παραδείσοις δὲ καὶ ναμάτων ἐπιῤῥοίαις ἐπιτερπὲς ὁμοῦ καὶ πλούσιον· εἰς τοῦτο τὰς ἐξόδους αἰωρούμενος ἐποιεῖτο.

4. Θείᾳ δὲ περὶ πάντα χρώμενος ἐπινοίᾳ τε καὶ σπουδῇ καὶ λίαν ὢν φιλόκαλος, οὐδὲ τῶν ὁδῶν ἠμέλησεν, ἀλλὰ καὶ τούτων τὰς ἀγούσας εἰς Ἱεροσόλυμα βασίλειον οὖσαν λίθῳ κατέστρωσε μέλανι, πρός τε τὸ ῥᾴστην εἶναι τοῖς βαδίζουσιν, καὶ πρὸς τὸ δηλοῦν τὸ ἀξίωμα τοῦ πλούτου καὶ τῆς ἡγεμονίας. Διαμερίσας δὲ τὰ ἅρματα καὶ διατάξας, ὥστε ἐν ἑκάστῃ πόλει τούτων ἀριθμὸν ὡρισμένον ὑπάρχειν, αὐ-

τὸς μὲν περὶ αὐτὸν ἐτήρησεν ὀλίγα, τὰς δὲ πόλεις ταύτας ἁρμάτων προσηγόρευσε. Τοῦ δ᾽ ἀργυρίου τοσοῦτον ἐποίησε πλῆθος ἐν Ἱεροσολύμοις ὁ βασιλεὺς, ὅσον ἦν καὶ τῶν λίθων, καὶ τῶν κεδρίνων ξύλων οὐ πρότερον ὄντων, ὥςπερ καὶ τῶν δένδρων τῶν συκαμίνων, πληθύει τὰ τῆς Ἰουδαίας πεδία. Προςέταξε δὲ καὶ τοῖς ἐμπόροις Αἰγύπτου κομίζουσιν αὐτῷ πιπράσκειν τὸ μὲν ἅρμα σὺν ἵπποις δυσὶν ἑξακοσίων δραχμῶν ἀργυρίου, αὐτός τε τοῖς τῆς Συρίας βασιλεῦσιν καὶ τοῖς πέραν Εὐφράτου διέπεμπεν αὐτούς.

5. Γενόμενος δὲ πάντων βασιλέων ἐνδοξότατος καὶ θεοφιλέστατος, καὶ φρονήσει καὶ πλούτῳ διενεγκὼν τῶν πρὸ αὐτοῦ τὴν Ἑβραίων ἀρχὴν ἐσχηκότων, οὐκ ἐπέμεινε τούτοις ἄχρι τελευτῆς, ἀλλὰ καταλιπὼν τὴν τῶν πατρίων ἐθισμῶν φυλακὴν, οὐκ εἰς ὅμοιον οἷς προειρήκαμεν αὐτοῦ τέλος κατέστρεψεν. Εἰς δὲ γυναῖκας ἐκμανὴς καὶ τὴν τῶν ἀφροδισίων ἀκρασίαν, οὐ ταῖς ἐπιχωρίοις μόναις ἠρέσκετο, πολλὰς δὲ καὶ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων ἐθνῶν γήμας, Σιδωνίας καὶ Τυρίας καὶ Ἀμμανίτιδας καὶ Ἰδουμαίας, παρέβη μὲν τοὺς Μωϋσέως νόμους, ὃς ἀπηγόρευσε συνοικεῖν ταῖς οὐχ ὁμοφύλοις, τοὺς δ᾽ ἐκείνων ἤρξατο θρησκεύειν θεοὺς ταῖς γυναιξὶ καὶ τῷ πρὸς αὐτὰς ἔρωτι χαριζόμενος, τοῦτ᾽ αὐτὸ ὑπειδομένου τοῦ νομοθέτου καὶ προειπόντος μὴ γαμεῖν τὰς ἀλλοτριοχώρους, ἵνα μὴ τοῖς ξένοις ἐπιπλακέντες ἔθεσι τῶν πατρίων ἀποστῶσι, μηδὲ τοὺς ἐκείνων σέβωνται θεοὺς, παρέντες τιμᾶν τὸν ἴδιον. Ἀλλὰ τούτων μὲν κατημέλησεν, ὑπενεχθεὶς εἰς ἡδονὴν ἀλόγιστον ὁ Σολομών. Ἀγαγόμενος δὲ γυναῖκας ἀρχόντων καὶ διασήμων θυγατέρας ἑπτα-
441 κοσίας τὸν ἀριθμὸν, καὶ παλλακὰς τριακοσίας, πρὸς δὲ ταύταις καὶ τὴν τοῦ βασιλέως τῶν Αἰγυπτίων θυγατέρα, εὐθὺς μὲν ἐκρατεῖτο πρὸς αὐτῶν, ὥςτε μιμεῖσθαι τὰ παρ᾽ ἐκείνων, καὶ τῆς εὐνοίας καὶ φιλοστοργίας ἠναγκάζετο παρέχειν αὐταῖς δεῖγμα, τὸ βιοῦν ὡς αὐταῖς πάτριον ἦν. Προβαινούσης δὲ τῆς

ἡλικίας, καὶ τοῦ λογισμοῦ διὰ τὸν χρόνον ἀσθενοῦντος ἀντέχειν πρὸς τὴν μνήμην τῶν ἐπιχωρίων ἐπιτηδευμάτων, ἔτι μᾶλλον τοῦ ἰδίου μὲν θεοῦ κατωλιγώρησε, τοὺς δὲ τῶν γάμων τῶν ἐπεισάκτων τιμῶν διετέλει. Καὶ πρὸ τούτων δὲ ἁμαρτεῖν αὐτὸν ἔτυχε καὶ σφαλῆναι περὶ τὴν φυλακὴν τῶν νομίμων, ὅτε τὰ τῶν χαλκῶν βοῶν ὁμοιώματα κατεσκεύασε τῷ ὑπὸ τῇ θαλάττῃ ἀναστήματι, καὶ τῶν λεόντων τῶν περὶ τὸν θρόνον τὸν ἴδιον — οὐδὲ γὰρ ταῦτα ποιεῖν ὂν ὅσιον — εἰργάσατο. Κάλλιστον δ᾽ ἔχων καὶ οἰκεῖον παράδειγμα τῆς ἀρετῆς τὸν πατέρα, καὶ τὴν ἐκείνου δόξαν, ἣν αὐτῷ συνέβη καταλιπεῖν διὰ τὴν πρὸς τὸν θεὸν εὐσέβειαν, οὐ μιμησάμενος αὐτὸν, καὶ ταῦτα δὶς αὐτῷ τοῦ θεοῦ κατὰ τοὺς ὕπνους φανέντος, καὶ τὸν πατέρα μιμεῖσθαι παραινέσαντος, ἀκλεῶς ἀπέθανεν. Ἧκεν οὖν εὐθὺς ὁ προφήτης ὑπὸ τοῦ θεοῦ πεμφθεὶς, ʻοὔτε λανθάνειν αὐτὸν ἐπὶ τοῖς παρανομήμασι λέγων, οὔτ᾽ ἐπὶ πολὺ χαιρήσειν τοῖς πραττομένοις ἀπειλῶν, ἀλλὰ ζῶντος μὲν οὐκ ἀφαιρεθήσεσθαι τὴν βασιλείαν, ἐπεὶ τῷ πατρὶ Δαυΐδῃ τὸ θεῖον αὐτὸν ὑπέσχετο διάδοχον ποιήσειν ἐκείνου· τελευτήσαντος δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ταῦτα διαθήσειν, οὐχ ἅπαντα μὲν τὸν λαὸν ἀποστήσας αὐτοῦ, δέκα μὲν φυλὰς παραδοὺς αὐτοῦ τῷ δούλῳ, δύο δὲ μόνας καταλιπὼν τῷ υἱωνῷ τοῦ Δαυΐδου δι᾽ αὐτὸν ἐκεῖνον, ὅτι τὸν θεὸν ἠγάπησεν, καὶ διὰ τὴν πόλιν Ἱεροσόλυμα, ἐν ᾗ ναὸν ἔχειν ἐβουλήθη.ʼ

6. Ταῦτα ἀκούσας Σολομὼν ἤλγησε καὶ σφοδρῶς συνεχύθη, πάντων αὐτῷ σχεδὸν τῶν ἀγαθῶν, ἐφ᾽ οἷς ζηλωτὸς ἦν, εἰς μεταβολὴν ἐρχομένων πονηράν. Οὐ πολὺς δὲ διῆλθε χρόνος ἀφ᾽ οὗ κατήγγειλεν ὁ προφήτης αὐτῷ τὰ συμβησόμενα, καὶ πολέμιον ἐπ᾽ αὐτὸν εὐθὺς ἤγειρεν ὁ θεὸς, Ἄδερον μὲν ὄνομα, τὴν δ᾽ αἰτίαν τῆς ἔχθρας λαβόντα τοιαύτην. Παῖς οὗτος ἦν, Ἰδουμαῖος γένος, ἐκ βασιλικῶν σπερμάτων. Καταστρεψαμένου δὲ τὴν Ἰδουμαίαν Ἰωάβου τοῦ

Δαυΐδου στρατηγοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἐν ἀκμῇ καὶ φέρειν ὅπλα δυναμένους διαφθείραντος μησὶν ἓξ, φυγὼν ἧκε πρὸς τὸν Φαραῶνα τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα. Ὁ δὲ φιλοφρόνως αὐτὸν ὑποδεξάμενος, οἶκόν τε αὐτῷ δίδωσι καὶ χώραν εἰς διατροφὴν, καὶ γενόμενον ἐν ἡλικίᾳ λίαν ἠγάπα, ὡς καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς αὐτῷ δοῦναι πρὸς γάμον τὴν ἀδελφὴν, ὄνομα Θαφίνην, ἐξ ἧς υἱὸς αὐτῷ γενόμενος τοῖς τοῦ βασιλέως παισὶ συνανετράφη. Ἀκούσας οὖν τὸν Δαυΐδου θάνατον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τὸν Ἰωάβου, προσελθὼν ἐδεῖτο τοῦ Φαραῶνος ἐπιτρέπειν αὐτῷ βαδίζειν εἰς τὴν πατρίδα. Τοῦ δὲ βασιλέως ἀνακρίναντος, τίνος ἐνδεὴς ὢν ἢ τί παθὼν ἐσπούδακε καταλιπεῖν αὐτὸν,
442 ἐνοχλῶν πολλάκις καὶ παρακαλῶν τότε μὲν οὐκ ἀφείθη. Κατ᾽ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν, καθ᾽ ὃν ἤδη Σολομῶνι τὰ πράγματα κακῶς ἔχειν ἤρχετο διὰ τὰς προειρημένας παρανομίας καὶ τὴν ὀργὴν τὴν ἐπ᾽ αὐτοῖς τοῦ θεοῦ, συγχωρήσαντος Φαραῶνος ὁ Ἄδερος ἧκεν εἰς τὴν Ἰδουμαίαν. Καὶ μὴ δυνηθεὶς αὐτὴν ἀποστῆσαι τοῦ Σολομῶνος, κατείχετο γὰρ φρουραῖς πολλαῖς, καὶ οὐκ ἦν ἐλεύθερος δι᾽ αὐτὰς οὐδ᾽ ἐπ᾽ ἀδείας ὁ νεωτερισμὸς, ἄρας ἐκεῖθεν εἰς τὴν Συρίαν ἀφίκετο. Συμβαλὼν δ᾽ ἐκεῖ τινὶ Ῥαάζάρῳ μὲν τὸ ὄνομα, τὸν δὲ τῆς Σωφήνης ἀποδεδρακότι βασιλέα Ἀδράζαρον δεσπότην ὄντα, καὶ λῃστεύοντι τὴν χώραν εἰς φιλίαν αὐτῷ συνάψας, ἔχοντι περὶ αὐτὸν στίφος λῃστρικὸν ἀναβαίνει, καὶ κατασχὼν τὴν ἐκεῖ Συρίαν βασιλεὺς αὐτῆς ἀποδείκνυται, καὶ κατατρέχων τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν γῆν, ἐποίει κακῶς καὶ διήρπαζε Σολομῶνος ἔτι ζῶντος. Καὶ ταῦτα μὲν ἐκ τοῦ Ἀδέρου συνέβαινε πάσχειν τοὺς Ἑβραίους.

7. Ἐπιτίθεται δὲ Σολομῶνι καὶ τῶν ὁμοφύλων τις Ἱεροβόαμος, υἱὸς Ναβαταίου, κατὰ προφητείαν πάλαι γενομένην αὐτῷ τοῖς πράγμασιν ἐπελπίσας. Παῖδα γὰρ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθέντα, καὶ ὑπὸ τῇ μητρὶ παιδευόμενον ὡς εἶδε γενναῖον καὶ τολ-

μηρὸν Σολομὼν ὄντα τὸ φρόνημα, τῆς τῶν τειχῶν οἰκοδομίας ἐπιμελητὴν κατέστησεν, ὅτε τοῖς Ἱεροσολύμοις τὸν κύκλον περιέβαλεν. Οὕτως δὲ τῶν ἔργων προενόησεν, ὥςτε ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ἀπεδέξατο, καὶ γέρας αὐτῷ στρατηγίαν ἐπὶ τῆς Ἰωσήπου φυλῆς ἔδωκεν. Ἀπερχομένῳ δὲ τῷ Ἱεροβοάμῳ κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων συνήντησε προφήτης, ἐκ πόλεως μὲν Σιλὼ, Ἀχίας δὲ ὄνομα. Καὶ προςαγορεύσας αὐτὸν ἀπήγαγεν ἐκ τῆς ὁδοῦ μικρὸν ἀπονεύσας εἴς τι χωρίον, εἰς ὃ μὴ παρῆν μηδεὶς ἄλλος. Σχίσας δὲ εἰς δώδεκα φάρση τὸ ἱμάτιον, ὅπερ ἦν αὐτὸς περιβεβλημένος, ἐκέλευσε τὸν Ἱεροβόαμον λαβεῖν τὰ δέκα, προςειπὼν, "Ὅτι ταῦτα ὁ θεὸς βούλεται, καὶ σχίσας τὴν Σολομῶνος ἀρχὴν, τῷ παιδὶ μὲν τῷ τούτου διὰ τὴν πρὸς Δαυΐδην γενομένην ὁμολογίαν αὐτῷ μίαν φυλὴν καὶ τὴν ἑξῆς αὐτῇ δίδωσι, σοὶ δὲ τὰς δέκα, Σολομῶνος εἰς αὐτὸν ἐξαμαρτόντος, καὶ ταῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς ἐκείνων θεοῖς αὐτὸν ἐκδεδωκότος. Εἰδὼς οὖν τὴν αἰτίαν, δι᾽ ἣν μετατίθησι τὴν αὐτοῦ γνώμην ἀπὸ Σολομῶνος ὁ θεὸς, δίκαιος ἔσο, καὶ φύλαττε τὰ νόμιμα, προκειμένου σοὶ τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς πρὸς θεὸν τιμῆς ἄθλου μεγίστου τῶν ἁπάντων, γενήσεσθαι τηλικοῦτον, ἡλίκον οἶσθα Δαυΐδην γενόμενον."

8. Ἐπαρθεὶς οὖν τοῖς τοῦ προφήτου λόγοις Ἱεροβόαμος, φύσει θερμὸς ὢν νεανίας καὶ μεγάλων ἐπιθυμητὴς πραγμάτων, οὐκ ἠρέμει. Γενόμενος δὲ ἐν τῇ στρατηγίᾳ, μεμνημένος τῶν ὑπὸ Ἀχία δεδηλωμένων, ἀναπείθειν ἐπεχείρει τὸν λαὸν ἀφίστασθαι Σολομῶνος, καὶ κινεῖν καὶ παρατάττειν εἰς αὐτὸν τὴν ἡγεμονίαν. Μαθὼν δὲ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιβουλὴν ὁ Σολομὼν ἐζήτει συλλαβὼν αὐτὸν ἀνελεῖν. 443
Φθάσας δὲ τοῦτο γνῶναι Ἱεροβόαμος, πρὸς Σούσακον φεύγει τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα, καὶ μέχρι τῆς Σολομῶνος τελευτῆς ἐκεῖ μείνας, τό τε μηδὲν ὑπ᾽ αὐτοῦ παθεῖν ἐκέρδησε καὶ τὸ τῇ βασιλείᾳ φυλαχθῆ-

ναι. Ἀποθνήσκει δὲ Σολομὼν ἤδη γηραιὸς ὤν, βασιλεύσας μὲν ὀγδοήκοντα ἔτη, ζήσας δὲ ἐνενήκοντα τέσσαρα. Θάπτεται δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις ἅπαντας ὑπερβαλὼν εὐδαιμονίᾳ τε καὶ πλούτῳ καὶ φρονήσει τοὺς βασιλεύσαντας, εἰ μὴ ὅσα γε πρὸς γῆρας ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἀπατηθεὶς παρενόμησε. Περὶ ὧν καὶ τῶν δι' αὐτὰ κακῶν συμπεσόντων Ἑβραίοις εἰς καιρὸν ἕτερον ἔδοξέ μοι διασαφῆσαι.

CAP. VIII. 1. Μετὰ δὲ τὴν Σολομῶνος τελευτὴν, διαδεξαμένου τοῦ παιδὸς αὐτοῦ τὴν βασιλείαν Ῥοβοάμου, ὃς ἐκ γυναικὸς Ἀμμανίτιδος ὑπῆρχεν αὐτῷ γεγονὼς, Νοομᾶς τὸ ὄνομα, πέμψαντες εὐθὺς εἰς τὴν Αἴγυπτον οἱ τῶν ὄχλων ἄρχοντες, ἐκάλουν τὸν Ἱεροβόαμον. Ἀφικομένου δὲ πρὸς αὐτοὺς εἰς Σίκιμα πόλιν, καὶ Ῥοβόαμος εἰς αὐτὴν παραγίνεται. Ἐδέδοκτο γὰρ αὐτῷ ἐκεῖσε συνελθοῦσι τοῖς Ἰσραηλίταις ἀποδεῖξαι αὐτὸν βασιλέα. Προςελθόντες οὖν οἵ τε ἄρχοντες αὐτῷ τοῦ λαοῦ καὶ Ἱεροβόαμος, παρεκάλουν λέγοντες 'ἀνεῖναί τι τῆς δουλείας αὐτοῖς, καὶ γενέσθαι χρηστότερον τοῦ πατρὸς, βαρὺν γὰρ ὑπ' ἐκείνῳ ζυγὸν αὐτοὺς ὑπενεγκεῖν· εὐνούστεροι δὲ ἔσεσθαι πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀγαπήσειν τὴν δουλείαν διὰ τὴν ἐπιείκειαν, ἢ διὰ τὸν φόβον.' Ὁ δὲ μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἰπὼν αὐτοῖς ἀποκρίνεσθαι περὶ ὧν ἀξιοῦσιν, ὕποπτος μὲν εὐθὺς γίνεται μὴ παραχρῆμα ἐπινεύσας αὐτοῖς τὰ πρὸς ἡδονήν. Πρόχειρον γὰρ ἠξίουν εἶναι τὸ χρηστὸν καὶ φιλάνθρωπον, καὶ τοῦτ' ἐν νέῳ, ἐδοκεῖτο ὅμως καὶ τὸ βουλεύσασθαι τοῦ μὴ παραυτίκα ἀπειπεῖν ἀγαθῆς ἐλπίδος ἔχεσθαι.

2. Συγκαλέσας δὲ τοὺς πατρῴους φίλους ἐσκοπεῖτο μετ' αὐτῶν, ποδαπὴν δεῖ ποιήσασθαι τὴν ἀπόκρισιν πρὸς τὸ πλῆθος. Οἱ δὲ, ἅπερ εἰκὸς τοὺς εὔνους καὶ φύσιν ὄχλων εἰδότας, παρῄνουν αὐτῷ 'φιλοφρόνως ὁμιλῆσαι τῷ λαῷ, καὶ δημοτικώτερον ἢ κατὰ βασιλείας ὄγκον· χειρώσεσθαι γὰρ οὕτως εἰς

εὔνοιαν αὐτὸν, φύσει τῶν ὑπηκόων ἀγαπώντων τὸ προςηνὲς καὶ τὸ παρὰ μικρὸν ἰσότιμον τῶν βασιλέων.' Ὁ δ' ἀγαθὴν οὕτως καὶ συμφέρουσαν ἴσως μὲν πρὸς τὸ πᾶν, εἰ δὲ μὴ, πρός γε τὸν τότε καιρὸν ὅτε δεῖ γενέσθαι βασιλέα, γνώμην ἀπεστράφη, τοῦ θεοῦ ποιήσαντος οἶμαι κατακριθῆναι τὸ συμ- 444
φέρον ὑπ' αὐτοῦ. Καλέσας δὲ τὰ μειράκια τὰ συντεθραμμένα καὶ τὴν τῶν πρεσβυτέρων αὐτοῖς συμβουλίαν εἰπὼν, τί δοκεῖ ποιεῖν αὐτοῖς ἐκέλευε λέγειν. Τάδε — οὔτε γὰρ ἡ νεότης οὔτε ὁ θεὸς ἠφίει νοεῖν τὰ κρείττω — παρήνεσαν ἀποκρίνεσθαι τῷ λαῷ· 'τὸν βραχύτερον αὐτοῦ δάκτυλον τῆς τοῦ πατρὸς ὀσφύος εἶναι παχύτερον, καὶ, εἰ σκληρουχίας ἐπειράθησαν ἐκείνου, πολὺ μᾶλλον αὐτοῦ λήψεσθαι πεῖραν δυςκόλου, καὶ, εἰ μάστιξιν αὐτοὺς ἐνουθέτει, σκορπίοις τοῦτο ποιήσειν αὐτὸν προςδοκᾶν.' Τούτοις ἡσθεὶς ὁ βασιλεὺς καὶ δόξας προςήκειν τῷ τῆς ἀρχῆς ἀξιώματι τὴν ἀπόκρισιν, ὡς συνῆλθεν ἀκουσόμενον τὸ πλῆθος τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν, μετεώρου τοῦ λαοῦ παντὸς ὄντος καί τι λέγοντος ἀκοῦσαι τοῦ βασιλέως ἐσπουδακότος, οἰομένου δέ τι καὶ φιλάνθρωπον, τὴν τῶν μειρακίων αὐτοῖς συμβουλίαν παρεὶς τὴν τῶν φίλων ἀπεκρίνετο. Ταῦτα δ' ἐπράττετο κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν, ἵνα λάβῃ τέλος ἃ προεφήτευσεν Ἀχίας.

3. Πληγέντες δὲ ὑπὸ τῶν λόγων ὡς ὑπὸ σιδήρου, καὶ ἀλγήσαντες ὡς ἐπὶ πείρᾳ τοῖς εἰρημένοις, ἠγανάκτησαν, καὶ μέγα πάντες ἐκβοήσαντες, 'οὐκέτι οὐδὲν αὐτοῖς εἶναι συγγενὲς πρὸς Δαυΐδην καὶ τοὺς ἀπ' αὐτοῦ μετ' ἐκείνην, ἔφασαν, τὴν ἡμέραν· παραχωρεῖν δ' αὐτῷ μόνον τὸν ναὸν ὃν ὁ πατὴρ αὐτοῦ κατεσκεύασεν' εἰπόντες, καταλείψειν ἠπείλησαν. Οὕτως δ' ἔσχον πικρῶς καὶ τὴν ὀργὴν ἐτήρησαν, ὡς πέμψαντος αὐτοῦ τὸν ἐπὶ τῶν φόρων Ἀδώραμον, ἵνα καταπραΰνῃ καὶ συγγνόντας τοῖς εἰρημένοις, εἴ τι προπετὲς ὑπὸ νεότητος καὶ δύςκολον ἦν ἐν αὐτοῖς, ποιήσειεν μαλακωτέρους, οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλὰ βαλόν-

τες αὐτὸν λίθοις, ἀπέκτειναν. Τοῦτ' ἰδὼν Ῥοβόαμος, καὶ νομίσας αὐτὸν βεβλῆσθαι τοῖς λίθοις, οἷς τὸν ὑπηρέτην ἀπέκτεινεν αὐτοῦ τὸ πλῆθος, δείσας μὴ καὶ ἔργῳ πάθῃ τὸ δεινὸν, ἐπιβὰς εὐθὺς ἐπὶ ἅρματος, ἔφυγεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἡ μὲν Ἰούδα φυλὴ καὶ ἡ Βενιαμίτις χειροτονοῦσιν αὐτὸν βασιλέα, τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος, ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας τῶν Δαυΐδου παίδων ἀποστὰν, τὸν Ἱεροβόαμον ἀπέδειξε τῶν πραγμάτων κύριον. Ῥοβόαμος δὲ ὁ Σολομῶνος παῖς ἐκκλησίαν ποιήσας τῶν δύο φυλῶν ἃς εἶχεν ὑπηκόους, οἷός τε ἦν λαβὼν ὀκτωκαίδεκα παρ' αὐτῶν στρατοῦ μυριάδας ἐπιλέκτους, ἐξελθεῖν ἐπὶ τὸν Ἱεροβόαμον καὶ τὸν λαὸν, ὅπως πολεμήσας ἀναγκάσῃ δουλεύειν αὐτῷ. Κωλυθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ θεοῦ διὰ τοῦ προφήτου ποιήσασθαι τὴν στρατείαν, 'οὐ γὰρ εἶναι δίκαιον τοὺς ὁμοφύλους πολεμεῖν οὗτος ἔλεγε, καὶ ταῦτα κατὰ τὴν
445 τοῦ θεοῦ προαίρεσιν τῆς τοῦ πλήθους ἀποστάσεως γεγενημένης,' οὐκ ἔτ' ἐξῆλθε. Διηγήσομαι δὲ πρῶτον ὅσα Ἱεροβόαμος ὁ Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς ἔπραξεν, εἶτα δὲ τούτων ἐχόμενα τὰ ὑπὸ Ῥοβοάμου τοῦ τῶν δύο φυλῶν βασιλέως γεγενημένα δηλώσομεν· φυλαχθείη γὰρ ἂν οὕτως ἄχρι παντὸς τῆς ἱστορίας τὸ εὔτακτον.

4. Ὁ τοίνυν Ἱεροβόαμος οἰκοδομήσας βασίλειον ἐν Σικίμῃ πόλει, ἐν ταύτῃ τὴν δίαιταν εἶχε· κατεσκεύασε δὲ καὶ ἐν Φανουὴλ πόλει λεγομένῃ. Μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς σκηνοπηγίας ἑορτῆς ἐνίστασθαι μελλούσης, λογισάμενος ὡς ἐὰν ἐπιτρέψῃ τῷ πλήθει προσκυνῆσαι τὸν θεὸν εἰς Ἱεροσόλυμα πορευθέντι καὶ ἐκεῖ τὴν ἑορτὴν διαγαγεῖν, μετανοῆσαν ἴσως, καὶ δελεασθὲν ὑπὸ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς θρησκείας τῆς ἐν αὐτῷ τοῦ θεοῦ, καταλείψει μὲν αὐτὸν, προσχωρήσει δὲ τῷ πρώτῳ βασιλεῖ, καὶ κινδυνεύσει τούτου γενομένου τὴν ψυχὴν ἀποβαλεῖν, ἐπιτεχνᾶταί τι τοιοῦτον. Δύο ποιήσας δαμάλεις χρυσᾶς, καὶ οἰκοδομήσας ναΐσκους τοσούτους, ἕνα μὲν ἐν Βεθήλῃ πόλει, τὸν ἕτερον δὲ ἐν Δάνῃ, ἣ δέ ἐστι πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ μικροῦ Ἰορ-

δάνου, τίθησι τὰς δαμάλεις ἐν ἑκατέρῳ τῶν ἐν ταῖς προειρημέναις πόλεσι ναΐσκων, καὶ συγκαλέσας τὰς δέκα φυλὰς ὧν αὐτὸς ἦρχεν ἐδημηγόρησε, τούτους ποιησάμενος τοὺς λόγους. "Ἄνδρες ὁμόφυλοι, γινώσκειν ὑμᾶς νομίζω τοῦτο, ὅτι πᾶς τόπος ἔχει τὸν θεὸν, καὶ οὐκ ἔστιν ἓν ἀποδεδειγμένον χωρίον ἐν ᾧ πάρεστιν, ἀλλὰ πανταχοῦ τε ἀκούει καὶ τοὺς θρησκεύοντας ἐφορᾷ. Ὅθεν οὔ μοι δοκεῖ νῦν ἐπείγειν ὑμᾶς εἰς Ἱεροσόλυμα πορευθέντας εἰς τὴν τῶν ἐχθρῶν πόλιν μακρὰν οὕτως ὁδὸν προςκυνεῖν. Ἄνθρωπος γὰρ κατεσκεύακε τὸν ναόν· πεποίηκα δὲ καὶ ἐγὼ δύο χρυσᾶς δαμάλεις ἐπωνύμους τῷ θεῷ, καὶ τὴν μὲν ἐν Βεθήλῃ πόλει καθιέρωσα, τὴν δὲ ἐν Δάνῃ, ὅπως ὑμῶν οἱ τούτων ἔγγιστα τῶν πόλεων κατῳκημένοι προςκυνήσωσιν εἰς αὐτὰς ἀπερχόμενοι τὸν θεόν. Ἀποδείξω δέ τινας ὑμῖν καὶ ἱερεῖς ἐξ ὑμῶν καὶ Λευΐτας, ἵνα μὴ χρείαν ἔχητε τῆς Λευΐτιδος φυλῆς καὶ τῶν Ἀαρῶνος υἱῶν. Ἀλλ᾽ ὁ βουλόμενος ὑμῶν ἱερεὺς εἶναι, προςενεγκάτω μόσχον τῷ θεῷ καὶ κριὸν, ἃ καὶ τὸν πρῶτον ἱερέα φασὶν Ἀαρῶνα πεποιηκέναι." Τοῦτ᾽ εἰπὼν ἐξηπάτησε τὸν λαὸν, καὶ τῆς πατρῴου θρησκείας ἀποστάντας ἐποίησε παραβῆναι τοὺς νόμους. Ἀρχὴ κακῶν ἐγένετο τοῦτο Ἑβραίοις, καὶ τοῦ πολέμῳ κρατηθέντας ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων αἰχμαλωσίᾳ περιπεσεῖν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν κατὰ χώραν δηλώσομεν.

5. Ἐνστάσης δὲ τῆς ἑορτῆς ἑβδόμῳ μηνὶ, βουλόμενος καὶ αὐτὸς ἐν Βεθήλῃ ταύτην ἀγαγεῖν, ὥςπερ ἑώρταζον καὶ αἱ δύο φυλαὶ ἐν Ἱεροσολύμοις, οἰκοδομεῖ μὲν θυσιαστήριον πρὸ τῆς δαμάλεως, γενόμενος δ᾽ αὐτὸς ἀρχιερεὺς ἐπὶ τὸν βωμὸν ἀναβαίνει σὺν τοῖς ἰδίοις ἱερεῦσι. Μέλλοντος δ᾽ ἐπιφέρειν τὰς θυσίας καὶ τὰς ὁλοκαυτώσεις ἐν ὄψει τοῦ λαοῦ παντὸς, παραγίνεται πρὸς αὐτὸν ἐξ Ἱεροσολύμων προφήτης, Ἰαδὼν ὄνομα, τοῦ θεοῦ πέμψαντος, ὃς σταθεὶς ἐν μέσῳ
τῷ πλήθει, τοῦ βασιλέως ἀκούοντος, εἶπε τάδε, 446
πρὸς τὸ θυσιαστήριον ποιούμενος τοὺς λόγους. "Ὁ

θεὸς ἔσεσθαί τινα προλέγει ἐκ τοῦ Δαυΐδου γένους, Ἰωσίαν ὄνομα, ὃς ἐπὶ σοῦ θύσει τοὺς ψευδοϊερεῖς τοὺς κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν γενησομένους, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν λαοπλάνων τούτων καὶ ἀπατεώνων καὶ ἀσεβῶν ἐπὶ σοῦ καύσει· ἵνα μέντοι γε πιστεύσωσιν οὗτοι τοῦθ᾽ οὕτως ἕξειν, σημεῖον αὐτοῖς προερῶ γενησόμενον. Ῥαγήσεται τὸ θυσιαστήριον παραχρῆμα, καὶ πᾶσα ἡ ἐπ᾽ αὐτοῦ πιμελὴ τῶν ἱερείων ἐπὶ γῆν χυθήσεται.' Ταῦτ᾽ εἰπόντος τοῦ προφήτου, παροξυνθεὶς Ἱεροβόαμος ἐξέτεινε τὴν χεῖρα, κελεύων συλλαβεῖν αὐτόν. Ἐκτεταμένη δὲ ἡ χεὶρ εὐθὺς παρείθη, καὶ οὐκ ἔτι ἴσχυσεν αὐτὴν πρὸς ἑαυτὸν ἀναγαγεῖν, ἀλλὰ νεναρκηκυῖαν καὶ νεκρὰν εἶχεν ἀπηρτημένην. Ἐῤῥάγη δὲ καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ κατηνέχθη πάντα ἀπ᾽ αὐτοῦ, καθὼς προεῖπεν ὁ προφήτης. Μαθὼν δὲ ἀληθῆ τὸν ἄνθρωπον καὶ θείαν ἔχοντα πρόγνωσιν, παρεκάλεσεν αὐτὸν δεηθῆναι τοῦ θεοῦ ἀναζωπυρῆσαι τὴν δεξιὰν αὐτῷ. Καὶ ὁ μὲν ἱκέτευσε τὸν θεὸν τοῦτ᾽ αὐτῷ παρασχεῖν. Ὁ δὲ τῆς χειρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἀπολαβούσης, χαίρων ἐπ᾽ αὐτῇ τὸν προφήτην παρεκάλει δειπνῆσαι παρ᾽ αὐτῷ. Ἰαδὼν δὲ ἔφη, 'οὐχ ὑπομένειν εἰςελθεῖν πρὸς αὐτὸν, οὐδὲ γεύσασθαι ἄρτου καὶ ὕδατος ἐν ταύτῃ τῇ πόλει· τοῦτο γὰρ αὐτῷ τὸν θεὸν ἀπειρηκέναι, καὶ τὴν ὁδὸν ἣν ἦλθεν ὅπως μὴ δι᾽ αὐτῆς ποιήσηται τὴν ἐπιστροφὴν, ἀλλὰ δι᾽ ἄλλης' ἔφασκε. Τοῦτον μὲν οὖν ἐθαύμαζεν ὁ βασιλεὺς τῆς ἐγκρατείας, αὐτὸς δ᾽ ἦν ἐν φόβῳ, μεταβολὴν αὐτοῦ τῶν πραγμάτων ἐκ τῶν προειρημένων οὐκ ἀγαθὴν ὑπονοῶν.

CAP. IX. 1. Ἦν δέ τις ἐν τῇ πόλει πονηρὸς πρεσβύτης ψευδοπροφήτης, ὃν εἶχεν ἐν τιμῇ Ἱεροβόαμος, ἀπατώμενος ὑπ᾽ αὐτοῦ τὰ πρὸς ἡδονὴν λέγοντος. Οὗτος τότε μὲν κλινήρης ἦν διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ γήρως ἀσθένειαν. Τῶν δὲ παίδων αὐτῷ δηλωσάντων τὰ περὶ τοῦ παρόντος ἐξ Ἱεροσολύμων προφήτου, καὶ

τῶν σημείων τῶν γενομένων, καὶ ὡς παρεθεῖσαν αὐ-
τῷ τὴν δεξιὰν Ἱεροβόαμος εὐξαμένου πάλιν ἐκείνου
ζῶσαν ἀπολάβοι, δείσας μὴ παρευδοκιμήσειεν αὐτὸν
ὁ ξένος παρὰ τῷ βασιλεῖ, καὶ πλείονος ἀπολάβοι τι-
μῆς, προσέταξε τοῖς παισὶν εὐθὺς ἐπιστρώσασι τὸν
ὄνον ἕτοιμον πρὸς ἔξοδον αὐτῷ παρασκευάσαι. Τῶν
δὲ σπευσάντων ὃ προσετάγησαν ἐπιβὰς ἐδίωξε τὸν
προφήτην, καὶ καταλαβὼν ἀναπαυόμενον ὑπὸ δένδρῳ
βαθεῖ καὶ σκιὰν ἔχοντι δρυὸς εὐμεγέθους ἠσπάσατο
πρῶτον, εἶτα ἐμέμφετο 'μὴ παρ' αὐτὸν εἰςελθόντα
καὶ ξενίων μεταλαβόντα.' Τοῦ δὲ φήσαντος 'κεκω-
λῦσθαι πρὸς τοῦ θεοῦ γεύσασθαι παρά τινι τῶν ἐν
ἐκείνῃ τῇ πόλει,' "Ἀλλ' οὐχὶ παρ' ἐμοὶ εἶπεν πάν-
τως ἀπηγόρευκέ σοι τὸ θεῖον παραθέσθαι τράπεζαν.
Προφήτης γάρ εἰμι καὶ ἐγὼ, καὶ τῆς αὐτῆς σοι κοι-
νωνὸς πρὸς αὐτὸν θρησκείας, καὶ πάρειμι νῦν ὑπ' 447
αὐτοῦ πεμφθεὶς ὅπως ἀγάγω σε πρὸς ἐμαυτὸν ἑστια-
σόμενον." Ὁ δὲ ψευσαμένῳ πεισθεὶς ἀνέστρεψεν.
Ἀριστώντων δ' ἔτι καὶ φιλοφρονουμένων, ὁ θεὸς ἐπι-
φαίνεται τῷ Ἰαδῶνι, καὶ 'παραβάντα τὰς ἐντολὰς
αὐτοῦ τιμωρίαν ὑφέξειν ἔλεγε, καὶ ποδαπὴν ἐδήλου·
λέοντα γὰρ αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν ἀπερχομένῳ συμβα-
λεῖν ἔφραζεν, ὑφ' οὗ διαφθαρήσεσθαι καὶ τῆς ἐν τοῖς
πατρῴοις μνήμασι ταφῆς ἀμοιρήσειν.' Ταῦτα δ' ἐγί-
νετο, οἶμαι, κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν, ὅπως μὴ
προσέχοι τοῖς τοῦ Ἰαδῶνος λόγοις Ἱεροβόαμος ἐλη-
λεγμένῳ ψεύδει. Πορευομένῳ τοίνυν τῷ Ἰαδῶνι πά-
λιν εἰς Ἱεροσόλυμα, συμβάλλει λέων, κατασπάσας αὐ-
τὸν ἀπὸ τοῦ κτήνους ἀπέκτεινε, καὶ τὸν μὲν ὄνον
οὐδὲν ὅλως ἔβλαψε. Παρακαθεζόμενος δὲ ἐφύλασσε
καὶ ἐκεῖνον καὶ τὸ τοῦ προφήτου σῶμα, μέχρις οὗ
τινες τῶν ὁδοιπόρων ἰδόντες ἀπήγγειλαν ἐλθόντες εἰς
τὴν πόλιν τῷ ψευδοπροφήτῃ. Ὁ δὲ τοὺς υἱοὺς πέμ-
ψας ἐκόμισεν εἰς τὴν πόλιν τὸ σῶμα, καὶ πολυτελοῦς
μὲν κηδείας ἠξίωσεν, ἐντειλάμενος τοῖς παισὶ καὶ αὐ-
τὸν ἀποθανόντα σὺν ἐκείνῳ θάψαι, λέγων 'ἀληθῆ

μὲν εἶναι πάνθ᾿ ὅσα προεφήτευσε κατὰ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ τῶν ἱερέων, καὶ τῶν ψευδοπροφητῶν, ὑβρισθήσεσθαι δ᾿ αὐτὸς μετὰ τὴν τελευτὴν οὐδὲν σὺν ἐκείνῳ ταφεὶς, τῶν ὀστῶν οὐ γνωσθησομένων.᾿ Κηδεύσας οὖν τὸν προφήτην, καὶ ταῦτα ἐντειλάμενος τοῖς υἱοῖς, πονηρὸς ὢν καὶ ἀσεβὴς, πρόσεισι τῷ Ἱεροβοάμῳ, καὶ "Τί δήποτ᾿ ἐταράχθης," εἶπεν, "ὑπὸ τῶν τοῦ ἀνοήτου λόγων;" Ὡς δὲ καὶ τὰ περὶ τὸ θυσιαστήριον αὐτῷ καὶ τὴν αὐτοῦ χεῖρα διηγήσατο ὁ βασιλεὺς, θεῖον ἀληθῶς καὶ προφήτην ἄριστον ἀποκαλῶν, ἤρξατο ταύτην αὐτοῦ τὴν δόξαν ἀναλύειν κακουργῶν, καὶ πιθανοῖς περὶ τῶν γεγενημένων χρώμενος λόγοις βλάπτειν αὐτῶν τὴν ἀλήθειαν. Ἐπεχείρει γὰρ πείθειν αὐτὸν ὡς ‛ὑπὸ κόπου μὲν ἡ χεὶρ αὐτοῦ ναρκήσειε, βαστάζουσα τὰς θυσίας, εἶτ᾿ ἀνεθεῖσα πάλιν εἰς τὴν αὐτῆς ἐπανέλθοι φύσιν, τὸ δὲ θυσιαστήριον ὂν καινὸν καὶ δεξάμενον θυσίας πολλὰς καὶ μεγάλας ῥαγείη καὶ πέσοι διὰ βάρος τῶν ἐπενηνεγμένων. Ἐδήλου δ᾿ αὐτῷ καὶ τὸν θάνατον τοῦ τὰ σημεῖα ταῦτα προειρηκότος, ὡς ὑπὸ λέοντος ἀπώλετο· οὕτως οὐδὲν οὔτ᾿ εἶχεν οὔτ᾿ ἐφθέγξατο προφήτου.᾿ Ταῦτ᾿ εἰπὼν, πείθει τὸν βασιλέα, καὶ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ τελέως ἀποστρέψας ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν δικαίων καὶ ὁσίων ἔργων, ἐπὶ τὰς ἀσεβεῖς πράξεις παρώρμησεν. Οὕτως δ᾿ ἐξύβρισεν εἰς τὸ θεῖον καὶ παρενόμησεν, ὡς οὐδὲν ἄλλο καθ᾿ ἡμέραν ζητεῖν, ἢ τί καινὸν καὶ μιαρώτερον τῶν ἤδη τετολμημένων ἐργάσηται. Καὶ τὰ μὲν περὶ Ἱεροβοάμου ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡμῖν δεδηλώσθω.

448 *CAP. X.* 1. Ὁ δὲ Σολομῶνος υἱὸς Ῥοβόαμος ὁ τῶν δύο φυλῶν βασιλεὺς, ὡς προειρήκαμεν, ᾠκοδόμησε πόλεις ὀχυράς τε καὶ μεγάλας Βηθλεὲμ καὶ Ἠταμὲ καὶ Δεκωὲ καὶ Βηθσοὶρ καὶ Σωχὼ καὶ Ὀδολλὰμ καὶ Ἰπὰν καὶ Μαρησὰν καὶ Ζιφὰ καὶ Ἀδωραῒμ καὶ Λαχὶς καὶ Ἀζηκὰ καὶ Σαραῒμ καὶ Ἠλὼμ καὶ Χεβρῶνα.

Ταύτας μὲν ἐν τῇ Ἰούδα κληρουχίᾳ πρώτας ᾠκοδόμησε. Κατεσκεύασε δὲ καὶ ἄλλας μεγάλας ἐν τῇ Βενιαμίτιδι κληρουχίᾳ, καὶ τειχίσας φρουράς τε κατέστησεν ἐν ἁπάσαις καὶ ἡγεμόνας, σῖτόν τε πολὺν καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, τά τε ἄλλα πρὸς διατροφὴν ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων δαψιλῶς ἀπέθετο, πρὸς δὲ τούτοις θυρεοὺς καὶ σειρομάστας εἰς πολλὰς μυριάδας. Συνῆλθον δὲ οἱ παρὰ πᾶσι τοῖς Ἰσραηλίταις ἱερεῖς πρὸς αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ Λευῖται, καὶ εἴ τινες ἄλλοι τοῦ πλήθους ἦσαν ἀγαθοὶ καὶ δίκαιοι, καὶ καταλιπόντες αὐτῶν τὰς πόλεις ἵνα θρησκεύσωσιν ἐν Ἱεροσολύμοις τὸν θεόν. Οὐ γὰρ ἡδέως εἶχον προσκυνεῖν ἀναγκαζόμενοι τὰς δαμάλεις, ἃς Ἱεροβόαμος κατεσκεύασε. Καὶ ηὔξησαν τὴν Ῥοβοάμου βασιλείαν ἐπ᾽ ἔτη τρία. Γήμας δὲ συγγενῆ τινα καὶ τρεῖς ποιησάμενος ἐξ αὐτῆς παῖδας ἤγετο ὕστερον καὶ τὴν ἐκ τῆς Ἀβεσαλώμου θυγατρὸς Θαμάρης, Μαχάνην ὄνομα, καὶ αὐτὴν οὖσαν συγγενῆ· καὶ παῖς ἄῤῥην ἐξ αὐτῆς αὐτῷ γίνεται, ὃν Ἀβίαν προσηγόρευσε. Τέκνα δὲ εἶχεν καὶ ἐξ ἄλλων γυναικῶν πλείονα, πασῶν δὲ μᾶλλον ἔστερξε τὴν Μαχάνην. Εἶχε δὲ τὰς μὲν νόμῳ συνοικούσας αὐτῷ γυναῖκας ὀκτωκαίδεκα, παλλακὰς δὲ τριάκοντα. Καὶ υἱοὶ μὲν αὐτῷ γεγόνεισαν ὀκτὼ καὶ εἴκοσι, θυγατέρες δὲ ἑξήκοντα. Διάδοχον δ᾽ ἀπέδειξε τῆς βασιλείας τὸν ἐκ τῆς Μαχάνης Ἀβίαν, καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτῷ καὶ τὰς ὀχυρωτάτας πόλεις ἐπίστευσεν.

2. Αἴτιον δ᾽ οἶμαι πολλάκις γίνεται κακῶν καὶ παρανομίας τοῖς ἀνθρώποις τὸ τῶν πραγμάτων μέγεθος, καὶ ἡ πρὸς τὸ βέλτιον αὐτῶν τροπή. Τὴν γὰρ βασιλείαν αὐξανομένην οὕτω βλέπων Ῥοβόαμος εἰς ἀδίκους καὶ ἀσεβεῖς ἐξετράπη πράξεις, καὶ τῆς τοῦ θεοῦ θρησκείας καταπεφρόνηκεν, ὡς καὶ τὸν ὑπ᾽ αὐτῷ λαὸν μιμητὴν γενέσθαι τῶν ἀνομημάτων. Συνδιαφθείρεται γὰρ τὰ τῶν ἀρχομένων ἤθη τοῖς τῶν ἡγεμόνων τρόποις, καὶ ὡς ἔλεγχον τῆς ἐκείνων ἀσελ-

γείας τὴν αὐτῶν σωφροσύνην παραπέμποντες, ὡς ἀρε-
449 τῇ ταῖς κακίαις αὐτῶν ἕπονται. Οὐ γὰρ ἔνεστιν ἀποδέχεσθαι δοκεῖν τὰ τῶν βασιλέων ἔργα, μὴ ταὐτὰ πράττοντας. Τοῦτο τοίνυν συνέβαινε καὶ τοῖς ὑπὸ Ῥοβοάμῳ τεταγμένοις, ἀσεβοῦντος αὐτοῦ καὶ παρανομοῦντος, σπουδάζειν μὴ προςκρούσωσι τῷ βασιλεῖ, θέλοντες εἶναι δίκαιοι. Τιμωρὸν δὲ τῶν εἰς αὐτὸν ὕβρεων ὁ θεὸς ἐπιπέμπει τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα Σούσακον. Περὶ οὗ πλανηθεὶς Ἡρόδοτος τὰς πράξεις αὐτοῦ Σεσώστρει προςάπτει. Οὗτος γὰρ Σούσακος πέμπτῳ ἔτει τῆς Ῥοβοάμου βασιλείας ἐπιστρατεύεται μετὰ πολλῶν αὐτῷ μυριάδων. Ἅρματα μὲν γὰρ αὐτῷ χίλια καὶ διακόσια τὸν ἀριθμὸν ἐξηκολούθει, ἱππέων δὲ μυριάδες ἕξ, πεζῶν δὲ μυριάδες τεσσαράκοντα. Τούτων τοὺς πλείστους Λίβυας ἐπήγετο καὶ Αἰθίοπας. Ἐμβαλὼν οὖν εἰς τὴν χώραν τῶν Ἑβραίων, καταλαμβάνεται τὰς ὀχυρωτάτας τῆς Ῥοβοάμου βασιλείας πόλεις ἀμαχητί. Καὶ ταύτας ἀσφαλισάμενος, ἔσχατον ἐπῆλθε τοῖς Ἱεροσολύμοις.

3. Ἐγκεκλεισμένου δὲ Ῥοβοάμου καὶ τοῦ πλήθους ἐν αὐτοῖς διὰ τὴν Σουσάκου στρατείαν, καὶ τὸν θεὸν ἱκετευόντων δοῦναι νίκην καὶ σωτηρίαν, οὐκ ἔπεισαν τὸν θεὸν ταχθῆναι μετ᾽ αὐτῶν. Ὁ δὲ προφήτης Σαμαίας ἔφησεν αὐτοῖς ‘τὸν θεὸν ἀπειλεῖν ἐγκαταλείψειν αὐτοὺς, ὡς καὶ αὐτοὶ τὴν θρησκείαν αὐτοῦ κατέλιπον.’ Ταῦτ᾽ ἀκούσαντες, εὐθὺς ταῖς ψυχαῖς ἀνέπεσον, καὶ μηδὲν ἔτι σωτήριον ὁρῶντες ἐξομολογεῖσθαι πάντες ὥρμησαν, ὅτι δικαίως αὐτοὺς ὁ θεὸς ὑπερόψεται, γενομένους περὶ αὐτὸν ἀσεβεῖς καὶ συγχέοντας τὰ νόμιμα. Κατιδὼν δ᾽ αὐτοὺς ὁ θεὸς οὕτως διακειμένους, καὶ τὰς ἁμαρτίας ἀνθομολογουμένους, ‘οὐκ ἀπολέσειν αὐτοὺς εἶπεν πρὸς τὸν προφήτην, ποιήσειν μέντοι γε τοῖς Αἰγυπτίοις ὑποχειρίους, ἵνα μάθωσι πότερον ἀνθρώπῳ δουλεύειν ἐστὶν ἀπονώτερον ἢ θεῷ.’ Παραλαβὼν δὲ Σούσακος ἀμαχητὶ τὴν πόλιν, δεξαμένου Ῥοβοάμου διὰ τὸν φόβον,

οὐκ ἐνέμεινε ταῖς γενομέναις συνθήκαις, ἀλλ᾽ ἐσύλησε τὸ ἱερὸν καὶ τοὺς θησαυροὺς ἐξεκένωσε τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς βασιλικοὺς, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου μυριάδας ἀναριθμήτους βαστάσας, καὶ μηδὲν ὅλως ὑπολιπών. Περιεῖλε δὲ καὶ τοὺς χρυσοῦς θυρεοὺς καὶ τὰς ἀσπίδας ἃς κατεσκεύασε Σολομὼν ὁ βασιλεύς· οὐκ εἴασε δὲ οὐδὲ τὰς χρυσᾶς φαρέτρας, ἃς ἀνέθηκε Δαυΐδης τῷ θεῷ, λαβὼν παρὰ τοῦ τῆς Σωφήνης βασιλέως. Καὶ τοῦτο ποιήσας ἀνέστρεψεν εἰς τὰ οἰκεῖα. Μέμνηται δὲ ταύτης τῆς στρατείας καὶ ὁ Ἁλικαρνασσεὺς Ἡρόδοτος, περὶ μόνον τὸ τοῦ βασιλέως πλανηθεὶς ὄνομα, καὶ ὅτι ἄλλοις τε πολλοῖς ἐπῆλθεν ἔθνεσι καὶ τὴν Παλαιστίνην Συρίαν ἐδουλώσατο, λαβὼν ἀμα- 450
χητὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἐν αὐτῇ. Φανερὸν δὲ ὅτι τὸ ἡμέτερον ἔθνος βούλεται δηλοῦν κεχειρωμένον ὑπὸ τοῦ Αἰγυπτίου. Λέγει γὰρ ὅτι στήλας κατέλειπεν, ἐν τῇ τῶν ἀμαχητὶ παραδόντων αὐτοὺς, αἰδοῖα γυναικῶν ἐγγράψας. Ῥοβόαμος δ᾽ αὐτῷ παρέδωκεν ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς ἀμαχητὶ τὴν πόλιν. Φησὶ δὲ καὶ Αἰθίοπας παρ᾽ Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι τὴν τῶν αἰδοίων περιτομήν, ‛Φοίνικες γὰρ καὶ Σύριοι οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ὁμολογοῦσι παρ᾽ Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι.᾽ Δῆλον οὖν ἐστὶν ὅτι μηδένες ἄλλοι περιτέμνονται τῶν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ Σύρων, ἢ μόνοι ἡμεῖς. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἕκαστοι λεγέτωσαν ὅ τι ἂν αὐτοῖς δοκῇ.

4. Ἀναχωρήσαντος δὲ Σουσάκου, Ῥοβόαμος ὁ βασιλεὺς, ἀντὶ μὲν τῶν χρυσέων θυρεῶν καὶ τῶν ἀσπίδων χάλκεα ποιήσας, τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν παρέδωκεν τοῖς τῶν βασιλείων φύλαξιν. Ἀντὶ δὲ τοῦ μετὰ στρατηγίας ἐπιφανοῦς καὶ τῆς ἐν τοῖς πράγμασι λαμπρότητος διάγειν, ἐβασίλευσεν ἐν ἡσυχίᾳ πολλῇ καὶ δέει, πάντα τὸν χρόνον ἐχθρὸς ὢν Ἱεροβοάμῳ. Ἐτελεύτησε δὲ βιώσας ἔτη πεντήκοντα καὶ ἑπτὰ, βασιλεύσας δ᾽ αὐτῶν ἑπτακαίδεκα, τὸν τρόπον ἀλαζὼν ἀνὴρ καὶ ἀνόητος, καὶ διὰ τὸ μὴ προσέχειν τοῖς πα-

τρώοις φίλοις τὴν ἀρχὴν ἀπολέσας. Ἐτάφη δ' ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταῖς θήκαις τῶν βασιλέων. Διεδέξατο δ' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς Ἀβίας, ὄγδοον ἤδη καὶ δέκατον ἔτος Ἱεροβοάμου τῶν δέκα φυλῶν βασιλεύοντος. Καὶ ταῦτα μὲν τοιοῦτον ἔσχε τέλος. Τὰ δὲ περὶ Ἱεροβόαμον ἀκόλουθα τούτων ἔχομεν, πῶς κατέστρεψε τὸν βίον, διεξελθεῖν. Οὗτος γὰρ οὐ διέλιπεν οὐδὲ ἠρέμησεν εἰς τὸν θεὸν ἐξυβρίζων, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρῶν βωμοὺς ἀνιστὰς καὶ ἱερεῖς ἐκ τοῦ πλήθους ἀποδεικνὺς διετέλει.

CAP. XI. 1. Ταῦτα δ' ἔμελλεν οὐκ εἰς μακρὰν τὰ ἀσε-
βήματα καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν δίκην εἰς τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν
καὶ πάσης αὐτοῦ τῆς γενεᾶς τρέψειν τὸ θεῖον. Κάμνοντος
δ' αὐτῷ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τοῦ παιδὸς, ὃν Ὀβίμην
ἐκάλουν, τὴν γυναῖκα αὐτοῦ προσέταξεν τὴν στολὴν ἀπο-
θεμένην καὶ σχῆμα λαβοῦσαν ἰδιωτικὸν πορευθῆναι
πρὸς Ἀχίαν τὸν προφήτην, 'εἶναι γὰρ θαυμαστὸν
ἄνδρα περὶ τῶν μελλόντων προειπεῖν, καὶ γὰρ περὶ
τῆς βασιλείας αὐτῷ τοῦτον δεδηλωκέναι, παραγενο-
μένην δ' ἐκέλευσε περὶ τοῦ παιδὸς ἀνακρίνειν ὡς ξέ-
νην, εἰ διαφεύξεται τὴν νόσον.' Ἡ δὲ μετασχημα-
τισαμένη, καθὼς αὐτῇ προσέταξεν ὁ ἀνὴρ, ἧκεν εἰς
Σιλὼ πόλιν· ἐκεῖ γὰρ διέτριβεν ὁ Ἀχίας. Καὶ μελ-
λούσης εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰσιέναι, τὰς ὄψεις ἠ-
451 μαυρωμένου διὰ τὸ γῆρας, ἐπιφανεὶς ὁ θεὸς ἀμ-
φότερα αὐτῷ μηνύει, τήν τε Ἱεροβοάμου γυναῖκα
πρὸς αὐτὸν ἀφιγμένην, καὶ τί δεῖ περὶ ὧν πάρεστιν
ἀποκρίνασθαι. Παρούσης δὲ τῆς γυναικὸς εἰς τὴν
οἰκίαν ὡς ἰδιώτιδος καὶ ξένης, ἀνεβόησεν "Εἴσελθε,
ὦ γύναι Ἱεροβοάμου, τί κρύπτεις σαυτήν; τὸν γὰρ
θεὸν οὐ λανθάνεις, ὃς ἀφιξομένην τε μοὶ φανεὶς ἐδή-
λωσε, καὶ προσέταξε τίνας ποιήσομαι τοὺς λόγους."
Ἀπελθοῦσαν οὖν πρὸς τὸν ἄνδρα ἔφραζεν αὐτῷ ταῦ-
τα λέγειν, "Ἐπεί σε μέγαν ἐκ μικροῦ καὶ μηδὲν ὄν-
τος ἐποίησα, καὶ ἀποσχίσας τὴν βασιλείαν ἀπὸ τοῦ

Δαυΐδου γένους σοι ταύτην ἔδωκα, σὺ δὲ τούτων ἠμνημόνησας, καὶ τὴν ἐμὴν θρησκείαν καταλιπὼν χωνευτοὺς θεοὺς κατασκευάσας ἐκείνους ἐτίμησας, οὕτως σε πάλιν καθαιρήσω, καὶ πᾶν ἐξολοθρεύσω σου τὸ γένος, καὶ κυσὶ καὶ ὄρνισι βορὰν ποιήσω γενέσθαι. Βασιλεὺς γὰρ ἐξεγείρεταί τις ὑπ᾽ ἐμοῦ τοῦ λαοῦ παντὸς, ὃς οὐδὲν ἀπολείψει τοῦ Ἱεροβοάμου γένους, μεθέξει δὲ τῆς τιμωρίας καὶ τὸ πλῆθος ἐκπεσὸν τῆς ἀγαθῆς γῆς, καὶ διασπαρὲν εἰς τοὺς πέραν Εὐφράτου τόπους, ὅτι τοῖς βασιλέως ἀσεβήμασι κατηκολούθησε, καὶ τοὺς ὑπ᾽ αὐτοῦ γενομένους προσκυνεῖ θεοὺς, τὴν ἐμὴν θυσίαν ἐγκαταλιπόν. Σὺ δὲ, ὦ γύναι, ταῦτα ἀπαγγέλλουσα σπεῦδε πρὸς τὸν ἄνδρα. Τὸν δὲ υἱὸν καταλήψῃ τεθνηκότα· σοῦ γὰρ εἰςιούσης εἰς τὴν πόλιν, ἀπολείψει τὸ ζῆν αὐτόν. Ταφήσεται δὲ κλαυσθεὶς ὑπὸ τοῦ πλήθους παντὸς, κοινῷ τιμηθεὶς πένθει. Καὶ γὰρ μόνος τῶν ἐκ τοῦ Ἱεροβοάμου γένους ἀγαθὸς οὗτος ἦν." Ταῦτα αὐτοῦ προφητεύσαντος, ἐκπηδήσασα ἡ γυνὴ τεταραγμένη, καὶ τῷ τοῦ προειρημένου παιδὸς θανάτῳ περιαλγὴς, θρηνοῦσα διὰ τῆς ὁδοῦ, καὶ τὴν μέλλουσαν τοῦ τέκνου κοπτομένη τελευτὴν, ἀθλία τοῦ πάθους ἠπείγετο κακοῖς ἀμηχάνοις, καὶ σπουδῇ μὲν ἀτυχεῖ χρωμένη διὰ τὸν υἱὸν, ἔμελλε γὰρ αὐτὸν ἐπειχθεῖσα θᾶττον ὄψεσθαι νεκρὸν, ἀναγκαίᾳ δὲ διὰ τὸν ἄνδρα. Καὶ παραγενομένη τὸν μὲν ἐκπεπνευκότα, καθὼς εἶπεν ὁ προφήτης, εὗρε, τῷ δὲ βασιλεῖ πάντα ἀπήγγελλεν.

2. Ἱεροβόαμος δὲ οὐδὲν τούτων φροντίσας, πολλὴν ἀριθμήσας στρατιὰν, ἐπὶ τὸν Ῥοβοάμου παῖδα, τῶν δύο φυλῶν τὴν βασιλείαν τοῦ πατρὸς διαδεξάμενον, Ἀβίαν ἐξεστράτευσε πολεμήσων. Κατεφρόνει γὰρ αὐτὸν διὰ τὴν ἡλικίαν. Ὁ δ᾽ ἀκούσας τὴν ἔφοδον τὴν Ἱεροβοάμου, πρὸς αὐτὴν οὐ κατεπλάγη. Γενόμενος δ᾽ ἐπάνω καὶ τῆς νεότητος τῷ φρονήματι καὶ τῆς ἐλπίδος τοῦ πολεμίου, στρατιὰν ἐπιλέξας ἐκ τῶν

δύο φυλῶν, ἀπήντησε τῷ Ἱεροβοάμῳ εἰς τόπον τινὰ καλούμενον ὄρος Σεμαρών. Καὶ στρατοπεδευσάμενος ἐγγὺς αὐτοῦ τὰ πρὸς τὴν μάχην ηὐτρέπιζεν. Ἦν δὲ ἡ δύναμις αὐτοῦ μυριάδες τεσσαράκοντα, ἡ δὲ τοῦ Ἱεροβοάμου στρατιὰ διπλασίων ἐκείνης. Ὡς δὲ τὰ στρατεύματα πρὸς τὰ ἔργα καὶ τοὺς κινδύνους ἀντιπαρετάσσετο καὶ συμβαλεῖν ἔμελλε, στὰς ἐφ᾽ ὑψηλοῦ τινὸς τόπου Ἀβίας, καὶ τῇ χειρὶ κατασείσας, τὸ
452 πλῆθος καὶ τὸν Ἱεροβόαμον ἀκοῦσαι πρῶτον αὐτοῦ μεθ᾽ ἡσυχίας ἠξίωσε. Γενομένης δὲ σιωπῆς, ἤρξατο λέγειν "Ὅτι μὲν τὴν ἡγεμονίαν ὁ θεὸς Δαυΐδῃ καὶ τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ κατένευσεν εἰς ἅπαντα χρόνον, οὐδ᾽ ὑμεῖς ἀγνοεῖτε. Θαυμάζω δὲ πῶς ἀποστάντες τοῦ ἐμοῦ πατρὸς τῷ δούλῳ Ἱεροβοάμῳ προσέθεσθε, καὶ μετ᾽ ἐκείνου πάρεστε νῦν ἐπὶ τοὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ βασιλεύειν κεκριμένους πολεμήσοντες, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφαιρησόμενοι τὴν ὑπάρχουσαν· τὴν μὲν γὰρ πλείω μέχρι νῦν Ἱεροβόαμος ἀδίκως ἔχει. Ἀλλ᾽ οὐκ οἶμαι ταύτης αὐτὸν ἀπολαύσειν ἐπὶ πλείονα χρόνον, ἀλλὰ δοὺς καὶ τοῦ παρεληλυθότος δίκην τῷ θεῷ, παύσεται τῆς παρανομίας καὶ τῶν ὕβρεων, ἃς οὐ διαλέλοιπεν εἰς αὐτὸν ὑβρίζων, καὶ ταῦτα ποιεῖν ὑμᾶς ἀναπεπεικὼς, οἱ μηδὲν ἀδικηθέντες ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς, ἀλλ᾽ ὅτι μὴ πρὸς ἡδονὴν ἐκκλησιάζων ὡμίλησεν, ἀνθρώπων πονηρῶν συμβουλίᾳ πεισθεὶς, ἐγκατελίπετε μὲν τῷ δοκεῖν ὑπ᾽ ὀργῆς ἐκεῖνον, τῇ δ᾽ ἀληθείᾳ αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἐκείνου νόμων ἀπεσπάσατε. Καί τοι συνεγνωκέναι καλῶς εἶχεν ὑμᾶς, οὐ λόγων μόνων δυσκόλων, ἀνδρὶ νέῳ καὶ δημαγωγίας ἀπείρῳ, ἀλλ᾽ εἰ καὶ πρός τι δυσχερὲς ἡ νεότης αὐτὸν καὶ ἡ ἀμαθία τῶν πραττομένων ἐξήγεν ἔργον, διά τε Σολομῶνα τὸν πατέρα καὶ τὰς εὐεργεσίας ἐκείνου. Παραίτησιν γὰρ εἶναι δεῖ τῆς τῶν ἐκγόνων ἁμαρτίας, τὰς τῶν πατέρων εὐποιΐας. Ὑμεῖς δ᾽ οὐδὲν τούτων ἐλογίσασθε, οὔτε τότε οὔτε νῦν, ἀλλ᾽ ἥκετε στρατὸς ἐφ᾽ ἡμᾶς τοσοῦτος. Τίνι καὶ πεπι-

στευκὼς περὶ τῆς νίκης, ἢ ταῖς χρυσαῖς δαμάλεσι καὶ τοῖς ἐπὶ τῶν ὀρῶν βωμοῖς, ἃ δείγματα τῆς ἀσεβείας ἐστὶν ὑμῶν ἀλλ᾽ οὐχὶ τῆς θρησκείας, ἢ τὸ πλῆθος ὑμᾶς εὐέλπιδας ἀπεργάζεται τὴν ἡμετέραν στρατιὰν ὑπερβάλλον; ἀλλ᾽ οὐ δή τις οὖν ἰσχὺς μυριάδων στρατοῦ μετὰ ἀδικημάτων πολεμοῦντος, ἐν γὰρ μόνῳ τῷ δικαίῳ καὶ τῷ πρὸς θεῖον εὐσεβεῖ τὴν βεβαιοτάτην ἐλπίδα τοῦ κρατεῖν τῶν ἐναντίων ἀποκεῖσθαι συμβέβηκεν. Ἥτις ἐστὶ παρ᾽ ἡμῖν τετηρηκόσιν ἀπ᾽ ἀρχῆς τὰ νόμιμα, καὶ τὸν ἴδιον θεὸν σεβομένοις, ὃν οὐ χεῖρες ἐποίησαν ἐξ ὕλης φθαρτῆς, οὐδ᾽ ἐπίνοια πονηροῦ βασιλέως ἐπὶ τῇ τῶν ὄχλων ἀπάτῃ κατεσκεύασεν, ἀλλ᾽ ὃς ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος τῶν ἁπάντων. Συμβουλεύω τοιγαροῦν ὑμῖν ἔτι καὶ νῦν μεταγνῶναι, καὶ λαβόντας ἀμείνω λογισμὸν παύσασθαι τοῦ πολεμεῖν, καὶ τὰ πάτρια καὶ τὸ προαγαγὸν ὑμᾶς ἐπὶ τοσοῦτο μέγεθος εὐδαιμονίας γνωρίσαι."

3. Ταῦτα μὲν Ἀβίας διελέχθη πρὸς τὸ πλῆθος· Ἔτι δ᾽ αὐτοῦ λέγοντος, λάθρα τινὰς τῶν στρατιωτῶν ὁ Ἱεροβόαμος ἔπεμψε, περικυκλωσομένους Ἀβίαν, ἔκ τινων οὐ φανερῶν τοῦ στρατοπέδου μερῶν. Μέσου δ᾽ αὐτοῦ περιληφθέντος τῶν πολεμίων, ἡ μὲν στρατιὰ κατέδεισε καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀνέπεσεν. Ὁ δ᾽ Ἀβίας παρεθάῤῥυνε καὶ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ἐν τῷ θεῷ παρεκάλει, 'τοῦτο γὰρ οὐ κεκυκλῶσθαι πρὸς τῶν πολεμίων.' Οἱ δὲ ὁμοῦ πάντες ἐπικαλεσάμενοι τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ συμμαχίαν, τῶν ἱερέων τῇ σάλπιγγι σημανάντων, ἀλαλάξαντες ἐχώρησαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Καὶ τῶν μὲν ἔθραυσε τὰ φρονήματα, καὶ τὰς ἀκμὰς αὐτῶν ἐξέλυσεν ὁ θεὸς, τὴν δὲ Ἀβία στρατιὰν ὑπερτέραν ἐποίησεν. Ὅσος γὰρ οὐδέποτε ἐμνημονεύθη 453 φόνος ἐν πολέμῳ γεγονέναι, οὔθ᾽ Ἑλλήνων οὔτε Βαρβάρων, τοσούτους ἀποκτείναντες τῆς Ἱεροβοάμου δυνάμεως, θαυμαστὴν καὶ διαβόητον νίκην παρὰ τοῦ θεοῦ λαβεῖν ἠξιώθησαν. Πεντήκοντα γὰρ μυριάδας

τῶν ἐχθρῶν κατέβαλον, καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν διήρπασαν τὰς ὀχυρωτάτας ἑλόντες κατὰ κράτος, τήν τε Βεθήλην καὶ τὴν τοπαρχίαν αὐτῆς, καὶ τὴν Ἰσανὰν καὶ τὴν τοπαρχίαν αὐτῆς. Καὶ Ἱεροβόαμος μὲν οὐκ ἔτι μετὰ ταύτην τὴν ἧτταν ἴσχυσεν, ἐφ᾽ ὅσον Ἀβίας περιῆν χρόνον. Τελευτᾷ δ᾽ οὗτος ὀλίγον τῇ νίκῃ χρόνον ἐπιζήσας, ἔτη βασιλεύσας τρία. Καὶ θάπτεται μὲν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταῖς προγονικαῖς θήκαις, ἀπολείπει δὲ υἱοὺς μὲν δύο καὶ εἴκοσι, θυγατέρας δὲ ἑκκαίδεκα. Πάντας δὲ τούτους ἐκ γυναικῶν δεκατεσσάρων ἐτεκνώσατο. Διεδέξατο δ᾽ αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς Ἄσανος, καὶ ἡ μήτηρ τοῦ νεανίσκου, Μαχαία τὸ ὄνομα. Τούτου κρατοῦντος τῆς εἰρήνης ἀπέλαυσεν ἡ χώρα τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπὶ ἔτη δέκα.

4. Καὶ τὰ μὲν περὶ Ἀβίαν τὸν Ῥοβοάμου τοῦ Σολομῶνος οὕτως παρειλήφαμεν. Ἐτελεύτησε δὲ καὶ Ἱεροβόαμος ὁ τῶν δέκα φυλῶν βασιλεύς, ἄρξας ἔτη δύο καὶ εἴκοσι. Διαδέχεται δ᾽ αὐτὸν ὁ παῖς Νάδαβος δεύτερον ἔτος ἤδη τῆς βασιλείας Ἀσάνου διεληλυθότος. Ἦρξε δὲ ὁ τοῦ Ἱεροβοάμου παῖς ἔτη δύο, τῷ πατρὶ τὴν ἀσέβειαν καὶ τὴν πονηρίαν ἐμφερὴς ὤν. Ἐν δὲ τούτοις τοῖς δυσὶν ἔτεσι στρατευσάμενος ἐπὶ Γαβαθὰ πόλιν Παλαιστίνων οὖσαν, πολιορκίᾳ λαβεῖν αὐτὴν προσέμενεν. Ἐπιβουλευθεὶς δὲ ἐκεῖ ὑπὸ φίλου τινὸς, Βασάνου ὄνομα, Μαχείλου δὲ παιδὸς, ἀποθνήσκει, ὃς, μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ τὴν βασιλείαν παραλαβὼν, ἅπαν τὸ Ἱεροβοάμου γένος διέφθειρε. Καὶ συνέβη κατὰ τὴν θεοῦ προφητείαν, τοὺς μὲν ἐν τῇ πόλει τῶν Ἱεροβοάμου συγγενῶν ἀποθνήσκοντας ὑπὸ κυνῶν σπαραχθῆναι καὶ δαπανηθῆναι, τοὺς δ᾽ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑπ᾽ ὀρνίθων. Ὁ μὲν οὖν Ἱεροβοάμου οἶκος τῆς ἀσεβείας αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνομημάτων ἀξίαν ὑπέσχεν δίκην.

CAP. XII. 1. Ὁ δὲ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς Ἄσανος ἦν τὸν τρόπον ἄριστος, καὶ πρὸς τὸ θεῖον ἀφ-

σρῶν, καὶ μηδὲν μήτε πράττων μήτ᾽ ἐννοούμενος, ὃ μὴ πρὸς τὴν εὐσέβειαν εἶχε καὶ τὴν τῶν νομίμων φυλακὴν τὴν ἀναφοράν. Κατώρθωσε δὲ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν, ἐκκόψας εἴ τι πονηρὸν ἦν ἐν αὐτῇ, καὶ καθαρεύσας ἀπὸ πάσης κηλῖδος. Στρατοῦ δ᾽ εἶχεν ἐπιλέκτων ἀνδρῶν, ὡπλισμένων θυρεὸν καὶ σειρομάστην, ἐκ μὲν τῆς Ἰούδα φυλῆς μυριάδας τριάκοντα, ἐκ δὲ τῆς Βενιαμίτιδος ἀσπίδας φορούντων καὶ 454 τοξοτῶν μυριάδας πέντε καὶ εἴκοσι. Ἤδη δὲ αὐτοῦ δέκα ἔτη βασιλεύοντος, στρατεύει μεγάλῃ δυνάμει Ζαραῖος ἐπ᾽ αὐτὸν ὁ τῆς Αἰθιοπίας βασιλεὺς, ἐνενήκοντα μὲν πεζῶν μυριάσιν, ἱππέων δὲ δέκα, τριακοσίοις δὲ ἅρμασι. Καὶ μέχρι πόλεως Μαρησᾶς — ἔστι δὲ αὕτη τῆς Ἰούδα φυλῆς — ἐλάσαντος αὐτοῦ μετὰ τῆς οἰκείας δυνάμεως, ἀπήντησεν Ἄσανος, καὶ ἀντιπαρατάξας αὐτῷ τὴν στρατιὰν, ἔν τινι φάραγγι Σαφαθὰ λεγομένῃ, τῆς πόλεως οὐκ ἄπωθεν, ὡς κατεῖδε τὸ τῶν Αἰθιόπων πλῆθος, ἀναβοήσας νίκην ᾔτει παρὰ τοῦ θεοῦ, καὶ τὰς πολλὰς ἑλεῖν μυριάδας τῶν πολεμίων, ‘οὐδὲ γὰρ ἄλλῳ τινὶ θαρσήσας ἔλεγεν ἢ τῇ παρ᾽ αὐτοῦ βοηθείᾳ, δυναμένῃ καὶ τοὺς ὀλίγους ἀπεργάσασθαι κρείττους τῶν πλειόνων καὶ τοὺς ἀσθενεῖς τῶν ὑπερεχόντων, ἀπαντῆσαι πρὸς μάχην τῷ Ζαραίῳ.’

2. Ταῦτα λέγοντος Ἀσάνου, νίκην ἐσήμαινεν ὁ θεὸς, καὶ συμβαλὼν μετὰ χαρᾶς τῶν προδεδηλωμένων ὑπὸ τοῦ θεοῦ πολλοὺς ἀποκτείνει τῶν Αἰθιόπων, καὶ τραπέντας εἰς φυγὴν ἐδίωξεν ἄχρι τῆς Γεραρίτιδος χώρας. Ἀφέμενοι δὲ τῆς ἀναιρέσεως ἐπὶ τὴν διαρπαγὴν τῶν πολεμίων, ἥλω γὰρ ἡ Γεράρων, ἐχώρησαν, καὶ τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν· ὡς πολὺν μὲν ἐκφορῆσαι χρυσὸν πολὺν δὲ ἄργυρον λείαν τε πολλὴν ἀπαγαγεῖν, καμήλους καὶ ὑποζύγια καὶ βοσκημάτων ἀγέλας. Ἄσανος μὲν οὖν καὶ ἡ σὺν αὐτῷ στρατιὰ τοιαύτην παρὰ τοῦ θεοῦ νίκην λαβόντες καὶ ὠφέλειαν, ἀνέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα. Παραγενομένοις δὲ αὐ-

τοῖς ἀπήντησε κατὰ τὴν ὁδὸν προφήτης Ἀζαρίας ὄνομα.
Οὗτος ἐπισχεῖν κελεύσας τῆς ὁδοιπορίας, ἤρξατο λέ-
γειν πρὸς αὐτοὺς ‘ὅτι ταύτης εἶεν τῆς νίκης παρὰ
τοῦ θεοῦ τετυχηκότες, ὅτι δικαίους καὶ ὁσίους αὐ-
τοὺς παρέσχον, καὶ πάντα κατὰ τὴν βούλησιν τοῦ
θεοῦ πεποιηκότας. Ἐπιμενοῦσι μὲν οὖν ἔφασκεν ἀεὶ
κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν, καὶ τὸ ζῆν μετ᾽ εὐδαιμονίας
παρέξειν τὸν θεὸν, ἀπολιποῦσι δὲ τὴν θρησκείαν ἅ-
παντα τούτων ἐναντία συμβήσεσθαι, καὶ γενήσεσθαι
χρόνον ἐκεῖνον, ἐν ᾧ μηδεὶς ἀληθὴς εὑρεθήσεται προ-
φήτης ἐν τῷ ὑμετέρῳ ὄχλῳ, οὐδὲ ἱερεὺς τὰ δίκαια
χρηματίζων. Ἀλλὰ καὶ αἱ πόλεις ἀνάστατοι γενή-
σονται, καὶ τὸ ἔθνος κατὰ πάσης σπαρήσεται γῆς,
ἔπηλυν βίον καὶ ἀλήτην βιωσόμενον. Καιρὸν δ᾽ αὐ-
τοῖς ἔχουσι συνεβούλευεν ἀγαθοῖς γίνεσθαι, καὶ μὴ
φθονῆσαι τῆς εὐμενείας αὐτοῖς τοῦ θεοῦ.’ Ταῦτ᾽
ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἐχάρησαν, καὶ πολλὴν
πρόνοιαν ἐποιοῦντο κοινῇ τε πάντες καὶ κατ᾽ ἰδίαν
τοῦ δικαίου. Διέπεμψε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τοὺς ἐν τῇ
χώρᾳ τῶν νομίμων ἐπιμελησομένους.

3. Καὶ τὰ μὲν Ἀσάνου τοῦ βασιλέως τῶν δύο
φυλῶν ἐν τούτοις ὑπῆρχεν. Ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ
πλήθους τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλέα Βασάνην, τὸν ἀπο-
κτείναντα τὸν Ἱεροβοάμου υἱὸν Νάδαβον, καὶ κατα-
455 σχόντα τὴν ἀρχήν. Οὗτος γὰρ ἐν Θαρσῇ πόλει
διατρίβων, καὶ ταύτην οἰκητήριον πεποιημένος, εἴ-
κοσι μὲν ἐβασίλευσεν ἔτη καὶ τέσσαρα, πονηρὸς δὲ καὶ
ἀσεβὴς ὑπὲρ Ἱεροβόαμον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ γενόμε-
νος, πολλὰ καὶ τὸ πλῆθος κακὰ διέθηκε, καὶ τὸν
θεὸν ἐξύβρισεν. Ὃς αὐτῷ πέμψας Ἰηοῦν τὸν προφή-
την προεῖπε, ‘διαφθαρεῖν αὐτοῦ πᾶν τὸ γένος, καὶ
τοῖς αὐτοῖς οἷς καὶ τὸν Ἱεροβοάμου κακοῖς περιέβαλεν
οἶκον ἐξολέσειν, ὅτι βασιλεὺς ὑπ᾽ αὐτοῦ γενόμενος
οὐκ ἠμείψατο τὴν εὐεργεσίαν τῷ δικαίως προστῆναι
τοῦ πλήθους καὶ εὐσεβῶς, ἅπερ αὐτοῖς πρῶτον τοῖς
οὖσι τοιούτοις ἀγαθὰ, ἔπειτα τῷ θεῷ φίλα, τὸν δὲ

κάκιστον Ἱεροβόαμον ἐμιμήσατο, καὶ τῆς ψυχῆς ἀπολομένης τῆς ἐκείνου ζῶσαν αὐτοῦ τὴν πονηρίαν ἐνεδείξατο· πεῖραν οὖν ἕξειν εἰκότως τῆς ὁμοίας συμφορᾶς αὐτὸν ἔλεγεν ὅμοιον αὐτῷ γενόμενον.' Βασάνης δὲ προακηκοὼς τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβήσεσθαι κακὰ μεθ' ὅλης τῆς γενεᾶς ἐπὶ τοῖς τετολμημένοις, οὐ πρὸς τὸ λοιπὸν ἡσύχασεν, ἵνα μὴ μᾶλλον πονηρὸς δόξας ἀποθάνῃ, καὶ περὶ τῶν παρῳχημένων ἐκ τοῦ τότε γοῦν μετανοήσας συγγνώμης παρὰ τοῦ θεοῦ τύχῃ. Ἀλλ' ὥςπερ οἱ προκειμένων αὐτοῖς ἄθλων ἐπὰν περί τι σπουδάσωσιν οὐ διαλείπουσι περὶ τοῦτο ἐνεργοῦντες, οὕτω καὶ Βασάνης, προειρηκότος αὐτῷ τοῦ προφήτου τὰ μέλλοντα, ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς τοῖς μεγίστοις κακοῖς ὀλέθρῳ γένους καὶ οἰκίας ἀπωλείᾳ χείρων ἐγένετο, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὥςπερ ἀθλητὴς κακίας τοῖς περὶ αὐτὴν πόνοις προςετίθει. Καὶ τελευταῖον τὴν στρατιὰν παραλαβὼν πάλιν ἐπῆλθε πόλει τινὶ τῶν οὐκ ἀφανῶν Ῥαμαθῶνι τὸ ὄνομα, σταδίους ἀπεχούσῃ Ἱεροσολύμων τεσσαράκοντα, καὶ καταλαβόμενος αὐτὴν ὠχύρου, προδιεγνωκὼς καταλιπεῖν ἐν αὐτῇ δύναμιν, ἵνα ἐκεῖθεν ὡρμημένοι τὴν Ἀσάνου βασιλείαν κακώσωσι.

4. Φοβηθεὶς δὲ Ἄσανος τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ πολεμίου, καὶ λογισάμενος ὡς πολλὰ διαθήσει κακὰ τὴν ὑπ' αὐτῷ βασιλευομένην πᾶσαν ὁ καταλειφθεὶς ἐν Ῥαμαθῶνι στρατὸς, ἔπεμψε πρὸς τὸν Δαμασκηνῶν βασιλέα πρέσβεις καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον, παρακαλῶν συμμαχίαν, καὶ ὑπομιμνήσκων ὅτι καὶ πατρῴα φιλία πρὸς ἀλλήλους ἐστὶν αὐτοῖς. Ὁ δὲ τῶν χρημάτων τὸ πλῆθος ἀσμένως ἐδέξατο, καὶ συμμαχίαν ἐποιήσατο πρὸς αὐτὸν, διαλύσας τὴν πρὸς τὸν Βασάνην φιλίαν, καὶ πέμψας εἰς τὰς ὑπ' αὐτοῦ βασιλευομένας πόλεις τῆς ἡγεμόνας τῆς ἰδίας δυνάμεως ἐκέλευσε κακοῦν αὐτάς. Οἱ δὲ τὰς μὲν ἐνεπίμπρασαν τὰς δὲ διήρπασαν πορευθέντες, τήν τε Αἰῶνα λεγομένην καὶ Δάνα καὶ Ἀβελλάνην καὶ ἄλλας πολλάς.

456 Ταῦτα ἀκούσας ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς, τοῦ μὲν οἰκοδομεῖν καὶ ὀχυροῦν τὴν Ῥαμαθῶνα ἐπαύσατο, μετὰ δὲ σπουδῆς ὡς βοηθήσων τοῖς οἰκείοις κακουμένοις ἀνέστρεψεν. Ἄσανος δὲ ἐκ τῆς παρεσκευασμένης ὑπ᾽ αὐτοῦ πρὸς τὴν οἰκοδομίαν ὕλης πόλεις ἀνήγειρεν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ δύο καρτερὰς, ἣ μὲν Γαβὰ ἐκαλεῖτο, ἡ δὲ Μασφά. Καὶ μετὰ ταῦτα μὲν καιρὸν οὐκ ἔσχεν ὁ Βασάνης τῆς ἐπὶ Ἄσανον στρατείας, ἐφθάσθη γὰρ ὑπὸ τοῦ χρεὼν, καὶ θάπτεται μὲν ἐν Θαρσῇ πόλει. Παραλαμβάνει δ᾽ αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν παῖς Ἤλανος. Οὗτος ἄρξας ἐπ᾽ ἔτη δύο τελευτᾷ, φονεύσαντος αὐτὸν ἐξ ἐπιβουλῆς Ζαμάρου τοῦ ἱππάρχου τῆς ἡμισείας τάξεως. Κατευωχηθέντα γὰρ αὐτὸν παρὰ τῷ οἰκονόμῳ αὐτοῦ Ὄρσα τὸ ὄνομα, πείσας ἐπιδραμεῖν τῶν ὑφ᾽ αὐτὸν ἱππέων τινὰς ἀπέκτεινε δι᾽ αὐτῶν, μεμονωμένον τῶν περὶ αὐτὸν ὁπλιτῶν καὶ ἡγεμόνων. Οὗτοι γὰρ ἅπαντες περὶ τὴν πολιορκίαν τῶν Γαβαθῶν ἐγίνοντο τῆς Παλαιστίνων.

5. Φονεύσας δὲ τὸν Ἤλανον ὁ ἵππαρχος Ζαμάρης αὐτὸς βασιλεύει, καὶ πᾶσαν τὴν Βασάνου γενεὰν κατὰ τὴν Ἰηοῦ προφητείαν διαφθείρει. Τῷ γὰρ αὐτῷ τρόπῳ συνέβη τὸν οἶκον αὐτοῦ πρόῤῥιζον ἀπολέσθαι διὰ τὴν ἀσέβειαν, ὡς καὶ τὸν Ἱεροβοάμου διαφθαρέντα γεγράφαμεν. Ἡ δὲ πολιορκοῦσα τὴν Γαβαθώνην στρατιὰ, πυθομένη τὰ περὶ τὸν βασιλέα, καὶ ὅτι Ζαμάρης ἀποκτείνας αὐτὸν ἔχει τὴν βασιλείαν, καὶ αὕτη τὸν ἡγούμενον αὐτῆς Ἀμαρῖνον ἀπέδειξε βασιλέα, ὃς ἀπὸ τῆς Γαβαθώνης ἀναστήσας τὸν στρατὸν, εἰς Θαρσὴν παραγίνεται τὸ βασίλειον, καὶ προσβαλὼν τῇ πόλει κατὰ κράτος αἱρεῖ. Ζαμάρης δὲ τὴν πόλιν ἰδὼν ἠρημωμένην συνέφυγεν εἰς τὸ μυχαίτατον τῶν βασιλείων, καὶ ὑποπρήσας αὐτὸ συγκατέκαυσεν αὐτὸν, βασιλεύσας ἡμέρας ἑπτά. Διέστη δ᾽ εὐθὺς ὁ Ἰσραηλιτῶν λαὸς, καὶ οἱ μὲν αὐτῶν Θαβναῖον βασιλεύειν ἤθελον, οἱ δὲ Ἀμαρῖνον. Νικήσαντες δ᾽ οἱ τοῦτον ἄρχειν ἀξιοῦντες ἀποκτείνουσι

Θαβναῖον, καὶ παντὸς βασιλεύει Ἀμαρῖνος τοῦ ὄχλου. Τριακοστῷ δὲ ἔτει τῆς Ἀσάνου βασιλείας ἦρξεν ὁ Ἀμαρῖνος ἔτη δώδεκα, τούτων τὰ μὲν ἓξ ἐν Θαρσῇ πόλει, τὰ δὲ λοιπὰ ἐν Σεμαρεῶνι λεγομένῃ πόλει, ὑπὸ δὲ Ἑλλήνων Σαμαρείᾳ καλουμένῃ. Προςηγόρευσε δ' αὐτὴν αὐτὸς Σεμαρεῶνα ἀπὸ τοῦ τὸ ὄρος ἀποδομένου αὐτῷ, ἐφ' ᾧ κατεσκεύασε τὴν πόλιν 457
Σεμάρου. Διέφερε δ' οὐδὲν τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλευσάντων, ἢ τῷ χείρων αὐτῶν εἶναι. Ἅπαντες γὰρ ἐζήτουν πῶς ἀποστήσωσιν ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὸν λαὸν τοῖς καθ' ἡμέραν ἀσεβήμασι, καὶ διὰ τοῦτο δι' ἀλλήλων αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐποίησεν ἑλεῖν, καὶ μηδένα τοῦ γένους ὑπολιπεῖν. Ἐτελεύτησε δὲ καὶ οὗτος ἐν Σαμαρείᾳ, διαδέχεται δ' αὐτὸν ὁ παῖς Ἄχαβος.

6. Μαθεῖν δ' ἔστιν ἐκ τούτων, ὅσην τὸ θεῖον ἐπιστροφὴν ἔχει τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, καὶ πῶς μὲν ἀγαπᾷ τοὺς ἀγαθοὺς, μισεῖ δὲ τοὺς μοχθηροὺς καὶ προῤῥίζους ἀπόλλυσιν. Οἱ μὲν γὰρ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεῖς ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ διὰ τὴν παρανομίαν καὶ τὰς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολλοὶ κακῶς διαφθαρέντες ἠρέθησαν καὶ τὸ γένος αὐτῶν, ὁ δὲ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῶν δύο φυλῶν βασιλεὺς Ἄσανος δι' εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην εἰς μακρὸν καὶ εὔδαιμον ὑπὸ τοῦ θεοῦ προήχθη γῆρας, καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἓν ἄρξας ἔτος εὐμοίρως ἀπέθανε. Τελευτήσαντος δ' αὐτοῦ διεδέξατο τὴν ἡγεμονίαν ὁ υἱὸς Ἰωσαφάτης, ἐκ γυναικὸς Ἀβίδας τὸ ὄνομα γεγεννημένος. Τοῦτον μιμητὴν Δαυΐδου τοῦ προπάππου κατά τε ἀνδρείαν καὶ εὐσέβειαν ἅπαντες ἐν τοῖς ἔργοις ὑπέλαβον. Ἀλλὰ τὰ περὶ μὲν τούτου τοῦ βασιλέως οὐ νῦν κατεπείγει λέγειν.

CAP. XIII. 1. Ὁ δὲ Ἄχαβος ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς κατῴκει μὲν ἐν Σαμαρείᾳ, τὴν δ' ἀρχὴν κατέσχεν ἕως ἐτῶν εἴκοσι καὶ δύο, μηδὲν κινήσας τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων, εἰ μὴ ὅσα γε πρὸς τὸ χεῖρον

καθ᾽ ὑπερβολὴν πονηρίας ἐπενόησεν, ἅπαντα δ᾽ αὐτῶν τὰ κακουργήματα καὶ τὴν πρὸς τὸ θεῖον ὕβριν ἐκμιμησάμενος, καὶ μάλιστα τὴν Ἱεροβοάμου ζηλώσας παρανομίαν· καὶ γὰρ οὗτος τὰς δαμάλεις τὰς ὑπ᾽ ἐκείνου κατασκευασθείσας προσεκύνησε. Καὶ τούτοις ἄλλα παράδοξα προσεμηχανήσατο. Ἔγημε δὲ καὶ γυναῖκα θυγατέρα Ἰθοβάλου τοῦ Τυρίων καὶ Σιδωνίων βασιλέως, ᾗ Ἰεζαβέλη ἦν ὄνομα, ἀφ᾽ ἧς τοὺς ἰδίους αὐτῆς θεοὺς προςκυνεῖν ἔμαθεν. Ἦν δὲ τὸ γύναιον δραστήριόν τε καὶ τολμηρὸν, εἰς τοσαύτην δὲ ἀσέλγειαν καὶ μανίαν προέπεσεν, ὥςτε καὶ ναὸν τῷ Τυρίῳ θεῷ, ὃν Βῆλον προσαγορεύουσιν, ᾠκοδόμησε, καὶ ἄλσος παντοίων δένδρων κατεφύτευσε, κατέστησε δὲ καὶ ἱερεῖς καὶ ψευδοπροφήτας τούτῳ τῷ θεῷ. Καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς πολλοὺς τοιούτους περὶ αὐτὸν εἶχεν, ἀνοίᾳ καὶ πονηρίᾳ πάντας ὑπερβεβηκὼς τοὺς πρὸ αὐτοῦ.

2. Προφήτης δέ τις τοῦ μεγίστου θεοῦ ἐκ πόλεως Θεσβώνης τῆς Γαλααδίτιδος χώρας προσελθὼν Ἀχάβῳ, προλέγων αὐτῷ τὸν θεὸν ἔφασκε, ‘μήτε ὕ-
458 σειν αὐτὸν ἐν ἐκείνοις τοῖς ἔτεσι, μήτε δρόσον καταπέμψειν εἰς τὴν χώραν, εἰ μὴ φανέντος αὐτοῦ.’ Καὶ τούτοις ἐπομόσας ἀνεχώρησεν εἰς τὰ πρὸς νότον μέρη, ποιούμενος παρὰ χειμάῤῥῳ τινὶ τὴν διατριβὴν, ἐξ οὗ καὶ τὸ ποτὸν εἶχε· τὴν γὰρ τροφὴν αὐτῷ καθ᾽ ἡμέραν κόρακες προσέφερον. Ἀναξηρανθέντος δὲ τοῦ ποταμοῦ δι᾽ ἀνομβρίαν, εἰς Σαρεφθὰ πόλιν οὐκ ἄπωθεν τῆς Σιδῶνος καὶ Τύρου — μεταξὺ γὰρ κεῖται — παραγίνεται, τοῦ θεοῦ κελεύσαντος, ‘εὑρήσειν γὰρ ἐκεῖ γυναῖκα χήραν, ἥτις αὐτῷ παρέξει τροφάς.’ Ὢν δ᾽ οὐ πόῤῥω τῆς πύλης ὁρᾷ γυναῖκα χερνῆτιν ξυλιζομένην. Τοῦ δὲ θεοῦ δηλώσαντος ‘ταύτην εἶναι τὴν μέλλουσαν αὐτὸν διατρέφειν’, προσελθὼν ἠσπάσατο, καὶ ‘κομίσαι ὕδωρ παρεκάλεσεν ὅπως πίῃ, καὶ πορευομένης μετακαλεσάμενος καὶ ἄρτον ἐνεγκεῖν᾽ ἐκέλευσε. Τῆς δ᾽ ὀμοσάσης

'μηδὲν ἔχειν ἔνδον ἢ μίαν ἀλεύρου δράκα καὶ ὀλίγον ἔλαιον, πορεύεσθαι δὲ συνειλεχυῖαν τὰ ξύλα, ἵνα φυράσασα ποιήσῃ αὐτῇ καὶ τῷ τέκνῳ ἄρτον, μεθ' ὃν ἀπολεῖσθαι λιμῷ δαπανηθέντα, μηκέτι μηδενὸς ὄντος', ἔλεγεν. Ἀλλὰ "Θαρσοῦσα," εἶπεν, "ἄπιθι, καὶ τὰ κρείσσω προσδοκῶσα, καὶ ποιήσασα πρῶτον ἐμοὶ βραχὺν κόμισον· προλέγω γάρ σοὶ, μηδέποτε ἐπιλείψειν ἀλεύρων ἐκεῖνο τὸ ἄγγος, μηδ' ἐλαίου τὸ κεράμιον, μέχρις οὗ ἂν ὕσει ὁ θεός." Ταῦτ' εἰπόντος τοῦ προφήτου, παραγενομένη πρὸς αὐτὸν ἐποίησε τὰ εἰρημένα, καὶ αὐτή τε ἔσχε, καὶ τῷ τέκνῳ ἐχορήγει τὴν διατροφὴν καὶ τῷ προφήτῃ. Ἐπέλιπε δ' οὐδὲν αὐτοὺς τούτων, ἄχρις οὗ καὶ ὁ αὐχμὸς ἐπαύσατο. Μέμνηται δὲ τῆς ἀνομβρίας ταύτης καὶ Μένανδρος ἐν ταῖς Ἰθοβάλου τοῦ Τυρίων βασιλέως πράξεσι, λέγων οὕτως, "Ἀβροχία τε ἐπ' αὐτοῦ ἐγένετο ἀπὸ τοῦ Ὑπερβερεταίου μηνὸς ἕως τοῦ ἐχομένου ἔτους Ὑπερβερεταίου. Ἱκετείαν δ' αὐτοῦ ποιησαμένου, κεραυνοὺς ἱκανοὺς βεβληκέναι. Οὗτος πόλιν Βότρυν ἔκτισε τὴν ἐπὶ Φοινίκῃ, καὶ Αὔζαν τὴν ἐν Λιβύῃ." Καὶ ταῦτα μὲν δηλῶν τὴν ἐπ' Ἀχάβου γενομένην ἀνομβρίαν, κατὰ γὰρ τοῦτον καὶ Ἰθόβαλος ἐβασίλευσε Τυρίων, Μένανδρος ἀναγέγραφεν.

3. Ἡ δὲ γυνὴ, περὶ ἧς πρὸ τούτων εἴπομεν, ἡ τὸν προφήτην διατρέφουσα, τοῦ παιδὸς αὐτῇ καταπεσόντος εἰς νόσον, ὡς καὶ τὴν ψυχὴν ἀφεῖναι καὶ δόξαι νεκρὸν, ἀνακλαιομένη καὶ ταῖς χερσὶν αὐτὴν αἰκιζομένη, καὶ φωνὰς οἵας ὑπηγόρευε τὸ πάθος ἀφιεῖσα, κατῃτιᾶτο τῆς παρ' αὐτὴν παρουσίας τὸν προφήτην, ὡς ἐλέγξαντα τὰς ἁμαρτίας αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο τοῦ παιδὸς τετελευτηκότος. Ὁ δὲ παρεκελεύετο θαῤῥεῖν καὶ παραδοῦναι τὸν υἱὸν αὐτῆς, 'ζῶντα γὰρ αὐτὸν ἀποδώσειν.' Παραδούσης οὖν βαστάσας εἰς τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ διέτριβεν αὐτὸς, καὶ καταθεὶς ἐπὶ τῆς κλίνης, ἀνεβόησε πρὸς τὸν θεὸν, οὐ καλῶς ἀμείψασθαι τὴν ὑποδεξαμένην καὶ θρέψασαν, τὸν υἱὸν

αὐτῆς ἀφαιρησάμενον. Ἐδεῖτό τε τὴν ψυχὴν εἰςπέμψαι πάλιν τῷ παιδὶ, καὶ παρασχεῖν αὐτῷ τὸν βίον. Τοῦ δὲ θεοῦ κατοικτειρήσαντος μὲν τὴν μητέρα, βουληθέντος δὲ καὶ τῷ προφήτῃ χαρίσασθαι, τὸ μὴ δόξαι
459 πρὸς αὐτὴν ἐπὶ κακῷ παρεῖναι, παρὰ πᾶσαν προςδοκίαν ἀνεβίωσεν. Ἡ δ' ηὐχαρίστει τῷ προφήτῃ, καὶ τότε σαφῶς ἔλεγε μεμαθηκέναι, ὅτι τὸ θεῖον αὐτῷ διαλέγεται.

4. Χρόνου δ' ὀλίγου διελθόντος, παραγίνεται πρὸς Ἄχαβον τὸν βασιλέα κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ δηλώσων αὐτῷ τὸν γενησόμενον ὑετόν. Λιμὸς δὲ τότε κατεῖχε τὴν χώραν ἅπασαν, καὶ πολλὴ τῶν ἀναγκαίων ἀπορία, ὡς μὴ μόνον ἀνθρώπους αὐτῶν σπανίζειν, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν μηδ' ὅσα τοῖς ἵπποις καὶ τοῖς ἄλλοις κτήνεσι πρὸς νομήν ἐστι χρήσιμα διὰ τὴν ἀνομβρίαν ἀναδιδόναι. Τὸν οὖν ἐπιμελόμενον αὐτοῦ τῶν κτημάτων ὁ βασιλεὺς καλέσας Ὠβεδίαν, ‘ἀπιέναι βούλεσθαι πρὸς αὐτὸν εἶπεν ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων καὶ τοὺς χειμάῤῥους, ἵνα εἴ που παρ' αὐτοῖς εὑρεθείη πόα, ταύτην εἰς τροφὴν ἀμησάμενοι τοῖς κτήνεσιν ἔχωσι.’ Καὶ περιπέμψας κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τοὺς ζητήσοντας τὸν προφήτην Ἠλίαν, οὐχ εὑρὼν, συνέπεσθαι ἐκέλευσε καὶ ἐκεῖνον αὐτῷ. Δόξαν οὖν ἐξορμᾶν αὐτοῖς, μερισάμενοι τὰς ὁδοὺς ὅ τε Ὠβεδίας καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπῄεσαν ἕτερος ἑτέραν τῶν ὁδῶν. Συνεβεβήκει δὲ καθ' ὃν Ἰεζαβέλη ἡ βασίλισσα καιρὸν τοὺς προφήτας ἀπέκτεινε, τοῦτον ἑκατὸν ἐν τοῖς ὑπογείοις σπηλαίοις κρύψαι προφήτας, καὶ τρέφειν αὐτοὺς ἄρτον χορηγοῦντα μόνον καὶ ὕδωρ. Μονωθέντι δ' αὖ ἀπὸ τοῦ βασιλέως Ὠβεδίᾳ, συνήντησεν αὐτῷ ὁ προφήτης Ἠλίας, καὶ πυθόμενος παρ' αὐτοῦ τίς εἴη καὶ μαθὼν προςεκύνησεν αὐτόν. Ὁ δὲ πρὸς τὸν βασιλέα βαδίζειν ἐκέλευσε καὶ λέγειν, ὅτι παρείη πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ, ‘τί κακὸν ὑπ' αὐτοῦ πεπονθότα πρὸς τὸν ἀποκτεῖναι ζητοῦντα, καὶ πᾶσαν ἐρευνήσαντα γῆν, πέμπειν αὐτὸν, ἔλεγεν, ἢ τοῦτ' ἀγνοεῖν

αὐτὸν ὅτι μηδένα τόπον κατέλιπεν, εἰς ὃν οὐκ ἀπέστειλε τοὺς ἀνάξοντας, εἰ λάβοιεν, ἐπὶ θανάτῳ; καὶ γὰρ εὐλαβεῖσθαι πρὸς αὐτὸν ἔφασκε, μὴ τοῦ θεοῦ φανέντος αὐτῷ πάλιν εἰς ἄλλον ἀπέλθοι τόπον, εἶτα διαμαρτὼν αὐτοῦ πέμψαντος τοῦ βασιλέως, καὶ μὴ δυναμένου εὑρεῖν ὅπου ποτ' εἴη γῆς ἀποθάνη. Προνοεῖν οὖν αὐτοῦ τῆς σωτηρίας παρεκάλει, τὴν περὶ τοὺς ὁμοτέχνους αὐτοῦ σπουδὴν λέγων, ὅτι σώσειεν ἑκατὸν προφήτας, Ἰεζαβέλης πάντας τοὺς ἄλλους ἀνῃρηκυίας, καὶ ἔχοι κεκρυμμένους αὐτοὺς καὶ τρεφομένους ὑπ' αὐτοῦ.' Ὁ δὲ μηδὲν δεδιότα βαδίζειν ἐκέλευσε πρὸς τὸν βασιλέα, δοὺς αὐτῷ πίστεις ἐνόρκους, ὅτι πάντως κατ' ἐκείνην Ἀχάβῳ φανήσεται τὴν ἡμέραν.

5. Μηνύσαντος δὲ τῷ βασιλεῖ τοῦ Ὠβεδίου τὸν Ἠλίαν, ὑπήντησεν ὁ Ἄχαβος, καὶ διήρετο μετ' ὀργῆς 'εἰ αὐτὸς εἴη ὁ τὸν Ἑβραίων λαὸν κακώσας, καὶ τῆς ἀκαρπίας αἴτιος γεγενημένος.' Ὁ δ' οὐδὲν ὑποθωπεύσας, 'αὐτὸν εἶπεν ἅπαντα τὰ δεινὰ πεποιηκέναι, καὶ τὸ γένος αὐτοῦ, ξενικοὺς εἰςενηνοχότα τῇ χώρᾳ θεοὺς, καὶ τούτους σέβοντα, τὸν ἴδιον αὐτῶν, ὃς μόνος ἐστὶ θεὸς, ἀπολελοιπότα, καὶ μηδεμίαν ἔτι πρόνοιαν αὐτοῦ ποιούμενον. Νῦν μέντοι γε ἀπελθόντα ἐκέλευε πάντα τὸν λαὸν εἰς τὸ Καρμήλιον ὄρος ἀθροῖσαι πρὸς αὐτὸν, καὶ τοὺς προφήτας αὐτοῦ καὶ τῆς γυναικὸς, εἰπὼν ὅσοι τὸν ἀριθμὸν εἴησαν, καὶ τοὺς τῶν ἄλσεων προφήτας, ὡς τετρακοσίους τὸ 460
πλῆθος ὄντας.' Ὡς δὲ συνέδραμον πάντες εἰς τὸ προειρημένον ὄρος Ἀχάβου διαπέμψαντος, σταθεὶς αὐτῶν ὁ προφήτης Ἠλίας μεταξὺ, 'μέχρι πότε διῃρημένους αὐτοὺς τῇ διανοίᾳ καὶ ταῖς δόξαις οὕτως βιώσειν ἔφασκε· νομίσαντας μὲν γὰρ τὸν ἐγχώριον θεὸν ἀληθῆ καὶ μόνον, ἕπεσθαι τούτῳ καὶ ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ παρῄνει· μηδὲν δὲ τοῦτον ἡγουμένους, ἀλλὰ περὶ τῶν ξενικῶν ὑπειληφότας, ὡς ἐκείνους δεῖ θρησκεύειν, αὐτοῖς συνεβούλευε κατακολουθεῖν.' Τοῦ

δὲ πλήθους μηδὲν πρὸς ταῦτα ἀποκρινομένου, ‘ἠξίωσεν Ἠλίας, πρὸς διάπειραν τῆς τε τῶν ξενικῶν θεῶν ἰσχύος καὶ τῆς τοῦ ἰδίου, μόνος ὢν αὐτοῦ προφήτης, ἐκείνων δὲ τετρακοσίους ἐχόντων, λαβεῖν αὐτός τε βοῦν, καὶ ταύτην θύσας ἐπιθεῖναι ξύλοις, πυρὸς οὐχ ὑπαφθέντος, καὶ ἐκείνους ταὐτὰ ποιήσαντας ἐπικαλέσασθαι τοὺς ἰδίους θεοὺς ἀνακαῦσαι τὰ ξύλα· γενομένου γὰρ τούτου, μαθήσεσθαι τότε τὴν ἀληθῆ φύσιν τοῦ θεοῦ.’ Ἀρεσάσης δὲ τῆς γνώμης, ἐκέλευσεν Ἠλίας τοὺς προφήτας ἐκλεξαμένους βοῦν πρώτους τε θῦσαι, καὶ τοὺς αὐτῶν ἐπικαλέσασθαι θεούς. Ἐπεὶ δ᾽ οὐδὲν ἀπήντα παρὰ τῆς εὐχῆς καὶ τῆς ἐπικλήσεως θύσασι τοῖς προφήταις, σκώπτων ὁ Ἠλίας, ‘μεγάλῃ βοῇ καλεῖν αὐτοὺς ἐκέλευε τοὺς θεοὺς, ἢ γὰρ ἀποδημεῖν αὐτοὺς, ἢ καθεύδειν.’ Τῶν δὲ ἀπ᾽ ὄρθρου τοῦτο ποιούντων μέχρι μέσης ἡμέρας, καὶ τεμνόντων αὑτοὺς μαχαίραις καὶ σειρομάσταις κατὰ τὸ πάτριον ἔθος, μέλλων αὐτὸς ἐπιτελεῖν τὴν θυσίαν, ἐκέλευσε τοὺς μὲν ἀναχωρῆσαι, τοὺς δὲ ἐγγὺς προσελθόντας τηρεῖν αὐτὸν, μὴ πῦρ λάθρα τοῖς ξύλοις ἐμβάλῃ. Τοῦ δὲ ὄχλου προσελθόντος, λαβὼν δώδεκα λίθους, κατὰ φυλὴν τοῦ λαοῦ Ἑβραίων, ἀνέστησεν ἐξ αὐτῶν θυσιαστήριον, καὶ περὶ αὐτὸ δεξαμενὴν ὤρυξε βαθυτάτην. Καὶ συνθεὶς τὰς σχίζας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, καὶ κατ᾽ αὐτῶν ἐπιθεὶς τὰ ἱερεῖα, τέσσαρας ἀπὸ τῆς κρήνης ὑδρίας προσέταξε πληρωθείσας ὕδατος κατασκεδάσαι τοῦ θυσιαστηρίου, ὡς ὑπερβαλεῖν αὐτὸ καὶ τὴν δεξαμενὴν ἅπασαν ὕδατος γεμισθῆναι πηγῆς ἀναδοθείσης. Ταῦτα δὲ ποιήσας ἤρξατο εὔχεσθαι τῷ θεῷ καὶ καλεῖν αὐτὸν, ‘καὶ ποιεῖν τῷ πεπλανημένῳ πολὺν ἤδη χρόνον λαῷ φανερὰν τὴν αὑτοῦ δύναμιν.’ Καὶ ταῦτα λέγοντος ἄφνω πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ πλήθους ὁρῶντος, ἐπὶ τὸν βωμὸν ἔπεσε, καὶ τὴν θυσίαν ἐδαπάνησεν, ὡς ἀνακαῆναι καὶ τὸ ὕδωρ καὶ ψαφαρὸν γενέσθαι τὸν τόπον.

6. Οἱ δὲ Ἰσραηλῖται τοῦτο ἰδόντες ἔπεσον ἐπὶ

τὴν γῆν καὶ προςεκύνουν ἕνα θεὸν, καὶ μέγιστον καὶ ἀληθῆ μόνον ἀποκαλοῦντες, τοὺς δ᾽ ἄλλους ὀνόματα ὑπὸ φαύλου καὶ ἀνοήτου δόξης πεποιημένα. Συλλαβόντες δ᾽ αὐτῶν καὶ τοὺς προφήτας ἀπέκτειναν, Ἠλία τοῦτο παραινέσαντος. Ἔφη δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ πορεύεσθαι πρὸς ἄριστον, μηδὲν ἔτι φροντίσαντα, ‘μετ᾽ ὀλίγον γὰρ ὄψεσθαι τὸν θεὸν ὕοντα.’ Καὶ ὁ μὲν Ἄχαβος ἀπηλλάγη. Ἠλίας δὲ ἐπὶ τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Καρμήλου ἀναβὰς ὄρους, καὶ καθίσας ἐπὶ τῆς γῆς προςηρείσατο τοῖς γόνασι τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸν θεράποντα ἐκέλευσεν ἀνελθόντα ἐπί τινα σκοπὴν εἰς τὴν θάλασσαν ἀποβλέπειν, καὶ ἐὰν ἴδῃ νεφέλην ἐγειρομένην ποθὲν, φράζειν αὐτῷ· μέχρι γὰρ τότε κα- 461
θαρῷ εἶναι συνέβαινε τῷ ἀέρι. Τοῦ δὲ ἀναβάντος, καὶ πολλάκις μηδὲν ὁρᾶν φήσαντος, ἕβδομον ἤδη βαδίσας ‘ἑωρακέναι μελαινόμενον εἶπέ τι τοῦ ἀέρος, οὐ πλέον ἴχνους ἀνθρωπίνου.’ Ὁ δὲ Ἠλίας ταῦτ᾽ ἀκούσας πέμπει πρὸς Ἄχαβον, κελεύων αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν ἀπέρχεσθαι πρὶν ἢ καταῤῥαγῆναι τὸν ὄμβρον. Καὶ ὁ μὲν εἰς Ἰεσράηλαν πόλιν παραγίνεται. Μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ τοῦ ἀέρος ἀχλύσαντος καὶ νέφεσιν καλυφθέντος, πνεῦμά τε λάβρον ἐπιγίνεται καὶ πολὺς ὄμβρος. Ὁ δὲ προφήτης ἔνθεος γενόμενος τῷ τοῦ βασιλέως ἅρματι μέχρι τῆς Ἰεσραήλας Ἰσαχάρου πόλεως συνέδραμε.

7. Μαθοῦσα δὲ ἡ τοῦ Ἀχάβου γυνὴ Ἰεζαβέλη τά τε σημεῖα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἠλίου γενόμενα, καὶ ὅτι τοὺς προφήτας αὐτῆς ἀπέκτεινεν, ὀργισθεῖσα πέμπει πρὸς αὐτὸν ἀγγέλους, ἀπειλοῦσα δι᾽ αὐτῶν ἀποκτείνειν αὐτὸν, ὡς καὶ ἐκεῖνος τοὺς προφήτας αὐτῆς ἀπολέσειε. Φοβηθεὶς δὲ ὁ Ἠλίας φεύγει εἰς πόλιν Βηρσουβεὲ λεγομένην, — ἐπ᾽ ἐσχάτοις δ᾽ ἔστιν αὕτη τῆς χώρας τῶν τὴν Ἰούδα φυλὴν ἐχόντων κατὰ τὴν Ἰδουμαίων γῆν, — καταλιπὼν δὲ ἐκεῖ τὸν θεράποντα, εἰς τὴν ἔρημον ἀνεχώρησεν. Εὐξάμενος δ᾽ ἀποθανεῖν, ‘οὐ

γὰρ δὴ κρείττων εἶναι τῶν πατέρων, ἵνα ἐκείνων ἀπολωλότων αὐτὸς ζῆν γλίχηται,’ κατεκοιμήθη πρός τινι δένδρῳ. Διεγείραντος δ’ αὐτόν τινος, ἀναστὰς εὑρίσκει παρακειμένην αὐτῷ τροφὴν καὶ ὕδωρ. Φαγὼν δὲ καὶ συλλεξάμενος ἐκ τῆς τροφῆς ἐκείνης τὴν δύναμιν, εἰς τὸ Σιναῖον καλούμενον ὄρος παραγίνεται, οὗ Μωϋσῆς τοὺς νόμους παρὰ τοῦ θεοῦ λέγεται λαβεῖν. Εὑρὼν δ’ ἐν αὐτῷ σπήλαιόν τι κοῖλον εἴσεισι, καὶ διετέλει ποιούμενος ἐν αὐτῷ τὴν μονήν. Ἐρομένης δέ τινος αὐτὸν φωνῆς ἐξ ἀδήλου, ‘τί παρείη καταλελοιπὼς τὴν πόλιν ἐκεῖσε;’ ‘Διὰ τὸ κτεῖναι μὲν τοὺς προφήτας τῶν ξενικῶν θεῶν, πεῖσαι δὲ τὸν λαὸν ὅτι μόνος εἴη θεὸς ὃν ἐξ ἀρχῆς ἐθρήσκευσαν ἔφησε, ζητεῖσθαι ἐπὶ τούτῳ πρὸς τιμωρίαν ὑπὸ τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως.’ Πάλιν δὲ ἀκούσας ‘προσελθεῖν εἰς τὸ ὕπαιθρον τῇ ἐπιούσῃ, γνώσεσθαι γὰρ οὕτως τί δεῖ ποιεῖν,’ προῆλθεν ἐκ τοῦ σπηλαίου μεθ’ ἡμέραν. Καὶ σεισμοῦ τε ἐπακούει, καὶ λαμπρὰν πυρὸς αὐγὴν ὁρᾷ. Καὶ γενομένης ἡσυχίας, φωνὴ θεία ‘μὴ ταράττεσθαι τοῖς γινομένοις αὐτὸν παρακελεύεται, κρατήσειν γὰρ οὐδένα τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, προσέταξέ τε ὑποστρέψαντα εἰς τὴν οἰκίαν, ἀποδεῖξαι τοῦ πλήθους βασιλέα Ἰηοῦν τὸν Νεμεσσαίου παῖδα, ἐκ Δαμασκοῦ δὲ τῶν Σύρων Ἀζάηλον, ἀντ’ αὐτοῦ δὲ προφήτην Ἐλισσαῖον ὑπ’ αὐτοῦ γενήσεσθαι ἐκ πόλεως Ἀβελᾶς· διαφθερεῖ δὲ τοῦ ἀσεβοῦς ὄχλου τοὺς μὲν Ἀζάηλος, τοὺς δὲ Ἰηοῦς.’ Ὁ δὲ Ἠλίας ὑποστρέφει ταῦτ’ ἀκούσας εἰς τὴν Ἑβραίων χώραν, καὶ τὸν Σαφάτου παῖδα Ἐλισσαῖον καταλαβὼν ἀροῦντα, καὶ μετ’ αὐτοῦ τινας ἄλλους ἐλαύνοντας ζεύγη δώδεκα, προσελθὼν ἐπέῤῥιψεν αὐτῷ τὸ ἴδιον ἱμάτιον. Ὁ δὲ Ἐλισσαῖος εὐθέως προφητεύειν ἤρξατο, καὶ καταλιπὼν τοὺς βόας ἠκολούθησεν Ἠλίᾳ. Δεηθεὶς δὲ συγχωρῆσαι αὐτῷ τοὺς γονεῖς ἀσπάσασθαι, κελεύσαν-
462 τος τοῦτο ποιεῖν, ἀποταξάμενος αὐτοῖς εἵπετο. Καὶ ἦν Ἠλίου τὸν ἅπαντα χρόνον τοῦ ζῆν καὶ μαθητὴς

καὶ διάκονος. Καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ τοιούτου προφήτου τοιαῦτα ἦν.

8. Νάβουθος δέ τις ἦν ἀπὸ πόλεως Ἰσαχάρου, ἀγρογείτων ὢν τοῦ βασιλέως. Παρακαλοῦντος δ' αὐτὸν ἀποδόσθαι τιμῆς ὅσης βούλεται τὸν πλησίον αὐτοῦ τῶν ἰδίων ἀγρὸν, ἵνα συνάψας ἓν αὐτῷ ποιήσῃ κτῆμα, εἰ δὲ μὴ βούλοιτο χρήματα λαβεῖν, ἐπιτρέποντος ἐκλέξασθαι τῶν ἀγρῶν τινα τῶν ἐκείνου, τοῦτο μὲν 'οὔ φησι ποιήσειν, αὐτὸς δὲ τὴν ἰδίαν καρπώσασθαι γῆν, ἣν ἐκληρονόμησε τοῦ πατρός.' Λυπηθεὶς δ' ὡς ἐφ' ὕβρει τῷ μὴ τὰ ἀλλότρια λαβεῖν ὁ βασιλεὺς, οὔτε λουτρὸν προςηνέγκατο οὔτε τροφήν. Τῆς δὲ Ἰεζαβέλης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ πυνθανομένης ὅ τι λυπεῖται, καὶ μήτε λούεται μήτε ἄριστον αὐτῷ παρατίθεται μήτε δεῖπνον, διηγήσατο αὐτῇ τὴν Ναβούθου σκαιότητα, καὶ ὡς χρησάμενος ἐπιεικέσι πρὸς αὐτὸν λόγοις καὶ βασιλικῆς ἐξουσίας ὑποδεεστέροις ὑβρισθείη, μὴ τυχὼν ὧν ἠξίου. Ἡ δὲ 'μὴ μικροψυχεῖν ἐπὶ τούτοις παρεκάλει, παυσάμενον δὲ τῆς λύπης ἐπὶ τὴν συνήθη τρέπεσθαι τοῦ σώματος πρόνοιαν· μελήσειν γὰρ αὐτῇ περὶ τῆς Ναβούθου τιμωρίας.' Καὶ παραχρῆμα πέμπει γράμματα πρὸς τοὺς ὑπερέχοντας τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τοῦ Ἀχάβου ὀνόματος, νηστεῦσαί τε κελεύουσα, καὶ ποιησαμένους ἐκκλησίαν προκαθίσαι μὲν αὐτῶν Νάβουθον, εἶναι γὰρ αὐτὸν γένους ἐπιφανοῦς, παρασκευασαμένους δὲ τρεῖς τολμηρούς τινας τοὺς καταμαρτυρήσοντας αὐτοῦ, ὡς τόν θεόν τε εἴη βλασφημήσας καὶ τὸν βασιλέα, καταλεῦσαι, καὶ τούτῳ διαχρήσασθαι τῷ τρόπῳ. Καὶ Νάβουθος μὲν, ὡς ἔγραψεν ἡ βασίλισσα, οὕτως καταμαρτυρηθεὶς βλασφημῆσαι τὸν θεόν τε καὶ Ἄχαβον, βαλλόμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους ἀπέθανεν. Ἀκούσασα δὲ ταῦτα Ἰεζαβέλη, εἴςεισι πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ κληρονομεῖν τοῦ Ναβούθου ἀμπελῶνα προῖκα ἐκέλευσεν. Ὁ δὲ Ἄχαβος ἥσθη τοῖς γεγενημένοις, καὶ ἀναπηδήσας ἀπὸ τῆς κλίνης, ὀψόμενος ἧκε τὸν ἀμπε-

κῶνα τὸν Ναβούθου. Ἀγανακτήσας δὲ ὁ θεὸς πέμπει τὸν προφήτην Ἠλίαν εἰς τὸ Ναβούθου χωρίον Ἀχάβῳ συμβαλοῦντα, καὶ περὶ τῶν πεπραγμένων ἐρησόμενον, ὅτι ‘κτείνας τὸν ἀληθῆ δεσπότην τοῦ χωρίου κληρονομήσειεν αὐτὸς ἀδίκως.’ Ὡς δὲ ἧκε πρὸς αὐτὸν, εἰπόντος τοῦ βασιλέως, ὅ τι βούλεται χρήσασθαι αὐτῷ, αἰσχρὸν γὰρ ὄντα ἐπὶ ἁμαρτήματι ληφθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ, ‘κατ᾽ ἐκεῖνον ἔφη τὸν τόπον, ἐν ᾧ τὸν Ναβούθου νεκρὸν ὑπὸ κυνῶν δαπανηθῆναι συνέβη, τό τε αὐτοῦ αἷμα καὶ τὸ τῆς γυναικὸς χυθήσεσθαι, καὶ πᾶν αὐτοῦ τὸ γένος ἀπολεῖσθαι, τοιαῦτα ἀσεβῆσαι τετολμηκότος, καὶ παρὰ τοὺς πατρίους νόμους πολίτην ἀδίκως ἀνῃρηκότος.’ Ἀχάβῳ δὲ λύπη τῶν πεπραγμένων εἰςῆλθε καὶ μετάμελος, καὶ σακ-
463 κίον ἐνδυσάμενος γυμνοῖς τοῖς ποσὶ διῆγεν, οὐχ ἁπτόμενος τροφῆς, ἀνθομολογούμενός τε τὰ ἡμαρτημένα, καὶ τὸν θεὸν οὕτως ἐξευμενίζων. Ὁ δὲ ‘ζῶντος μὲν αὐτοῦ, πρὸς τὸν προφήτην εἶπεν, ὑπερβαλεῖσθαι τὴν τοῦ γένους τιμωρίαν, ἐπεὶ τοῖς τετολμημένοις μετανοεῖ, τελέσειν δὲ τὴν ἀπειλὴν ἐπὶ τῷ υἱῷ τοῦ Ἀχάβου.’ Καὶ ὁ μὲν προφήτης ταῦτ᾽ ἐδήλωσε τῷ βασιλεῖ.

CAP. XIV. 1. Τῶν δὲ περὶ Ἄχαβον ὄντων τοιούτων, κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ὁ τοῦ Ἀδάδου υἱὸς βασιλεύων τῶν Σύρων καὶ Δαμασκοῦ, δύναμιν ἐξ ἁπάσης τῆς χώρας συναγαγὼν, συμμάχους τοὺς πέραν Εὐφράτου βασιλέας ποιησάμενος τριάκοντα καὶ δύο ἐστράτευσεν ἐπὶ τὸν Ἄχαβον. Ὁ δὲ οὐκ ὢν ὅμοιος αὐτῷ τῇ στρατιᾷ, πρὸς μάχην μὲν οὐ παρετάξατο, πάντα δ᾽ εἰς τὰς ὀχυρωτάτας πόλεις ἐγκλείσας τὰ ἐν τῇ χώρᾳ, αὐτὸς μὲν ἔμεινεν ἐν Σαμαρείᾳ, τείχη γὰρ αὕτη λίαν ἰσχυρὰ περιεβέβλητο, καὶ τὰ ἄλλα δυσάλωτος ἐδόκει. Ὁ δὲ Σύρος ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν ἧκεν ἐπὶ τὴν Σαμάρειαν, καὶ περικαθίσας αὐτῇ τὸν στρατὸν ἐπολιόρκει. Πέμψας δὲ κήρυκα πρὸς Ἄχα-

βον ἠξίου πρεσβευτὰς δέξασθαι παρ᾽ αὐτοῦ, δι᾽ ὧν αὐτῷ δηλώσει τί βούλεται. Τοῦ δὲ Ἰσραηλιτῶν βασιλέως πέμπειν ἐπιτρέψαντος, ἐλθόντες οἱ πρέσβεις ἔλεγον κατ᾽ ἐντολὴν τοῦ βασιλέως, ‘τὸν Ἀχάβου πλοῦτον καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ καὶ τὰς γυναῖκας Ἀδάδου τυγχάνειν. Ἂν δὲ ὁμολογήσῃ, καὶ λαβεῖν αὐτῷ τούτων ὅσα βούλεται συγχωρήσῃ, τὴν στρατιὰν ἀπάξει καὶ παύσεται πολιορκῶν.’ Ὁ δ᾽ Ἄχαβος τοῖς πρέσβεσιν ἐκέλευσεν πορευθεῖσι λέγειν αὐτῶν τῷ βασιλεῖ, ‘ὅτι καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἐκείνου πάντες κτήματα εἰσὶν αὐτοῦ.’ Ταῦτα δ᾽ ἀπαγγειλάντων, πέμπει πάλιν πρὸς αὐτὸν, ἀξιῶν ‘ἀνωμολογηκότα εἶναι πάντα τὰ ἐκείνου, δέξασθαι τοὺς πεμφθησομένους εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ὑπ᾽ αὐτοῦ δούλους, οἷς ἐρευνήσασι τά τε βασίλεια καὶ τοὺς τῶν φίλων καὶ συγγενῶν οἴκους ἐκέλευε διδόναι πᾶν ὅ τι ἂν ἐν αὐτοῖς εὕρωσι κάλλιστον, τὰ δ᾽ ἀπαρέσαντά οἱ καταλείψουσιν.’ Ἄχαβος δ᾽ ἀγασθεὶς ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ πρεσβείᾳ τοῦ τῶν Σύρων βασιλέως, συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τὸ πλῆθος ἔλεγεν, “Ὡς αὐτὸς μὲν ἑτοίμως εἶχεν, ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν καὶ εἰρήνης, καὶ γυναῖκας τὰς ἰδίας προέσθαι τῷ πολεμίῳ καὶ τέκνα, καὶ πάσης παραχωρῆσαι κτήσεως. Ταῦτα γὰρ ἐπιζητῶν ἐπρεσβεύσατο πρῶτον ὁ Σύρος. Νῦν δ᾽ ἠξίωκε δούλους πέμψαι, τάς τε πάντων οἰκίας ἐρευνῆσαι καὶ μηδὲν ἐν αὐταῖς καταλιπεῖν τῶν καλλίστων κτημάτων, πρόφασιν βουλόμενος πολέμου λαβεῖν· εἰδὼς ὅτι τῶν μὲν ἐμαυτοῦ δι᾽ ὑμᾶς οὐκ ἂν φεισαίμην, ἀφορμὴν δὲ ἐκ τοῦ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀηδοῦς πραγματευόμενος εἰς τὸ πολεμεῖν. Ποιήσω γε μὴν τὰ ὑμῖν δοκοῦντα.” Τὸ δὲ πλῆθος μηδὲν ὑπακούειν τῶν κατ᾽ αὐτὸν συνεβούλευεν, ἀλλὰ κα- 464
ταφρονεῖν, καὶ πρὸς τὸ πολεμεῖν ἑτοίμως ἔχειν. Τοῖς οὖν πρεσβευταῖς ἀποκρινόμενος λέγειν ἀπελθοῦσιν, ‘ὅτι τοῖς τὸ πρῶτον ἀξιωθεῖσιν ὑπ᾽ αὐτοῦ καὶ νῦν ἐμμένει τῆς τῶν πολιτῶν ἀσφαλείας ἕνεκα, πρὸς δὲ τὴν δευτέραν ἀξίωσιν οὐχ ὑπακούει,’ ἀπέλυσεν αὐτούς.

2. Ὁ δ᾽ Ἄδαδος ἀκούσας ταῦτα καὶ δυςχεράνας τρίτον ἔπεμψε πρὸς Ἄχαβον τοὺς πρέσβεις, ἀπειλῶν ‘ὑψηλότερον τῶν τειχῶν, οἷς καταφρονεῖ, χῶμα τούτοις ἐπεγείρειν αὐτοῦ τὴν στρατιὰν, κατὰ δράκα γῆς λαμβάνουσαν,’ ἐμφανίζων αὐτῷ τῆς δυνάμεως τὸ πλῆθος καὶ καταπληττόμενος. Τοῦ δ᾽ Ἀχάβου ‘μὴ καυχᾶσθαι δεῖν ἀποκρινομένου καθωπλισμένον, ἀλλὰ τῇ μάχῃ κρείττω γενόμενον,’ ἐλθόντες οἱ πρέσβεις, καὶ δειπνοῦντα καταλαβόντες τὸν βασιλέα μετὰ τριάκοντα καὶ δύο βασιλέων συμμάχων, ἐδήλωσαν αὐτῷ τὴν ἀπόκρισιν. Ὁ δὲ εὐθέως τοῦτο προσέταξε, καὶ περιχαρακοῦν τὴν πόλιν καὶ χώματα βάλλεσθαι, καὶ μηδένα τρόπον ἀπολιπεῖν πολιορκίας. Ἦν δ᾽ Ἄχαβος τούτων πραττομένων ἐν ἀγωνίᾳ δεινῇ σὺν παντὶ τῷ λαῷ. Θαῤῥεῖ δὲ καὶ τῶν φόβων ἀπολύεται, προφήτου τινὸς αὐτῷ προσελθόντος καὶ φήσαντος αὐτοῦ τὸν θεὸν ὑπισχνεῖσθαι ποιήσειν τὰς τοσαύτας τῶν πολεμίων μυριάδας ὑποχειρίους. Πυθομένῳ δὲ, διὰ τίνων ἂν ἡ νίκη γένοιτο, “Διὰ τῶν παίδων εἶπε τῶν ἡγεμόνων, ἡγουμένου σοῦ διὰ τὴν ἀπειρίαν τὴν ἐκείνων.” Καλέσας δὲ τοὺς τῶν ἡγεμόνων υἱοὺς, εὑρέθησαν δ᾽ ὡς διακόσιοι καὶ τριάκοντα δύο, μαθὼν τὸν Σύρον πρὸς εὐωχίαν καὶ ἄνεσιν τετραμμένον, ἀνοίξας τὰς πύλας, ἐξέπεμψε τοὺς παῖδας. Τῶν δὲ σκοπῶν δηλωσάντων τῷ Ἀδάδῳ, πέμπει τινὰς ὑπαντησομένους, ἐντειλάμενος ἂν μὲν εἰς μάχην ὦσι προσεληλυθότες, ἵνα δήσαντες ἀγάγωσι πρὸς αὐτὸν, ἂν δὲ εἰρηνικῶς, ὅπως ταὐτὸ ποιῶσιν. Εἶχε δ᾽ ἑτοίμην Ἄχαβος καὶ τὴν ἄλλην στρατιὰν ἐντὸς τῶν τειχῶν. Οἱ δὲ παῖδες τῶν ἀρχόντων συμβαλόντες τοῖς φύλαξι, πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνουσι, καὶ τοὺς ἄλλους ἄχρι τοῦ στρατοπέδου διώκουσιν. Ἰδὼν δὲ τούτους νικῶντας ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς, ἐξαφίησι καὶ τὴν ἄλλην στρατιὰν ἅπασαν. Ἡ δὲ αἰφνιδίως ἐπιπεσοῦσα τοῖς Σύροις ἐκράτησεν αὐτῶν, οὐ γὰρ προσεδόκων αὐτοὺς ἐπεξελεύσεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο γυμνοῖς καὶ μεθύουσι

προσέβαλλον, ὥστε τὰς πανοπλίας ἐκ τῶν στρατοπέδων φεύγοντας καταλιπεῖν, καὶ τὸν βασιλέα διασωθῆναι μόλις ἐφ᾽ ἵππου ποιησάμενον τὴν φυγήν. Ἄχαβος δὲ πολλὴν ὁδὸν διώκων τοὺς Σύρους ἤνυσεν, ἀναιρῶν αὐτοὺς, διαρπάσας δὲ τὰ ἐν τῇ παρεμβολῇ, πλοῦτος δ᾽ ἦν οὐκ ὀλίγος, ἀλλὰ καὶ χρυσοῦ πλῆθος καὶ ἀργύρου, τά τε ἅρματα Ἀδάδου καὶ τοὺς ἵππους λαβὼν, ἀνέστρεψεν εἰς τὴν πόλιν. Τοῦ δὲ προφήτου παρασκευάσασθαι φήσαντος καὶ τὴν δύναμιν ἑτοίμην ἔχειν, ὡς τῷ ἐπιόντι πάλιν ἔτει στρατεύσοντος ἐπ᾽ αὐτὸν τοῦ Σύρου, ὁ μὲν Ἄχαβος πρὸς τούτοις ἦν.

3. Ὁ δὲ Ἄδαδος διασωθεὶς ἐκ τῆς μάχης μεθ᾽ ὅσης ἐδυνήθη στρατιᾶς, συνεβουλεύσατο τοῖς αὐτοῦ φίλοις πῶς ἂν ἐπιστρατεύσηται τοῖς Ἰσραηλίταις. Οἱ δ᾽ ἐν μὲν τοῖς ὄρεσιν οὐκ ἐδίδοσαν γνώμην συμβα- 465
λεῖν αὐτοῖς, τὸν γὰρ θεὸν αὐτῶν ἐν τοῖς τοιούτοις δύνασθαι τόποις, καὶ διὰ τοῦτο νῦν ὑπ᾽ αὐτῶν νενικῆσθαι, κρατήσειν δὲ ἔλεγον ἐν πεδίῳ ποιησαμένους τὴν μάχην. Συνεβούλευόν τε πρὸς τούτῳ τοὺς μὲν βασιλέας, οὓς ἐπηγάγετο συμμάχους, ἀπολῦσαι εἰς τὰ οἰκεῖα, τὴν δὲ στρατιὰν αὐτῶν κατασχεῖν, ἀντ᾽ ἐκείνων σατράπας καταστήσαντα· εἰς δὲ τὴν τῶν ἀπολωλότων τάξιν στρατολογῆσαι δύναμιν ἐκ τῆς χώρας τῆς αὐτῶν καὶ ἵππους καὶ ἅρματα. Δοκιμάσας οὖν ταῦτα εἰρῆσθαι καλῶς οὕτως διεκόσμησε τὴν δύναμιν.

4. Ἀρξαμένου δὲ τοῦ ἔαρος ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν ἦγεν ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους, καὶ γενόμενος πρὸς πόλει τινὶ, Ἀφεκὰ δὲ αὕτη ἦν, ἐν μεγάλῳ στρατοπεδεύεται πεδίῳ. Ἄχαβος δὲ ἀπαντήσας αὐτῷ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀντεστρατοπεδεύσατο, σφόδρα δ᾽ ἦν ὀλίγον αὐτοῦ τὸ στράτευμα πρὸς τοὺς πολεμίους ἀντιπαραβαλλόμενον. Τοῦ δὲ προφήτου προσελθόντος αὐτῷ πάλιν, καὶ νίκην τὸν θεὸν αὐτῷ διδόναι φήσαντος, ἵνα τὴν ἰδίαν ἰσχὺν ἐπιδείξηται, μὴ μόνον ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς πεδίοις ὑπάρχουσαν, ὅπερ οὐκ εἶναι δοκεῖ τοῖς Σύροις, ἑπτὰ μὲν ἡμέραις

ἀντιστρατοπεδεύοντες ἡσύχαζον. Τῇ δ' ὑστάτῃ τούτων ὑπὸ τὸν ὄρθρον προελθόντων ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν πολεμίων καὶ παραταξαμένων πρὸς μάχην, ἀντεπεξῆγε καὶ Ἄχαβος τὴν οἰκείαν δύναμιν. Καὶ συμβαλὼν, καρτερᾶς τῆς μάχης γενομένης, τρέπεται τοὺς πολεμίους εἰς φυγὴν, καὶ διώκων ἐπέκειτο κτείνων. Οἱ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἁρμάτων καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀπώλλυντο, ἴσχυσαν δὲ ὀλίγοι διαφυγεῖν εἰς τὴν Ἀφεκὰν πόλιν αὐτῶν. Ἀπέθανον δὲ καὶ αὐτοὶ, τῶν τειχέων αὐτοῖς ἐπιπεσόντων, ὄντες δισμύριοι ἑπτακισχίλιοι. Διεφθάρησαν δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ μάχῃ ἄλλαι μυριάδες δέκα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν Σύρων Ἄδαδος φεύγων μετά τινων πιστοτάτων οἰκετῶν εἰς ὑπόγαιον οἶκον ἐκρύβη. Τούτων δὲ ‘φιλανθρώπους καὶ ἐλεήμονας εἶναι φησάντων αὐτῷ τοὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλέας, καὶ δυνήσεσθαι τῷ συνήθει τρόπῳ τῆς ἱκετείας χρησαμένους τὴν σωτηρίαν αὐτῶν παρὰ Ἀχάβου λαβεῖν, εἰ συγχωρήσειεν αὐτοῖς πρὸς αὐτὸν ἀπελθεῖν' ἀφῆκεν. Οἱ δὲ σάκκους ἐνδυσάμενοι, καὶ σχοινία ταῖς κεφαλαῖς περιθέμενοι, οὕτως γὰρ τὸ παλαιὸν ἱκέτευον οἱ Σύροι, πρὸς Ἄχαβον παρεγένοντο, καὶ δεῖσθαι τὸν Ἄδαδον σώζειν αὐτὸν ἔλεγον, εἰς ἀεὶ δοῦλον αὐτοῦ τῆς χάριτος γενησόμενον. Ὁ δὲ ‘συνήδεσθαι φήσας αὐτῷ περιόντι, καὶ μηδὲν ἐν τῇ μάχῃ πεπονθότι, τιμὴν καὶ εὔνοιαν, ἣν ἄν τις ἀδελφῷ παράσχοι, κατεπηγγείλατο.' Λαβόντες δὲ ὅρκους παρ' αὐτοῦ, μηδὲν ἀδικήσειν φανέντα, προάγουσι πορευθέντες ἐκ τοῦ οἴκου ἐν ᾧ ἐκέκρυπτο, καὶ προσάγουσι τῷ Ἀχάβῳ, ἐφ' ἅρματος καθεζομένῳ. Ὁ δὲ προσεκύνησεν αὐτῷ. Ἄχαβος δ' ἐπιδοὺς αὐτῷ τὴν δεξιὰν, ἀνεβίβασεν ἐπὶ τὸ ἅρμα, καὶ καταφιλήσας θαῤῥεῖν ἐκέλευσε, καὶ μηδὲν τῶν ἀτόπων προσδοκᾶν. Ἄδαδος δ' ηὐχαρίστει, καὶ παρ' ὅλον τὸν τοῦ ζῇν χρόνον ἀπομνημονεύσειν τῆς εὐεργεσίας ὡμολόγει. Καὶ τὰς πόλεις τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἃς ἀπήνεγκαν οἱ πρὸ αὐτοῦ βασιλεῖς, ἀποδώσειν ἐπηγγείλατο, καὶ Δαμα-

σκὸν, ὥςτε ἐξελαύνειν εἰς αὐτὴν, καθὼς καὶ οἱ πατέρες αὐτοῦ εἰς Σαμάρειαν εἶχον τοῦτο ποιεῖν, ἀνήσειν. 466
Γενομένων δ' αὐτοῖς ὅρκων καὶ συνθηκῶν, πολλὰ δωρησάμενος αὐτῷ Ἄχαβος ἀπέπεμπεν εἰς τὴν ἰδίαν βασιλείαν. Καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς Ἀδάδου τοῦ Σύρων βασιλέως στρατείας ἐπὶ Ἄχαβον καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας τοιοῦτον εἶχε τέλος.

5. Προφήτης δέ τις, Μιχαίας τὸ ὄνομα, προςελθὼν ἑνὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰς τὴν κεφαλὴν πλῆξαι, 'τοῦτο γὰρ ποιήσειν κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ.' Τοῦ δὲ μὴ πεισθέντος, προεῖπεν αὐτῷ παρακούσαντι τῶν τοῦ θεοῦ προσταγμάτων λέοντι περιτυχόντα διαφθαρήσεσθαι. Συμβάντος δὲ τούτου τῷ ἀνθρώπῳ, πρόςεισιν ἑτέρῳ πάλιν ὁ προφήτης, ταὐτὸ προςτάσσων. Πλήξαντος δ' ἐκείνου, καὶ θραύσαντος αὐτοῦ τὸ κράνιον, καταδησάμενος τὴν κεφαλὴν, προςῆλθε τῷ βασιλεῖ, λέγων 'αὐτῷ συνεστρατεῦσθαι, καὶ παραλαβεῖν ἐπὶ φυλακήν τινα τῶν αἰχμαλώτων παρὰ τοῦ ταξιάρχου, φυγόντος δ' αὐτοῦ κινδυνεύειν ὑπὸ τοῦ παραδεδωκότος ἀποθανεῖν, ἀπειλῆσαι γὰρ αὐτὸν εἰ διαφύγοι ὁ αἰχμάλωτος ἀποκτείνειν.' Δίκαιον δὲ φήσαντος Ἀχάβου τὸν θάνατον εἶναι, λύσας τὴν κεφαλὴν ἐπιγινώσκεται ὑπ' αὐτοῦ Μιχαίας ὁ προφήτης ὤν. Ἐκέχρητο δὲ σοφίσματι πρὸς αὐτὸν τῷ γενομένῳ πρὸς τοὺς μέλλοντας λόγους. Εἶπε γὰρ 'ὡς ὁ θεὸς ἀφέντα αὐτὸν διαδράναι τὴν τιμωρίαν Ἄδαδον τὸν βλασφημήσαντα εἰς αὐτὸν μετελεύσεται, καὶ ποιήσει αὐτὸν μὲν ἀποθανεῖν ὑπ' ἐκείνου, τὸν δὲ λαὸν ὑπὸ τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ. Παροξυνθεὶς δὲ Ἄχαβος πρὸς τὸν προφήτην, τὸν μὲν ἐγκλεισθέντα φυλάττεσθαι ἐκέλευσεν, συγκεχυμένος δ' αὐτὸς ἐπὶ τοῖς Μιχαίου λόγοις, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν οἰκίαν.

CAP. XV. 1. Καὶ Ἄχαβος μὲν ἐν τούτοις ἦν. Ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὸν Ἱεροσολύμων βασιλέα Ἰωσάφατον, ὃς αὐξήσας τὴν βασιλείαν, καὶ δυνάμεις ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς ἐν τῇ τῶν ὑπηκόων χώρᾳ καταστήσας, οὐ-

δὲν ἧττον ὑπὸ Ἀβία τοῦ πάππου καταληφθείσαις τῆς ἐν Ἐφραΐμ κληρουχίας, Ἱεροβοάμου βασιλεύοντος τῶν δέκα φυλῶν, φρουρὰς ἐγκαθίδρυσεν. Ἀλλ᾽ εἶχεν εὐμενές τε καὶ συνεργὸν τὸ θεῖον, δίκαιος ὢν καὶ εὐσεβὴς, καὶ τί καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ἡδὺ ποιήσει καὶ προςηνὲς τῷ θεῷ ζητῶν. Ἐτίμων δ᾽ αὐτὸν οἱ πέριξ βασιλεῖς δωρεαῖς, ὡς πλοῦτόν τε ποιῆσαι βαθύτατον καὶ δόξαν ἄρασθαι μεγίστην.

2. Τρίτῳ δὲ τῆς βασιλείας ἔτει συγκαλέσας τοὺς ἡγεμόνας τῆς χώρας καὶ τοὺς ἱερεῖς ἐκέλευε τὴν γῆν περιελθόντας ἅπαντα τὸν λαὸν τὸν ὑπ᾽ αὐτὸν διδάξαι κατὰ πόλεις τοὺς Μωϋσέως νόμους, καὶ φυλάσσειν τούτους, καὶ σπουδάζειν περὶ τὴν θρησκείαν τοῦ θεοῦ. Καὶ ἥσθη πᾶν τὸ πλῆθος οὕτως, ὡς μηδὲν ἄλλο φιλοτιμεῖσθαι μηδὲ ἀγαπᾶν ὡς τὸ τηρεῖν τὰ νόμιμα. Οἵ τε πρόςχωροι διετέλουν στέργοντες τὴν
467 Ἰωσάφατον, καὶ πρὸς αὐτὸν εἰρήνην ἄγοντες. Οἱ δὲ Παλαιστῖνοι τακτοὺς ἐτέλουν αὐτῷ φόρους, καὶ Ἄραβες ἐχορήγουν κατ᾽ ἔτος ἄρνας ἑξήκοντα καὶ τριακοσίους, καὶ ἐρίφους τοσούτους. Πόλεις τε μεγάλας ὠχύρωσεν ἄλλας τε καὶ βαρεῖς, καὶ δύναμιν στρατιωτικὴν καὶ ὅπλα πρὸς τοὺς πολεμίους ηὐτρέπιστο. Ἦν δὲ ἐκ μὲν τῆς Ἰούδα φυλῆς στρατὸς ὁπλιτῶν μυριάδες τριάκοντα, ὧν Ἐδναῖος τὴν ἡγεμονίαν εἶχεν, Ἰωαννῆς δὲ μυριάδων εἴκοσι. Ὁ δ᾽ αὐτὸς οὗτος ἡγεμὼν ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς εἶχε τοξοτῶν πεζῶν μυριάδας εἴκοσι. Ἄλλος δὲ ἡγεμὼν Ὀχόβατος ὄνομα μυριάδας ὁπλιτῶν ὀκτωκαίδεκα τὸ πλῆθος τῷ βασιλεῖ προςένειμε, παρὲξ ὧν εἰς τὰς ὀχυρωτάτας διέπεμψε πόλεις.

3. Ἠγάγετο δὲ τῷ παιδὶ Ἰωράμῳ τὴν Ἀχάβου θυγατέρα, τοῦ τῶν δέκα φυλῶν βασιλέως, Γοθολίαν ὄνομα. Πορευθέντα δ᾽ αὐτὸν μετὰ χρόνον τινὰ εἰς Σαμάρειαν, φιλοφρόνως Ἄχαβος ὑπεδέξατο, καὶ τὸν ἀκολουθήσαντα στρατὸν ἐξένισε λαμπρῶς, σίτου τε καὶ οἴνου καὶ θυμάτων ἀφθονίᾳ, παρεκάλεσέ τε ‛συμ-

μαχῆσαι κατὰ τοῦ Σύρων βασιλέως, ἵνα τὴν ἐν Γαλαδηνῇ πόλιν Ἀραμαθὰν ἀφέληται, τοῦ γὰρ πατρὸς αὐτὴν τοῦ αὐτοῦ πρῶτον τυγχάνουσαν ἀφῃρῆσθαι τὸν ἐκείνου πατέρα.’ Τοῦ δὲ Ἰωσαφάτου τὴν βοήθειαν ἐπαγγειλαμένου, καὶ γὰρ εἶναι δύναμιν αὐτῷ μὴ ἐλάττω τῆς ἐκείνου, καὶ μεταπεμψαμένου τὴν δύναμιν ἐξ Ἱεροσολύμων εἰς Σαμάρειαν, προεξελθόντες ἔξω τῆς πόλεως οἱ δύο βασιλεῖς, καὶ καθίσαντες ἐπὶ τοῦ ἰδίου θρόνου ἑκάτερος, τοῖς οἰκείοις στρατιώταις τὸ στρατιωτικὸν διένεμον. Ἰωσαφάτης δὲ ἐκέλευσεν εἴ τινές εἰσι προφῆται, καλέσαντες αὐτοὺς ἀνακρῖναι περὶ τῆς ἐπὶ τὸν Σύρον ἐξόδου, εἰ συμβουλεύουσι κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐπ᾽ αὐτῶν ποιήσασθαι τὴν στρατείαν· καὶ γὰρ εἰρήνη καὶ φιλία τότε τῷ Ἀχάβῳ πρὸς τὸν Σύρον ὑπῆρχεν, ἐπὶ τρία ἔτη διαμείνασα, ἀφ᾽ οὗ λαβὼν αὐτὸν αἰχμάλωτον ἀπέλυσεν, ἄχρις ἐκείνης τῆς ἡμέρας.

4. Καλέσας δὲ Ἄχαβος τοὺς αὐτοῦ προφήτας, ὡς τετρακοσίους τὸν ἀριθμὸν ὄντας, ἐκέλευσεν ἔρεσθαι τὸν θεὸν, εἰ δίδωσιν αὐτῷ στρατευσαμένῳ ἐπὶ Ἀδάδου νίκην καὶ καθαίρεσιν τῆς πόλεως, δι᾽ ἣν ἐκφέρειν μέλλει τὸν πόλεμον. Τῶν δὲ προφητῶν συμβουλευσάντων ἐκστρατεῦσαι, ‘κρατήσειν γὰρ τοῦ Σύρου, καὶ λήψεσθαι αὐτὸν ὑποχείριον ὡς καὶ τὸ πρῶτον,’ συνεὶς ἐκ τῶν λόγων Ἰωσάφατος, ὅτι ψευδοπροφῆται τυγχάνουσιν, ἐπύθετο τοῦ Ἀχάβου, ‘εἰ καὶ ἕτερός τίς ἐστι προφήτης τοῦ θεοῦ, ἵνα ἀκριβέστερον μάθωμεν περὶ τῶν μελλόντων;’ Ὁ δὲ Ἄχαβος ‘εἶναι μὲν ἔφη, μισεῖν δὲ αὐτὸν κακὰ προφητεύσαντα, καὶ προειπόντα ὅτι τεθνήξεται νικηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σύρων βασιλέως, καὶ διὰ τοῦτο ἐν φυλακῇ
νῦν αὐτὸν ἔχειν, καλεῖσθαι δὲ Μιχαίαν, υἱὸν Ἰεμ- 468
βλέου. Τοῦ δ᾽ Ἰωσαφάτου κελεύσαντος αὐτὸν προαχθῆναι, πέμψας εὐνοῦχον ἄγει τὸν Μιχαίαν. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν ὁ εὐνοῦχος ἐδήλωσεν αὐτῷ πάντας τοὺς ἄλλους προφήτας νίκην τῷ βασιλεῖ προειρηκέναι. Ὁ

δ' οὐκ ἐξὸν αὐτῷ καταψεύδεσθαι τοῦ θεοῦ φήσας, ἀλλ' ἐρεῖν ὅ τι ἂν αὐτῷ περὶ τοῦ βασιλέως αὐτὸς εἴπῃ, ὡς ἧκε πρὸς Ἄχαβον, καὶ λέγειν αὐτῷ τὸ ἀληθὲς οὗτος ἐνωρκήσατο, 'δεῖξαι τὸν θεὸν αὐτῷ τοὺς Ἰσραηλίτας φεύγοντας, ἔφη, καὶ διωκομένους ὑπὸ τῶν Σύρων, καὶ διασκορπιζομένους ὑπ' αὐτῶν εἰς τὰ ὄρη, καθάπερ ποιμένων ἀνηρημένων τὰ ποίμνια.' Ἔλεγέ τε 'σημαίνειν τοὺς μὲν μετ' εἰρήνης ἀναστρέφειν εἰς τὰ ἴδια, πεσεῖσθαι δ' αὐτὸν μόνον ἐν τῇ μάχῃ.' Ταῦτα φήσαντος τοῦ Μιχαία, πρὸς Ἰωσάφατον Ἄχαβος, "Ἀλλ' ἔγωγε μικρὸν ἔμπροσθεν ἐδήλωσά σοι τὴν τοῦ ἀνθρώπου," φησὶ, "πρός με διάθεσιν, καὶ ὅτι μοι τὰ χείρω προεφήτευσε." Τοῦ δὲ Μιχαία εἰπόντος, ὡς 'προςῆκεν αὐτῷ πάντων ἀκροᾶσθαι τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ προλεγομένων, καὶ ὡς παρωρμήσειαν αὐτὸν οἱ ψευδοπροφῆται ποιήσασθαι τὸν πόλεμον ἐλπίδι νίκης, καὶ ὅτι δεῖ πεσεῖν αὐτὸν μαχόμενον,' αὐτὸς μὲν ἦν ἐπ' ἐννοίᾳ. Σεδεκίας δέ τις τῶν ψευδοπροφητῶν προςελθὼν, 'τῷ μὲν Μιχαίᾳ μὴ προςέχειν παρῄνει, λέγειν γὰρ αὐτὸν οὐδὲν ἀληθές.' Τεκμηρίῳ δὲ ἐχρήσατο οἷς Ἠλίας προεφήτευσεν ὁ τούτου κρείττων τὰ μέλλοντα συνιδεῖν. "Καὶ γὰρ τοῦτον," ἔλεγε, "προφητεύσαντα ἐν Ἰζάρᾳ πόλει, ἐν τῷ Ναβούθου ἀγρῷ τὸ αἷμα αὐτοῦ κύνας λιχμήσεσθαι προειπεῖν, καθὼς καὶ Ναβούθου τοῦ δι' αὐτὸν καταλευσθέντος ὑπὸ τοῦ ὄχλου. Δῆλον οὖν, ὡς οὗτος ψεύδεται, τῷ κρείττονι προφήτῃ τὰ ἐναντία λέγων, ἀπὸ ἡμερῶν τριῶν φάσκων τεθνήξεσθαι. Εἴ περ δέ ἐστιν ἀληθὴς καὶ τοῦ θείου πνεύματος τὴν δύναμιν ἔχει, εὐθὺς ῥαπισθεὶς ὑπ' ἐμοῦ βλαψάτω μου τὴν χεῖρα, ὥςπερ Ἰαδὼν τὴν Ἱεροβοάμου τοῦ βασιλέως συλλαβεῖν θελήσαντος ἀπεξήρανε δεξιάν· ἀκήκοας γὰρ οἶμαι πάντως τοῦτο γενόμενον." Ὡς οὖν πλήξαντος αὐτοῦ τὸν Μιχαίαν, μηδὲν συνέβη παθεῖν, Ἄχαβος θαῤῥήσας ἄγειν τὴν στρατιὰν πρόθυμος ἦν ἐπὶ τὸν Σύρον. Ἐνίκα γὰρ οἶμαι τὸ χρεὼν

καὶ πιθανωτέρους ἐποίει τοῦ ἀληθοῦς τοὺς ψευδο-
προφήτας, ἵνα λάβῃ τὴν ἀφορμὴν τοῦ τέλους. Σε-
δεκίας δὲ σιδήρεα ποιήσας κέρατα λέγει πρὸς Ἄχα-
βον, ὡς ‘θεὸν αὐτῷ σημαίνειν τούτοις πᾶσαν κατα-
στρέψαι Συρίαν.’ Μιχαίαν δὲ ‘μετ᾽ οὐ πολλὰς ἡμέ-
ρας εἰπόντα τὸν Σεδεκίαν ταμεῖον ἐκ ταμείου κρυβη-
σόμενον ἀμείψειν, ζητοῦντα φυγεῖν τῆς ψευδολογίας
τὴν δίκην,’ ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς ἀπαχθέντα φυλάτ-
τεσθαι πρὸς Ἀχάμωνα τὸν τῆς πόλεως ἄρχοντα, καὶ
χορηγεῖσθαι μηδὲν ἄρτου καὶ ὕδατος αὐτῷ πε- 469
ρισσότερον.

5. Καὶ Ἄχαβος μὲν καὶ Ἰωσάφατος ὁ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς ἀναλαβόντες τὰς δυνάμεις ἤλασαν εἰς Ἀραμαθὰν πόλιν τῆς Γαλααδίτιδος. Ὁ δὲ τῶν Σύρων βασιλεὺς ἀκούσας αὐτῶν τὴν στρατείαν ἀντεπήγαγεν αὐτοῖς τὴν αὐτοῦ στρατιὰν, καὶ οὐκ ἄπωθεν τῆς Ἀραμαθῆς στρατοπεδεύεται. Συνέθεντο δὲ ὅ τε Ἄχαβος καὶ Ἰωσάφατος, ἀποθέσθαι τὸν Ἄχαβον τὸ βασιλικὸν σχῆμα, τὸν δὲ Ἱεροσολύμων βασιλέα τὴν αὐτοῦ στολὴν ἔχοντα στῆναι ἐν τῇ παρατάξει, κατασοφιζόμενον τὰ ὑπὸ τοῦ Μιχαίου προειρημένα. Εὗρε δ᾽ αὐτὸν τὸ χρεὼν καὶ δίχα τοῦ σχήματος. Ὁ μὲν γὰρ Ἄδαδος ὁ τῶν Σύρων βασιλεὺς παρήγγειλε τῇ στρατιᾷ διὰ τῶν ἡγεμόνων, μηδένα τῶν ἄλλων ἀναιρεῖν, μόνον δὲ τὸν βασιλέα τῶν Ἰσραηλιτῶν. Οἱ δὲ Σύροι τῆς συμβολῆς γενομένης ἰδόντες τὸν Ἰωσάφατον ἑστῶτα πρὸ τῆς τάξεως, καὶ τοῦτον εἰκάσαντες εἶναι τὸν Ἄχαβον, ὥρμησαν ἐπ᾽ αὐτὸν, καὶ περικυκλωσάμενοι, ὡς ἐγγὺς ὄντες ἔγνωσαν οὐκ ὄντα τοῦτον, ἀνεχώρησαν ὀπίσω πάντες. Ἀρχομένης δὲ ἠοῦς ἄχρι δείλης ὀψίας μαχόμενοι καὶ νικῶντες ἀπέκτειναν οὐδένα κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως ἐντολὴν, ζητοῦντες τὸν Ἄχαβον ἀνελεῖν μόνον, καὶ εὑρεῖν οὐ δυνάμενοι. Παῖς δέ τις βασιλικὸς Ἀδάδου, Ἄμανος ὄνομα, τοξεύσας εἰς τοὺς πολεμίους, τιτρώσκει τὸν βασιλέα διὰ τοῦ θώρακος κατὰ τοῦ πνεύμονος. Ἄχα-

βος δὲ τὸ μὲν συμβεβηκὸς οὐκ ἔγνω ποιῆσαι τῷ στρατεύματι φανερὸν, μὴ τραπείησαν, τὸν δὲ ἡνίοχον ἐκέλευσεν ἐπιστρέψαντα τὸ ἅρμα ἐξαγαγεῖν τῆς μάχης· χαλεπῶς γὰρ βεβλῆσθαι καὶ καιρίως. Ὀδυνώμενος δὲ ἔστη ἐπὶ τοῦ ἅρματος ἄχρι δύναντος τοῦ ἡλίου, καὶ λιποθυμήσας ἀπέθανε.

6. Καὶ τὸ μὲν Σύρων στράτευμα, νυκτὸς ἤδη γενομένης, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν παρεμβολήν. Δηλώσαντος δὲ τοῦ στρατοκήρυκος ὅτι τέθνηκεν Ἄχαβος ἀνέζευξαν εἰς τὰ ἴδια, κομίσαντες δὲ τὸν Ἀχάβου νεκρὸν εἰς Σαμάρειαν, ἐκεῖ θάπτουσι. Καὶ τὸ ἅρμα ἀποπλύναντες ἐν τῇ Ἰζάρᾳ κρήνῃ, ἦν δὲ καθημαγμένον τῷ τοῦ βασιλέως φόνῳ, ἀληθῆ τὴν Ἠλία προφητείαν ἐπέγνωσαν, οἱ μὲν γὰρ κύνες ἀνελιχμήσαντο αὐτοῦ τὸ αἷμα, αἱ δὲ ἑταιριζόμεναι ἐν τῇ κρήνῃ τὸ λοιπὸν λουόμεναι τούτῳ διετέλουν. Ἀπέθανε δὲ ἐν Ῥαμαθῶνι, Μιχαία τοῦτο προειρηκότος. Συμβάντων οὖν Ἀχάβῳ τῶν ὑπὸ τῶν δύο προφητῶν εἰρημένων, μέγα δεῖ τὸ θεῖον ἡγεῖσθαι, καὶ τιμᾶν αὐτὸ πανταχοῦ καὶ σέβειν, καὶ τῆς ἀληθείας μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν καὶ βούλησιν πιθανώτερα δοκεῖν, ὑπολαμβάνειν δ᾽ ὅτι προφητείας καὶ τῆς διὰ τῶν τοιούτων προγνώσεως οὐδέν ἐστι συμφορώτερον, παρέχοντος οὕτω τοῦ θεοῦ τί δεῖ φυλάξασθαι. Λογίζεσθαί τε πάλιν ἐκ τῶν περὶ τὸν βασιλέα γεγενημένων στοχαζομένους προςῆκε
470 τὴν τοῦ χρεὼν ἰσχὺν, ὅτι μηδὲ προγινωσκόμενον αὐτὸ διαφυγεῖν ἐστιν, ἀλλ᾽ ὑπέρχεται τὰς ἀνθρωπίνας ψυχὰς ἐλπίσι κολακεῦον χρησταῖς, αἷς εἰς τὸ πόθεν αὐτῶν κρατήσει περιάγει. Φαίνεται οὖν καὶ Ἄχαβος ὑπὸ τούτου τὴν διάνοιαν ἀπατηθεὶς, ὥςτε ἀπιστῆσαι μὲν τοῖς προλέγουσιν τὴν ἧτταν, τοῖς δὲ τὰ πρὸς χάριν προφητεύσασι πεισθεὶς ἀποθανεῖν. Τοῦτον μὲν οὖν ὁ παῖς Ὀχοζίας διεδέξατο.

ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ρνζ΄.

Argumentum Lib. IX.

(1) Πάλιν περὶ Ἰωσαφάτου, ὡς κριτὰς κατέστησε, καὶ θεοῦ
αὐτῷ βοηθοῦντος τῶν πολεμίων ἐκράτησε. (2) Περὶ Ὀχο-
ζία βασιλέως Ἰσραηλιτῶν, καὶ πάλιν περὶ Ἠλία τοῦ προφή-
του. (3) Ὡς Ἰώραμος καὶ Ἰωσάφατος ἐπεστράτευσαν Μωα-
βίταις, περί τε θαυμάτων Ἐλισσαίου καὶ τελευτῆς Ἰωσαφά-
του. (4) Ἰώραμος Ἰωσαφάτου διάδοχος. Ὡς ὁ ὁμώνυμος
αὐτῷ Ἰώραμος τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς τοῖς Σύροις ἐπολέ-
μησε, καὶ οἷα θαυμαστὰ ἐποίησεν Ἐλισσαῖος ὁ προφήτης.
(5) Περὶ Ἰωράμου τοῦ Ἱεροσολύμων βασιλέως πονηρίας, ἥτ-
τας, καὶ τελευτῆς. (6) Ὡς Ἰηοῦς ἐχρίσθη εἰς βασιλέα καὶ
Ἰώραμον ἀνεῖλεν καὶ Ὀχοζίαν, οἷά τε ἀπ᾽ αὐτοῦ ἐπράττετο
εἰς κόλασιν τῶν ἀσεβῶν. (7) Ὡς Γοθολία τῶν Ἱεροσολυμι-
τῶν ἐβασίλευεν ἐπὶ ἔτη πέντε, καὶ ἀνελὼν αὐτὴν ὁ ἀρχιερεὺς
Ἰώδαος τὸν Ὀζοχία παῖδα Ἰώασον βασιλέα ἀπέδειξεν. (8)
Ἀζάηλος στρατεύει ἐπὶ τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ Ἱεροσολυμίτας.
Ἰηοῦς τελευτᾷ, καὶ τὴν Ἰσραηλιτῶν ἀρχὴν Ἰώαζος διαδέχε-
ται. Ἰώασος τῶν Ἱεροσολυμιτῶν βασιλεὺς πρῶτον τοῦ θεοῦ
θρησκείας ἐπιμελεῖται, ὕστερον ἀσεβεῖ, καὶ Ζαχαρίαν λίθοις
βληθῆναι κελεύει. Ἰωάσου ἀποθανόντος, τὴν βασιλείαν πα-
ραλαμβάνει Ἀμασίας. (9) Ὡς Ἀμασίας στρατευσάμενος ἐπὶ
Ἰδουμαίους καὶ Ἀμαληκίτας αὐτοὺς ἐνίκησεν, εἶτα πολεμῶν
πρὸς Ἰώασον ἡττᾶται, καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ ἀναιρεῖται, Ὀζία
τὴν ἀρχὴν διαδεχομένου. (10) Περὶ Ἱεροβοάμου τοῦ Ἰσ- 471
ραηλιτῶν βασιλέως καὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου, καὶ ὡς Ἱεροβοά-
μου τελευτήσαντος τὴν ἀρχὴν παρέλαβεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ζαχα-
ρίας. Ὡς Ὀζίας Ἱεροσολυμιτῶν βασιλεὺς τὰ πέριξ ἔθνη ἐχει-
ρώσατο, καὶ ὅσα συνέβη αὐτῷ ὁρμήσαντι ἐπιθυσιάζειν τῷ
θεῷ. (11) Ὡς Ζαχαρίας, Σέλλουμος, Μανάημος, Φακείας,
καὶ Φακέας τὴν Ἰσραηλιτῶν ἀρχὴν παρέλαβον, καὶ ὡς Φοῦλ-
λος καὶ Θεγλαφαλάσσαρ τοῖς Ἰσραηλίταις ἐπεστράτευσαν, καὶ
ὡς Ἰώθαμος Ὀζίου παῖς ἐβασίλευε τῆς Ἰούδα φυλῆς, καὶ οἷά
τε περὶ Ἀσσυρίων προεφήτευσεν Νάουμος. (12) Ὡς Ἰωθά-
μου τελευτήσαντος ἀντὶ αὐτοῦ ἐβασίλευσεν Ἀχάζης, ἐφ᾽ ὃν

ἐστράτευσεν Ἀράρης Σύρων βασιλεὺς, καὶ Φακέας ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ ὡς Θεγλαφαλασσάρης Ἀσσυρίων βασιλεὺς, σύμμαχος Ἀχάζῃ γενόμενος, Συρίαν ἐπόρθησεν, καὶ τοὺς Δαμασκηνοὺς ἀναστήσας εἰς Μηδίαν ἕτερα ἔθνη κατῴκισεν ἐν Δαμασκῷ. (13) Ὡς Φακέας ἀπέθανεν κατ᾽ ἐπιβουλὴν Ὠσήου, οὗ μετ᾽ οὐ πολὺ ἐκράτησε Σαλμανασσάρης, καὶ ὡς Ἐζεκίας ἀντ᾽ Ἀχάζου ἐβασίλευεν, οἷά τε εὐσεβὴς ὢν καὶ δίκαιος ἐποίησεν. (14) Ὡς Σαλμανασσάρης κατὰ κράτος αἱρεῖ τὴν Σαμάρειαν, καὶ ὡς τὰς δέκα φυλὰς εἰς Μηδίαν κατῳκίσας τὸ Κουθαίων ἔθνος εἰς τὴν ἐκείνων μετήγαγε χώραν.

---

472 *CAP. I.* 1. Ἰωσαφάτῳ δὲ τῷ βασιλεῖ παραγενομένῳ εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ τῆς συμμαχίας τῆς πρὸς Ἄχαβον τὸν Ἰσραηλιτῶν βασιλέα, ἣν Ἀδάδῳ τῷ Σύρων βασιλεῖ πολεμοῦντι παρασχὼν ἦν, ὡς προειρήκαμεν, Ἰηοῦς ὁ προφήτης συντυχὼν ᾐτιᾶτο τῆς πρὸς Ἄχαβον συμμαχίας ἄνθρωπον ἀσεβῆ καὶ πονηρόν, ‘τὸν γὰρ θεὸν ἀηδῶς μὲν ἐπὶ τούτῳ διατεθῆναι, ῥύσασθαι μέντοι καίπερ ἡμαρτηκότα διὰ τὴν ἰδίαν αὑτοῦ φύσιν οὖσαν ἀγαθὴν, ἔλεγεν, ἐκ τῶν πολεμίων.’ Καὶ τότε μὲν ἐπ᾽ εὐχαριστίας καὶ θυσίας ὁ βασιλεὺς τρέπεται τοῦ θεοῦ. Μετὰ ταῦτα δὲ τὴν χώραν ὥρμησε περιερχόμενος ἐν κύκλῳ πᾶσαν ὅσης αὐτὸς ἦρχε, τὸν λαὸν ἐκδιδάσκων, τά τε νόμιμα τὰ διὰ Μωϋσέως ὑπὸ τοῦ θεοῦ δοθέντα, καὶ τὴν εὐσέβειαν τὴν πρὸς αὐτόν. Καὶ δικαστὰς ἀποδείξας ἐν ἑκάστῃ πόλει τῶν βασιλευομένων ὑπ᾽ αὐτοῦ, παρεκελεύσατο μηδενὸς οὕτως ὡς τοῦ δικαίου προνοουμένους κρίνειν τοῖς ὄχλοις, μήτε δώρων, μήτε ἀξιώματος τῶν ἐν ὑπεροχῇ διὰ πλοῦτον ἢ διὰ γένος εἶναι δοκούντων, βραβεύειν δὲ ἅπασι τὸ ἴσον, ἐπισταμένους ὅτι καὶ τῶν κρύφα πραττομένων ἕκαστον ὁ θεὸς βλέπει. Ταῦτα διδάξας κατὰ πόλιν ἑκάστην τῶν δύο φυλῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, κατέστησε δὲ καὶ ἐν τούτοις κριτὰς ἐκ τῶν ἱερέων καὶ Λευϊτῶν καὶ τῶν τὰ πρῶτα τοῦ πλήθους φερομένων, παραινέσας ἐπιμελεῖς καὶ δικαίας ποιεῖσθαι πάσας τὰς κρίσεις. Ἂν δὲ

περὶ μειζόνων διαφορὰν ἔχοντες τῶν ὁμοφύλων τινὲς ἐκ τῶν ἄλλων πέμψωσι πρὸς αὐτοὺς πόλεων, τούτοις δεῖ μετὰ πλείονος σπουδῆς ἀποφαίνεσθαι δικαίως περὶ τῶν πραγμάτων· μάλιστα γὰρ τὰς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κρίσεις, ἐν ᾗ τόν τε εἶναι ναὸν τοῦ θεοῦ συμβέβηκε, καὶ δίαιταν ὁ βασιλεὺς ἔχει, προςήκει σπουδαίας εἶναι καὶ δικαιοτάτας. Ἄρχοντας δ᾽ αὐτῶν ἀποδεί- 473
κνυσιν Ἀμασίαν τὸν ἱερέα καὶ Ζαβαδίαν, ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς ἑκατέρους. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς τοῦτον τὸν τρόπον διέτασσε τὰ πράγματα.

2. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐστράτευον ἐπ᾽ αὐτὸν Μωαβῖται καὶ Ἀμμανῖται, συμπαραλαβόντες καὶ Ἀράβων μεγάλην μοῖραν, καὶ στρατοπεδεύονται πρὸς Ἐγγαδδὶ πόλιν, κειμένην πρὸς τῇ Ἀσφαλτίτιδι λίμνῃ, τριακοσίους ἀπέχουσαν σταδίους τῶν Ἱεροσολύμων. Γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῇ φοίνιξ ὁ κάλλιστος, καὶ ὀποβάλσαμον. Ἀκούσας δὲ Ἰωσάφατος ὅτι τὴν λίμνην διαβάντες οἱ πολέμιοι ἐμβεβλήκασιν ἤδη εἰς τὴν βασιλευομένην ὑπ᾽ αὐτοῦ χώραν, δείσας εἰς ἐκκλησίαν συνάγει τὸν δῆμον τῶν Ἱεροσολυμιτῶν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ στὰς κατὰ πρόςωπον τοῦ ναοῦ ηὔχετο, καὶ ἐπεκαλεῖτο τὸν θεὸν ʻπαρασχεῖν αὐτῷ δύναμιν καὶ ἰσχὺν, ὥστε τιμωρήσασθαι τοὺς ἐπιστρατεύσαντας· καὶ γὰρ τοῦτο δεηθῆναι τοὺς τὸ ἱερὸν κατασκευασαμένους αὐτοῦ, ὅπως ὑπερμάχηται τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τοὺς ἐπ᾽ αὐτὸ τολμήσαντας ἐλθεῖν ἀμύνηται, οἳ τὴν ὑπ᾽ αὐτοῦ δοθεῖσαν γῆν εἰς κατάσχεσιν ἀφελέσθαι πάρεισιν αὐτούς.᾽ Ταῦτ᾽ εὐχόμενος ἐδάκρυσε. Καὶ σύμπαν δὲ τὸ πλῆθος γυναιξὶν ἅμα καὶ τέκνοις ἱκέτευον. Ἰαζίηλος δέ τις προφήτης παρελθὼν εἰς μέσην τὴν ἐκκλησίαν ἀνεβόησε, τῷ τε πλήθει λέγων καὶ τῷ βασιλεῖ, ʻτὸν θεὸν ἐπακοῦσαι τῶν εὐχῶν, καὶ πολεμήσειν αὐτῶν τοῖς ἐχθροῖς ἐπαγγείλασθαι. Προςέταξε δὲ τῇ ἐπιούσῃ τὴν στρατιὰν ἐξελάσαντα τοῖς πολεμίοις ὑπαντᾶν· εὑρήσειν γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ τῆς μεταξὺ Ἱεροσολύμων καὶ Ἐγγάδδης ἀνα-

U

βάσεως, λεγομένης δ' ἐξοχῆς· καὶ μὴ συμβάλλειν μὲν αὐτοῖς, στάντας δὲ μόνον ὁρᾶν πῶς αὐτοῖς μάχεται τὸ θεῖον.' Τοῦ δὲ προφήτου ταῦτα εἰπόντος, ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ τὸ πλῆθος πεσόντες ἐπὶ πρόσωπον ηὐχαρίστουν τε τῷ θεῷ καὶ προςεκύνουν, οἱ δὲ Λευῖται τοῖς ὀργάνοις διετέλουν ὑμνοῦντες.

3. Ἅμα δὲ ἡμέρᾳ προελθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν ἔρημον τὴν ὑποκάτω Θεκώας πόλεως, ἔλεγε πρὸς τὸ πλῆθος, ὡς 'δεῖ πιστεύειν τοῖς ὑπὸ τοῦ προφήτου εἰρημένοις, καὶ μὴ παρατάσσεσθαι μὲν αὐτοὺς εἰς μάχην· προστησαμένους δὲ τοὺς ἱερεῖς μετὰ τῶν σαλπίγγων, καὶ Λευΐτας μετὰ τῶν ὑμνούντων, εὐχαρι-
474 στεῖν ὡς ἤδη ῥυσαμένῳ τὴν χώραν ἡμῶν παρὰ τῶν πολεμίων.' Ἤρεσε δὲ ἡ τοῦ βασιλέως γνώμη, καὶ ἅπερ συνεβούλευσε ταῦτ' ἔπραττον. Ὁ δὲ θεὸς εἰς φόβον ἐνέβαλε καὶ ταραχὴν τοὺς Ἀμμανίτας, οἱ δὲ δόξαντες ἀλλήλους πολεμίους ἀπέκτεινον, ὡς ἐκ τῆς τοσαύτης στρατιᾶς ἀνασωθῆναι μηδένα. Ἰωσάφατος δ' ἀποβλέψας εἰς τὴν φάραγγα, ἐν ᾗ συνέβαινεν ἐστρατοπεδευκέναι τοὺς πολεμίους, καὶ πλήρη νεκρῶν ἰδὼν, ἥσθη μὲν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς τοῦ θεοῦ βοηθείας, ὅτι μηδὲ πονήσασιν αὐτοῖς αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ τὴν νίκην ἔδωκεν· ἐπέτρεψέ τε τῇ στρατιᾷ διαρπάσαι τὴν παρεμβολὴν τῶν ἐχθρῶν, καὶ σκυλεῦσαι τοὺς νεκρούς. Καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας σκυλεύοντες ἔκαμνον, τοσοῦτον ἦν τὸ τῶν ἀνῃρημένων πλῆθος, τῇ τετάρτῃ δὲ συναθροισθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἴς τινα κοῖλον καὶ φαραγγώδη τόπον, τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν καὶ τὴν συμμαχίαν ηὐλόγησεν, ἀφ' οὗ καὶ προςηγορίαν ἔσχεν ὁ τόπος Κοιλὰς εὐλογίας.

4. Ἐκεῖθεν δ' ἀναγαγὼν τὴν στρατιὰν ὁ βασιλεὺς εἰς Ἱεροσόλυμα τρέπεται πρὸς εὐωχίας καὶ θυσίας ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Μετὰ μέντοι γε τὴν τῶν πολεμίων αὐτοῦ διαφθορὰν, ἀκουσθεῖσαν τοῖς ἀλλοφύλοις ἔθνεσι, πάντες οὗτοι κατεπλάγησαν αὐτὸν, ὡς φανερῶς αὐτῷ τοῦ θεοῦ τὸ λοιπὸν συμμαχοῦντος.

Καὶ Ἰωσάφατος μὲν ἔκ τοτε μετὰ λαμπρᾶς δόξης ἐπί τε δικαιοσύνῃ καὶ τῇ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ διῆγεν. Ἦν δὲ φίλος καὶ τῷ τοῦ Ἀχάβου παιδὶ, βασιλεύοντι τῶν Ἰσραηλιτῶν, πρὸς ὃν κοινωνήσας ἐπὶ κατασκευῇ νηῶν, εἴς τε Πόντον πλεουσῶν καὶ τὰ ἐπὶ Θρᾴκης ἐμπόρια, διήμαρτε τοῦ κτήματος, ὑπὸ γὰρ μεγέθους ἀπώλετο τὰ σκάφη. Καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔτι περὶ ναῦς ἐφιλοτιμήσατο. Τὰ μὲν οὖν περὶ τὸν Ἱεροσολύμων βασιλέα Ἰωσάφατον οὕτως εἶχεν.

CAP. II. 1. Ὁ δὲ Ἀχάβου παῖς Ὀχοζίας ἐβασίλευε Ἰσραηλιτῶν, ἐν Σαμαρείᾳ ποιούμενος τὴν δίαιταν, πονηρὸς ὢν καὶ πάντα ὅμοιος τοῖς γονεῦσιν ἀμφοτέροις, καὶ Ἱεροβοάμῳ, τῷ πρώτῳ παρανομήσαντι, καὶ τὸν λαὸν ἀπατᾶν ἀρξαμένῳ. Τὴν δὲ βασιλείαν ἔτος ἤδη δεύτερον ἔχοντος, ὁ τῶν Μωαβιτῶν ἀφίσταται βασιλεὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς φόρους, οὓς ἔμπροσθεν ἐτέλει τῷ πατρὶ αὐτοῦ Ἀχάβῳ, χορηγῶν ἐπαύσατο. Συνέβη δὲ τὸν Ὀχοζίαν καταβαίνοντα ἀπὸ τοῦ στέγους τῆς οἰκίας κατενεχθῆναι, καὶ νοσήσαντα πέμψαι πρὸς τὴν Ἀκκαρὼν θεὸν Μυῖαν, τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ θεῷ, πυνθάνεσθαι περὶ τῆς σωτηρίας. Φανεὶς δὲ ὁ τῶν Ἑβραίων θεὸς Ἠλίᾳ τῷ προφήτῃ προςέταξεν αὐτῷ, τοῖς πεμφθεῖσιν ἀγγέλοις ὑπαντήσοντα πυνθάνεσθαι αὐτῶν, ‘εἰ θεὸν ὁ Ἰσραηλιτῶν λαὸς ἴδιον οὐκ ἔχει, ὅτι ἔπεμπε πρὸς τὸν ἀλλότριον ὁ βασιλεὺς αὐτῶν περὶ τῆς σωτηρίας ἐρησομένους, κελεῦσαί τε αὐτοὺς ὑποστρέψαι καὶ φράσαι τῷ βασιλεῖ, 475
ὅτι μὴ διαφεύξεται τὴν νόσον.’ Τοῦ δὲ Ἠλία ποιήσαντος ἃ προςέταξεν ὁ θεὸς, ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι τὰ παρ᾽ αὐτοῦ παραχρῆμα ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν βασιλέα. Θαυμάζοντος δὲ τὸ τάχος τῆς ἐπανόδου, καὶ τὴν αἰτίαν ἐπερωτήσαντος, ἔφασαν ‘ἀπαντῆσαί τινα αὐτοῖς ἄνθρωπον, καὶ κωλῦσαι μὲν προσωτέρω χωρεῖν, ἀναστρέψαντας δέ σοι λέγειν ἐξ ἐντολῆς τοῦ Ἰσραηλιτῶν θεοῦ, ὅτι κάκιον ἕξει ἡ νόσος.’ Τοῦ δὲ

βασιλέως σημαίνειν αὐτῷ τὸν ταῦτα εἰρηκότα κελεύσαντος, ἄνθρωπον ἔλεγον δασὺν καὶ ζώνην περιειλημμένον δερματίνην. Συνεὶς δ' ἐκ τούτων Ἠλίαν εἶναι τὸν σημαινόμενον ὑπὸ τῶν ἀγγέλων, πέμψας ἐπ' αὐτὸν ταξίαρχον καὶ πεντήκοντα ὁπλίτας, ἀχθῆναι πρὸς αὐτὸν ἐκέλευσεν. Εὑρὼν δὲ Ἠλίαν ὁ πεμφθεὶς ταξίαρχος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους καθεζόμενον, καταβάντα 'ἥκειν ἐκέλευε πρὸς τὸν βασιλέα, κελεύειν γὰρ τοῦτ' ἐκεῖνον. Εἰ δὲ μὴ θελήσειεν, ἄκοντα βιάσασθαι.' Ὁ δ' εἰπὼν πρὸς αὐτὸν, 'ἐπὶ πεῖρα τοῦ προφήτης ἀληθὴς ὑπάρχειν, εὔξασθαι, πῦρ ἀπ' οὐρανοῦ πεσὸν ἀπολέσαι τούς τε στρατιώτας καὶ αὐτὸν,' εὔχεται, καὶ πρηστὴρ κατενεχθεὶς διαφθείρει τόν τε ταξίαρχον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. Τῆς δ' ἀπωλείας τῆς τούτων δηλωθείσης τῷ βασιλεῖ, παροξυνθεὶς ἄλλον πέμπει ταξίαρχον ἐπὶ τὸν Ἠλίαν σὺν ὁπλίταις τοσούτοις, ὅσοις καὶ τὸν πρότερον συναπέστειλεν. Ἀπειλήσαντος δὲ καὶ τούτου τῷ προφήτῃ βίᾳ λαβὼν ἄξειν αὐτὸν εἰ μὴ κατέλθοι βουλόμενος, εὐξαμένου κατ' αὐτοῦ, πῦρ διεχρήσατο καθὼς καὶ τὸν ἄλλον ταξίαρχον. Πυνθανόμενος δὲ καὶ τὰ περὶ τοῦτον ὁ βασιλεὺς, τρίτον ἐξέπεμψεν. Ὁ δὲ φρόνιμος ὢν καὶ λίαν ἐπιεικὴς τὸ ἦθος ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τόπον, οὗ συνέβαινεν εἶναι Ἠλίαν, φιλοφρόνως προσεῖπεν αὐτὸν, γινώσκειν δὲ ἔλεγεν, ὅτι 'μὴ βουλόμενος βασιλέως διακονῶν προστάγματι παρείη πρὸς αὐτὸν, καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ πεμφθέντες, οὐχ ἑκόντες, ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἦλθον· ἐλεῆσαι τοιγαροῦν αὐτὸν ἠξίου τούς τε σὺν αὐτῷ παρόντας ὁπλίτας, καὶ καταβάντα ἕπεσθαι πρὸς τὸν βασιλέα.' Ἀποδεξάμενος δὲ τὴν δεξιότητα τῶν λόγων καὶ τὸ ἀστεῖον τοῦ ἤθους Ἠλίας, καταβὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Παραγενόμενος δὲ πρὸς τὸν βασιλέα, προεφήτευσεν αὐτῷ καὶ τὸν θεὸν ἐδήλου λέγειν, 'ἐπειδὴ κατέγνως αὐτοῦ μὲν ὡς οὐκ ὄντος θεοῦ, καὶ περὶ τῆς νόσου οὐδὲν ἀληθὲς προειπεῖν δυναμένου, πρὸς δὲ τὸν Ἀκκαρω-

νιτῶν ἔπεμπες, παρ᾽ αὐτοῦ πυνθανόμενος ποδαπὸν ἔσται σοι τὸ τέλος τῆς νόσου, γίνωσκε ὅτι τεθνήξῃ.᾽

2. Καὶ ὁ μὲν ὀλίγου σφόδρα χρόνου διελθόντος, καθὼς προεῖπεν Ἡλίας, ἀπέθανε. Διαδέχεται δ᾽ αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ὁ ἀδελφὸς Ἰώραμος· ἄπαις γὰρ κατέστρεψε τὸν βίον. Ὁ δὲ Ἰώραμος οὗτος τῷ πατρὶ τὴν πονηρίαν Ἀχάβῳ παραπλήσιος γενόμενος ἐβασίλευσεν ἔτη δώδεκα, πάσῃ πονηρίᾳ χρησάμενος καὶ ἀσεβείᾳ πρὸς τὸν θεόν· παρεὶς γὰρ τοῦτον θρησκεύειν, τοὺς ξενικοὺς ἐσέβετο. Ἦν δὲ τὰ ἄλλα δραστήριος. Κατ᾽ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν Ἡλίας ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσθη, καὶ οὐδεὶς ἔγνω μέχρις τῆς σήμερον αὐτοῦ τὴν τελευτήν. Μαθητὴν δ᾽ Ἐλισσαῖον κατέλιπεν, ὡς καὶ πρότερον ἐδηλώσαμεν. Περὶ μέντοι γε Ἡλία καὶ Ἐνώχου, τοῦ γεγονότος πρὸ τῆς ἐνομβρίας, ἐν ταῖς 476
ἱεραῖς ἀναγέγραπται βίβλοις ὅτι γεγόνασιν ἀφανεῖς, θάνατον δ᾽ αὐτῶν οὐδεὶς οἶδεν.

CAP. III. 1. Ὑπολαβὼν δὲ τὴν βασιλείαν Ἰώραμος ἐπὶ τὸν Μωαβιτῶν ἔγνω στρατεύειν βασιλέα Μισᾶν ὄνομα, τοῦ γὰρ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καθὼς προείπομεν, ἔτυχεν ἀποστὰς, φόρους τελῶν Ἀχάβῳ τῷ πατρὶ αὐτοῦ μυριάδας εἴκοσι προβάτων σὺν τοῖς πόκοις. Συναθροίσας οὖν τὴν οἰκείαν δύναμιν ἔπεμψε καὶ πρὸς Ἰωσάφατον παρακαλῶν αὐτὸν, ἐπεὶ φίλος ἀπ᾽ ἀρχῆς ὑπῆρχεν αὐτοῦ τῷ πατρὶ, συμμαχῆσαι πόλεμον ἐπὶ τοὺς Μωαβίτας ἐκφέρειν μέλλοντι, ἀποστάντας αὐτοῦ τῆς βασιλείας. Ὁ δ᾽ οὐ μόνον αὐτὸς βοηθήσειν ὑπέσχετο, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἰδουμαίων βασιλέα συναναγκάζειν, ὄντα ὑφ᾽ ἑαυτὸν, στρατεύεσθαι. Ἰώραμος δὲ, τοιούτων αὐτῷ τῶν παρὰ Ἰωσαφάτου περὶ τῆς συμμαχίας κομισθέντων, ἀναλαβὼν τὴν αὐτοῦ στρατιὰν ἧκεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ξενισθεὶς λαμπρῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, δόξαν αὐτοῖς διὰ τῆς ἐρήμου τῆς Ἰδουμαίας ποιήσασθαι τὴν ὁδοιπορίαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, οὐ γὰρ προσδο-

κήσειν αὐτοὺς ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἔφοδον, ὥρ-
μησαν οἱ τρεῖς βασιλεῖς ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων, ὅ τε
τούτων αὐτῶν καὶ ὁ τῆς Σαμαρείας καὶ ὁ τῆς Ἰδου-
μαίας. Καὶ κυκλώσαντες ἑπτὰ ἡμερῶν ὁδὸν εἰς ἀπο-
ρίαν ὕδατος τοῖς τε κτήνεσι καὶ τῇ στρατιᾷ περιέ-
στησαν, πλανηθέντων τὰς ὁδοὺς αὐτοῖς τῶν ἡγουμέ-
νων, ὡς ἀγωνιᾶν μὲν ἅπαντας, μάλιστα δὲ τὸν Ἰώ-
ραμον, καὶ ὑπὸ λύπης ἐκβοῆσαι πρὸς τὸν θεόν, ʻτί
κακὸν αἰτιασάμενος ἀγάγοι τοὺς τρεῖς βασιλέας ἀμα-
χητὶ παραδώσων αὐτοὺς τῷ Μωαβιτῶν βασιλεῖ;ʼ
Παρεθάρσυνε δὲ αὐτὸν Ἰωσαφάτης δίκαιος ὤν, καὶ
πέμψαντα εἰς τὸ στρατόπεδον ἐκέλευσε ʻγνῶναι, εἴ τις
αὐτοῖς τοῦ θεοῦ προφήτης συνελήλυθεν, ἵνα δι᾿ αὐ-
τοῦ μάθωμεν παρὰ τοῦ θεοῦ, τί ποιητέον ἡμῖν ἐστιν.ʼ
Οἰκέτου δέ τινος τῶν Ἰωράμου φήσαντος ἰδεῖν αὐ-
τόθι τὸν Ἡλία μαθητὴν Ἐλισσαῖον, Σαφάτου παῖδα,
πρὸς αὐτὸν ἀπίασιν οἱ τρεῖς βασιλεῖς, Ἰωσαφάτου
παραινέσαντος. Ἐλθόντες δ᾿ ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ
προφήτου, ἔτυχε δ᾿ ἔξω τῆς παρεμβολῆς κατεσκηνω-
κὼς, ἐπηρώτων τὸ μέλλον ἐπὶ τῆς στρατιᾶς, μάλιστα
δὲ Ἰώραμος. Τοῦ δὲ ʻμὴ διενοχλεῖν αὐτῷ φράσαν-
τος, ἀλλὰ πρὸς τοὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τῆς μη-
τρὸς βαδίζειν προφήτας, εἶναι γὰρ ἐκείνους ἀληθεῖς,ʼ
ἐδεῖτο προφητεύειν καὶ σώζειν αὐτούς. Ὁ δ᾿ ὀμόσας
τὸν θεὸν οὐκ ἂν ἀποκριθῆναι αὐτῷ, εἰ μὴ δι᾿ Ἰω-
σάφατον ὅσιον ὄντα καὶ δίκαιον, ἀχθέντος ἀνθρώ-
που τινὸς ψάλλειν εἰδότος, — ἐπεζήτησε γὰρ αὐτὸς
— πρὸς τὸν ψάλλοντα ἔνθεος γενόμενος προσέταξε
τοῖς βασιλεῦσιν "Ἐν τῷ χειμάῤῥῳ πολλοὺς ὀρύξαι
βόθρους. Οὔ τε γὰρ νέφους οὔτε πνεύματος γενο-
μένου, οὔτε ὑετοῦ καταῤῥαγέντος, ὄψεσθε πλήρη τὸν
ποταμὸν ὕδατος, ὡς ἂν καὶ τὸν στρατὸν καὶ τὰ ὑπο-
ζύγια διασωθῆναι ὑμῖν ἀπὸ τοῦ ποτοῦ. Ἔσται δὲ
ὑμῖν οὐ τοῦτο μόνον παρὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ κρα-
477 τήσετε τῶν ἐχθρῶν, καὶ καλλίστας καὶ ὀχυρωτά-
τας πόλεις λήψεσθε τῶν Μωαβιτῶν, καὶ δένδρα μὲν

αὐτῶν ἥμερα κόψετε, τὴν δὲ χώραν δῃώσετε, πηγὰς δὲ καὶ ποταμοὺς ἐμφράξετε."

2. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ προφήτου, τῇ ἐπιούσῃ πρὶν ἥλιον ἀνασχεῖν ὁ χείμαῤῥος πολὺς ἐῤῥύη, σφοδρῶς γὰρ ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν ὁδοῦ ἐν τῇ Ἰδουμαίᾳ τὸν θεὸν ὗσαι συνέπεσεν, ὥστε εὑρεῖν τὴν στρατιὰν καὶ τὰ ὑποζύγια ποτὸν ἄφθονον. Ὡς δ' ἤκουσαν οἱ Μωαβῖται τοὺς τρεῖς βασιλέας ἐπ' αὐτοὺς βαδίζοντας, καὶ διὰ τῆς ἐρήμου ποιουμένους τὴν ἔφοδον, ὁ βασιλεὺς αὐτῶν εὐθὺς συλλέξας στρατιὰν ἐκέλευσεν ἐπὶ τῶν ὀρῶν βάλλεσθαι τὸ στρατόπεδον, ἵνα αὐτοὺς μὴ λάθωσιν εἰς τὴν χώραν ἐμβαλόντες οἱ πολέμιοι. Θεασάμενοι δὲ ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου τὸ ἐν τῷ χειμάῤῥῳ ὕδωρ, καὶ γὰρ οὐ μακρὰν ἦν τῆς Μωαβίτιδος, αἵματι τὴν χροὰν ὅμοιον, τότε γὰρ μάλιστα πρὸς τὴν αὐγὴν τὸ ὕδωρ ἐρυθραίνεται, ψευδῆ δόξαν περὶ τῶν πολεμίων ἐλάμβανον, ὡς ἀπεκτονηκότων ἑαυτοὺς διὰ δίψος, καὶ τοῦ ποταμοῦ αἷμα αὐτοῖς ῥέοντος. Τοῦτο τοίνυν οὕτως ἔχειν ὑπολαβόντες ἠξίωσαν αὐτοὺς ἐπὶ διαρπαγὴν τῶν πολεμίων ἐκπέμψαι τὸν βασιλέα. Καὶ πάντες ἐφορμήσαντες ὡς ἐπὶ ἑτοίμην ὠφέλειαν ἦλθον εἰς τὸ τῶν ἐχθρῶν στρατόπεδον ὡς ἀπολωλότων. Καὶ διαψεύδεται μὲν αὐτοὺς ἡ ἐλπὶς αὕτη. Περιστάντων δὲ τῶν πολεμίων, οἱ μὲν αὐτῶν κατεκόπησαν οἱ δὲ διεσπάρησαν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν φεύγοντες. Ἐμβαλόντες δὲ εἰς τὴν τῶν Μωαβιτῶν οἱ βασιλεῖς τάς τε πόλεις κατεστρέψαντο τὰς ἐν αὐτῇ, καὶ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν διήρπασαν, καὶ ἠφάνισαν πληροῦντες τῶν ἐκ τῶν χειμάῤῥων λίθων, καὶ τὰ κάλλιστα τῶν δένδρων ἐξέκοψαν, καὶ τὰς πηγὰς ἐνέφραξαν τῶν ὑδάτων, καὶ τὰ τείχη καθεῖλον ἕως ἐδάφους. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν Μωαβιτῶν συνδιωκόμενος τῇ πολιορκίᾳ, καὶ τὴν πόλιν ὁρῶν κινδυνεύουσαν ἀναιρεθῆναι κατὰ κράτος ὥρμησε μεθ' ἑπτακοσίων ἐξελθὼν, διὰ τοῦ τῶν πολεμίων ἐξιππάσασθαι στρατοπέδου, καθ' ὃ μέρος αὐτοὺς ἐνόμιζε

τὰς φυλακὰς ἀνεῖσθαι. Καὶ πειραθεὶς οὐκ ἠδυνήθη φυγεῖν, ἐπιτυγχάνει γὰρ ἐπιμελῶς φρουρουμένῳ τῷ τόπῳ. Ὑποστρέψας δ᾽ εἰς τὴν πόλιν ἔργον ἀπογνώσεως καὶ δεινῆς ἀνάγκης διεπράξατο. Τὸν υἱὸν τὸν πρεσβύτερον, ὃς μετ᾽ αὐτὸν βασιλεύειν ἔμελλεν, ἀναγαγὼν ἐπὶ τὸ τεῖχος, ὥςτε πᾶσι φανερὸν γενέσθαι τοῖς πολεμίοις, ἱερούργησεν εἰς ὁλοκαύτωσιν τῷ θεῷ. Θεασάμενοι δ᾽ αὐτὸν οἱ βασιλεῖς κατῴκτειραν τῆς ἀνάγκης, καὶ παθόντες ἀνθρώπινόν τι καὶ ἐλεεινὸν διέλυσαν τὴν πολιορκίαν, καὶ ἕκαστος εἰς τὴν οἰκίαν ἀνέστρεψεν. Ἰωσάφατος δὲ παραγενόμενος εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ μετ᾽ εἰρήνης διαγαγὼν, ὀλίγον ἐπιβιώσας χρόνον μετὰ τὴν στρατείαν ἐκείνην ἀπέθανε, ζήσας μὲν ἀριθμὸν ἐτῶν ἑξήκοντα, βασιλεύσας δ᾽ ἐξ αὐτῶν πέντε καὶ εἴκοσι. Ταφῆς δ᾽ ἔτυχε μεγαλοπρεποῦς ἐν Ἱεροσολύμοις· καὶ γὰρ ἦν μιμητὴς τῶν Δαυΐδου ἔργων.

478 *CAP. IV.* 1. Κατέλιπε δὲ καὶ παῖδας ἱκανοὺς, διάδοχον δ᾽ ἀπέδειξε τὸν πρεσβύτερον Ἰώραμον· τὸ αὐτὸ γὰρ εἶχεν ὄνομα τῷ τῆς μητρὸς μὲν ἀδελφῷ, βασιλεύοντι δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν, Ἀχάβου παιδί. Παραγενόμενος δὲ ἐκ Μωαβίτιδος ὁ Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς εἰς Σαμάρειαν εἶχε σὺν αὐτῷ Ἐλισσαῖον τὸν προφήτην, οὗ τὰς πράξεις βούλομαι διελθεῖν· λαμπραὶ γάρ εἰσι καὶ ἱστορίας ἄξιαι, καθὼς ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἐπεγνώκαμεν.

2. Προςελθοῦσαν γὰρ αὐτῷ φασὶ τὴν Ὠβεδίου, τοῦ Ἀχάβου οἰκονόμου γυναῖκα, εἰπεῖν, ὡς 'οὐκ ἀγνοεῖ πῶς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς τοὺς προφήτας περιέσωσεν ὑπὸ τῆς Ἀχάβου γυναικὸς Ἰεζαβέλης ἀναιρουμένους· ἑκατὸν γὰρ ἔλεγεν ἀπ᾽ αὐτοῦ δανεισαμένου τραφῆναι κεκρυμμένους. Καὶ μετὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς τελευτὴν ἄγεσθαι νῦν ὑπὸ τῶν δανειστῶν αὐτήν τε καὶ τέκνα πρὸς δουλείαν, παρεκάλει τε διὰ ταύτην τὴν ἐργασίαν τοῦ ἀνδρὸς ἐλεῆσαί τε καὶ παρασχεῖν τινα βοή-

θειαν.' Πυθομένῳ δ' αὐτῷ τί ἔχοι ἐπὶ τῆς οἰκίας, 'ἄλλο μὲν οὐδὲν ἔφη, ἔλαιον δὲ βραχὺ λίαν ἐν κεραμίῳ. Ὁ δὲ προφήτης ἀπελθοῦσαν ἐκέλευσεν ἀγγεῖα χρήσασθαι πολλὰ παρὰ τῶν γειτόνων κενὰ, καὶ τὰς θύρας ἀποκλείσασαν τοῦ δωματίου μετασχεῖν εἰς ἅπαντα τὸ ἔλαιον, τὸν γὰρ θεὸν πληρώσειν ταῦτα. Τῆς δὲ γυναικὸς τὰ κελευσθέντα ποιησάσης, καὶ τοῖς τέκνοις προσφέρειν ἕκαστον τῶν ἀγγείων προσταττούσης, ἐπεὶ πάντα ἐπληρώθη, καὶ οὐδὲν ἦν κενὸν, ἐλθοῦσα πρὸς τὸν προφήτην πάντα ἀπήγγειλεν. Ὁ δὲ συμβουλεύει τὸ ἔλαιον ἀπελθοῦσαν ἀποδόσθαι, καὶ τοῖς δανεισταῖς ἀποδοῦναι τὰ ὀφειλόμενα· γενήσεσθαι δέ τι καὶ περισσότερον ἐκ τῆς τιμῆς τοῦ ἐλαίου, ᾧ πρὸς διατροφὴν τὴν τῶν τέκνων καταχρήσεται. Καὶ Ἐλισσαῖος μὲν οὕτως ἀπήλλαξε τῶν χρεῶν τὴν γυναῖκα, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν δανειστῶν ὕβρεως ἠλευθέρωσεν. * * * * *

3. Ἐλισσαῖος δὲ ταχέως πρὸς Ἰώραμον ἐξαπέστειλε, φυλάττεσθαι τὸν τόπον ἐκεῖνον αὐτῷ παραινῶν, 'εἶναι γὰρ ἐν αὐτῷ Σύρους τινὰς τοὺς ἐκεῖ λοχῶντας αὐτὸν ἀναιρεῖν.' Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς οὐκ ἐπὶ τὴν θήραν ἐξώρμησε τῷ προφήτῃ πειθόμενος, Ἄδαδος δὲ, τῆς ἐπιβουλῆς διαμαρτὼν, ὡς τῶν ἰδίων αὐτοῦ καταμηνυσάντων τὴν ἐνέδραν πρὸς Ἰώραμον, 479 ὠργίζετό τε καὶ μεταπεμψάμενος αὐτοὺς 'προδότας ἔλεγε τῶν ἀποῤῥήτων αὐτοῦ, καὶ θάνατον ἠπείλει, φανερᾶς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἣν μόνοις ἐκείνοις ἐπίστευσε, τῷ πολεμίῳ γεγενημένης.' Φήσαντος δέ τινος τῶν παρόντων, 'μὴ ψευδοδοξεῖν αὐτὸν, μηδ' ὑπονοεῖν αὐτῶν ὡς πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ κατειρηκότων τὴν ἔκπεμψιν τῶν ἀναιρησόντων αὐτὸν, ἀλλὰ γινώσκειν ὅτι Ἐλισσαῖός ἐστιν ὁ προφήτης, ὁ πάντα μηνύων αὐτῷ καὶ φανερὰ ποιῶν τὰ ὑπ' αὐτοῦ βεβουλευμένα,' προσέταξε πέμψασι μαθεῖν ἐν τίνι πόλει τυγχάνει διατρίβων Ἐλισσαῖος. Οἱ δὲ πεμφθέντες ἧκον ἀγγέλλοντες αὐτὸν ἐν Δωθαῒμ ὑπάρχοντα. Πέμ-

πει τοιγαροῦν Ἄδαδος ἐπὶ τὴν πόλιν δύναμιν πολλὴν ἵππων καὶ ἁρμάτων, ὅπως Ἐλισσαῖον λάβωσιν. Οἱ δὲ νυκτὸς πᾶσαν κύκλῳ τὴν πόλιν περιλαβόντες εἶχον ἐν φρουρᾷ. Ἅμα δὲ ἕω τοῦτο μαθὼν ὁ τοῦ προφήτου διάκονος, καὶ ὅτι ζητοῦσιν οἱ πολέμιοι λαβεῖν Ἐλισσαῖον, ἐδήλωσεν αὐτῷ μετὰ βοῆς καὶ ταραχῆς δραμὼν πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ τὸν θεράποντα μὴ δεδιέναι παρεθάρσυνε, καὶ τῷ θεῷ συμμάχῳ καταφρονῶν ἀδεὴς ἦν· παρεκάλει τε, τῷ διακόνῳ, πρὸς τὸ λαβεῖν αὐτὸν εὔελπι θάρσος, ἐμφανίσαι τὴν αὐτοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ὡς δυνατόν. Ὁ δὲ θεὸς ἐπήκοος τῶν εὐχῶν τοῦ προφήτου γενόμενος πλῆθος ἁρμάτων καὶ ἵππων τῷ θεράποντι περὶ Ἐλισσαῖον κεκυκλωμένον θεάσασθαι παρέσχεν, ὡς αὐτὸν ἀφιέναι μὲν τὸ δέος, ἀναθαρσῆσαι δὲ πρὸς τὴν ὄψιν τῆς νομιζομένης συμμαχίας. Ἐλισσαῖος δὲ μετὰ ταῦτα καὶ τὰς τῶν πολεμίων ὄψεις ἀμαυρῶσαι τὸν θεὸν παρεκάλει, ἀχλὺν αὐταῖς ἐπιβαλόντα ἀφ᾽ ἧς ἀγνοήσειν αὐτὸν ἔμελλον. Γενομένου δὲ καὶ τούτου, παρελθὼν εἰς μέσους τοὺς ἐχθροὺς ἐπηρώτησε τίνα ἐπιζητοῦντες ἦλθον. Τῶν δὲ τὸν προφήτην Ἐλισσαῖον εἰπόντων, 'παραδώσειν ὑπέσχετο, εἰ πρὸς τὴν πόλιν, ἐν ᾗ τυγχάνει ὤν, ἀκολουθήσειαν αὐτῷ.' Καὶ οἱ μὲν ἡγουμένῳ τῷ προφήτῃ, τὰς ὄψεις ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τὴν διάνοιαν ἐπεσκοτισμένοι, σπουδάζοντες εἵποντο. Ἀγαγὼν δ᾽ αὐτοὺς Ἐλισσαῖος εἰς Σαμάρειαν, Ἰωράμῳ μὲν τῷ βασιλεῖ προσέταξε κλεῖσαι τὰς θύρας, καὶ περιστῆσαι τοῖς Σύροις τὴν αὐτοῦ δύναμιν· τῷ θεῷ δὲ ηὔξατο καθᾶραι τὰς ὄψεις τῶν πολεμίων, καὶ τὴν ἀχλὺν αὐτῶν ἀνελεῖν. Οἱ δ᾽ ἐκ τῆς ἀμαυρώσεως ἐκείνης ἀφεθέντες, ἑώρων αὐτοὺς ἐν μέσοις τοῖς ἐχθροῖς ὑπάρχοντας. Ἐν ἐκπλήξει δὲ δεινῇ καὶ ἀμηχανίᾳ τῶν Σύρων, οἷον εἰκὸς, ἐφ᾽ οὕτως θείῳ καὶ παραδόξῳ πράγματι κειμένων, καὶ τοῦ βασιλέως Ἰωράμου πυθομένου τὸν προφήτην, εἰ κελεύσειεν αὐτοὺς κατακοντισθῆναι, τοῦτο μὲν ἐκώλυσε ποιεῖν Ἐ-

λισσαῖος, ‘τοὺς γὰρ νόμῳ ληφθέντας πολέμου ἀποκτείνειν ἔλεγεν εἶναι δίκαιον, τούτους δὲ μηδὲν κακὸν ἐργάσασθαι τὴν ἐκείνου χώραν, θείᾳ δὲ δυνάμει πρὸς αὐτοὺς οὐκ εἰδότας ἐλθεῖν. Συνεβούλευέ τε ξενίων αὐτοῖς μεταδόντα καὶ τραπέζης ἀπολύειν ἀβλαβεῖς.’ Ἰώραμος μὲν οὖν τῷ προφήτῃ πειθόμενος, ἑστιάσας λαμπρῶς καὶ πάνυ φιλοτίμως τοὺς Σύρους, ἀπέλυσε πρὸς Ἄδαδον τὸν αὐτῶν βασιλέα.

4. Τῶν δ' ἀφικομένων καὶ δηλωσάντων αὐτῷ τὰ συμβεβηκότα, θαυμάσας Ἄδαδος τὸ παράδοξον καὶ τὴν τοῦ θεοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπιφάνειαν καὶ δύναμιν, καὶ τὸν προφήτην ᾧ τὸ θεῖον οὕτως ἐναργῶς 480
παρῆν, κρύφα μὲν οὐκέτι διέγνω τῷ Ἰσραηλιτῶν ἐπιχειρεῖν βασιλεῖ, τὸν Ἐλισσαῖον δεδοικὼς, φανερῶς δὲ πολεμεῖν ἔκρινε, τῷ πλήθει τῆς στρατιᾶς καὶ τῇ δυνάμει νομίζων περιέσεσθαι τῶν πολεμίων. Καὶ στρατεύει μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἐπὶ τὸν Ἰώραμον, ὃς οὐχ ἡγούμενος αὐτὸν ἀξιόμαχον εἶναι τοῖς Σύροις, ἐνέκλεισεν αὐτὸν εἰς τὴν Σαμάρειαν, θαῤῥῶν τῇ τῶν τειχῶν ὀχυρότητι. Ἄδαδος δὲ λογισάμενος αἱρήσειν τὴν πόλιν, εἰ καὶ μὴ τοῖς μηχανήμασι, λιμῷ μέντοι καὶ σπάνει τῶν ἐπιτηδείων παραστήσασθαι τοὺς Σαμαρεῖς, προςβαλὼν ἐπολιόρκει τὴν πόλιν. Οὕτω δ' ἐπέλιπε τὸν Ἰώραμον ἡ τῶν ἀναγκαίων εὐπορία, ὡς διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐνδείας ἐν τῇ Σαμαρείᾳ πραθῆναι ὀγδοήκοντα μὲν ἀργυρῶν νομίσματος κεφαλὴν ὄνου, πέντε δ' ἀργυρῶν νομίσματος ξέστην κόπρου περιστερῶν ἀντὶ ἁλῶν ὠνεῖσθαι Ἑβραίους. Ἦν δ' ἐν φόβῳ μὴ διὰ τὸν λιμὸν προδῷ τις τοῖς ἐχθροῖς τὴν πόλιν Ἰώραμος, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐκπεριήρχετο τὰ τείχη καὶ τοὺς φύλακας, μή τις ἔνδον εἴη παρ' αὐτῶν σκεπτόμενος· καὶ τῷ βλέπεσθαι καὶ φροντίζειν ἀφαιρούμενος καὶ τὸ βούλεσθαί τι τοιοῦτο καὶ τὸ ἔργον, εἰ ταύτην τις τὴν γνώμην ἤδη λαμβάνειν ἔφθασεν. Ἀνακραγούσης δέ τινος γυναικὸς, δέσποτα κύριε ἐλέησον, νομίσας αἰτεῖν τι μέλλειν αὐτὴν τῶν

πρὸς τροφὴν, ὀργισθεὶς ἐπηράσατο αὐτῇ τὸν θεὸν, καὶ μήτε ἅλωας αὐτῷ μήτε ληνοὺς ὑπάρχειν ἔλεγεν, ὅθεν τι καὶ παράσχοιεν αὐτῇ δεομένῃ. Τῆς δ᾽ οὐδενὸς μὲν χρήζειν εἰπούσης τούτων οὐδ᾽ ἐνοχλεῖν τροφῆς ἕνεκα, κριθῆναι δ᾽ ἀξιούσης πρὸς ἄλλην γυναῖκα, κελεύσαντος λέγειν καὶ διδάσκειν περὶ ὧν ἐπιζητεῖ, 'συνθήκας ἔφη ποιήσασθαι μετὰ τῆς ἑτέρας γυναικὸς γειτνιώσης καὶ φίλης αὐτῇ τυγχανούσης, ὅπως, ἐπεὶ τὰ τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ἐνδείας ἦν ἀμήχανα, διαχρησάμεναι τὰ τέκνα — ἦν δ᾽ ἄῤῥεν ἑκατέρᾳ παιδίον — ἀνὰ μίαν ἡμέραν θρέψωμεν ἀλλήλας. Καὶ ἐγὼ μέν φησι πρώτη τὸ ἐμὸν κατέσφαξα, καὶ τὴν παρελθοῦσαν ἡμέραν τὸ ἐμὸν ἐτράφημεν ἀμφότεραι. Ἡ δ᾽ οὐ βούλεται τὸ αὐτὸ ποιεῖν, ἀλλὰ παραβαίνει τὴν συνθήκην, καὶ τὸν υἱὸν ἀφανῆ πεποίηκε.' Τοῦτ᾽ ἐλύπησε σφοδρῶς Ἰώραμον ἀκούσαντα, καὶ περιῤῥηξάμενος τὴν ἐσθῆτα, καὶ δεινὸν ἐκβοήσας, ἔπειτα ὀργῆς ἐπὶ τὸν προφήτην Ἐλισσαῖον πληρωθεὶς, ἀνελεῖν αὐτὸν ὥρμησεν, ὅτι μὴ δεῖται τοῦ θεοῦ πόρον αὐτοῖς καὶ διαφυγὴν τῶν περιεχόντων κακῶν δοῦναι· τόν τε ἀποτεμοῦντα αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν εὐθὺς ἐξέπεμψε. Καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν ἠπείγετο τοῦ προφήτου, τὸν δὲ Ἐλισσαῖον οὐκ ἔλαθεν ἡ τοῦ βασιλέως ὀργή. Καθεζόμενος δ᾽ οἴκαδε παρ᾽ ἑαυτῷ σὺν τοῖς μαθηταῖς ἐμήνυσεν αὐτοῖς, ὅτι Ἰώραμος ὁ τοῦ φονέως υἱὸς πέμψειε τὸν ἀφαιρήσοντα αὐτοῦ τὴν κεφαλήν. "Ἀλλ᾽ ὑμεῖς," φησιν, "ὅταν ὁ τοῦτο προςταχθεὶς ἀφίκηται, παραφυλάξαντες εἰςιέναι μέλλοντα προςαποθλίψατε τῇ θύρᾳ καὶ κατάσχετε, ἀκολουθήσει γὰρ αὐτῷ πρὸς ἐμὲ παραγινόμενος ὁ βασιλεὺς, μεταβεβουλευμένος." Καὶ οἱ μὲν τὸ κελευσθὲν, ὡς
481 ἧκεν ὁ πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν Ἐλισσαίου, ἐποίησαν. Ἰώραμος δὲ καταγνοὺς τῆς ἐπὶ τὸν προφήτην ὀργῆς, καὶ δείσας μὴ φθάσῃ κτείνας αὐτὸν ὁ τοῦτο προσταχθεὶς, ἔσπευσε κωλῦσαι γενέσθαι τὸν φόνον, καὶ διασῶσαι τὸν προφή-

την. Ἀφικόμενος δὲ πρὸς αὐτὸν ᾐτιᾶτο ὅτι μὴ παρὰ τοῦ θεοῦ λύσιν αὐτοῖς τῶν παρόντων κακῶν αἰτεῖται, ἀλλ᾿ οὕτως ὑπ᾿ αὐτῶν φθειρομένους ὑπερορᾷ. Ἐλισσαῖος δὲ εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἐπηγγέλλετο, 'κατ᾿ ἐκείνην τὴν ὥραν, καθ᾿ ἣν ὁ βασιλεὺς ἀφίκετο πρὸς αὐτὸν, ἔσεσθαι πολλὴν εὐπορίαν τροφῆς, καὶ πραθήσεσθαι μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ σίκλου δύο κριθῆς σάτα, ὠνήσεσθαι δὲ σεμιδάλεως σάτον σίκλου.' Ταῦτα τόν τε Ἰώραμον καὶ τοὺς παρόντας εἰς χαρὰν περιέτρεψε· πιστεύειν γὰρ τῷ προφήτῃ διὰ τὴν ἐπὶ τοῖς προπεπειραμένοις ἀλήθειαν οὐκ ὤκνουν. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπ᾿ ἐκείνης ἐνδεὲς τῆς ἡμέρας καὶ ταλαίπωρον ἡ προσδοκωμένη κοῦφον αὐτοῖς ἐποίει. Ὁ δὲ τῆς τρίτης μοίρας ἡγεμὼν, τῷ βασιλεῖ φίλος ὢν, καὶ τότε φέρων αὐτὸν ἐπερηρεισμένον, "Ἄπιστα," εἶπε, "λέγεις, ὦ προφῆτα· καὶ ὥςπερ ἀδύνατον ἐκχέαι τὸν θεὸν ἐξ οὐρανοῦ καταράκτας κριθῆς ἢ σεμιδάλεως, οὕτως ἀμήχανον καὶ τὰ ὑπὸ σοῦ νῦν εἰρημένα γενέσθαι." Καὶ ὁ προφήτης πρὸς αὐτὸν ταῦτα μὲν εἶπεν, "Ὄψῃ τοῦτο λαμβάνοντα τὸ τέλος, οὐ μεταλήψῃ δ᾿ οὐδενὸς τῶν ὑπαρξάντων."

5. Ἐξέβη τοίνυν τοῦτον τὸν τρόπον τὰ ὑπὸ Ἐλισσαίου προειρημένα. Νόμος ἦν ἐν τῇ Σαμαρείᾳ, τοὺς λέπραν ἔχοντας, καὶ μὴ καθαροὺς ἀπὸ τῶν τοιούτων τὰ σώματα, μένειν ἔξω τῆς πόλεως. Ἄνδρες οὖν τὸν ἀριθμὸν τέσσαρες διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν πρὸ τῶν πυλῶν μένοντες, μηκέτι μηδενὸς αὐτοῖς διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ λιμοῦ τροφὴν ἐκφέροντος, εἰςελθεῖν μὲν εἰς τὴν πόλιν κεκωλυμένοι διὰ τὸν νόμον, καὶ ἐὰν ἐπιτραπῇ δὲ αὐτοῖς, διαφθαρήσεσθαι κακῶς ὑπὸ τοῦ λιμοῦ λογισάμενοι, τοῦτο δὲ πείσεσθαι καὶ ἂν αὐτόθι μένωσιν ἀπορίᾳ τροφῆς, παραδοῦναι τοῖς πολεμίοις αὐτοὺς ἔκριναν, ὡς εἰ μὲν φείσαιντο αὐτῶν, ζησόμενοι, εἰ δ᾿ ἀναιρεθεῖεν, εὐθανατήσοντες. Ταύτην κυρώσαντες τὴν βουλὴν νυκτὸς ἧκον εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν πολεμίων. Ἤρχετο δ᾿ ἤδη τοὺς

Σύρους ἐκφοβεῖν καὶ ταράττειν ὁ θεὸς, καὶ κτύπον ἁρμάτων καὶ ὅπλων ὡς ἐπερχομένης στρατιᾶς ταῖς ἀκοαῖς αὐτῶν ἐνηχεῖν, καὶ ταύτην ἐγγυτέρω προςφέρειν αὐτοῖς τὴν ὑπόνοιαν. Ἀμέλει τοῦτον τὸν τρόπον ὑπ᾽ αὐτῆς διετέθησαν, ὥςτε τὰς σκηνὰς ἐκλιπόντες συνέδραμον πρὸς Ἄδαδον, λέγοντες, ὡς Ἰώραμος ὁ Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς μισθωσάμενος συμμάχους τόν τε τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα καὶ τὸν τῶν νήσων ἐπ᾽ αὐτοὺς ἄγει· προςιόντων γὰρ αὐτῶν ἐπακούειν τοῦ κτύπου.᾽ Ταῦτα λέγουσιν Ἄδαδος, καὶ γὰρ αὐτὸς περιεψοφεῖτο ἤδη τὰς ἀκοὰς ὁμοίως τῷ πλήθει, προςέσχε. Καὶ μετὰ πολλῆς ἀταξίας καὶ θορύβου, καταλιπόντες ἐν τῇ παρεμβολῇ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια καὶ πλοῦτον ἄφθονον, εἰς φυγὴν ἐχώρησαν. Οἱ δὲ λεπροὶ οἱ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀνα-
482 χωρήσαντες εἰς τὸ τῶν Σύρων στρατόπεδον, ὧν μικρὸν ἔμπροσθεν ἐπεμνήσθημεν, καὶ γενόμενοι πρὸς τῇ παρεμβολῇ, πολλὴν ἡσυχίαν καὶ ἀφωνίαν ἔβλεπον οὖσαν. Καὶ παρελθόντες εἴσω καὶ ὁρμήσαντες εἰς μίαν σκηνὴν ὡς οὐδένα ἑώρων ἐν μέσῳ, φαγόντες καὶ πιόντες ἐβάστασαν ἐσθῆτα, καὶ πολὺν χρυσὸν κομίσαντες ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἔκρυψαν, ἔπειτ᾽ εἰς ἑτέραν σκηνὴν παρελθόντες ὁμοίως τὰ ἐν αὐτῇ πάλιν ἐξεκόμισαν. Καὶ τοῦτο ἐποίησαν τετράκις, μηδενὸς αὐτοῖς ὅλως ἐντυγχάνοντος. Ὅθεν εἰκάσαντες ἀνακεχωρηκέναι τοὺς πολεμίους, κατεγίνωσκον ἑαυτῶν μὴ ταῦτα δηλούντων τῷ Ἰωράμῳ καὶ τοῖς πολίταις. Καὶ οἱ μὲν ἐλθόντες πρὸς τὸ τῆς Σαμαρείας τεῖχος, καὶ ἀναβοήσαντες πρὸς τοὺς φύλακας, ἐμήνυον αὐτοῖς τὰ περὶ τοὺς πολεμίους. Ἐκεῖνοι δὲ ταῦτα ἀπήγγειλαν τοῖς τοῦ βασιλέως φύλαξι, παρ᾽ ὧν μαθὼν Ἰώραμος, μεταπέμπεται τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἡγεμόνας. Πρὸς οὓς ἐλθόντας „Ἐνέδραν καὶ τέχνην ὑπονοεῖν ἔλεγε τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Σύρων βασιλέως, ἀπογνόντος ἡμᾶς τῷ λιμῷ διαφθαρήσεσθαι, ἵνα ὡς πεφευγότων ἐπὶ διαρπαγὴν ἐξελθόντων τῆς παρεμβολῆς αἰφνιδίως ἐπι-

πέσῃ, καὶ κτείνῃ μὲν αὐτοὺς, ἀμαχητὶ δὲ ἕλῃ τὴν πόλιν. Ὅθεν ὑμῖν παραινῶ διὰ φυλακῆς ἔχειν αὐτὴν, καὶ μηδαμῶς προϊέναι καταφρονήσαντας τῷ τοὺς πολεμίους ἀνακεχωρηκέναι." Φήσαντος δέ τινος 'ὡς ἄριστα μὲν καὶ συνετώτατα ὑπονοήσειε, πέμψαι γε μὴν συμβουλεύσαντος δύο τῶν ἱππέων τοὺς τὴν ἄχρι Ἰορδάνου πᾶσαν ἐξερευνήσοντας, ἵνα εἰ ληφθέντες ὑπὸ λοχώντων τῶν πολεμίων διαφθαρεῖεν, φυλακὴ τῇ στρατιᾷ γένωνται, τοῦ μηδὲν ὅμοιον παθεῖν αὐτὴν ἀνυπόπτως προελθοῦσαν, προσαριθμήσεις δέ φησι τοῖς ὑπὸ τοῦ λιμοῦ τεθνηκόσι τοὺς ἱππεῖς, καὶ ἐὰν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ληφθέντες ἀπόλωνται,' ἀρεσθεὶς δὲ τῇ γνώμῃ τοὺς κατοψομένους ἔπεμψεν. Οἱ δὲ κενὴν μὲν τὴν ὁδὸν πολεμίων ἤνυσαν, μεστὴν δὲ σιτίων καὶ ὅπλων εὗρον, ἃ διὰ τὸ κοῦφοι πρὸς τὸ φεύγειν εἶναι ῥίπτοντες κατέλιπον. Ταῦτ' ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐπὶ διαρπαγὴν τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τὸ πλῆθος ἐξαφῆκεν. Εὐτελὲς δ' οὐδὲν οὐδ' ὀλίγον ὠφελοῦντο, ἀλλὰ πολὺν μὲν χρυσὸν, πολὺν δ' ἄργυρον, ἀγέλας δὲ παντοδαπῶν κτηνῶν ἐλάμβανον. Ἔτι γε μὴν σίτου μυριάσι καὶ κριθῆς, αἷς οὐδ' ὄναρ ἤλπισαν, ἐπιτυχόντες, τῶν μὲν προτέρων κακῶν ἀπηλλάγησαν, ἀφθονίαν δ' εἶχον, ὡς ὠνεῖσθαι δύο μὲν σάτα κριθῆς σίκλου, σεμιδάλεως δὲ σάτον σίκλου, κατὰ τὴν Ἐλισσαίου προφητείαν, — ἰσχύει δὲ τὸ σάτον μόδιον καὶ ἥμισυ Ἰταλικόν. Μόνος δὲ τούτων οὐκ ὤνατο τῶν ἀγαθῶν ὁ τῆς τρίτης μοίρας ἡγεμών. Κατασταθεὶς γὰρ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῆς πύλης, ἵνα τὸ πλῆθος ἐπέχῃ τῆς πολλῆς ὁρμῆς, καὶ μὴ κινδυνεύσωσι ὑπ' ἀλλήλων ὠθούμενοι συμπατηθέντες ἀπολέσθαι, τοῦτ' αὐτὸς ἔπαθε, καὶ τοῦτον ἀποθνήσκει τὸν τρόπον, τὴν τελευτὴν αὐτῷ προφητεύσαντος Ἐλισσαίου, ὅτε τοῖς ὑπ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἐσομένης εὐπορίας τῶν ἐπιτηδείων λεγομένοις μόνος ἐξ ἁπάντων οὐκ ἐπίστευσεν.

6. Ὁ δὲ Σύρων βασιλεὺς Ἄδαδος διασωθεὶς εἰς Δαμασκὸν, καὶ μαθὼν ὅτι τὸ θεῖον αὐτόν τε καὶ τὴν

483 στρατιὰν αὐτοῦ πᾶσαν εἰς τὸ δέος καὶ τὴν ταραχὴν ἐκείνην ἐνέβαλεν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐξ ἐφόδου πολεμίων ἐγένετο, σφόδρα τῷ δυσμενῆ τὸν θεὸν ἔχειν ἀθυμήσας εἰς νόσον κατέπεσεν. Ἐκδημήσαντος δὲ κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον εἰς Δαμασκὸν Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου, γνοὺς ὁ Ἄδαδος τὸν πιστότατον τῶν οἰκετῶν Ἀζάηλον ἔπεμψεν ὑπαντησόμενον αὐτῷ, καὶ δῶρα κομίζοντα, κελεύσας ἔρεσθαι περὶ τῆς νόσου, καὶ εἰ διαφεύξεται τὸν ἐξ αὐτῆς κίνδυνον. Ἀζάηλος δὴ μετὰ καμήλων τεσσαράκοντα τὸν ἀριθμὸν, αἳ τὰ κάλλιστα καὶ τὰ τιμιώτατα τῶν ἐν Δαμασκῷ γινομένων καὶ ὄντων ἐν τῷ βασιλείῳ ἔφερον δῶρα, συμβαλὼν τῷ Ἐλισσαίῳ, καὶ προςαγορεύσας αὐτὸν φιλοφρόνως, ἔλεγεν ὑπὸ Ἀδάδου τοῦ βασιλέως πεμφθέντα πρὸς αὐτὸν, δῶρά τε κομίσαι καὶ πυθέσθαι περὶ τῆς νόσου, εἰ ῥάων ἀπ᾽ αὐτῆς ἔσοιτο. Ὁ δὲ προφήτης τὸν μὲν Ἀζάηλον ἐκέλευε μηδὲν ἀπαγγέλλειν τῷ βασιλεῖ κακὸν, ἔλεγε δὲ ὅτι τεθνήξεται. Καὶ ὁ μὲν οἰκέτης τοῦ βασιλέως ἐλυπεῖτο ταῦτα ἀκούσας, ὁ δὲ Ἐλισσαῖος ἔκλαιε καὶ πολλοῖς ἐῤῥεῖτο δακρύοις, προορώμενος ἃ πάσχειν ὁ λαὸς ἔμελλε κακὰ μετὰ τὴν Ἀδάδου τελευτήν. Ἀνακρίναντος δ᾽ αὐτὸν Ἀζαήλου τὴν αἰτίαν τῆς συγχύσεως, "Κλαίω," φησὶ, "τὸ πλῆθος τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐλεῶν, ὧν ἐκ σοῦ πείσονται δεινῶν. Ἀποκτενεῖς γὰρ αὐτῶν τοὺς ἀρίστους, καὶ τὰς ὀχυρωτάτας πόλεις ἐμπρήσεις, καὶ παιδία μὲν ἀπολεῖς προςρηγνὺς πέτραις, τὰς δ᾽ ἐγκύους ἀναῤῥήξεις γυναῖκας." Τοῦ δ᾽ Ἀζαήλου λέγοντος, "Τίνα γὰρ ἰσχὺν ἐν ἐμοὶ τηλικαύτην εἶναι συμβέβηκεν ὥςτε ταῦτα ποιῆσαι;" — "Τὸν θεὸν," ἔφησεν, "αὐτῷ δεδηλωκέναι τοῦθ᾽ ὅτι τῆς Συρίας μέλλοι βασιλεύειν." Ἀζάηλος μὲν οὖν παραγενόμενος πρὸς Ἄδαδον, τῷ μὲν τὰ βελτίω περὶ τῆς νόσου κατήγγελλε. Τῇ δ᾽ ἐπιούσῃ δίκτυον ἐπιβαλὼν αὐτῷ διάβροχον, τὸν μὲν στραγγάλῃ διέφθειρε, τὴν δ᾽ ἀρχὴν αὐτὸς παρέλαβε, δραστήριός τε ὢν ἀνὴρ καὶ πολλὴν ἔχων παρὰ τῶν

Σύρων εὔνοιαν, καὶ τοῦ δήμου τῶν Δαμασκηνῶν, ὑφ᾽ οὗ μέχρι νῦν αὐτός τε Ἄδαδος καὶ Ἀζάηλος, ὁ μετ᾽ αὐτὸν ἄρξας, ὡς θεοὶ τιμῶνται διὰ τὰς εὐεργεσίας καὶ τὰς τῶν ναῶν οἰκοδομίας, οἷς ἐκόσμησαν τὴν τῶν Δαμασκηνῶν πόλιν. Πομπεύουσι δὲ οὗτοι καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ἐπὶ τῇ τιμῇ τῶν βασιλέων, καὶ σεμνύνονται τὴν τούτων ἀρχαιότητα, οὐκ εἰδότες ὅτι νεώτεροί εἰσι, καὶ οὐκ ἔχουσιν οὗτοι οἱ βασιλεῖς ἔτη χίλια καὶ ἑκατόν. Ὁ δὲ Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς Ἰώραμος ἀκούσας τὴν Ἀδάδου τελευτὴν ἀνέπνευσεν ἐκ τῶν φόβων καὶ τοῦ δέους ὃ δι᾽ αὐτὸν εἶχεν, ἀσμένως εἰρήνης λαβόμενος.

CAP. V. 1. Ἰώραμος δὲ ὁ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς, καὶ τούτῳ γὰρ ἦν ταὐτὸ καθὼς προειρήκαμεν ἔμπροσθεν ὄνομα, παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, εὐθὺς 484 ἐπὶ σφαγὴν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ τῶν πατρῴων φίλων, οἳ καὶ ἡγεμόνες ἦσαν, ἐχώρησεν, τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἐπίδειξιν τῆς πονηρίας ἐντεῦθεν ποιησάμενος, καὶ μηδὲν διενεγκὼν τῶν τοῦ Ἰσραὴλ βασιλέων, οἳ πρῶτοι παρηνόμησαν εἰς τὰ πάτρια τῶν Ἑβραίων ἔθη, καὶ τὴν τοῦ θεοῦ θρησκείαν. Ἐδίδαξέ τε αὐτὸν τά τε ἄλλα εἶναι κακὸν, καὶ δὴ καὶ ξενικοὺς θεοὺς προςκυνεῖν Γοθολία, θυγάτηρ μὲν Ἀχάβου συνοικοῦσα δ᾽ αὐτῷ. Καὶ ὁ μὲν θεὸς διὰ τὴν πρὸς Δαυΐδην ὁμολογίαν οὐκ ἐβούλετο τούτου τὸ γένος ἐξαφανίσαι, Ἰώραμος δ᾽ οὐ διέλιπεν ἑκάστης ἡμέρας καινουργῶν ἐπ᾽ ἀσεβείᾳ καὶ λύμῃ τῶν ἐπιχωρίων ἐθισμῶν. Ἀποστάντων δ᾽ αὐτοῦ κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τῶν Ἰδουμαίων, καὶ τὸν μὲν πρότερον ἀποκτεινάντων βασιλέα, ὃς ὑπήκουεν αὐτοῦ τῷ πατρὶ, ὃν δ᾽ ἐβούλοντο αὐτοὶ καταστησάντων, Ἰώραμος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἱππέων καὶ τῶν ἁρμάτων νυκτὸς εἰς τὴν Ἰδουμαίαν ἐνέβαλε, καὶ τοὺς μὲν πέριξ τῆς αὐτοῦ βασιλείας διέφθειρε, πορρωτέρω δ᾽ οὐ προῆλθεν. Ὤνησε μέντοι τοῦτο ποιήσας οὐδέν· πάντες γὰρ ἀπέ-

στησαν αὐτοῦ, καὶ οἱ τὴν χώραν τὴν καλουμένην Λαβίναν νεμόμενοι. Ἦν δὲ οὕτως ἐμμανὴς, ὥςτε τὸν λαὸν ἠνάγκαζεν ἐπὶ τὰ ὑψηλότατα τῶν ὀρῶν ἀναβαίνοντα προςκυνεῖν τοὺς ἀλλοτρίους θεούς.

2. Ταῦτα δ' αὐτῷ πράττοντι, καὶ τελέως ἐκβεβληκότι τῆς διανοίας τὰ πάτρια νόμιμα, κομίζεται παρ' Ἠλίου τοῦ προφήτου ἐπιστολή, 'τὸν θεὸν ἐδήλου μεγάλην παρ' αὐτοῦ ληψόμενον δίκην, ὅτι τῶν μὲν ἰδίων πατέρων μιμητὴς οὐκ ἐγένετο, τοῖς δε Ἰσραηλιτῶν βασιλέων κατηκολούθησεν ἀσεβήμασι, καὶ συνηνάγκασε τὴν Ἰούδα φυλὴν καὶ τοὺς πολίτας Ἱεροσολύμων ἀφέντας τὴν ὁσίαν τοῦ ἐπιχωρίου θεοῦ θρησκείαν σέβειν τὰ εἴδωλα, καθὼς καὶ Ἄχαβος τοὺς Ἰσραηλίτας ἐβιάσατο, ὅτι τε τοὺς ἀδελφοὺς διεχρήσατο, καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας καὶ δικαίους ἀπέκτεινε, τήν τε τιμωρίαν, ἣν ἀντὶ τούτων ὑφέξειν ἔμελλεν, ἐσήμαινε ἐν τοῖς γράμμασιν ὁ προφήτης, ὄλεθρον τοῦ λαοῦ καὶ φθορὰν γυναικῶν αὐτοῦ τοῦ βασιλέως καὶ τέκνων, καὶ ὅτι τεθνήξεται νόσῳ τῆς νηδύος ἐπὶ πολὺ βασανισθεὶς, καὶ τῶν ἐντέρων αὐτῷ δι' ὑπερβολὴν τῆς τῶν ἐντὸς διαφθορᾶς ἐκρυέντων, ὥςτε αὐτὸν ὁρῶντα τὴν αὐτοῦ συμφορὰν, καὶ μηδὲν βοηθῆσαι δυνάμενον, ἔπειθ' οὕτως ἀποθανεῖν.' Ταῦτα μὲν ἐδήλου διὰ τῆς ἐπιστολῆς Ἠλίας.

3. Μετ' οὐ πολὺ δὲ στρατὸς Ἀράβων, τῶν ἔγγιστα τῆς Αἰθιοπίας κατοικούντων, καὶ τῶν ἀλλοφύλων, εἰς τὴν Ἰωράμου βασιλείαν ἐνέβαλε, καὶ τήν τε χώραν διήρπασαν καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, ἔτι δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ κατέσφαξαν καὶ τὰς γυναῖ-
485 κας. Εἷς δὲ αὐτῷ περιλείπεται τῶν παίδων διαφυγὼν τοὺς πολεμίους, Ὀχοζίας ὄνομα. Μετὰ δὲ ταύτην τὴν συμφορὰν, αὐτὸς τὴν προειρημένην ὑπὸ τοῦ προφήτου νόσον ἐπὶ πλεῖστον νοσήσας χρόνον, — ἐπέσκηψε γὰρ εἰς τὴν γαστέρα τὸ θεῖον αὐτοῦ τὴν ὀργήν, — ἐλεεινῶς ἀπέθανεν, ἐπιδὼν αὐτοῦ τὰ ἐντὸς ἐκρυέντα. Περιΰβρισε δὲ αὐτοῦ καὶ τὸν νεκρὸν

ὁ λαός. Λογισάμενοι γὰρ οἶμαι τὸν οὕτως ἀποθανόντα κατὰ μῆνιν θεοῦ, μηδὲ κηδείας τῆς βασιλεῦσι πρεπούσης ἄξιον εἶναι τυχεῖν, οὔτε ταῖς πατρῴαις ἐνεκήδευσαν αὐτὸν θήκαις, οὔτε ἄλλης τιμῆς ἠξίωσαν, ἀλλ᾽ ὡς ἰδιώτην ἔθαψαν, βιώσαντα μὲν ἔτη τεσσαράκοντα, βασιλεύσαντα δὲ ὀκτώ. Παραδέδωκε δὲ τὴν ἀρχὴν ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν τῷ παιδὶ αὐτοῦ Ὀχοζίᾳ.

CAP. VI. 1. Ἰώραμος δὲ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς μετὰ τὴν Ἀδάδου τελευτὴν ἐλπίσας Ἀραμάθην πόλιν τῆς Γαλααδίτιδος ἀφαιρήσεσθαι τοὺς Σύρους στρατεύει μὲν ἐπ᾽ αὐτὴν μετὰ μεγάλης παρασκευῆς. Ἐν δὲ τῇ πολιορκίᾳ τοξευθεὶς ὑπό τινος τῶν Σύρων οὐ καιρίως, ἀνεχώρησεν εἰς Ἰεσράηλαν πόλιν, ἰαθησόμενος ἐν αὐτῇ τὸ τραῦμα, καταλιπὼν ἐν τῇ Ἀραμάθῃ τὴν στρατιὰν ἅπασαν, καὶ ἡγεμόνα τὸν Νεμεσσὶ παῖδα Ἰηοῦν, ἤδη γὰρ αὐτὴν ᾑρήκει κατὰ κράτος. Προέκειτο δ᾽ αὐτῷ μετὰ τὴν θεραπείαν πολεμεῖν τοῖς Σύροις. Ἐλισσαῖος δὲ ὁ προφήτης ἕνα τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δοὺς αὐτῷ τὸ ἅγιον ἔλαιον ἔπεμψεν εἰς Ἀραμάθην χρίσοντα τὸν Ἰηοῦν, καὶ φράσοντα ὅτι τὸ θεῖον αὐτὸν ᾕρηται βασιλέα. Ἄλλα τε πρὸς τούτοις εἰπεῖν ἐπιστείλας, ἐκέλευσε τρόπῳ φυγῆς ποιήσασθαι τὴν πορείαν, ὅπως λάθῃ πάντας ἐκεῖθεν ἀπιών. Ὁ δὲ γενόμενος ἐν τῇ πόλει τὸν μὲν Ἰηοῦν εὑρίσκει καθεζόμενον μετὰ τῶν τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνων μέσον αὐτῶν, καθὼς Ἐλισσαῖος αὐτῷ προεῖπε. Προσελθὼν δὲ ἔφη ‘βούλεσθαι περί τινων αὐτῷ διαλεχθῆναι.’ Τοῦ δ᾽ ἀναστάντος καὶ ἀκολουθήσαντος εἰς τὸ ταμιεῖον, λαβὼν ὁ νεανίας τὸ ἔλαιον κατέχεεν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς, καὶ ‘τὸν θεὸν ἔφησε βασιλέα χειροτονεῖν αὐτὸν ἐπ᾽ ὀλέθρῳ τοῦ γένους τοῦ Ἀχάβου, καὶ ὅπως ἐκδικήσῃ τὸ αἷμα τῶν προφητῶν, τῶν ὑπὸ Ἰεζαβέλης παρανόμως ἀποθανόντων, ἵνα ὁ τούτων οἶκος τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ οἱ Ἱεροβοάμου τοῦ Ναβα-

ταίου παιδὸς καὶ Βαασὰ πρόῤῥιζος διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν ἀφανισθῇ, καὶ μηδὲν ὑπολειφθείη σπέρμα τῆς Ἀχάβου γενεᾶς.' Καὶ ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐξεπήδησεν ἐκ τοῦ ταμιείου, σπουδάζων μηδενὶ τῶν ἐκ τῆς στρατιᾶς ὁραθῆναι.

2. Ὁ δὲ Ἰηοῦς προελθὼν ἧκεν ἐπὶ τὸν τόπον ἔνθα μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἐκαθέζετο. Πυνθανομένων δὲ καὶ φράζειν αὐτοῖς παρακαλούντων τί πρὸς αὐτὸν ὁ νεανίας ἀφίκοιτο, καὶ προσέτι μαίνεσθαι λεγόντων
486 αὐτόν, "Ἀλλ' ὀρθῶς γε εἰκάσατε," εἶπε, "καὶ γὰρ τοὺς λόγους μεμηνότος ἐποιήσατο." Σπουδαζόντων δ' ἀκοῦσαι καὶ δεομένων, ἔφη 'τὸν θεὸν αὐτὸν ᾑρῆσθαι βασιλέα τοῦ πλήθους εἰρηκέναι.' Ταῦτ' εἰπόντος ἕκαστος περιδύων αὐτὸν ὑπεστρώννυεν αὐτῷ τὸ ἱμάτιον, καὶ σαλπίζοντες τοῖς κέρασιν ἐσήμαινον Ἰηοῦν εἶναι βασιλέα. Ὁ δὲ ἀθροίσας τὴν στρατιὰν ἔμελλεν ἐξορμᾶν ἐπὶ Ἰώραμον εἰς Ἰεσράηλαν πόλιν, ἐν ᾗ καθὼς προείπαμεν ἐθεραπεύετο τὴν πληγὴν, ἣν ἔλαβε πρὸς τῇ Ἀραμαθῆς πολιορκίᾳ. Ἔτυχε δὲ καὶ ὁ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς Ὀχοζίας ἀφιγμένος πρὸς τὸν Ἰώραμον, — υἱὸς γὰρ ἦν αὐτοῦ τῆς ἀδελφῆς, ὡς καὶ προειρήκαμεν, — ἐπισκέψασθαι δὲ πῶς ἔχοι ἐκ τοῦ τραύματος διὰ τὴν συγγένειαν ἐληλύθει. Ἰηοῦς δὲ βουλόμενος αἰφνιδίως τοῖς περὶ τὸν Ἰώραμον ἐμπεσεῖν, ἠξίου μηδένα τῶν στρατιωτῶν ἀποδράντα μηνῦσαι ταῦτα τῷ Ἰωράμῳ, 'τοῦτο γὰρ ἔσεσθαι λαμπρὰν ἐπίδειξιν αὐτῷ τῆς εὐνοίας, καὶ τοὺς διακειμένους οὕτως ἀποδεῖξαι αὐτὸν βασιλέα.'

3. Οἱ δὲ τοῖς εἰρημένοις ἡσθέντες ἐφύλαττον τὰς ὁδοὺς, μή τις εἰς Ἰεσράηλαν διαλαθὼν μηνύσῃ αὐτὸν τοῖς ἐκεῖ. Καὶ ὁ μὲν Ἰηοῦς τῶν ἱππέων ἐπιλέκτους παραλαβὼν, καὶ καθίσας ἐφ' ἅρματος εἰς τὴν Ἰεσράηλαν ἐπορεύετο. Γενομένου δὲ ἐγγὺς, ὁ σκοπὸς, ὃν ὁ βασιλεὺς Ἰώραμος καθεστάκει τοὺς ἐρχομένους εἰς τὴν πόλιν ἀφορᾶν, ἰδὼν μετὰ πλήθους προσελαύνοντα τὸν Ἰηοῦν, ἀπήγγειλεν Ἰωράμῳ προς-

ελαύνουσαν ἱππέων ἴλην. Ὁ δ' εὐθὺς ἐκέλευσεν ἐκ-
πεμφθῆναί τινα τῶν ἱππέων ὑπαντησόμενον, καὶ τίς
ἐστιν ὁ προσιὼν γνωσόμενον. Ἐλθὼν οὖν πρὸς τὸν
Ἰηοῦν ὁ ἱππεὺς ἐπηρώτα περὶ τῶν ἐν τῷ στρατο-
πέδῳ, 'πυνθάνεσθαι γὰρ ταῦτα τὸν βασιλέα.' Ὁ δὲ
'μηδὲν μὲν περὶ τούτων πολυπραγμονεῖν ἐκέλευεν,
ἕπεσθαι δ' αὐτῷ.' Ταῦτα ὁ σκοπὸς ὁρῶν ἀπήγγει-
λεν Ἰωράμῳ, τὸν ἱππέα συγκαταμιγέντα τῷ πλήθει
τῶν προσιόντων σὺν ἐκείνοις παραγίνεσθαι. Πέμ-
ψαντος δὲ καὶ δεύτερον τοῦ βασιλέως, ταὐτὸ ποιεῖν
προσέταξεν Ἰηοῦς. Ὡς δὲ καὶ τοῦτ' ἐδήλωσεν ὁ σκο-
πὸς Ἰωράμῳ, τελευταῖον αὐτὸς ἐπιβὰς ἅρματος σὺν
Ὀχοζίᾳ τῷ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεῖ — παρῆν γὰρ
αὐτὸς, ὡς ἔφημεν ἔμπροσθεν, ὀψόμενος αὐτὸν πῶς
ἐκ τοῦ τραύματος ἔχοι, διὰ συγγένειαν — ἐξῆλθεν
ὑπαντησόμενος. Σχολαίτερόν τε καὶ μετ' εὐταξίας
ὥδευεν Ἰηοῦς. Καταλαβὼν δ' ἐν ἀγρῷ Ναβούθου
τοῦτον Ἰώραμος, ἐπυνθάνετο εἰ πάντα ἔχοι καλῶς τὰ
κατὰ τὸ στρατόπεδον; Βλασφημήσαντος δὲ πικρῶς
αὐτὸν Ἰηοῦ, ὡς καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ φαρμακὸν
καὶ πόρνην ἀποκαλέσαι, δείσας ὁ βασιλεὺς τὴν διά-
νοιαν αὐτοῦ, καὶ μηδὲν ὑγιὲς φρονεῖν αὐτὸν ὑπονοή-
σας, στρέψας ὡς εἶχε τὸ ἅρμα, ἔφυγε, φήσας πρὸς
Ὀχοζίαν ἐνέδρᾳ καὶ δόλῳ κατεστρατηγῆσθαι. Ἰηοῦς
δὲ τοξεύσας αὐτὸν καταβάλλει, τοῦ βέλους διὰ τῆς
καρδίας ἐνεχθέντος. Καὶ Ἰώραμος μὲν εὐθὺς πεσὼν
ἐπὶ γόνυ τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν. Ἰηοῦς δὲ προσέταξε
Βαδάκρῳ τῷ τῆς τρίτης μοίρας ἡγεμόνι, ῥίψαι τὸν
Ἰωράμου νεκρὸν εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ Ναβούθου, ἀ- 487
ναμνήσας αὐτὸν τῆς Ἠλία προφητείας, ἣν Ἀχάβῳ
τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸν Νάβουθον ἀποκτείναντι προε-
φήτευσεν, ὡς ἀπολεῖται αὐτός τε καὶ τὸ γένος αὐτοῦ
ἐν τῷ ἐκείνου χωρίῳ. Ταῦτα γὰρ καθεζομένους ὄπι-
σθεν τοῦ ἅρματος τοῦ Ἀχάβου λέγοντος ἀκοῦσαι τοῦ
προφήτου. Καὶ δὴ τοῦτο συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν
πρόῤῥησιν τὴν ἐκείνου. Πεσόντος δὲ Ἰωράμου, δεί-

σας περὶ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας Ὀχοζίας, τὸ ἅρμα εἰς ἑτέραν ὁδὸν ἐξένευσε, λήσεσθαι τὸν Ἰηοῦν ὑπολαβών. Ὁ δ' ἐπιδιώξας καὶ καταλαβὼν ἔν τινι προςβάσει τοξεύσας ἔτρωσε, καταλιπὼν δὲ τὸ ἅρμα, καὶ ἐπιβὰς ἵππῳ φεύγει τὸν Ἰηοῦν εἰς Μαγεδδώ. Καὶ ἐκεῖ θεραπευόμενος μετ' ὀλίγον ἐκ τῆς πληγῆς τελευτᾷ. Κομισθεὶς δ' εἰς Ἱεροσόλυμα τῆς ἐκεῖ ταφῆς τυγχάνει, βασιλεύσας μὲν ἐνιαυτὸν ἕνα, πονηρὸς δὲ καὶ χείρων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γενόμενος.

4. Τοῦ δὲ Ἰηοῦ ἐλθόντος εἰς Ἰεσράηλαν, κοσμησαμένη Ἰεζαβέλα καὶ στᾶσα ἐπὶ τοῦ πύργου „Καλὸς," εἶπε, „δοῦλος ὁ ἀποκτείνας τὸν δεσπότην." Ὁ δ' ἀναβλέψας πρὸς αὐτὴν ἐπυνθάνετο τίς εἴη, καὶ καταβᾶσαν ἥκειν πρὸς αὐτὸν ἐκέλευσε, καὶ τέλος τοῖς εὐνούχοις προσέταξεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ πύργου βαλεῖν. Καταφερομένη δὲ τό τε τεῖχος περιέῤῥανε τῷ αἵματι, καὶ συμπατηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἵππων οὕτως ἀπέθανε. Τούτων δὴ γενομένων, παρελθὼν Ἰηοῦς εἰς τὰ βασίλεια σὺν τοῖς φίλοις, ἑαυτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀνεκτᾶτο τοῖς τε ἄλλοις καὶ τραπέζῃ. Προσέταξε δὲ τοῖς οἰκέταις ἀνελομένοις τὴν Ἰεζάβελαν θάψαι διὰ τὸ γένος, ἦν γὰρ ἐκ βασιλέων. Εὗρον δ' οὐδὲν τοῦ σώματος αὐτῆς οἱ προσταχθέντες τὴν κηδείαν, ἢ μόνα τὰ ἀκρωτήρια, τὸ δὲ ἄλλο πᾶν ὑπὸ κυνῶν ἦν δεδαπανημένον. Ταῦτα ἀκούσας Ἰηοῦς ἐθαύμαζε τὴν Ἡλίου προφητείαν· οὗτος γὰρ αὐτὴν εἰς Ἰεσράηλαν προεῖπε τοῦτον ἀπολεῖσθαι τὸν τρόπον.

5. Ὄντων δ' Ἀχάβῳ παίδων ἑβδομήκοντα, τρεφομένων δ' ἐν Σαμαρείᾳ, πέμπει δύο ἐπιστολὰς Ἰηοῦς τὴν μὲν τοῖς παιδαγωγοῖς, τὴν δὲ ἑτέραν τοῖς ἄρχουσι τῶν Σαμαρέων, λέγων 'τὸν ἀνδρειότατον τῶν Ἀχάβου παίδων ἀποδεῖξαι βασιλέα, καὶ γὰρ ἁρμάτων αὐτοῖς εἶναι πλῆθος καὶ ἵππων καὶ ὅπλων καὶ στρατιᾶς, καὶ πόλεις ὀχυρὰς ἔχειν, καὶ τοῦτο ποιήσαντας εἰςπράττεσθαι δίκην ὑπὲρ τοῦ δεσπότου.' Ταῦτα δ' ἐγεγράφη διάπειραν βουλόμενος λαβεῖν τῆς

τῶν Σαμαρέων διανοίας. Ἀναγνόντες δὲ τὰ γράμματα οἵ τε ἄρχοντες καὶ οἱ παιδαγωγοὶ κατέδεισαν, καὶ λογισάμενοι μηδὲν δύνασθαι ποιεῖν πρὸς τοῦτον, ὃς δύο μεγίστων ἐκράτησε βασιλέων, ἀντέγραψαν ὁμολογοῦντες αὐτὸν ἔχειν δεσπότην καὶ ποιήσειν ὃ ἂν κελεύει. Ὁ δὲ πρὸς ταῦτα ἀντέγραψεν, ʻαὐτῷ τε ὑπακούειν κελεύων καὶ τῶν Ἀχάβου παίδων τὰς κεφαλὰς ἀποτεμόντας πέμψαι πρὸς αὐτόν.ʼ Οἱ δ' ἄρχοντες μεταπεμψάμενοι τοὺς τροφεῖς τῶν παίδων, προς- 488
έταξαν ἀποκτείνασιν αὐτοὺς τὰς κεφαλὰς ἀποτεμεῖν, καὶ πέμψαι πρὸς Ἰηοῦν. Οἱ δ' οὐδὲν ὅλως φεισάμενοι τοῦτο ἔπραξαν, καὶ συνθέντες εἴς τινα πλεκτὰ ἀγγεῖα τὰς κεφαλὰς, ἀπέπεμψαν εἰς Ἰεσράηλαν. Κομισθεισῶν δὲ τούτων ἀγγέλλεται δειπνοῦντι μετὰ τῶν φίλων τῷ Ἰηοῦ, ὅτι κομισθεῖεν αἱ τῶν Ἀχάβου παίδων κεφαλαί. Ὁ δὲ πρὸ τῆς πύλης ἐξ ἑκατέρου μέρους ἐκέλευσεν ἐξ αὐτῶν ἀναστῆναι βουνούς. Γενομένου δὴ τούτου ἅμα ἡμέρᾳ πρόεισιν ὀψόμενος, καὶ θεασάμενος ἤρξατο πρὸς τὸν παρόντα λαὸν λέγειν, ὡς ʻαὐτὸς μὲν ἐπὶ τὸν δεσπότην τὸν αὐτοῦ στρατεύσαιτο, καὶ ἐκεῖνον ἀποκτείνειε, τούτους δὲ πάντας οὐκ αὐτὸς ἀνέλοι. Γιγνώσκειν δὲ αὐτοὺς ἠξίου περὶ τῆς Ἀχάβου γενεᾶς, ὅτι πάντα κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ προφητείαν γέγονε, καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ, καθὼς Ἠλίας προεῖπεν, ἀπόλωλε.ʼ Προσδιαφθείρας δὲ καὶ τοὺς παρὰ τοῖς Ἰεσραηλίταις εὑρεθέντας ἐκ τῆς Ἀχάβου συγγενείας, εἰς Σαμάρειαν ἐπορεύετο. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν τοῖς Ὀχοζία συμβαλὼν οἰκείοις τοῦ βασιλέως τῶν Ἱεροσολύμων ἀνέκρινεν αὐτούς, ʻτί δή ποτε παρεγένοντο.ʼ Οἱ δ' ʻἀσπασόμενοι Ἰώραμον καὶ τὸν αὐτῶν βασιλέα Ὀχοζίαν ἥκειν' ἔφασκον, οὐ γὰρ ᾔδεσαν αὐτοὺς ἀμφοτέρους ὑπ' αὐτοῦ πεφονευμένους. Ἰηοῦς δὲ καὶ τούτους συλληφθέντας ἀναιρεθῆναι προσέταξεν, ὄντας τὸν ἀριθμὸν τεσσαρακονταδύο.

6. Συναντᾷ δ' αὐτῷ μετὰ τούτους ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, Ἰωνάδαβος ὄνομα, φίλος αὐτῷ πάλαι

γεγονὼς, ὃς ἀσπασάμενος αὐτὸν ἐπαινεῖν ἤρξατο τοῦ πάντα πεποιηκέναι κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ, τὴν οἰκίαν ἐξαφανίσας τὴν Ἀχάβου. Ἰηοῦς δ' ἀναβάντα ἐπὶ τὸ ἅρμα συνεισελθεῖν αὐτὸν εἰς Σαμάρειαν παρεκάλει, λέγων ‘ἐπιδείξειν, πῶς οὐδενὸς φείσεται πονηροῦ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ τοὺς ψευδιερεῖς, καὶ τοὺς ἐξαπατήσαντας τὸ πλῆθος, ὡς τὴν μὲν τοῦ μεγίστου θεοῦ θρησκείαν ἐγκαταλιπεῖν, τοὺς δὲ ξενικοὺς προςκυνεῖν, τιμωρήσεται· κάλλιστον δ' εἶναι θεαμάτων καὶ ἥδιστον ἀνδρὶ χρηστῷ καὶ δικαίῳ, κολαζομένους πονηροὺς ἰδεῖν.’ Τούτοις πεισθεὶς ὁ Ἰωνάδαβος ἀναβὰς εἰς τὸ ἅρμα εἰς Σαμάρειαν παραγίνεται. Ἀναζητήσας δὲ πάντας τοὺς Ἀχάβου συγγενεῖς Ἰηοῦς ἀποκτείνει. Βουλόμενος δὲ μηδένα τῶν ψευδοπροφητῶν μηδ' ἱερέων τῶν Ἀχάβου θεῶν τιμωρίαν διαφυγεῖν, ἀπάτῃ καὶ δόλῳ πάντας αὐτοὺς συνέλαβεν. Ἀθροίσας γὰρ τὸν λαὸν ἔφη ‘βούλεσθαι διπλασίονας ὧν Ἄχαβος θεῶν εἰσηγήσατο προςκυνεῖν, καὶ τοὺς ἐκείνων ἱερεῖς καὶ προφήτας ἠξίου καὶ δούλους αὐτῷ παρεῖναι· θυσίας γὰρ πολυτελεῖς καὶ μεγάλας ἐπιτελεῖν μέλλειν τοῖς Ἀχάβου θεοῖς, τὸν δ' ἀπολειφθέντα τῶν ἱερέων θανάτῳ ζημιώσειν.’ Ὁ δὲ θεὸς Ἀχάβου Βαὰλ ἐκαλεῖτο. Τάξας δὲ ἡμέραν, καθ' ἣν ἔμελλε ποιήσειν τὰς θυσίας, διέπεμψεν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἰσραηλιτῶν χώραν, τοὺς ἄξοντας πρὸς αὐτὸν τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βαάλ. Ἐκέλευσε δὲ Ἰηοῦς τοῖς
489 ἱερεῦσι δοῦναι πᾶσιν ἐνδύματα. Λαβόντων δὲ, παρελθὼν εἰς τὸν οἶκον μετὰ τοῦ φίλου Ἰωναδάβου, μή τις ἐν αὐτοῖς ἀλλόφυλος εἴη καὶ ξένος, ἐρευνῆσαι προςέταξεν, ‘οὐ βούλεσθαι γὰρ τοῖς ἱεροῖς αὐτῶν ἀλλότριον παρατυγχάνειν.’ Τῶν δὲ εἰπόντων μὲν οὐδένα παρεῖναι ξένον, καταρξαμένων δὲ τῶν θυσιῶν, περιέστησεν ἔξωθεν ὀγδοήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρας, οὓς ᾔδει πιστοτάτους τῶν ὁπλιτῶν, κελεύσας αὐτοῖς ἀποκτεῖναι τοὺς ψευδοπροφήτας, καὶ νῦν τοῖς πατρῴοις ἔθεσι τιμωρεῖν πολὺν ἤδη χρόνον ὠλιγωρημένοις, ἀπειλήσας

ὑπὲρ τῶν διαφυγόντων τὰς ἐκείνων ἀφαιρεθήσεσθαι ψυχάς. Οἱ δὲ τούς τε ἄνδρας ἅπαντας κατέσφαξαν, καὶ τὸν οἶκον τοῦ Βαὰλ ἐμπρήσαντες ἐκάθηραν οὕτως ἀπὸ τῶν ξενικῶν ἐθισμῶν τὴν Σαμάρειαν. Οὗτος ὁ Βαὰλ Τυρίων ἦν θεός. Ἄχαβος δὲ τῷ πενθερῷ βουλόμενος χαρίσασθαι Ἰθοβάλῳ Τυρίων ὄντι βασιλεῖ καὶ Σιδωνίων ναόν τε αὐτῷ κατεσκεύασεν ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ προφήτας ἀπέδειξε καὶ πάσης θρησκείας ἠξίου. Ἀφανισθέντος δὲ τούτου τοῦ θεοῦ, τὰς χρυσᾶς δαμάλεις προσκυνεῖν τοῖς Ἰσραηλίταις Ἰηοῦς ἐπέτρεψε. Ταῦτα δὲ διαπραξαμένῳ καὶ προνοήσαντι τῆς κολάσεως τῶν ἀσεβῶν, ὁ θεὸς διὰ τοῦ προφήτου προεῖπεν ἐπὶ τέσσαρας γενεὰς τοὺς παῖδας αὐτοῦ βασιλεύσειν τῶν Ἰσραηλιτῶν. Καὶ τὰ μὲν περὶ Ἰηοῦν ἐν τούτοις ὑπῆρχε.

CAP. VII. 1. Γοθολία δὲ ἡ Ἀχάβου θυγάτηρ ἀκούσασα τήν τε Ἰωράμου τοῦ ἀδελφοῦ τελευτὴν καὶ τὴν Ὀχοζία τοῦ παιδὸς, καὶ τοῦ γένους τῶν βασιλέων ἀπώλειαν, ἐσπούδαζε μηδένα τῶν ἐκ τοῦ Δαυΐδου καταλιπεῖν οἴκου, πᾶν δ᾽ ἐξαφανίσαι τὸ γένος, ὡς ἂν μηδεὶς ἐξ αὐτοῦ βασιλεὺς ἔτι γένοιτο. Καὶ τοῦθ᾽ ὡς μὲν ᾤετο διεπράξατο, διεσώθη δὲ εἷς υἱὸς Ὀχοζία, τρόπῳ δὲ τοιούτῳ τὴν τελευτὴν διέφυγεν. Ἦν Ὀχοζίᾳ ὁμοπάτριος ἀδελφὴ, Ἰωσαβεθὴ ὄνομα. Ταύτῃ συνῆν ὁ ἀρχιερεὺς Ἰώδαος. Εἰσελθοῦσα δὲ εἰς τὸ βασίλειον, καὶ τοῖς ἀπεσφαγμένοις τὸν Ἰώασον — τοῦτο γὰρ προσηγορεύετο τὸ παιδίον ἐνιαύσιον — ἐγκεκρυμμένον εὑροῦσα μετὰ τῆς τρεφούσης, βαστάσασα μετ᾽ αὐτῆς εἰς τὸ ταμιεῖον τῶν κλινῶν ἀπέκλεισε, καὶ λανθάνοντες ἀνέθρεψαν αὐτή τε καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Ἰώδαος ἐν τῷ ἱερῷ ἔτεσιν ἓξ, οἷς ἐβασίλευε Γοθολία τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῶν δύο φυλῶν.

2. Τῷ δὲ ἑβδόμῳ ἔτει κοινολογησάμενός τισι Ἰώδαος πέντε τὸν ἀριθμὸν ἑκατοντάρχαις, καὶ συμπείσας αὐτοὺς συνεπιθέσθαι μὲν τοῖς κατὰ τῆς Γοθο-

490 λίας ἐγχειρουμένοις, τὴν δὲ βασιλείαν τῷ παιδὶ συμπεριποιῆσαι, καὶ λαβὼν ὅρκους, οἷς τὸ ἀδεὲς παρὰ τῶν συνεργούντων βεβαιοῦται, τὸ λοιπὸν ἐθάῤῥει ταῖς κατὰ τῆς Γοθολίας ἐλπίσιν. Οἱ δ' ἄνδρες, οὓς ὁ ἱερεὺς Ἰώδαος κοινωνοὺς τῆς πράξεως παρειλήφει, πορευθέντες εἰς ἅπασαν τὴν χώραν, τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευΐτας ἐξ αὐτῆς ἀθροίσαντες καὶ τοὺς τῶν φυλῶν προεστηκότας, ἧκον ἄγοντες εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τὸν ἀρχιερέα. Ὁ δὲ πίστιν ᾔτησεν αὐτοὺς ἔνορκον, ἦ μὴν φυλάξειν ὅπερ ἂν μάθωσιν ἀπόῤῥητον παρ' αὐτοῦ, σιωπῆς ἅμα καὶ συμπράξεως δεόμενον. Ὡς δ' ἀσφαλὲς αὐτῷ λέγειν ὀμωμοκότων ἐγένετο, παραγαγὼν ὃν ἐκ τοῦ Δαυΐδου γένους ἔτρεφεν, "Οὗτος ὑμῖν," εἶπε, "βασιλεὺς, ἐξ ἐκείνης τῆς οἰκίας, ἣν ἴστε τὸν θεὸν ὑμῖν προφητεύσαντα βασιλεύειν ἄχρι τοῦ παντὸς χρόνου. Παραινῶ δὲ τὴν τρίτην ὑμῶν μοῖραν φυλάττειν αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, τὴν δὲ τετάρτην ταῖς φυλακαῖς ἐφεστᾶναι τοῦ τεμένους ἁπάσαις, ἡ δὲ μετὰ ταύτην ἐχέτω τὴν τῆς ἀνοιγομένης καὶ φερούσης εἰς τὸ βασίλειον πύλης φυλακὴν, τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἄοπλον ἐν τῷ ἱερῷ τυγχανέτω. Μηδένα δὲ ὁπλίτην εἰςελθεῖν ἐάσητε, ἢ μόνον ἱερέα." Προςδιέταξε δὲ τούτοις 'μέρος τι τῶν ἱερέων καὶ Λευΐτας περὶ αὐτὸν εἶναι τὸν βασιλέα ταῖς μαχαίραις αὐτῶν ἐσπασμέναις δορυφοροῦντας, τὸν δὲ τολμήσαντα παρελθεῖν εἰς τὸ ἱερὸν ὡπλισμένον ἀναιρεῖσθαι παραυτίκα, δείσαντας δὲ μηδένα παραμεῖναι τῇ φυλακῇ τοῦ βασιλέως. Καὶ οἱ μὲν οἷς ὁ ἀρχιερεὺς συνεβούλευσε τούτοις πεισθέντες, ἔργῳ τὴν προαίρεσιν ἐδήλουν. Ἀνοίξας δὲ Ἰώδαος τὴν ἐν τῷ ἱερῷ ὁπλοθήκην, ἣν Δαυΐδης κατεσκεύασε, διεμέρισε τοῖς ἑκατοντάρχαις ἅμα καὶ ἱερεῦσι καὶ Λευΐταις ἅπαντα ὅσα εὗρεν ἐν αὐτῇ δόρατά τε καὶ φαρέτρας, καὶ εἴ τι ἕτερον εἶδος ὅπλου κατέλαβε. Καὶ καθωπλισμένους ἔστησεν ἐν κύκλῳ περὶ τὸ ἱερὸν συναψαμένους τὴν χεῖρα, καὶ τὴν εἴςοδον τοῖς οὐ προςήκουσιν οὕτως ἀποτειχίσοντας. Συν-

αγαγόντες δὲ τὸν παῖδα εἰς τὸ μέσον, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν στέφανον τὸν βασιλικὸν, καὶ τῷ ἐλαίῳ χρίσας Ἰώδαος ἀπέδειξε βασιλέα. Τὸ δὲ πλῆθος χαῖρον καὶ κροταλίζον ἐβόα ‘σώζεσθαι τὸν βασιλέα.’

3. Τοῦ δὲ θορύβου καὶ τῶν ἐπαίνων Γοθολία παρ᾽ ἐλπίδας ἀκούσασα, τεταραγμένη σφόδρα τῇ διανοίᾳ μετὰ τῆς ἰδίας ἐξεπήδησε στρατιᾶς ἐκ τοῦ βασιλείου. Καὶ παραγενομένην εἰς τὸ ἱερὸν αὐτὴν οἱ μὲν ἱερεῖς εἰςδέχονται, τοὺς δὲ ἑπομένους ὁπλίτας εἶρξαν εἰςελθεῖν οἱ περιεστῶτες ἐν κύκλῳ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως τοῦτο προςτεταγμένων. Ἰδοῦσα δὲ Γοθολία τὸν παῖδα ἐπὶ τῆς στήλης ἑστῶτα, καὶ τὸν βασιλικὸν περικείμενον στέφανον, περιῤῥηξαμένη καὶ δεινὸν ἀνακράζουσα, φονεύειν ἐκέλευε τὸν ἐπιβουλεύσαντα αὐτῇ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφελέσθαι σπουδάσαντα. Ἰώδαος δὲ καλέσας τοὺς ἑκατοντάρχας, ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀγαγόντας τὴν Γοθολίαν εἰς τὴν φάραγγα τοῦ Κεδρῶνος ἀνελεῖν ἐκεῖ, ‘μὴ γὰρ βούλεσθαι μιᾶναι τὸ ἱερὸν αὐτόθι τὴν ἀλιτήριον τιμωρησάμενον.’ Προςέταξε δὲ καὶ ἐὰν βοηθῶν τις προςέλθοι, καὶ ἐκεῖνον ἀνελεῖν. Ἐλλαβόμενοι τοίνυν τῆς Γοθολίας οἱ προςτεταγμένοι τὴν ἀναίρεσιν αὐτῆς, ἐπὶ τὴν πύλην τῶν ἡμιόνων τοῦ βασιλέως ἤγαγον, καὶ ἐκεῖ διεχρήσαντο.

4. Ὡς δὲ τὰ περὶ τὴν Γοθολίαν τοῦτον ἐστρατηγήθη τὸν τρόπον, συγκαλέσας τόν τε δῆμον καὶ τοὺς ὁπλίτας Ἰώδαος εἰς τὸ ἱερὸν, ἐξώρκησεν εὐνοεῖν τῷ βασιλεῖ, καὶ προνοεῖν αὐτοῦ τῆς σωτηρίας, καὶ τῆς ἐπὶ πλεῖον ἀρχῆς. Ἔπειτ᾽ αὐτὸν τὸν βασιλέα τιμήσειν τὸν θεὸν καὶ μὴ παραβῆναι τοὺς Μωϋσέως νόμους δοῦναι πίστιν ἠνάγκασε. Καὶ μετὰ ταῦτα εἰςδραμόντες τὸν τοῦ Βαὰλ οἶκον, ὃν ἡ Γοθολία καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Ἰώραμος κατεσκεύασεν ἐφ᾽ ὕβρει μὲν τοῦ πατρῴου θεοῦ, τιμῇ δὲ τοῦ Ἀχάβου, κατέσκαψαν, καὶ τὸν ἔχοντα τὴν ἱερωσύνην αὐτοῦ Μααθὰν ἀπέκτειναν. Τὴν δ᾽ ἐπιμέλειαν καὶ φυλακὴν τοῦ ἱεροῦ τοῖς ἱερεῦσι καὶ Λευΐταις ἐπέτρεψεν Ἰώδαος, κατὰ

τὴν Δαυΐδου τοῦ βασιλέως διάταξιν, κελεύσας αὐτοὺς δὶς τῆς ἡμέρας ἐπιφέρειν τὰς νενομισμένας τῶν ὁλοκαυτώσεων θυσίας, καὶ θυμιᾶν ἀκολούθως τῷ νόμῳ. Ἀπέδειξε δὲ τῶν Λευϊτῶν τινας καὶ πυλωροὺς ἐπὶ φυλακῇ τοῦ τεμένους, ὡς μηδένα μεμιασμένον παρεῖναι λανθάνοντα.

5. Τούτων δὲ ἕκαστα διατάξας μετὰ τῶν ἑκατοντάρχων καὶ ἡγεμόνων καὶ τοῦ λαοῦ παντὸς ἐκ τοῦ ἱεροῦ παραλαβὼν ἄγει τὸν Ἰώασον εἰς τὸ βασίλειον, καὶ καθίσαντος εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον ἐπηυφήμησέ τε τὸ πλῆθος καὶ πρὸς εὐωχίαν τραπέντες ἐπὶ πολλὰς ἑώρτασαν ἡμέρας. Ἡ μέντοι γε πόλις ἐπὶ τῷ τὴν Γοθολίαν ἀποθανεῖν ἡσυχίαν ἤγαγεν. Ἦν δὲ Ἰώασος, ὅτε τὴν βασιλείαν παρέλαβεν, ἐτῶν ἑπτὰ, μήτηρ δ᾽ ἦν αὐτῷ τὸ μὲν ὄνομα Σαβία, πατρίδος δὲ Βηρσαβεέ. Πολλὴν δ᾽ ἐποιήσατο τῶν νόμων φυλακὴν, καὶ περὶ τὴν τοῦ θεοῦ θρησκείαν φιλοτιμίαν, παρὰ πάντα τὸν χρόνον ὃν ὁ Ἰώδαος ἐβίωσεν. Ἔγημε δὲ καὶ γυναῖκας δύο παρελθὼν εἰς ἡλικίαν, δόντος τοῦ ἀρχιερέως, ἐξ ὧν καὶ ἄῤῥενες αὐτῷ καὶ θήλειαι παῖδες ἐγένοντο. Τὰ μὲν οὖν περὶ τοῦ βασιλέως Ἰωάσου, ὡς τὴν τῆς Γοθολίας ἐπιβουλὴν διέφυγε καὶ τὴν βασιλείαν παρέλαβεν, ἐν τούτοις δεδηλώκαμεν.

CAP. VIII. 1. Ἀζάηλος δὲ ὁ Σύρων βασιλεὺς πολεμῶν τοῖς Ἰσραηλίταις καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῶν Ἰηοῦ, διέφθειρεν τῆς πέραν Ἰορδάνου χώρας τὰ πρὸς τὴν ἀνατολὴν τῶν Ῥουβηνιτῶν καὶ Γαδιτῶν καὶ Μανασσιτῶν, ἔτι δὲ καὶ τὴν Γαλααδίτην καὶ Βαταναίαν, πυρπολῶν πάντα καὶ διαρπάζων, καὶ τοῖς εἰς χεῖρας ἀπαντῶσι βίαν προσφέρων. Οὐ γὰρ ἔφθη αὐτὸν Ἰηοῦς ἀμύνασθαι κακοῦντα τὴν χώραν, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰς τὸ θεῖον ὑπερόπτης γενόμενος, καὶ καταφρονήσας τῆς ὁσίας καὶ τῶν νόμων ἀπέθανε, βασιλεύσας ἔτη τῶν Ἰσραηλιτῶν ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. Ἐτάφη δ᾽ ἐν Σα-

μαρείᾳ, τῆς ἀρχῆς διάδοχον Ἰώαζον τὸν υἱὸν καταλιπών.

2. Τὸν δὲ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλέα Ἰώα- 492
σον ὁρμή τις ἔλαβε τὸν ναὸν ἀνακαινίσαι τοῦ θεοῦ. Καὶ τὸν ἀρχιερέα καλέσας Ἰώδαον εἰς ἅπασαν ἐκέλευσε πέμψαι τὴν χώραν τοὺς Λευΐτας καὶ ἱερέας αἰτήσοντας ὑπὲρ ἑκάστης κεφαλῆς ἡμίσικλον ἀργύρου, εἰς ἐπισκευὴν καὶ ἀνανέωσιν τοῦ ναοῦ, καταλυθέντος ὑπὸ Ἰωράμου καὶ Γοθολίας καὶ τῶν παίδων αὐτῆς. Ὁ δ᾽ ἀρχιερεὺς τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησε, συνεὶς ὡς οὐδεὶς εὐγνωμόνως προήσεται τὸ ἀργύριον. Τρίτῳ δὲ καὶ εἰκοστῷ τῆς βασιλείας ἔτει, μεταπεμψαμένου τοῦ βασιλέως αὐτόν τε καὶ Λευΐτας, καὶ ὡς παρακούσαντας ὧν προσέταξεν αἰτιωμένου, καὶ κελεύσαντος εἰς τὸ μέλλον προνοεῖσθαι τῆς ἐπισκευῆς τοῦ ναοῦ, στρατηγήματι χρῆται πρὸς τὴν συλλογὴν τῶν χρημάτων ὁ ἀρχιερεὺς, ᾧ τὸ πλῆθος ἡδέως ἔσχε, τοιούτῳ. Ξύλινον κατασκευάσας θησαυρὸν, καὶ κλείσας πανταχόθεν, οπὴν ἐν αὐτῷ μίαν ἤνοιξεν. Ἔπειτα θεὶς εἰς τὸ ἱερὸν παρὰ τὸν βωμὸν, ἐκέλευσεν ἕκαστον ὅσον βούλεται βάλλειν εἰς αὐτὸν διὰ τῆς ὀπῆς, εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ. Πρὸς τοῦτο πᾶς ὁ λαὸς εὖ διετέθη, καὶ πολὺν ἄργυρον καὶ χρυσὸν φιλοτιμούμενοι καὶ συνεισφέροντες ἤθροισαν. Κενοῦντες δὲ τὸν θησαυρὸν, καὶ παρόντος τοῦ βασιλέως ἀριθμοῦντες τὸ συνειλεγμένον ὅ τε γραμματεὺς καὶ ὁ ἱερεὺς τῶν γαζοφυλακίων, ἔπειτ᾽ εἰς τὸν αὐτὸν ἐτίθεσαν τόπον. Καὶ τοῦτο ἐποίουν ἑκάστης ἡμέρας. Ὡς δ᾽ ἀποχρώντως τὸ πλῆθος ἐδόκει βαλεῖν τῶν χρημάτων, ἔπεμψαν μισθούμενοι λατόμους καὶ οἰκοδόμους ὁ ἀρχιερεὺς Ἰώδαος καὶ ὁ βασιλεὺς Ἰώασος, καὶ ἔτι ξύλα μεγάλα καὶ τῆς καλλίστης ὕλης. Ἐπισκευασθέντος δὲ τοῦ ναοῦ, τὸν ὑπολειφθέντα χρυσὸν καὶ ἄργυρον — οὐκ ὀλίγος δὲ ἦν — εἴς τε κρατῆρας καὶ οἰνοχόας καὶ ἐκπώματα καὶ τὰ λοιπὰ σκεύη κατεχρήσαντο, θυσίαις τε πολυτελέσιν ὁσημέραι τὸν βωμὸν πιαί-

νοντες διετέλουν. Καὶ ταῦτα μὲν ἐφ᾽ ὅσον Ἰώδαος χρόνον ἔζη τῆς προςηκούσης ἐτύγχανε σπουδῆς.

3. Ὡς δ᾽ ἐτελεύτησεν οὗτος — ἔτη μὲν βιώσας ἑκατὸν καὶ τριάκοντα, δίκαιος δὲ καὶ πάντα χρηστὸς γενόμενος, ἐτάφη δ᾽ ἐν ταῖς βασιλικαῖς θήκαις ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅτι τῷ Δαυΐδου γένει τὴν βασιλείαν ἀνεκτήσατο, — προέδωκεν ὁ βασιλεὺς Ἰώασος τὴν ἐπιμέλειαν τὴν πρὸς τὸν θεόν. Συνδιεφθάρησαν δ᾽ αὐτῷ καὶ οἱ τοῦ πλήθους πρωτεύοντες, ὥςτε πλημμελεῖν εἰς τὰ δίκαια, καὶ τὰ νενομισμένα παρ᾽ αὐτοῖς ἄριστα εἶναι. Δυςχεράνας δὲ ὁ θεὸς ἐπὶ τῇ μεταβολῇ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων, πέμπει τοὺς προφήτας διαμαρτυρησομένους τε τὰ πραττόμενα, καὶ παύσοντας τῆς πονηρίας αὐτούς. Οἱ δ᾽ ἰσχυρὸν ἔρωτα καὶ δεινὴν ἐπιθυμίαν ἄρα ταύτης εἶχον, ὡς μήτε οἷς οἱ πρὸ αὐτῶν ἐξυβρίσαντες εἰς τὰ νόμιμα πανοικὶ κολασθέντες ἔπαθον, μηθ᾽ οἷς οἱ προφῆται προέλεγον πεισθέντες μετανοῆσαι, καὶ μετελθεῖν ἐξ ὧν εἰς ἐκεῖνα παρανομήσαντες ἐτράπησαν· ἀλλὰ καὶ Ζαχαρίαν υἱὸν τοῦ ἀρχιερέως Ἰωδάου λίθοις ὁ βασιλεὺς
493 ἐκέλευσε βληθέντα ἀποθανεῖν ἐν τῷ ἱερῷ, τῶν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εὐεργεσιῶν λαθόμενος, ὅτι τοῦ θεοῦ προφητεύειν αὐτὸν ἀποδείξαντος στὰς ἐν μέσῳ τῷ πλήθει συνεβούλευεν αὐτῷ τε καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ δίκαια πράττειν, καὶ ὅτι τιμωρίαν μεγάλην ὑφέξουσι μὴ πειθόμενοι προέλεγε. Τελευτῶν μέντοι Ζαχαρίας μάρτυρα καὶ δικαστὴν ὧν ἔπασχε τὸν θεὸν ἐποιεῖτο, ἀντὶ χρηστῆς συμβουλίας καὶ ὧν ὁ πατὴρ αὐτοῦ παρέσχεν Ἰωάσῳ, πικρῶς καὶ βιαίως ἀπολλύμενος.

4. Ἔδωκε μέντοι γε οὐκ εἰς μακρὰν ὁ βασιλεὺς δίκην ὧν παρηνόμησεν. Ἐμβαλόντος γὰρ Ἀζαήλου τοῦ Σύρων βασιλέως εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ καὶ τήν τε Γίτταν καταστρεψαμένου καὶ λεηλατήσαντος, ἐπ᾽ αὐτὸν στρατεύει εἰς Ἱεροσόλυμα. Φοβηθεὶς δὲ ὁ Ἰώασος πάντας κενώσας τοὺς τοῦ θεοῦ θησαυροὺς καὶ τοὺς τῶν βασιλέων, καὶ τὰ ἀναθήματα καθελὼν,

ἔπεμψε τῷ Σύρῳ, τούτοις ὠνούμενος τὸ μὴ πολιορκηθῆναι μηδὲ κινδυνεύειν περὶ τῶν ὅλων. Ὁ δὲ πεισθεὶς τῇ τῶν χρημάτων ὑπερβολῇ τὴν στρατιὰν οὐκ ἐπήγαγεν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα. Νόσῳ μέντοι χαλεπῇ περιπεσὼν Ἰώασος, ἐπιθεμένων αὐτῷ τῶν φίλων τοῦ Ζαχαρίου, οἳ τὸν θάνατον ἐκδικοῦντες τοῦ Ἰωδάου παιδὸς ἐπεβούλευσαν τῷ βασιλεῖ, διεφθάρη πρὸς αὐτῶν. Καὶ θάπτεται μὲν ἐν Ἱεροσολύμοις, οὐκ ἐν ταῖς θήκαις δὲ ταῖς βασιλικαῖς τῶν προγόνων, ἀσεβὴς γενόμενος. Ἐβίωσε δ' ἔτη ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα, τὴν δὲ βασιλείαν αὐτοῦ διαδέχεται Ἀμασίας ὁ παῖς.

5. Εἰκοστῷ δὲ καὶ πρώτῳ ἔτει τῆς Ἰωάσου βασιλείας παρέλαβε τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν ἡγεμονίαν Ἰώαζος ὁ τοῦ Ἰηοῦ υἱὸς ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ κατέσχεν αὐτὴν ἔτεσι δέκα καὶ ἑπτὰ, τοῦ μὲν πατρὸς οὐδ' αὐτὸς μιμητὴς γενόμενος, ἀσεβήσας δὲ ὅσα καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ θεοῦ καταφρονήσαντες. Ἐταπείνωσεν δὲ αὐτὸν καὶ συνέστειλεν ἐκ τῆς τοσαύτης δυνάμεως ὁ Σύρων βασιλεὺς εἰς ὁπλίτας μυρίους καὶ πεντήκοντα ἱππεῖς στρατεύσας ἐπ' αὐτὸν, πόλεις τε καὶ μεγάλας καὶ πολλὰς αὐτοῦ ἀφελόμενος, καὶ τὴν στρατιὰν αὐτοῦ διαφθείρας. Ταῦτα δ' ἔπαθεν ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν λαὸς κατὰ τὴν Ἐλισσαίου προφητείαν, ὅτε Ἀζάηλον βασιλεύσειν προεῖπε τῶν Σύρων καὶ Δαμασκηνῶν, ἀποκτείναντα τὸν δεσπότην. Ὢν δὲ ἐν ἀπόροις οὕτω κακοῖς Ἰώαζος, ἐπὶ δέησιν καὶ ἱκετείαν τοῦ θεοῦ κατέφυγε, ῥύσασθαι τῶν Ἀζαήλου χειρῶν αὐτὸν παρακαλῶν, καὶ μὴ περιϊδεῖν ὑπ' ἐκείνῳ γενόμενον. Ὁ δὲ θεὸς καὶ τὴν μετάνοιαν ὡς ἀρετὴν ἀποδεχόμενος, καὶ νουθετῶν μᾶλλον τοὺς δυναμένους, τελέως μὴ ἀπολλύναι δοκοῦν αὐτῷ, δίδωσιν αὐτῷ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου καὶ τῶν κινδύνων ἄδειαν. Εἰρήνης δὲ ἡ χώρα λαβομένη ἀνέδραμέ τε πάλιν εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν καὶ ηὐθήνησε.

6. Μετὰ δὲ τὴν Ἰωάζου τελευτὴν ἐκδέχεται τὴν ἀρχὴν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰώασος. Ἕβδομον ἤδη καὶ τρια-

494 κοστὸν ἔτος βασιλεύοντος Ἰωάσου τῆς Ἰούδα φυλῆς, παρέλαβε τὴν ἀρχὴν οὗτος ὁ Ἰώασος ἐν Σαμαρείᾳ τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ γὰρ αὐτὸς τὴν αὐτὴν εἶχε προσηγορίαν τῷ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν βασιλεῖ, καὶ κατέσχεν αὐτὴν ἔτεσιν ἑκκαίδεκα. Ἀγαθὸς δὲ ἦν καὶ οὐδὲν ὅμοιος τῷ πατρὶ τὴν φύσιν. Κατ᾽ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου γηραιοῦ μὲν ἤδη τυγχάνοντος, εἰς δὲ νόσον ἐμπεπτωκότος, ἧκεν ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν ἐπισκεψόμενος. Καταλαβὼν δ᾽ αὐτὸν ἐν ἐσχάτοις ὄντα κλαίειν ἤρξατο, βλέποντος αὐτοῦ, καὶ ποτνιᾶσθαι καὶ πατέρα τε ἀποκαλεῖν καὶ ὅπλον, 'δι᾽ αὐτὸν γὰρ μηδέποτε χρήσασθαι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ὅπλοις, ἀλλὰ ταῖς ἐκείνου προφητείαις ἀμαχητὶ κρατεῖν τῶν πολεμίων· νῦν δ᾽ ἀπεῖναι μὲν αὐτὸν ἐκ τοῦ ζῆν, καταλιπεῖν δ᾽ ἐξωπλισμένοις τοῖς Σύροις καὶ τοῖς ὑπ᾽ αὐτῶν πολεμίοις. Οὔτ᾽ αὐτῷ τοίνυν ζῆν ἔτι ἀσφαλὲς ἔλεγεν, ἀλλὰ καλῶς ἔχειν συνεξορμᾶν αὐτῷ καὶ συναπαίρειν τοῦ βίου.' Ταῦτα ὀδυρόμενον Ἐλισσαῖος παρεμυθεῖτο τὸν βασιλέα, καὶ τόξον ἐκέλευσεν αὐτῷ κομισθὲν ἐντεῖναι τοῦτο. Ποιήσαντος οὖν εὐτρεπὲς τοῦ βασιλέως τὸ τόξον, ἐπιλαβόμενος αὐτοῦ τῶν χειρῶν, ἐκέλευσε τοξεύειν. Τρία δὲ βέλη αὐτοῦ προεμένου, "Πλείω μέν," εἶπεν, "ἀφεὶς, ἐκ ῥιζῶν ἂν τὴν τῶν Σύρων βασιλείαν ἐξεῖλες. Ἐπεὶ δὲ τρισὶν ἠρκέσθης μόνοις, τοσαύταις καὶ μάχαις κρατήσεις συμβαλὼν τοῖς Σύροις, ἵνα τὴν χώραν ἣν ἀπέτεμον τοῦ σοῦ πατρὸς ἀνακτήσῃ." Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ταῦτ᾽ ἀκούσας ἀπηλλάγη. Μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ προφήτης ἀπέθανεν, ἀνὴρ ἐπὶ δικαιοσύνῃ διαβόητος, καὶ φανερῶς σπουδασθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ. Θαυμαστὰ γὰρ καὶ παράδοξα διὰ τῆς προφητείας ἐπεδείξατο ἔργα, καὶ μνήμης λαμπρᾶς παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἀξιωθέντα. Ἔτυχε δὲ καὶ ταφῆς μεγαλοπρεποῦς, καὶ οἵας εἰκὸς ἦν τὸν οὕτω θεοφιλῆ μεταλαβεῖν. Συνέβη δὲ καὶ τότε, λῃστῶν τινῶν ῥιψάντων εἰς τὸν Ἐλισσαίου τάφον ὃν

ἦσαν ἀνῃρηκότες, τὸν νεκρὸν τῷ σώματι αὐτοῦ προσκολληθέντα ἀναζωπυρῆσαι. Καὶ τὰ μὲν περὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου, ζῶν τε ὅσα προεῖπε, καὶ ὡς μετὰ τὴν τελευτὴν ἔτι δύναμιν εἶχε θείαν, δεδηλώκαμεν.

7. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Σύρων βασιλέως Ἀζαήλου, εἰς Ἄδαδον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἡ βασιλεία παραγίνεται, πρὸς ὃν συνάπτει πόλεμον Ἰώασος ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς, καὶ τρισὶ μάχαις νικήσας αὐτὸν, ἀφείλετο τὴν χώραν ἅπασαν, καὶ ὅσας ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἀζάηλος πόλεις καὶ κώμας τῆς Ἰσραηλιτῶν βασιλείας παρέλαβε. Τοῦτο μέντοι κατὰ τὴν Ἐλισσαίου προφητείαν ἐγένετο. Ἐπεὶ δὲ συνέβη καὶ Ἰώασον ἀποθανεῖν, ὁ μὲν ἐν Σαμαρείᾳ κηδεύεται, καθῆκε δὲ εἰς Ἱεροβόαμον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἡ ἀρχή.

CAP. IX. 1. Δευτέρῳ δ᾽ ἔτει τῆς Ἰωάσου βασιλείας τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἐβασίλευσεν Ἀμασίας τῆς Ἰούδα φυλῆς ἐν Ἱεροσολύμοις, μητρὸς ὢν Ἰωαδῆς τὸ ὄνομα, πολίτιδος δὲ τὸ γένος. Θαυμαστῶς δὲ τοῦ δικαίου προενόει, καὶ ταῦτα νέος ὤν. Παρελθὼν δ᾽ ἐπὶ τὰ πράγματα καὶ τὴν ἀρχὴν, ἔγνω δεῖν πρῶτον Ἰωάσῳ τιμωρῆσαι τῷ πατρὶ, καὶ τοὺς ἐπιθεμένους αὐτῷ φίλους κολάσαι. Καὶ τούτους μὲν συλλαβὼν ἅπαντας ἐφόνευσε, τοὺς δὲ παῖδας αὐτῶν οὐδὲν εἰργάσατο δεινὸν, ἀκόλουθα ποιῶν τοῖς Μωϋσέως νόμοις, ὃς οὐκ ἐδικαίωσε διὰ πατέρων ἁμαρτίας τέκνα κολάζειν. Ἔπειτα στρατιὰν ἐπιλέξας ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς καὶ Βενιαμίτιδος τῶν ἐν ἀκμῇ καὶ περὶ εἴκοσιν ἔτη γεγονότων, καὶ συναθροίσας ὡς τριάκοντα μυριάδας, τούτων μὲν ἑκατοντάρχους κατέστησε, πέμψας δὲ καὶ πρὸς τὸν Ἰσραηλιτῶν βασιλέα, μισθοῦται δέκα μυριάδας ὁπλιτῶν ταλάντων ἑκατὸν ἀργυρίου· διεγνώκει γὰρ τοῖς Ἀμαληκιτῶν ἔθνεσι καὶ Ἰδουμαίων καὶ Γαβαλιτῶν ἐπιστρατεύσασθαι. Παρασκευασαμένου δὲ πρὸς τὴν στρατείαν, καὶ μέλλον-

τος ἐξορμᾶν, ὁ προφήτης τὸν Ἰσραηλιτῶν στρατὸν ἀπολῦσαι συνεβούλευσεν, ‘εἶναι γὰρ ἀσεβῆ, καὶ τὸν θεὸν ἧτταν αὐτῷ προλέγειν χρησαμένῳ τούτοις συμμάχοις· περιέσεσθαι δὲ τῶν πολεμίων καὶ μετ᾽ ὀλίγων αὐτοῖς ἀγωνιζόμενον βουλομένου τοῦ θεοῦ.’ Δυσφοροῦντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῷ φθῆναι τὸν μισθὸν δεδωκέναι τοῖς Ἰσραηλίταις, παρῄνει ποιεῖν ὁ προφήτης ὅ τι τῷ θεῷ δοκεῖ, χρήματα δ᾽ αὐτῷ πολλὰ παρ᾽ αὐτοῦ γενήσεσθαι. Καὶ τοὺς μὲν ἀπολύει, χαρίζεσθαι τὸν μισθὸν εἰπὼν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς οἰκείας δυνάμεως ἐπὶ τὰ προειρημένα τῶν ἐθνῶν ἐστράτευσε. Καὶ κρατήσας αὐτῶν τῇ μάχῃ μυρίους μὲν ἀπέκτεινε, τοσούτους δὲ ζῶντας ἔλαβεν, οὓς ἐπὶ τὴν μεγάλην ἀγαγὼν πέτραν, ἥπερ ἐστὶν ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν, ἀπ᾽ αὐτῆς κατεκρήμνισεν· ἀπήγαγέ τε λείαν πολλὴν καὶ πλοῦτον ἄφθονον ἐκ τούτων ἐθνῶν. Ἀμασίου δ᾽ ἐν τούτοις ὑπάρχοντος, οἱ τῶν Ἰσραηλιτῶν, οὓς ἀπέλυσε μισθωσάμενος, ἀγανακτήσαντες ἐπὶ τούτῳ, καὶ νομίσαντες ὕβριν εἶναι τὴν ἀπόλυσιν, οὐ γὰρ ἂν τοῦτο παθεῖν μὴ κατεγνωσμένους, ἐπῆλθον αὐτοῦ τῇ βασιλείᾳ, καὶ μέχρι Βηθσεμήρων προελθόντες διήρπασαν τὴν χώραν, καὶ πολλὰ μὲν ἔλαβον ὑποζύγια, τρισχιλίους δ᾽ ἀνθρώπους ἀπέκτειναν.

2. Ἀμασίας δὲ τῇ νίκῃ καὶ τοῖς κατορθώμασιν
496 ἐπαρθεὶς, τὸν μὲν τούτων αἴτιον αὐτῷ θεὸν γενόμενον ὑπερορᾶν ἤρξατο, οὓς δ᾽ ἐκ τῆς Ἀμαληκιτῶν χώρας ἐκόμισε, τούτους σεβόμενος διετέλει. Προσελθὼν δὲ ὁ προφήτης αὐτῷ ‘θαυμάζειν ἔλεγεν, εἰ τούτους ἡγεῖται θεοὺς, οἳ τοὺς ἰδίους παρ᾽ οἷς ἐτιμῶντο μηδὲν ὤνησαν, μηδ᾽ ἐκ χειρῶν ἐῤῥύσαντο τῶν ἐκείνου, ἀλλ᾽ ὑπερεῖδον πολλούς τε αὐτῶν ἀπολλυμένους, καὶ αὐτοὺς αἰχμαλωτισθέντας· κεκομίσθαι γὰρ εἰς Ἱεροσόλυμα τούτῳ τῷ τρόπῳ, καθὼς ἄν τις τῶν πολεμίων τινὰς ζωγρήσας ἤγαγε.’ Τῷ δὲ βασιλεῖ ταῦτ᾽ ὀργὴν ἐκίνησε, καὶ προσέταξεν ἡσυχίαν ἄγειν τὸν προφήτην, ἀπειλήσας αὐτὸν κολάσειν, ἂν πολυπραγμονῇ.

Καὶ ὁ μὲν ἡσυχάζειν εἶπεν, οὐκ ἀμελήσειν δὲ ὧν ἐπικεχείρηκε νεωτερίζων τὸν θεὸν προέλεγεν. Ἀμασίας δὲ κατέχειν αὑτὸν ἐπὶ ταῖς εὐπραγίαις οὐ δυνάμενος, ἃς παρὰ τοῦ θεοῦ λαβὼν εἰς αὐτὸν ἐξύβριζεν, ἀλλὰ φρονηματισθεὶς ἔγραψεν Ἰωάσῳ τῷ Ἰσραηλιτῶν βασιλεῖ, κελεύων 'ὑπακούειν αὐτῷ σὺν παντὶ τῷ λαῷ, ὡς καὶ πρότερον ὑπήκουε τοῖς προγόνοις αὐτοῦ, Δαυΐδῃ καὶ Σολομῶνι· ἢ μὴ βουλόμενον εὐγνωμονεῖν, εἰδέναι πολέμῳ περὶ τῆς ἀρχῆς διακριθησόμενον.' Ἀντέγραψεν δὲ ὁ Ἰώασος τάδε·

Βασιλεὺς Ἰώασος βασιλεῖ Ἀμασίᾳ.

"Ἦν ἐν τῷ Λιβάνῳ ὄρει κυπάρισσος παμμεγέθης καὶ ἄκανος. Αὕτη πρὸς τὴν κυπάρισσον ἔπεμψε μνηστευομένη τὴν θυγατέρα αὐτῆς πρὸς γάμον τῷ παιδί. Μεταξὺ δὲ ταῦτα λέγουσαν θηρίον τι παρερχόμενον κατεπάτησε τὴν ἄκανον. Τοῦτο οὖν ἔσται σοι παράδειγμα τοῦ μὴ μειζόνων ἐφίεσθαι, μηδ' ὅτι τὴν πρὸς Ἀμαληκίτας μάχην ηὐτύχησας ἐπὶ ταύτῃ γαυρούμενος σαυτῷ καὶ τῇ βασιλείᾳ σου κινδύνους ἐπισπῶ."

3. Ταῦτα δὲ ἀναγνοὺς Ἀμασίας ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τὴν στρατείαν παρωξύνθη, τοῦ θεοῦ παρορμῶντος αὐτὸν οἶμαι πρὸς αὐτήν, ἵνα τῶν παρανομηθέντων εἰς αὐτὸν δίκην ἀπολάβῃ. Ὡς δ' ἐξῆγε μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὸν Ἰώασον, καὶ συνάπτειν μάχην ἔμελλον, τὸ Ἀμασίου στράτευμα φόβος αἰφνίδιος καὶ κατάπληξις, οἵαν θεὸς οὐκ εὐμενὴς ὢν τίθησιν, εἰς φυγὴν ἔτρεψε καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν. Διασπαρέντων δὴ ὑπὸ τοῦ δέους αὐτῶν, μονωθέντα τὸν Ἀμασίαν ληφθῆναι συνέβη πρὸς τῶν πολεμίων αἰχμάλωτον, ἠπείλησε δ' αὐτῷ θάνατον Ἰώασος, εἰ μὴ πείσειε τοὺς Ἱεροσολυμίτας, ἀνοίξαντας αὐτῷ τὰς πύλας δέξασθαι μετὰ τῆς στρατιᾶς εἰς τὴν πόλιν. Καὶ Ἀμασίας μὲν ὑπὸ ἀνάγκης καὶ τοῦ περὶ τὸ ζῆν δέους ἐποίησεν εἰςδεχθῆναι τὸν πολέμιον. Ὁ δὲ διακόψας

τι τοῦ τείχους ὡς τετρακοσίων πηχῶν ἐφ' ἅρματος εἰςήλασε διὰ τῆς διακοπῆς εἰς Ἱεροσόλυμα τὸν Ἀμα-
497 σίαν ἄγων αἰχμάλωτον. Κύριός τε τούτῳ τῷ τρόπῳ γενόμενος τῶν Ἱεροσολύμων τούς τε τοῦ θεοῦ θησαυροὺς ἀνείλετο, καὶ ὅσος ἦν τῷ Ἀμασίᾳ χρυσὸς καὶ ἄργυρος ἐν τοῖς βασιλείοις ἐξεφόρησε, καὶ οὕτως αὐτὸν ἀπολύσας τῆς αἰχμαλωσίας ἀνέζευξεν εἰς Σαμάρειαν. Ταῦτα δ' ἐγένετο περὶ τοὺς Ἱεροσολυμίτας ἔτει τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ τῆς Ἀμασίου βασιλείας, ὃς μετὰ ταῦτα ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῶν φίλων φεύγει μὲν εἰς Λάχεισαν πόλιν, ἀναιρεῖται δὲ ὑπὸ τῶν ἐπιβούλων, πεμψάντων ἐκεῖ τοὺς ἀποκτενοῦντας αὐτόν. Καὶ τὸ μὲν σῶμα κομίσαντες εἰς Ἱεροσόλυμα βασιλικῶς ἐκήδευσαν. Κατέστρεψε δὲ οὕτως Ἀμασίας τὸν βίον διὰ τὸν νεωτερισμὸν καὶ τὴν πρὸς τὸν θεὸν ὀλιγωρίαν, βιώσας μὲν ἔτη τέσσαρα καὶ πεντήκοντα, βασιλεύσας δ' ἐννέα καὶ εἴκοσι. Διαδέχεται δὲ αὐτὸν ὁ παῖς Ὀζίας τὸ ὄνομα.

CAP. X. 1. Πεντεκαιδεκάτῳ δὲ ἔτει τῆς Ἀμασίου βασιλείας ἐβασίλευσε τῶν Ἰσραηλιτῶν ὁ Ἰωάσου υἱὸς Ἱεροβόαμος ἐν Σαμαρείᾳ ἔτη τεσσαράκοντα. Οὗτος ὁ βασιλεὺς τὰ μὲν εἰς τὸν θεὸν ὑβριστὴς καὶ παράνομος δεινῶς ἐγένετο, εἴδωλά τε σεβόμενος καὶ πολλοῖς ἀτόποις καὶ ξένοις ἐγχειρῶν ἔργοις, τῷ δὲ λαῷ τῶν Ἰσραηλιτῶν μυρίων κακῶν αἴτιος ὑπῆρχε. Τούτῳ προεφήτευσέ τις Ἰωνᾶς, ὡς δεῖ πολεμήσαντα τοῖς Σύροις αὐτὸν κρατῆσαι τῆς ἐκείνων δυνάμεως, καὶ πλατῦναι τὴν αὐτοῦ βασιλείαν, τοῖς μὲν κατὰ τὴν ἄρκτον μέρεσιν ἕως Ἀμάθου πόλεως, τοῖς δὲ κατὰ τὴν μεσημβρίαν ἕως τῆς Ἀσφαλτίτιδος λίμνης. Τὸ γὰρ ἀρχαῖον οἱ ὅροι τῆς Χαναναίας ἦσαν οὗτοι, καθὼς ὁ στρατηγὸς Ἰησοῦς περιώρισε. Στρατεύσας οὖν ἐπὶ τοὺς Σύρους Ἱεροβόαμος, καταστρέφεται πᾶσαν αὐτῶν τὴν χώραν, ὡς προεφήτευσεν Ἰωνᾶς.

2. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην τὴν ἀκρίβειαν τῶν

πραγμάτων παραδώσειν ὑπεσχημένος, ὅσα καὶ περὶ τοῦ προφήτου τούτου εὗρον ἐν ταῖς Ἑβραϊκαῖς βίβλοις ἀναγεγραμμένα, διεξελθεῖν. Κελευσθεὶς γὰρ οὗτος ὑπὸ τοῦ θεοῦ πορευθῆναι μὲν εἰς τὴν Νίνου βασιλείαν, κηρύξαι δ' ἐκεῖ γενόμενον ἐν τῇ πόλει ὅτι τὴν ἀρχὴν ἀπολέσει, δείσας οὐκ ἀπῆλθεν, ἀλλ' ἀποδιδράσκει τὸν θεὸν εἰς Ἰόπην πόλιν, καὶ πλοῖον εὑρὼν ἐμβὰς εἰς Ταρσὸν ἔπλει τῆς Κιλικίας. Ἐπιγενομένου δὲ χειμῶνος σφοδροτάτου καὶ κινδυνεύοντος καταδῦναι τοῦ σκάφους, οἱ μὲν ναῦται καὶ ὁ κυβερνήτης καὶ αὐτὸς ὁ ναύκληρος εὐχὰς ἐποιοῦντο χαριστηρίους, εἰ διαφύγοιεν τὴν θάλασσαν. Ὁ δὲ Ἰωνᾶς συγκαλύψας αὑτὸν ἐβέβλητο μηδὲν ὧν τοὺς ἄλλους ἑώρα ποιοῦντας μιμούμενος. Αὔξοντος δ' ἔτι 498
μᾶλλον τοῦ κλύδωνος, καὶ βιαιοτέρας γενομένης ὑπὸ τῶν πνευμάτων τῆς θαλάσσης, ὑπονοήσαντες, ὡς ἐνδέχεται, τινὰ τῶν ἐμπλεόντων αἴτιον αὐτοῖς εἶναι τοῦ χειμῶνος, συνέθεντο κλήρῳ, τοῦτον ὅστις ποτὲ εἴη μαθεῖν. Κληρωσαμένων οὖν ὁ προφήτης λαγχάνει. Πυνθανομένων δὲ πόθεν τε εἴη καὶ τί μετέρχεται, ‘τὸ μὲν γένος ἔλεγεν Ἑβραῖος εἶναι, προφήτης δὲ τοῦ μεγίστου θεοῦ. Συνεβούλευεν οὖν αὐτοῖς, εἰ θέλουσιν ἀποδρᾶναι τὸν παρόντα κίνδυνον, ἐκβάλλειν αὐτὸν εἰς τὸ πέλαγος, αἴτιον γὰρ αὐτοῖς εἶναι τοῦ χειμῶνος.’ Οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἐτόλμων, κρίναντες ἀσέβημα εἶναι ξένον ἄνθρωπον καὶ πεπιστευκότα αὐτοῖς τὸ ζῆν εἰς φανερὰν οὕτως ἀπώλειαν ἐκρίψαι. Τελευταῖον δὲ ὑπερβιαζομένου τοῦ κακοῦ, καὶ ὅσον οὔπω μέλλοντος βαπτίζεσθαι τοῦ σκάφους, ὑπό τε τοῦ προφήτου παρορμηθέντες αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ δέους τοῦ περὶ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας ῥίπτουσιν αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ὁ μὲν χειμὼν ἐστάλη, τὸν δὲ, λόγος, ὑπὸ τοῦ κήτους καταποθέντα τρεῖς ἡμέρας καὶ τοσαύτας νύκτας εἰς τὸν Εὔξεινον ἐκβρασθῆναι πόντον ζῶντα καὶ μηδὲν τοῦ σώματος λελωβημένον. Ἔνθα τοῦ θεοῦ δεηθεὶς συγγνώμην αὐτῷ

παρασχεῖν τῶν ἡμαρτημένων ἀπῆλθεν εἰς τὴν Νινευὴν πόλιν, καὶ σταθεὶς εἰς ἐπήκοον ἐκήρυσσεν, ὡς μετ᾽ ὀλίγον πάνυ χρόνον ἀποβαλοῦσι τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀσίας. Καὶ ταῦτα δηλώσας ὑπέστρεψε. Διεξῆλθον δὲ τὴν περὶ αὐτοῦ διήγησιν, ὡς εὗρον ἀναγεγραμμένην.

3. Ἱεροβόαμος δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ πάσης εὐδαιμονίας τὸν βίον διαγαγὼν, καὶ ἄρξας ἔτη τεσσαράκοντα ἐτελεύτησε. Καὶ θάπτεται μὲν ἐν Σαμαρείᾳ, διαδέχεται δ᾽ αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς Ζαχαρίας. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ Ὀζίας ὁ Ἀμασίου υἱὸς, ἔτος ἤδη τέταρτον πρὸς τοῖς δέκα βασιλεύοντος Ἱεροβοάμου, τῶν δύο φυλῶν ἐβασίλευσεν ἐν Ἱεροσολύμοις, μητρὸς ὢν Ἀχιάλας μὲν τὸ ὄνομα, ἀστῆς δὲ τὸ γένος. Ἀγαθὸς δ᾽ ἦν καὶ δίκαιος τὴν φύσιν, καὶ μεγαλόφρων, καὶ προνοῆσαι τῶν πραγμάτων φιλοπονώτατος. Στρατευσάμενος δὲ καὶ ἐπὶ Παλαιστίνους καὶ νικήσας μάχῃ, πόλεις αὐτῶν ἔλαβε κατὰ κράτος Γιττὰν καὶ Ἰάμνειαν, καὶ κατέσκαψεν αὐτῶν τὰ τείχη. Μετὰ δὲ ταύτην τὴν στρατείαν ἐπῆλθε τοῖς τῇ Αἰγύπτῳ γειτνιῶσιν Ἄραψι, καὶ πόλιν κτίσας ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐγκατέστησεν αὐτῇ φρουράν. Ἔπειτα τοὺς Ἀμμανίτας καταστρεψάμενος καὶ φόρους αὐτοῖς ὁρίσας τελεῖν, καὶ πάντα τὰ μέχρι τῶν Αἰγυπτίων ὅρων χειρωσάμενος τῶν Ἱεροσολύμων ἤρχετο ποιεῖσθαι τὸ λοιπὸν τὴν ἐπιμέλειαν. Ὅσα γὰρ τῶν τειχῶν ἢ ὑπὸ τοῦ χρόνου κατεβέβλητο ἢ ὑπὸ τῆς ὀλιγωρίας τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων, ταῦτά τε ἀνῳκοδόμει καὶ κατεσκεύαζεν, ὅσα τε ἦν καταβεβλημένα
499 ὑπὸ τοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλέως, ὅτε τὸν πατέρα αὐτοῦ λαβὼν αἰχμάλωτον τὸν Ἀμασίαν εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. Προσῳκοδόμησε δὲ καὶ πύργους πολλοὺς πεντήκοντα πηχῶν καὶ ἑκατόν. Καὶ φρουροὺς δ᾽ ἐνετείχισε τοῖς ἐρήμοις χωρίοις, καὶ πολλοὺς ὀχετοὺς ὤρυξεν ὑδάτων. Ἦν δ᾽ αὐτῷ καὶ ὑποζυγίων καὶ τῶν ἄλλων θρεμμάτων ἄπειρόν τι πλῆθος, εὐ-

φυὴς γὰρ ἦν ἡ χώρα πρὸς νομάς. Γεωργικὸς δ' ὢν σφόδρα τῆς γῆς ἐπεμελεῖτο φυτοῖς αὐτὴν καὶ παντοδαποῖς τιθηνῶν σπέρμασι. Στρατιᾶς δ' εἶχεν ἐπιλέκτου περὶ αὐτὸν μυριάδας ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, ἧς ἡγεμόνες ἦσαν καὶ ταξίαρχοι καὶ χιλίαρχοι γενναῖοι καὶ τὴν ἀλκὴν ἀνυπόστατοι, τὸν ἀριθμὸν δισχίλιοι. Διέταξε δ' εἰς φάλαγγας τὴν ὅλην στρατιὰν, καὶ ὥπλισε ῥομφαίαν δοὺς ἑκάστῳ καὶ θυρεοὺς καὶ θώρακας χαλκοῦς καὶ τόξα καὶ σφενδόνας. Ἔτι δὲ καὶ πρὸς τούτοις μηχανήματα πολλὰ πρὸς πολιορκίας κατεσκεύασε πετροβόλα τε καὶ δορυβόλα καὶ ἅρπαγας καὶ ἀρτῆρας καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια.

4. Γενόμενος δ' ἐν ταύτῃ τῇ συντάξει καὶ παρασκευῇ διεφθάρη τὴν διάνοιαν ὑπὸ τύφου, καὶ χαυνωθεὶς θνητῇ περιουσίᾳ τῆς ἀθανάτου καὶ πρὸς ἅπαντα διαρκοῦς τὸν χρόνον ἰσχύος ὠλιγώρησεν, — αὕτη δὲ ἦν ἡ πρὸς τὸν θεὸν εὐσέβεια, καὶ τὸ τηρεῖν τὰ νόμιμα, — ὤλισθεν δὲ ὑπ' εὐπραγίας, καὶ κατηνέχθη πρὸς τὰ τοῦ πατρὸς ἁμαρτήματα, πρὸς ἃ καὶ ἐκεῖνον ἡ τῶν ἀγαθῶν λαμπρότης καὶ τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων οὐ δυνηθέντα προστῆναι καλῶς αὐτῶν ἤγαγεν. Ἐνστάσης δὲ ἡμέρας ἐπισήμου καὶ πάνδημον ἑορτὴν ἐχούσης, ἐνδὺς ἱερατικὴν στολὴν εἰςῆλθεν εἰς τὸ τέμενος, ἐπιθυμιάσων ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ βωμοῦ τῷ θεῷ. Τοῦ δ' ἀρχιερέως Ἀζαρίου, ὄντων σὺν αὐτῷ ἱερέων ὀγδοήκοντα, κωλύοντος αὐτόν, ‛οὐ γὰρ ἐξὸν ἐπιθύειν εἶπον, μόνοις δ' ἐφεῖσθαι τοῦτο ποιεῖν τοῖς ἐκ τοῦ Ἀαρῶνος γένους,' καταβοώντων δ' ἐξιέναι καὶ μὴ παρανομεῖν εἰς τὸν θεὸν, ὀργισθεὶς ἠπείλησεν αὐτοῖς θάνατον, εἰ μὴ τὴν ἡσυχίαν ἄξουσι. Μεταξὺ δὲ σεισμὸς ἐκλόνησε τὴν γῆν μέγας, καὶ διαστάντος τοῦ ναοῦ, φέγγος ἡλίου λαμπρὸν ἐξέλαμψε, καὶ τῇ τοῦ βασιλέως ὄψει προσέπεσεν, ὡς τῷ μὲν εὐθέως λέπραν ἐπιδραμεῖν, πρὸ δὲ τῆς πόλεως, πρὸς τῇ καλουμένῃ Ἐρωγῇ, τοῦ ὄρους ἀποῤῥαγῆναι τὸ ἥμισυ τὸ κατὰ τὴν δύσιν, καὶ

κυλισθὲν τέσσαρας σταδίους ἐπὶ τὸ ἀνατολικὸν ὄρος στῆναι, ὡς τάς τε παρόδους ἐμφραγῆναι καὶ τοὺς παραδείσους τοὺς βασιλικούς. Ἐπεὶ δὲ κατειλημμένην τὴν ὄψιν τοῦ βασιλέως ὑπὸ τῆς λέπρας εἶδον οἱ ἱερεῖς, ἔφραζόν τε αὐτῷ τὴν συμφορὰν, καὶ ἐκέλευον ἐξιέναι τῆς πόλεως ὡς ἐναγῆ. Ὁ δὲ ὑπ᾽ αἰσχύνης τε τοῦ συμβεβηκότος δεινοῦ καὶ τοῦ μηκέτ᾽ αὐτῷ παῤῥησίαν εἶναι, τὸ κελευόμενον ἐποίει, τῆς ὑπὲρ ἄν-
500 θρωπον διανοίας καὶ τῆς διὰ τοῦτ᾽ εἰς τὸν θεὸν ἀσεβείας ταλαίπωρον οὕτω καὶ οἰκτρὰν ὑπομείνας δίκην. Καὶ χρόνον μέν τινα διῆγεν ἔξω τῆς πόλεως ἰδιώτην ἀποζῶν βίον, τοῦ παιδὸς αὐτῷ Ἰωθάμου τὴν ἀρχὴν παραλαβόντος. Ἔπειτα ὑπὸ λύπης καὶ ἀθυμίας τῆς ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἀπέθανεν, ἔτη μὲν βιώσας ὀκτὼ καὶ ἑξήκοντα, τούτων δὲ βασιλεύσας πεντήκοντα δύο. Ἐκηδεύθη δὲ μόνος ἐν τοῖς ἑαυτοῦ κήποις.

CAP. XI. 1. Ὁ δὲ Ἱεροβοάμου παῖς Ζαχαρίας ἓξ μησὶ βασιλεύσας τῶν Ἰσραηλιτῶν δολοφονηθεὶς ἀπέθανεν ὑπὸ φίλου τινὸς, Σελλούμου μὲν τὸ ὄνομα Ἰαβήσου δὲ υἱοῦ, ὃς καὶ τὴν βασιλείαν μετ᾽ αὐτὸν παραλαβὼν οὐ πλείονα χρόνον ἡμερῶν αὐτὴν κατέσχε τριάκοντα. Ὁ γὰρ στρατηγὸς Μανάημος κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὢν ἐν Θαρσῇ πόλει, καὶ τὰ περὶ τὸν Ζαχαρίαν ἀκούσας, ἄρας μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς ἧκεν εἰς Σαμάρειαν, καὶ συμβαλὼν εἰς μάχην ἀναιρεῖ τὸν Σέλλουμον, καὶ βασιλέα καταστήσας ἑαυτὸν ἐκεῖθεν εἰς Θαψὰν παραγίνεται πόλιν. Οἱ δὲ ἐν αὐτῇ τὰς πύλας μοχλῷ κλείσαντες οὐκ εἰςεδέξαντο τὸν βασιλέα. Ὁ δ᾽ ἀμυνόμενος αὐτοὺς τὴν πέριξ ἐδήου χώραν καὶ τὴν πόλιν κατὰ κράτος λαμβάνει πολιορκίᾳ. Φέρων δὲ χαλεπῶς ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τῶν Θαψιατῶν πραχθεῖσι πάντας αὐτοὺς διεχρήσατο, μηδὲ νηπίων φειδόμενος, ὠμότητος ὑπερβολὴν οὐ καταλιπὼν οὐδὲ ἀγριότητος. Ἃ γὰρ οὐδὲ τῶν ἀλλοφύλων

τινὰς συγγνωστὸν διαθεῖναι γενομένους ὑποχειρίους, ταῦτα τοὺς ὁμοφύλους οὗτος εἰργάσατο. Βασιλεύσας οὖν τῷ τρόπῳ τούτῳ Μανάημος, ἐπὶ ἔτη δέκα σκαιὸς καὶ πάντων ὠμότατος διέμεινε. Στρατεύσαντος δ' ἐπ' αὐτὸν Φούλλου τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως, εἰς μὲν ἀγῶνα καὶ μάχην οὐκ ἀπήντα τοῖς Ἀσσυρίοις, πείσας δὲ χίλια τάλαντα ἀργυρίου λαβόντα ἀναχωρῆσαι, διαλύεται τὸν πόλεμον. Τὸ δὲ κεφάλαιον τοῦτο συνήνεγκε τὸ πλῆθος Μαναήμῳ, πραχθὲν κατὰ κεφαλὴν δραχμὰς πεντήκοντα. Τελευτήσας δὲ μετὰ ταῦτα κηδεύεται μὲν ἐν Σαμαρείᾳ, καταλείπει δὲ τῆς βασιλείας τὸν υἱὸν Φακείαν διάδοχον, ὃς τῇ τοῦ πατρὸς κατακολουθήσας ὠμότητι δυσὶν ἔτεσι μόνοις ἦρξεν. Ἔπειτα δολοφονηθεὶς ἐν συμποσίῳ μετὰ φίλων ἀπέθανε, Φακέου τινὸς, ὃς ἦν χιλίαρχος, ἐπιβουλεύ- 501
σαντος αὐτῷ, παιδὸς δὲ Ῥομελίου. Κατασχὼν δὲ καὶ οὗτος ὁ Φακέας τὴν ἀρχὴν ἔτεσιν εἴκοσι ἀσεβής τε ἦν καὶ παράνομος. Ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς Θεγλαφαλάσσαρ τὸ ὄνομα ἐπιστρατευσάμενος τοῖς Ἰσραηλίταις, καὶ τήν τε Γαλαδηνὴν ἅπασαν καταστρεψάμενος, καὶ τὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου χώραν, καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν τὴν Γαλιλαίαν καλουμένην, καὶ Κύδισαν καὶ Ἀσῶρα, καὶ τοὺς οἰκήτορας αἰχμαλωτίσας μετέστησεν εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν. Καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως ἐν τούτοις ἡμῖν δεδηλώσθω.

2. Ἰώθαμος δὲ Ὀζία παῖς ἐβασίλευε τῆς Ἰούδα φυλῆς ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐκ μητρὸς μὲν ἀστῆς γεγονὼς καλουμένης δὲ Ἱεράσης. Οὗτος ὁ βασιλεὺς οὐδεμιᾶς ἀρετῆς ἀπελείπετο, ἀλλ' εὐσεβὴς μὲν τὰ πρὸς τὸν θεὸν, δίκαιος δὲ πρὸς ἀνθρώπους ὑπῆρξεν. Ἐπιμελητὴς δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν — ὅσα γὰρ ἐπισκευῆς ἐδεῖτο καὶ κόσμου, ταῦτα φιλοτίμως ἐξειργάσατο — στοὰς μὲν τὰς ἐν τῷ ναῷ ἱδρύσας καὶ προπύλαια, τὰ δὲ καταπεπτωκότα τῶν τειχῶν ἀνέστησε, πύργους παμμεγέθεις καὶ δυσαλώτους οἰκοδομήσας.

Καὶ τῶν ἄλλων, εἴ τι κατὰ τὴν βασιλείαν ἠμέλητο, πολλὴν ἐπιστροφὴν ἐποιεῖτο. Στρατευσάμενος δὲ καὶ ἐπὶ τοὺς Ἀμμανίτας, καὶ κρατήσας αὐτῶν τῇ μάχῃ προςέταξεν αὐτοῖς φόρους κατὰ πᾶν ἔτος αὐτῷ τελεῖν ἑκατὸν τάλαντα, καὶ σίτου κόρους μυρίους, τοὺς αὐτοὺς δὲ καὶ κριθῆς. Ηὔξησε δὲ οὕτως τὴν βασιλείαν, ὥςτε ἀκαταφρόνητον μὲν αὐτὴν ἐκ τῶν πολεμίων εἶναι, τοῖς δ' οἰκείοις εὐδαίμονα.

3. Ἦν δέ τις κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν προφήτης Νάουμος τὸ ὄνομα, ὅς περὶ τῆς Ἀσσυρίων καταστροφῆς καὶ τῆς Νίνου προφητεύων ἔλεγεν οὕτως. "Ἔσται Νινευὴ κολυμβήθρα ὕδατος κινουμένη, οὕτως καὶ ὁ δῆμος ἅπας ταρασσόμενος καὶ κλυδωνιζόμενος οἰχήσεται φεύγων, λεγόντων πρὸς ἀλλήλους, 'στῆτε καὶ μείνατε καὶ χρυσὸν αὐτοῖς καὶ ἄργυρον ἁρπάσατε.' Ἔσται δ' οὐδεὶς βουλησόμενος, σώζειν γὰρ αὐτῶν ἐθελήσουσι τὰς ψυχὰς μᾶλλον ἢ τὰ κτήματα, δεινὴ γὰρ αὐτοὺς ἐν ἀλλήλοις ἔρις ἕξει καὶ θρῆνος, πάρεσίς τε τῶν μελῶν, αἵ τε ὄψεις ὑπὸ τοῦ φόβου μέλαιναι τελέως αὐτοῖς γενήσονται. Ποῦ δὲ ἔσται τὸ κατοικητήριον τῶν λεόντων, καὶ ἡ μήτηρ σκύμνων; Λέγει δή σοι ὁ θεός, 'Νινευὴ, ὅτι ἀφανίσω σε, καὶ οὐκέτι λέοντες ἐκ σοῦ πορευόμενοι ἐπιτάξουσι τῷ κόσμῳ.' Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ πρὸς τούτοις προεφήτευσεν οὗτος ὁ προφήτης περὶ Νινευῆς, ἅπερ λέγειν οὐκ ἀναγκαῖον ἡγησάμην, ἵνα δὲ μὴ τοῖς
502 ἐντυγχάνουσιν ὀχληρὸς δοκῶ παρέλιπον. Συνέβη δὲ πάντα τὰ προειρημένα περὶ Νινευῆς μετὰ ἔτη ἑκατὸν καὶ πεντεκαίδεκα. Περὶ μὲν οὖν τούτων ἀποχρώντως ἡμῖν δεδήλωται.

CAP. XII. 1. Ὁ δὲ Ἰώθαμος μετήλλαξεν ἔτη βιώσας ἓν καὶ τεσσαράκοντα, βασιλεύσας δὲ ἐξ αὐτῶν ἑκκαίδεκα, θάπτεται δὲ ἐν ταῖς βασιλικαῖς θήκαις. Ἔρχεται δὲ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀχάζην ἡ βασιλεία, ὅς ἀσεβέστατος εἰς τὸν θεὸν γενόμενος, καὶ τοὺς πα-

τρίους παραβὰς νόμους, τοὺς Ἰσραηλιτῶν βασιλέας ἐμιμήσατο, βωμοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀναστήσας, καὶ θύων ἐπ᾽ αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις, οἷς καὶ ἴδιον ὡλοκαύτωσε παῖδα κατὰ τὰ Χαναναίων ἔθη. Καὶ τούτοις ἄλλα παραπλήσια διεπράσσετο. Ἔχοντος δὲ οὕτως καὶ μεμηνότος, ἐστράτευσεν ἐπ᾽ αὐτὸν ὁ τῶν Σύρων καὶ Δαμασκηνῶν βασιλεὺς Ἀράσης καὶ Φακέας ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν, φίλοι γὰρ ἦσαν. Καὶ συνελάσαντες αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπὶ πολὺν ἐπολιόρκουν χρόνον διὰ τὴν τῶν τειχῶν ὀχυρότητα μηδὲν ἀνύοντες. Ὁ δὲ Σύρων βασιλεὺς λαβὼν τὴν πρὸς τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ πόλιν Αἰλὰθ, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἀποκτείνας ἐγκατῴκισεν αὐτῇ Σύρους. Τοὺς δ᾽ ἐν τοῖς φρουρίοις ὁμοίως καὶ τοὺς πέριξ Ἰουδαίους διαφθείρας, καὶ λείαν πολλὴν ἀπελάσας εἰς Δαμασκὸν μετὰ τῆς στρατιᾶς ἀνέζευξεν. Ὁ δὲ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς, γνοὺς τοὺς Σύρους ἐπ᾽ οἴκου κεχωρηκότας, καὶ νομίσας ἀξιόμαχος εἶναι τῷ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεῖ, τὴν δύναμιν ἐπ᾽ αὐτὸν ἐξήγαγε, καὶ συμβαλὼν ἐνικήθη κατὰ μῆνιν τοῦ θεοῦ, ἣν ἐπὶ τοῖς ἀσεβήμασιν αὐτοῦ πολλοῖς ἅμα καὶ μεγάλοις εἶχε. Δώδεκα γὰρ αὐτοῦ μυριάδες κατ᾽ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀνῃρέθησαν, ὧν ὁ στρατηγὸς Ζαχαρίας τὸν υἱὸν ἀπέκτεινε ἐν τῇ συμβολῇ τοῦ βασιλέως Ἀχάζου, Ἀμασίας ὄνομα, καὶ τὸν ἐπίτροπον τῆς βασιλείας ἁπάσης Ἐρικὰν, καὶ τὸν τῆς Ἰούδα φυλῆς στρατηγὸν Ἐλκὰν αἰχμάλωτον ἔλαβε. Καὶ ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς γυναῖκας καὶ παῖδας ἀπήγαγον, καὶ πολλὴν λείαν διαρπάσαντες ἀνεχώρουν εἰς Σαμάρειαν.

2. Ὠβηδὰς δέ τις, ὃς κατ᾽ ἐκεῖνο καιροῦ προ-
φήτης ὑπῆρχεν ἐν Σαμαρείᾳ, τῷ στρατῷ πρὸ τῶν 503
τειχῶν ἀπαντήσας, μεγάλῃ βοῇ ‘τὴν νίκην αὐτοῖς οὐ διὰ τὴν οἰκείαν ἰσχὺν ἐδήλου γενέσθαι, διὰ δὲ τὸν τοῦ θεοῦ χόλον, ὃν εἶχεν ἐπ᾽ Ἀχάζην τὸν βασιλέα. Καὶ κατεμέμφετο τῇ μὲν εὐπραγίᾳ τῇ κατ᾽ αὐτοῦ μὴ

ἀρκεσθέντας, ἀλλὰ τολμήσαντας τοὺς ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς καὶ Βενιαμίτιδος συγγενεῖς ὄντας αἰχμαλωτίσαι. Συνεβούλευέ τε αὐτοῖς ἀπολῦσαι τούτους εἰς τὴν οἰκείαν ἀπαθεῖς, ἀπειθήσαντας γὰρ τῷ θεῷ δίκην ὑφέξειν.' Ὁ δὴ τῶν Ἰσραηλιτῶν λαὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν συνελθὼν ἐπεσκέπτετο περὶ τούτων. Ἀναστὰς δέ τις Βαραχίας ὀνόματι τῶν εὐδοκιμούντων ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ τρεῖς, ἔλεγον "Οὐκ ἐπιτρέψειν τοῖς πολίταις εἰςαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν, ἵνα μὴ πάντες ἀπολώμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ· μόνον γὰρ ἀπόχρη τὸ πρὸς αὐτὸν ἡμᾶς ἐξαμαρτεῖν, ὡς οἱ προφῆται λέγουσιν, ἀλλὰ μὴ καινότερα τούτων ἀσεβήματα δρᾶν." Ταῦτα δ' ἀκούσαντες οἱ στρατιῶται συνεχώρησαν ἐκείνοις ποιεῖν ὃ ἐδόκει συμφέρειν. Παραλαβόντες οὖν οἱ προειρημένοι ἄνδρες τοὺς αἰχμαλώτους ἔλυσάν τε καὶ ἐπιμελείας ἠξίωσαν, καὶ δόντες ἐφόδια εἰς τὴν οἰκείαν ἀπέλυσαν ἀβλαβεῖς. Οὐδὲν ἧττον καὶ τέσσαρες αὐτοῖς συνῆλθον, καὶ μέχρις Ἱεριχοῦντος προπέμψαντες οὐκ ἄπωθεν τῶν Ἱεροσολύμων ἀνέστρεψαν εἰς Σαμάρειαν.

3. Ἀχάζης δὲ ὁ βασιλεὺς ταῦτα παθὼν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν πέμψας πρὸς τὸν Ἀσσυρίων βασιλέα Θεγλαφαλασσάρην, συμμαχίαν αὐτῷ παρασχεῖν παρεκάλει πρὸς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ Σύρους καὶ Δαμασκηνοὺς, χρήματα πολλὰ δώσειν ὑπισχνούμενος, ἔπεμψε δ' αὐτῷ καὶ λαμπρὰς δωρεάς. Ὁ δὲ, τῶν πρέσβεων ἀφικομένων πρὸς αὐτὸν, ἧκε σύμμαχος Ἀχάζῃ, καὶ στρατεύσας ἐπὶ τοὺς Σύρους τήν τε χώραν αὐτῶν ἐπόρθησε, καὶ τὴν Δαμασκὸν κατὰ κράτος εἷλε, καὶ τὸν βασιλέα Ἀράσην ἀπέκτεινε. Τοὺς δὲ Δαμασκηνοὺς ἀπῴκισεν εἰς τὴν ἄνω Μηδίαν, καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν τῶν Ἀσσυρίων μεταστήσας τινὰς εἰς τὴν Δαμασκὸν κατῴκισε. Τὴν δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν γῆν κακώσας πολλοὺς ἀπ' αὐτῆς αἰχμαλώτους συνέλαβε. Ταῦτ' αὐτοῦ διαπραξαμένου τοὺς Σύρους ὁ βασιλεὺς Ἀχάζης ἄρας τὸν χρυσὸν

ὅσος ἦν ἐν τοῖς βασιλικοῖς θησαυροῖς, καὶ τὸν ἄργυρον, καὶ τὰ ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ, καὶ εἴ τι κάλλιστον ἀνάθημα, τοῦτο βαστάσας ἧκεν εἰς Δαμασκὸν, καὶ ἔδωκε τῷ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεῖ κατὰ τὰς ὁμολογίας· καὶ πάντων αὐτῷ χάριν ἔχειν ὁμολογήσας, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἦν δὲ οὕτως ἀνόητος καὶ τοῦ συμφέροντος ἀσυλλόγιστος οὗτος ὁ βασιλεὺς, ὥστ' οὐδὲ πολεμούμενος ὑπὸ τῶν Σύρων ἐπαύσατο τοὺς θεοὺς αὐτῶν προςκυνῶν, ἀλλὰ διετέλει τούτους σεβόμενός ὡς παρεξομένους αὐτῷ τὴν νίκην. Ἡττηθεὶς δὲ πάλιν τοὺς Ἀσσυρίων ἤρξατο τιμᾶν θεοὺς, καὶ πάντας ἐῴκει μᾶλλον τιμήσων ἢ τὸν πατρῷον καὶ ἀληθῶς θεὸν, ὃς αὐτῷ καὶ τῆς ἥττης ὀργιζόμενος ἦν αἴτιος. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ὀλιγωρίας καὶ καταφρονήσεως ἦλθεν, ὡς καὶ τέλεον ἀποκλεῖσαι τὸν ναὸν, καὶ τὰς νενομισμένας ἀπαγορεῦσαι θυσίας ἐπιφέρειν, καὶ περιδῦσαι τῶν ἀναθημάτων αὐτόν. Ταῦτ' ὑβρίσας τὸν θεὸν ἐτελεύτησεν, ἔτη μὲν βιώσας ἓξ 504
καὶ τριάκοντα, βασιλεύσας δ' ἐξ αὐτῶν ἑκκαίδεκα, τὸν δὲ υἱὸν Ἐζεκίαν διάδοχον καταλιπών.

CAP. XIII. 1. Ἀπέθανε δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς Φακέας, ἐπιβουλεύσαντος αὐτῷ φίλου τινὸς Ὡσήου τὸ ὄνομα, ὃς κατασχὼν τὴν βασιλείαν ἐπ' ἔτη ἐννέα πονηρός τε ἦν καὶ τῶν πρὸς τὸν θεὸν ὀλίγωρος. Στρατεύει δὲ ἐπ' αὐτὸν ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς Σαλμανασάρης, καὶ κρατήσας αὐτοῦ — τὸν θεὸν γὰρ οὐκ εἶχεν ἵσως εὐμενῆ καὶ σύμμαχον — ὑπήκοον ἐποιήσατο, καὶ φόρους ἐπέταξεν αὐτῷ τελεῖν ὡρισμένους. Ἔτει δὲ τετάρτῳ τῆς βασιλείας Ὡσήου ἐβασίλευσεν Ἐζεκίας ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀχάζου υἱὸς, καὶ Ἀβίας ἀστῆς τὸ γένος. Φύσις δὲ ἦν αὐτῷ χρηστὴ καὶ δίκαια καὶ θεοσεβὴς, οὐδὲν γὰρ ἄλλο πρῶτον εἰς τὴν βασιλείαν παρελθὼν οὐδ' ἀναγκαιότερον, οὐδὲ συμφορώτερον αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἀρχομένοις ὑπέλαβε τοῦ θρησκεύειν

τὸν θεόν. Ἀλλὰ συγκαλέσας τὸν λαὸν καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευΐτας ἐδημηγόρησεν ἐν αὐτοῖς λέγων, "Οὐκ ἀγνοεῖτε μὲν ὡς διὰ τὰς τοῦ πατρὸς ἁμαρτίας τοῦ ἐμοῦ, παραβάντος τὴν πρὸς τὸν θεὸν ὁσίαν καὶ τιμὴν, πολλῶν ἐπειράθητε καὶ μεγάλων κακῶν, διαφθαρέντες ὑπ' αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, καὶ ἀναπεισθέντες οὓς αὐτὸς ἐδοκίμαζεν εἶναι θεοὺς τούτοις προσκυνεῖν. Παραινῶ δὲ ὑμῖν ἔργῳ μεμαθηκόσιν ὡς ἔστι δεινὸν τὸ ἀσεβεῖν, τούτου μὲν ἤδη λήθην ποιήσασθαι, καθάραι δὲ αὑτοὺς ἐκ τῶν προτέρων μιασμάτων, τούς τε ἱερεῖς καὶ Λευΐτας συνελθόντας οὕτως ἀνοῖξαι τὸ ἱερὸν, καὶ καθάραντας αὐτὸ ταῖς ἐξ ἔθους θυσίαις, εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ πάτριον ἀνακαλέσασθαι τιμήν. Οὕτως γὰρ τὸν θεὸν εὐμενῆ ποιήσαιμεν ἀφέντα τὴν ὀργήν."

2. Ταῦτ' εἰπόντος τοῦ βασιλέως, οἱ ἱερεῖς ἀνοίγουσι τὸ ἱερὸν, καὶ εὐτρεπίσαντες τὰ σκεύη τοῦ θεοῦ καὶ τὰ μιάσματα ἐκβαλόντες, τὰς ἐξ ἔθους τῷ βωμῷ θυσίας ἐπέφερον. Διαπέμψας δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν ὑπ' αὐτὸν χώραν, ἐκάλει τὸν λαὸν εἰς Ἱεροσόλυμα τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν ἄξοντα· πολὺν γὰρ ἐκλελοίπει χρόνον διὰ τὰς τῶν προειρημένων βασιλέων παρανομίας. Ἐξαπέστειλε δὲ καὶ πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας προτρεπόμενος αὐτοὺς, 'ἀφέντας τὸν ἄρτι βίον, εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐπανελθεῖν συνήθειαν, καὶ τὸ σέβειν τὸν θεόν· καὶ γὰρ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς παραγενομένοις εἰς Ἱεροσόλυμα, τὴν τῶν ἀζύμων ἄγειν ἑορτὴν καὶ συμπανηγυρίζειν αὐτοῖς.' Ταῦτα δ' ἔλεγε παραινεῖν, 'οὐχ ὅπως ὑπακούωσιν αὐτῷ, εἰ μὴ θέλουσι, τοῦ δὲ ἐκείνων συμφέροντος ἕνεκα, μακαρίους γὰρ ἔσεσθαι.' Οἱ δὲ Ἰσραηλῖται, παραγενομένων τῶν πρέσβεων, καὶ δηλωσάντων αὐτοῖς τὰ παρὰ τοῦ ἰδίου βασιλέως, οὐ μόνον οὐκ ἐπείσθησαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρέσβεις ὡς ἀνοήτους διεχλεύασαν, καὶ τοὺς προφήτας ὁμοίως ταῦτα παραινοῦντας καὶ προλέγοντας, ἃ πείσονται μὴ μεταθέμενοι πρὸς τὴν εὐσέβειαν

τοῦ θεοῦ, διέπτυον, καὶ τελευταῖον συλλαβόντες αὐ-
τοὺς, ἀπέκτειναν. Καὶ οὐδὲ μέχρι τούτων αὐτοῖς 505
ἤρκεσε παρανομοῦσιν, ἀλλὰ καὶ χείρω τῶν προειρη-
μένων ἐπενοοῦντο. Καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο, πρὶν
ἢ τοῖς πολεμίοις αὐτοὺς ἀμυνόμενος τῆς ἀσεβείας ὁ
θεὸς ἐποίησεν ὑποχειρίους. Καὶ περὶ μὲν τούτων
αὖθις δηλώσομεν. Πολλοὶ μέντοι τῆς Μανασσίτιδος
φυλῆς καὶ Ζαβουλῶνος καὶ Ἰσαχάρου, πεισθέντες οἷς
οἱ προφῆται παρήνεσαν, εἰς εὐσέβειαν μετεβάλοντο.
Καὶ οὗτοι πάντες εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς Ἐζεκίαν συν-
έδραμον, ὅπως τῷ θεῷ προσκυνήσωσιν.

3. Ἀφικομένων δὲ τούτων, ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας
ἀναβὰς εἰς τὸ ἱερὸν μετὰ τῶν ἡγεμόνων καὶ τοῦ
λαοῦ παντὸς ἔθυσεν ὑπὲρ αὐτοῦ ταύρους ἑπτὰ καὶ
κριοὺς τοσούτους, καὶ ἄρνας ἑπτὰ καὶ ἐρίφους το-
σούτους. Ἐπιθέντες δὲ τὰς χεῖρας ταῖς κεφαλαῖς
τῶν ἱερείων αὐτός τε ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἡγεμόνες, τοῖς
ἱερεῦσι καλλιερεῖν ἐφῆκαν. Καὶ οἱ μὲν ἔθυόν τε καὶ
ὡλοκαύτουν, οἱ δὲ Λευῖται περιεστῶτες ἐν κύκλῳ με-
τὰ τῶν μουσικῶν ὀργάνων ᾖδον ὕμνους εἰς τὸν θεὸν,
καὶ ἔψαλλον ὡς ἐδιδάχθησαν ὑπὸ Δαυΐδου· οἱ δὲ λοι-
ποὶ ἱερεῖς βυκάνας ἔχοντες ἐπεσάλπιζον τοῖς ὑμνῳ-
δοῦσιν. Τούτων δὲ γενομένων, ἐπὶ πρόσωπον ῥίψαν-
τες ἑαυτοὺς ὅ τε βασιλεὺς καὶ τὸ πλῆθος προσεκύ-
νουν τὸν θεόν. Ἔπειτα θύει μὲν βοῦς ἑβδομήκοντα
κριοὺς ἑκατὸν ἄρνας διακοσίους, τῷ πλήθει δὲ πρὸς
εὐωχίαν ἐχαρίσατο βοῦς μὲν ἑξακοσίους, τὰ δὲ λοιπὰ
θρέμματα τρισχίλια. Καὶ πάντα μὲν οἱ ἱερεῖς ἀκο-
λούθως ἐποίησαν τῷ νόμῳ. Τούτοις δὲ ὁ βασιλεὺς
ἡδόμενος εὐωχεῖτο μετὰ τοῦ λαοῦ τῷ θεῷ χάριν ἔχειν
ὁμολογῶν. Ἐνστάσης δὲ τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς,
θύσαντες τὴν λεγομένην πάσχα τὰς ἄλλας τὸ λοιπὸν
θυσίας ἐπετέλουν ἐφ᾽ ἡμέρας ἑπτά. Τῷ δὲ πλήθει
παρὲξ ὧν ἐκαλλιέρησαν αὐτοὶ ταύρους μὲν δισχιλίους,
θρέμματα δὲ ἑπτακισχίλια ὁ βασιλεὺς ἐχαρίσατο. Τὸ
δ᾽ αὐτὸ καὶ οἱ ἡγεμόνες ἐποίησαν, χιλίους μὲν γὰρ

ταύρους ἔδοσαν αὐτοῖς, θρέμματα δὲ χίλια καὶ τεσσαράκοντα. Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἀπὸ Σολομῶνος τοῦ βασιλέως οὐκ ἀχθεῖσα ἡ ἑορτὴ, τότε πρῶτον λαμπρῶς καὶ φιλοτίμως ἐπετελέσθη. Ὡς δὲ τὰ περὶ τὴν ἑορτὴν αὐτοῖς πέρας εἶχεν, ἐξελθόντες εἰς τὴν χώραν ἥγνισαν αὐτήν. Καὶ τὴν πόλιν δὲ παντὸς ἐκάθαραν μιάσματος εἰδώλων, τάς τε καθημερινὰς θυσίας ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν ἰδίων ἐπιτελεῖσθαι προσέταξε κατὰ τὸν νόμον, καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ Λευΐταις τὰς δεκάτας ὥρισε παρὰ τοῦ πλήθους δίδοσθαι καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν, ἵν᾽ ἀεὶ τῇ θρησκείᾳ παραμένωσι καὶ τῆς θεραπείας ὦσιν ἀχώριστοι τοῦ θεοῦ. Καὶ τὸ μὲν πλῆθος συνεισέφερε παντοδαπὸν καρπὸν τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς Λευΐταις, ἀποθ[illegible]ς δὲ καὶ ταμιεῖα τούτων ὁ βασιλεὺς κατασκευά[illegible]ς ἑκάστῳ διένειμε τῶν ἱερέων καὶ Λευϊτῶν καὶ παισὶν αὐτῶν καὶ γυναιξί. Καὶ οὕτω πάλιν εἰς τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν ἐπανῆλθον. Ταῦτα δὲ τὸν προειρημένον τρόπον ὁ βασιλεὺς καταστησάμενος, πόλεμον ἐξήνεγκε πρὸς τοὺς Παλαιστίνους, καὶ νικήσας κατέσχεν ἁπάσας τὰς ἀπὸ Γάζης μέχρι Γίττης πόλεις τῶν πολεμίων. Ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς πέμψας ἠπείλει πᾶσαν αὐτοῦ καταστρέψασθαι τὴν ἀρχὴν, εἰ μὴ τοὺς
506 φόρους, οὓς ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἐτέλει, τούτους ἀποδώσει. Ἐζεκίας δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν ἀπειλῶν οὐκ ἐφρόντισεν, ἐθάῤῥει δὲ ἐπὶ τῇ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ, καὶ τῷ προφήτῃ Ἡσαΐᾳ, παρ᾽ οὗ πάντ᾽ ἀκριβῶς τὰ μέλλοντα ἐπυνθάνετο. Καὶ ὧδε μὲν ἡμῖν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐχέτω τὰ περὶ τούτου τοῦ βασιλέως.

CAP. XIV. 1. Σαλμανασάρης δὲ ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἐπεὶ ἠγγέλη αὐτῷ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς, ὡς εἴη πέμψας κρύψα πρὸς Σώαν τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα, παρακαλῶν αὐτὸν ἐπὶ συμμαχίαν τὴν κατ᾽ αὐτοῦ, παροξυνθεὶς ἐστράτευσεν ἐπὶ

τὴν Σαμάρειαν ἔτει ἑβδόμῳ τῆς Ὠσήου βασιλείας. Οὐ δεξαμένου δ᾽ αὐτὸν τοῦ βασιλέως, ἔτεσι πολιορκήσας τρισὶν εἷλε κατὰ κράτος τὴν Σαμάρειαν, ἔνατον μὲν ἔτος Ὠσήου βασιλεύοντος, ἕβδομον δὲ Ἐζεκίου τοῦ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν βασιλέως. Καὶ τὴν Ἰσραηλιτῶν ἡγεμονίαν ἄρδην ἠφάνισε, καὶ πάντα τὸν λαὸν μετῴκισεν εἰς τὴν Μηδίαν καὶ Περσίδα, ἐν οἷς καὶ τὸν βασιλέα Ὠσήην ζῶντα ἔλαβε. Καὶ μεταστήσας ἐκ ταύτης ἄλλα ἔθνη ἀπὸ Χούθου τόπου τινὸς, — ἔστι γὰρ ἐν τῇ Περσίδι ποταμὸς τοῦτο ἔχων τὸ ὄνομα, — κατῴκισεν εἰς τὴν Σαμάρειαν καὶ τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν χώραν. Μετῴκισαν οὖν αἱ δέκα φυλαὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τῆς Ἰουδαίας μετὰ ἐτῶν ἀριθμὸν ἐνακοσίων τεσσαράκοντα ἑπτὰ, ἀφ᾽ οὗ χρόνου τὴν Αἴγυπτον ἐξελθόντες αὐτῶν οἱ πρόγονοι τήνδε κατέσχον τὴν χώραν, ἀπὸ δὲ στρατηγοῦντος Ἰησοῦ ἐτῶν ὀκτακοσίων, ἀφ᾽ οὗ δὲ ἀποστάντες ἀπὸ Ῥοβοάμου τοῦ Δαυΐδου υἱωνοῦ τὴν βασιλείαν Ἱεροβοάμῳ παρέδοσαν, ὥς μοι καὶ πρότερον δεδήλωται, ἔτη ἐστὶ διακόσια τεσσαράκοντα, μῆνες ἑπτὰ, ἡμέραι ἑπτά. Καὶ τέλος μὲν τοὺς Ἰσραηλίτας τοιοῦτο κατέλαβε παραβάντας τοὺς νόμους καὶ παρακούσαντας τῶν προφητῶν, οἳ προέλεγον ταύτην αὐτοῖς τὴν συμφορὰν μὴ παυσαμένοις τῶν ἀσεβημάτων. Ἦρξε δ᾽ αὐτοῖς τῶν κακῶν ἡ στάσις ἣν ἐστασίασαν πρὸς Ῥοβόαμον τὸν Δαυΐδου υἱωνὸν, Ἱεροβόαμον τὸν τούτου δοῦλον ἀποδείξαντες βασιλέα, ὃς εἰς τὸ θεῖον ἐξαμαρτὼν ἐχθρὸν αὐτοῖς τοῦτον ἐποίησε μιμησαμένοις τὴν ἐκείνου παρανομίαν. Ἀλλ᾽ ἐκεῖνος μὲν ἧς ἦν ἄξιος δίκης ταύτην ὑπέσχεν.

2. Ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἐπῆλθε πολεμῶν τήν τε Συρίαν πᾶσαν καὶ Φοινίκην. Τὸ δὲ ὄνομα τούτου τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς Τυρίων ἀρχείοις ἀναγέγραπται, ἐστράτευσε γὰρ ἐπὶ Τύρον βασιλεύοντος αὐτοῖς Ἐλουλαίου. Μαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ Μένανδρος, ὃς τῶν χρονικῶν ποιησάμενος τὴν ἀνα- 507

γραφὴν, καὶ τὰ τῶν Τυρίων ἀρχεῖα μεταφράσας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶτταν οὕτως ἐδήλωσε· "Καὶ Ἐλουλαῖος ὄνομα ἐβασίλευσεν ἔτη τριάκοντα ἕξ. Οὗτος, ἀποστάντων Κιτταίων, ἀναπλεύσας προςηγάγετο αὐτοὺς πάλιν. Ἐπὶ τούτους πέμψας ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἐπῆλθε Φοινίκην πολεμῶν ἅπασαν, ὅςτις σπεισάμενος εἰρήνην μετὰ πάντων ἀνεχώρησεν ὀπίσω. Ἀπέστη τε Τυρίων Σιδὼν καὶ Ἄκη καὶ ἡ πάλαι Τύρος, καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις, αἳ τῷ τῶν Ἀσσυρίων ἑαυτὰς βασιλεῖ παρέδοσαν. Διὸ Τυρίων αὐτῷ οὐχ ὑποταγέντων πάλιν ὁ βασιλεὺς ἐπ᾽ αὐτοὺς ὑπέστρεψε, Φοινίκων συμπληρωσάντων αὐτῷ ναῦς ἑξήκοντα, καὶ ἐπικώπους ὀκτακοσίους. Αἷς ἐπιπλεύσαντες οἱ Τύριοι ναυσὶ δεκαδύο, τῶν νεῶν τῶν ἀντιπάλων διασπαρεισῶν λαμβάνουσιν αἰχμαλώτους ἄνδρας εἰς πεντακοσίους. Ἐπετάθη δὴ πάντων ἐν Τύρῳ τιμὴ διὰ ταῦτα. Ἀναζεύξας δὲ ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς κατέστησε φύλακας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν ὑδραγωγιῶν, οἳ διακωλύσουσι Τυρίους ἀρύσασθαι. Καὶ τοῦτο ἔτεσι πέντε γενόμενον ἐκαρτέρησαν πίνοντες ἐκ φρεάτων ὀρυκτῶν." Καὶ τὰ μὲν ἐν τοῖς Τυρίων ἀρχείοις γεγραμμένα, καὶ κατὰ Σαλμανασάρου τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως ταῦτ᾽ ἐστίν.

3. Οἱ δὲ μετοικισθέντες εἰς τὴν Σαμάρειαν Χουθαῖοι — ταύτῃ γὰρ ἐχρῶντο μέχρι δεῦρο τῇ προςηγορίᾳ, διὰ τὸ ἐκ τῆς Χουθᾶς καλουμένης χώρας μεταχθῆναι, αὕτη δ᾽ ἐστὶν ἐν τῇ Περσίδι, καὶ ποταμὸς τοῦτ᾽ ἔχων ὄνομα — ἕκαστοι κατὰ ἔθνος ἴδιον θεὸν εἰς τὴν Σαμάρειαν κομίσαντες, — πέντε δ᾽ ἦσαν, — καὶ τούτους καθὼς ἦν πάτριον αὐτοῖς σεβόμενοι, παροξύνουσι τὸν μέγιστον θεὸν εἰς ὀργὴν καὶ χόλον. Λοιμὸς γὰρ αὐτοῖς ἐνέσκηψεν, ὑφ᾽ οὗ φθειρόμενοι καὶ μηδεμίαν τῶν κακῶν θεραπείαν ἐπινοοῦντες, χρησμῷ θρησκεύειν τὸν μέγιστον θεὸν, ὡς τοῦτο σωτήριον αὐτοῖς ὂν, ἔμαθον. Πέμψαντες οὖν πρὸς τὸν Ἀσσυρίων βασιλέα πρέσβεις, ἐδέοντο ἱερεῖς αὐ-

τοῖς, ὧν ἔλαβεν αἰχμαλώτων τοὺς Ἰσραηλίτας πολε-
μήσας, ἀποστεῖλαι. Πέμψαντος δὲ, τά τε νόμιμα
καὶ τὴν περὶ τὸν θεὸν τοῦτον ὁσίαν ταχθέντες θρη-
σκεύουσιν αὐτὸν φιλοτίμως, καὶ τοῦ λοιμοῦ παρα-
χρῆμα ἐπαύσαντο. Χρώμενοί τε τοῖς αὐτοῖς ἔτι καὶ
νῦν ἔθεσι διατελοῦσιν οἱ κατὰ μὲν τὴν Ἑβραίων
γλῶτταν Χουθαῖοι, κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων Σαμα- 508
ρεῖται, οἱ πρὸς μεταβολὴν καὶ συγγένειαν ὅταν μὲν
εὖ πράττοντας βλέπωσι τοὺς Ἰουδαίους συγγενεῖς ἀ-
ποκαλοῦσιν, ὡς ἐξ Ἰωσήπου φύντες, καὶ τὴν ἀρχὴν
ἐκεῖθεν τῆς πρὸς αὐτοὺς ἔχοντες οἰκειότητος, ὅταν
δὲ πταίσαντας ἴδωσιν, οὐδαμόθεν αὐτοῖς προςήκειν
λέγουσιν, οὐδ' εἶναι δίκαιον οὐδὲν αὐτοῖς εὐνοίας ἢ
γένους, ἀλλὰ μετοίκους ἀλλοεθνεῖς ἀποφαίνουσιν ἑαυ-
τούς. Περὶ μὲν οὖν τούτων ἕξομεν εὐκαιρότερον
εἰπεῖν.

ΦΛ. ΙΩΣΗΠΟΥ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ρπβ', μῆνας ϛ', ἡμέρας ι'.

Argumentum Lib. X.

(1) Στρατεία τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως Σενναχηρίβου εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολιορκία τοῦ βασιλέως Ἐζεκίου, καὶ οἷα μετὰ οὐ πολὺ αὐτῷ συνέβη. (2) Ὡς ἀῤῥωστήσαντι Ἐζεκίᾳ καὶ μέλλοντι τελευτᾷν προςδωρεῖται ὁ θεὸς ἔτη ζωῆς πεντεκαίδεκα, διὰ ἀνατοδισμοῦ τῆς σκιᾶς δέκα ἀναβαθμήσεις γενομένου. (3) Ὡς μετὰ Ἐζεκίαν ἐβασίλευσε Μανασσῆς, καὶ ὡς ἐν αἰχμαλωσίᾳ ὑπέστρεψε πρὸς τὸν θεὸν, καὶ ἀποκατεστάθη

εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, ἣν Ἀμώσῳ κατέλιπεν. (4) Ὡς μετὰ Ἄμωσον ἐβασίλευσε Ἰωσίας, δίκαιος ὢν καὶ εὐσεβής. Περί τε Ὀλδᾶς προφήτιδος. (5) Ὡς Ἰωσίας συνέβαλεν τῷ Αἰγυπτίων βασιλεῖ Νεχαὼ, καὶ τρωθεὶς μετὰ οὐ πολὺ τελευτᾷ, καὶ ὡς Ἰωάχαζον βασιλέα ἀποδειχθέντα Νεχαὼ εἰς Αἴγυπτον ἀπήγαγεν, καὶ Ἰωακίμῳ βασιλείαν παραδίδωσι. Περί τε Ἱε-
509 ρεμίου καὶ Ἰεζεκιήλου. (6) Ὡς Ναβουχοδονόσορος, ἡττηθέντος Αἰγυπτίων βασιλέως, στρατεύσας ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους Ἰωάκιμον ἀπέκτεινε, καὶ Ἰωάχιμον τὸν υἱὸν αὐτοῦ κατέστησε βασιλέα. (7) Ὡς ὁ Βαβυλώνιος μετανοήσας ἐπὶ τῷ τὸν Ἰωάχιμον ποιῆσαι βασιλέα αὐτὸν ἀπήγαγεν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ τὴν βασιλείαν παραδίδωσι τῷ Σεδεκίᾳ. Οὗτος ἀπιστῶν τοῖς προειρημένοις ἀπὸ τοῦ Ἱερεμίου καὶ τοῦ Ἰεζεκιήλου τοῖς Αἰγυπτίοις προστίθεται, οὓς ἥκοντας εἰς τὴν Ἰουδαίαν νικᾷ ὁ Βαβυλώνιος. Οἷά τε συνέβη τῷ Ἱερεμίᾳ. (8) Ὡς ὁ Βαβυλώνιος εἷλε τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν ἐμπρήσας τὸν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν δῆμον καὶ Σεδεκίαν μετῴκισεν εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ τίνες ἦσαν οἱ τὴν ἀρχιερωσύνην καταδέξαντες ἐπὶ τοῖς βασιλεῦσιν. (9) Ὡς Ναβουζαρδάνης τοῖς Ἰουδαίοις καταλειφθεῖσι Γοδολίαν ἐπέστησεν, ὃν μετὰ οὐ πολὺ Ἰσμαῆλος ἀπέκτεινε. Καὶ ὡς Ἰωάννης, φυγαδευθέντος Ἰσμαήλου, μετὰ τοῦ λαοῦ ἀπῆρεν εἰς Αἴγυπτον, οὓς Ναβουχοδονόσορος στρατεύσας ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἔλαβεν αἰχμαλώτους καὶ ἀπήγαγεν εἰς Βαβυλῶνα. (10) Περὶ Δανιήλου, καὶ οἷα αὐτῷ συνέβη ἐν Βαβυλῶνι. (11) Περὶ Ναβουχοδονοσόρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, καὶ ὡς καταλύεται ἡ τούτων ἀρχὴ ὑπὸ Κύρου τοῦ Περσῶν βασιλέως, ἅ τε συνέβη Δανιήλῳ ἐν Μηδίᾳ, καὶ οἷα ἐκεῖ προεφήτευσεν.

---

510 *CAP. I.* 1. Ἐζεκίου τοῦ τῶν δύο φυλῶν βασιλέως τέταρτον ἤδη καὶ δέκατον ἔτος τῆς ἡγεμονίας ἔχοντος, ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς Σεναχήριβος ὄνομα στρατεύει μετὰ πολλῆς παρασκευῆς ἐπ᾽ αὐτὸν, κατὰ κράτος τε ἁπάσας αἱρεῖ τὰς πόλεις τὰς τῆς Ἰούδα φυλῆς καὶ Βενιαμίτιδος. Μέλλοντος δὲ ἄγειν τὴν δύναμιν καὶ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα, φθάνει πρεσβευσάμενος πρὸς αὐτὸν, καὶ ὑπακούσεσθαί τε καὶ φόρον, ὃν ἂν τάξῃ, τελέσειν ὑπισχνούμενος. Σεναχήριβος δὲ μαθὼν τὰ παρὰ τῶν πρέσβεων ἔγνω μὴ πολεμεῖν, ἀλλὰ τὴν ἀξίωσιν προσδέχεται, καὶ ἀργυρίου μὲν τά-

λαντα τριακόσια, χρυσίου δὲ τριάκοντα λαβὼν φίλος ἀναχωρεῖν ὡμολόγει, πίστεις δοὺς τοῖς πρεσβευταῖς ἐνόρκους, ἦ μὴν ἀδικήσας μηδὲν αὐτὸν οὕτως ἀναστρέφειν. Ὁ δὲ Ἐζεκίας πεισθεὶς καὶ κενώσας τοὺς θησαυροὺς πέμπει τὰ χρήματα, νομίζων ἀπαλλαγήσεσθαι τοῦ πολεμίου καὶ τοῦ περὶ τῆς βασιλείας ἀγῶνος. Ὁ δὲ Ἀσσύριος λαβὼν ταῦτα τῶν μὲν ὡμολογημένων οὐδὲν ἐφρόντισεν, ἀλλ᾽ αὐτὸς μὲν ἐστράτευσεν ἐπ᾽ Αἰγυπτίους καὶ Αἰθίοπας, τὸν δὲ στρατηγὸν Ῥαψάκην μετὰ πολλῆς ἰσχύος σὺν καὶ δυσὶν ἄλλοις τῶν ἐν τέλει κατέλιπε, πορθήσοντας τὰ Ἱεροσόλυμα. Τούτων δὲ τὰ ὀνόματα Θαρατὰ καὶ Ἀνάχαρις ἦν.

2. Ὡς δ᾽ ἐλθόντες πρὸ τῶν τειχῶν ἐστρατοπεδεύσαντο, πέμψαντες πρὸς τὸν Ἐζεκίαν ἠξίουν αὐτὸν αὐτοῖς ἐλθεῖν εἰς λόγους. Ὁ δὲ αὐτὸς μὲν 511
ὑπὸ δειλίας οὐ πρόεισι, τρεῖς δὲ τοὺς ἀναγκαιοτάτους φίλους αὐτῷ ἐξέπεμψε, τὸν τῆς βασιλείας ἐπίτροπον Ἐλιάκιμον ὄνομα καὶ Σοβναῖον καὶ Ἰώαχον τὸν ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων. Οὗτοι μὲν οὖν προσελθόντες ἄντικρυς τῶν ἡγεμόνων τῆς στρατιᾶς τῶν Ἀσσυρίων ἔστησαν. Θεασάμενος δὲ αὐτοὺς ὁ στρατηγὸς Ῥαψάκης ἐκέλευσεν ἀπελθόντας Ἐζεκίᾳ λέγειν, "Ὅτι βασιλεὺς μέγας Σεναχήριβος πυνθάνεται αὐτοῦ, τίνι θαῤῥῶν καὶ πεποιθὼς φεύγει δεσπότην αὐτοῦ καὶ ἀκροᾶσθαι μὴ θέλει, καὶ τὴν στρατιὰν τὴν αὐτοῦ οὐ δέχεται τῇ πόλει; ἢ διὰ τοὺς Αἰγυπτίους τὴν ἑαυτοῦ στρατιὰν ἐλπίζων ὑπ᾽ ἐκείνων αὐτῶν καταγωνίσασθαι; Εἰ δὲ τοῦτο προσδοκᾷ, δηλοῦν αὐτῷ ὅτι ἀνόητός ἐστι καὶ ὅμοιος ἀνθρώπῳ, ὃς καλάμῳ ἐπερειδόμενος τεθλασμένῳ, πρὸς τῷ καταπεσεῖν ἔτι καὶ τὴν χεῖρα διαπαρεὶς ᾔσθετο τῆς βλάβης. Εἰδέναι δὲ ὅτι καὶ βουλήσει θεοῦ τὴν ἐπ᾽ αὐτὸν στρατείαν πεποίηται, ὃς αὐτῷ καταστρέψασθαι καὶ τὴν Ἰσραηλιτῶν βασιλείαν δέδωκεν, ἵνα τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τοὺς ἀρχομένους ὑπ᾽ αὐτοῦ διαφθεί-

ρη." Ταῦτα δὲ τὸν Ῥαψάκην Ἑβραϊστὶ λέγοντα, — τῆς γὰρ γλώττης εἶχε ἐμπείρως, — ὁ Ἐλιάκιμος φοβούμενος, μὴ τὸ πλῆθος ἐπακοῦσαν εἰς ταραχὴν ἐμπέσῃ, Συριστὶ φράζειν ἠξίου. Συνεὶς δὲ ὁ στρατηγὸς τὴν ὑπόνοιαν αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπ' αὐτῷ δέος, μείζονι καὶ διατόρῳ τῇ φωνῇ χρώμενος ἀπεκρίνατο αὐτῷ Ἑβραϊστὶ λέγων, "Ὅπως ἀκούσαντες τὰ τοῦ βασιλέως προστάγματα πάντες τὸ συμφέρον ἕλωνται παραδόντες αὐτοὺς ἡμῖν. Δῆλον γὰρ ὡς τὸν λαὸν ὑμεῖς τε καὶ ὁ βασιλεὺς ἐλπίσι παρακρουόμενοι ματαίαις ἀντέχειν πείθετε. Εἰ δὲ θαῤῥεῖτε, καὶ τὴν δύναμιν ἡμῶν ἀπώσεσθαι νομίζετε, δισχιλίους ἐκ τῆς ἐμοὶ παρούσης ἵππου εἰς ἑτοιμασίαν ὑμῖν παρέχειν ἕτοιμός εἰμι, οἷς ἰσαρίθμους ἐπιβάτας δόντες, ἐμφανίσατε τὴν αὐτῶν δύναμιν. Ἀλλ' οὐκ ἂν οὓς γε μὴ ἔχετε τούτους δῴητε. Τί τοιγαροῦν βραδύνετε παραδιδόναι σφᾶς αὐτοὺς τοῖς κρείττοσι, καὶ ληψομένοις ὑμᾶς καὶ μὴ θέλοντας; Καί τοι τὸ μὲν ἑκούσιον τῆς παραδόσεως ἀσφαλὲς ὑμῖν, τὸ δὲ ἀκούσιον πολεμουμένοις ἐπικίνδυνον, καὶ συμφορῶν αἴτιον φαίνεται."

3. Ταῦτ' ἀκούσαντες ὅ τε δῆμος καὶ οἱ πρέσβεις τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀσσυρίων λέγοντος, ἀπήγγειλαν Ἐζεκίᾳ. Ὁ δὲ πρὸς ταῦτα τὴν βασιλικὴν ἀποδὺς ἐσθῆτα, ἀμφιασάμενος δὲ σάκκους, καὶ σχῆμα ταπεινὸν ἀναλαβών, τῷ πατρίῳ νόμῳ πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον τὸν θεὸν ἱκέτευε, καὶ βοηθῆσαι τῷ μηδεμίαν ἄλλην ἐλπίδα ἔχοντι σωτηρίας ἠντιβόλει. Πέμψας δὲ καὶ τῶν φίλων τινὰς καὶ τῶν ἱερέων πρὸς Ἠσαΐαν τὸν προφήτην, ἠξίου δεηθῆναι τοῦ θεοῦ, καὶ ποιησάμενον θυσίας ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας παρακαλεῖν αὐτὸν, νεμεσῆσαι μὲν ταῖς τῶν πολεμίων ἐλπίσιν, ἐλεῆσαι δὲ τὸν αὐτοῦ λαόν. Ὁ δὲ προφήτης ταῦτα ποιήσας, χρηματίσαντος αὐτῷ τοῦ θεοῦ,
512 παρεθάῤῥυνε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν φίλους, προλέγων ἀμαχητὶ τοὺς πολεμίους ἡττηθέντας

ἀναχωρήσειν αἰσχρῶς, καὶ οὐχὶ μεθ᾽ οἵου νῦν εἰσι θράσους· τὸν γὰρ θεὸν προνοεῖν ὅπως διαφθαρῶσι, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα τὸν τῶν Ἀσσυρίων Σεναχήριβον, διαμαρτόντα τῶν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον πραγμάτων, καὶ παρερχόμενον εἰς τὴν οἰκείαν ἀπολεῖσθαι σιδήρῳ προέλεγεν.᾽

4. Ἔτυχε δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ γεγραφὼς τῷ Ἐζεκίᾳ ὁ Ἀσσύριος ἐπιστολὰς, ἐν αἷς ‛ἀνόητον μὲν αὐτὸν ἔλεγεν, ὑπολαμβάνοντα τὴν ὑπ᾽ αὐτῷ διαφεύξεσθαι δουλείαν, ἔθνη πολλὰ καὶ μεγάλα κεχειρωμένῳ. Ἠπείλει δὲ πανολεθρίᾳ διαφθείρειν αὐτὸν παραλαβὼν, εἰ μὴ τὰς πύλας ἀνοίξας ἑκὼν αὐτοῦ δέξηται τὴν στρατιὰν εἰς Ἱεροσόλυμα.᾽ Ταῦτ᾽ ἀναγνοὺς καταφρονεῖ διὰ τὴν ἀπὸ θεοῦ πεποίθησιν, τὰς δὲ ἐπιστολὰς πτύξας εἰς τὸν ναὸν ἔσω κατέθετο. Πάλιν δὲ τῷ θεῷ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ ποιησαμένου περὶ τῆς πόλεως καὶ τῆς ἁπάντων σωτηρίας, Ἡσαΐας ὁ προφήτης ‛ἐπήκοον αὐτὸν ἔφασκε γεγονέναι, καὶ κατὰ τὸν παρόντα καιρὸν μὴ πολιορκηθήσεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀσσυρίου, τῷ δὲ μέλλοντι πάντων ἂν εἶναι ἀδεεῖς τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ γενομένων, γεωργήσειν τε μετ᾽ εἰρήνης, καὶ τῶν ἰδίων ἐπιμελήσεσθαι κτημάτων οὐδὲν φοβουμένους.᾽ Ὀλίγου δὲ χρόνου διελθόντος, καὶ ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς, διαμαρτὼν τῆς ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἐπιβουλῆς, ἄπρακτος ἀνεχώρησεν ἐπ᾽ οἴκου δι᾽ αἰτίαν τοιαύτην. Πολὺς αὐτῷ χρόνος ἐτρίβετο πρὸς τὴν Πηλουσίου πολιορκίαν, καὶ τῶν χωμάτων ἤδη μετεώρων ὄντων, ἃ πρὸς τοῖς τείχεσι ἤγειρε, καὶ ὅσον οὔπω μέλλοντος προςβαλεῖν αὐτοῖς, ἀκούει τὸν τῶν Αἰθιόπων βασιλέα Θαρσικὴν πολλὴν ἄγοντα δύναμιν ἐπὶ συμμαχίαν τοῖς Αἰγυπτίοις ἥκειν, διεγνωκότα ποιήσασθαι τὴν πορείαν διὰ τῆς ἐρήμου, καὶ ἐξαίφνης εἰς τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἐμβαλεῖν. Ταραχθεὶς οὖν ὑπὸ τούτων ὁ βασιλεὺς Σεναχήριβος ἄπρακτος, ὡς ἔφην, ἀνεχώρησε, καταλιπὼν τὸ Πηλούσιον. Περὶ τούτου τοῦ Σεναχηρίβου καὶ Ἡρόδο-

τος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν ἱστοριῶν αὐτοῦ φησὶ, ὡς ‘οὗ-
τος ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν τῶν Αἰγυπτίων * * * * ἱε-
ρέα ὄντα τοῦ Ἡφαίστου ἔλθοι, πολιορκῶν δὲ τὸ Πη-
λούσιον, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν ἐξ αἰτίας τοιαύτης.
Ηὔξατο ὁ ἱερεὺς τῶν Αἰγυπτίων τῷ θεῷ, ᾧ γενό-
513 μενος ὑπήκοος ὁ θεὸς πληγὴν ἐνσκήπτει τῷ Ἄρα-
βι.’ Πλανᾶται γὰρ καὶ ἐν τούτῳ Ἡρόδοτος καὶ
Ἀσσυρίων λέγων τὸν βασιλέα καὶ Ἀράβων. ‘Μυῶν
γὰρ πλῆθός φησι μιᾷ νυκτὶ καὶ τὰ τόξα καὶ τὰ λοι-
πὰ ὅπλα διαφαγεῖν τῶν Ἀσσυρίων, καὶ διὰ τοῦτο μὴ
ἔχοντα τόξα τὸν βασιλέα τὴν στρατιὰν ἀπάγειν ἀπὸ
τοῦ Πηλουσίου.’ Καὶ Ἡρόδοτος μὲν οὕτως ἱστορεῖ.
Ἀλλὰ καὶ Βηρωσσὸς ὁ τὰ Χαλδαϊκὰ συγγραψάμενος
μνημονεύει τοῦ βασιλέως τοῦ Σεναχηρίβου, καὶ ὅτι
τῶν Ἀσσυρίων ἦρχε, καὶ ὅτι πάσῃ ἐπεστρατεύσατο
τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Αἰγύπτῳ, λέγων οὕτως· * * * * *

5. Ὑποστρέψας δὲ Σεναχήριβος ἀπὸ τοῦ τῶν
Αἰγυπτίων πολέμου εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, κατέλαβεν ἐκεῖ
τὴν ὑπὸ τῷ στρατηγῷ Ῥαψάκῃ δύναμιν * * * * τοῦ
Θεοῦ λοιμικὴν ἐνσκήψαντος αὐτοῦ τῷ στρατῷ νόσον
κατὰ τὴν πρώτην τῆς πολιορκίας νύκτα διαφθείρον-
ται μυριάδες ὀκτωκαίδεκα καὶ πεντακισχίλιοι σὺν ἡ-
γεμόσι καὶ ταξιάρχαις. Ὑπὸ ταύτης δὲ τῆς συμφο-
ρᾶς εἰς φόβον καὶ δεινὴν ἀγωνίαν καταστὰς, καὶ
δείσας περὶ τῷ στρατῷ παντὶ, φεύγει μετὰ τῆς λοι-
πῆς δυνάμεως εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν εἰς τὴν Νί-
νου προσαγορευθεῖσαν. Καὶ διατρίψας ἐν ταύτῃ ὀλί-
γον χρόνον, δολοφονηθεὶς ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων παί-
δων Ἀδραμελέχου καὶ Σαρασάρου τελευτᾷ τὸν βίον,
καὶ ἀνῃρέθη τῷ ἰδίῳ ναῷ Ἀράσκῃ λεγομένῳ. Καὶ
οἱ μὲν φυγαδευθέντες ἐπὶ τῷ φόνῳ τοῦ πατρὸς ὑπὸ
τῶν πολιτῶν εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἀπῆραν, διαδέχεται
δὲ τὴν βασιλείαν Σεναχηρίβου Ἀσσαραχόδδας. Καὶ
τὸ μὲν τῆς Ἀσσυρίων στρατείας τῆς ἐπὶ τοὺς Ἱερο-
σολυμίτας τέλος τοιοῦτο συνέβη γενέσθαι.

CAP. II. 1. Ἐζεκίας δὲ ὁ βασιλεὺς παραδόξως ἀπαλλαγεὶς τῶν φόβων χαριστηρίους σὺν πάντι τῷ λαῷ θυσίας ἐπετέλεσε τῷ θεῷ, μηδεμιᾶς ἄλλης αἰτίας τῶν πολεμίων τοὺς μὲν διαφθειράσης, τοὺς δὲ φόβῳ τῆς ὁμοίας τελευτῆς ἀπαλλαξάσης ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων, ἢ τῆς συμμαχίας τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ. Πάσῃ δὲ χρησάμενος σπουδῇ, καὶ φιλοτιμίᾳ περὶ τὸν θεὸν μετ' οὐ πολὺ νόσῳ χαλεπῇ περιπεσὼν ἀπέ- 514
γνωστο μὲν ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, χρηστὸν δὲ περὶ αὐτῷ οὐδὲν προσδοκῶν οὐδὲ οἱ φίλοι. Τῇ δὲ νόσῳ προσετίθετο καὶ ἀθυμία δεινὴ ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ τὴν ἀπαιδίαν λογιζομένου, καὶ ὅτι μέλλοι τελευτᾶν ἔρημον καταλιπὼν τὸν οἶκον καὶ τὴν ἀρχὴν γνησίας διαδοχῆς. Κάμνων οὖν ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐννοίας μάλιστα καὶ ὀδυρόμενος ἱκέτευε τὸν θεὸν 'αὐτῷ ζωῆς ὀλίγον προσεπιδοῦναι μέχρι τέκνων γονῆς, καὶ μὴ πρότερον ἢ πατὴρ τέκνων γένηται τὴν ψυχὴν αὐτὸν ἐᾶσαι καταλιπεῖν.' Ἐλεήσας δὲ αὐτὸν ὁ θεὸς, καὶ τῆς αἰτήσεως ἀποδεξάμενος, ὅτι 'μὴ διὰ τὸ μέλλειν στέρεσθαι τῶν ἐκ τῆς βασιλείας ἀγαθῶν ὠδύρετο τὴν ὑπονοηθεῖσαν τελευτὴν, ἔτι χρόνον ζωῆς αὐτῷ δεηθείη παρασχεῖν, ἀλλὰ τοῦ παῖδας αὐτῷ γενέσθαι τοὺς ὑποδεξομένους τὴν ἡγεμονίαν ἐκείνου, πέμψας Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, ἐκέλευσε δηλοῦν αὐτῷ, ὅτι διαφεύξεται τὴν νόσον μετὰ τρίτην ἡμέραν, καὶ βιώσεται μετὰ ταύτην ἔτη πεντεκαίδεκα, καὶ παῖδες αὐτῷ γενήσονται.' Ταῦτα τοῦ προφήτου φήσαντος κατ' ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς νόσου καὶ τὸ παράδοξον τῶν ἀπηγγελμένων ἀπιστῶν σημεῖόν τι καὶ τεράστιον ἠξίου ποιῆσαι τὸν Ἡσαΐαν, ἵνα αὐτῷ πιστεύσῃ λέγοντι ταῦτα ἥκοντι παρὰ τοῦ θεοῦ· τὰ γὰρ παράλογα καὶ μείζω τῆς ἐλπίδος τοῖς ὁμοίοις πιστοῦται πράγμασιν. Ἐρωτήσαντος δὲ αὐτὸν εἰπεῖν, τί βούλεται σημεῖον γενέσθαι, τὸν ἥλιον ἠξίωσεν ἐπειδὴ σκιὰν ἐπὶ δέκα βαθμοὺς ἀποκλίνας ἤδη πεποίη-

κεν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀναστρέψαι τόπον ποιήσας αὐτὴν πάλιν παρασχεῖν. Τοῦ δὲ προφήτου τὸν θεὸν παρακαλέσαντος, ὥςτε τὸ σημεῖον τοῦτ᾽ ἐπιδεῖξαι τῷ βασιλεῖ, ἰδὼν ὅπερ ἤθελεν, εὐθὺς λυθεὶς τῆς νόσου ἄνεισιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ τῷ θεῷ προςκυνήσας εὐχὰς ἐποιήσατο.

2. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ συνέβη τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἀρχὴν ὑπὸ Μήδων καταλυθῆναι. Δηλώσω δὲ περὶ τούτων ἐν ἑτέροις. Ὁ δὲ Βαβυλωνίων βασιλεὺς Βαλάδας ὄνομα πέμψας πρὸς τὸν Ἐζεκίαν πρέσβεις δῶρα κομίσαντας, σύμμαχόν τε αὐτὸν εἶναι παρεκάλει καὶ φίλον. Ὁ δὲ τοὺς πρεσβευτὰς ἡδέως ἀποδεξάμενος καὶ ἑστιασάμενος καὶ τοὺς θησαυροὺς ἐπιδείξας αὐτοῖς καὶ τὴν τῶν ὅπλων παρασκευὴν, καὶ τὴν ἄλλην πολυτέλειαν ὅσην ἐν λίθοις εἶχε καὶ χρυσῷ, δῶρά τε δοὺς κομίζειν τῷ Βαλάδᾳ πρὸς αὐτὸν ἀπέλυσεν. Ἡσαΐου δὲ τοῦ προφήτου πρὸς αὐτὸν ἀφικομένου, καὶ πυνθανομένου πόθεν εἶεν οἱ παρόντες, ἐκ Βαβυλῶνος ἔλεγε παρὰ τοῦ βασιλέως ἐλθεῖν αὐτοὺς, ἐπιδεῖξαι δὲ πάντ᾽ αὐτοῖς, ὅπως ἰδόντες τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δύναμιν ἐκ τούτου στοχαζόμενοι σημαίνειν ἔχωσι τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ προφήτης ὑποτυχὼν, "Ἴσθι," φησὶ, "ὡς μετ᾽ ὀλίγον χρόνον εἰς Βαβυλῶνά σου τοῦτον μετατεθησόμενον τὸν πλοῦτον,
515 καὶ τοὺς ἐκγόνους εὐνουχισθησομένους, καὶ ἀπολέσαντας τὸ ἄνδρας εἶναι, τῷ Βαβυλωνίων δουλεύσοντας βασιλεῖ· ταῦτα γὰρ προλέγειν τὸν θεόν." Ὁ δὲ Ἐζεκίας λυπηθεὶς ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις ἔφη μὲν 'οὐκ ἂν βούλεσθαι τοιαύταις συμφοραῖς τὸ ἔθνος αὐτοῦ περιπεσεῖν· ἐπεὶ δ᾽ οὐκ εἶναι δυνατὸν τὰ τῷ θεῷ δεδογμένα μεταβαλεῖν, ηὔχετο μέχρι τῆς αὐτοῦ ζωῆς εἰρήνην ὑπάρξαι.' Μνημονεύει δὲ τοῦ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέως Βαλάδα Βηρωσσός. Ὢν δὲ οὗτος ὁ προφήτης ὁμολογουμένως θεῖος καὶ θαυμάσιος τὴν ἀλήθειαν, πεποιθὼς τῷ μηδὲν ὅλως ψευδὲς εἰπεῖν, ἅπαντα ὅσα προεφήτευσεν ἐγγράψας βίβλοις

κατέλιπεν, ἐκ τοῦ τέλους γνωρισθησόμενα τοῖς αὖθις ἀνθρώποις. Καὶ οὐχ οὗτος μόνος ὁ προφήτης, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι δώδεκα τὸν ἀριθμὸν τὸ αὐτὸ ἐποίησαν, καὶ πᾶν εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον γίνεται παρ᾽ ἡμῖν κατὰ τὴν ἐκείνων ἀποβαίνει προφητείαν. Ἀλλὰ τούτων μὲν αὖθις ἐξαγγελοῦμεν ἕκαστον.

CAP. III. 1. Ἐπιβιοὺς δὲ ὃν προειρήκαμεν χρόνον ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας, καὶ πάντα τοῦτον ἐν εἰρήνῃ διάγων τελευτᾷ, πεντηκοστὸν μὲν καὶ τέταρτον ἔτος τῆς ζωῆς διανύσας, εἴκοσι δὲ βασιλεύσας καὶ ἐννέα. Διαδεξάμενος δὲ τὴν βασιλείαν ὁ παῖς αὐτοῦ Μανασσῆς, ἐκ μητρὸς Ἀχιβᾶς τὸ ὄνομα πολίτιδος γεγονὼς, ἀπέῤῥηξε μὲν αὐτὸν τῶν τοῦ πατρὸς ἐπιτηδευμάτων, καὶ τὴν ἐναντίαν ἐτράπετο, πᾶν εἶδος πονηρίας ἐπιδειξάμενος ἐν τῷ τρόπῳ, καὶ μηδὲν ἀσεβὲς παραλιπὼν, ἀλλὰ μιμούμενος τὰς τῶν Ἰσραηλιτῶν παρανομίας, αἷς εἰς τὸν θεὸν ἐξαμαρτάνοντες ἀπώλοντο· μιάναι δὲ καὶ τὸν ναὸν ἐτόλμησε τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἅπασαν. Ἀπὸ γὰρ τῆς εἰς τὸν θεὸν καταφρονήσεως ὁρμώμενος πάντας ὠμῶς τοὺς δικαίους τοὺς ἐν τοῖς Ἑβραίοις ἀπέκτεινεν, ἀλλ᾽ οὐδὲ τῶν προφητῶν ἔσχε φειδὼ, καὶ τούτων δέ τινας καθ᾽ ἡμέραν ἀπέσφαξεν, ὥςτε αἵματι ῥεῖσθαι τὰ Ἱεροσόλυμα. Λαβὼν οὖν ὀργὴν ἐπὶ τούτοις ὁ θεὸς πέμπει προφήτας πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πρὸς τὸ πλῆθος, δι᾽ ὧν αὐτοῖς ἠπείλησε τὰς αὐτὰς συμφορὰς, αἷς συνέβη περιπεσεῖν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν Ἰσραηλίτας εἰς αὐτὸν ἐξυβρίζοντας. Οἱ δὲ τοῖς μὲν λόγοις οὐκ ἐπίστευον, παρ᾽ ὧν ἠδύναντο κερδῆσαι τὸ μηδενὸς πειραθῆναι κακοῦ. Τοῖς δὲ ἔργοις ἔμαθον ἀληθῆ τὰ παρὰ τῶν προφητῶν.

2. Ὡς γὰρ τοῖς αὐτοῖς ἐπέμενον, πόλεμον ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐκίνει παρά τε τοῦ τῶν Βαβυλωνίων καὶ Χαλδαίων βασιλέως, ὃς στρατιὰν πέμψας εἰς τὴν Ἰουδαίαν τήν τε χώραν ἐλεηλάτησε, καὶ τὸν βασιλέα Μα-

νασσῆν δόλῳ ληφθέντα καὶ πρὸς αὐτὸν ἀχθέντα πρὸς ἣν ἐβούλετο τιμωρίαν εἶχεν ὑποχείριον. Ὁ δὲ Μανασσῆς τότε συνεὶς ἐν οἵοις κακοῖς ἐστι, καὶ πάντων αἴτιον ἑαυτὸν νομίζων ἐδεῖτο τοῦ θεοῦ παρασχεῖν αὐτῷ φιλάνθρωπον καὶ ἐλεήμονα τὸν πολέμιον. Χαρίζεται δὲ τοῦτο τῆς ἱκεσίας ἐπακούσας ὁ θεὸς αὐτῷ, καὶ πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν ὁ Μανασσῆς ἀπολυ-
516 θεὶς ὑπὸ τοῦ Βαβυλωνίων βασιλέως ἀνασώζεται. Γενόμενος δὲ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τῶν μὲν προτέρων ἁμαρτημάτων περὶ τὸν θεὸν καὶ τὴν μνήμην ἐσπούδαζεν, εἰ δυνατὸν αὐτῷ γένοιτο, τῆς ψυχῆς ἐκβαλεῖν, ὧν μεταβουλεύειν ὥρμησε, καὶ πάσῃ χρῆσθαι περὶ αὐτὸν δεισιδαιμονίᾳ. Καὶ τὸν ναὸν ἥγνισε, καὶ τὴν πόλιν ἐκάθηρε, καὶ πρὸς μόνῳ τὸ λοιπὸν ἦν τῷ χάριν τε τῆς σωτηρίας ἐκτίνειν τῷ θεῷ, καὶ διατηρεῖν αὐτὸν εὐμενῆ πρὸς ὅλον τὸν βίον. Τὰ δὲ αὐτὰ πράττειν καὶ τὸ πλῆθος ἐδίδασκε, μεμαθηκὼς οἵᾳ παρὰ μικρὸν ἐχρήσατο συμφορᾷ διὰ τὴν ἐναντίαν πολιτείαν. Ἐπισκευάσας δὲ καὶ τὸν βωμὸν τὰς νομίμους θυσίας ἐπετέλει καθὼς διέταξε Μωϋσῆς. Διοικησάμενος δὲ τὰ περὶ τὴν θρησκείαν, ὃν δεῖ τρόπον, καὶ τῆς τῶν Ἱεροσολύμων ἀσφαλείας προενόησεν, ὥστε τὰ παλαιὰ τείχη μετὰ πολλῆς ἐπισκευάσαι σπουδῆς, καὶ ἕτερον αὐτοῖς ἐπιβαλεῖν, ἀναστῆσαί τε καὶ πύργους ὑψηλοτάτους, τά τε πρὸ τῆς πόλεως φρούρια τοῖς τε ἄλλοις καὶ δὴ καὶ σιτίων πάντων εἰς αὐτὰ χρησίμων ὀχυρώτερα ποιῆσαι. Ἀμέλει δὲ τῇ πρὸς ταῦτα μεταβολῇ χρησάμενος, οὕτω τὸν μεταξὺ διῆγε βίον, ὡς μακαριστὸς εἶναι καὶ ζηλωτὸς ἐκείνου τοῦ χρόνου λογιζόμενος, ἀφ᾽ οὗ τὸν θεὸν εὐσεβεῖν ἤρξατο. Ζήσας οὖν ἔτη ἑξήκοντα ἑπτὰ κατέστρεψε τὸν βίον, βασιλεύσας ἔτη πέντε καὶ πεντήκοντα. Καὶ θάπτεται μὲν αὐτὸς ἐν τοῖς αὐτοῦ παραδείσοις, ἡ βασιλεία δὲ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ περιέρχεται Ἄμωσον, μητρὸς Ἐμαλσέμης μὲν ὄνομα τετυχηκότα, ἐκ δὲ πόλεως Ἰαβάτης ὑπαρχούσης.

CAP. IV. 1. Οὗτος μιμησάμενος τὰ τοῦ πατρὸς ἔργα, ἃ νέος ὢν ἐκεῖνος ἐτόλμησεν, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῶν ἰδίων οἰκετῶν ἀπέθανεν ἐπὶ τῆς οἰκίας τῆς αὐτοῦ, βιώσας ἔτη τέσσαρα καὶ εἴκοσι, βασιλεύσας δὲ ἐξ αὐτῶν δύο. Μετῆλθε δὲ αὐτοῦ τὸ πλῆθος τοὺς φονεῖς καὶ τῷ πατρὶ συνθάπτουσι τὸν Ἄμωσον, τὴν δὲ βασιλείαν τῷ παιδὶ αὐτοῦ Ἰωσίᾳ παραδίδουσι, ὀκταέτει τὴν ἡλικίαν ὄντι, ᾧ μήτηρ ἐκ πόλεως μὲν ἦν Βοσκεθὶ, Ἰεδὴ δὲ τὸ ὄνομα. Τὴν δὲ φύσιν αὐτὸς ἄριστος ὑπῆρχε, καὶ πρὸς ἀρετὴν εὖ γεγονὼς τῶν Δαυΐδου τοῦ βασιλέως ἐπιτηδευμάτων καὶ σκοπῷ καὶ κακόνι περὶ τῆς ὅλης τοῦ βίου ἐπιτηδεύσεως κεχρημένος. Γενόμενος δὲ ἐτῶν δυοκαίδεκα τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην ἐπεδείξατο. Τὸν γὰρ λαὸν ἐσωφρόνιζε καὶ παρῄνει, τῆς περὶ τῶν εἰδώλων δόξης ὡς οὐχὶ θεῶν ὄντων ἀποστάντας σέβειν τὸν πάτριον θεὸν, τά τε τῶν προγόνων ἐπισκοπῶν ἔργα, τὰ μὲν ἁμαρτηθέντα διώρθου συνετῶς, ὡς 517
ἂν πρεσβύτατος καὶ νοῆσαι τὸ δέον ἱκανώτατος, ὅσα δὲ εὕρισκεν εὖ γεγονότα καὶ κατὰ χώραν ἐφύλαττέ τε καὶ ἐμιμεῖτο. Ταῦτα δ' ἔπραττε σοφίᾳ καὶ ἐπινοίᾳ τῆς φύσεως χρώμενος, καὶ τῇ τῶν πρεσβυτέρων πειθόμενος συμβουλίᾳ καὶ παραδόσει. Τοῖς γὰρ νόμοις κατακολουθῶν οὕτω περὶ τὴν τάξιν τῆς πολιτείας καὶ τῆς περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείας εὐοδεῖν τε συνέβαινε, διὰ τὸ τὴν τούτων παρανομίαν μὴ τυγχάνειν ἀλλ' ἐξηφανίσθαι, περιϊὼν γὰρ ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἅπασαν, τά τε ἄλση τὰ τοῖς ξενικοῖς ἀνειμένα θεοῖς ἐξέκοψε, καὶ τοὺς βωμοὺς αὐτῶν κατέσκαψεν, εἴ τι δ' ἀνάθημα τούτοις ὑπὸ τῶν προγόνων ἀνέκειτο περιϋβρίζων κατέσπα. Καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸν λαὸν ἀπὸ τῆς περὶ αὐτοὺς δόξης εἰς τὴν τοῦ θεοῦ θρησκείαν ἐπέστρεψε, καὶ τὰς συνήθεις ἐπέφερε θυσίας, καὶ τὰς ὁλοκαυτώσεις αὐτοῦ τῷ βωμῷ. Ἀπέδειξε δέ τινας κρι-

τὰς καὶ ἐπισκόπους, ὡς ἂν διοικοῖεν τὰ παρ᾽ ἑκάστοις πράγματα, περὶ παντὸς τὸ δίκαιον ποιούμενοι, καὶ τῆς ψυχῆς οὐκ ἔλαττον αὐτὸ περιέποντες. Διαπεμψάμενος δὲ κατὰ πᾶσαν τὴν χώραν χρυσὸν καὶ ἄργυρον τοὺς βουλομένους ἐκέλευε κομίζειν εἰς ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ, ὅσον τις ἢ προαιρέσεως ἢ δυνάμεως ἔχει. Κομισθέντων δὲ τῶν χρημάτων, τῆς ἐπιμελείας τοῦ ναοῦ καὶ τῆς εἰς τοῦτο δαπάνης προέστησε τόν τ᾽ ἐπὶ τῆς πόλεως Ἀμασίαν, καὶ τὸν γραμματέα Σαφὰν, καὶ τὸν γραφέα τῶν ὑπομνημάτων Ἰωάτην, καὶ τὸν ἀρχιερέα Ἐλιακίαν· οἳ μηδὲν ὑπερθέσει μηδ᾽ ἀναβολῇ δόντες, ἀρχιτέκτονας καὶ πάνθ᾽ ὅσα πρὸς τὴν ἐπισκευὴν χρήσιμα παρασκευάσαντες εἴχοντο τῶν ἔργων. Καὶ ὁ μὲν ναὸς οὕτως ἐπισκευασθεὶς τὴν τοῦ βασιλέως εὐσέβειαν φανερὰν ἐποίησεν.

2. Ὄγδοον δ᾽ ἤδη καὶ δέκατον τῆς βασιλείας ἔτος ἔχων πέμπει πρὸς Ἐλιακίαν τὸν ἀρχιερέα, κελεύων τὸ περισσὸν τῶν χρημάτων χωνεύσαντα ποιῆσαι κρατῆρας καὶ σπονδεῖα καὶ φιάλας εἰς τὴν διακονίαν, ἔτι δὲ καὶ ὅσος ἂν ᾖ χρυσὸς ἐν τοῖς θησαυροῖς ἢ ἄργυρος, καὶ τοῦτο προκομίσαντας εἰς τοὺς κρατῆρας ὁμοίως καὶ τοιαῦτα σκεύη δαπανῆσαι. Προκομίζων δὲ τὸν χρυσὸν ὁ ἀρχιερεὺς Ἐλιακίας, ἐντυγχάνει ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ταῖς Μωϋσέως ἐν τῷ ναῷ κειμέναις, καὶ προκομίσας δίδωσι τῷ γραμματεῖ Σαφάν. Ὁ δὲ ἀναγνοὺς παραγίνεται πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ πάντα ὅσα κελεύσειε γενέσθαι τέλος ἔχοντα ἐδήλου· παρανέγνω δὲ καὶ τὰς βίβλους αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ καὶ περιῤῥηξάμενος τὴν ἐσθῆτα, τὸν ἀρχιερέα καλέσας Ἐλιακίαν καὶ αὐτὸν τὸν γραμματέα καὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων φίλων τινὰς ἔπεμψε πρὸς τὴν προφῆτιν Ὀλδὰν, γυναῖκα δὲ Σαλλούμου, τῶν ἐν δόξῃ τινὸς καὶ δι᾽ εὐγένειαν ἐπιφανοῦς, καὶ προσελθόντας ἐκέλευε λέγειν, ἱλάσκεσθαι τὸν θεὸν καὶ πειρᾶσθαι ποιεῖν εὐμενῆ, δέος γὰρ εἶναι μὴ

παραβάντων τοὺς Μωϋσέως νόμους τῶν προγόνων αὐτῶν κινδυνεύσωσιν ἀνάστατοι γενέσθαι, καὶ τῆς οἰκείας ἐκπεσόντες ἐπ᾽ ἀλλοτρίας ἔρημοι πάντων 518 καταστρέψωσιν οἰκτρῶς τὸν βίον.᾽ Ἀκούσασα δὲ ἡ προφῆτις παρὰ τῶν πεμφθέντων ταῦτα δι᾽ αὐτῶν ὧν ἐπέστειλεν ὁ βασιλεὺς, ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀπελθόντας πρὸς τὸν βασιλέα λέγειν, ‛ὅτι τὸ μὲν θεῖον ἤδη κατ᾽ αὐτῶν ψῆφον ἤνεγκεν, ἣν οὐχ ἱκεσίαις ἄν τις ἄκυρον ποιήσειεν, ἀπολέσαι τὸν λαὸν, καὶ τῆς χώρας ἐκβαλεῖν, καὶ πάντων ἀφελέσθαι τῶν νῦν παρόντων ἀγαθῶν παραβάντας τοὺς νόμους, καὶ τοσούτῳ μεταξὺ χρόνῳ μὴ μετανοήσαντας, τῶν τε προφητῶν τοῦτο παραινούντων σωφρονεῖν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀσεβήμασι τιμωρίαν προλεγόντων, ἣν, ἵνα πεισθῶσιν ὅτι θεός ἐστι, καὶ οὐδὲν ἐψεύδετο τούτων ὧν αὐτοῖς διὰ τῶν προφητῶν κατήγγειλε, πάντως αὐτοῖς ποιήσειν, δι᾽ αὐτὸν μέντοι δίκαιον γενόμενον ἐφέξειν ἔτι τὰς συμφορὰς, μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου τελευτὴν τὰ κατεψηφισμένα πάθη τοῖς ὄχλοις ἐπιπέμψειν.᾽

3. Οἱ μὲν οὖν, τῆς γυναικὸς προφητευσάσης, ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ περιπέμψας πανταχοῦ τὸν λαὸν ἐκέλευσε συνελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευΐτας, πᾶσάν τε ἡλικίαν προστάξας παρεῖναι. Ἀθροισθέντων δὲ αὐτῶν, πρῶτον μὲν αὐτοῖς ἀνέγνω τὰς ἱερὰς βίβλους, ἔπειτα στὰς ἐπὶ τοῦ βήματος ἐν μέσῳ τῷ πλήθει, ὅρκους ποιήσασθαι καὶ πίστεις ἠνάγκασεν, ἦ μὴν θρησκεῦσαι τὸν θεὸν καὶ φυλάξαι τοὺς Μωϋσέως νόμους. Οἱ δὲ προθύμως τε ἐπήνεσαν, καὶ τὰ παραινεθέντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως ποιήσειν ὑπέστησαν, θύοντές τε παραχρῆμα καὶ καλλιεροῦντες τὸν θεὸν ἱκέτευον εὐμενῆ καὶ ἵλεων αὐτοῖς ὑπάρχειν. Τὸν δ᾽ ἀρχιερέα προσέταξεν, εἴ τι περισσὸν ὑπὸ τῶν προγόνων σκεῦος τοῖς εἰδώλοις καὶ ξενικοῖς θεοῖς κατασταθὲν ἦν ἐν τῷ ναῷ, τοῦτο ἐκβαλεῖν. Συναθροισθέντων δὲ πολ-

λῶν, καταπρήσας αὐτὰ τὴν σποδὸν αὐτῶν διέσπειρε, καὶ τοὺς ἱερεῖς τῶν εἰδώλων οὐκ ὄντας ἐκ τοῦ Ἀαρῶνος γένους ἀπέκτεινε.

4. Ταῦτα δ' ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις διαπραξάμενος ἧκεν εἰς τὴν χώραν, καὶ τὰ κατασκευασθέντα ἐν αὐτῇ ὑπὸ Ἱεροβοάμου τοῦ βασιλέως εἰς τιμὴν τῶν ξενικῶν θεῶν ἠφάνισε, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ψευδοπροφητῶν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, ὃν κατεσκεύασε πρῶτος Ἱεροβόαμος, κατέκαυσε. Ταῦτα δὲ τὸν προφήτην Ἀχίαν κατελθόντα πρὸς Ἱεροβόαμον, θυσιάζοντος αὐτοῦ καὶ παντὸς ἀκούοντος τοῦ λαοῦ, προκαταγγεῖλαι τὰ γενησόμενα, ὅτι τις ἐκ τοῦ Δαυΐδου γένους Ἰωσίας τὸ ὄνομα ποιήσει τὰ προειρημένα. Συνέβη δὲ ταῦτα λαβεῖν τέλος μετὰ ἔτη τριακόσια καὶ ἑξήκοντα καὶ ἕν.

5. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς Ἰωσίας πορευθεὶς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὅσοι τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὴν δουλείαν τὴν ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων διέφυγον, ἀφεῖναι μὲν τὰς ἀσεβεῖς πράξεις καὶ τὰς τιμὰς τὰς πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους θεοὺς ἐγκαταλιπεῖν ἔπεισε, τὸν δὲ πάτριον καὶ μέγιστον θεὸν εὐσεβεῖν καὶ τούτῳ προςανέχειν· τὰς οἰκίας τε καὶ τὰς κώμας ἠρεύνησε καὶ τὰς πόλεις, μή τις ἔνδον ἔχοι τι τῶν εἰδώλων ὑπονοῶν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς βασιλευομένοις ἐφεστῶτα ἅρματα, ἃ κατεσκεύα-
519 σαν οἱ πρόγονοι, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον ἦν ᾧ προσεκύνουν ὡς θεῷ ἐβάστασε. Καὶ καθαρίσας οὕτω τὴν χώραν ἅπασαν εἰς Ἱεροσόλυμα τὸν λαὸν συνεκάλεσε, καὶ ἐκεῖ τὴν ἀζύμων ἑορτὴν καὶ τὴν πάσχα λεγομένην ἤγαγεν, ἐδωρήσατό τε τῷ λαῷ τὸ πάσχα νεογνοὺς ἐρίφους καὶ ἄρνας τριςμυρίους, βοῦς δ' εἰς ὁλοκαυτώματα τριςχιλίους. Παρεῖχον δὲ καὶ τῶν ἱερέων οἱ πρῶτοι διὰ τὸ πάσχα τοῖς ἱερεῦσιν ἄρνας διςχιλίους ἑξακοσίους, καὶ τοῖς Λευΐταις πεντακιςχιλίους ἄρνας ἔδωσαν οἱ προεστῶτες αὐτῶν, βοῦς δὲ

πεντακοσίους. Καὶ γενομένης οὕτως ἀφθόνου τῆς τῶν ἱερείων εὐπορίας, τὰς θυσίας ἐπετέλουν τοῖς Μωϋσέως νόμοις, ἑκάστου τῶν ἱερέων ἐξηγουμένου καὶ διακονουμένου τοῖς ὄχλοις. Καὶ τοῦ μηδεμίαν ἄλλην οὕτως ἀχθῆναι τοῖς Ἑβραίοις ἑορτὴν ἀπὸ τῶν Σαμουήλου τοῦ προφήτου χρόνων αἴτιον ἦν, τὸ πάντα κατὰ νόμους καὶ κατὰ τὴν ἀρχαίαν παρατήρησιν τῆς πατρίου συνηθείας ἐπιτελεσθῆναι. Ζήσας δ᾽ ἐν εἰρήνῃ μετὰ ταῦτα Ἰωσίας ἔτι τε καὶ πλούτῳ καὶ τῇ παρὰ πᾶσιν εὐδοξίᾳ, κατέστρεψε τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸν βίον.

CAP. V. 1. Νεχαὼ ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς ἐγείρας στρατιὰν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ἤλασε ποταμὸν, Μήδους πολεμήσων καὶ τοὺς Βαβυλωνίους, οἳ τὴν Ἀσσυρίων κατέλυσαν ἀρχήν· τῆς γὰρ Ἀσίας βασιλεῦσαι πόθον εἶχεν. Γενομένου δὲ αὐτοῦ κατὰ Μένδην πόλιν, ἣν δὲ αὕτη τῆς Ἰωσίου βασιλείας, μετὰ δυνάμεως εἶργεν αὐτὸν διὰ τῆς ἰδίας ποιεῖσθαι χώρας τὴν ἐπὶ τοὺς Μήδους ἔλασιν. Πέμψας δὲ κήρυκα πρὸς αὐτὸν Νεχαώ 'οὐκ ἐπ᾽ αὐτὸν στρατεύειν ἔλεγεν, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ὡρμηκέναι, μὴ παροξύνειν δὲ αὐτὸν ἐκέλευσεν, ὥςτε πολεμεῖν αὐτῷ κωλύοντι βαδίζειν ἐφ᾽ οὗ διέγνωκεν.' Ἰωσίας δὲ οὐ προςίετο τὰ παρὰ τοῦ Νεχαὼ, ἀλλ᾽ οὕτως ἔσχεν, ὡς μὴ συγχωρεῖν αὐτῷ τὴν οἰκείαν διέρχεσθαι, τῆς πεπρωμένης οἶμαι εἰς τοῦτ᾽ αὐτὸν παρορμησάσης, ἵνα λάβῃ πρόφασιν κατ᾽ αὐτοῦ. Διατάσσοντος γὰρ αὐτοῦ τὴν δύναμιν, καὶ ἐφ᾽ ἅρματος ἀπὸ κέρως ἐπὶ κέρας ὀχουμένου, τοξεύσας τις αὐτὸν τῶν Αἰγυπτίων ἔπαυσε τῆς πρὸς τὴν μάχην σπουδῆς. Τῷ τραύματι γὰρ περιαλγὴς ὢν ἐκέλευσεν ἀνακληθῆναι τὸ στράτευμα, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Τε- 520
λευτᾷ δ᾽ ἐκ τῆς πληγῆς ἐκείνης τὸν βίον, καὶ κηδεύεται ἐν ταῖς πατρῴαις θήκαις μεγαλοπρεπῶς, βιώσας μὲν ἔτη τριακονταεννέα, βασιλεύσας δὲ τούτων

ἓν καὶ τριάκοντα. Πένθος δὲ ἐπ' αὐτῷ μέγα τοῦ λαοῦ παντὸς ἤχθη, πολλαῖς ἡμέραις ὀδυρομένου καὶ κατηφοῦντος. Ἰερεμίας δὲ ὁ προφήτης ἐπικήδειον αὐτοῦ συνέταξε μέλος θρηνητικὸν, ὃ καὶ μέχρι νῦν διαμένει. Οὗτος ὁ προφήτης καὶ τὰ μέλλοντα τῇ πόλει δεινὰ προεκήρυξε, ἐν γράμμασι καταλιπὼν καὶ τὴν νῦν ἐφ' ἡμῶν γενομένην ἅλωσιν τήν τε Βαβυλωνίων αἵρεσιν. Οὐ μόνον δὲ οὗτος προεθέσπισε ταῦτα τοῖς ὄχλοις, ἀλλὰ καὶ ὁ προφήτης Ἰεζεκίηλος, ὃς πρῶτος περὶ τούτων δύο βιβλία γράψας κατέλιπεν. Ἦσαν δὲ οἱ δύο τῷ γένει ἱερεῖς. Ἀλλ' ὁ μὲν Ἰερεμίας ἐν Ἱεροσολύμοις διῆγεν ἀπὸ τρισκαιδεκάτου ἔτους τῆς Ἰωσίου βασιλείας ἕως οὗ κατεσκάφη ἡ πόλις καὶ ὁ ναός. Τὰ μέντοι γε συμβάντα περὶ τοῦτον τὸν προφήτην κατὰ χώραν δηλώσομεν.

2. Τελευτήσαντος δὲ Ἰωσίου, καθὼς προειρήκαμεν, τὴν βασιλείαν ὁ παῖς αὐτοῦ διαδέχεται Ἰωάχαζος τὸ ὄνομα, περὶ τρίτον καὶ εἰκοστὸν ἤδη ἔτος γεγονώς. Καὶ οὗτος μὲν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐβασίλευσε, μητρὸς Ἀμιτάλης καὶ πόλεως Λεβάνης, ἀσεβὴς δὲ καὶ μιαρὸς τὸν τρόπον. Ὁ δὲ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς ὑποστρέψας ἀπὸ τῆς μάχης, μεταπέμπεται τὸν Ἰωάχαζον πρὸς αὐτὸν εἰς Ἀμαθὰ καλουμένην πόλιν, ἥτις ἐστὶ τῆς Συρίας. Καὶ τὸν μὲν ἐλθόντα ἔδησε, τῷ δὲ πρεσβυτέρῳ αὐτοῦ ἀδελφῷ, ὁμοπατρίῳ ὄντι, Ἐλιακίμῳ τὸ ὄνομα, τὴν βασιλείαν παραδίδωσι, μετονομάσας αὐτὸν Ἰωάκιμον. Τῇ δὲ χώρᾳ ἐπέταξεν ἑκατὸν ἀργυρίου τάλαντα, ἓν δὲ χρυσίου. Καὶ τοῦτο μὲν ἐτέλει ὁ Ἰωάκιμος τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων, τὸν δὲ Ἰωάχαζον ἀπήγαγεν εἰς Αἴγυπτον, ὃς καὶ ἐτελεύτησεν ἐν αὐτῇ βασιλεύσας μῆνας τρεῖς, ἡμέρας δέκα. Ἡ δὲ τοῦ Ἰωακίμου μήτηρ ἐκαλεῖτο Ζαβούδα, ἐκ πόλεως δ' ἦν Ἀβούμας. Ἐτύγχανε δ' ὢν τὴν φύσιν ἄδικος καὶ κακοῦργος, καὶ μήτε πρὸς θεὸν ὅσιος μήτε πρὸς ἀνθρώπους ἐπιεικής.

CAP. VI. 1. Ἔτος δ' αὐτοῦ τῆς βασιλείας τέταρτον ἤδη ἔχοντος, τὴν Βαβυλωνίων ἀρχὴν παραλαμβάνει τὶς Ναβουχοδονόσορος ὄνομα, ὃς ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν μετὰ μεγάλης παρασκευῆς ἐπὶ Καρχαμησὰν ἀναβαίνει πόλιν — ἔστι δὲ αὕτη πρὸς τῷ Εὐφράτη — πολεμεῖν διεγνωκὼς τῷ τῶν Αἰγυπτίων 521
Νεχαώ· ὑπὸ τούτῳ γὰρ ἦν ἅπασα ἡ Συρία. Μαθὼν δὲ τὴν τοῦ Βαβυλωνίου προαίρεσιν καὶ τὴν ἐπ' αὐτὸν στρατείαν ὁ Νεχαὼ, οὐδὲ αὐτὸς ὠλιγώρησεν, ἀλλὰ σὺν πολλῇ χειρὶ τὸν Ναβουχοδονόσορον ἀμυνόμενος ἐξώρμησεν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην. Συμβολῆς δὲ γενομένης ἡττήθη, καὶ πολλὰς ἀπέβαλε μυριάδας ἐν τῇ μάχῃ. Διαβὰς δὲ τὸν Εὐφράτην ὁ Βαβυλώνιος τὴν ἄχρι Πηλουσίου παραλαμβάνει Συρίαν παρὲξ τῆς Ἰουδαίας. Τέσσαρα δ' ἔτη βασιλεύοντος ἤδη τοῦ Ναβουχοδονοσόρου ὄγδοον ἦν τῷ Ἰωακίμῳ τῷ Ἑβραίων ἔχοντι τὴν ἀρχὴν, καὶ στρατεύει μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους ὁ Βαβυλώνιος, φόρους αἰτῶν τὸν Ἰωάκιμον ἢ πολεμήσειν ἀπειλῶν. Ὁ δὲ δείσας τὴν ἀπειλὴν, καὶ τὴν εἰρήνην ἀντικαταλλαξάμενος τῶν χρημάτων ἤνεγκεν αὐτῷ φόρους οὓς ἔταξεν ἐπὶ ἔτη τρία.

2. Τῷ δὲ τρίτῳ στρατεύειν τοὺς Αἰγυπτίους ἀκούσας ἐπὶ τὸν Βαβυλώνιον, καὶ τοὺς φόρους αὐτῷ μὴ δοὺς, διεψεύσθη τῆς ἐλπίδος. Οἱ γὰρ Αἰγύπτιοι ποιήσασθαι τὴν στρατείαν οὐκ ἐθάῤῥησαν. Ταῦτα δὲ ὁ προφήτης Ἱερεμίας κατὰ πᾶσαν ἡμέραν προέλεγεν, ὡς 'μάτην ταῖς παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἐλπίσι προσανέχουσι, καὶ ὡς δεῖ τὴν πόλιν ὑπὸ τοῦ Βαβυλωνίων βασιλέως ἀνάστατον γενέσθαι, καὶ Ἰωάκιμον τὸν βασιλέα χειρωθῆναι ὑπ' αὐτοῦ.' Ἀλλὰ ταῦτ' εἰς οὐδὲν χρήσιμον, οὐκ ὄντων τῶν σωθησομένων, ἐλέγετο· καὶ γὰρ τὸ πλῆθος καὶ οἱ ἄρχοντες ἀκούοντες παρημέλουν, καὶ πρὸς ὀργὴν λαμβάνοντες τὰ λεγόμενα, ὡς οἰωνιζομένου κατὰ τοῦ βα-

σιλέως τοῦ προφήτου, τὴν Ἰερεμίαν ἠτιῶντο, καὶ ὑπάγοντες δίκην καταψηφισθῆναι πρὸς τιμωρίαν ἠξίουν. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἤνεγκαν τὰς ψήφους κατ᾽ αὐτοῦ, οἱ δ᾽ ἀπέγνωσαν τῶν πρεσβυτέρων, οἳ καὶ σοφῆς ὄντες διανοίας ἀπέλυσαν τὸν προφήτην ἀπὸ τῆς αὐλῆς, καὶ τοῖς ἄλλοις συνεβούλευσαν μηδὲν διαθεῖναι κακὸν τὸν Ἰερεμίαν. Ἔλεγον γὰρ ‘οὐ μόνον τοῦτον προλέγειν τῇ πόλει τὰ μέλλοντα, ἀλλὰ καὶ Μιχαίαν πρὸ αὐτοῦ ταῦτα κατηγγελκέναι, καὶ πολλοὺς ἄλλους, ὧν οὐδεὶς ὑπὸ τῶν τότε βασιλέων οὐδὲν ἔπαθεν, ἀλλ᾽ ὡς προφήτης τοῦ θεοῦ τιμῆς ἔτυχε.’ Τούτοις καταπραΰναντες τὸ πλῆθος τοῖς λόγοις, ἐῤῥύσαντο τῆς κατεψηφισμένης αὐτοῦ κολάσεως τὸν Ἰερεμίαν, ὃς ἁπάσας τὰς αὐτοῦ προφητείας συγγραψάμενος, νηστεύοντος τοῦ δήμου καὶ ἐκκλησιάζοντος ἐν τῷ ἱερῷ, μηνὶ ἐννάτῳ τοῦ πέμπτου ἔτους τῆς Ἰωακίμου βασιλείας, ἀνέγνω τὴν βίβλον, ἣν περὶ τῶν μελλόντων συμβήσεσθαι τῇ πόλει καὶ τῷ ναῷ καὶ τοῖς ὄχλοις ἦν συντεταχώς. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἡγεμόνες λαμβάνουσι παρ᾽ αὐτοῦ τὸ βιβλίον, καὶ κελεύουσιν αὐτόν τε καὶ τὸν γραμματέα Βάρουχον ἐκποδὼν ἑαυτοὺς ποιῆσαι, μή τισι δῆλοι γένωνται. Τὸ δὲ βιβλίον αὐτὸ φέροντες τῷ βασιλεῖ διδόασιν. Ὁ δὲ, παρόντων αὐτῷ τῶν φίλων, ἐκέλευσε τὸν ἑαυτοῦ γραμματέα λαβόντα ἀναγνῶναι. Ἀκούσας δὲ τῶν ἐν τῷ βιβλίῳ, καὶ ὀργισθεὶς ὁ βασιλεὺς διέῤῥηξέ τε καὶ βαλὼν εἰς πῦρ ἠφάνισε, ζητηθέντας δὲ τόν τε Ἰερεμίαν καὶ τὸν γραμματέα Βάρουχον ἐκέλευσεν ἀχθῆναι πρὸς αὐτὸν κολασθησομένους. Οὗτοι μὲν οὖν διαφεύγουσιν αὐτοῦ τὴν ὀργήν.

522 3. Μετ᾽ οὐ πολὺν δὲ χρόνον στρατευσάμενον ἐπ᾽ αὐτὸν τὸν τῶν Βαβυλωνίων βασιλέα δέχεται, κατὰ τὸ δέος τὸ παρὰ τῶν προειρημένων ὑπὸ τοῦ προφήτου τούτου, οὐδὲν νομίζων πείσεσθαι δεινὸν μηδ᾽

ἀποκλείσας μηδὲ πολεμήσας. Εἰςελθὼν δ' εἰς αὐτὴν οὐκ ἐφύλαξε τὰς πίστεις, ἀλλὰ τοὺς ἀκμαιοτάτους καὶ κάλλει διαφέροντας τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ἀπέκτεινε μετὰ τοῦ βασιλέως Ἰωακίμου, ὃν ἄταφον ἐκέλευσε ῥιφῆναι πρὸ τῶν τειχῶν, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ Ἰωάχιμον κατέστησε βασιλέα τῆς χώρας καὶ τῆς πόλεως. Τοὺς δ' ἐν ἀξιώματι τριςχιλίους ὄντας τὸν ἀριθμὸν αὐτοὺς αἰχμαλώτους λαβὼν, ἀπήγαγεν εἰς τὴν Βαβυλῶνα· ἐν δὲ τούτοις ἦν καὶ ὁ προφήτης Ἰεζεκίηλος παῖς ὤν. Καὶ τέλος μὲν τοιοῦτον Ἰωάκιμον τὸν βασιλέα κατέσχε, βιώσαντα μὲν ἔτη ἓξ καὶ τριάκοντα, βασιλεύσαντα δὲ τούτων ἕνδεκα. Ὁ δὲ διαδεξάμενος αὐτοῦ τὴν βασιλείαν Ἰωάχιμος, ἐκ μητρὸς μὲν. Νοστῆς ὄνομα πολίτιδος δὲ, ἐβασίλευσεν μῆνας τρεῖς, ἡμέρας δέκα.

CAP. VII. 1. Τὸν δὲ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέα δόντα τὴν βασιλείαν Ἰωαχίμῳ παραχρῆμα ἔλαβε δέος. Ἔδεισε γὰρ, μὴ μνησικακήσας αὐτῷ τῆς τοῦ πατρὸς ἀναιρέσεως ἀποστήσῃ τὴν χώραν αὐτοῦ. Πέμψας τοιγαροῦν δύναμιν ἐπολιόρκει τὸν Ἰωάχιμον ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις. Ὁ δὲ φύσει χρηστὸς ὢν καὶ δίκαιος οὐκ ἠξίου τὴν πόλιν κινδυνεύουσαν δι' αὐτὸν περιορᾶν, ἀλλὰ ἐπάρας τὴν μητέρα καὶ τοὺς συγγενεῖς παραδίδωσι τοῖς πεμφθεῖσιν ὑπὸ τοῦ Βαβυλωνίου στρατηγοῖς, ὅρκους παρ' αὐτῶν λαβὼν ὑπὲρ τοῦ μηδὲν μήτ' αὐτοὺς παθεῖν μήτε τὴν πόλιν· οἷς οὐδ' ἐνιαυτὸν ἡ πίστις ἔμεινεν. Οὐ γὰρ ἐφύλαξεν αὐτὴν ὁ Βαβυλωνίων βασιλεὺς, ἀλλὰ τοῖς στρατηγοῖς ἐπέστειλεν, ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ πόλει λαβόντας αἰχμαλώτους νέους τὴν ἡλικίαν καὶ τεχνίτας δεδεμένους ἄγειν πρὸς αὐτὸν, ἦσαν δὲ οὗτοι πάντες εἰς μυρίους ὀκτακοσίους τριακονταδύο, καὶ τὸν Ἰωάχιμον μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῶν φίλων. Τούτους δὴ κομισθέντας πρὸς αὐτὸν εἶχεν ἐν φυλακῇ. Τὸν δὲ θεῖον τοῦ Ἰωαχίμου Σεδεκίαν ἀπέδειξε βασιλέα, ὅρκους παρ' αὐτοῦ λαβὼν,

ἦ μὴν φυλάξειν αὐτῷ τὴν χώραν, καὶ μηδὲν νεωτερίσειν, μηδὲ τοῖς Αἰγυπτίοις εὐνοήσειν.

2. Σεδεκίας δ' ἦν μὲν ἐτῶν εἴκοσι καὶ ἑνὸς, ὅτε τὴν ἀρχὴν παρέλαβεν, ὁμομήτριος μὲν Ἰωακίμου τοῦ
523 ἀδελφοῦ αὐτοῦ, τῶν δὲ δικαίων καὶ τοῦ δέοντος ὑπερόπτης. Καὶ γὰρ οἱ κατὰ τὴν ἡλικίαν ἦσαν ἀσεβεῖς περὶ αὐτὸν, καὶ ὁ πᾶς ὄχλος ἐπ' ἐξουσίας ὕβριζεν ἃ ἤθελε. Διὸ καὶ ὁ προφήτης Ἱερεμίας πρὸς αὐτὸν ἐλθὼν πολλάκις ἐμαρτύρατο, κελεύων 'τὰς μὲν ἄλλας ἀσεβείας καὶ παρανομίας καταλιπεῖν, προνοεῖν δὲ τοῦ δικαίου, καὶ μήτε τοῖς ἡγεμόσιν, εἶναι γὰρ ἐν αὐτοῖς πονηροὺς, προςανέχειν, μηδὲ τοῖς ψευδοπροφήταις ἀπατῶσιν αὐτὸν πεπιστευκέναι, ὡς οὐκέτι πολεμήσει τὴν πόλιν ὁ Βαβυλώνιος, καὶ ὡς Αἰγύπτιοι στρατεύσουσιν ἐπ' αὐτὸν καὶ νικήσουσι· ταῦτα γὰρ οὐκ ἀληθῆ λέγειν, οὐδὲ οὕτως ὀφείλοντα γενέσθαι.' Ὁ δὲ Σεδεκίας ἐφ' ὅσον μὲν ἤκουε τοῦ προφήτου ταῦτα λέγοντος ἐπείθετο αὐτῷ, καὶ συνήδει πᾶσιν ὡς ἀληθεύουσι, καὶ συμφέρειν αὐτῷ πεπιστευκέναι; διέφθειραν δὲ πάλιν αὐτὸν οἱ φίλοι, καὶ διῆγον ἀπὸ τῶν τοῦ προφήτου πρὸς ἅπερ ἤθελον. Προεφήτευσε δὲ καὶ Ἰεζεκίηλος ἐν Βαβυλῶνι τὰς μελλούσας τῷ λαῷ συμφορὰς, καὶ ἀκούσας ταῦτα ἔπεμψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Ταῖς δὲ προφητείαις αὐτῶν Σεδεκίας ἠπίστησεν, ἐκ τοιαύτης αἰτίας. Τὰ μὲν ἄλλα πάντα συμφωνοῦντα τοὺς προφήτας ἀλλήλοις εἰπεῖν συνέβη, ὥςτε ἡ πόλις ἁλώσεται καὶ Σεδεκίας αὐτὸς αἰχμάλωτος ἔσται· διεφώνησε δὲ Ἰεζεκίηλος εἰπὼν, οὐκ ὄψεσθαι Βαβυλῶνα τὸν Σεδεκίαν, τοῦ Ἱερεμίου φάσκοντος αὐτῷ, ὅτι δεδεμένον αὐτὸν ὁ Βαβυλώνιος ἄξει βασιλεύς. Καὶ διὰ τὸ μὴ ταὐτὸν αὐτοὺς ἑκατέρους λέγειν, καὶ περὶ ὧν συμφωνεῖν ἐδόκουν, ὡς οὐδ' ἐκεῖνα ἀληθῆ λέγεσθαι, καταγνοὺς ἠπίστησε· καί τοι πάντα αὐτῷ κατὰ τὰς προφητείας ἀπήντησεν, ἅπερ εὐκαιρότερον δηλώσομεν.

3. Τὴν συμμαχίαν δὲ τὴν πρὸς τοὺς Βαβυλω-

ίους ἐπὶ ἔτη ὀκτὼ κατασχὼν, διέλυσε τὰς πρὸς αὐ-
τοὺς πίστεις, καὶ τοῖς Αἰγυπτίοις προστίθεται, κα-
ταλύσειν τοὺς Βαβυλωνίους ἐλπίσας, ἂν μετ᾽ ἐκεί-
νου ἐγένοντο. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ τῶν Βαβυλωνίων
βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπ᾽ αὐτὸν, καὶ τὴν χώραν κα-
κώσας αὐτοῦ καὶ τὰ φρούρια λαβὼν, ἐπ᾽ αὐτὴν ἧκε
τὴν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν πολιορκήσων αὐτήν.
Ὁ δὲ Αἰγύπτιος ἀκούσας ἐν οἷς ἐστὶν ὁ σύμμαχος
αὐτοῦ Σεδεκίας, ἀναλαβὼν πολλὴν δύναμιν ἧκεν εἰς
τὴν Ἰουδαίαν, ὡς λύσων τὴν πολιορκίαν. Ὁ δὲ Βα-
βυλώνιος ἀφίσταται τῶν Ἱεροσολύμων, ἀπαντήσας δὲ
τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς τῇ μάχῃ νικᾷ,
καὶ τρεψάμενος αὐτοὺς εἰς φυγὴν ἐξ ὅλης διώκει τῆς
Συρίας. Ὡς δ᾽ ἀνεχώρησεν ὁ Βαβυλωνίων βασιλεὺς
ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων, ἐξηπάτησαν οἱ ψευδοπροφῆ-
ται τὸν Σεδεκίαν λέγοντες, 'οὔτε τὸν Βαβυλώνιον
αὐτὸν ἔτι πολεμήσειν καὶ τοὺς ὁμοφύλους, οὔτε ἀνα-
στήσειν ἐκ τῆς οἰκείας εἰς τὴν Βαβυλῶνα, μετὰ
πάντων δὲ ἥξειν τοὺς αἰχμαλώτους τῶν τοῦ ναοῦ 52
σκευῶν, ὧν ἐσύλησεν ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ νεώ.' Τὰ
ἐναντία δὲ τούτων καὶ ἀληθῆ παρελθὼν Ἰερεμίας
προεφήτευσεν, ὡς "Ποιοῦσι μὲν κακῶς καὶ ἐξαπα-
τῶσι τὸν βασιλέα, παρὰ δὲ τῶν Αἰγυπτίων οὐδὲν
ἐστιν αὐτοῖς ὄφελος· ἀλλὰ νικήσας αὐτοὺς ὁ Βαβυ-
λώνιος ἐπιστρατεύσειν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα μέλλει, καὶ
πολιορκήσει τε καὶ τῷ λιμῷ διαφθερεῖ τὸν δῆμον,
καὶ τοὺς περιλειφθέντας αἰχμαλώτους ἄξει, καὶ τὰς
οὐσίας διαρπάσει, καὶ τὸν ἐν τῷ ναῷ πλοῦτον ἐκ-
φορήσας ἔτι καὶ αὐτὸν ἐμπρήσει καὶ κατασκάψει τὴν
πόλιν, καὶ δουλεύσομεν αὐτῷ καὶ τοῖς ἐκγόνοις αὐ-
τοῦ ἐπὶ ἔτη ἑβδομήκοντα. Παύσουσι δὲ ἡμᾶς τότε
τῆς ὑπ᾽ αὐτοῖς δουλείας Πέρσαι τε καὶ Μῆδοι κα-
ταλύσαντες Βαβυλωνίους, ἀφ᾽ ὧν εἰς τήνδε ἀπολυ-
θέντες οἰκοδομήσομεν τὸν ναὸν πάλιν καὶ τὰ Ἱερο-
σόλυμα καταστήσομεν." Ταῦτα λέγων ὁ Ἰερεμίας
ὑπὸ μὲν τῶν πλειόνων ἐπιστεύετο. Οἱ δὲ ἡγεμόνες

καὶ οἱ ἀσεβεῖς ὡς ἐξεστηκότα τῶν φρενῶν αὐτὸν οὕτως ἐξεφαύλιζον. Δόξαν δὲ αὐτῷ που εἰς τὴν πατρίδα παραγενέσθαι, λεγομένην Ἀναθὼθ, σταδίους δὲ ἀπέχουσαν Ἱεροσολύμων εἴκοσι, συντυχὼν κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν ἀρχόντων τις, συλλαβὼν κατέσχε, συκοφαντῶν ὡς πρὸς τοὺς Βαβυλωνίους αὐτομολοῦντα. Ὁ δὲ ‘ψευδῆ μὲν ἐκεῖνον ἔλεγεν αἰτίαν ἐπιφέρειν αὐτῷ· βαδίζειν δ' αὐτὸν ἔφασκεν εἰς τὴν πατρίδα.’ Ὁ δ' οὐ πεισθεὶς ἀλλὰ συλλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν εἰς δίκην πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ὑφ' ὧν πᾶσαν αἰκίαν καὶ βασάνους ὑπομείνας ἐφυλάττετο πρὸς τιμωρίαν. Καὶ χρόνον μέν τινα διῆγεν οὕτως ἀδίκως πάσχων τὰ προειρημένα.

4. Ἔτει δ' ἐννάτῳ τῆς Σεδεκίου βασιλείας καὶ ἡμέρᾳ δεκάτῃ τοῦ δεκάτου μηνὸς στρατεύει τὸ δεύτερον ὁ Βαβυλωνίων βασιλεὺς ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ προσκαθίσας αὐτῇ μῆνας ὀκτωκαίδεκα μετὰ πάσης ἐπολιόρκει φιλοτιμίας. Συνεπέθετο δ' εἰς ταὐτὸ πολιορκουμένοις τοῖς Ἱεροσολύμοις δύο τὰ μέγιστα τῶν παθῶν, λιμὸς καὶ φθορὰ λοιμικὴ, ἐνσκήψαντα σφοδρῶς. Ἐν δὲ τῇ εἱρκτῇ τυγχάνων ὁ προφήτης Ἱερεμίας οὐχ ἡσύχαζεν ἀλλ' ἐκεκράγει, καὶ ἐκήρυσσε παραινῶν τῷ πλήθει ‘δέξασθαι τὸν Βαβυλώνιον ἀνοίξαντας τὰς πύλας· σωθήσεσθαι γὰρ αὐτοὺς πανοικὶ τοῦτο πράξαντας, εἰ δὲ μὴ, διαφθαρήσεσθαι. Προέλεγε δὲ ὡς εἰ μὲν ἐπιμένοι τις ἐν τῇ πόλει, πάντως ἀπολεῖται θατέρῳ, ἢ λιμῷ δαπανηθεὶς ἢ σιδήρῳ τῷ τῶν πολεμίων· εἰ δὲ φύγοι πρὸς τοὺς πολεμίους, διαδράσεται τὸν θάνατον.’ Καὶ οἱ μὲν οὐδὲ ἐν αὐτοῖς ὄντες τοῖς δεινοῖς ἐπίστευον οἱ ταῦτ' ἀκούοντες τῶν ἡγεμόνων, ἀλλὰ μετ' ὀργῆς ἀπήγγελλον ἐλθόντες πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ κατηγοροῦντες ‘κατητιῶντο τὸν προφήτην ὡς μεμηνότα, καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν προκατακλῶντα, καὶ ταῖς τῶν χειρόνων καταγγελίαις τὸ πρόθυμον ἐκλύοντα τοῦ πλήθους· ἕτοιμον γὰρ εἶναι αὐτὸ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ

τῆς πατρίδος κινδυνεύσειν, ὁ δὲ ἀπειλεῖ πρὸς τοὺς πολεμίους φεύγειν, ἁλώσεσθαι λέγων τὴν πόλιν καὶ πάντως ἀπολεῖσθαι.'

5. Ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτὸς μὲν ὑπὸ χρηστότη- 525
τος καὶ δικαιοσύνης οὐδὲν διαπαρωξύνθη, ἵνα δὲ μὴ τοῖς ἡγεμόσιν ἀπεχθάνηται παρὰ τοιοῦτον καιρὸν ἀντιπράττων αὐτῶν τῇ προαιρέσει, τὸν προφήτην ἐφῆκεν αὐτοῖς ποιεῖν ὅ τι ἂν θέλωσιν. Οἱ δὲ, τοῦτο ἐφέντος αὐτοῖς τοῦ βασιλέως, εὐθὺς εἰς τὴν εἱρκτὴν εἰςελθόντες, καὶ καταλαβόντες αὐτὸν, εἴς τινα λάκκον βορβόρου πλήρη καθίμησαν, ὅπως ἰδίῳ θανάτῳ πνιγεὶς ἀποθάνῃ. Ὁ δὲ πρὸ τοῦ αὐχένος ὑπὸ τοῦ πλήθους περισχεθεὶς ἐν τούτοις ἦν. Τῶν δ' οἰκετῶν τις τοῦ βασιλέως, ἐν τιμῇ τυγχάνων, Αἰθίοψ τὸ γένος, τὸ περὶ τὸν προφήτην πάθος ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ, φάσκων 'οὐκ ὀρθῶς ταῦτα τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτοῦ πεποιηκέναι, καταποντίσαντας εἰς βόρβορον τὸν προφήτην, καὶ τοῦ διὰ τῶν δεσμῶν θανάτου πικρότερον οὕτως ἐσόμενον ἐπινοήσαντας κατ' αὐτοῦ.' Ταῦτ' ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ μετανοήσας ἐν τῷ παραδοῦναι τὸν προφήτην τοῖς ἡγεμόσιν, ἐκέλευσε τὸν Αἰθίοπα τριάκοντα τῶν βασιλικῶν παραλαβόντα, καὶ σχοινία, καὶ πᾶν ὃ πρὸς τὴν τοῦ προφήτου σωτηρίαν ἐπινοεῖ χρήσιμον μετὰ σπουδῆς ἀνελκῦσαι τὸν Ἱερεμίαν. Ὁ δὲ Αἰθίοψ παραλαβὼν οὓς ἐπετάγη, ἀνέσπασεν ἐκ τοῦ βορβόρου τὸν προφήτην, καὶ διαφῆκεν ἀφύλακτον.

6. Μεταπεμψαμένου δ' αὐτὸν κρύφα τοῦ βασιλέως, καὶ τί δύναται φράζειν αὐτῷ παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ πρὸς τὰ παρόντα σημαίνειν ἐρομένου, "Ἔχειν μὲν," ἔλεγεν, "οὐ πιστευθήσεσθαι δ' εἰπὼν, οὐδὲ παραινέσας ἀκουσθήσεσθαι, ἀλλ' ὡς δὴ μέγα κακόν τι ἐργασάμενον ἀπολέσαι διέγνωσαν οἱ σοὶ φίλοι, φησί. Καὶ ποῦ νῦν εἰσὶν οἱ τὸν Βαβυλώνιον οὐκέτι ἡμῖν ἐπιστρατεύσειν φάσκοντες, καὶ ἀπατῶντες ὑμᾶς;

εὐλαβοῦμαι δὲ νῦν γε τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, μή με κατακρίνῃς θανάτῳ." Τοῦ δὲ βασιλέως ὅρκους αὐτῷ δόντος, ὡς οὔτε αὐτὸς αὐτὸν ἀναιρήσει οὔτε τοῖς ἡγεμόσιν ἐκδώσει, θαῤῥήσας τῇ λεγομένῃ πίστει συνεβούλευσεν αὐτῷ 'παραδοῦναι τὴν πόλιν τοῖς Βαβυλωνίοις· ταῦτα δὲ αὐτῷ τὸν θεὸν δι' αὐτοῦ προφητεύειν ἔλεγεν, εἴ γε βούλεται σώζεσθαι, καὶ τὸν ἐφεστῶτα κίνδυνον διαφυγεῖν, καὶ μήτε τὴν πόλιν εἰς ἔδαφος πεσεῖν, μήτε τὸν ναὸν ἐμπρησθῆναι· αὐτὸν γὰρ τούτων παραίτιον ἔσεσθαι τῶν κακῶν τοῖς πολίταις, καὶ αὐτῷ πανοικὶ τῆς συμφορᾶς.' Ὁ δὲ ταῦτ' ἀκούσας, 'βούλεσθαι μὲν αὐτὸν, ἔφη, ποιεῖν ἃ παραινεῖ, καὶ λέγει συνοίσειν αὐτῷ γινόμενα· δεδιέναι δὲ τοὺς αὐτομολήσαντας τῶν ὁμοφύλων πρὸς τοὺς Βαβυλωνίους, μὴ διαβληθεὶς ὑπ' αὐτῶν τῷ βασιλεῖ κολασθῇ.' Παρεθάρσυνε δ' αὐτὸν ὁ προφήτης, καὶ 'μάτην ὑπονοεῖν τὴν τιμωρίαν ἔλεγεν· οὐδενὸς γὰρ κακοῦ πειραθήσεσθαι παραδόντα τοῖς Βαβυλωνίοις, οὔτ' αὐτὸν οὔτε τὰ τέκνα οὔτε τὰς γυναῖκας, μένειν δὲ καὶ τὸν ναὸν ἀπαθῆ.' Καὶ τὸν μὲν Ἱερεμίαν ταῦτ' εἰπόντα ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε, προστάξας αὐτῷ πρὸς μηδένα τῶν πολιτῶν ἐξενεγκεῖν
526 τὰ δόξαντα αὐτοῖς, ἀλλὰ μηδὲ τοῖς ἡγεμόσιν, εἰ μαθόντες αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ μετάπεμπτον γεγονέναι πυνθάνονται τί κληθεὶς εἴποι πρὸς αὐτὸν, φράζειν τι τούτων· ἀλλὰ σκήπτεσθαι πρὸς αὐτοὺς, ὅτι δεηθείη μὴ ἐν δεσμῷ τυγχάνειν καὶ φυλακῇ. Καὶ δὴ τοῦτο πρὸς αὐτοὺς ἔλεγεν. Ἐπυνθάνοντο γὰρ ἐλθόντες πρὸς τὸν προφήτην, 'τί περὶ αὐτῶν ἀφίκοιτο πρὸς τὸν βασιλέα σκέπτεσθαι;' καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐλέχθη.

CAP. VIII. 1. Τῆς δὲ πολιορκίας τῶν Ἱεροσολύμων ὁ Βαβυλώνιος ἐντεταμένως σφόδρα καὶ προθύμως εἴχετο. Πύργους τε γὰρ μεγάλων οἰκοδομήσας χωμάτων, ἀπ' αὐτῶν ἀνεῖργε τοὺς τοῖς τείχεσιν ἐφεστῶ-

τας, καὶ πολλὰ περὶ τὸν κύκλον ὅλον ἤγειρε χώ-
ματα, τοῖς τείχεσι τὸ ὕψος ἴσα. Καρτερῶς δὲ καὶ
προθύμως ἔφερον οἱ ἐντὸς τὴν πολιορκίαν, ἔκαμνον
γὰρ οὔτε πρὸς τὸν λιμὸν οὔτε πρὸς τὴν νόσον τὴν
λοιμικὴν, ἀλλὰ καίπερ ἔνδον ὑπὸ τούτων ἐλαυνόμε-
νοι τῶν παθῶν τὰς ψυχὰς ἔῤῥωντο πρὸς τὸν πόλε-
μον, μήτε πρὸς τὰς ἐπινοίας τῶν ἐχθρῶν καὶ τὰ
μηχανήματα καταπληττόμενοι, ἀλλ' ἀντιμηχανήματα
πρὸς πάντα παρ' ἐκείνων ἀντεπινοοῦντες, ὡς εἶναι
τὸν ὅλον ἀγῶνα καὶ τοῖς Βαβυλωνίοις καὶ τοῖς Ἱε-
ροσολυμίταις τῆς ὀξύτητος καὶ συνέσεως, τῶν μὲν
πλέον ἐν ταύτῃ δυνηθῆναι τὴν ἀναίρεσιν οἰομένων
εἶναι τῆς πόλεως, τῶν δὲ τὴν σωτηρίαν οὐκ ἐν ἄλ-
λῳ τιθεμένων, ἢ ἐν τῷ μὴ καμεῖν μηδ' ἀπειπεῖν
ἀντεφευρίσκοντας, οἷς μάταια τὰ τῶν ἐχθρῶν ἀπε-
λεγχθήσεται μηχανήματα. Καὶ ταῦτ' ὑπέμειναν ἐπὶ
μῆνας ὀκτωκαίδεκα, ἕως οὗ διεφθάρησαν ὑπὸ τοῦ
λιμοῦ καὶ τῶν βελῶν, ἅπερ ἀπὸ τῶν πύργων εἰς αὐ-
τοὺς ἠκόντιζον οἱ πολέμιοι.

2. Ἡιρέθη δὲ ἡ πόλις ἑνδεκάτῳ ἔτει τῆς Σε-
δεκίου βασιλείας, τοῦ τετάρτου μηνὸς τῇ ἐννάτῃ ἡ-
μέρᾳ. Εἷλον γοῦν οἱ ἡγεμόνες τῶν Βαβυλωνίων, οἷς
ἐπίστευσε τὴν πολιορκίαν ὁ Ναβουχοδονόσορος, αὐ-
τὸς γὰρ ἐν Ῥεβλαθᾷ διέτριβε πόλει. Τὰ δὲ τῶν ἡ-
γεμόνων ὀνόματα, εἴ τις ἐπιζητήσειε γνῶναι, οἵτι-
νες τὰ Ἱεροσόλυμα πορθήσαντες ὑπέταξαν, ταῦτα
ἦν, Νηργελέαρος, Ἀρέμμαντος, Σεμεγάρος, Ναβώ-
σαρις, Ἐχαραμψαρίς. Ἁλούσης δὲ τῆς πόλεως περὶ
μέσην νύκτα, καὶ τῶν ἡγεμόνων τῶν πολεμίων εἰς-
ελθόντων εἰς τὸ ἱερὸν, γνοὺς ὁ Σεδεκίας ὁ βασι-
λεὺς, παραλαβὼν τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα καὶ
τοὺς ἡγεμόνας καὶ τοὺς φίλους φεύγει μετ' αὐτῶν ἐκ
τῆς πόλεως διὰ τῆς καρτερᾶς φάραγγος καὶ διὰ τῆς
ἐρήμου. Φρασάντων δὲ τοῦτο τινῶν αὐτομόλων 527
τοῖς Βαβυλωνίοις, ὑπὸ τὸν ὄρθρον ὥρμησαν διώκειν
αὐτὸν, καταλαβόντες δὲ οὐκ ἄπωθεν Ἱεριχοῦντος ἐκύ-

κλωσαν αὐτόν. Οἱ δὲ φίλοι καὶ οἱ ἡγεμόνες οἱ συμφυγόντες τῷ Σεδεκίᾳ, ἐπεὶ τοὺς πολεμίους ἐγγὺς ὄντας εἶδον, καταλιπόντες αὐτὸν διεσπάρησαν ἄλλος ἀλλαχόσε, καὶ σώζειν ἑαυτὸν ἕκαστος ἔγνω. Περιλειφθέντα δ' αὐτὸν σὺν ὀλίγοις ζωγρήσαντες οἱ πολέμιοι μετὰ τῶν τέκνων καὶ τῶν γυναικῶν ἤγαγον πρὸς τὸν βασιλέα. Παραγενόμενον δ' αὐτὸν ὁ Ναβουχοδονόσορος ‛ἀσεβῆ καὶ παράσπονδον ἀποκαλεῖν ἤρξατο, καὶ ἀγνώμονα τῶν πρόσω λόγων οὓς ἐποιήσατο, σώζειν αὐτῷ τὴν χώραν ὑποσχόμενος. Ὠνείδιζε δὲ καὶ ἀχαριστίαν παρ' αὐτοῦ μὲν λαβόντι τὴν βασιλείαν, Ἰωαχίμου γὰρ αὐτὴν οὖσαν ἀφελόμενον ἐκείνῳ δοῦναι, χρησαμένῳ δὲ τῇ δυνάμει κατὰ τοῦ παρασχόντος. Ἀλλὰ μέγας, εἶπεν, ὁ θεὸς, ὃς μισήσας σου τὸν τρόπον, ὑποχείριον ἡμῖν ἔθηκε.' Χρησάμενος δὲ τούτοις πρὸς Σεδεκίαν τοῖς λόγοις τοὺς υἱοὺς ἐκέλευσε παραχρῆμα καὶ τοὺς φίλους θῦσαι, αὐτοῦ τε Σεδεκίου καὶ τῶν ἄλλων αἰχμαλώτων βλεπόντων, ἔπειτα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκόψας τοῦ Σεδεκίου δήσας ἤγαγεν εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ ταῦτα αὐτῷ συνέβη, ἃ Ἱερεμίας τε καὶ Ἰεζεκίηλος προεφήτευσαν αὐτῷ, ὅτι συλληφθεὶς ἀχθήσεται πρὸς τὸν Βαβυλώνιον, καὶ λαλήσει αὐτῷ κατὰ στόμα, καὶ ὄψεται τοῖς ὀφθαλμοῖς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Καὶ ταῦτα μὲν Ἱερεμίας εἶπε, τυφλωθεὶς δὲ καὶ ἀχθεὶς εἰς Βαβυλῶνα ταύτην οὐκ εἶδε καθὼς Ἰεζεκίηλος προεῖπε.

3. Ταῦτα μὲν οὖν ἱκανῶς ἐμφανίσαι δυνάμενα τὴν τοῦ θεοῦ φύσιν τοῖς ἀγνοοῦσιν εἰρήκαμεν, ὅτι ποικίλη τ' ἐστὶ καὶ πολύτροπος, καὶ πάντα καθ' ὥραν ἀπαντᾷ τεταγμένως, ἅ τε δεῖ γενέσθαι προλέγει, τήν τε τῶν ἀνθρώπων ἄγνοιαν καὶ ἀπιστίαν, ὑφ' ἧς οὐδὲν προϊδεῖν ἐάθησαν τῶν ἀποβησομένων, ἀφύλακτοι δὲ ταῖς συμφοραῖς παρεδόθησαν, ὡς ἀμήχανον αὐτοῖς εἶναι τὴν ἐξ αὐτῶν πεῖραν διαφυγεῖν.

4. Οἱ μὲν οὖν ἐκ τοῦ Δαυΐδου γένους βασιλεύ-

σαντες οὕτως κατέστρεψαν τὸν βίον, εἴκοσι μὲν καὶ εἷς γενόμενοι μέχρι τοῦ τελευταίου βασιλέως, ἔτη δὲ πάντες βασιλεύσαντες πεντακόσια καὶ δεκατέσσαρα καὶ μῆνας ἓξ καὶ ἡμέρας δέκα, ἐξ ὧν εἴκοσι τὴν ἀρχὴν κατέσχεν ὁ πρῶτος αὐτῶν βασιλεὺς Σάουλος, οὐκ ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς ὑπάρχων.

5. Ὁ δὲ Βαβυλώνιος πέμπει τὸν αὐτοῦ στρατηγὸν Ναβουζαρδάνην εἰς Ἱεροσόλυμα, συλήσοντα τὸν ναὸν, προστάξας ἅμα καὶ καταπρῆσαι αὐτόν τε καὶ τὰ βασίλεια, τήν τε πόλιν εἰς ἔδαφος καθελεῖν, καὶ τὸν λαὸν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν μεταστῆσαι. Ὃς γενόμενος ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἑνδεκάτῳ ἔτει τῆς Σεδεκίου βασιλείας συλᾷ τε τὸν ναὸν, καὶ βαστάζει τὰ σκεύη τοῦ θεοῦ χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ, καὶ δὴ καὶ τὸν μέγαν λουτῆρα, ὃν Σολομὼν ἀνέθηκεν, ἔτι γε μὴν τοὺς στύλους τοὺς χαλκοῦς καὶ τὰς κεφαλὰς
αὐτῶν, τάς τε χρυσᾶς τραπέζας καὶ τὰς λυχνίας. 528
Βαστάσας δὴ ταῦτα ἀνῆψε τὸν ναὸν μηνὶ πέμπτῳ τῇ νουμηνίᾳ, ἑνδεκάτῳ ἔτει τῆς Σεδεκίου βασιλείας, ὀκτωκαιδεκάτῳ δὲ τῆς Ναβουχοδονοσόρου. Ἐνέπρησε δὲ καὶ τὰ βασίλεια, καὶ τὴν πόλιν κατέστρεψεν. Ἐνεπρήσθη δὲ ὁ ναὸς μετὰ τετρακόσια ἔτη καὶ ἑβδομήκοντα καὶ μῆνας ἓξ καὶ δέκα ἡμέρας, ἀφ᾽ οὗ κατεσκευάσθη, τῇ δ᾽ ἐξ Αἰγύπτου μεταναστάσει τοῦ λαοῦ τότε ἦν ἔτη χίλια ἑξηκονταδύο, μῆνες ἕξ, ἡμέραι δέκα, τῷ δὲ κατακλυσμῷ μέχρι τῆς τοῦ ναοῦ πορθήσεως χρόνος ἦν ὁ πᾶς ἐτῶν χιλίων ἐννακοσίων πεντήκοντα ἑπτὰ, μηνῶν ἕξ, ἡμερῶν δέκα, ἐξ οὗ δὲ ἐγεννήθη Ἄδαμος μέχρι τῶν περὶ τὸν ναὸν συμβάντων ἔτη ἐστὶ τρισχίλια πεντακόσια δεκατρία, μῆνες ἕξ, ἡμέραι δέκα. Τοσοῦτον μὲν οὖν τὸ τούτων τῶν ἐτῶν πλῆθος· ὅσα δὲ ἐπράχθη, καθ᾽ ἕκαστον τῶν συμβεβηκότων δεδηλώκαμεν. Ὁ δὲ στρατηγὸς τοῦ Βαβυλωνίου βασιλέως κατασκάψας τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν λαὸν μεταναστήσας ἔλαβεν αἰχμαλώτους τὸν ἀρχιερέα Σαρέαν καὶ τὸν μετ᾽ αὐτοῦ

ἱερέα Σοφονίαν, καὶ τοὺς φυλάσσοντας τὸ ἱερὸν ἡγεμόνας, τρεῖς δὲ ἦσαν οὗτοι, καὶ τὸν ἐπὶ τῶν ὁπλιτῶν εὐνοῦχον, καὶ τοὺς φίλους τοῦ Σεδεκίου ἑπτὰ, καὶ τὸν γραμματέα αὐτοῦ, καὶ ἄλλους ἡγεμόνας ἑξήκοντα, οὓς ἅπαντας μεθ᾽ ὧν ἐσύλησε σκευῶν ἐκόμισε πρὸς τὸν βασιλέα εἰς Ῥεβλαθὰν πόλιν τῆς Συρίας. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦ μὲν ἀρχιερέως καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐκέλευσεν ἐκεῖ τὰς κεφαλὰς ἀποτεμεῖν, αὐτὸς δὲ πάντας τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὸν Σεδεκίαν ἤγαγεν εἰς Βαβυλῶνα. Δέσμιον δ᾽ ἀπήγετο καὶ Ἰωσάδωκον τὸν ἀρχιερέα, ὄντα υἱὸν Σαρέα τοῦ ἀρχιερέως, ὃν ἀπέκτεινεν ὁ Βαβυλώνιος ἐν Ῥεβλαθᾷ πόλει τῆς Συρίας, ὡς καὶ πρότερον ἡμῖν δεδήλωται.

6. Ἐπεὶ δὲ τὸ γένος διεξήλθομεν τὸ τῶν βασιλέων, καὶ τίνες ἦσαν δεδηλώκαμεν καὶ τοὺς χρόνους αὐτῶν, ἀναγκαῖον ἡγησάμην καὶ τῶν ἀρχιερέων εἰπεῖν τὰ ὀνόματα, καὶ τίνες ἦσαν οἱ τὴν ἀρχιερωσύνην καταδείξαντες ἐπὶ τοῖς βασιλεῦσι. Πρῶτος μὲν οὖν Σάδωκος ὁ ἀρχιερεὺς ἐγένετο τοῦ ναοῦ, ὃν Σολομὼν ᾠκοδόμησε. Μετ᾽ αὐτὸν δὲ ὁ υἱὸς Ἀχιμᾶς διαδέχεται τὴν τιμὴν, καὶ μετὰ Ἀχιμᾶν Ἀζαρίας, τούτου δὲ Ἰώραμος, τοῦ δὲ Ἰωράμου Ἴσος, μετ᾽ αὐτὸν δὲ Ἀξιώραμος, τούτου δὲ Φιδέας, τοῦ δὲ Φιδέα Σουδέας, τοῦ δὲ Σουδέα Ἰουῆλος, τοῦ δὲ
529 Ἰουήλου Ἰώθαμος, Ἰωθάμου δὲ Οὐρίας, Οὐρίου δὲ Νηρίας, τοῦ δὲ Νηρία Ὠδέας, τούτου δὲ Σαλλοῦμος, Σαλλούμου δὲ Ἐλκίας, Ἐλκία δὲ Σαρέας, τοῦ δὲ Ἰωσάδωκος ὁ αἰχμαλωτισθεὶς εἰς Βαβυλῶνα. Οὗτοι πάντες παῖδες παρὰ πατρὸς διεδέξαντο τὴν ἀρχιερωσύνην.

7. Παραγενόμενος δὲ εἰς Βαβυλῶνα ὁ βασιλεὺς Σεδεκίαν μὲν εἶχεν ἄχρις οὗ καὶ ἐτελεύτησεν ἐν εἱρκτῇ. Θάψας δὲ αὐτὸν βασιλικῶς τὰ σκεύη τὰ ἐκ τοῦ Ἱεροσολύμων συληθέντα ναοῦ ἀνέθηκε τοῖς ἰδίοις θεοῖς, τὸν δὲ λαὸν κατῴκισεν ἐν τῇ Βαβυλωνίτιδι χώρᾳ, τὸν δ᾽ ἀρχιερέα ἀπέλυσε τῶν δεσμῶν.

CAP. IX. 1. Ὁ δὲ στρατηγὸς Ναβουζαρδάνης αἰχμαλωτίσας τὸν τῶν Ἰουδαίων λαὸν τοὺς πένητας καὶ αὐτομόλους ἐκεῖ κατέλιπεν, ἀποδείξας αὐτῶν ἡγεμόνα Γοδολίαν ὄνομα, Ἀϊκάμου παῖδα τῶν εὖ γεγονότων, ἐπιεικῆ καὶ δίκαιον. Ἐπέταξε δ' αὐτοῖς τὴν χώραν ἐργαζομένοις τῷ βασιλεῖ τελέσειν φόρον ὡρισμένον. Ἱερεμίαν δὲ τὸν προφήτην λαβὼν ἐκ τῆς εἱρκτῆς ἔπεισεν εἰς Βαβυλῶνα σὺν αὐτῷ παραγενέσθαι, ‘κεκελεῦσθαι γὰρ ὑπὸ τοῦ βασιλέως πάντ' αὐτῷ χορηγεῖν· εἰ δὲ τοῦτο μὴ βούλεται, δηλοῦν αὐτῷ που μένειν διέγνωκεν, ἵνα τοῦτο ἐπιστείλῃ τῷ βασιλεῖ.’ Ὁ δὲ προφήτης οὐδ' ἕπεσθαι ἤθελεν οὔτ' ἀλλαχόσε ποῦ μένειν, ἡδέως δ' εἶχεν ἐπὶ τοῖς ἐρειπίοις τῆς πατρίδος, καὶ τοῖς ταλαιπώροις αὐτῆς διαζῆσαι λειψάνοις. Γνοὺς δ' αὐτοῦ τὴν προαίρεσιν ὁ στρατηγὸς, τῷ Γοδολίᾳ προστάξας, ὃν κατέλιπεν, αὐτίκα πᾶσαν αὐτοῦ ποιεῖσθαι πρόνοιαν καὶ χορηγίαν ὅσων ἂν δέηται, δωρησάμενος δὲ αὐτὸν δωρεαῖς πολυτελέσιν ἀπέλυσε. Καὶ Ἱερεμίας μὲν κατέμεινεν ἐν πόλει τῆς χώρας Μασφαθᾷ καλουμένῃ, παρακαλέσας τὸν Ναβουζαρδάνην, ἵν' αὐτῷ συναπολύσῃ τὸν μαθητὴν Βαροῦχον, Νήρου δὲ παῖδα, ἐξ ἐπισήμου σφόδρα οἰκίας ὄντα, καὶ τῇ πατρῴῳ γλώττῃ διαφερόντως πεπαιδευμένον.

2. Ναβουζαρδάνης μὲν ταῦτα διαπραξάμενος
ὥρμησεν εἰς Βαβυλῶνα. Οἱ δὲ πολιορκουμένων Ἱε-
ροσολύμων φυγόντες, διασκεδασθέντες κατὰ τὴν χώ-
ραν, ἐπειδὴ τοὺς Βαβυλωνίους ἤκουσαν ἀνακεχωρη-
κότας, καὶ λείψανά τινα καταλελοιπότας ἐν τῇ 530
τῶν Ἱεροσολύμων γῇ, καὶ τοὺς ταύτην ἐργασομένους
συλλεχθέντες πανταχόθεν ἧκον πρὸς τὸν Γοδολίαν
εἰς Μασφαθάν. Ἡγεμόνες δὲ ἦσαν ἐπ' αὐτοῖς Ἰω-
άννης υἱὸς Καρέου καὶ Ἰεζανίας καὶ Σαρέας καὶ ἕτε-
ροι πρὸς τούτοις. Ἐκ δὲ τοῦ βασιλικοῦ γένους ἦν
τις Ἰσμαῆλος, πονηρὸς ἀνὴρ καὶ δολιώτατος, ὃς πο-

λιορκουμένων τῶν Ἱεροσολύμων ἔφυγε πρὸς τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλέα Βααλεὶμ, καὶ συνδιῆγεν αὐτῷ τὸν χρόνον ἐκεῖνον. Τούτους τοίνυν γενομένους αὐτοῦ Γοδολίας ἔπεισε ‘μένειν αὐτίκα μηδὲν δεδιότας τοὺς Βαβυλωνίους, γεωργοῦντας γὰρ τὴν χώραν οὐδὲν πείσεσθαι δεινόν. Ταῦτ᾽ ὀμνὺς αὐτοῖς διεβεβαιοῦτο, καὶ προστάτην αὐτὸν ἔχειν λέγων, ὥστε εἴ τις ἐνοχλοίη τεύξεσθαι τῆς προθυμίας, καὶ συνεβούλευε κατοικεῖν εἰς ἣν ἕκαστος βούλεται πόλιν, ἀποστέλλειν τε μετὰ τῶν ἰδίων καὶ ἀνακτίζειν τὰ ἐδάφη καὶ κατοικεῖν· προεῖπέ τε παρασκευάζεσθαι αὐτοὺς, ἕως ἔτι καιρός ἐστι, σῖτόν τε καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, ὅπως ἔχωσι διὰ τοῦ χειμῶνος τρέφεσθαι.’ Ταῦτα διαλεχθεὶς πρὸς αὐτοὺς, ἀπέλυσε διάγειν τῆς χώρας εἰς ὃν ἕκαστος ἐβούλετο τόπον.

3. Διαδραμούσης δὲ φήμης εἰς τὰ περὶ τὴν Ἰουδαίαν ἔθνη, ὅτι τοὺς ἀπὸ τῆς φυγῆς παρ᾽ αὐτὸν ἐλθόντας Γοδολίας ἐδέξατο φιλανθρώπως, καὶ τὴν γῆν αὐτοῖς γεωργοῦσι κατοικεῖν ἐφῆκεν, ἐφ᾽ ᾧ τελέσειν φόρον τῷ Βαβυλωνίῳ, συνέδραμον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν Γοδολίαν, καὶ τὴν χώραν κατῴκησαν. Κατανοήσαντες δὲ τὴν χώραν καὶ τὴν τοῦ Γοδολίου χρηστότητα καὶ φιλανθρωπίαν, Ἰωάννης καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ἡγεμόνες ὑπερηγάπησαν αὐτὸν, καὶ ‘Βααλεὶμ τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλέα ἔλεγον πέμψειν Ἰσμαῆλον ἀποκτενοῦντα αὐτὸν δόλῳ καὶ κρυφίως, ὅπως αὐτὸς ἄρχῃ τῶν Ἰσραηλιτῶν· εἶναι γὰρ αὐτὸν ἐκ τοῦ γένους τοῦ βασιλικοῦ. Ῥύσεσθαί γε μὴν ἔλεγον αὐτὸν τῆς ἐπιβουλῆς, ἂν αὐτοῖς ἐφῇ κτεῖναι τὸν Ἰσμαῆλον, ὡς οὐδενὸς γνωσομένου. Δεδιέναι γὰρ ἔφασκον μὴ φονευθεὶς αὐτὸς ὑπ᾽ ἐκείνου, παντελὴς ἀπώλεια γένηται τῶν ὑπολειπομένων τῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἰσχύος.’ Ὁ δ᾽ ‘ἀπιστεῖν αὐτοῖς ὡμολόγει, κατὰ ἀνδρὸς εὖ πεπονθότος ἐπιβολὴν τοιαύτην ἐμφανίσασιν· οὐ γὰρ εἰκὸς εἶναι, παρὰ τηλικαύτην ἐρημίαν ὧν ἔχρησε μὴ διαμαρτόντα, οὕτως πονηρὸν εἰς τὸν εὐεργετήσαντα

καὶ ἀνόσιον εὑρεθῆναι, ὥστε ᾧ μὲν ἀδίκημα τὸ μὴ
ὑπ᾽ ἄλλων ἐπιβουλευόμενον σῶσαι, σπουδάζειν δὲ αὐ-
τὸν αὐτόχειρα ζητεῖν αὐτοῦ γενέσθαι. Οὐ μὴν ἀλλ᾽
εἰ ταῦτα ἀληθῆ δεῖ δοκεῖν, ἄμεινον ἔφασκεν ἀπο-
θανεῖν αὐτὸν ὑπ᾽ ἐκείνου μᾶλλον, ἢ καταφυγόντα 531
πρὸς αὐτὸν ἄνθρωπον, καὶ πιστεύσαντα τὴν ἰδίαν
σωτηρίαν, καὶ παρακαταθέμενον αὐτῷ, διαφθεῖραι.᾽

4. Καὶ ὁ μὲν Ἰωάννης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἡγε-
μόνες, μὴ δυνηθέντες πεῖσαι τὸν Γοδολίαν ἀπῆλ-
θον. Χρόνου δὲ διελθόντος ἡμερῶν τριάκοντα, πα-
ραγίνεται πρὸς Γοδολίαν εἰς Μασφαθὰν πόλιν Ἰσ-
μαῆλος μετ᾽ ἀνδρῶν δέκα, οὓς λαμπρᾷ τραπέζῃ καὶ
ξενίοις ὑποδεξάμενος, εἰς μέθην προήχθη, φιλοφρο-
νούμενος τὸν Ἰσμαῆλον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. Θεα-
σάμενος δὲ οὕτως αὐτὸν ἔχοντα, καὶ βεβαπτισμένον
εἰς ἀναισθησίαν καὶ ὕπνον ὑπὸ τῆς μέθης, ὁ Ἰσ-
μαῆλος ἀναπηδήσας μετὰ τῶν δέκα φίλων ἀποσφάτ-
τει τὸν Γοδολίαν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ κατακειμένους
ἐν τῷ συμποσίῳ. Καὶ μετὰ τὴν τούτων ἀναίρεσιν
ἐξελθὼν νυκτὸς ἅπαντας φονεύει τοὺς ἐν τῇ πόλει
Ἰουδαίους, καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων καταλει-
φθέντας ἐν αὐτῇ τῶν στρατιωτῶν. Τῇ δ᾽ ἐπιούσῃ
μετὰ δώρων ἧκον πρὸς Γοδολίαν τῶν ἀπὸ τῆς χώ-
ρας ὀγδοήκοντα, μηδενὸς τὰ περὶ αὐτὸν ἐγνωκότος.
Ἰδὼν δὲ αὐτοὺς Ἰσμαῆλος εἴσω τε καλεῖ πρὸς Γο-
δολίαν, καὶ παρελθόντων ἀποκλείσας τὴν αὐλὴν ἐφό-
νευσε, καὶ τὰ σώματα αὐτῶν εἰς λάκκον τινὰ βα-
θὺν, ὡς ἂν ἀφανῆ γένοιντο, κατεπόντισε. Διεσώ-
θησαν δὲ τῶν ὀγδοήκοντα τούτων ἀνδρῶν, οἳ μὴ
πρότερον ἀναιρεθῆναι παρεκάλεσαν πρὶν ἢ τὰ κε-
κρυμμένα ἐν τοῖς ἀγροῖς αὐτῷ παραδῶσι ἔπιπλά τε
καὶ ἐσθῆτας καὶ σῖτον. Ταῦτα ἀκούσας ἐφείσατο
τῶν ἀνδρῶν τούτων Ἰσμαῆλος, τὸν δ᾽ ἐν τῇ Μα-
σφαθᾷ λαὸν σὺν γυναιξὶ καὶ νηπίοις ᾐχμαλώτισεν, ἐν
οἷς καὶ τοῦ βασιλέως Σεδεκίου θυγατέρας, ἃς Να-
βουζαρδάνης ὁ τῶν Βαβυλωνίων στρατηγὸς παρὰ Γο-

δολίᾳ καταλελοίπει. Ταῦτα διαπραξάμενος ἀφικνεῖται πρὸς τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλέα.

5. Ἀκούσας δὲ Ἰωάννης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἡγεμόνες τὰ ἐν τῇ Μασφαθᾷ πεπραγμένα ὑπὸ Ἰσμαήλου, καὶ τὸν Γοδολίου θάνατον, ἠγανάκτησαν, καὶ τοὺς ἰδίους ἕκαστος παραλαβὼν ὁπλίτας ὥρμησαν πολεμήσοντες τὸν Ἰσμαῆλον, καὶ καταλαμβάνουσιν αὐτὸν πρὸς τῇ πηγῇ ἐν Χεβρῶνι. Οἱ δὲ αἰχμαλωτισθέντες ὑπὸ Ἰσμαήλου τὸν Ἰωάννην ἰδόντες καὶ τοὺς ἡγεμόνας εὐθύμως διετέθησαν, βοήθειαν αὐτοῖς ἥκειν ὑπολαμβάνοντες, καὶ καταλιπόντες τὸν αἰχμαλωτίσαντα, πρὸς τὸν Ἰωάννην ἀνεχώρησαν. Ἰσμαῆλος μὲν οὖν μετ᾽ ἀνδρῶν ὀκτὼ φεύγει πρὸς τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλέα. Ὁ δὲ Ἰωάννης παραλαβὼν, οὓς ἀνέσωσεν ἐκ τῶν Ἰσμαήλου χειρῶν, καὶ τοὺς εὐνούχους καὶ γυναῖκας καὶ τὰ νήπια εἴς τινα τόπον Μάνδραν λεγόμενον παραγίνεται. Καὶ τὴν μὲν ἡμέραν ἐκείνην ἐπέμεινεν αὐτόθι. Διεγνώκεισαν δ᾽ ἐκεῖθεν ἄραντες εἰς Αἴγυπτον ἐλθεῖν, φοβούμενοι μὴ κτείνωσιν αὐτοὺς οἱ Βαβυλώνιοι μείναντας ἐν τῇ χώρᾳ, ὑπὲρ Γοδολία τοῦ κατασταθέντος ὑπ᾽ αὐτῶν ἡγεμόνος ὀργισθέντες πεφονευμένου.

6. Ὄντων δ᾽ ἐπὶ ταύτης τῆς βουλῆς προσίασιν Ἱερεμίᾳ τῷ προφήτῃ Ἰωάννης ὁ τοῦ Καρέου, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἡγεμόνες, παρακαλοῦντες δεηθῆναι τοῦ θεοῦ, ὅπως ἀμηχανοῦσιν αὐτοῖς περὶ τοῦ τί χρὴ ποιεῖν, ταῦτ᾽ αὐτοῖς ὑποδείξῃ, ὀμόσαντες ποιήσειν ὅ τι ἂν αὐτοῖς ὁ Ἱερεμίας εἴπῃ. Ὑποσχομένου δὲ τοῦ προφήτου διακονήσειν αὐτοῖς πρὸς τὸν θεὸν, συνέβη μετὰ δέκα ἡμέρας αὐτῷ φανέντα τὸν θεὸν εἰπεῖν ‘δηλῶσαι Ἰωάννῃ καὶ τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι καὶ τῷ
332 λαῷ παντὶ, ὅτι μενοῦσι μὲν αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ παρέσται, καὶ πρόνοιαν ἕξει, καὶ τηρήσει παρὰ τῶν Βαβυλωνίων οὓς δεδίασιν ἀπαθεῖς, πορευομένους δ᾽ εἰς Αἴγυπτον ἀπολείψειν, καὶ ταῦτα διαθήσειν ὀργισθεὶς ἃ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν ἔμ-

πρόσθεν οἴδατε παθόντας.' Ταῦτα εἰπὼν τῷ Ἰωάννῃ καὶ τῷ λαῷ τὸν θεὸν αὐτοῖς προλέγειν ὁ προφήτης, οὐκ ἐπιστεύετο, ὡς κατ' ἐντολὴν τὴν ἐκείνου μένειν αὐτοὺς ἐν τῇ χώρᾳ κελεύει· χαριζόμενον δὲ Βαρούχῳ τῷ ἰδίῳ μαθητῇ, καταψεύδεσθαι μὲν τοῦ θεοῦ, πείθειν δὲ μένειν αὐτόθι, ὡς ἂν ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων διαφθαρῶσι. Παρακούσας οὖν ὅ τε λαὸς καὶ ὁ Ἰωάννης τῆς τοῦ θεοῦ συμβουλίας, ἣν αὐτοῖς διὰ τοῦ προφήτου παρήνεσεν, ἀπῆρεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἄγων καὶ τὸν Ἱερεμίαν καὶ τὸν Βαροῦχον.

7. Γενομένων δὲ αὐτῶν ἐκεῖ, σημαίνει τὸ θεῖον τῷ προφήτῃ, μέλλοντα στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους τὸν Βαβυλωνίων βασιλέα, καὶ προειπεῖν ἐκέλευε τῷ λαῷ, τήν τε ἅλωσιν τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὅτι τοὺς μὲν αὐτῶν ἀποκτενεῖ, τοὺς δὲ αἰχμαλώτους λαβὼν εἰς Βαβυλῶνα ἄξει. Καὶ ταῦτα συνέβη. Τῷ γὰρ πέμπτῳ τῆς Ἱεροσολύμων πορθήσεως ἔτει, ὅ ἐστι τρίτον καὶ εἰκοστὸν τῆς Ναβουχοδονοσόρου βασιλείας, στρατεύει ὁ αὐτὸς ἐπὶ τὴν Κοίλην Συρίαν, καὶ κατασχὼν αὐτὴν, ἐπολέμησε καὶ Ἀμμανίτας καὶ Μωαβίτας. Ποιησάμενος δὲ ὑπήκοα ταῦτα τὰ ἔθνη ἐνέβαλεν εἰς τὴν Αἴγυπτον καταστρεψόμενος αὐτὴν, καὶ τὸν μὲν τότε βασιλέα κτείνει, καταστήσας δὲ ἕτερον, τοὺς ἐν αὐτῇ πάλιν Ἰουδαίους αἰχμαλωτίσας ἤγαγεν εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ τὸ μὲν Ἑβραίων γένος ἐν τοιούτῳ τέλει γενόμενον παρειλήφαμεν, δὶς ἐλθὸν πέραν Εὐφράτου. Ὑπὸ Ἀσσυρίων μὲν γὰρ ἐξέπεσεν ὁ τῶν δέκα φυλῶν λαὸς ἀπὸ Σαμαρείας, βασιλεύοντος Ὠσήου, ἔπειτα τῶν δύο φυλῶν ὑπὸ Ναβουχοδονοσόρου τοῦ Βαβυλωνίων καὶ Χαλδαίων βασιλέως, ὃς ὑπελείφθη τῶν Ἱεροσολύμων ἁλόντων. Σαλμανασάρης μὲν οὖν ἀναστήσας τοὺς Ἰσραηλίτας κατῴκισεν ἀντ' αὐτῶν τὸ Χουθαίων ἔθνος, οἳ πρότερον ἐνδοτέρω τῆς Περσίδος καὶ τῆς Μηδίας ἦσαν, τότε μέντοι Σαμαρεῖς ἐκλήθησαν, τὴν τῆς χώρας εἰς ἣν κατῳκίσθησαν προσηγορίαν ἀναλαβόντες. Ὁ

δὲ Βαβυλωνίων βασιλεὺς τὰς δύο φυλὰς ἐξαγαγὼν οὐδὲν ἔθνος εἰς τὴν χώραν αὐτῶν κατῴκισε, καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἔρημος ἡ Ἰουδαία πᾶσα καὶ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ ναὸς διέμεινεν ἔτεσιν ἑβδομήκοντα. Τὸν δὲ σύμπαντα χρόνον, ὃς ἀπὸ τῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν αἰχμαλωσίας ἐπὶ τὴν τῶν δύο φυλῶν ἀνάστασιν ἐληλύθει, ἑκατὸν ἔτη καὶ τριάκοντα, μῆνας ἕξ, ἡμέρας δέκα συνέβη γενέσθαι.

533 *CAP. X.* 1. *Ὁ δὲ Βαβυλωνίων βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορος τοὺς εὐγενεστάτους λαβὼν τῶν Ἰουδαίων παῖδας, καὶ τοὺς Σεδεκίου τοῦ βασιλέως αὐτῶν συγγενεῖς, οἳ καὶ ταῖς ἀκμαῖς τῶν σωμάτων καὶ ταῖς εὐμορφίαις τῶν ὄψεων ἦσαν περίβλεπτοι, παιδαγωγοῖς καὶ τῇ δι᾽ αὐτῶν θεραπείᾳ παραδίδωσι, ποιήσας τινὰς αὐτῶν ἐκτομίας, τὸ δὲ αὐτὸ καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὅσα κατεστρέψατο ληφθέντας ἐν ὥρᾳ τῆς ἡλικίας διαθεὶς, ἐχορήγει μὲν αὐτοῖς τὰ ἀπὸ τῆς τραπέζης αὐτοῦ εἰς δίαιταν, ἐπαίδευε δὲ καὶ τὰ ἐπιχώρια καὶ τὰ τῶν Χαλδαίων ἐξεδίδασκε γράμματα. Ἦσαν δὲ οὗτοι σοφίαν ἱκανοὶ περὶ ἣν ἐκέλευε διατρίβειν, ἦσαν δ᾽ ἐν τούτοις τῶν ἐκ τοῦ Σεδεκίου γένους τέσσαρες, καλοί τε καὶ ἀγαθοὶ τὰς φύσεις, ὧν ὁ μὲν Δανιῆλος ἐκαλεῖτο ὁ δὲ Ἀνανίας ὁ δὲ Μισαῆλος ὁ δὲ τέταρτος Ἀζαρίας. Τούτους ὁ Βαβυλώνιος μετωνόμασε, καὶ χρῆσθαι προσέταξεν ἑτέροις ὀνόμασι. Καὶ τὸν μὲν Δανιῆλον ἐκάλει Βαλτάσαρον, τὸν δὲ Ἀνανίαν Σεδράχην, Μισαῆλον δὲ Μισάχην, τὸν δὲ Ἀζαρίαν Ἀβδεναγώ. Τούτους ὁ βασιλεὺς δι᾽ ὑπερβολὴν εὐφυΐας καὶ σπουδῆς τῆς περὶ τὴν παίδευσιν τῶν γραμμάτων καὶ σοφίας ἐν προκοπῇ γενομένους εἶχεν ἐν τιμῇ, καὶ στέργων διετέλει.*

2. *Δόξαν δὲ Δανιήλῳ μετὰ τῶν συγγενῶν σκληραγωγεῖν αὐτὸν, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς τραπέζης ἐδεσμάτων ἀπέχεσθαι, καὶ καθόλου πάντων τῶν ἐμψύχων, προσελθὼν Ἀσχάνῃ τῷ τὴν ἐπιμέλειαν αὐ-*

τῶν ἐπιτετραμμένῳ εὐνούχῳ, ʻτὰ μὲν παρὰ τοῦ βα-
σιλέως αὐτοῖς κομιζόμενα παρεκάλεσεν αὐτὸν ἀναλί-
σκειν λαμβάνοντα, παρέχειν δὲ αὐτοῖς ὄσπρια καὶ
φοίνικας εἰς διατροφὴν, καὶ εἴ τι τῶν ἀψύχων ἕτε-
ρον βούλοιτο· πρὸς γὰρ τὴν τοιαύτην δίαιταν αὐ-
τοὺς κεκινῆσθαι, τῆς δ᾽ ἑτέρας περιφρονεῖν.᾽ Ὁ δὲ
ʻεἶναι μὲν ἕτοιμος ὑπηρετεῖν ἔλεγεν αὐτῶν τῇ προ-
αιρέσει· ὑφορᾶσθαι δὲ, μὴ κατάδηλοι τῷ βασιλεῖ γε-
νηθέντες ἐκ τῆς τῶν σωμάτων ἰσχνότητος, καὶ τῆς
τροπῆς τῶν χαρακτήρων, συμμεταβαλεῖν γὰρ αὐτοῖς
ἀνάγκη τὰ σώματα, καὶ τὰς χρόας ἅμα τῇ διαίτῃ,
καὶ μάλιστα τῶν ἄλλων παίδων εὐπαθούντων ἐλεγ-
χθέντες, αἴτιοι κινδύνου καὶ τιμωρίας αὐτῷ κατα-
στῶσιν.᾽ Ἔχοντα τοίνυν πρὸς τοῦτο εὐλαβῶς τὸν
Ἀσχάνην πείθουσιν ʻἐπὶ δέκα ἡμέρας ταῦτα παρα-
σχεῖν αὐτοῖς πείρας ἕνεκα, καὶ μὴ μεταβαλλούσης
μὲν αὐτοῖς τῆς τῶν σωμάτων ἕξεως, ἐπιμένειν τοῖς
αὐτοῖς, ὡς οὐδὲν ἔτι εἰς αὐτὴν βλαβησομένων· εἰ δὲ
μειωθέντας ἴδοι καὶ κάκιον τῶν ἄλλων ἔχοντας, ἐπὶ
τὴν προτέραν αὐτοὺς δίαιταν ἄγειν.᾽ Ὡς δὲ οὐ μό-
νον οὐδὲν αὐτοὺς ἐλύπει τὴν τροφὴν ἐκείνην προς-
φερομένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων εὐτραφέστεροι τὰ
σώματα καὶ μείζονες ἐγίνοντο, ὡς τοὺς μὲν ἐνδεεστέ-
ρους ὑπολαμβάνειν, οἷς τὴν βασιλικὴν συνέβαινεν εἶ-
ναι χορηγίαν, τοὺς δὲ μετὰ τοῦ Δανιήλου δοκεῖν ἐν
ἀφθονίᾳ καὶ τρυφῇ τῇ πάσῃ βιοῦν, ἔκ τοτε μετὰ
ἀδείας ὁ Ἀσχάνης ἃ μὲν ἀπὸ τοῦ δείπνου καθημέ-
ραν συνήθως ἔπεμπε τοῖς παισὶν ὁ βασιλεὺς, αὐτὸς
ἐλάμβανεν, ἐχορήγει δὲ αὐτοῖς τὰ προειρημένα. Οἱ
δὲ ὡς καὶ τῶν ψυχῶν αὐτοῖς διὰ τοῦτο καθαρῶν καὶ
πρὸς τὴν παιδείαν ἀκραιφνῶν γεγενημένων, καὶ 534
τῶν σωμάτων πρὸς φιλοπονίαν εὐτονωτέρων — οὔτε
γὰρ ἐκείνας ἐλωβοῦντο καὶ βαρείας εἶχον ὑπὸ τροφῆς
ποικίλης, οὐδὲ ταῦτα μαλακώτερα διὰ τὴν αὐτὴν αἰ-
τίαν, — πᾶσαν ἑτοίμως ἐξέμαθον παιδείαν, ἥτις ἦν
παρὰ τοῖς Ἑβραίοις καὶ τοῖς Χαλδαίοις. Μάλιστα δὲ

Δανιῆλος ἱκανῶς ἤδη σοφίας ἐμπείρως ἔχων περὶ κρίσεις ὀνείρων ἐσπουδάκει, καὶ τὸ θεῖον αὐτῷ φανερὸν ἐγένετο.

3. Μετὰ δὲ ἔτος δεύτερον τῆς Αἰγύπτου πορθήσεως ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορος ὄναρ ἰδὼν θαυμαστὸν, οὗ τὴν ἔκβασιν αὐτὸς αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους ἐδήλωσεν ὁ θεὸς, τούτου μὲν ἐπιλανθάνεται διαναστὰς ἐκ τῆς κοίτης. Μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς Χαλδαίους καὶ τοὺς μάγους καὶ τοὺς μάντεις, ὡς εἴη τε ὄναρ ἑωρακὼς ἔλεγεν αὐτοῖς, ‘καὶ τὸ συμβεβηκὸς περὶ τὴν λήθην ὧν εἶδε μηνύων, ἐκέλευεν αὐτοὺς λέγειν, ὅ τί τε ἦν τὸ ὄναρ καὶ τί τὸ σημαινόμενον.’ Τῶν δὲ ‘ἀδύνατον εἶναι λεγόντων ἀνθρώποις τοῦθ᾽ εὑρεῖν, εἰ δ᾽ αὐτοῖς ἔκθοιτο τὴν ὄψιν τοῦ ἐνυπνίου φράσειν τὸ σημαινόμενον ὑποσχομένων,’ θάνατον ἠπείλησεν αὐτοῖς, εἰ μὴ τὸ ὄναρ εἴποιεν. Προσέταξε δὲ πάντας αὐτοὺς ἀναιρεθῆναι, ποιῆσαι τὸ κελευσθὲν ὁμολογήσαντας μὴ δύνασθαι. Δανιῆλος δ᾽ ἀκούσας ὅτι προςέταξε πάντας τοὺς σοφοὺς ὁ βασιλεὺς ἀποθανεῖν, ἐν τούτοις δὲ καὶ αὐτὸν μετὰ τῶν συγγενῶν κινδυνεύειν, πρόςεισιν Ἀριόχῳ, τῷ τὴν ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως ἀρχὴν πεπιστευμένῳ. Καὶ δεηθεὶς παρ᾽ αὐτοῦ τὴν αἰτίαν μαθεῖν, δι᾽ ἣν ὁ βασιλεὺς πάντας εἴη προςτεταχὼς ἀναιρεθῆναι τοὺς σοφοὺς καὶ Χαλδαίους καὶ μάγους, καὶ μαθὼν τὸ περὶ τὸ ἐνύπνιον, καὶ ὅτι κελευσθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως τοῦτ᾽ αὐτῷ δηλοῦν ἐπιλελησμένῳ, φήσαντες μὴ δύνασθαι παρώξυναν αὐτὸν, παρεκάλεσε τὸν Ἀρίοχον, εἰςελθόντα πρὸς τὸν βασιλέα ‘μίαν αἰτήσασθαι νύκτα τοῖς μάγοις καὶ ταύτῃ τὴν ἀναίρεσιν ἐπισχεῖν, ἐλπίζειν γὰρ δι᾽ αὐτῆς δεηθεὶς τοῦ θεοῦ, γνώσεσθαι τὸ ἐνύπνιον.’ Ὁ δὲ Ἀρίοχος ταῦτ᾽ ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ Δανιῆλον ἀξιοῦν. Καὶ ὁ μὲν κελεύει τὴν ἀναίρεσιν τῶν μάγων ἐπισχεῖν, ἕως γνῷ τὴν ὑπόσχεσιν τὴν Δανιήλου. Ὁ δὲ παῖς μετὰ τῶν συγγενῶν ὑποχωρήσας πρὸς ἑαυτὸν δι᾽ ὅλης ἱκετεύει τὸν θεὸν τῆς νυκτὸς σῶσαι καὶ τοὺς μάγους καὶ τοὺς Χαλδαίους, οἷς δεῖ καὶ αὐτοὺς

συναπολέσθαι, ῥύσασθαι τῆς τοῦ βασιλέως ὀργῆς, ἐμφανίσαντα τὴν ὄψιν αὐτῷ καὶ ποιήσαντα δήλην ἧς ὁ βασιλεὺς ἐπελέληστο διὰ τῆς παρελθούσης νυκτὸς ἰδὼν κατὰ τοὺς ὕπνους. Ὁ δὲ θεὸς ἅμα τούς τε κινδυνεύοντας ἐλεήσας, καὶ τὸν Δανιῆλον τῆς σοφίας ἀγασάμενος τό τε ὄναρ αὐτῷ γνώριμον ἐποίησε καὶ τὴν κρίσιν, ὡς ἂν καὶ τὸ σημαινόμενον ὁ βασιλεὺς παρ᾽ αὐτοῦ μάθοι. Δανιῆλος δὲ γνοὺς παρὰ τοῦ θεοῦ ταῦτα περιχαρὴς ἀνίσταται, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς δηλώσας, τοὺς μὲν ἀπεγνωκότας ἤδη τοῦ ζῆν καὶ πρὸς τὸ τεθνᾶναι τὴν διάνοιαν ἔχοντας, εἰς εὐθυμίαν καὶ τὰς περὶ τοῦ βίου διήγειρεν ἐλπίδας. Εὐχαριστήσας δὲ τῷ θεῷ μετ᾽ αὐτῶν ἔλεον λαβόντι τῆς ἡλικίας αὐτῶν, γενομένης ἡμέρας παραγίνεται πρὸς Ἀρίοχον, καὶ ἄγειν αὐτὸν ἠξίου πρὸς τὸν βασιλέα, 'δηλῶσαι γὰρ αὐτῷ βούλεσθαι τὸ ἐνύπνιον, 535
ὃ φησὶν ἰδεῖν πρὸ τῆς παρελθούσης νυκτός.'

4. Εἰσελθὼν δὲ πρὸς τὸν βασιλέα Δανιῆλος παρῃτεῖτο πρῶτον, "Μὴ σοφώτερον αὐτὸν δόξαι τῶν ἄλλων Χαλδαίων καὶ μάγων, ὅτι μηδενὸς ἐκείνων τὸ ὄναρ εὑρεῖν δυνηθέντος, αὐτὸς αὐτῷ μέλλοι λέγειν· οὐ γὰρ κατ᾽ ἐμπειρίαν, οὐδ᾽ ὅτι τὴν διάνοιαν αὐτῶν μᾶλλον ἐκπεπόνηται τοῦτο γίνεται, ἀλλ᾽ ἐλεήσας ἡμᾶς ὁ θεὸς κινδυνεύοντας ἀποθανεῖν, δεηθέντι περί τε τῆς ἐμαυτοῦ ψυχῆς καὶ τῶν ὁμοεθνῶν, καὶ τὸ ὄναρ καὶ τὴν κρίσιν αὐτοῦ φανερὰν ἐποίησεν. Οὐχ ἧττον γὰρ τῆς ἐφ᾽ ἡμῖν αὐτοῖς καταδικασθεῖσι ὑπὸ σοῦ μὴ ζῆν λύπης, περὶ τῆς σῆς αὐτοῦ δόξης ἐφρόντιζον, ἀδίκως οὕτως ἄνδρας καὶ ταῦτα καλούς τε καὶ ἀγαθοὺς ἀποθανεῖν κελεύσαντος, οἷς οὐδὲν μὲν ἀνθρωπίνης σοφίας ἐχόμενον προςέταξας, ὃ δὲ ἦν ἔργον θεοῦ τοῦτ᾽ ἀπήτεις παρ᾽ αὐτῶν. Σοὶ τοίνυν φροντίζοντι περὶ τοῦ, τίς ἄρξει τοῦ κόσμου παντὸς μετά σε, κατακοιμηθέντι βουλόμενος δηλῶσαι πάντας ὁ θεὸς τοὺς βασιλεύσοντας, ὄναρ ἔδειξε τοιοῦτον. Ἔδοξας ὁρᾶν ἀνδριάντα μέγαν ἑστῶτα, οὗ τὴν μὲν κεφαλὴν συνέ-

βαινεν εἶναι χρυσέαν, τοὺς δὲ ὤμους καὶ τοὺς βραχίονας ἀργυροῦς, τὴν δὲ γαστέρα καὶ τοὺς μηροὺς χαλκοῦς, κνήμας δὲ καὶ πόδας σιδηροῦς. Ἔπειτα λίθον εἶδες ἀπὸ ὄρους ἀποῤῥαγέντα ἐμπεσεῖν τῷ ἀνδριάντι, καὶ τοῦτον καταβαλόντα συντρίψαι, καὶ μηδὲν αὐτοῦ μέρος ὁλόκληρον ἀφεῖναι, τὸν δὲ χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ τὸν σίδηρον καὶ τὸν χαλκὸν ἀλεύρου λεπτότερον γενέσθαι, καὶ τὸν μὲν ἀνέμου πνεύσαντος σφοδροτέρου ὑπὸ τῆς βίας ἁρπαγέντα διασπαρῆναι, τὸν δὲ λίθον αὐξῆσαι τοσοῦτον ὡς ἅπασαν ὑπ᾽ αὐτοῦ τὴν γῆν δοκεῖν πεπληρῶσθαι. Τὸ μὲν οὖν ὄναρ, ὅπερ εἶδες, τοῦτ᾽ ἔστιν· ἡ δὲ κρίσις αὐτοῦ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. Ἡ μὲν χρυσῆ κεφαλὴ σέ τε ἐδήλου καὶ τοὺς πρὸ σοῦ βασιλεῖς Βαβυλωνίους ὄντας, αἱ δὲ δύο χεῖρες καὶ οἱ ὦμοι σημαίνουσιν ὑπὸ δύο καταλυθήσεσθαι βασιλέων τὴν ἡγεμονίαν ὑμῶν· τὴν δὲ ἐκείνων ἕτερός τις ἀπὸ δύσεως καθαιρήσει χαλκὸν ἠμφιεσμένος, καὶ ταύτην ἄλλη παύσει τὴν ἰσχὺν ὁμοία σιδήρῳ, καὶ κρατήσει δὲ εἰς ἅπαν διὰ τὴν τοῦ σιδήρου φύσιν, εἶναι γὰρ αὐτὴν στεῤῥοτέραν τῆς τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου καὶ τοῦ χαλκοῦ.” Ἐδήλωσε δὲ καὶ περὶ τοῦ λίθου Δανιῆλος τῷ βασιλεῖ, ἀλλ᾽ ἐμοὶ μὲν οὐκ ἔδοξε τοῦτο ἱστορεῖν, τὰ παρελθόντα καὶ τὰ γεγενημένα συγγράφειν οὐ τὰ μέλλοντα ὀφείλοντι. Εἰ δέ τις τῆς ἀληθείας γλιχόμενος οὐ περιΐσταται πολυπραγμονεῖν, ὡς καὶ περὶ τῶν ἀδήλων εἰ γενήσεται βούλεσθαι μαθεῖν, σπουδασάτω τὸ βιβλίον ἀναγνῶναι τὸ Δανιήλου, εὑρήσει δὲ τοῦτο ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν.

5. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορος ἀκούσας ταῦτα καὶ ἐπιγνοὺς τὸ ὄναρ ἐξεπλάγη τὴν τοῦ Δανιήλου φύσιν, καὶ πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ᾧ τρόπῳ τὸν θεὸν προσκυνοῦσι, τούτῳ τὸν Δανιῆλον ἠσπάζετο, καὶ θύσειν δὲ ὡς θεῷ προσέταξεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν προσηγορίαν αὐτῷ τοῦ ἰδίου θεοῦ θέμενος, ἁπάσης ἐπίτροπον τῆς βασιλείας ἐποίησε, καὶ

τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ, οὓς ὑπὸ φθόνου καὶ βασκα-
νίας εἰς κίνδυνον ἐμπεσεῖν συνέβη, τῷ βασιλεῖ προς-
κρούσαντας ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Ὁ βασιλεὺς κατα-
σκευάσας χρύσεον ἀνδριάντα, πηχῶν τὸ μὲν ὕψος
ἑξήκοντα, τὸ πλάτος δὲ ἕξ, στήσας αὐτὸν ἐν τῷ μεγά-
λῳ τῆς Βαβυλῶνος πεδίῳ, καὶ μέλλων καθιεροῦν 536
αὐτὸν, συνεκάλεσεν ἐξ ἁπάσης ἧς ἦρχε γῆς τοὺς
πρώτους, πρῶτον αὐτοῖς προςτάξας, ὅτε ἂν σημαι-
νούσης ἀκούσωσι τῆς σάλπιγγος, τότε πεσόντας προς-
κυνεῖν τὸν ἀνδριάντα, τοὺς δὲ μὴ ποιήσαντας ἠπεί-
λησεν εἰς τὴν τοῦ πυρὸς ἐμβληθήσεσθαι κάμινον.
Πάντων οὖν μετὰ τὸ σημαινούσης ἐπακοῦσαι τῆς
σάλπιγγος προςκυνούντων τὸν ἀνδριάντα, τοὺς Δα-
νιήλου συγγενεῖς οὐ ποιῆσαι τοῦτό φασι, μὴ βουλη-
θέντας παραβῆναι τοὺς πατρίους νόμους. Καὶ οἱ
μὲν ἐλεγχθέντες, εὐθέως εἰς τὸ πῦρ ἐμβληθέντες
θείᾳ σώζονται προνοίᾳ, καὶ παραδόξως διαφεύγουσι
τὸν θάνατον. Οὐ γὰρ ἥψατο τὸ πῦρ αὐτῶν, ἀλλὰ
κατὰ λογισμὸν οἶμαι τοῦ μηδὲν ἀδικήσαντας εἰς αὐτὸ
βληθῆναι, οὐχ ἥψατο, καίειν δ' ἀσθενὲς ἦν ἔχον ἐν
ἑαυτῷ τοὺς παῖδας, τοῦ θεοῦ κρείττονα τὰ σώματα
αὐτῶν, ὥςτε μὴ δαπανηθῆναι ὑπὸ τοῦ πυρὸς, κα-
τασκευάσαντος. Τοῦτο συνέστησεν αὐτοὺς τῷ βασι-
λεῖ ὡς δικαίους καὶ θεοφιλεῖς, διὸ μετὰ πάσης ἀξιού-
μενοι παρ' αὐτοῦ τῆς τιμῆς διετέλουν.

6. Ὀλίγῳ δὲ ὕστερον χρόνῳ πάλιν ὁρᾷ κατὰ
τοὺς ὕπνους ὁ βασιλεὺς ὄψιν ἑτέραν, ὡς ἐκπεσὼν τῆς
ἀρχῆς μετὰ θηρίων ἕξει τὴν δίαιταν, καὶ διαζήσας
οὕτως ἐπὶ τῆς ἐρημίας ἔτεσιν ἑπτὰ αὖθις τὴν ἀρ-
χὴν ἀπολήψεται. Τοῦτο θεασάμενος τὸ ὄναρ, πάλιν
τοὺς μάγους συγκαλέσας ἀνέκρινεν αὐτοὺς περὶ αὐ-
τοῦ, καὶ τί σημαίνοι λέγειν ἠξίου. Τῶν μὲν οὖν ἄλ-
λων οὐδεὶς ἐδυνήθη τὴν τοῦ ἐνυπνίου διάνοιαν εὑρεῖν,
οὐδ' ἐμφανίσαι τῷ βασιλεῖ, Δανιῆλος δὲ μόνος καὶ
ταῦτα ἔκρινε, καὶ καθὼς οὗτος αὐτῷ προεῖπεν ἀπέβη.
Διατρίψας γὰρ ἐπὶ τῆς ἐρημίας τὸν προειρημένον

χρόνον, οὐδενὸς τολμήσαντος ἐπιθέσθαι τοῖς πράγμασιν παρὰ τὴν ἑπταετίαν, δεηθεὶς τοῦ θεοῦ τὴν βασιλείαν ἀπολαβεῖν, πάλιν εἰς αὐτὴν ἐπανέρχεται. Ἐγκαλέσῃ δέ μοι μηδεὶς οὕτως ἕκαστα τούτων ἀπαγγέλλοντι διὰ τῆς γραφῆς, ὡς ἐν τοῖς ἀρχαίοις εὑρίσκω βιβλίοις, καὶ γὰρ εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ἱστορίας πρὸς τοὺς ἐπιζητήσοντάς τι τῶν πραγμάτων ἢ μεμψομένους ἠσφαλισάμην, μόνον τε μεταφράζειν τὰς Ἑβραίων βίβλους εἰπὼν εἰς τὴν Ἑλληνίδα γλῶτταν, καὶ ταῦτα δηλώσειν μήτε προστιθείς τι τοῖς πράγμασιν αὐτὸς ἴδιον μήτ' ἀφαιρεῖν ὑπεσχημένος.

CAP. XI. 1. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορος ἔτη τεσσαράκοντα τρία βασιλεύσας τελευτᾷ τὸν βίον, ἀνὴρ δραστήριος καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων εὐτυχέστερος γενόμενος. Μέμνηται δ' αὐτοῦ τῶν πράξεων καὶ Βηρωσσὸς ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Χαλδαϊκῶν ἱστοριῶν λέ-
537 γων οὕτως· "Ἀκούσας δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ναβουχοδονόσορος, ὅτι ὁ τεταγμένος σατράπης ἔν τε Αἰγύπτῳ καὶ τοῖς περὶ τὴν Κοίλην Συρίαν καὶ τὴν Φοινίκην τόποις ἀποστάτης αὐτοῦ γέγονεν, οὐ δυνάμενος αὐτὸς ἔτι κακοπαθεῖν, συστήσας τῷ υἱῷ Ναβουχοδονοσόρῳ ὄντι ἐν ἡλικίᾳ μέρη τινὰ τῆς δυνάμεως ἐξέπεμψεν ἐπ' αὐτόν. Συμμίξας δὲ Ναβουχοδονόσορος τῷ ἀποστάτῃ καὶ παραταξάμενος αὐτοῦ τε ἐκράτησε, καὶ τὴν χώραν ἐκ ταύτης τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἐποιήσατο. Τῷ δὲ πατρὶ τῷ Ναβουχοδονοσόρῳ συνέβη κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν ἀῤῥωστήσαντι ἐν τῇ Βαβυλωνίων πόλει μεταλλάξαι τὸν βίον, ἔτη βασιλεύσαντι εἴκοσιν ἕν. Αἰσθόμενος δὲ μετ' οὐ πολὺν χρόνον τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν Ναβουχοδονοσόρου, καταστήσας τὰ κατὰ Αἴγυπτον πράγματα καὶ τὴν λοιπὴν χώραν, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους Ἰουδαίων τε καὶ Φοινίκων καὶ Σύρων καὶ τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐθνῶν, καὶ συντάξας τισὶ τῶν φίλων μετὰ τῆς βαρυτάτης δυνάμεως καὶ τῆς λοιπῆς ὠφελείας

ἀνακομίζειν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, αὐτὸς ὁρμήσας ὀλιγοστὸς διὰ τῆς ἐρήμου παρεγένετο εἰς Βαβυλῶνα. Παραλαβὼν δὲ τὰ πράγματα διοικούμενα ὑπὸ Χαλδαίων, καὶ διατηρουμένην τὴν βασιλείαν ὑπὸ τοῦ βελτίστου αὐτῶν, κυριεύσας ὁλοκλήρου τῆς πατρικῆς ἀρχῆς, τοῖς μὲν αἰχμαλώτοις παραγενομένοις συνέταξεν ἀποικίας ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῆς Βαβυλωνίας τόποις ἀποδεῖξαι, αὐτὸς δὲ ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου λαφύρων τό τε τοῦ Βήλου ἱερὸν καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήσας φιλοτίμως, τήν τε ὑπάρχουσαν ἐξ ἀρχῆς πόλιν καὶ ἑτέραν χαρισάμενος καὶ ἀνακαινίσας, πρὸς τὸ μηκέτι δύνασθαι τοὺς πολιορκοῦντας τὸν ποταμὸν ἀναστρέφοντας ἐπὶ τὴν πόλιν κατασκευάζειν, περιεβάλετο τρεῖς μὲν τῆς ἔνδον πόλεως περιβόλους, τρεῖς δὲ τῆς ἔξω, τοῦτο δὲ τῆς ὀπτῆς πλίνθου. Καὶ τειχίσας ἀξιολόγως τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας κοσμήσας ἱεροπρεπῶς, προςκατεσκεύασεν τοῖς πατρικοῖς βασιλείοις ἕτερα βασίλεια ἐχόμενα αὐτῶν, ὧν τὸ μὲν 538
ἀνάστημα καὶ τὴν λοιπὴν πολυτέλειαν περισσὸν ἴσως ἂν εἴη λέγειν. Πλὴν ὄντα γε μεγάλα καὶ ὑπερήφανα συνετελέσθη ἡμέραις δεκαπέντε. Ἐν δὲ τοῖς βασιλείοις τούτοις ἀναλήμματα λίθινα ἀνῳκοδόμησε, τὴν ὄψιν ἀποδοὺς ὁμοιοτάτην τοῖς ὄρεσι, καὶ καταφυτεύσας δένδρεσι παντοδαποῖς ἐξειργάσατο. Καὶ κατεσκεύασε τὸν καλούμενον κρεμαστὸν παράδεισον, διὰ τὸ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐπιθυμεῖν τῆς οἰκείας διαθέσεως, ὡς τεθραμμένην ἐν τοῖς κατὰ Μηδίαν τόποις." Καὶ Μεγασθένης δὲ ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ἰνδικῶν μνημονεύει αὐτῶν, δι' ἧς ἀποφαίνειν πειρᾶται τοῦτον τὸν βασιλέα τῇ ἀνδρείᾳ καὶ τῷ μεγέθει τῶν πράξεων ὑπερβεβηκότα τὸν Ἡρακλέα. Καταστρέψασθαι γὰρ αὐτόν φησι Λιβύης τὴν πολλὴν καὶ Ἰβηρίαν. Καὶ Διοκλῆς δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Περσικῶν μνημονεύει τούτου τοῦ βασιλέως, καὶ Φιλόστρατος ἐν ταῖς Ἰνδικαῖς αὐτοῦ καὶ Φοινικικαῖς ἱστορίαις, ὅτι οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐπολιόρκησε Τύρον ἔτη τρισὶ καὶ δέκα, βα-

σιλεύοντος κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν Ἰθοβάλου τῆς Τύρου. Καὶ τὰ μὲν ὑπὸ πάντων ἱστορούμενα περὶ τούτου τοῦ βασιλέως ταῦτα ἦν.

2. Μετὰ δὲ τὴν Ναβουχοδονοσόρου τελευτὴν Ἀβιλαμαρώδαχος ὁ παῖς αὐτοῦ τὴν βασιλείαν παραλαμβάνει, ὃς εὐθὺς τὸν Ἱεροσολύμων βασιλέα Ἰεχωνίαν τῶν δεσμῶν ἀφεὶς ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις τῶν φίλων εἶχε, πολλὰς αὐτῷ δωρεὰς δοὺς, καὶ ποιήσας αὐτὸν ἔντιμον ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Βαβυλῶνι βασιλέων· ὁ γὰρ πατὴρ αὐτοῦ τὴν πίστιν οὐκ ἐφύλαξε Ἰεχωνίᾳ, παραδόντι μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων καὶ τῆς συγγενείας ὅλης ἑκουσίως ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὡς ἂν μὴ κατασκαφείη ληφθεῖσα τῇ πολιορκίᾳ, καθὼς προειρήκαμεν. Τελευτήσαντος δὲ Ἀβιλαμαρωδάχου μετὰ ἔτη ὀκτωκαίδεκα τῆς βασιλείας, Νιγλίσαρος ὁ παῖς αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν παραλαμβάνει, καὶ κατασχὼν
539 αὐτὴν ἔτη τεσσαράκοντα, καταστρέφει τὸν βίον. Μετ' αὐτὸν δὲ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Λαβοσόρδαχον ἀφικνεῖται τῆς βασιλείας ἡ διαδοχὴ, καὶ μῆνας ποιήσασα παρ' αὐτῷ τοὺς πάντας ἐννέα, τελευτήσαντος αὐτοῦ μεταβαίνει πρὸς Βαλτάσαρον τὸν καλούμενον Ναβοάνδηλον παρὰ Βαβυλωνίοις. Ἐπὶ τοῦτον στρατεύουσι Κῦρός τε ὁ Περσῶν βασιλεὺς καὶ Δαρεῖος ὁ Μήδων. Καὶ πολιορκουμένῳ αὐτῷ ἐν Βαβυλῶνι θαυμάσιόν τι καὶ τεράστιον θέαμα συνέβη. Κατέκειτο δειπνῶν ἐν οἴκῳ μεγάλῳ, καὶ πρὸς ἑστιάσεις πεποιημένῳ βασιλικὰς μετὰ τῶν παλλακίδων καὶ τῶν φίλων. Δόξαν δὲ αὐτῷ κομισθῆναι κελεύει ἐκ τοῦ ἰδίου ναοῦ τὰ τοῦ θεοῦ σκεύη, ἃ συλήσας Ναβουχοδονόσορος ἐξ Ἱεροσολύμων οὐκ ἐχρῆτο μὲν, εἰς δὲ τὸν αὐτοῦ ναὸν κατέθετο. Αὐτὸς δὲ ὑπὸ θράσους προαχθεὶς, ὥστε αὐτοῖς χρῆσθαι μεταξὺ πίνων καὶ βλασφημῶν εἰς τὸν θεὸν, ἐκ τοῦ τείχους ὁρᾷ χεῖρα προϊοῦσαν καὶ τῷ τοίχῳ τινὰς συλλαβὰς ἐγγράφουσαν. Ταραχθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς ὄψεως συνεκάλεσε τοὺς μάγους καὶ τοὺς Χαλδαίους, καὶ πᾶν τοῦτο τὸ γένος ὅσον ἦν ἐν τοῖς Βα-

βυλωνίοις, τά τε σημεῖα καὶ τὰ ὀνείρατα κρίνειν δυνάμενον, ὡς ἂν αὐτῷ δηλώσωσι τὰ γεγραμμένα. Τῶν δὲ μάγων οὐδὲν εὑρίσκειν οὐδὲ συνιέναι λεγόντων, ὑπ᾽ ἀγωνίας ὁ βασιλεὺς καὶ πολλῆς τῆς ἐπὶ τῷ παραδόξῳ λύπης, κατὰ πᾶσαν ἐκήρυξε τὴν χώραν, τῷ τὰ γράμματα καὶ τὴν ὑπ᾽ αὐτῶν δηλουμένην διάνοιαν σαφῆ ποιήσαντι δώσειν ὑπισχνούμενος στρεπτὸν περιαυχένιον χρύσεον, καὶ πορφυρᾶν ἐσθῆτα φορεῖν ὡς οἱ τῶν Χαλδαίων βασιλεῖς, καὶ τὸ τρίτον μέρος τῆς ἰδίας ἀρχῆς. Τούτου γενομένου τοῦ κηρύγματος, ἔτι μᾶλλον οἱ μάγοι συνδραμόντες, καὶ φιλοτιμησάμενοι πρὸς τὴν εὕρεσιν τῶν γραμμάτων οὐδὲν ἔλαττον ἠπόρησαν. Ἀθυμοῦντα δ᾽ ἐπὶ τούτῳ θεασαμένη τὸν βασιλέα ἡ μάμμη αὐτοῦ, παραθαρσύνειν ἤρξατο καὶ λέγειν, 'ὡς ἔστι τὶς ἐκ τῆς Ἰουδαίας αἰχμάλωτος, ἐκεῖθεν τὸ γένος, ἀχθεὶς ὑπὸ Ναβουχοδονοσόρου πορθήσαντος Ἱεροσόλυμα, Δανιῆλος ὄνομα, σοφὸς ἀνὴρ καὶ δεινὸς ἐξευρεῖν τὰ ἀμήχανα καὶ μόνῳ τῷ θεῷ γνώριμα, ὃς Ναβουχοδονοσόρῳ τῷ βασιλεῖ, μηδενὸς ἄλλου δυνηθέντος εἰπεῖν περὶ ὧν ἔχρηζεν, εἰς φῶς ἤγαγε τὰ ζητούμενα.' Μεταπεμψάμενος οὖν αὐτὸν ἠξίου παρ᾽ αὐτοῦ πυνθάνεσθαι περὶ τῶν γραμμάτων, καὶ τὴν ἀμαθίαν τὴν τῶν οὐχ εὑρόντων αὐτὰ κατακρίνειν, καὶ ἂν σκυθρωπὸν ᾖ τὸ ὑπὸ θεοῦ σημαινόμενον.

3. Ταῦτ᾽ ἀκούσας καλεῖ τὸν Δανιῆλον ὁ Βαλτάσαρος, καὶ διαλεχθεὶς ὡς 'πύθοιτο περὶ αὐτοῦ καὶ τῆς σοφίας, ὅτι τὸ θεῖον αὐτῷ πνεῦμα συμπάρεστι, καὶ μόνος ἐξευρεῖν ἱκανώτατος ἃ μὴ τοῖς ἄλλοις εἰς ἐπίνοιαν ἔρχεται, φράζειν αὐτῷ τὰ γεγραμμένα, καὶ τί σημαίνει μηνύειν ἠξίου· τοῦτο γὰρ ποιήσαντι πορφύραν δώσειν ἐνδεδύσθαι, καὶ χρύσεον περὶ τὸν αὐχένα στρεπτὸν, καὶ τὸ τρίτον τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς μέρος, τιμὴν καὶ γέρας τῆς σοφίας, ὡς ἂν ἐξ αὐτῶν 540
ἐπισημότατος γένοιτο τοῖς ὁρῶσι, καὶ τὴν αἰτίαν ἐφ᾽ ᾗ τούτων ἔτυχε πυνθανομένοις.' Δανιῆλος δὲ 'τὰς

μὲν δωρεὰς αὐτὸν ἔχειν ἠξίου, τὸ γὰρ σοφὸν καὶ τὸ θεῖον ἀδωροδόκητον εἶναι, καὶ προῖκα τοὺς δεομένους ὠφελεῖν, μηνύσειν δὲ αὐτῷ τὰ γεγραμμένα, σημαίνοντα καταστροφὴν αὐτῷ τοῦ βίου, ὅτι μηδ᾽ οἷς ὁ πρόγονος αὐτοῦ διὰ τὰς εἰς θεὸν ὕβρεις ἐκολάσθη, τούτοις ἔμαθεν εὐσεβεῖν, καὶ μηδὲν ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν μηχανᾶσθαι· ἀλλὰ καὶ Ναβουχοδονοσόρου μεταστάντος εἰς δίαιταν θηρίων ἐφ᾽ οἷς ἠσέβησε, καὶ μετὰ πολλὰς ἱκεσίας καὶ δεήσεις ἐλεηθέντος ἐπανελθεῖν εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον καὶ τὴν βασιλείαν, καὶ διὰ ταῦτα τὸν θεὸν, ὡς τὴν ἅπασαν ἔχοντα δύναμιν καὶ προνοούμενον τῶν ἀνθρώπων, μέχρις οὗ καὶ ἐτελεύτησεν ὑμνοῦντος, λήθην αὐτὸς ἔλαβε τούτων, καὶ πολλὰ μὲν ἐβλασφήμησεν εἰς τὸ θεῖον, τοῖς δὲ σκεύεσιν αὐτοῦ μετὰ τῶν παλλακίδων διηκονεῖτο. Ταῦτα οὖν ὁρῶντα τὸν θεὸν ὀργισθῆναι αὐτῷ, καὶ διὰ τῶν γεγραμμένων προκαταγγέλλειν, εἰς οἷον αὐτὸν καταστρέψαι δεῖ τέλος. Ἐδήλου δὲ τὰ γεγραμμένα τάδε. ΜΑΝΗ — τοῦτο δὲ Ἑλλάδι γλώττῃ σημαίνοιτ᾽ ἂν ἀριθμὸς, ὥσπερ τῆς ζωῆς σου τοσοῦτον χρόνον καὶ τῆς ἀρχῆς ἠρίθμηκεν ὁ θεὸς, καὶ περισσεύειν ἔτι σοι βραχὺν χρόνον. ΘΕΚΕΛ — σημαίνει τοῦτο σταθμόν· στήσας οὖν σου λέγει τὸν χρόνον τῆς βασιλείας ὁ θεὸς, ἤδη καταφερομένην δηλοῖ. ΦΑΡΕΣ — καὶ τοῦτο κλάσμα δηλοῖ κατὰ Ἑλλάδα γλῶτταν· κλάσει τοιγαροῦν σου τὴν βασιλείαν καὶ Μήδοις αὐτὴν καὶ Πέρσαις διανεμεῖ.

4. Δανιήλου δὲ ταῦτα σημαίνειν τῷ βασιλεῖ φράσαντος τὰ ἐν τῷ τοίχῳ γράμματα, τὸν μὲν Βαλτάσαρον, οἷον εἰκὸς ἐφ᾽ οὕτω χαλεποῖς τοῖς δεδηλωμένοις, λύπη καὶ συμφορὰ κατέλαβεν. Οὐ μὴν ὡς προφήτῃ κακῶν αὐτῷ γεγενημένῳ τὰς δωρεὰς ἃς ὑπέσχετο δώσειν οὐ δίδωσιν, ἀλλὰ πάσας παρέσχε, τὸ μὲν ἐφ᾽ οἷς δοθήσονται λογιζόμενος ἴδιον αὐτοῦ καὶ τῆς πεπρωμένης, ἀλλ᾽ οὐχὶ τοῦ προφητεύσαντος εἶναι, τὰ δὲ ὡμολογημένα κρίνων ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ δικαίου, καὶ ἂν

ἢ σκυθρωπὰ τὰ μέλλοντα συμβαίνειν. Καὶ ὁ μὲν οὕ-
τως ἔκρινε· μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον, αὐτός τε ἐλή-
φθη καὶ ἡ πόλις, Κύρου τοῦ Περσῶν βασιλέως ἐπ'
αὐτὸν στρατεύσαντος. Βαλτάσαρος γάρ ἐστιν ἐφ' οὗ
τὴν αἵρεσιν τῆς Βαβυλῶνος συνέβη γενέσθαι, βασι-
λεύσαντος αὐτοῦ ἔτη ἑπτακαίδεκα. Τῶν μὲν οὖν Να-
βουχοδονοσόρου τοῦ βασιλέως ἐγγόνων τὸ τέλος τοιοῦ-
τον παρειλήφαμεν γενόμενον. Δαρείῳ δὲ τῷ καταλύ-
σαντι τὴν Βαβυλωνίων ἡγεμονίαν μετὰ Κύρου τοῦ
συγγενοῦς ἔτος ἦν ἑξηκοστὸν δεύτερον, ὅτε τὴν Βαβυ-
λῶνα εἷλεν, ὃς ἦν Ἀστυάγους υἱὸς, ἕτερον δὲ παρὰ
τοῖς Ἕλλησιν ἐκαλεῖτο ὄνομα, ὃς καὶ Δανιῆλον τὸν 541
προφήτην λαβὼν ἤγαγεν εἰς Μηδίαν πρὸς αὑτὸν, καὶ
πάσης αὐτῷ τιμῆς μεταδοὺς εἶχε σὺν αὑτῷ, τῶν τριῶν
γὰρ σατραπῶν ἦν, οὓς ἐπὶ τῶν ἑξήκοντα καὶ τριακοσίων
σατραπειῶν κατέστησε, τοσούτους γὰρ ἐποίησε Δαρεῖος.

5. Δανιῆλος τοίνυν ὢν ἐν τοιαύτῃ τιμῇ καὶ λαμπρᾷ σπουδῇ παρὰ τῷ Δαρείῳ, καὶ πρὸς ἅπαντα ὑπ' αὐτοῦ μόνος, ὡς ἂν ἔχων τὸ θεῖον, πεπιστευμένος ἐφθονήθη. Βασκαίνουσι γὰρ οἱ μᾶλλον αὐτῶν ἑτέρους ἐν πλείονι τιμῇ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι βλέποντες. Ζητούντων δ' ἐπ' αὐτὸν ἀφορμὴν διαβολῆς καὶ κατηγορίας τῶν ἀχθομένων ἐπ' αὐτῷ εὐδοκιμοῦντι παρὰ τῷ Δαρείῳ, παρεῖχεν αἰτίαν οὐδεμίαν. Ὧν γὰρ καὶ χρημάτων ἐπάνω καὶ παντὸς λήμματος περιορῶν, αἴσχιστον αὐτῷ δοκοῦν καὶ ἂν ὑπὲρ ὧν δοθείη καλῶς τι προσλαβεῖν, οὐδ' ἥντιναοῦν τοῖς ζηλοτυποῦσιν αὐτὸν ἐγκλημάτων εὕρεσιν παρεῖχεν. Οἱ δὲ ὡς οὐδὲν εἶχον, ᾧ κατειπόντες αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα ζημιώσουσιν αὐτὸν εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ τιμὴν αἰσχύνῃ καὶ διαβολῇ, τρόπον ἄλλον ἐζήτουν καθ' ὃν αὐτὸν ἐκποδὼν ποιήσονται. Ὁρῶντες οὖν τὸν Δανιῆλον τρὶς τῆς ἡμέρας προσευχόμενον τῷ θεῷ, πρόφασιν ἔγνωσαν εὑρηκέναι, δι' ἧς ἀπολέσουσιν αὐτόν. Καὶ πρὸς τὸν Δαρεῖον ἐλθόντες ἀπήγγειλαν αὐτῷ, ὡς ‘τοῖς σατράπαις αὐτοῦ καὶ ἡγεμόσι δόξειεν ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας ἀνεῖναι τὸ

πλῆθος, ὅπως μήτε αὐτῷ τις μήτε τοῖς θεοῖς δεόμενος αὐτῶν καὶ εὐχόμενος εἴη, τὸν μέντοι γε αὐτῶν παραβάντα ταύτην τὴν γνώμην εἰς τὸν τῶν λεόντων ἔκριναν ῥίψαι λάκκον ἀπολούμενον.

6. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐ συνιδὼν τὴν κακουργίαν αὐτῶν, οὐδ᾽ ἐπὶ τὸν Δανιῆλον ταῦτα κατασκευασαμένους ὑπονοήσας, ἀρέσκεσθαι τοῖς ὑπ᾽ αὐτῶν ἔφη δεδογμένοις, καὶ κυρώσειν τὴν προαίρεσιν αὐτῶν ἐπαγγελλόμενος προτίθησι πρόγραμμα, δηλοῦν τῷ πλήθει τὰ δόξαντα τοῖς σατράπαις. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες φυλαττόμενοι μὴ παραβῆναι τὰ προστάγματα ἠρέμουν, Δανιήλῳ δὲ φροντὶς οὐδετισοῦν τούτων ἦν, ἀλλ᾽ ὡς εἶχεν ἔθος ἱστάμενος ηὔχετο τῷ θεῷ πάντων ὁρώντων. Οἱ δὲ σατράπαι τῆς ἀφορμῆς αὐτοῖς ἣν ἐσπούδαζον λαβεῖν ἐπὶ τὸν Δανιῆλον παραφανείσης, εὐθὺς ἧκον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ κατηγόρουν ὡς 'παραβαίνοντος μόνου τοῦ Δανιήλου τὰ προστεταγμένα, μηδενὸς τῶν ἄλλων τολμῶντος προσεύχεσθαι τοῖς θεοῖς, καὶ τοῦτ᾽ οὐ δι᾽ εὐσέβειαν, ἀλλὰ διὰ φυλακὴν καὶ διατήρησιν ὑπὸ τοῦ φθόνου.' Ἀπὸ γὰρ μείζονος ἧς προσεδόκων εὐνοίας τοῦτο ποιεῖν τὸν Δαρεῖον ὑπολαμβάνοντες, ὡς καὶ καταφρονήσαντι τῶν ἐκείνου προσταγμάτων συγγνώμην ἑτοίμως νέμειν, καὶ αὐτὸ τοῦτο
542 βασκαίνοντες τῷ Δανιήλῳ, οὐ μετεβάλλοντο πρὸς τὸ ἡμερώτερον, ῥίπτειν δὲ αὐτὸν ἠξίουν κατὰ τὸν νόμον εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. Ἐλπίσας δὲ ὁ Δαρεῖος ὅτι ῥύσεται τὸ θεῖον αὐτὸν, καὶ οὐδὲν μὴ πάθῃ δεινὸν ὑπὸ τῶν θηρίων, ἐκέλευσεν αὐτὸν εὐθύμως φέρειν τὰ συμβαίνοντα. Καὶ βληθέντος εἰς τὸν λάκκον σφραγίσας τὸν ἐπὶ τοῦ στομίου κείμενον ἀντὶ θύρας λίθον, ἀνεχώρησεν, καὶ δι᾽ ὅλης ἄσιτος τῆς νυκτὸς καὶ ἄϋπνος διῆγεν ἀγωνιῶν περὶ τοῦ Δανιήλου. Μεθ᾽ ἡμέραν δὲ ἀναστὰς ἐπὶ τὸν λάκκον ἦλθε, καὶ σωζομένην τὴν σφραγίδα εὑρὼν, ᾗ σημηνάμενος τὸν λίθον κατελελοίπει, ἀνοίξας ἀνεβόησε καλῶν τὸν Δανιῆλον, καὶ πυνθανόμενος εἰ σώζεται. Τοῦ δ᾽ ἐπα-

κούσαντος τῷ βασιλεῖ, καὶ μηδὲν παθεῖν εἰπόντος, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀνελκυσθῆναι ἐκ τοῦ λάκκου τοῦ τῶν θηρίων. Οἱ δὲ ἐχθροὶ, θεασάμενοι τὸν Δανιῆλον μηδὲν πεπονθότα δεινὸν, διὰ μὲν τὸ θεῖον καὶ τὴν τούτου πρόνοιαν οὐκ ἠξίουν αὐτὸν σώζεσθαι, πεπληρωμένους δὲ τοὺς λέοντας τροφῆς μὴ ἅψασθαι μηδὲ προσελθεῖν τῷ Δανιήλῳ νομίζοντες, τοῦτ᾽ ἔλεγον πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ μισήσας αὐτοὺς τῆς πονηρίας παραβληθῆναι μὲν πολλὰ κελεύει τοῖς λέουσι κρέα, κορεσθέντων δ᾽ αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Δανιήλου προσέταξεν εἰς τὸν λάκκον ἐμβληθῆναι, ὅπως εἰ διὰ κόρον αὐτοῖς οὐ προσέξουσιν οἱ λέοντες μάθοι. Σαφὲς δὲ ἐγένετο Δαρείῳ, τῶν σατραπῶν παραβληθέντων τοῖς θηρίοις, ὅτι τὸ θεῖον ἔσωσε τὸν Δανιῆλον. Οὐδενὸς γὰρ αὐτῶν ἐφείσαντο οἱ λέοντες, ἀλλὰ πάντας διεσπάραττον, ὡςανεὶ σφόδρα λιμώττοντες καὶ τροφῆς ἐνδεεῖς. Ἠρέθισε δ᾽ αὐτοὺς οὐ τὸ πεινᾶν οἶμαι, μικρὸν ἔμπροσθεν ἀφθόνων κρεῶν ἐμπεπλησμένους, ἀλλ᾽ ἡ τῶν ἀνθρώπων κακία, δήλη γὰρ καὶ τοῖς ἀλόγοις ἂν αὐτὴ ζώοις πρὸς τιμωρίαν γένοιτο τοῦ θεοῦ προαιρουμένου.

7. Διαφθαρέντων οὖν τῶν ἐπιβουλευσάντων Δανιήλῳ τοῦτον τὸν τρόπον, ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος καθ᾽ ὅλην ἔπεμψε τὴν χώραν ἐπαινῶν τὸν θεὸν, ὃν Δανιῆλος προσεκύνει, καὶ μόνον αὐτὸν λέγων εἶναι ἀληθῆ, καὶ τὸ πᾶν κράτος ἔχοντα. Ἔσχε δὲ καὶ τὸν Δανιῆλον ἐν ὑπερβαλλούσῃ τιμῇ, πρῶτον αὐτὸν ἀποδείξας τῶν φίλων. Ὢν δὲ οὕτως ἐπίσημος καὶ λαμπρὸς ὑπὸ δόξης τοῦ θεοφιλὴς εἶναι Δανιῆλος ᾠκοδόμησεν ἐν Ἐκβατάνοις τοῖς Μηδικοῖς βάριν, εὐπρεπέστατόν τι κατασκεύασμα καὶ θαυμασίως πεποιημένον, ἣ μέχρι δεῦρο μέν ἐστι καὶ σώζεται. Τοῖς δὲ ὁρῶσι δοκεῖ προςφάτως κατεσκευᾶσθαι, καὶ ἐπ᾽ αὐτῆς ἐκείνης ἧς ἕκαστος αὐτὴν ἡμέρας ἱστορεῖ γεγονέναι· οὕτως νεαρὸν αὐτῆς καὶ ἀκμαῖον τὸ κάλλος, καὶ μηδαμοῦ γεγηρακὸς ὑπὸ τοσούτου χρόνου. Πάσχει γὰρ καὶ τὰ κατα-

σκευάσματα ταὐτὸν ἀνθρώποις, καὶ παλαιοῦται, καὶ τὴν ἰσχὺν λυόμενα ὑπὸ τῶν ἐτῶν, καὶ τὴν εὐπρέπειαν μαραινόμενα. Θάπτουσι δ' ἐν τῇ βάρει τούς τε Μή-
543 δων βασιλεῖς καὶ Περσῶν καὶ Πάρθων ἄχρι τοῦ δεῦρο, καὶ ὁ ταύτην πεπιστευμένος Ἰουδαῖός ἐστιν ἱερεὺς, καὶ τοῦτο γίνεται μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας. Ἄξιον δὲ τοῦ ἀνδρὸς τούτου καὶ ὃ μάλιστα θαυμάσαιτό τις ἂν ἀκούσας διελθεῖν. Ἅπαντα γὰρ αὐτῷ παραδόξως ὡς ἑνί τινι τῶν μεγίστων εὐτυχήθη προφητῶν, καὶ παρὰ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον τιμή τε καὶ δόξα παρὰ τῶν βασιλέων καὶ τοῦ πλήθους, καὶ τελευτήσας δὲ μνήμην αἰώνιον ἔχει. Τὰ γὰρ βιβλία, ὅσα δὴ συγγραψάμενος καταλέλοιπεν, ἀναγινώσκεται παρ' ἡμῖν ἔτι καὶ νῦν, καὶ πεπιστεύκαμεν ἐξ αὐτῶν, ὅτι Δανιῆλος ὡμίλει τῷ θεῷ. Οὐ γὰρ τὰ μέλλοντα μόνον προφητεύων διετέλει, καθάπερ καὶ οἱ ἄλλοι προφῆται, ἀλλὰ καὶ καιρὸν ὥριζεν, εἰς ὃν ταῦτα ἀποβήσεται· καὶ τῶν προφητῶν τὰ χείρω προλεγόντων, καὶ διὰ τοῦτο δυςχεραινομένων ὑπὸ τῶν βασιλέων καὶ τοῦ πλήθους, Δανιῆλος ἀγαθῶν ἐγίνετο προφήτης αὐτοῖς, ὡς ἀπὸ μὲν τῆς εὐφημίας τῶν προλεγομένων εὔνοιαν ἐπισπᾶσθαι παρὰ πάντων, ἀπὸ δὲ τοῦ τέλους αὐτῶν ἀληθείας πίστιν καὶ δόξαν ὁμοῦ θειότητος παρὰ τοῖς ὄχλοις ἀποφέρεσθαι. Κατέλιπε δὲ γράψας, ὅθεν ἡμῖν τὸ τῆς προφητείας ἀκριβὲς αὐτοῦ καὶ ἀπαράλλακτον ἐποίησε δῆλον. Φησὶ γὰρ "Αὐτοῦ γινομένου ἐν Σούσοις ἐν τῇ μητροπόλει τῆς Περσίδος, ὡς ἐξέλθοι μὲν εἰς τὸ πεδίον μετὰ ἑταίρων αὐτοῦ, σεισμοῦ δὲ καὶ κλόνου τῆς γῆς ἐξαίφνης γενομένου καταλειφθείη μόνος, φυγόντων τῶν φίλων. Καὶ πέσοι μὲν ἐπὶ στόμα ταραχθεὶς ἐπὶ τὰς δύο χεῖρας, τινὸς δὲ ἁψαμένου αὐτοῦ, καὶ μεταξὺ κελεύοντος ἀναστῆναι, καὶ τὰ μέλλοντα συμβήσεσθαι τοῖς πολίταις ἰδεῖν μετὰ πολλὰς γενεάς. Ἀναστάντι δ' αὐτῷ δειχθῆναι κριὸν ἐσήμαινε μέγαν, πολλὰ μὲν ἐκπεφυκότα κέρατα, τελευταῖον δ' αὐτῶν ὑψηλότερον ἔχοντα. Ἔπειτα ἀναβλέψαι μὲν εἰς

τὴν δύσιν, θεάσασθαι δὲ τράγον ἐπ' αὐτῆς δι' ἀέρος
φερόμενον, συῤῥήξαντα τῷ κριῷ, καὶ τοῖς κέρασι
πλήξαντα δὶς, καταβαλεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ 544
πατῆσαι. Εἶτα τὸν τράγον ἰδεῖν ἐκ τοῦ μετώπου μέ-
γιστον ἀναφύντα κέρας, οὗ κλασθέντος ἀναβλαστῆσαι
τέσσαρα, καθ' ἕκαστον τῶν ἀνέμων τετραμμένα. Ἐξ
αὐτῶν δ' ἀνασχεῖν καὶ ἄλλο μικρότερον ἀνέγραψεν, ὃ
αὐξῆσαν ἔλεγεν αὐτῷ ὁ ταῦτα ἐπιδεικνὺς θεὸς πολε-
μήσειν αὐτοῦ τὸ ἔθνος, καὶ τὴν πόλιν αἱρήσειν κατὰ
κράτος, καὶ συγχεῖν τὰ περὶ τὸν ναὸν, καὶ τὰς θυ-
σίας κωλύσειν γενέσθαι ἐφ' ἡμέρας χιλίας διακοσίας
ἐννενήκοντα ἕξ." Ταῦτα μὲν ἰδεῖν ἐν τῷ πεδίῳ τῷ ἐν
Σούσοις ὁ Δανιῆλος ἔγραψε, κρῖναι δ' αὐτῷ τὴν ὄψιν
τοῦ φαντάσματος ἐδήλου τὸν θεὸν οὕτως. "Τὸν μὲν
κριὸν βασιλείας τὰς Περσῶν καὶ Μήδων σημαίνειν
ἔφασκε, τὰ δὲ κέρατα τοὺς βασιλεύειν μέλλοντας, τὸ
δὲ ἔσχατον κέρας σημαίνειν τὸν ἔσχατον βασιλέα, τοῦ-
τον δὲ διοίσειν ἁπάντων πλούτῳ τε καὶ δόξῃ. Τὸν δὲ
τράγον δηλοῦν, ὡς ἐκ τῶν Ἑλλήνων τις βασιλεύων
ἔσται, ὃς τῷ Πέρσῃ συμβαλὼν δὶς κρατήσει τῇ μάχῃ,
καὶ παραλήψεται τὴν ἡγεμονίαν ἅπασαν. Δηλοῦσθαι
δὲ ὑπὸ τοῦ μεγάλου κέρατος τοῦ ἐν τῷ μετώπῳ τοῦ
τράγου τὸν πρῶτον βασιλέα, καὶ τὴν τῶν τεσσάρων
ἀναβλάστησιν ἐκπεσόντος ἐκείνου, καὶ τὴν πρὸς τὰ
τέσσαρα κλίματα τῆς γῆς αὐτῶν ἀποστροφὴν ἑκάστου,
τοὺς διαδόχους μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρώτου βασι-
λέως ἐμφανίζεσθαι, καὶ διαμερισμὸν εἰς αὐτοὺς τῆς
βασιλείας, οὔτε δὲ παῖδας αὐτοῦ τούτους ὄντας οὔτε
συγγενεῖς, πολλοῖς ἔτεσιν ἄρξειν τῆς οἰκουμένης. Γε-
νέσθαι δ' ἐκ τούτων τινὰ βασιλέα, τὸν ἐκπολεμήσον-
τα τό τε ἔθνος καὶ τοὺς νόμους αὐτῶν, καὶ τὴν κατ'
αὐτοὺς ἀφαιρησόμενον πολιτείαν, καὶ συλήσοντα τὸν
ναὸν, καὶ τὰς θυσίας ἐπ' ἔτη τρία κωλύσοντα ἐπιτε-
λεσθῆναι." Καὶ δὴ ταῦτα ἡμῶν συνέβη τῷ ἔθνει πα-
θεῖν ὑπ' Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς, καθὼς εἶδεν ὁ
Δανιῆλος, καὶ πολλοῖς ἔτεσιν ἔμπροσθεν ἀνέγραψε

τὰ γενησόμενα. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον Δανιῆλος καὶ
περὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀνέγραψε, καὶ
ὅτι ὑπ᾽ αὐτῶν ἐρημωθήσεται. Ταῦτα πάντα ἐκεῖ-
νος, θεοῦ δείξαντος αὐτῷ, συγγράψας κατέλειψεν,
ὥςτε τοὺς ἀναγινώσκοντας, καὶ τὰ συμβαίνοντα σκο-
ποῦντας θαυμάζειν ἐπὶ τῇ παρὰ τοῦ θεοῦ τιμῇ τὸν
545 Δανιῆλον, καὶ τοὺς Ἐπικουρείους ἐκ τούτων εὑρί-
σκειν πεπλανημένους, οἳ τήν τε πρόνοιαν ἐκβάλλουσι
τοῦ βίου, καὶ τὸν θεὸν οὐκ ἀξιοῦσιν ἐπιτροπεύειν
τῶν πραγμάτων, οὐδ᾽ ὑπὸ τῆς μακαρίας καὶ ἀφθάρ-
του πρὸς διαμονὴν τῶν ὅλων οὐσίας κυβερνᾶσθαι τὰ
σύμπαντα, ἄμοιρον δὲ ἡνιόχου καὶ φροντιστοῦ τὸν
κόσμον αὐτομάτως φέρεσθαι λέγουσιν. Ὃς εἰ τοῦτον
ἀπροστάτητος ἦν τὸν τρόπον, καθάπερ καὶ τὰς ναῦς
ἐρήμους κυβερνητῶν καταδυομένας ὁρῶμεν ὑπὸ τῶν
πνευμάτων, ἢ καὶ τὰ ἅρματα περιτρεπόμενα μὴ ἔχοντα
τοὺς ἡνιοχοῦντας, συντριβεὶς ἂν ἀπὸ τῆς ἀπρονοή-
του φορᾶς ἀπολώλει καὶ διεφθείρετο. Τοῖς γοῦν προ-
ειρημένοις ὑπὸ Δανιήλου δοκοῦσί μοι σφόδρα τῆς ἀλη-
θοῦς δόξης διαμαρτάνειν, οἱ τῷ θεῷ μηδεμίαν εἶναι
περὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀποφαινόμενοι πρόνοιαν. Οὐ
γὰρ ἂν κατὰ τὴν ἐκείνου προφητείαν, εἰ συνέβαινεν
αὐτοματισμῷ τινι τὸν κόσμον διάγειν, πάντα ἑωρῶ-
μεν ἀποβαίνοντα. Ἐγὼ μὲν οὖν περὶ τούτων ὡς εὗ-
ρον καὶ ἀνέγνων, οὕτως ἔγραψα· εἰ δέ τις ἄλλως δο-
ξάζειν βουλήσεται περὶ αὐτῶν, ἀνέγκλητον ἐχέτω τὴν
ἑτερογνωμοσύνην.

Nachtrag

zu dem

Verlags-Verzeichnisse

der

C. B. Schwickertschen Buchhandlung

in Leipzig

vom Jahre 1820 bis Oster-Messe 1826.

Aristophanis Comoediae quae exstant XI. ac deperditarum fragmenta, cum scholiis Graecis et superiorum editorum, Küsteri, Bergleri, Brunckii, aliorumque virorum doctor. suis item annotationibus edidit et Lexic. Aristoph. adjecit C. G. Schütz. Tom. I. Pars I. et II. med. 8. 1821. 3 Thlr. 20 gr.

Bernstein, Dr. J. G., Geschichte der Chirurgie vom Anfange bis auf die jetzige Zeit. Zwei Theile. gr. 8. 1822—1823. 1r Thl. 1 Thlr. 18 gr. 2r Thl. 2 Thlr. 20 gr. 4 Thlr. 14 gr.

Böhmert, C. F., über das Zeugniß des Flavius Josephus von Christo. 8. 1823. 18 gr.

Bibliotheca sacra Patrum ecclesiae Graecorum. Pars I. continens Flav. Josephi Opera omnia ed. C. E. Richter. Vol. I. Subscriptionspreis 18 gr.

Ciceronis, M. Tullii, Laelius, sive de amicitia ad T. Pomponium Atticum. Mit erklärenden Anmerk. für Schulen und Gymnasien bearbeitet. 2te sehr verb. u. vermehrte Ausg. 8. 1822. 8 gr

Curtius, Dr. C. F., Handbuch des im Königreiche Sachsen geltenden Civilrechts. Des 4ten Theils letzte Abtheilung; nebst einigen Zusätzen und dem Sachregister, herausgegeben von Dr. Fr. Hänel. gr. 8. 1820. 20 gr
3r Thl. 2te verb. u. verm. Aufl. 1825. 1 Thlr. 20 gr.

Demian, J. A., Statistik des Oesterreich. Kaiserthums. gr. 8. 1820. 1 Thlr.

Feder, J. G. H., Leben, Natur und Grundsätze zur Belehrung und Ermunterung seiner lieben Nachkommen, auch Anderer, die Nutzbares daraus aufzunehmen geneigt sind. Angehängt ist demselben Otium senile. 2 Thlr.

Gehler, J. S. T., physikalisches Wörterbuch, neu bearbeitet von Brandes, Gmelin, Horner, Muncke u. Pfaff. 1r Band. Mit 21 Kupfertafeln. 6 Thlr.

Herodoti Halicarnassei Historiarum libri IX. Codicem Sancrooti Manuscriptum denus contulit nec non reliquam lectionis varietatem commodius digessit Thom. Gaisford. IV Tomi. 7 Thlr. 16 gr.

Tom. III et IV. etiam sub titulo:
Adnotationes Wesselingii, Valckenarii, Larcheri, Schweighaeuseri aliorumque in Herodoti Hist. libr. IX. ed. Gaisford. 3 Thlr. 8 gr.

Herodoti Halicarnassei Historiarum libri IX, Musarum nominibus inscripti. Editionem F. V. Reizii morte interruptam continuavit G. H. Schaefer. Vol. I. P. I et II. Editio tertia novis curis

adhibitisque editionis Argentoratensis subsidiis recognita. 8 maj. 1822. 2 Thlr. 16 gr.

Hoepfneri, J. G. C., Introductio in Theologiae dogmaticae, praesertim formulae Lutheriae, historiam liter. Additamentum editionis V. Epitomes Theologiae Christ. a S. F. N. Moro scriptae. 8. 1821. 12 gr.

Jacobi, C. F. A., de triangulorum rectilineorum proprietatibus quibusdam nondum satis cognitis Memoriam anniversariam inauguratae ante hos CCLXXXII annos Scholae provincial. Portensis A. D. I. Novemb. MDCCCXXV. 18 gr.

Klügel, G. S., mathematisches Wörterbuch, oder Erklärung der Begriffe, Lehrsätze, Aufgaben und Methoden der Mathematik, mit den nöthigen Beweisen und literarischen Nachrichten begleitet, in alphabetischer Ordnung. 1ste Abtheilung: die reine Mathematik. 4r Theil, mit 7 Kupfertafeln; herausgegeben von C. B. Mollweide. gr. 8. 1823. 4 Thlr. 12 gr.

Lucians Göttergespräche, griechisch. Mit erklärenden Anmerkungen u. griechisch-deutschem Wortregister. 3te durchaus berichtigte Ausgabe von Dr. E. F. Poppo. 12 gr.

Ovidii, P. Nasonis, Metamorphoses libri XV. Recensuit, varietate lectionis notisque instruxit et indices duos, unum verborum, alterum nominum propriorum, adjecit G. E. Gierig. Editio tertia emendat. et aucta cura J. C. Jahn. 8 maj. Tom. I. 1821. 2 Thlr.

— — Tom. II. 1823. 3 Thlr. 8 gr.

Plauti, M. Rudens, edidit F. H. Reiz. Editio nova. 7 gr.

Pölitz, K. H. L., Bruchstücke aus den Klassikern der deutschen Nation, aus dem Elementarkursus des praktischen Handbuches zur statarischen u. kursorischen Lektüre der deutschen Klassiker für die Zöglinge besonders abgedruckt. 3te Auflage. 8. 1821. 12 gr.

— — aus dem zweiten oder mittlern Kursus. 3te Auflage. 8. 1822. 12 gr.

Schmidt, J. A. E., Neugriechisch-deutsches und deutsch-neugriechisches Wörterbuch, zum Gebrauch der Deutschen und Griechen. 1r Theil: Neugriechisch-deutsch. 1 Thlr. 12 gr.

Wunder, C. G., Versuch einer heuristischen Entwickelung der Grundlehren der reinen Mathematik, z. Gebrauch auf gelehrten Schulen. 8. 1 Thlr. 6 Gr.

Xenophontis Cyri disciplina, ad fidem maxime codicis Guelferbytani, cum selectis virorum doctorum suisque animadversionibus et indice verborum in usum juvenum liberalioris ingenii edidit Ern. Poppo. 8 maj. 1821. 2 Thlr. 6 gr.

BS1197 .J83A2 v.2
Opera omnia.
Princeton Theological Seminary–Speer Library
1 1012 00061 2277